The Complete Suffering of Being Kafka

(With the Hebrew Stories)

1st EDITION

Sam Vaknin

Editing and Design:
Lidija Rangelovska

Lidija Rangelovska
A Narcissus Publications Imprint
Skopje 2023

Sam Vaknin – write to: malignantselflove@gmail.com

Visit the Author's Web site	http://www.narcissistic-abuse.com
Facebook	http://www.facebook.com/samvaknin
	http://www.facebook.com/narcissismwithvaknin
YouTube channel	http://www.youtube.com/samvaknin
Instagram	https://www.instagram.com/vakninsamnarcissist/ (archive) https://www.instagram.com/narcissismwithvaknin/

Short Fiction in English and Hebrew

http://gorgelink.org/vaknin/

http://samvak.tripod.com/sipurim.html

Poetry of Healing and Abuse

http://samvak.tripod.com/contents.html

Anatomy of a Mental Illness

http://samvak.tripod.com/journal1.html

Download free anthologies here:

http://samvak.tripod.com/freebooks.html

Malignant Self Love – Narcissism Revisited

http://samvak.tripod.com/

Created by:
Lidija Rangelovska, Skopje
REPUBLIC OF MACEDONIA

I wrote my first short fiction tome, "Requesting My Loved One" in prison:

It was a voyage of painful self-discovery. The stranger I saw in my mirror stared back and hard.

"Requesting My Loved One" (download it HERE) and "Malignant Self Love" are twins. In the latter I generalized and non-fictionalized the former.

I won the 1997 Israel's Council of Culture and Art Prize for Maiden Prose for "Requesting my Loved One". Award Committee Reasons.

I thought it was ironic: a prisoner, writing about an amoral world while experiencing his own disintegration - and the Ministry of Education and Culture reward!

The Suffering of Being Kafka is a new collection of short fiction. I cannot publish it in Israel because I had to leave it, exiled by my own profligacy.

Don't forget to read my Poetry of Healing and Abuse and my Journal (also HERE).

Thank you for dropping by.

CONTENTS

The Suffering of Being Kafka

Short Fiction in English

A Beheaded Cart

Read the Hebrew original

(In Hebrew, the word "Agala" means both cart and the feminine form of calf. A beheaded calf is among the sacrificial offerings enumerated in the Bible).

My grandfather, cradling an infant's crib, departed. Navigating left and right, far along the pavement, he reached a concrete, round, post. There he rested, sheltered from the humid sun by peeling posters for lachrymose Turkish films. He pushed the crib outside the penumbral circle and waited.

Curious folks besieged the old man and his orphaned frame and then proceeded to buy from him the salted seeds and sweets that he lay, meticulously organised, inside the crib. My grandfather smiled at them through sea-blue eyes, as he wrapped the purchased sweetmeats in rustling brown paper bags.

My embarrassed uncles built for him a creaking wooden cart from remaindered construction materials. They painted it green and mounted it on large, thin-tyred, wheels borrowed from an ancient pram. They attached to it a partitioned table-top confiscated from the greengrocer down the lane. Every morning, forehead wrinkled, my grandfather would fill the wooden compartments with various snacks and trinkets, at pains to separate them neatly. Black sunflower seeds, white pumpkin seeds, the salted and the sweet, tiny plastic toys bursting with candies, whistles, and rattles.

Still, he never gave up his crib, installing it on top of his squeaking vehicle, and filling it to its tattered brim with a rainbow of offerings. At night, he stowed it under the cart, locking it behind its two crumbling doors, among the unsold merchandise.

With sunrise, my grandfather would exit the house and head towards the miniature plot of garden adjoining it. He would cross the patch, stepping carefully on a pebbled path in its midst. Then, sighing but never stooping, he would drive his green trolley – a tall and stout and handsome man, fair-skinned and sapphire-eyed. "A movie star" – they gasped behind his back. Day in and day out, he impelled his rickety pushcart to its concrete post, there dispensing to the children with a smile, a permanence till dusk. With sunset, he gathered his few goods, bolted the fledgling flaps, and pushed back home, a few steps away.

When he grew old, he added to his burden a stool with an attached umbrella, to shield him from the elements, and a greenish nylon sheet to protect his wares. He became a fixture in this town of my birth. His lime cart turned into a meeting spot – "by Pardo", they would say, secure in the knowledge that he would always be there, erect and gracious. Like two forces of nature, my grandpa and the concrete post – older than the fading movie posters – watched the town transformed, roads asphalted, children turn adults, bringing their off-spring to buy from him a stick of bitter black chewing gum.

Lone by his cart, he bid the dead farewell and greeted the newborn, himself aging and bending. Creases sprouted in his face, around his dimming sights, and in his white and delicate hands.

My grandfather had one love: my grandmother. A ravishing, proud, raven-haired woman. A framed retouched photo of her hung, imposing, on one of the walls. In it she stood, defiant, leaning on a carved pillar in a faraway place. This is how he must have seen her at first: a mysterious, sad-eyed disparity between dark and fair. Thus he fell in love and made her his only world.

This woman sat by his side, adjacent to his azure pushcart, day in and day out. She said nothing and he remained mute. They just stared with vacuous eyes, perhaps away, perhaps inside, perhaps back, to previous abodes in bustling cities.

At first, she seemed to like being his sidekick, confidently doling confectionery to toddlers, whose mothers remained forever infants in her memory. Intermittently, she laid a shrivelled hand on his venous knee, leaving it there for a split, fluttering, second, conveying warmth and withdrawing as unobtrusively. It was enough to restore him to his full stature. But then, the municipal workers came and pasted funereal announcements onto his concrete pole and the magic was all but gone.

My grandma withered, dilapidated by this onerous existence. Eveningtime, she would get up and carry her stool afore, clenched in two twiggy hands, tediously dragging her reluctant self on the long march home. My grandfather observed her, his eyes a moist, eroding guilt. His disintegrating pushcart, the rain-drenched figure of his loved one, the whizzing torment of the desert winds, the sound of the crackling paper bags in her arthritic palms – they all conspired to deny him his erstwhile memory of her.

Each morning, my grandfather woke up to study this ageless image as he glided over her translucent skin, high-arching cheeks, and sleep-fluttery eyelashes. He fended off the intrusions of the world as he smoothed the covers and tucked her figure in. Then, he would get up and make her breakfast, arranging ceremoniously her medicines in multicoloured plastic containers on the tray.

But my grandma rejected his sunup pleas. She wouldn't go on living. One silent morning, she clung to her sheets and wouldn't rise and accompany him. That day, grey and defeated, my grandpa ploughed the pavement with his barrow, unfolded a worn deck chair, and sank in, awaiting my grandmother's reappearance.

When she did not materialise, he left his post much earlier than usual. He emptied the compartments duteously, packed the unsold goods in large canvas sacks, tidying them away behind the two bottom doors of his cart. He then unfurled a polyester sheet above it and sailed home, shoving and cajoling his screeching and scraping workstation.

My grandma was in bed, as he had left her, ensconced in blankets, a suicidal tortoise, glaring at the ceiling as it bled in aqueous abstracts. My grandfather parked his rusting, faded, wagon and climbed home. His wife awoke with startled whimpers, tears streaming silently down her creviced face, tearing his heart with the iron grip of festering love. He hugged her and showered her with panicky little kisses.

She froze and fortified her berth with pillows piled high, staring at him through narrow cracks of oozing sanity.

One day, my grandpa, returning in the evening, left his cart outside, uncharacteristically. He entered and, for a few minutes, he and my grandmother just watched each other wearily. He extended a calloused hand and she dreamily stood up and escorted him to their porch, which overlooked the weed-grown garden.

My grandfather draped her shoulders with a knitted woollen shawl. He tightened it, and then, her shivering hand in his, he sat his love among some cushions he prepared. She glanced aimlessly at a guava tree that shot among the trail of gravelled stones. My grandfather contemplated her awhile and then, with sudden resoluteness, left.

Seconds later he reappeared among the shrubs, saluted her with a sledgehammer he held tenuously with both hands. She strained her face, attentive, consuming his image, like a flower would the sun, or the blind do the sounds.

Gasping and panting, my grandpa heaved the pushcart to the centre of the plot. With repeated, furious, blows, he dislocated its wheels and doors. Reduced to splintered wood and twisted metal, he cocooned it in the nylon throw and left it, devastated by the trees.

Sitting beside, they watched the setting sun diffracted from the green-hued sculpture in the garden. A smile budded in my grandma's honeyed eyes and spread into my grandfather's deep blue gaze.

The cart stood there for years, disintegrating inexorably beneath its blackening shield. Its wheels, now rooted in the soil, it sank into the mildewed ground, another, peculiarly shaped sapling. My grandpa never

adjusted the synthetic sheet that swathed it, nor did he dig out the burgeoning wheels.

My grandpa was visiting a pharmacy, replenishing her medications, when my grandma died. With the dignity of the indigent, he never bargained, never raised his voice. Packed in small, white, paper bags, he rushed the doses to his wife, limping and winded.

This time the house was shuttered doors and windows. My grandma wouldn't respond to his increasingly desperate entreaties. He flung himself against the entrance and found her sprawled on the floor, her bloodied mouth ajar. As she fell, she must have hit her head against the corner of a table. She was baking my grandfather his favourite pastries.

Her eyes were shut. My grandpa knew she died. He placed her remedies on the floured and oiled table and changed into his best attire. Kneeling beside her, he gently wiped clean my grandma's hands and mouth and head and clothed her in her outdoors coat.

His business done, he lay besides her and, hugging her frail remains, he shut his eyes.

My uncles and aunts found them, lying like that, embraced.

My grandparents' tiny home was government property and was reclaimed. The sanitary engineers, revolted, removed from the garden the worm-infested, rotting relic and the putrid sheet concealing it.

The next day, it was hauled by sturdy garbage collectors into a truck and, with assorted other junk, incinerated.

עגלה ערופה

סבי נטל עריסה של תינוק ויצא איתה אל הרחוב. הוא פנה ימינה ושמאלה והרחיק לכת במעלה המדרכה עד שהגיע לעמוד מודעות עבה, עשוי בטון שעליו התנוססו כרזות מתקלפות של סרטים טורקיים ישנים. שם עמד , הניח את העריסה לפניו והמתין.

לאט לאט נקבצו סביבו סקרנים והתבוננו בעריסה המונחת, מיותמת על המדרכה. אחר כך קנו ממנו גרעיני חמניות שחורים וגרעיני דלעת לבנים במלח ומיני מתיקה שהניח בעריסה.

סבי הביט בהם וחייך בעיניים כחולות וצלולות ונתן לכל אחד שקית נייר חומה ומרשרשת.

הדודים שלי בנו לו עגלה קטנה מקרשים שאספו באתרי בנייה וצבעו אותה בירוק והצמידו אליה ארבעה גלגלים שפירקו מעגלת תינוקות ישנה, גלגלים גדולים ובעלי צמיגים בהירים ודקים. על כל אלה התקינו משטח שלקחו מחנותו של הירקן במורד הרחוב. תאים תאים בנו לו על המשטח הזה : תא לגרעינים שחורים ותא לגרעינים

לבנים, תאים בלי מלח ותאים עם מלח ותאים למיני מתיקה ותאים לצעצועים קטנים וגדושים בסוכריות זעירות ותאים למשרוקיות ולרעשנים. אלא שסבי לא ויתר על עריסתו והיה שם אותה על העגלה הזו, המפוארת ומוכר ממנה לילדים.

בתחתית העגלה היו לו שתי דלתות קסומות, נעולות במפתח ושם שמר את מה שלא מכר.

יום יום היה סבי יוצא מביתו, עומד ומביט בגינה הזעירה הסמוכה אליו ובשביל האבנים המרוצף שחצה אותה. אחר כך היה דוחף לפניו את עגלתו הירוקה. איש גבוה היה, נאה למראה, בהיר עור וכחול עיניים, בעל יציבה איתנה. "שחקן קולנוע" - היו אומרים עליו שלא בפניו. יום יום הסיע את עגלתו על גלגליה המתנודדים והחורקים עד עמוד המודעות ושם , כאילו חרות באבן, מכר בחיוך לעוברים ולשבים. עם שקיעת החמה אסף באנחה את סחורתו, נעל את דלתות העגלה ושב הביתה, צעדים ספורים משם.

כשהזדקן, הוסיף לו שרפרף נטול משענת, שעליו ישב והצמיד שמשיה אל הכסא, להגן עליו מהשמש ומהגשמים. פרש יריעת ניילון גדולה ושקופה על המשטח ועל תאיו לבל ישחית הגשם את מרכולתו.

וכך הפך סבי לחלק מן העיר הזו שבה נולדתי. אנשים היו קובעים פגישות ליד העגלה הירוקה, כאילו היו בטוחים וסמוכים שתמיד יהיה שם, זקוף, בעל הדרת פנים, מחייך ותכול עיניים. כמו איתן טבע, כמו עמוד המודעות עצמו, ישן יותר מהכרזות המודבקות עליו עמד שם סבי וצפה בעיר המשתנה סביבו, בכבישים הנסללים, בילדים ההופכים לנערים ולמבוגרים ומביאים אליו את ילדיהם לקנות גומי לעיסה שחור ומר. הוא הרבה לקרוא את מודעות האבל. ליד העגלה הזו נפרד מהמתים וליד העגלה הזו קידם את החיים ולידה הלך גם הוא והזדקן וגוו שחח וקמטים ניבעו בפניו ובידיו הלבנות והדקות ועיניו כהו מעט.

אהבה אחת היתה לסבי : סבתי. אשה יפהפייה, גאה, שחורת שיער. תמונה גדולה שלה - תצלום שרוטש ואוייר - תלה בבית. היא עמדה, נשענת על משקוף מגולף בארץ רחוקה. כך ודאי ראה אותה לראשונה : אשה מסתורית, כהה מעט, עיניה עצובות. כך ודאי התאהב בה. מלבדה - לא היה דבר בעולמו.

את האשה הזו הביא איתו לשבת לצידו ולצד עגלתו הירוקה יום יום. היא לא אמרה דבר והוא לא אמר דבר. הם ישבו שם, זה בצד זה, משקיפים בעיניים רחוקות ... אל מה ?

אולי פנימה, אולי אל העבר, אל בתים אחרים בערים אחרות. בתחילה, אהבה לשבת לידו ולהושיט באלם את הממתקים לפעוטים שאמהותיהן פעוטות היו גם הן

בזכרונה. מדי פעם הניחה יד כמושה על גב ידו הוורידנית והותירה אותה שם לשנייה אחת. החום הזה, משהו שעבר ביניהם במגע החטוף, די היה בו לאושש את סבי.
קומתו נזקפה. עד שבאו עובדי העירייה והדביקו מודעות אבל על עמוד המודעות והקסם פג.
כשעברו השנים, הלכה סבתי וכמשה, קשו עליה החיים האלה.
לעת ערב, היתה קמה ונושאת ביגיעה את כסאה בשתי ידיה ובהילוך איטי נשרכת אל ביתם וסבי מביט אחריה בעיניים כלות ולחות, שאשמה גדולה דבקה בהן, אשמת העגלה הירוקה ואשמת סבתי בגשם, ברוחות ובשרב ואשמת רשרוש שקיות הנייר החומות בידיה. הוא ראה אותה בעיני הרוח ולא יכול היה לשאת את עיני הבשר, שבהן נבלה סבתי ליד העגלה שלו.
מדי בוקר קם סבי והביט באשה הזו שאינה משתנה ונגע בעור השקוף שלה ובידיה ובלחייה ובריסיה הארוכים , שגוננו עליה מהעולם שלו. בבוקר הביא לה ארוחה וטרח על התרופות שלה בטקסיות.
אלא שסבתי סירבה לחיות. יום אחד החליטה לא לקום עוד מהמיטה. באותו היום לא נלוותה אליו אל עמוד המודעות. סבי חרש בעגלתו את מדרכות העיר עד שהגיע ובצע לשניים את כסאו המתקפל. שם התיישב והמתין לסבתי אשר סירבה לבוא אליו.
כשלא באה כל אותו היום, סיים לעבוד מוקדם מהרגיל. הוא רוקן בקפידה את התאים מהסחורה, ארז אותה בשקיות גדולות ואחסן אותה מאחורי שתי הדלתות בעגלה. אחר כך פרש את יריעת הניילון על המשטח והפליג הביתה, העגלה לפניו, חורקת ומזמזמת ומתנודדת עד שהגיע.
סבתי שכבה במיטתה, עטופה בשמיכות, כמו שבלול בשריונו, בוהה בציורי המים הדולפים מהתקרה וסבי דחף את העגלה, שכבר החלידה וצבעיה דהו והחלו מתפוררים.
כשראה אותה בוכיה, בוהה, נרדמת ומתעוררת בקולות של פחד היה ליבו נחמץ והוא היה מחבק אותה, גוהר עליה, ומנשק אותה נשיקות קטנות של בהלה. היא רק הקשיחה.
היא ביצרה את מיטתה והציצה בו מחרכים צרים של שפיות.
בוקר אחד קם סבי ויצא עם עגלתו ובאותו הערב שב. הוא הותיר אותה בחוץ, שלא כמנהגו. נכנס הביתה, הביט בסבתי והיא הביטה בו. אחר כך הושיט לה יד והיא קמה ממיטתה ונעמדה מולו. הלכו אל המרפסת, שהשקיפה אל הגן.
היא נענתה לו ועטפה את כתפיה בצעיף צמר סרוג, שחור. הוא הידק את קצותיו והוביל אותה, יד זעירה בכף ידו, אל הכרים שכבר סידר. הושיב אותה להתבונן בעץ

גויאבה פורח ובשביל האבנים המרוסקות שהוביל אל גדר אבן ואל המדרכה. הטיל בה מבט אחרון ויצא.

כעבור שניות ספורות הופיע בגינה, אל מול עיניה , נפנף אליה בפטיש כבד, שאחז בשתי ידיו והיא הביטה , מאמצת את שרירי פניה, קשובה.

הוא משך אל שדה הראייה שלה את העגלה הירוקה, ריקה ואז התכופף ובמהלומות עקר מציריהם את הגלגלים שלה ואת הדלתות. אחר כך חיפה על החורבן ביריעת הניילון, הותיר את העגלה במקומה, בלב הגינה ליד העץ וחזר אליה.

הוא התיישב לידה והם הביטו בשמש השוקעת ובפסל הניילון שירקרקותו ניכרה מבעד לכיסוי. זהרורים ניתזו ממנו אל עיני הדבש של סבתי וסבי חייך חיוך כחול. שנים עמדה שם העגלה הירוקה עד שהתפוררה כליל מתחת ליריעה. גלגליה היכו שורש באדמה הטחובה בחורף. כך שקעה העגלה מטה מטה, עם הניילון המכסה אותה, שכבר השחיר והטחיב. היא הפכה לעץ נוסף בגן, לנוף ירוק לשעבר. סבי לא ירד אליה מעולם ולא היטיב את היריעה ולא חפר את גלגלי העגלה מן האדמה.

בשעה שמתה סבתי, היה סבי בבית מרקחת, קונה לה תרופות. לא עמד על המקח ומעולם לא הרים קול. רק שילם בהדרתו של מי שאין לו. אחר כך ארז את התרופות בשקיות נייר מרשרשות ולבנות ושב הביתה בצעדים קצרי נשימה.

כשחזר, מצא את הבית מוגף כולו, תריסים וחלונות. הדלת היתה נעולה וסבתי לא ענתה לקריאותיו. הצליח לפרוץ את הדלת וראה אותה מוטלת על הארץ, שרועה, ידיה פשוטות. דם זרזף מפיה ומפאת ראשה שנחבטה. בידיה הפשוטות דבקו עוד שמן וקמח שלשה לעשות בהם דברי מאפה. עיניה היו עצומות.

סבי ידע שמתה. הוא הניח את שקית התרופות על השולחן. אחר כך החליף בגדיו לחליפה. ענב עניבה. גחן וניקה את ידיה של סבתי משמן ומקמח ועטף אותה במעיל. אז נשכב לידה, חיבק אותה ועצם את עיניו.

כך מצאו אותם דודיי ודודותיי, בניהם ובנותיהם : חבוקים.

הם החזירו את הדירה הזערורית של סבי וסבתי לממשלה. הם ניקו את הגינה מפסולת. הם פינו בגועל את העגלה הרקובה, רוחשת חרקים ואת יריעת הניילון המתפוררת, מוכת אזוב, אל המדרכה.

למחרת באה משאית פינוי אשפה ועובדי העירייה העמיסו את העגלה הירוקה עליה. מכבש גדול מחץ אותה לפירורים יחד עם שאר מיני אשפה.

Language of Black and Red

Eli and I sit on ladder-backs next to a luxurious roulette in a casino in Spain. I can almost pick glitters from the heavy, lowered chandeliers. I can practically touch the shiny wooden wheel. I can see the croupier's manicured nails. Lithe young bellhops, clad in ornamental uniforms, place trays on gypsum pillars next to our chairs. We fervently gulp the champagne from the tall, prismatic glasses and nibble at the tiny sandwiches.

We are that lucky that we dare not leave the table, not even to relieve ourselves.

Piles of shiny square chips represent our exceptional streak of winnings. The table supervisor looks very anxious. He shifts restlessly on his elevated seat, hawk-eyeing everyone malevolently. Sure enough, he doesn't like us. He clears all other players, letting us bet in splendid isolation, facing each other.

Eli's upper lip and temples glisten. My armpits ooze the acrid smell of manly perspiration. Easy to tell we are tense or apprehensive or both. We evade each other's gaze. Our hands are shaking and the boys keep pumping us with increasingly inebriating drinks. They want us under the influence. They want us to cough up everything we have and then some. We want to win. We want the casino broke. Our differences are profoundly irreconcilable.

Eli is a quarter of a tough century my senior. His life-swept face is haggard, straggly and raven eyebrows, lips cruel and eyes chillingly penetrating. He finds his sense of humour irresistible. It often is.

My baby face is framed by the plastic quadrangles of my glasses. I broadcast innocence and guile. The reactions I provoke are mixed. Some sense my vulnerability and hasten to protect me. Others find my haughty slyness loathsome. I guess I conjure my defencelessness to con my victims.

It may prove unhealthy to lose our sponsors' money. These people are charm itself and sheer delight – until you breach their pockets. They tend to lose their fabled equanimity. They regard business losses as hostile acts and the perpetrators as lethal enemies. So, they strike first, giving you no chance to err, to apologise, to scrutinise.

We are piling on not be piled in. The dough is multiplying. What if we lose? Eli says he has this thing going for him tonight, a wild card, from nature, and he does not dream to stop even though we reek of the casino's funds, even though two Spanish beauties resolutely scramble over him and heavies in bursting suits forage around obtrusively.

Eli's protruding eyes fixated on the wheel, mesmerically attempting to bring it to a favoured halt.

It smoothly winds down and Eli ignores my furious pestering: our underwriters invested to test and implement a betting method I developed. "I am offended" – I whisper, he ignores me. A febrile Eli has bonded with the table and every number wins, especially his choices.

"Twenty eight!" – he hisses, sidestepping the croupier to fetch his gains. He sprawls on the green felt surface and lovingly enfolds the clacking tokens. Reclining, eyes shut agloat, he savours his unaccustomed fortune. For he deserves a break. To Eli, this is not a game or, as I regard it, merely another path to self-enrichment.

To him, it is a sweet revenge for all the years he wasted, vending decaying fruits, along dusty and sizzling highways. This loot proves his detractors wrong. It loudly states, in black and red: I am here, not to be snubbed.

"Let's play some baccarat" – he sneers – "I am tired of this game."

We stretch our limbs and Eli surveys the killing fields we leave behind. He tremulously stacks the chips on one another, by size and then by colour. We carry them with trepidation all the way to the cashier and convert them to pesetas. Eli halves the tottering mound. He entreats me to deposit one of the two resulting heaps in the strongbox in our room.

He pleadingly commands me:

"No matter how much I beg and threaten, order or cajole – do not be tempted to obey me. Do not bring down this money."

I eagerly acquiesce.

"And now" – he rubs his hands – "Let's fry this fish in its own fat. Let's use some of the profits to dine in the casino's restaurant. Do you know that eateries in gambling dens are the best in the world?"

I don't. It is my first trip away from Israel. But he is right, the food is mouth-watering. A gypsy band of violins plays in the background.

Now, cleaned out gamblers alight by our burdened table and pat Eli's upright back. They greet him eagerly, as though, through him, they humble the much unloved establishment. They questioningly glance at me, a cold appraising look. They recount how they turned pros and swap the numbers of their rooms in the hotel above the gaming halls.

They sound content but look harassed and wiry. Involuntary ticks ravage their hands and faces. They all sport golden rings, red necks enchained with chokers. Their eyes dart restively. They sound as though they are listening and nod their heads in places, right and wrong – but they are distant. Minute or two of pleasantries and off they go to haunt another patron.

The dinner over, Eli fires up a black cigar and sighs. He casts an ominous stare at me for daring to suggest we call it a day.

"Don't be a jinx!" – he rasps – "You don't retire on a night like this with Lady Luck herself in partnership. These are the kind of early hours that casinos fear, I tell you" – and he goes on to rattle off the names of acquaintances turned millionaires. The next day they reverted, he ruefully admits. "Too greedy" – is his verdict – "Didn't know when to stand up."

Now that we've won, can we try out my method?

He snorts.

"It puts me to sleep, your martingale" – he grunts – "Its slowness drives me to distraction. I came here to enjoy myself, not just to profit. If you insist, here is some cash. Go, play your darned system. Just do me a favour, stray to another table."

Eli, returning to our first roulette, is greeted with regal pomp. I wander to a further board with lower minimum wagers. I squash my way into a raucous mob. They screech and squeal with every spin. I place some of my meager funds on red. Despite the tiny sum and nearly equal chances – I waver nauseous and scared. Until the ball reposes and the croupier announces black. Twenty eight.

I lost.

Another dose on red, just slightly larger. Another anxious wait while the croupier employs a silver rake to place the bets. I sneak a peek at Eli's table. It's hard to tell his state. His body tilts in zealous inclination, his shaded eyes impale the imperturbable dealer, his twitchy hands engulf the cards doled out from the "shoe". It's "21" or Blackjack, a pretty basic card game.

On certain rounds, Eli presents his palm, two of its fingers pointing at the "shoe". The dealer acknowledges him discreetly and draws the cards. He lays them gingerly in front of Eli who, exultant, gathers his winnings and tips the grateful worker. I can relax.

My tiny gains accumulate. The hours pass, the tables empty, it's only I and the croupier. My capital is nearly doubled. Eli, his countenance spent, keeps gambling. His bobbing head recoils as he awakes from interrupted slumber. It's just the two of us against the weary staff.

As autumn night is pierced by moonlight, the practiced smiles are lifted, wiped is the feigned civility of all involved. Players and house alike frantically observe each card, each turn of the wheel, the rested ball, the flickering digits of the stressed croupier. We shut our bloodshot eyes between one twirl and another, in intervals when cards aren't dealt and profits aren't paid.

Fatigue-glued to my chair I find it hard to stoop and place the wagers on the fluctuating squares of the roulette board. Eli wobbles towards me, his loosened tie dangling on his much-stained shirt. He undoes the upper buttons and slumps onto a lounger.

The presence of his silence compels me to skip the coming spin. I half turn towards him, rubbing my eyes with sticky hand. We stare at the tarnished carpet until he mutters:

"I am left with nothing."

And then:

"Go get the money from the safe."

But then he had instructed me to ignore such orders. Using my method, I have doubled our funds and more while Eli lost all our money overnight. I feel wrath-struck. I want to grab him by his tainted collar and shake him till it hurts. Instead, I rise, my legs a wobbly and oedematous mass. I stumble hesitantly until the pains subside and I can properly walk, toes hard on heels, to the elevator bank.

When I am back, Eli is slouched, position same, and snores. I could refrain from rousing him, say that I fell asleep in our room, that I lost the key to the safety deposit box, that I stirred him up but he wouldn't budge, I could come up with anything I damn well please, now that he is sound asleep – he will thank me for it, he will want to believe me. It is our last chance.

I regard the rustling plastic bag. I feel the greenish notes inside. Then I jiggle Eli's shoulder. He comes to in panic, surveying the alien landscape. Then, mechanically, he snatches our neatly packed reserve and falters towards his table.

I bide the time to his return, eyes glazed, lips forced into a tortuous smile.

"It's over" – he mumbles – "let's get out of here."

I collect my winnings from the board and proudly display them. He snickers:

"Less than my losses in every minute of this cursed evening."

But that is all we have. We pack our meager belongings and sneak through the back door to the taxi at the head of a nocturnal queue. Eli sprawls across the upholstered back seat for a quick shut-eye. I give the driver the name of our hotel at the heart of Madrid and he embarks on the twisting byways of the mountain slope.

Midway, Eli stops the cab and throws up through the semi lowered pane. The irate cabby refuses to proceed. He points to an antiquated manual meter and demands his fee. I pay him and with emphatic whoosh he vanishes behind a gloomy curve.

Eli and I, left crouching on a foreign hillside, far from any settlement, the night a velvet murk. Eli ascends the road, takes me in tow, two Chaplinesque figures in bargain-basement suits and fluttering cravats. The hours pass and we are no closer to our destination. A rising sun daubs us with pink and wine.

Eli turns to me and vows:

"From now on we play only with your system, Shmuel, I swear to you, only your martingale."

I don't respond. I distrust Eli's ability to keep his promises. This pledge came unsolicited and useless.

Eli drags his feet laboriously, wipes tears from reddened eyes and moans:

"Only your way, I guarantee, never again just gambling wildly. We wager on your brain and win, we win a lot, I'm talking millions. We won't know what to do with it, I'm telling you. After all, how many steaks can one consume? With mushrooming gains, we will occupy the best hotels and bang the greatest stunners, and wear the chicest clothes…"

There is such yearning in his voice. I embrace him warmly and I say:

"Sure thing, Eli, it's bound to happen. You and I, and screw the world. What you have just described is only the beginning. Just stick to my gambling system and it will turn out fine. Casinos everywhere will fear us like the plague…"

"The plague" – Eli reiterates and we stand, cuddled, two silhouettes carved against the inexorably rising day.

Return

On the Bus to Town

Read the [Hebrew original]

I must catch the city-bound bus. I have to change at the Central Station and travel a short distance, just a few more minutes, to jail. The prison walls, to the left, will shimmer muddy yellow, barbwire fence enclosing empty watchtowers, the drizzle-induced swamp a collage of virile footsteps. I am afraid to cross its ambiguous solidity, the shallow-looking depths. After that I have to purge my tattered sneakers with branches and stones wrenched out of the mucky soil around our barracks.

But there is still way to go.

I mount the bus and sit near a dishevelled, unshaven man. His abraded pair of horn-rimmed glasses is adjoined to his prominent nose with a brown adhesive. He reeks of stale sweat and keeps pondering the clouded surface of his crumbling watch. His pinkie sports a rectangular, engraved ring of golden imitation.

The bus exudes the steamy vapours of a mobile rain forest. People cram into the passages, dragging nylon-roped shopping bags, shrieking children, and their own perspiring carcasses, their armpits and groins stark dark discolorations.

All spots are taken. Their occupants press claret noses onto the grimy windows and rhythmically wipe the condensation. They explicitly ignore the crowd and the censuring, expectant stares of older passengers. As the interminable road unwinds, they restlessly realign their bodies, attuned to seats and neighbours.

Our driver deftly skirts the terminal's piers and ramps. Between two rows of houses shrouded in grimy washing, he hastens towards the freeway. He turns the radio volume up and speakers inundate us with tunes from the Levant. Some travellers squirm but no one asks to turn it down. It is the hourly news edition soon. Thoughts wander, gaze introspectively inverted, necks stretch to glimpse the passing views.

The broadcast screeches to a sickening but familiar halt. Faint cries, the Doppler wail of sirens, air surgically hacked by chopper rotor blades, the voices of authorities grating with shock and panic. The disembodied speech of spluttering witnesses. On site reporters at a loss for words record mere moans and keens. An orgy of smoking flesh.

The breaking news has cast us all in moulds of frozen dread and grief. Here burly finger poking nose, there basket petrified in midair haul, my neighbour absentmindedly rotates his hefty ring.

The announcer warns of imminent terrorist attacks on public transport. It recommends to err on the side of caution and to exhaustively inspect fellow commuters. Trust no one – exhorts a representative of the law – be on alert, examine suspect objects, call on your driver if in doubt. Pay heed to dubious characters and odd behaviours.

Our bus is trapped in a honking row of cars, under a seething sun. The baking asphalt mirrors. I am anxious not to be delayed. The wardens warned us: "Never be late. Make no excuses. Even if God himself comes down – be back on time." Latecomers lose all privileges and are removed to maximum security in Beersheba.

I debate the fine points with myself: is mass slaughter ample reason for being tardy or merely an excuse? No force is more majeure that prison guards. I smile at that and the tension plexus slackens.

A febrile thought:

Jailers are ultra right-wing and rabid nationalists. Terrorism must never be allowed to interfere with the mundane, they say. And I rehearse in hopeful genuflection: "You mustn't send a Jewish prisoner to an Arab-infested prison. After all, I was held up by Arab assassins who slaughtered Jews!"

The legalistic side (they are big on it in penal institutions):

How can I prove my whereabouts (on this bus) throughout the carnage? Think alibi. The inmate always shows that he has complied, the warden equally assumes he is being conned, but even he must prove it. A stalking game with predators and prey, but ever shifting roles.

I rise, prying my neighbour loose from contemplation. He eyes me, wicked. I pass a soiled boot above his clustered knees and place it gingerly between two bursting bags. Moustachioed women wipe milky exudation from upper lips with blotted synthetic handkerchiefs. They address me in a foreign, gravelling, language. They use elephantine, venous, legs to push aside their luggage – a gesture of goodwill more than a decongesting measure.

I feel the clammy, throbbing breathing of another on my trousers. Thrusting my other leg, I straddle the passage, two Herculean pillars, a sea of Mediterranean groceries between my calves. Toe by heel, I get nearer to the stuporous driver, a human ripple in my wake.

"I am a prisoner" – I inform his beefy neck.

His muscles tense but he does not respond or turn to scrutinise me.

"I am an inmate" – I repeat – "Can you please confirm by writing in this diary (I point at a grey notepad I am holding) that I was on your bus at this hour? I have no pen" – I add.

He casts a sideways glance at me, monitoring the hopeless traffic jam from the corner of a bloodshot eye.

(Emphatically):

"So, you are a prisoner? What could you have you done?" (you chalky, myopic, intellectual).

Right behind him, a woman past her prime, face coated, breasts nestled in a pointed bra. The driver cannot keep his eyes off them. She, on her part, seems to be fixated on his tensile musculature. They both start at the sound of my voice:

"Banks."

"Banks!" – the driver mirthfully slaps his bulging thighs and the woman chuckles throatily, lips peeled to reveal pink-tainted teeth. "Come over here, I'll sign it."

In one untrammelled motion, he removes a hirsute hand from the oversized steering wheel, takes hold of my jotter, and opens it. Off goes his second hand. He scribbles laboriously, tongue perched on fleshy lips, ending with a flourishing signature.

People are murmuring throughout the bus. My answer is equivocal. It could imply armed robbery – or fraud – or counterfeit. I may be violent. The innocent looking are the really dangerous. I may even be an Arab, impossible to tell them apart nowadays.

A web of mutters spins from crimson lips to hairy ears, from crumb-strewn mouths to avid auricles. I return to my seat, retracing my erstwhile progress, facing the hydra. With the pad in my back pocket, I am calmer. Que serra, serra.

At the edge of my awareness a shrill, self-righteous female voice:

"Get out now, or I am calling the police."

I open my eyes, trying to pinpoint the mayhem. Somewhat behind me, the altercation draws closer, a portly woman pushing aside strap-holding passengers. She is preceded by a far younger female scrambling, expression hunted, to flee the bully.

She passes me by, her coarse contours defaced by agony, wheezing through luscious lips, one hand supporting heavy bust, the other clutching a sheaf of papers densely written in calligraphic Arabic.

"Driver" – the mob exclaims – "There is an Arab on board!"

"Go down! I am not sharing a bus with a terrorist!" – a woman screams and then another: "Maybe she is dangerous? Did you frisk her when she boarded?"

The driver negotiates the dense circulation, manoeuvring among a fleet of barely visible compacts. The noise distracts him. Without braking, he turns around and enquires: "What is it? What's the matter?"

"There's an Arab woman here" – one volunteers to edify him – "She is aboard the bus and may have explosives strapped around her waist." "Get her off this vehicle, she may be lethal!" – another advises.

"I am not forcing anybody down who has paid the ticket!" – snaps the driver and reverts to the hazy windshield.

A stunned silence. They thought the driver was one of them, he doesn't appear to be a peacenik. Someone latches on to the frontal paned partition and expostulates. "It's not reasonable, your decision. Today, you never know. Even their women are into killing, I saw it with my own eyes in Lebanon. They explode themselves like nothing, not a problem…"

The woman who spotted the ostensible terrorist now badgers the driver:

"Give me your details. I am going to have a chat with your supervisors. You can forget about this cosy job of yours!"

The Arab stands mute, vigilantly monitoring the commotion. A passenger tilts and hisses in her ear: "Child murderer." She recoils from the gathering nightmare and bellows, addressing the jam-packed bus:

"I am a nurse. I tend to the sick and frail all day long, both ours and yours. Every day there's a flood of casualties. Our injured. Our corpses. Your injured. Your corpses. Children, women, shreds, all full of blood…" – She pauses – "Why do you treat me this way?"

Her Hebrew is rocky but sufficient to provoke a heated debate with supporters and detractors.

"What do you want with this woman? She is just an innocent commuter! Look at yourselves! You should be ashamed!"

Others are genuinely scared. I can see it on their faces, the white-knuckled way they cling to the metal railings opposite their seats, the evasive looks, the stooping shoulders, eyes buried in the filthy flooring.

She may well be a terrorist, who knows?

It is too late to smother this burgeoning conflagration. My neighbour exchanges heavy-accented verbal blows with someone behind us. Women accuse each other of hypocrisy and barbarism.

The driver, pretending to ignore us, head slanted, listens in and steals appreciative glances at his voluptuous fawner. To garner his further admiration, she plunges into the dispute, a brimstone diva with words of fire.

Some passengers begin to push the Arab and shove her with innocuous gestures of their sweaty palms. They endeavour to avoid her startled gaze. She tries again:

"What kind of people are you? I am a medical nurse, I am telling you. So what if I am Arab, is it automatic proof that I am a terrorist?"

My neighbour suddenly addresses me:

"You've got nothing to say?"

"To my mind, if she were a terrorist, she would have blown us all to kingdom come by now."

I let the impact of this sane reminder settle.

"This bus is bursting. The driver skipped a few stations on the way" – I remind them – "She is smack amidst us. She has no bags. She could have detonated herself and demolished us by now."

My neighbour slaps his thighs with furry hands, a sign of pleasure. I am on his side. Some voices crow, encouraging me to proceed: "Let him continue, go on."

But I have got nothing more to add and I grow silent.

The Arab scrutinises me doubtfully, not sure if she understood correctly. Do I suspect her of being a terrorist or don't I?

"And who might you be to tell us off, if I may?" – scoffs the woman who started it all. Her voice is screaming hoarse, her face aflame with stripes of lipstick smeared and make up oozing. Three golden bracelets clang the rhythm of her scornful question.

"He is a prisoner" – announces the driver's would-be floozy. She eyes both me and her desired conquest triumphantly. The driver studies her in his overhead mirror, then gives a haunted look. Control is lost. He knows it.

"An inmate" – shrieks the agitator for all the bus to hear – "The perfect couple! A felon and an Arab! Perhaps you are an Arab too?"

"I am not an Arab" – I respond calmly – "They are too well mannered for the likes of me and you."

She blows up:

"Son of a bitch, maniac, look who's talking!" – She leans towards me and scratches my face with broken, patchily varnished nails – "A prisoner piece of shit and whoring stench of an Arab stink up this bus!"

My neighbour half rises from our common seat, grabs her extended arm and affixes it firmly behind her back. She screams to her dumbfounded audience: "They are together in it, this entire group, and they are a menace. Driver, stop this instant, I want the police, now!"

I do not react. It was foolish of me to have partaken in this tiff in the first place. Prisoners involved in incidents of public unrest end up spending a week or more in the nearest squalid detention centre, away from the relative safety of the penitentiary. Anything can happen in these infernos of perspiring, drug-addicted flesh, those killing fields of haemorrhaging syringes, those purgatories of squeals and whimpers and shaking of the bars, draped tight in sooty air.

I spent a month in these conditions and was about to return, I feel convinced.

The driver brakes the bus, rises, and gestures to the Arab helplessly. She tries to extricate herself by moving towards his cubicle. Some women

mesh their hands, trapping her flapping arms, flailing about, her cheeks lattices of translucent rivulets. Her fear is audible in shallow exhalations.

But her captors persevere. They clench her scarf and the trimmings of her coat and twist them around the Arab's breathless neck.

The driver disembarks through the pneumatically susurrating doors. He walks the gravel path adjacent to the highway, desperately trying to wave down a passing car. Someone finally stops and they have a hushed exchange through a barricaded window. The hatchback cruises away.

The driver hesitates, his eyes glued to the receding vehicle. He contemplates the hostile bus with dread and climbs aboard. He sinks into his seat and sighs.

A patrol car arrives a few minutes later and disgorges two policemen. One elderly, stout and stilted, his face a venous spasm. He keeps feeling the worn butt of his undersized revolver. The other cop does the talking. He is lithe, a youth in camouflage, penumbral moustache, anorectic, sinewy hands, his eyes an adulterated cyan. He swells his chest and draws back his bony shoulders, attempting to conceal his meagreness.

"What's going on here?" – his voice a shocking bass. We are silenced by the contrast.

The instigator of the turmoil clears a path and fingers his oversized tunic as she volunteers:

"She is a terrorist and he is a convict and they were both planning to blow this bus up."

"Twaddle!" – roars my neighbour – "She is a hysterical, psychotic, panicky woman! Look what she did to his face!" – he points at me – "And that one, over there" – he singles the Arab out with a nail-bitten pinkie – "her only sin is that she is an Arab, a nurse or something, a fellow traveller, paid her ticket like all of us." The driver nods his assent.

"I am telling you…" – the stirrer yelps but the officer is terse:

"Continue behaving like this, lady, and it is you I will arrest for disturbing the peace…"

"Another mock cop" – she slurs, but her voice is hushed and hesitant.

"Perhaps even insulting a police officer on duty?" – the policeman hints and she is pacified, retreating, crablike, eyes downcast, towards her shopping.

"Who is the prisoner?" – the veteran cop enquires, his paw atop his gun, caressing it incessantly. I raise my hand.

"You are coming with us. The rest continue to your destinations. You too!" – he addresses the Arab, his civility offensively overstated.

"I want no problems here!" – he warns – "It's Friday, the Sabbath is upon us. Go home in peace. The police has more important things to do than to resolve your petty squabbles!"

Extracted from my window seat, their fingers vicelike under both armpits, they half drag me across my neighbour's knees, strewing all over him the contents of the plastic bag in which I keep my wallet and the weekend papers. It hurts.

We alight and the young one taps the folding exit doors. The bus drones its way into the snaring traffic jam. I watch its back as it recedes. The coppers place a pair of shiny handcuffs on my wrists and shackle my ankles too. I stumble towards the waiting squad car. They unlock the rear and gesture me to enter. They push me from behind and bolt the door. The gory rays of a setting sun dissect the murk inside.

I see the officers' backs and necks as they occupy the front seats beyond the meshed partition. One of them half turns and spits a snarl:

"My partner loves you, Arabs."

Only then, my eyes having adjusted, I notice the others in the stifling cabin I inhabit. They rattle their manacles and smile at me wolfishly, a toothy apparition.

"Where are you from, handsome?" – one asks and moves to flank me. His mitt is motionless on my knee.

He has an Arab accent.

באוטובוס העירה

אני באוטובוס שנוסע העירה. בתחנה המרכזית ארד ממנו, אחליף אוטובוס ואסע מרחק קצר, כמה דקות, לכלא. חומות הכלא יישקפו לשמאל האוטובוס, צהוב חימרי, גדרות תיל, מגדלי שמירה ריקים. הגשם ודאי כבר יצר ביצה ובה קולאז׳ של נעליים גבריות. אני חושש לחצות את הביצה הזו. היא מטעה, יש בה שטחים שנראים מוצקים והם שלוליות עמוקות. אחרי זה אני צריך לנקות את נעלי ההתעמלות שלי שעות באבנים ובענפים שאני מחלץ מהאדמה הרטובה ליד הביתן שלנו. אבל זה עוד רחוק. כרגע אני עולה ומתיישב ליד גבר לא מגולח, לבוש ברישול, משקפי קרן שחוקים מודבקים על גשר אפו במין אגד חום. הוא מדיף ריח זיעה קרושה ומתבונן ללא הרף בשעון מעורפל זגוגית ובטבעת זהב מרובעת וחרוטה על הזרת שלו.

האוטובוס מהביל, כמו יער טרופי על גלגלים. אנשים נדחקים זה אל זה במעברים, דוחקים לפניהם סלים ארוזים בכבלי ניילון, ילדים מצווחים ואת גופם המיוזע.

לכולם מתפשטים כתמים כהים על הבגדים, בעיקר מסביב לבתי השחי.

הספסלים כבר מלאים. אנשים מוחים אדים מהחלונות בתנועות מעוגלות ומצמידים אליהם אפים אדומים וקפואים. הם מתעלמים בהפגנתיות מהדוחק ומהזקנים שנועצים בהם מבטים מלאי כעס וציפייה. הדרך ארוכה והנוסעים מתאימים את גופם למושב בתנועות קטנות של חוסר מנוחה.

בפיתולי האבן של התחנה המרכזית, בין בתים אפופי כביסה מאובקת, לכביש המהיר. הנהג מגביר את הרדיו ומוסיקה מזרחית ניתכת מהרמקולים. אנחנו נרתעים ממנה, אבל לא מבקשים מהנהג להנמיך, בקרוב יש חדשות. בינתיים המחשבות יכולות לנדוד, העיניים לבהות פנימה, הצוואר להמתח בנסיון לראות ולו חלק מהנוף.

עד שהשידורים נקטעים בבהילות מוכרת. ברקע, זעקות חלושות, צופרי אמבולנסים, כנפי מסוק מכים באוויר במקצב משטרתי. קולות שבדרך כלל הם סמכותיים ועכשיו מוכי פאניקה והלם, ניחרים. מדי פעם עוצר אלמוני ומתאר מה שהוא רואה, בוכה, מלעלע. לכתבי השטח כבר אין מילים והם משדרים נהמות ונאקות, אורגיה של בשר מעושן.

כולנו קפואים בתנוחה של לפני המבזק, פסלים של בעתה. אחד עם יד מחטטת בנחיר, אשה שמנה מחזיקה סל כבד, השכן שלי מסובב בבלי דעת את הטבעת על הזרת שלו. ברדיו אומרים שיש סכנה לפיגועים נוספים באוטובוסים, שאנחנו צריכים להיות זהירים ולבחון בשבע עיניים כל אחד שעולה לנסיעה. לא לבטוח – כך רשויות הבטחון – להפגין עירנות, לבדוק חפצים חשודים, להזעיק את הנהג אם רואים מישהו חשוד, או שהתנהגותו חשודה. האוטובוס כמעט עוצר מנסוע, כל כך הוא לכוד בשיירה צופרת של מכוניות, שמש קופחת עכשיו, האספלט מתחיל להבריק ברתיחה.
אני חושב בבהלה שאני אאחר לשוב לכלא. הסוהרים אמרו לנו שהם לא יקבלו שום הסבר (״אפילו אם אלוהים יורד עליכם״). עליי להיות בכלא בשעה היעודה ולא – יישללו ממני כל ההטבות ואני אשלח למתקן כליאה קשה יותר, אולי בבאר שבע. אני שואל את עצמי אם פיגוע המוני זה הסבר או כוח עליון. אחר כך אני חושב שאין כוח יותר עליון מהסוהרים בבית הסוהר. זה מעורר בי חיוך והמתח שלי פג במקצת. לפחות הם לאומנים, ימניים, יבינו שאסור לתת לטרור לשבש את השגרה. אסור לשלוח אסיר יהודי לכלא גדוש ערבים בגלל מחבלים ערביים שרצחו עכשיו יהודים, ככה אני אציג את זה, ככה אני אתחנן. היה משהו מרגיע במחשבה הזו.
חשבתי כמשפטן : אני חייב להוכיח שבשעת הפיגוע הייתי באוטובוס. בנסיבות אחרות, זה נקרא אליבי. בכלא מרבים להתעסק בהוכחות. האסיר מוכיח שהוא בסדר, הסוהר מניח שהאסיר מרמה אותו, אבל גם הוא חייב להוכיח את זה. משחק של צייד וניצוד, רק שהתפקידים מתחלפים כל הזמן.
קמתי מהמקום. השכן שלי התנער מההזיות שלו ונתן בי מבט רע. העברתי רגל בנעל בוצית מעליו והצבתי אותה בזהירות בין שני סלים גדושים. נשים משופמות מחו אגלי זיעה משפתיהן במטפחות סינתטיות ופנו אליי בשפה זרה. הן דחפו את הסלים ברגליהן, יותר מחווה של רצון טוב מאשר פינוי מקום של ממש. עכשיו עמדתי ואחוריי תחובים בפניו של הנוסע שלידי, יכולתי להרגיש את הנשימה שלו, חמה ולחה, בבד המכנסיים. עוד רגל ואני על רצפת האוטובוס, שוקיי עמודי הרקולס וביניהם זורם ים של מצרכי מכולת ארוזים ומחוּוטים. צעד אחר צעד אני מתקרב אל הנהג, אנשים מצטודדים לפנות לי דרך, אני יוצר אדווה אנושית בעקביי.
אני אומר לעורף הפרי שלו : ״אני אסיר״.
השרירים שלו מתקשחים אבל הוא לא מפנה אליי את הפנים וגם אינו עונה לי.
"אני אסיר״ – אני חוזר – "תוכל לכתוב לי בפנקס הזה (אני מושיט לו פנקס אפור כריכה של בנק הפועלים, אין לי עט) שהייתי באוטובוס שלך בשעה הזאת ?״
הוא מצדד אליי את ראשו, פוזל מזווית העין אל הדרך (ממילא אי אפשר להתקדם בה) : ״(מודגש) אתה אסיר ? מה כבר עשית ?״
(אינטלקטואל לבנוני וחובש משקפיים עגולים שכמוך)
בסביבתו המיידית מאזינה לו אשה לא צעירה אבל מצובעת פנים וזקורת שדיים. הוא שם לב לשדיים שלה. היא שמה לב לשרירים המתקשחים שלו. שניהם שמים לב לתשובה שלי שהיא : ״בנקים״.
"בנקים״ – חוזר הנהג וצוחק וגם האשה שלו צוחקת, חושפת שיניים מוכתמות בוורוד – "תביא, אני אחתום לך״.
הוא מסיר יד מעל ההגה, נוטל ממני את הפנקס ופותח אותו בעמוד האחרון והכל בתנועה אחת. מסיר יד שנייה וכותב במאמץ ובלקיקת שפתיים כמה מילים. הוא מסיים בשרבוט הינף של חתימה.
מאחוריי מתלחשים אנשים. מהתשובה שלי אפשר להבין הכל, מתרמית ועד לשוד בנקים. אולי אני אלים ? דווקא אלה שנראים הכי תמימים ... אני יכול להיות גם ערבי, בימינו כבר אי אפשר להבחין.
בתוך קורי הלחישות האלה, מאוזן שעירה לאוזן חלקה, מפה מרוח באדום לפה יבש משורטט בשרידים של אוכל – אני חוזר למושבי. שוב רגל ועוד רגל, הפעם קדמת הגוף שלי אל פניו של השכן. הפנקס בכיס. אני רגוע יותר, עכשיו מה שיהיה – יהיה. בקצה המודעות אני שומע אשה אחת, קול צדקני, שורק : ״תרדי עכשיו או שאני קוראת למשטרה״. אני פוקח עיניים ומנסה לאתר את המהומה. זה מעט מאחוריי, אבל הקולות מתקרבים והאשה דוחפת לצדדים נוסעים שנתלים בידיהם מלולאות מהתקרה. לפניה נמלטת, בהבעה רדופה, אשה צעירה בהרבה. יש לה מבט מיוסר על פנים גסי מתווה, השפתיים המלאות שלה פסוקות מעט כשהיא נושמת במהירות, ביד

אחת היא תומכת בחזה שלה ובשנייה היא אוחזת צרור ניירות כתובים בערבית צפופה.

"נהג" – כמה קולות – "יש פה ערבייה".

"תתן לה לרדת מייד, אני לא נוסעת באותו אוטובוס עם מחבלת" – צווחת מישהי ואחרת: "אולי היא מסוכנת, בדקת אותה כשהיא עלתה?"
הנהג מרוכז בנסיעה צפופה, מתמרן בין מכוניות קטנות שהוא מתקשה לראות. מפריע לו הרעש והוא פונה אחורה, בלי לבלום ושואל: "מה יש, מה קרה".

"יש פה ערבייה" – מתנדבת מישהי להסביר לו – "היא עלתה לאוטובוס ואולי יש לה מטען נפץ בבגדים". "תוריד אותה מפה, היא מסוכנת" – משלים מישהו אחר.

"אני לא מוריד אף אחד ששילם את הכרטיס" – פוסק הנהג ונפנה חזרה אל הכביש. שתיקה נדהמת. הוא לא נראה כזה, הנהג. מישהו מנסה להסביר לו את חוסר ההגיון בהחלטה שלו: "אתה לא יכול לדעת, היום גם הנשים שלהן, ראיתי בלבנון, זה משהו, מתפוצצות כמו כלום, אין להן בעיה ..."
האשה שזיהתה את המחבלת מאיימת עליו: "תן לי את הפרטים שלך, אני אפנה לממונים עליך, אתה יכול לשכוח מהעבודה שלך".
הערבייה עומדת דמומה ומאזינה. רק כשנוסעת מסננת לעברה, בלחש: "רוצחת ילדים" – היא מתעוררת, כמו מסיוט.

"אני אחות" – היא צועקת, שכל האוטובוס ישמע – "כל היום אני מטפלת בחולים, שלנו ושלכם, כל היו בפצועים, שלנו ושלכם, למה אתם מתנהגים ככה?"
העברית שלה אינה טובה במיוחד, אבל באוטובוס הזה די בה כדי לעורר ויכוח. יש לה תומכים. "מה יש לכם ממנה, סתם נוסעת, זה לא יפה איך שאתם מתנהגים".
יש מי שמפחדים באמת. אני יכול לראות את זה על הפנים שלהם, בדרך שבה הם אוחזים את המעקה המתכתי שלפני המושב שלהם בפרקים מלבינים, במבטים מתחמקים, כתפיים שמוטות ופנים כבושים ברצפה המטונפת. בהחלט ייתכן שהיא מחבלת.
בשלב הזה כבר מאוחר מכדי לעצור את המהומה. השכן שלי מחליף מהלומות מילוליות במבטא כבד עם מישהו. נשים מאשימות זו את זו בצביעות ובפרימיטיביות. הנהג מתעלם לכאורה, מקשיב בהטייה קלה של הראש, פוזל מדי פעם אל המצובעת, שמשתתפת בעירנות, לכבודו, בויכוח הזה. יש מי שדוחפים את הערבייה בתנועות סמליות, בגב היד, בלי רוע. כולם משתדלים להמנע מלהתבונן בה. היא אוזרת אומץ, מתקיפה בחזרה: "איזה אנשים אתם, אני אחות רחמנייה, אז מה אם אני ערבייה, זה אומר שאני מחבלת?"
השכן שלי פונה אליי: "מה אתה אומר" ואני אומר שאני חושב שאם היא היתה מחבלת היא כבר מזמן היתה מפוצצת את האוטובוס על נוסעיו.

"הנהג אינו עוצר כבר בכמה תחנות מרוב שאין מקום" – אני מזכיר להם – "והיא עומדת באמצע ואין לה שום בעיה להתפוצץ ואין לה סלים, או משהו"
השכן שלי נהנה וטופח על צידי גופו בידיים שעירות, אני בצד שלו. כמה קולות מעודדים אותי: "תמשיך, תמשיך, תנו לו להמשיך". אין לי מה עוד לומר ואני משתתק. הערבייה מתבוננת בי במבט תוהה. היא לא בטוחה אם הבינה נכון: אני חושב שהיא מחבלת או לא?

"ומי אתה שתגיד לנו, אם מותר לי לשאול" – זו האשה שדרשה מהערבייה לרדת. הקול שלה צרוד מהצריחות והפנים שלה משולהבים. פסי איפור ואודם מרוח מנמרים את הפנים שלה והיא מלווה את השאלה שלה בקשקוש צמידי זהב על פרק ידה.

"הוא אסיר" – מנדבת לה האשה של הנהג. היא מתבוננת בי במבע של נצחון ואחר כך בנהג. הוא מגביה מבטו אל המראה והעיניים שלו רדופות, הוא מפחד שהוא מאבד שליטה.

"אסיר" – צורחת המשולהבת, כך שכל האוטובוס ישמע – "מצא מין את מינו והעורב את הזרזיר: אסיר וערבייה! אולי בכלל גם אתה ערבי, אדוני?"

"אני לא ערבי" – אני משיב בנחת – "אני מחונך".

היא מאבדת את השליטה בעצמה: "בן זונה, מניאק, תראו מי שמדבר" – וכאן היא גוחנת לעברי ושורטת את פניי בציפורניים שבורות ועליהן טלאי לכה – "אסיר חרא וערבייה זונה מסריחה, מסריחים לנו את האוטובוס" – השכן שלי אוחז ביד שלה

המושטת וקם למחצה ממקומו, מסובב את היד בחצי עיגול אלים. היא פונה אל הקהל שלה וזועקת: "הם ביחד, כל החבורה הזו, הם מסוכנים, תעצור, נהג, תקראו למשטרה".
אני לא מגיב. גם ככה השתטיתי, אסור היה לי להשתתף בויכוח הזה. אסיר שמעורב בקטטה מוצא את עצמו בבית המעצר וחולפים כמה ימים עד שהוא חוזר אל המקלט הבטוח, יחסית, של בית הסוהר שלו. הכל יכול לקרות בבית המעצר, בתופת של גופות מיוזעים, מכורים לסמים שצורחים ומטלטלים סורגים, מזרקים מדממים ווילונות עשן. הייתי שם שבוע ועכשיו עמדתי לחזור לשם, הייתי משוכנע.
הנהג בלם בצד הדרך, קם ממקומו והביט בחוסר ישע בערבייה שנדחקה בין הנוסעים להמלט החוצה. כמה נשים רישתו את ידיהן והערבייה נלכדה, מפרפרת, מכה לכל עבר, יובלים שקופים ניגרים על לחייה. היא השמיעה קולות קטנים של אימה והתנשמה בכבדות, אבל הנשים לא הרפו ממנה ורק אחזו בצעיף שלה ובשולי המעיל וליפפו אותם סביב ידיהן, עד שהערבייה התקשתה אפילו לנשום.
הנהג פתח את דלת האוטובוס בשריקת אוויר דחוס וירד למטה, אל שולי העפר של הכביש. מהחלון שלי ראיתי אותו מאותת בנפנופי ידיים נואשים למכוניות חולפות. מישהו עצר ושוחח איתו דרך חלון המכונית ואז המשיך בנסיעה. הנהג שלנו הביט אחריו, הביט באוטובוס בחוסר אונים ולבסוף החליט לטפס אליו בחזרה. התיישב במקומו בכבדות, חצי מסב לעברנו והמתין.
כעבור דקות ספורות הגיע מכונית משטרה וממנה ירדו שני שוטרים. אחד היה מבוגר, כבד גוף ודל תנועה. עווית חלפה בפנים הוורידניים שלו כל כמה דקות והוא הרבה לנגוע בעצבנות בקת אקדח השירות השחוקה. אבל מי שדיבר היה השוטר השני, נער מחופש, חתימת שפם, גוף צנום ולולבי, ידיים אנורקטיות ועיני תכלת דלוחה. הוא ניפח את חזהו ומשך את כתפיו לאחור, כדרך שעושים מי שמבקשים לכפר על נכסים גופניים דלים.
"מה קורה פה?" – הקול שלו היה עבה במפתיע ודי היה בניגוד הזה כדי להדמים את כל הנוסעים.
נדחקה אליו המשולהבת ותוך תחיבת אצבע מיוזעת ומעוקלת בחולצת המדים הרפויה שלו, הסבירה: "היא מחבלת והוא אסיר ושניהם התכוננו לפוצץ את האוטובוס הזה".
"בלבול ביצים" – רעם השכן שלי – "זאתי אשה היסטרית, בפאניקה, פסיכית על כל הראש, תראה מה שהיא עשתה לו בפנים וזאתי, ההיא" – הוא מצביע בזרת מגודלת ציפורן לעבר הערבייה – "בסך הכל ערבייה, אחות, או משהו, נוסעת, כמו כולנו, שילמה כרטיס" – השוטר פונה אל הנהג וזה מהנהן.
"אני אומרת לך ..." – מתחילה ההיא לצווח אבל השוטר קוטע אותה:
"אם תמשיכי ככה, גברת, אני אעצור אותך על הפרת הסדר ..."
"גם כן שוטר ..." – היא מאנפפת אבל הקול שלה שקט בהרבה ומהסס
"... ואולי גם על העלבת שוטר במילוי תפקידו?" – מציע השוטר והיא נאלמת כליל, משפילה מבט ונסוגה בהליכה סרטנית אל הסלים שלה.
"מי האסיר?" – שואל השוטר הותיק יותר והיד שלו מלטפת את האקדח בלי הפסקה. אני מזדהה.
"אתה בא איתנו" – הוא פוסק – "היתר ממשיכים בנסיעה, גם את גברת" – הוא פונה באדיבות מוגזמת עד כדי עלבון אל הערבייה – "רק אל תעשו בעיות" – הוא מזהיר את כל הנותרים – "שישי היום, עוד מעט שבת, סעו הביתה בשלום, יש למשטרה דברים יותר חשובים לעשות מאשר להפריד בין נוסעים!"
הם מושכים אותי מהמושב, בלי להעיף בי ולו מבט ואני, חצי נגרר על ברכיו של השכן שלי, מחלץ בקושי את שקית הניילון שבה אני שומר את העיתונים ואת הארנק שלי. האצבעות שלהם תחובות מתחת לבתי השחי שלי כמו צבתות וזה כואב.
אנחנו יורדים למטה, השוטר טופח על האוטובוס וזה משתלב בפקק. אנחנו עומדים על אם הדרך ומתבוננים בו מתרחק. השוטרים מלבישים אזיקים מבריקים על שני פרקי הידיים ועל שני פרקי הרגליים שלי ואני נע בכבדות אל עבר הניידת. הם פותחים את הדלת האחורית ומסמנים לי לעלות, אחר כך הם דוחפים אותי פנימה וסוגרים את הדלת בחבטה. חשוך בפנים ורק אור לבנוני בוקע מן החוץ בקרניים מסודרות.

אני רואה את הגבות והצווארים של השוטרים כשהם מתיישבים במושבים הקדמיים.
אחד מהם פונה בחצי סיבוב ואומר אל האפלה: "זה אוהב אתכם, זה אוהב ערבים",
כמעט אפשר לשמוע יריקה בקול שלו.
רק אז אני מבחין בדמויות הרבות שגודשות את התא המחניק הזה. כולם מחייכים
אליי בשיניים זאביות ומביטים בי בעיניים שרק הלובן שלהן נראה ומשקשקים
באזיקים שלהם.
"מאיפה אתה, ילד יפה?" – אומר אחד מהם ומתקרב ומתיישב לצידי. היד שלו
מונחת על הברך שלי, ללא תנועה.
המבטא שלו ערבי.

[Return]

The Butterflies are Laughing

My parents' home, it is dusk time, and I am climbing to the attic. I settle on my childhood's sofa, whose unravelled corners reveal its faded and lumpy stuffing. The wooden armrests are dark and bear the scratchy marks of little hands. I contemplate these blemishes, set bright against the deep, brown planks, and am reminded of my past. A light ray meanders diagonally across the carpet. The air is Flemish. The fitting light, the shades, the atmosphere.

There is a watercolour on an easel of a thickset forest with towering and murky trees. A carriage frozen in a clearing, a burly driver, looking towards nowhere, as though there's nothing left to see. No light, no shadows, just a black-singed mass of foliage and an incandescent, sallow horse.

My little brother lies bleeding on the rug. Two gory rivulets, two injured wrists, delineate a perfect circle. They cross his ashen palms and waxen, twitching fingers. It may be a call for help but I have been hard of hearing.

I crouch beside him and inspect the wounds. They are shallow but profuse. Red pain has broken past his skin, his face is wrinkled. I wipe him gently, trying not to hurt.

He stares at me, eyes of a gammy colt awaiting the delivering shot. He radiates the kind of gloom that spans the room and makes me giddy. I cower to my heels, then squat beside him, caressing his silent scream. My palms are warm.

We while the time. His frothy exhalations, my measured air inhaled, our lungs entwined in the proliferating density. The volumes of my childhood mob the shelves, their bindings blue and rigid.

I look at him and tell him it's alright, he shouldn't worry. A mere nineteen, he gives me a senescent smile and nods in frailty. He grasps it all, too much. Shortly, I may have to lift him in my arms and set him on the couch. We are not alone. Echoes of people downstairs. I can't tell who. Mother, our sister, Nomi perhaps. Someone arrives and sparks excited speech and lengthy silences.

I descend the steps, some hasty greetings, I stuff a roll of coarse, green toilet paper in my pants. Back to the horror, to frisk around the crimson wreckage. I wipe my brother wrathfully from floor and carpet and from couch, reducing him to a ubiquity of chestnut stains. I am not content. He is writhing on the inlay, attempting tears. It's futile, I know. We both forgot the art of crying, except from torn veins.

The light is waning. The brown blinds incarcerate my brother behind penumbral bars. His bony hands and scrawny body in stark relief. It is the first time that I observe him truly. He is lanky but his face unchanged. I was no child when he was born but he is still my little brother.

He is resting now, eyes shut, our lengthy lashes – both mine and his – attached to fluttering lids. Birds trapped in quivering arteries flap at his throat. He is sobbing still but I avert my gaze, afraid to hug him. We oscillate, like two charged particles, my little brother and myself. His arms by his side and my arms by his side, divergent. I thrust into my bulging pocket a ball of ruby paper.

There is a clock in here that ticks the seconds. They used to sound longer. It was another time. The haemorrhage stopped. A mournful lace of plasma on his sinewed wrists. It must have hurt, the old corroded blade, no flesh, just coated skeleton. To saw the bones till blood. To hack the skin, to spread it like a rusty butterfly, dismantling slithery vessels. I move to occupy the wooden ladder back, near the escritoire that I received as gift on the occasion of my first year in school.

He nods affirmative when asked if he can rise. I hold him under hairy, damp armpits. I confront him, seated on my grandma's rocking chair, a cushion clad in Moroccan equine embroidery on my knees. I gently hold his hand and he recoils. I didn't hurt him, though.

I wait for him to break, his hand in mine. Thus clenched, our palms devoid of strength, we face a question and a promise, the fear of pain and of commitment. We dwell on trust.

He unfists and bleeds anew. I use the paper ball to soak it up. It's dripping. I gallop down the spiral staircase and collect another roll, adhesive bandages, and dressing. Into my pocket and, speechlessly, I climb back. He is sitting there, a Pharaonic scribe, wrists resting on his knees, palms lotus flowers, but upturned. His gifted painter's fingers are quenched in blood.

I mop and dab, swab and discard, apply some pressure and erase. My brother is calling me in sanguineous tongue and I deface it, incapable of listening, unwilling to respond.

I bind him and I dress and he opens his eyes and gapes at the white butterflies that sprouted on his joints. He feels them tenderly, astonished by this sudden red-white beauty.

I count his pulse and he gives in to my pseudo-professional mannerisms. His pulse is regular. He hasn't lost a lot of blood, therefore.

He tells me he is OK now and asks for water. All of a sudden, I remember. One day, he was a toddler, could hardly walk, I led him back from the clinic. He gave blood and was weeping bitterly. A giant cotton swab was thrust into his elbow pit and he folded him arm, holding onto it tightly.

One jerky movement, it fell and he stood there, gawking at the soiled lump and whimpering. He was so tiny that I hugged him and wiped the tears from his plump cheeks.

I improvised a story about "Adhesa Cottonball", the cotton monster, who forever wishes to return to the soil, her abode. His eyes cleared and he giggled nervously. This sound – his chuckle – is in my ears, obscuring all real-life acoustics.

He gulps down the water silently, his eyes a distant blackness, where no one treads but he, his forest, among the trees, perhaps this carriage and its attending coachman. Where does he want to go, I wander?

My brain is working overtime. My skull-domiciled well-oiled machine, whose parts are in metallic shine, impeccable, unerring, impervious to pain. Machines don't ache this brother, sprawled on the couch, his shoulders stooping, in torn shirt and tattered trousers, my erstwhile clothes, his chest hirsute, his face adorned with budding beard and whiskers.

What story shall I tell him now to clear his eyes? How shall I make him laugh again? What monster should I bury in the sand?

I tell him to pack few things and come with me. He acquiesces but still won't budge. His twin wrist-butterflies are quite inert. He sighs as he buttons his shirt and rolls unfastened sleeves to cover his abrasions. When he gets up I see him as before: a gangling figure, an angular face, two cavernous sockets, big brown mole. He drags his feet.

We both descend. Don't tell our parents, he begs, I promise not to. Enters his room and exits fast, carrying a small plastic bag with severed handles. A pair of worn jeans spill from the top to cover some half-deleted lettering.

We bid farewell and walk placidly to the car. He freezes on the back seat, still cradling his plastic treasure, gazing forward but seeing little.

Nomi is driving while I watch him through the windshield mirror. His inanimate stare, directed at the window, is deflected by transparence. Slumped on the imitation leather seat, he and his trousers bump from one side to another on the winding road.

He falls asleep this way, sack closely clutched, chin burrowing into his hollow torso. At times, he shakes his head in stiff refusal. He is very adamant. Only his hands are calm, as though detached from his rebellious body.

Nomi is negotiating the parking and I touch his shoulder. He opens a pair of bleary eyes and looks at me like he used to when I was still his entire world. I touch once more and gently. When he was two years old, I left home for many years, never to be heard from. The hurt resides still in his eyes, that injury.

I touch a third time, thus pledging to remain, thus telling him my love. I study him at length and he does not divert his eyes.

Suddenly he smiles and dimples collect around his lips. He flings his hands high up and waves his red-white butterflies. He imitates their flight. He plucks their wings. He laughs and I respond by laughing and Nomi joins and the space of our car is filled with laughs and butterflies and butterflies and laughter.

Return

The Con Man Cometh

by Sam Vaknin

Swathed in luminosity, we stir with measured competence our amber drinks in long-stemmed glasses. You are weighing my offer and I am waiting for your answer with hushed endurance. The armchairs are soft, the lobby is luxurious, as befits five-star hotels. I am not tense. I have anticipated your response even before I made my move.

Soon, temples sheathed in perspiration, you use the outfit's thick paper napkins to wipe it off. Loosen your tie. Pretend to be immersed in calculations. You express strident dissatisfaction and I feign recoil, as though intimidated by your loudness. Withdrawing to my second line of defence, I surrender to your simulated wrath.

The signs are here, the gestures, the infinitesimal movements that you cannot control. I lurk. I know that definite look, that imperceptible twitch, the inevitability of your surrender.

I am a con man and you are my victim. The swindle is unfolding here and now, in this very atrium, amid all the extravagance. I am selling your soul and collecting the change. I am sharpened, like a raw nerve firing impulses to you, receiving yours, an electrical-chemical dialog, consisting of your smelly sweat, my scented exudation. I permeate your cracks. I broker an alliance with your fears, your pains, defence compensatory mechanisms.

I know you.

I've got to meld us into one. As dusk gives way to night, you trust me as you do yourself, for now I am nothing less than you. Having adopted your particular gesticulation, I nod approvingly with every mention of your family. You do not like me. You sense the danger. Your nostrils flare. Your eyes amok. Your hands so restless. You know me for a bilker, you realise I'll break your heart. I know you comprehend we both are choiceless.

It's not about money. Emotions are at stake. I share your depths of loneliness and pain. Sitting opposed, I see the child in you, the adolescent. I discern the pleading sparkle in your eyes, your shoulders stooping in the very second you've decided to succumb. I am hurting for what I do to you. My only consolation is the inexorability of nature – mine and yours, this

world's (in which we find ourselves and not of our choice). Still, we are here, you know.

I empathise with you without speech or motion. Your solitary sadness, the anguish, and your fears. I am your only friend, monopolist of your invisible cries, your inner haemorrhage of salty tears, the tissued scar that has become your being. Like me, the product of uncounted blows (which you sometimes crave).

Being abused is being understood, having some meaning, forming a narrative. Without it, your life is nothing but an anecdotal stream of randomness. I deal the final, overwhelming coup-de-grace that will transform the torn sheets of your biography into a plot. It isn't everyday one meets a cheat. Such confident encounters can render everything explained. Don't give it up. It is a gift of life, not to be frivolously dispensed with. It is a test of worthiness.

I think you qualify and I am the structure and the target you've been searching for and here I am.

Now we are bound by money and by blood. In our common veins flows the same alliance that dilates our pupils. We hail from one beginning. We separated only to unite, at once, in this hotel, this late, and you exclaim: "I need to trust you like I do not trust a soul". You beseech me not to betray your faith. Perhaps not so explicitly, but both your eyes are moist, reflecting your vulnerability.

I gravely radiate my utter guarantee of splendid outcomes. No hint of treason here. Concurrently I am plotting your emotional demise. At your request, not mine. It is an act of amity, to rid you of the very cause of your infirmity. I am the instrument of your delivery and liberation. I will deprive you of your ability to feel, to trust, and to believe. When we diverge, I will have moulded you anew – much less susceptible, much more immune, the essence of resilience.

It is my gift to you and you are surely grateful in advance. Thus, when you demand my fealty, you say: "Do not forget our verbal understanding."

And when I vow my loyalty, I answer: "I shall not forget to stab you in the back."

And now, to the transaction. I study you. I train you to ignore my presence and argue with yourself with the utmost sincerity. I teach you not to resent your weaknesses.

So, you admit to them and I record all your confessions to be used against you to your benefit. Denuded of defences, I leave you wounded by embezzlement, a cold, contemptible exposure. And, in the meantime, it's only warmth and safety, the intimacy of empathy, the propinquity of mutual understanding.

I only ask of you one thing: the fullest trust, a willingness to yield. I remember having seen the following in an art house movie, it was a test: to

fall, spread-eagled from a high embankment and to believe that I am there to catch you and break your lethal plunge.

I am telling you I'll be there, yet you know I won't. Your caving in is none of my concern. I only undertook to bring you to the brink and I fulfilled this promise. It's up to you to climb it, it's up to you to tumble. I must not halt your crash, you have to recompose. It is my contribution to the transformation that metastasised in you long before we met.

But you are not yet at the stage of internalising these veracities. You still naively link feigned geniality to constancy, intimacy and confidence in me and in my deeds, proximity and full disclosure. You are so terrified and mutilated, you come devalued. You cost me merely a whiskey tumbler and a compendium of ordinary words. One tear enough to alter your allegiances. You are malleable to the point of having no identity.

You crave my touch and my affection. I crave your information and unbridled faith. "Here is my friendship and my caring, my tenderness and amity, here is a hug. I am your parent and your shrink, your buddy and your family" – so go the words of this inaudible dialog – "Give me your utter, blind, trust but limit it to one point only: your money or your life."

I need to know about your funds, the riddles of your boardroom, commercial secrets, your skeletons, some intimate detail, a fear, resurgent hatred, the envy that consumes. I don't presume to be your confidant. Our sharing is confined to the pecuniary. I lull you into the relief that comes with much reduced demands. But you are an experienced businessman! You surely recognise my tactics and employ them, too!

Still, you are both seduced and tempted, though on condition of maintaining "independent thinking". Well, almost independent. There is a tiny crack in your cerebral armour and I am there to thrust right through it. I am ready to habituate you. "I am in full control" – you'd say – "So, where's the threat?" And, truly, there is none.

There's only certainty. The certitude I offer you throughout our game. Sometimes I even venture: "I am a crook to be avoided". You listen with your occidental manners, head tilted obliquely, and when I am finished warning you, you say: "But where the danger lies? My trust in you is limited!" Indeed – but it is there!

I lurk, awaiting your capitulation, inhabiting the margins, the twilight zone twixt greed and paranoia. I am a viral premonition, invading avaricious membranes, preaching a gospel of death and resurrection. Your death, your rising from the dead. Assuming the contours of my host, I abandon you deformed in dissolution.

There's no respite, not even for a day. You are addicted to my nagging, to my penetrating gaze, instinctive sympathy, you're haunted. I don't let go. You are engulfed, cocooned, I am a soul mate of eerie insight, unselfish

acumen. I vitiate myself for your minutest needs. I thrive on servitude. I leave no doubt that my self-love is exceeded only by my love for you.

I am useful and you are a user. I am available and you avail yourself. But haven't you heard that there are no free lunches? My restaurant is classy, the prices most exorbitant, the invoices accumulate with every smile, with every word of reassurance, with every anxious inquiry as to your health, with every sacrifice I make, however insubstantial.

I keep accounts in my unstated books and you rely on me for every double entry. The voices I instill in you: "He gives so of himself though largely unrewarded". You feel ashamed, compelled to compensate. A seed of Trojan guilt. I harp on it by mentioning others who deprived me. I count on you to do the rest. There's nothing more potent than egotistic love combined with raging culpability. You are mine to do with as I wish, it is your wish that I embody and possess.

The vise is tightened. Now it's time to ponder whether to feed on you at once or scavenge. You are already dying and in your mental carcass I am grown, an alien. Invoking your immunity, as I am wont to do, will further make you ill and conflict will erupt between your white cells and your black, the twin abodes of your awakened feelings.

You hope against all odds that I am a soul-mate. How does it feel, the solitude? Few days with me – and you cannot recall! But I cannot remember how it feels to be together. I cannot waive my loneliness, my staunch companion. When I am with you, it prospers. And you must pay for that.

I have no choice but to abscond with your possessions, lest I remain bereft. With utmost ethics, I keep you well-informed of these dynamics and you acknowledge my fragility which makes you desirous to salve my wounds.

But I maintain the benefit of your surprise, the flowing motion. Always at an advantage over you, the interchangeable. I, on the other hand, cannot be replaced, as far as you're concerned. You are a loyal subject of your psychic state while I am a denizen of the eternal hunting grounds. No limits there, nor boundaries, only the nostrils quivering at the game, the surging musculature, the body fluids, the scent of decadence.

Sometime, the prey becomes the predator, but only for a while. Admittedly, it's possible and you might turn the tables. But you don't want to. You crave so to be hunted. The orgiastic moment of my proverbial bullets penetrating willing flesh, the rape, the violation, the metaphoric blood and love, you are no longer satisfied with compromises.

You want to die having experienced this eruption once. For what is life without such infringement if not mere ripening concluding in decay. What sets us, Man, apart from beast is our ability to self-deceive and swindle

others. The rogue's advantage over quarry is his capacity to have his lies transmuted till you believe them true.

I trek the unpaved pathways between my truth and your delusions. What am I, fiend or angel? A weak, disintegrating apparition – or a triumphant growth? I am devoid of conscience in my own reflection. It is a cause for mirth. My complex is binary: to fight or flight, I'm well or ill, it should have been this way or I was led astray.

I am the blinding murkiness that never sets, not even when I sleep. It overwhelms me, too, but also renders me farsighted. It taught me my survival: strike ere you are struck, abandon ere you're trashed, control ere you are subjugated.

So what do you say to it now? I told you everything and haven't said a word. You knew it all before. You grasp how dire my need is for your blood, your hurt, the traumatic coma that will follow. They say one's death bequeaths another's life. It is the most profound destination, to will existence to your pining duplicate.

I am plump and short, my face is uncontrived and smiling. When I am serious, I am told, I am like a battered and deserted child and this provokes in you an ancient cuddling instinct. When I am proximate, your body and your soul are unrestrained. I watch you kindly and the artificial lighting of this magnific vestibule bounces off my glasses.

My eyes are cradled in blackened pouches of withered skin. I draw your gaze by sighing sadly and rubbing them with weary hands. You incline our body, gulp the piquant libation, and sign the document. Then, leaning back, you shut exhausted eyes. There is no doubt: you realise your error.

It's not too late. The document lies there, it's ready for the tearing. But you refrain. You will not do it.

"Another drink?" – You ask.

I smile, my chubby cheeks and wire glasses sparkle.

"No, thanks" – I say.

Return

Janusz Courts Dinah

Read the Hebrew original

Janusz thrusts his head through the illuminated window, deep into the house, his desperate shadow bedaubed across the wall. We shelter Dinah, a chimera of heads and bodies, protecting her from Janusz, from his love, from his contorted face, as he bawls, in his intellectual accent:

"But I want Dinah, let me speak with Dinah!"

Dinah's face alight, attainted red. It has been a long time since she was wooed so forcefully. Janusz, consumed by twilight, bellowing ignominiously in public. It flatters her, evoking stirrings she can recognise. She giggles uncomfortably, a beauty framed in silky skin and pearly teeth.

Janusz sits by day on colour-peeling, fading benches. His body arched with twanging dignity, his equine face buried in a thickset tome, exaggerated eyes peering through the magnifying lenses of his gold-rimmed glasses. From time to time, he chases a dogged, greasy curl away from his alpestrine forehead.

It was this expansive brow that most impressed me as a child. A swathe, pulsating in venous green, a milky desert, crisscrossed with brittle capillaries and strewn with bony rocks. Beneath this tract was Janusz: his wondering eyes, penumbral sockets, and slithering hair.

When he summoned Dinah, his face erupted into creases, as wastelands do before the rain. "Go away, crazy one" – my grandma, Dinah's mother, used to shout at him half-heartedly, as she shuttered the rickety windows. But even Janusz, who I, informed by hindsight, now know to have been really cracked – even he perceived my grandma's protests as eccentrically veiled summonses.

Grinning, he would press his face against the frozen casement, his Hellenic nose made into a bulbous offering, befogged, only his toothy smile remains, then gone.

The Seder was often celebrated at my grandparents. Tables colluded under shimmering white clothes, bleached by my grandma in plastic vessels. Matzos and wine bottles served porcelain and crystal bowls with scarlet sparkles. My mother and my father observed, dejected, from the corners of the room, two strangers in an intimate occasion.

My parents, unloved, rejected by both progenitors and progeny, clinging together, having survived their families. With eyes downcast, hands

sculpting breadcrumbs or folding and unfolding wrinkled napkins, they silently cruised through the night, tight-lipped and stiff.

It was an awry evening. My grandpa, drowsed by medication, ensconced in sleepy, torn pyjamas, read the Haggadah perfunctorily. We devoured the food doled out by my grandma from steamy, leaden pots. We ate with bated silence, a choir of cutlery and chomp. Immersed in yellow lighting, we cast our shadows at each other. A tiny wooden bird sprang forth, recounting time from a cuckoo clock my father gifted to my grandparents.

Still silent, my grandma and my aunts began to clear the table, when Janusz implored Dinah, from the windowpane, to exit and meet him in the dusk. My grandmother didn't utter a single syllable as she fastened the blinders in his face. Janusz whimpered. The stillness was only interrupted by the clattering plates and the whishing sounds of lacey aprons.

Until the door, forced open, let in a tremulous Janusz, his shoulders stooping, his head askance, filling the frame with writhing apprehension and zealous hope. The door – two planks adjoined with sawdust – protested but Janusz didn't budge. His forehead sketched with rain-drenched hair, his eyes exuding watery anticipation, he stood there, sculpting with his twitchy hands an airy bust of Dinah. The odours of decaying food and festering sweat mingled with the crispness of the drizzle.

He tore her name from tortured chest: "DINAH!!!"

The women stifled a fearful shriek. The giant Janusz filled the room as he progressed in pilgrimage towards Dinah, his sinewy hands extended, the muscles rippling in his arms. There and then, we in the role of silent witnesses, he courted her, quoting from Kafka and Freud and Tolstoy. That night he called upon the spirits of his library, whose books he romanced on benches under all the lampposts in the township's parks. He sang her arias and, for a moment, he carried her away from us. His reputation was cemented by this nocturnal recital. We didn't understand a word he said, his music fell on arid ears.

My mother beseeched him softly, shocking us all:

"Go away, Janusz, Dinah is tired."

It was the first thing she said that evening. She then stood up, stretching her pygmy frame, pinning on Janusz her kaleidoscopic brown-green gaze. Her hair braked, cropped, atop her shoulders. Janusz, taken aback, studied her as one would an exotic species. His hands, two violent spirals, breached desperately the musty air. My mother stepped up to him and, looking into befuddled eyes, she reiterated her pleading command:

"Go away, Janusz" – and, then, soothingly – "Dinah will see you tomorrow."

Janusz's body crumbled. His shoulders bowed, he took his glasses off, withdrew a patterned flannel shirt from his trousers and polished them

meticulously. His lake-blue eyesight fluttered. He placed his eyecups back, forgetting to restore his attire.

"I only want to talk to her" – he protested tamely – "I only want to tell her to marry me because I love her."

My mother nodded understandingly:

"This is not the time. You must go now. It is Passover, the Seder night, and you are intruding."

He reciprocated miserably and retreated crab-like, sideways, afraid to turn his back on the hostile room.

Dinah watched him from the kitchen, numbed. She absentmindedly arranged her hair and tightened the dull apron around her narrow waist. She pulled her blouse to carve her breasts, and, to adjust her stocking, she stretched a bronzed and streamlined leg.

Janusz gulped these inadvertent sights, quenching a burgeoning lust.

My mother repeated with irrevocable finality:

"Goodbye, Janusz!"

Awakened and subdued, he headed for the exit.

Then Dinah exclaimed:

"Janusz, wait, I will come with you!"

She hurled the balled apron at us and went and flanked Janusz, provocatively linking arms with him. Janusz stiffened, eyes tensely shut, afraid to shatter this dream of Dinah by his side. My mother fired a glaucous look at her sister, turned her back effusively, and sank into her chair, deflated. Janusz extended one leg towards the exit and Dinah somnambulated after him. Thus, torturously, they vanished into the murky, thunderstruck, outside, leaving the door ajar to the rain sprays and ozone smell of a gathering storm.

All the adults commenced and ceased to speak at once. My grandfather snored, his breath deflected by his sprawling chin, fluttering among the white curls on his denuded chest. My grandma concealed him in a tattered afghan and sat beside him, fingering a bracelet helplessly. One of my uncles cleared his throat in bass, regretted this promised speech, and slumped into his chair. They all eyed my father, the oldest and most experienced among them. But he kept mum.

They sat there for a while. My father tore apart the shutters and squinted in a futile effort to discern something in the gloom. The streetlamps were few and far between and the tepid lighting of the Seder barely brightened the room's far corners, let alone the alleyway.

The young ones dozed, bowing to soiled plates, their crumpled, stained, cloth bibs bobbing in a sea of matzo crumbs.

"Hard-headed" – muttered my grandma and my mother assented absentmindedly. Someone brought my grandma a glass of water. She dipped her lips and crusty tongue and smacked. "Maybe we should call the

police" – ventured another uncle of mine, but we knew this was a non-starter.

Dinah got divorced in her early twenties, abandoned by her husband. She found refuge in her parents' home and cared for them and for those of her siblings who still resided there. She scuffed the floor and scrubbed the dishes. In the evenings, she settled down, legs crossed beneath her wearily, gazing at life unfolding from the porch, puffing at a medley of fidgety cigarettes. She had the dead countenance of the introspective. We tiptoed around her and soothingly vilified her former husband to her face.

At first, she clung to life. She raised a son and daughter in the squalid quarters of her parents. But when her daughter succumbed to leukemia, she was a broken vessel. She shipped her son to a foster family in a Kibbutz and sought employment in a hospice for the terminally ill. There, among the dead and dying, she spent most of her time, often napping, in between shifts, in a bed still sweating of its former, now deceased, occupant. Or she would sprawl on an operating table, among blood spattered bandages and slabs of sanguinary flesh in overflowing buckets.

She rarely returned to her parents now, to assume her tiny chamber, with its monastic bed, and ramshackle dresser. She has not dated, neither has she been with a man since her divorce.

And now, this, into the night with the deranged and violent Janusz, who wastes his time on books, on public benches in twilight parks. What could he do to her?

"A beautiful woman is only trouble" – someone said and everyone hummed in consent.

"Poor Dinah" – sighed another aunt, summing in these three syllables her entire shrivelling misery.

It was stuffy and men wiped foreheads with blemished handkerchiefs, doffing synthetic shirts imbrued with perspiration. Someone turned on the radio and off again. Others pressed frayed rags against the leaking window frames.

"She is not herself since Sima died" – my grandmother intoned in vacant words. No one mentioned Uzi, Dinah's only son, my cousin, my friend, irrevocably adopted now. I thought to myself: Dinah may be sad on his account as well. No one suggested that she misses him as badly as she does her daughter and her husband, who deserted her, amidst this budding emptiness, without saying why.

Mother served a round of roasting, grainy coffee, in tiny demitasses. A symphony of smacking lips and groans of pleasure followed.

"What are we to do now?" – my grandma said, her voice monotonous, her fingers curled around the trimmings of her dress – "She eloped with this madman. What's wrong with her? She has a handsome, clever child, a warm home, a steady job."

My mother stared at her and then away. My uncle, Gabi, said: "There's more to life than these."

"What more is there to life?" – erupted my grandma, approaching him with scorching eyes – "What do you have in yours? Do you have a wife, a home, or children? Almost thirty years old and still a toddler, unemployed, subsisting on the marrow of this old man here…"

My uncle, springing to his feet, circumnavigated the table to face my grandma and then, his mind changed, he exited the house, banging the door behind him wrathfully.

"I also must go" – mumbled his younger brother awkwardly – "My friends are waiting. We are going to have us a good time in the square, we…" – and he ran out tearfully.

Mother peered at the orphaned coffee cups and sipped from hers. She poured my father some more, avoiding his searching gaze.

"Never works, he is killing his old man, destroying his life" – my grandma repeated disparagingly. My mother nodded.

My father said:

"The aluminium here must be painted, it's all so rusty. I can do it for you on Saturday."

No one responded. Someone flattened a mosquito between two palms and studied the bloodied outcome.

"It's tough to be alone" – Aliza blurted – "She has no man and Sima dead and Uzi…"

"I am alone" – Nitzkhia countered.

"I hope she doesn't do anything stupid" – my father cautioned no one in particular – "This Janusz is a nutcase."

"He loves her" – Aliza said with wistful confidence – "He will not harm her."

"The worst is when you love" – my mother said – "The worst crimes are passionate."

She jumped to her feet and hurried to the kitchen to rid her dress of a budding coffee stain.

My father examined the shutters closely, unfurling them and back. "Stop that" – my mother sniped at him and he collapsed into his chair, embarrassed.

"It's late" – Nitzkhia said – "Maybe we should fan out and look for Dinah."

"She'll be back" – my mother reassured her nervously, fighting a losing battle with the spot – "She has nowhere else to go. He shares the same room with his mother. She watches over him relentlessly. If you ask me, there is something unhealthy going on between these two. No wonder he is like that."

"God" – exhaled my grandma – "I hate to imagine what the neighbours will invent: the two, alone, on the Seder night, in a public park…"

"He is a good person, this poor guy, he wouldn't harm a fly, how could anyone believe that they … together … I am not sure he could do it even if he knew what to do…" – Aliza laughed heartily, exposing equine teeth, and waving back a mane of waning blonde.

Everyone brayed and then earnestness reasserted itself. Dinah still hasn't returned and she was out there, with Janusz.

"I have cookies in sugar or in honey" – my grandma chuntered and motioned to the kitchen listlessly. My mother and Aliza rushed to fetch two outsized bowls containing triangular pastry floating in a golden syrupy lake.

"I still think that we should go out and look for her" – Nitzkhia insisted dreamily.

"Let's start to clear the table" – my mother instructed me and my sister. We helped her carry greasy plates and cutlery and shapeless napkins to the kitchen and pile them there indiscriminately. Mother rolled up her sleeves, donned a checkered pinafore, and started to scour away the evening with minimal, efficient moves.

"Mother" – I said meekly – "we haven't sung the Passover hymns."

She rinsed the dishes emphatically and used a drab cloth towel to dry them.

"Mother" – I persisted – "It is not the same without the signing." I liked to chime in and yodel the refrains.

"Well, I think we will be on our way now" – I heard Aliza from the other room. Nitzkhia had nowhere to go back to, she lived with my grandfather and grandmother.

"Mother" – I was panicky now, but I knew not why – "Gabi and Itsik have gone and now Aliza, too! No one is left!"

My mother froze and then, bending towards me, she tousled my hair, her hand all wet and soapy.

I shut my eyes and opened them repeatedly to repel her rivulets of stinging water. I was crying now and my sobbing swelled in me and I was swept in frazzled tremulousness, wiping my running nose on the back of a sullied hand. My younger sister retreated to the corner, kneeling, and snivelled inaudibly.

Mother just stood there, hands airborne, observing us in anxious helplessness. She tried to utter something but it came out a feeble "Don't you cry now, children" – my father glided from the adjacent room and leaned a naked, bronze, shoulder on the doorframe, his face a sad and distant mask.

"Why are they crying?" – he enquired no one in particular.

"Because we didn't sing the Passover hymns" – my mother countered in a stifled voice.

Father knelt and cradled me in his arms. He embarked on a monotonous Moroccan tune, until my tears subsided and, enraptured by the distant melody, I fell silent. I joined him in a seamless medley of Passover hymns, my voice lachrymose and screeching. My mother reverted to her chores by the basin and Sima, my sister, absorbed it all in her usual mousy taciturnity.

Father held my hand in his spacious, warm palm and led me back to the table, chanting all the way and rhythmically pressing my flesh, spurring me on to join him. We were the only two singing, now in hushed voices, not to wake my grandpa. My sister climbed onto my father's knee, her scalp safely ensconced in his moustache, head nodding to her chest, eyelids undulating dreams.

"We are going" – reiterated Aliza. She arose and straightened an erstwhile festive dress. As she was circling the table, Dinah barged in and hesitated by the threshold, prodded inside by the rain that drenched us all. An invisible hand shut the door behind her.

She was soaked, her hair in ropy waterfalls, her clothes an aqueous pulp, her wide feet bare. She gravitated towards a vacant chair and folded, planted in a swelling puddle.

My mother, exiting the kitchen, stared at her, alarmed.

"Where were you?" – demanded my grandmother bleakly.

Dinah shrugged. "We strolled in the public park. We walked a lot. He talked to me. His speech is beautiful, like a gentleman's. He is wise and erudite. He speaks six languages."

"Then he is definitely not for you" – my grandma interrupted rudely – "We have enough whackos in the family."

Dinah shivered. "He is not a whacko, don't call him that!"

My mother served her scalding coffee and my grandmother kept mumbling crabbily: "He is not for you, Donna. You forget about him this very instant!"

Dinah sipped the beverage, her eyes occluding pleasurably. She unwrapped them, green and crystalline, and said: "It all remains to be seen. It all remains to be seen."

My grandma grumbled despondently and gestured dismissively at Dinah's optimism: "As you have ill-chosen your first one, so shall you cherry-pick your second one, no doubt. Good for nothings. Only trouble and heartbreak await you."

And my mother said:

"Come children, let us go home. This is an adult conversation" – as she fired a cautionary glance at the interlocutors.

"Let them sleep in my room" – Dinah said – "Sometimes even adults have to talk."

"We all eat what we cook" – my mother sniggered – "Dating someone like that is like laying your bed with sheets of misfortune and blankets of unhappiness. Just don't come to us complaining that we haven't forewarned you."

"I never came to you for anything, let alone complaining" – retorted Dinah bitterly – "And not that I had nothing to complain about."

"What now?" – Aliza asked, still on her ostensible way out – "What have you decided?"

"What is there to decide after one evening together?" – riposted Dinah.

"Will you go on seeing him?" – Nitzkhia challenged her.

"I think I will" – responded Dinah ponderously – "I had a pleasant and interesting time tonight. He is a charming man and I don't care how he appears to you."

"He is insane" – my grandma groaned – "And you are even nuttier if you consider dating him again. In any case, you are through with us. Take your belongings and let us see the last of you if you intend to follow through with this disgrace."

Dinah trembled, chewing on her upper lip to refrain from crying. "You would have not spoken like that if daddy were awake" – she spluttered.

"You heard me?" – my grandma sniped at her, coughing and massaging her chest, fending off an imminent demise – "From tomorrow, find yourself another place!"

A distant mannish voice trilled opera arias. It approached, bathing the room and us, and Janusz knocked on the wooden shutters and called:

"Dinah, can I tell you something?"

And again:

"Dinah, can you come out for a moment?"

A tentative knock.

Dinah half-arose, supported by the armrests.

"Dinah?" – Janusz's voice, astounded, invaded by its onetime stutter – "Do you hear me? Are you there?"
My grandmother fixated Dinah with a tocsin look. Dinah stumbled towards the door, entranced, her hand extended, her mouth agape but speechless. She then sealed both her eyes and mouth and, thus, stood frozen, heaving imperceptibly.

"Dinah" – spurted Janusz – "I love you, I have always loved you, don't be cruel to me, I just want to tell you one little thing, one minute of your life, make it one second" – he paused and then – "I respect you greatly. We can talk through the window curtains. You do not have to come out to me."

Two tearful tributaries, two becks of salty rain, carved up Dinah's features. She returned to her seat, burying her oval countenance in futile hands.

Sighing deeply, my grandma neared the window. She propped herself against the soggy panes and through the fastened blinds she bellowed:

"Go away! Away from here, you crazy fool!"

יאנוש מחזר אחרי דינה

יאנוש עומד בחלון הבית המואר, ממש תוחב את הראש שלו פנימה. הצללית של יאנוש מצטיירת במשיכות מכחול דקות ומיואשות. דינה מתחבאת מאחורינו, גוש שמלוכד לרגע חם אחד. אנחנו מגינים עליה מיאנוש, מהאהבה שלו, מהפנים המעוותות שלו כשהוא צועק במבטא אינטלקטואלי: "אבל אני רוצה את דינה, תנו לי לדבר עם דינה!". הפנים של דינה לוהטות באדום מבויש. מזמן לא חיזר אחריה גבר בעצמה כזו, מוכן להיבלע בחושך למענה, מוכן להיחשף לעין כל בקלון זועק. זה מחמיא לה , זה מעורר בה משהו שהיא עדיין מזהה והיא צוחקת במבוכה, חושפת שיניים פניניות. דינה יפה מאוד.

יאנוש יושב בימים על ספסלים שצבעיהם דוהים ומתקלפים. הוא דרוך לאחור, ישיבתו אומרת כבוד. תמיד מחזיק בידיו ספר עב כרס, תמיד קורא בו. יש ליאנוש עיניים עבות זגוגית, מוגדלות מאחורי מסגרות המתכת הדקות שסוגרות עליהן. הוא מגרש תלתל סורר, משומן, מעל מצח חריג בגובהו.

המצח של יאנוש, זה מה שאני זוכר כילד. מין משטח פועם בורידים ירוקים, מדבר לבן, מרושת בנימים דקות, מסולע עצמות רקה שבריריות למראה. מתחת למצח הזה היה יאנוש: עיניים תוהות, גבות עבות, שזורות זו בזו, שיער. כשקרא לדינה היה המצח הזה נחרש קמטים, העיניים שלו נהיו מימיות והגבות שלו רטטו בכיוונים שונים, בלי שליטה.

"לך מפה, משוגע" - הייתה סבתא שלי, אמא של דינה, צועקת לעברו מבעד לחלון ומגיפה אותו. אבל אפילו יאנוש, שהיה באמת משוגע, היום אני מבין, אפילו הוא קלט, שיש בצעקה הזו יותר הזמנה מאשר גירוש. לכן, היה משריע את אפו על הזגוגית, הולך ונמוג מאחורי הערפלים שפלט מפה לוהט אל הקיפאון של השמשה. כך שנים.

בליל סדר אחד הלכנו לבית סבתי. שולחנות כבר היו מחוברים זה לזה מתחת למפות שסבתי הבהיקה, במו ידיה, בגיגיות גדולות. על כל שלוחן עמדו מצות ובקבוקי יין והחזירו אור ארגמני אל כלי זכוכית ופורצלן. אמי ואבי ניצבו דחויים בפינת החדר והשקיפו על הנעשה במבוכה המאפיינת זרים באירועים אינטימיים. אנשים לא אהובים היו. משפחתם דחתה אותם ואנחנו, ילדיהם, דחינו אותם. הם נאחזו זה בזה כניצולים וגם באותו הלילה : עיניים מושפלות אל חיק, ידיים ממוללות מפה או פלח לחם, לא מדברים כמעט, צולחים את הזמן בשפתיים חשוקות ובסנטרים זקורים.

זה היה ליל סדר לא נעים. סבי חלה ונטה להירדם בהשפעת התרופות. אל השולחן הסב בפיג'מה שכיסיה קרועים וריח של שינה טרופה עלה ממנה. את ההגדה קראנו בחטף, בלי להטעים ומיהרנו אל האוכל שחילקה לנו סבתי מתוך סירים מהבילים. כולם אכלו בשתיקה מורכנת, מלווה בצלילי לעיסה ובשקשוקי סכו"מים. אור צהוב נח על הכל ואנחנו הטלנו זה בזה צללים. לסבתי היה שעון קוקייה שקנה לה אבי בימים שבהם הכל היה אחרת. מדי מחצית השעה, גחה ציפור זעירה מדלתית עץ ומנתה את הזמן.

כשסבתי ודודותיי החלו לפנות את הכלים מהשולחן, קרא יאנוש אל דינה מהחלון וביקש שתצא אליו. הפעם לא אמרה סבתי מילה, אלא ניגשה וטרקה את תריסי העץ בפניו של הפולש. מבחוץ השמיע יאנוש יבבה, כשל כלב שזנבו נרמס. אחר כך היה שקט שהופר רק על ידי צלילי שטיפת הצלחות וניגובן במגבות בד מחורר.

עד שנפרצה הדלת ובפתח, כתפיו שחוחות וראשו נוגע לא נוגע במשקוף, עמד יאנוש.

הדלת - שני לווחי עץ וביניהם חלל מלא בנסורת - נעה על ציריה בחריקות מחאה.

יאנוש לא שמע אותן. שערו, מדובלל מהגשם הטורדני שירד בחוץ, דבק למצח הלבן, כאילו מישהו צייר עליו בפחם עבה. מאחורי המשקפיים נצצו עיניו, כאילו היה בטוח שמשהו טוב עומד לקרות והציפייה גלשה ממנו ונקוותה מאחורי הזגוגיות. הפה שלו התעוות והידיים שלו פיסלו את דינה באוויר שעוד הריח ממזון ומזיעה קלה. הוא נהם את שמה וכל הנשים בחדר זעקו בבהלה לא מעושה. יאנוש היה ענק והכתפיים שלו מילאו את מוטת הדלת. הידיים שלו היו מגוידות והזרועות שלו משורגות שרירים.

יאנוש החל לחזר אחרי דינה, לפני כולנו, מצטט מתוך קפקא ומתוך פרויד ומתוך טולסטוי. בלילה הזה, הוא גייס לעזרתו את כל ענקי הרוח עבי הכרס, את כל הספרים שידע בלילות על הספסל שמתחת לפנס שבגן הציבורי. אחר כך החל לשיר אריות מתוך אופרות ואנחנו לא היינו שם, רק הוא ודינה היו שם. היינו בטוחים שהוא משוגע, לא הבנו מילה ממה שציטט בהתלהבות ואוזנינו היו ערלות לשירה שבקעה מן החזה הרחב שלו.

אמי אמרה : "לך מפה, יאנוש, דינה עייפה" וכולנו הבטנו בה בהפתעה. היא לא אמרה דבר כל אותו הערב. עכשיו עמדה ממקומה, התמתחה מלוא קומתה הזעירה מול יאנוש ונעצה בו עיניים ירוקות, נוטות לחום. השיער שלה נפל ברעמה קצוצה על צווארה. יאנוש התבלבל והביט בה כפי שמביטים בחרק מפתיע. הידיים שלו התעוותו ביתר שאת והתוו לוליינים אלימים בחדר שאווירתו הסמיכה והתעבתה. אמי התקרבה אליו והביטה כלפי מעלה, אל תוך עיניו :

"לך, יאנוש" - אמרה ברכות - "דינה תראה אותך מחר".

גופו של יאנוש התרפה וכאילו הצטמק. כתפיו נשמטו וזגוגיות המשקפיים שלו התערפלו. הוא הסיר אותם וחשף עיניים ענקיות, מפלבלות בתכלת. קינח את זגוגיות המשקפיים ביסודיות, גזרה אחרי גזרה, בכנף חולצה משובצת ששלף ממכנסיו. הוא שכח להשיבה למקומה כששב והרכיב את המשקפיים על אפו.

"אבל אני רוצה רק לדבר איתה" - אמר בנמיכות רוח - "אני רוצה רק לומר לה שאני אוהב אותה ושתתחתן אתי".

אמי הנהנה בהבנה: "אבל זה לא הזמן. עכשיו אתה מוכרח ללכת. פסח, ליל הסדר ואתה מפריע".

הוא הנהן במסכנות והחל לסגת לאחור בהליכה סרטנית, כמו חושש לחשוף את עצמו אל העוינות שבחדר.

כל אותה העת, עמדה דינה בפתח המטבח, משותקת. מבלי משים, היטיבה את שערה והידקה את הסינר המשובץ שחגרה למותניה הצרות. מבלי משים, משכה בחולצה הדקה שחיטבה בה את שדיה, או יישרה גרב ניילון על רגל חומה, ארכנית.

יאנוש גמע את המראות האלה בשקיקה.

אמי אמרה: "להתראות, יאנוש" בסופיות שלא הותירה מקום לערעור. גם יאנוש נראה כמקבל עליו את הדין.

ואז אמרה דינה: "יאנוש, חכה, אני אבוא איתך". היא פשטה את הסינר, כידרה אותו והטיחה אותו בנו ובשולחן שלנו. הלכה ונעמדה לצידו של יאנוש, כמתגרה ושילבה יד מתוחה בידו. יאנוש לא זז, פוחד להתעורר. אמי הרשיפה מבט לעבר אחותה, סובבה את גבה בהפגנתיות והתיישבה חזרה בכיסאה. יאנוש צעד צעד מהוסס אחד לכיוון הדלת ודינה החרתה החזיקה אחריו כלא מאמינה. בסוף נבלעו שניהם בחשכה מרוטשת הברקים שבחוץ והותירו את הדלת פתוחה למחצה אל הגשם הדקיק ואל ריח האוזון שחלחל בבית ובנו.

בבת אחת התחילו כל המבוגרים לדבר ובבת אחת חדלו. סבי נחר נחירות שמוטות סנטר והשערות הלבנות שעל חזהו רטטו. סבתי כיסתה אותו בשמיכת צמר ישנה והתיישבה לצידו, פוכרת את ידיה בחוסר אונים. דוד אחד שלי כעכע בבאס, כמתכונן לומר דבר מה, התחרט ושקע גם הוא אל תוך עצמו. הם התבוננו באבי, שהיה המבוגר והמנוסה שבהם, אבל גם הוא שתק.

כך ישבו כולם זמן מה.

אבי ניגש אל החלון, קרע לרווחה את דלתות התריסים ואימץ את עיניו החוצה.

החשיכה הייתה מוחלטת. פנסי הרחוב היו רחוקים מדי והאור הקלוש בחדר הגיע בקושי לפינותיו.

ככה ישבנו כולנו, נים ולא נים, צלחות ריקות למחצה לפנינו ומגבות בד מקומטות ומוכתמות, איים בים של פירורי מצה.

"עקשנית" - אמרה סבתי ואמי הנהנה ושקעה בשרעפים. מדי פעם קם מישהו והביא לסבתי כוס מים שהיא טבלה בהם שפתיים ולחלחה אותן בלשון מוקרמת בלבן.

"אולי נקרא למשטרה" - אמר דוד אחר שלי אבל ידענו שאף אחד לא יעשה את זה.

דינה התגרשה כשהייתה צעירה מאוד, בעלה נטש אותה. היא נחבאה אצל הוריה, סבי וסבתי, מטפלת בהם ובבית ובכל אחיה ואחיותיה שעדיין גרו שם. היא שטפה רצפות והדיחה כלים. בערבים ישבה, רגליה משוכלות, במרפסת הבית והשקיפה אל הרחוב, מעשנת בשרשרת עצבנית. היה לה המבט המת של מי שמביט פנימה ואחורה כל הזמן. אותה השתדלנו שלא להרגיז ואת בעלה לשעבר כינינו בפניה ושלא בפניה בכינויי גנאי קשים.

בהתחלה עוד ניסתה לחיות. היא גידלה בן ובת בבית סבי וסבתי. כשמתה בתה מסרטן הדם נשבר משהו באשה הצעירה והיפה הזו. היא שלחה את בנה למשפחה מאמצת בקיבוץ ומצאה עבודה בבית חולים לחולים סופניים. שם בילתה את מרבית

שעותיה. לעתים נהגה לישון, בין משמרות, במיטה שבה נפטר מישהו דקות ספורות קודם לכן, או להשתרע על שולחן ניתוחים, ליד אספלניות מדממות ונתחי איברים בדליים העולים על גדותיהם. בערב חזרה אל בית סבי וסבתי, שם היה לה חדרון זעיר, קיטון לחפציה ומיטה נזירית. מאז גירושיה לא הייתה עם גבר.

עכשיו נעלמה בחושך עם יאנוש המשוגע, האלים, שקרא ספרים על ספסלים בגן הציבורי בחשכה. לא ידענו מה הוא עשוי לעולל לה.

"אישה יפה זה רק בעיות" - אמר מישהו והמיה של הסכמה חלפה בחדר.

"מסכנה" - אמרה דודה אחרת ונאנחה ובמילה הזאת היו מקופלים כל חייה הנובלים של דינה.

היה חם והגברים מחו זיעה במטפחות ופשטו את חולצות הבד הסינתטי המרשרשות והלחות, נותרים בגופיות. מישהו הדליק רדיו וכיבה אותו שוב. דחסנו סמרטוטים אל פינת החלון, סופגים מים שהחלו לחלחל בין משקופי העץ.

"היא לא אותו דבר מאז שסימה מתה" - אמרה סבתי בקול חלול ומונוטוני. אף אחד לא הזכיר את עוזי, הבן של דינה, הבן דודה, החבר שלי, שאומץ בקיבוץ לבלי שוב. אף אחד לא חשב שדינה עצובה גם בגללו. אף אחד לא חשב שאולי היא בודדה, מתגעגעת אליו, אל הבת שלה שמתה, אפילו אל בעלה שעזב אותה בלי סיבה, באמצע כל האושר הזה.

אמא הביאה קפה גרגירי ומהביל בספלונים זעירים. כל אחד גחן ולקח לו ספלון וגמע ממנו בקולות צקצוק שפתיים ומחיית לשון.

"מה לעשות" - המשיכה סבתא שלי ומרטה בקצה השמלה שלה - "הלכה עם המשוגע הזה. מה חסר לה, יש לה ילד יפה, חכם, יש לה בית, יש לה עבודה מסודרת."

אמי התיזה בה מבט ושבה והרכינה את ראשה. גבי, דודי, אמר : "זה לא הכל בחיים".

"מה לא הכל בחיים" - התפרצה סבתי כלפיו, מקרבת אליו עיניים בוערות באיום - "מה לך יש בחיים ? יש לך אישה, יש לך ילדים, יש לך בית ? כמעט בן שלושים וכמו ילד, לא עובד, חי על חשבונו של הזקן הזה, מוצץ לו את הדם ..."

דודי קם ממקומו, עוקף את השולחן, נעמד מול סבתי ואחר כך, כאילו שינה את דעתו, יצא מן הבית, טורק את הדלת בזעם.

"גם אני צריך ללכת" - אמר אחיו הצעיר במבוכה - "חברים מחכים לי, אנחנו הולכים לבלות, הולכים ..."

הוא לא סיים את המשפט, רק יצא מן הבית, כמעט בריצה.

אמא הביטה בכוסות הקפה המיותמות ולגמה משלה. היא מזגה לאבי עוד קפה, נמנעת מלהביט בו.

"לא עובד, הרג את הזקן הזה, הרס לו את החיים" - חזרה סבתי בקול קשה. אמי הניעה ראש בהסכמה.

אבא שלי אמר : "צריך לצבוע את האלומיניום פה, הכל חלוד. אני יכול לעשות את זה בשבת".

אף אחד לא ענה לו. מישהו חבט בשתי ידיים ביתוש והתבונן בעיון בתוצאה המעוכה.

"קשה להיות בודדה" - אמרה עליזה פתאום - "אין לה אף אחד וסימה שמתה והיא בלי עוזי ..."

"גם אני לבד" - אמרה נצחיה בהתרסה.

"אני מקווה שלא תעשה שטויות" - אמר אבי - "זה מטורף היאנוש הזה".

"הוא אוהב אותה" - אמרה עליזה - "הוא לא יעשה לה כלום".

"הכי גרוע זה כשאוהבים" - אמרה אמא שלי - "אז עושים את הפשעים הכי נוראים" - היא זינקה ממקומה ומיהרה למטבח לנגב במטלית רטובה כתם קפה משמלתה.

אבא שלי שוב קם ממקומו וטלטל מטה ומעלה את ידיות התריסים. "תפסיק כבר" - צלפה בו אמי והוא התיישב מבויש.

"מאוחר" - אמרה נצחיה - "אולי אנחנו צריכים לצאת ולחפש את דינה".

"היא תחזור" - אמרה אמי, משפשפת במרץ את הכתם הסרבני - "אין לה לאן ללכת ממילא. הוא גר עם האמא שלו בחדר אחד. היא משגיחה עליו בשבע עיניים. יש ביניהם משהו קצת לא בריא, אני חושבת, לא פלא שהוא יצא ככה".

"אלוהים, מה שהשכנים כבר ימציאו" - נאנחה סבתא שלי - "הסיפורים שיהיו על שניהם, לבד, בליל הסדר, בגן ..."

"הוא בחור טוב, מסכן, לא מסוגל לנגוע בזבוב, לא מסוכן, מי יאמין שהם עשו משהו, מה הוא כבר יכול לעשות ?" - עליזה צוחקת, חושפת שיניים סוסיות ומנערת רעמה מאובנת של שיער זהוב.

כולם צוחקים קצת למחשבה ואחר כך מרצינים. דינה עדיין לא חזרה, שם בחוץ, עם יאנוש.

"יש עוגיות בקמח סוכר ועוגיות בדבש" - אמרה סבתא שלי בקול חלוש והחוותה בעייפות לעבר המטבח. אמי ועליזה נבלעו בפתחו ושבו עם שתי קערות גדולות ובהן צפו עוגיות משולשות באגם צהבהב.

"אני בכל זאת חושבת שצריך לצאת ולחפש אותה" - אומרת נצחיה. יש ערגה בקול שלה.

"בואו נתחיל לפנות כאן" - אמרה לנו אמא, לי ולאחות שלי. אנחנו עוזרים לה לשאת כלים וצלחות ומפיות אל המטבח ועורמים שם הכל בערימה גדולה. אמא מפשילה שרוולים, חוגרת סינר ומתחילה לשטוף, ביעילות מרוסנת, את שרידי הערב.

"אמא" - אני אומר לה - "לא שרנו שירי פסח"

היא שוטפת את הכלים ביתר מרץ ומנגבת אותם במגבת בד משובצת.

"אמא" - אני מנדנד - "זה לא אותו הדבר בלי לשיר". אני משתתף בשירה בקול גדול, כששרים.

"טוב, אנחנו נלך, אני חושבת" - אני שומע את עליזה אומרת מהחדר השני. לנצחיה אין לאן ללכת, היא גרה עם סבי וסבתי.

"אמא" - אני אומר, מבוהל משום מה - "גבי הלך ואיציק ועכשיו גם עליזה הולכת ! אף אחד לא נשאר!"

אמא חדלה לשטוף כלים, רוכנת אליי ופורעת את שערי ביד רטובה ומסובנת.

אני מרגיש זרמים של מים שצורבים את עיניי ועוצם אותן ופוקח אותן. עכשיו אני ממש בוכה והבכי שלי הולך ומתגבר, אני גועה בו והוא גואה בי ומטלטל את כל גופי במחאה ואני מוחה בגב יד את אפי. אחותי, קטנה ממני, פורשת לפינת המטבח, כורעת בה ברך ובוכה גם היא בשקט.

אמא עומדת וידיה באוויר, נוטפות, מביטה בנו בחוסר אונים, בפחד. היא מנסה לומר משהו אבל יוצא לה רק "לא לבכות, ילדים" לא משכנע. אבא שלי בא מהחדר הסמוך, נשען בכתף חשופה ושזופה על המשקוף ועל פניו הבעה עצובה ורחוקה.

"למה הם בוכים ?" - הוא שואל אבל לא מכוון את שאלתו אל מישהו באופן מיוחד.

"בגלל שלא שרנו שירי פסח" - אומרת אמא בקול חנוק.

אבא כורע ונוטל אותי בין שתי ידיו. הוא מתחיל לשיר בניגון מרוקני חדגוני עד שאני משתתק ומאזין לו. ככה הוא שר כמה שירים מתוך ההגדה ואני מצטרף אליו בקול דומע וצפצפני ואמא נפנית חזרה אל הכלים שלה וסימה מאזינה לנו בשקט עכברי.

אבא אוחז את כף ידי בכף ידו הגדולה והחמה ומוליך אותי חזרה אל השולחן, מזמר כל הזמן ומעודד אותי להצטרף אליו. רק אני והוא שרים, בקול נמוך, כדי לא להעיר את סבא. אחותי יושבת על ברכיו של אבא, ראשה נוגע בשפמו ונשמט לה על חזה, עיניה נעצמות.

"טוב, אנחנו נזוז" - אמרה עליזה עוד פעם. היא קמה ויישרה שמלה שהייתה פעם חגיגית וביקשה להקיף את השולחן כשהדלת נפתחה ופנימה נכנסה דינה. רגע ממושך עמדה על המפתן, כשהגשם מצליף בגבה ובנו, בחדר פנימה. אחר כך סגרה יד נעלמה את הדלת מאחוריה.

דינה הייתה רטובה כולה, שיערה במחלפות דולפות, בגדיה עיסה מימית והיא יחפה. היא הלכה לעבר אחד הכיסאות וישבה בו, שלולית של מים נקווית מתחתיה. אמי יצאה מן המטבח והביטה בה בעיניים קמות.

"איפה הייתם ?" - אמרה סבתי

דינה משכה בכתפיה : "הלכנו בגן הציבורי. הלכנו הרבה. הוא דיבר אליי. הוא יודע לדבר יפה, כמו ג'נטלמן. הוא גם חכם ומשכיל ודובר שש שפות".

"הוא לא בשבילך" - קטעה אותה סבתי בגסות - "לא חסרים לנו משוגעים במשפחה".

דינה נרעדה : "הוא לא משוגע בכלל, אל תקראי לו ככה."

אמי הגישה לה קפה וסבתי חזרה ורטנה : "הוא לא בשבילך, דונה, תשכחי ממנו עוד הערב".

דינה לגמה מהקפה ועצמה את עיניה בתענוג. אחר כך פקחה אותן, גדולות וירוקות ואמרה: "נראה, נראה. נראה מה יהיה".

סבתי נאנקה בייאוש ופטרה את דינה בתנועת יד מבטלת : "כמו שבחרת את הראשון שלך, ככה תבחרי גם את השני. לא יוצלחים אחד אחד. רק צרות וכאב לב יביאו לך."

ואמא שלי אמרה : "בואו, ילדים, נלך הביתה. זו שיחה למבוגרים" והעיפה מבט מתרה בנוכחים.

"שימי אותם לישון בחדר השני" - אמרה דינה - "לפעמים גם מבוגרים צריכים לדבר".

"מה יש לדבר" - חרחרה אמי בבוז - "כל אחד מבשל את הדייסה שלו. אם את יוצאת עם אחד כזה, את מכינה לעצמך את המזל הרע ואת חוסר האושר שיבוא לאחר מכן. רק אל תבואי בתלונות שלא אמרנו לך."

"אף פעם לא באתי אליכם בשום עניין" - אמרה דינה - "בטח לא בתלונות ולא שלא היה לי על מה להתלונן".

"מה עכשיו?" - שאלה עליזה, עדיין בדרכה לצאת - "מה החלטת?"

"מה יש להחליט אחרי ערב אחד ?" - התריסה דינה

"תמשיכי לצאת איתו ?" - שאלה נצחיה

"אני חושבת שכן" - אמרה דינה - "היה לי נעים ומעניין הערב. הוא אדם מקסים ולא אכפת לי בכלל איך שהוא נראה."

"הוא משוגע !" - חרקה סבתי מפינתה - "ואת יותר משוגעת ממנו אם את חושבת להמשיך לצאת איתו. בכל אופן, איתנו לא יהיה לך שום קשר. קחי את כל הדברים שלך ושלא נראה אותך יותר אם ככה את מתכוונת לבייש את השם שלנו."

דינה נרעדה, כוססת את שפתה העליונה כדי להמנע מבכי : "לא היית מדברת ככה אם אבא היה ער" - נשנקה.

"שמעת אותי ?" - צלפה בה סבתי, משתעלת ותומכת בחזה במחווה של מוות מתקרב - "תמצאי לך מקום אחר וממחר !"

ממרחק שמענו קול גברי מסתלסל באריות מתוך אופרות. הקול הלך והתקרב עד שהציף את כל החדר ואז נקש יאנוש על התריסים וקרא : "דינה, אפשר לומר לך עוד משהו ?"

ושוב : "דינה, תוכלי לצאת לרגע, בבקשה ?" ונקישה.

דינה קמה למחצה ממקומה, נתמכת בידיה במשענות הכורסא.

"דינה ?״ - אמר קולו המופתע של יאנוש ומשהו מהעלגות הישנה, מהגמגום, פלש אליו

- ״את שומעת אותי, את שם ?״

סבתי הביטה בדינה במבט מצמית. דינה קמה ועשתה מספר צעדים לעבר הדלת,

פושטת יד לפתוח אותה, פיה פעור לענות, ללא הגה, באלם. אחר כך עצמה את עיניה

ואת פיה וככה עמדה קפואה זמן מה.

"דינה״ - לעלע יאנוש - ״אני אוהב אותך, תמיד אהבתי אותך, אל תתאכזרי אליי, אני

רק רוצה לומר לך משהו קטן אחד, שנייה מחייך, דקה אחת״ - היתה הפוגה ואז -

״אני מכבד אותך מאוד. אפשר לדבר מהחלון, אינך חייבת לצאת״.

שני יובלי דמעות התערבבו בגשם שעל פני דינה. היא חזרה אל מושבה, קרסה אל

תוכו וטמנה את פניה בשתי ידיים נואשות.

באנחה כבדה, התרוממה סבתי ממקומה וניגשה אל החלון. היא נשענה על משקופי

העץ הרטובים ומבעד לתריסים המוגפים :

"לך מפה״ - צעקה - ״לך מפה, משוגע״.

Return

My Affair with Jesus

Read the [Hebrew original]()

Losing my mind in a bed-sitter. Pipes crackling in the kitchenette, spewing faecal water in the bathroom, only the urinal a tolerable translucence. The cramped space is consumed by a rough-hewn timber bed, prickly wool blankets strewn. The sheets a crumpled ball, spotted with ageing spittle stains. The window looks onto another window. Mine is a corporate apartment in Geneva, a menacing physical presence of solitude and silence crystallised.

On weekend mornings I promenade at length: along the lake shores, traverse the foothills, the sumptuous mansions of the rich, back through the marina and the slums, behind the "Noga-Hilton".

On my return, the flat contracts, the standard issue table, the single chair, my scattered clothing, the metered rotary dial phone, the French and German television channels I cannot understand.

Once weekly, on Monday morns, a woman comes to clean. Her legs are cast in limpid stockings, I smell her cleanser perspiration. A coarse elastic reins her stonewashed hair. She is not bejewelled. She wears a pair of twisted wire-rims. Her husband sometimes tags along, buried under her scrubbing implements.

She hardly ever acknowledges my cornered and abashed existence, like a besuited mummy with gleaming imitation leather shoes. She does my laundry and my ironing, too.

I did not want to die. I sought refuge in numbers, solace in propinquity. I thought I'd join the Jesuits.

I strolled to the United Nations building and met a senior bureaucrat, a member of the order. His angled modest office overlooked a busy "work-in-progress" intersection, but he renounced this distraction. He listened to my well-rehearsed oration and referred me to a monastery at the other end of town.

Ambling along the waterfront, I scrutinised the flower beds, the tourists, and the spout. Even at dusk, I found this city languid.

All shops were closed.

I had a dinner date with a Londoner, a naturalised Iranian oil trader. Throughout the meal he kept rebuking me:

"You sound like someone whose life is long behind him. It is not true! You are so young!"

I drove my shrimps amongst the Thousand Islands in my bowl.

"You are observant, Sir" – I said – "but wrong. I may be possessed of past, but not of future" – I gauged the impact of my harsh pronouncement – "Not necessarily a thing to mourn" – I added.

He rearranged the remnants of his dinner on his soiled plate. I gathered that he was far too experienced to be optimistic.

I visited the friary next morning. A young monk, clad in sportswear eyed me with surprise. I mentioned my referrer and was instantly admitted. We occupied a metal bench amidst a bustling corridor.

He told me about the order. They study several years, embark on charitable missions in far-flung countries, and then take vows.

I reassured him I was celibate and he pretended to believe me.

Gene called and invited me to his bookstore to inspect a new shipment. I used to spend all weekends there, reading, socialising, and devouring unwholesome food in the adjacent restaurant. Shoppers came and went. Gene would register the day's meager intake in his books and lock the entrance door. Sometimes we would proceed to patronise an Old City coffeehouse. But usually I would return to my alcove and wait for Monday.

That day, when I arrived, Gene offered me a cup of lukewarm coffee and said: "Stay with me, please, this evening."

The last client having departed, he bolted the iron shutters and we proceeded uptown, to get drunk. It was a farewell sacrament, Gene having lost his savings and a lot of other people's funds.

He climbed to my apartment and wept throughout the night of his intoxicated desperation. I woke to find him gone.

Thus, my world narrowed. The weather chilled. I couldn't pierce the stubborn rainfall that swathed my windowpanes. Arrayed in heavy overcoat, I sat, a patchwork quilt of light and shade. Or fully dressed, prostrated, the blankets heaped, on my Procrustean bed.

People from Israel stayed at my place. They ate my food and slept and showered. Then they moved off. I travelled back there on vacation. A journalist who did my profile years ago, refused to interview me. He said: "Dead horses do not make a story." My nightmares swelled with equine carcasses discharging jets of ink-black blood.

Come winter, I called on the priory again.

"You must first see the light, see Jesus" – my youthful guide insisted but, ready with a riposte, I rejoined:

"There are many paths to one's salvation and one's saviour."

Savouring my worn platitude, he promised to arrange for an interview in Zurich, the regional headquarters.

So many years have passed since then.

Perhaps a dream, perhaps a motion picture snippet, perhaps I am overwhelmed by one of my confabulations. I remember descending from a

train, ankle-high in rustling snow, treading uncharted tracks towards an illuminated building, a boarding school. The manageress conducts a prideful tour of speckles premises. Toddlers in flowery pyjamas amuse themselves with ligneous cubes and plastic toys.

I can't remember if I have never been there.

That morning, in Zurich, I climbed up a hill, next to the colossal railway, and rang an ornate bell at the gate of an unassuming office building. I was let into an antechamber and led into the quarters of the abbot. He had a kind face, without a trace of gullibility. His desk was neatly organised, framed by heaving bookcases and shafts of greying light.

I was being examined, oblivious to the rules. "Why do you wish to join us?" – he enquired, then – "Follow me." We climbed down to the dormitories of the fresh initiates. He mutely pointed at the crooked berths, the metal chests, the hanging hair shirts. "We fast a lot. We pray from dawn till midnight."

He introduced me to the novices. "They look so happy and resilient" – I noted. He smiled. Echoes of clerical exertion from above rebounded in the cellar.

"We've got some guests" – he clarified, and suddenly awakening – "Have you already eaten?"

We crossed a lengthy passage veined with piping, thrusting agape the heavy oak doors at its end. I entered first, he followed, to face a purple multitude of churchmen. They rose in noiseless unison and waited.

My host declaimed:

"We have a Jewish guest, from Israel today" – he hesitated – "He will say grace for us. In Hebrew."

The hall reverberated. My host impelled me forward. A sea of crimson skullcaps as they rested foreheads on locked, diaphanous digits. I uttered the Jewish prayer slowly, improvising some. The alien phrases recoiled from the masonry, bounced among the massive trestle-tops, ricocheted from the clay utensils, the crude-carved cutlery, the cotton tablecloths. A towering Jesus bled into a candled recess.

The abbot led me to a chair and placed a bowl of nebulous soup in front. He stuck a wooden spoon right in the swirling liquid and went away. I ate, head bowed, maintaining silence, conforming to the crowd's ostentatious decorum. The repast over, I joined the abbot and his guests in the procession to his office. He recounted proudly the tale of my most imminent conversion.

They looked aghast. One of them enquired how I found Jesus. I said I hadn't yet. The abbot smiled contentedly. "He is not a liar" – he averred – "He doesn't lie even when lying leads to profit." "Perhaps the profitable thing to do is to be truthful in this case" – one bitterly commented.

The train back to Geneva crisscrossed a radiant medley, deserted streets spanned by forlorn bridges, and spectral streetlamps. I exited into the ceilinged station, to the ascending roads and winding paths and broader avenues, on to my flat. Immersed in shadows to emerge in light, I gazed at curtained windows tightly shut. I window-shopped and kicked some gravel.

At the entrance to my building I didn't turn on the light. I couldn't face the immaculate stairwell, the doormats, the planted pots of crucible steel. But darkness meant a lethal fall or stepping in the wrong apartment, intruding on the astonished life of someone else (the keys were all identical, I suspected). I couldn't cope even with mine.

I turned around, into the public park, across the inner yard, down to the looping street that bordered on the water. The lake was silver struck and boats bobbed up and down abstracted waves. Moon, cleaved by stooping branches, hills vaporising into mist. I circumvented them, resting on soggy benches, the stations of my pilgrimage.

The lake and road diverged and I arrested at the slopes. I dithered momentarily and then proceeded to ascend the footpath, liberally dotted with fallen leaves and broken twigs. Submerged in muddy soil, the rich substrate of foliar death, I kicked the ripeness of dispersing acorns.

I stopped in front of Dudley's home – a medieval French chateau – to study yet again its contumacious contours. Inside, behind the gate, Dudley constructed a tiny summer house atop a brook. We oft debated topics there we both knew little of. I never came there unannounced or uninvited.

Moonlight transforms brickwork chateaux into the stuff of magic. They take your breath away and hurl it back at you until it splinters. A canine wail, how apt, as though directed. Ripples of wholeness, happy containment, perfect abundance.

I went back the way I came, booting the same pebbles, hard on my heels, ethereal presence. The night inflamed. I arrived at my apartment, the stacks of documents and books, a glass of opaque water, the stale exhaling carpet, talk shows unfolding in a thick Bavarian accent. I half expect an angry neighbour to tap his wall – our wall – with naked palms. Or, worse, the cleaning lady.

At home, it's almost dawn, a blue horizon. I slit a tidy envelope and draw its innards.

The abbot advises me to prepare to visit Boston in the following week. I am expected there for an in-depth interview. I made a good impression. "Your motives look sincere." In Christ.

הרומן שלי עם ישו

בקיטון שלי יצאתי לאט מדעתי. צינורות קשקשו במטבחון, פלטו בגרגור מים חומים במקלחת, רק באסלה היתה שקיפות נסבלת. מיטת עץ מכוערת, סתורת שמיכות צמר, מילאה את חלל החדרון. כדור של מצעים מנומרים כתמי רוק זקנים.
מהחלון שלי ראיתי עוד חלון. זו היתה דירת החברה בג׳נבה. בדידות ושקט התגבשו בה לנוכחות פיסית מאיימת. בבקרים של סופי השבוע יצאתי לצעדות ארוכות : לאורך האגם עד לגבעות, עד לבתי העשירים, חזרה דרך המעגנים וברחובות הרובע העני שמאחורי מלון ה-״נוגה הילטון״. כששבתי מהן, היתה הדירה קטנה עוד יותר, שולחן העץ הסטנדרדי, הכסאות, הבגדים שלי שמוטלים עליהם, הטלפון המחובר למונה, הטלוויזיה בצרפתית ובגרמנית, שלא הבנתי.
פעם בשבוע, בימי שני בבוקר, באה אישה לנקות. רגליה היו נתונות בגרבונים שקופים והיא הדיפה ריח של זיעה מעורבת בחומרי חיטוי חזקים. השיער שלה היה אסוף בגומי גס, היא לא ענדה תכשיטים, זגוגיות משקפיה היו בגוון החלב. לפעמים באה עם בעלה שסחב אחריה דלי ובו כלי ניקוי. לרוב הגיעה לבדה ובקושי בירכה אותי לשלום. כשהגיעה כבר הייתי חנוט בחליפה ומעונב והנעליים תמיד הבהיקו מצחצוח. היא גם כיבסה וגיהצה לי.
לא רציתי למות.
הלכתי לבניין האו״ם, שבו פגשתי פקיד בכיר, לבוש בבגדים אזרחיים. מהמשרד הפינתי הלא גדול שלו, אפשר היה להשקיף על צומת שבה התנהלו עבודות ציבוריות. אבל הגב שלו היה מופנה אל החלון. הוא שמע דברים שעליהם עשיתי חזרות בחדר והפנה אותי אל מנזר בקצה השני של העיר (נתן לי שם).
חזרתי ברגל בדרך ארוכה ומדי פעם התעכבתי להביט באגם ובפרחים ובזרים שמילאו את העיר. זו היתה שעת ערב ולמרות זאת העיר נראתה לי מסבירת פנים ומרווחת. הכל היה סגור, למעט כמה מסעדות ואני הלכתי לארוחת ערב עם סוחר בנפט מלונדון. כל הארוחה אמר לי : ״אתה נשמע כמו מי שחייו מאחוריו וזה לא נכון, אתה צעיר.״ אני אכלתי מה שתמיד אכלתי בג׳נבה, קוקטייל חסילונים ברוטב אלף האיים. ״חיי באמת מאחוריי״ – אמרתי לו בין נגיסות – "אבל זה לא בהכרח דבר רע״. הוא שתק וגישש במזלג בין שרידי הארוחה שלו. הוא ידע שהוא מבוגר מכדי להטיף לי.
למחרת הלכתי אל המנזר וצעיר באימונית בא אל השער והתבונן בי בפתיעה. כששמע מי שלח אותי, התרכך וישבנו במסדרון. הוא סיפר לי על המסדר : הם לומדים שנים, אחר כך מקדישים שנים מחייהם לארצות רחוקות ועניות, יש מחוייבות, נודרים נדרים. אמרתי לו שממילא אין לי חיי מין והוא נראה – אולי השים עצמו – כמאמין לי.
ג׳ין התקשר אליי. הגיעו ספרים חדשים לחנות שלו. שמה ביליתי את סופי השבוע בקריאה, בצחוקים, בלאכול סלטים מהמסעדה הסמוכה. אנשים באו והלכו ובערב מנה ג׳ין את ההכנסות, רשם אותן בספר הקופה ונעל את החנות. לפעמים הלכנו לאחר מכן לבית קפה. לרוב הלכתי לדירה שלי וחיכיתי ליום שני.
ג׳ין הציע לי קפה ואמר : ״תשאר הערב.״
כשהלך הקונה האחרון, הוא נעל את החנות, כרגיל, אבל משם הלכנו להשתכר. זה היה היום האחרון. ג׳ין הפסיד בחנות הרבה כסף שלו ושל אחרים. הוא טיפס לדירה שלי שיכור ובכה כל הלילה עד שנרדמתי. בבוקר כבר לא היה שם.
ככה התמעטו האפשרויות. מזג האוויר התקדר. שום מבט לא הצליח לפלח את מפלי המים על זגוגית החלון. ישבתי בין טלאים של אור וצל, לבוש במעיל העבה שלי כדי להתחמם. או ששכבתי במיטה בלבוש מלא מתחת לשמיכות.

מהארץ באו אנשים. הם גרו אצלי ואכלו ופגשו אנשים אחרים ואחר כך חזרו.
כשנסעתי לחופשה לארץ, עיתונאי אחד סירב לראיין אותי : "הוא כבר לא סיפור, סוס מת" – אמר. בסיוטים שלי נרקבו והתנפחו גוויות חיוורות של סוסים ודם שחור פרץ מהן, כמו דיו.

בחורף שוב הלכתי אל המנזר.
"אתה חייב לראות את האור, לראות את ישו" – אמר הנזיר הצעיר, אבל אני הייתי מוכן עם תשובה ואמרתי לו שיש הרבה דרכים להגיע אל המושיע. זה מצא חן בעיניו והוא גלגל את המילים על לשונו. הוא הבטיח לסדר לי פגישה בציריך.

זה היה לפני הרבה שנים. אני זוכר משהו שייתכן שהיה חלום, קטע מסרט, סיפור מוצלח. אני זוכר שאני יורד מרכבת, מבוסס בשלג, בשביל לא מפולס ומגיע לפנימייה של ילדים. מנהלת המקום מראה לי את החדרים בגאווה. באמת, יש בהם אור וילדים בפיג'מות פרחוניות וצעצועי עץ גדולים בצבעים מבהיקים על מדפים מעל לכל מיטה. אני לא יכול לזכור אם לא הייתי שם. רק שבבוקר הגעתי לציריך וטיפסתי על גבעה ליד תחנת הרכבת אל בנין משרדים. צלצלתי ופתחו לי את הדלת והמתנתי במבואה עד שהובילו אותי למשרדיו של ראש המסדר.
הפנים שלו שפעו נדיבות, ללא פתיות. השולחן שלו היה נקי ומאורגן, מאחורי גבו ספרים. חלון מוארך הטיל אור. ידעתי שאני במבחן, אבל לא את החוקים. הוא שאל למה אני רוצה להצטרף אל המסדר. הוא לקח אותי למטה אל חדרי המצטרפים החדשים. הוא הראה לי את דרגשי העץ, את ארוניות המתכת, את בגדי הצמר הגסים. הוא סיפר לי על סיגופים ועל תפילות ליליות ממושכות. הוא הכיר לי כמה מפרחי הנזירים. הם נראו חסונים ומאושרים והוא חייך כשאמרתי לו את זה. היינו בקומת המרתף ומעלינו הדהדה המולה משרדית.
"יש לנו אורחים" – הסביר ופתאום, כאילו רק עלה בדעתו – "אכלת כבר ?"
במסדרון ארוך, מוקפים בצנרת חמה, הלכנו לעבר זוג דלתות עץ כבדות. הוא הדף אותן מלפניו במאמץ והצטודד.
כשנכנס אחריי, קמו עשרות אנשי כנסייה בגלימות סגולות ואדומות ובכיפות אדומות וסגולות ממקומם. הם המתינו עד שהוא אמר : "יש לנו אורח יהודי, מישראל" – הוא שתק מעט, כחוכך בדעתו : "אנחנו נאכל לאחר שהוא יברך על המזון. בעברית."
רחש עבר באולם. הוא שם כף יד פרושה על שכמותיי והדף אותי מעט. כולם שילבו כפות ידיים והשעינו עליהם מצח, ים סגוני של כיפות.
לאט לאט, גם כי לא זכרתי וגם בגלל המעמד, השמעתי את המילים. הן היו זרות באולם האבן הזה, בין שולחנות העץ המאסיביים, ניתזות מקערות החימר, מהמזלגות הגסים, ממפות הכותנה. ישו גדול בצבעי חום, טפטף דם מהצלב אל כוך ובו בערו נרות.
כשסיימתי לברך, הוליך אותי ראש המסדר והושיב אותי בקצה שולחן ושם לפניי קערית ובה מרק דלוח. נתן בידי כף עץ והלך לשבת במקום אחר. אכלתי בראש מורכן, שותק כמו כולם, ענו כמו כולם.
כשהסתיימה הארוחה, הצטרפתי אל ראש המסדר ואל עוד כמה אורחים והלכנו בחזרה למשרדיו. הוא הסביר להם בגאווה שאני רוצה להתנזר. הם לא נראו מרוצים. אחד מהם שאל איך נגלה לי ישו. עניתי שישו לא נגלה לי. אב המסדר חייך בשביעות רצון. "הוא לא משקר" – אמר – "גם כשזה משתלם לשקר, הוא לא משקר. הוא תמים." "ייתכן שהוא לא משקר כי זה מה שמשתלם." – אמר אחד מהם בכובד ראש.

מחלונות הרכבת שבחזרה נשקף רצף של אורות. חלפתי על גשרים ועמודי חשמל ובכבישים נטושים, מוארים בלבן. הרכבת נכנסה לתחנה המקורה של ג'נבה ואני צאתי ממנה אל הדרכים היורדות ואל הדרכים המטפסות ואל הדרכים הישרות שהובילו אל הדירה שלי. הלכתי בין הצללים שהטילו פנסי הרחוב, נשטף בזוהר הצהוב שלהם, מביט אל החלונות המוגפים, המוולנים, בחלונות הראווה המסודרים. מדי פעם בעטתי בחלוקי חצץ.
בפתח הבנין שלי, החלטתי לא לעלות. לא יכולתי להתעמת עם חדר המדרגות, להתמודד עם השטיחונים לניקוי הרגליים שלפני כל דלת ועם העציצים השווייצריים

הסמליים. מצד שני, לא להדליק את האור פירושו היה להסתכן בנפילה, או בכניסה אל הדירה הלא נכונה (חשדתי שכל המפתחות זהים), אל חייו המופתעים של מישהו אחר. בקושי חייתי את החיים שלי, אז איך ...
מכל הסיבות האלה, פניתי שמאלה, אל הגן הציבורי, דרך החצר הפנימית ואל רחוב הטבעת המופרד במעקה מן המים. באגם היו זהרורי כסף וסירות שהתנודדו על גלים לגמרי מופשטים. הלבנה השתברה בהן. עצים השתפלו באפלה אל פני המים ומהגבעות עלה אד. הקפתי את כל האגם מתיישב מדי פעם על ספסלי עץ נטושים ולחים. בקצה, במקום שהאגם נפרד מהדרך והגבעה ממתינה – שמה היססתי לרגע, אבל רק לרגע. במשנה מרץ התחלתי לטפס בדרך הגדושה זרדים ועלי שלכת, בוטש בקרקע הבוצית, במצע העשיר, בועט בבלוטים שצנחו בבשלות מענפיהם.
קצת לפני ביתו של דאדלי – טירה צרפתית מימי הביניים – עצרתי והתבוננתי בקווי המתאר המתריסים. דאדלי בנה בפנים, מאחורי השער, בקתת קיץ קטנה על יובל המים. שמה התארחתי ושוחחנו על כל מיני נושאים מדעיים שלא אני ולא הוא הבנו בהם. אבל להכנס בלי הזמנה זה אחרת.
טירות באור הירח יותר קסומות מהרגיל. הן נוטלות את הנשימה, מטיחות אותה בחזרה עד שלפעמים היא מתרסקת.
כלב נבח ויילל. הצליל היה נכון, כאילו מישהו ביים אותו. גל של מלאות עבר בי, של שלמות, של הכלה מאושרת.
מתוך כל האפשרויות שעמדו בפניי, העדפתי לרדת בדרך שבה באתי, בועט בדיוק באותן אבני חצץ, שף את עקבותיי, מעלים את נוכחותי בהדרגה. ככל שעבר הזמן והלילה הווריד, התקרבתי אל הדירה שלי. אני אגיע אל הספרים ואל אוספי המסמכים. אני אלגום כוס מים עכורים מאבן. אנשום פנימה אוויר מעופש מהשטיח. בטלוויזיה ייתכן שאאזין לתוכנית אירוח בגרמנית כבדת ניב. יכול להיות ששכן נרגז ידפוק בידיים עירומות על הקיר שלו, שהוא גם הקיר שלי. מצד שני, יכול להיות, שהדבר הכי נורא שיקרה זה שהמנקה תגיע.
בבית, כמעט בוקר, כמעט אופק כחול, פרמתי באצבעות רוטטות את לשונה של מעטפה.
אב המסדר הודיע לי להתכונן לצאת בשבוע שלאחר מכן לבוסטון, שם ממתינים לי לשיחה חשובה. ההתרשמות ממני הינה חיובית בהחלט. מניעיי נראים כנים.

Return

The Last Days

by Sam Vaknin

For years now I have been urinating into flower pots, spraying the shiny leaves, the fissured russet soil.

Typically, as time passes, the plant I pee on blackens. It is an odd and ominous hue, a mesh of bronze and mustard arteries, like poisoning.

Still, it keeps on growing in degenerate defiance against me and its nature.

I often contemplate this toxic quirk of mine.

Does it amount to a behaviour pattern, a set of familiar, oft-repeated acts that verge on psychological automatism?

And if it does – is it peculiar? Who is to judge, by whose authority? What are the moral, or other, standards used to determine my eccentricity or idiosyncrasy?

I am not even sure the quirk is mine.

Admittedly, the urine thus expelled, a cloudy saffron, or a flaxen shade, emerges from the pallid, limp appendage to which I'm indisputably attached. But this, as far as I am concerned, does not transform my waste disposal into a pattern of behaviour, nor does it make this habitual discharge mine.

My observations of the routines of my evacuation onto horticultural containers are detached (I am almost tempted to label them "objective"). I ferret out the common denominators of all these incidents.

I never abuse a potted plant when given access to a restroom less than three minutes walk away. I judiciously use "three minutes". There have been cases of houseplant mutilation when the nearest WC was three minutes and ten seconds far.

Also I never purge myself merely for pleasure or convenience. I can conscientiously say that the opposite is true: I resort to my vegetables only in times of acute distress, beyond endurance. Undeniably, the physical release I feel entails emotional relief and the faint traces of the exudative orgasm one experiences with a whorish, feral woman, who is not one's spouse.

The longer I persevere, the fiercer the cascade, sculpting the loam to form lakes of mud and rustling froth.

Another matter that greatly occupies me is the in-depth perusal of the circumstances in which my preferences of elimination shift.

A prime condition, of course, is the availability of a planter. I find these in offices and other public places. I cherish the risk of being found excreting in these urns – the potential social condemnation, the forced commitment to a madhouse.

But why? What causes this fluidal exhibitionism?

The exposure of my member is important. The wafting chill upon my foreskin. It is primordially erotic, a relic of my childhood. We pee like that when we are toddlers: the organ bare, observed by all and sundry, the source of foaming falls.

It's an important point, this nippy air of infancy.

Equally, there is the delicious hazard of being spotted by a beautiful woman or by the authorities (a policeman, a warden, when I was in jail).

Yet, the wished for outcomes of this recklessness are by no means ascertained.

Consider the authorities.

This act is so in breach of my much-cultivated image as European intellectual – that I anticipate being thoroughly ignored, in an attempt to avoid the realisation that they've been cheated (or were they simply too obtuse to notice my blatant preference for herbal floods?)

Even more inauspicious:

They may be coerced into conceding that not everyone can safely be defined or subjected to immutable classification. This forced admission would undermine the pillars of their social order. It's better to pretend that they do believe my story – as I hurriedly button my open fly – that I was merely sorting out my clothes. They hasten to avert their eyes from the dark stain that encompasses my squirting manhood.

A beautiful woman is another matter altogether.

If she happens to detect me, it has the makings of pornography. Being the right type, this can be the beginning of a great, blue passion.

I am not sure what is the legal status of my actions. Unobserved, in the absence of a gasping public – my exposure is not indecent. So what is it? An obscenity? Damage to public property? A corruption of the morals? Is there an offence in the codex thus described: "Exposing one's penis to the breeze while standing over a black and brown and yellow plant?"

I bet there isn't – though one can never be too sure. We are, therefore, left with the phenomenology of my exploits. Put less genteelly: we can describe the act but are very far from comprehending it.

I also notice that I resort to flowerpots before I browse a book, or while I do it, or after. I use my lower culvert to expunge my upper sewer of all manner of read cerebral effluence.

My learned piss, my highbrow vinegar.

While immersed in reading, sometimes I forget to drink for many hours. It does not affect the frequency of my eliminations. I, therefore, feel compelled to establish no connection between fluids consumed and urine produced when intellectually engaged. My higher functions offer splendid regulation of my aqueous economy.

My manner of urinating in plant containers is different to the way I pee in the gleaming bowls of regular loos. Confined among the tiles, I discharge meticulously, in a thin and measured trickle, free to ruminate on theoretical matters or to consider the last woman to have abandoned me and why she has.

I judge her reasons flimsy.

Out in nature – as reified by shrivelling potted shrubs – I experience a breakdown in communication with my wand. I find myself cajoling it both verbally and by straining the muscles of my bladder and my lower abdomen. I wag it with a mildness that masks suppressed hostility and pent aggression. I begrudge it the spontaneity and variegation of its inner and outer lives.

Following a period of obsequious supplication, it acquiesces and emancipates my floral urine: a stern and furious jet erupts in all directions, a sprinkler out of control, a hose without a nozzle.

There is the loneliness, of course.

Opposing a flourishing jardinière, or an ivy covered fire hydrant – I am alone, the kind of privacy that comes with windswept nudity and public intimate acts. This is the solitude of a rebel about to be caught, an act of utter self-destruction as meaningful as farting or ejaculating in a whore who's bored to the point of distraction. In short: the angst.

I pee in existential window boxes.

Regarding the pots themselves – I am indifferent.

I am pretty certain that I expel not on the containers but on the life that they contain. I urinate on growth itself and not on the confines of its development. I am capable of peeing on houseplants wherever they may be. I did it in elevators and on standpipes, around hedges, and in our pristine rooms – my former wife's and mine.

Long ago, I passed urine in an empty classroom in my school where they wasted mornings grooming dim-witted girls to be ineffectual secretaries. That was my first exposure and aberrant liquefaction. I used a desiccated little pot. Truth be told, I was not to blame. The janitor locked me in without allowing for my incontinent bladder, the consequence of chronic prostatitis from early adolescence.

Thus incarcerated among the minacious rows of electric typewriters, I did what I had to do on the turf of the schoolroom's only flowerpot. I spent two blissful months of cooped up afternoons there, typing my finals thesis about the last days of Adolf Hitler.

As my book-length paper progressed, the classroom reeked of stale excretions. The plant first shrivelled, changing its colour from dusty khaki to limpid yellow and then to screaming orange. It was only a short way from there to the familiar brown-spotted murk that accompanied the grounded shrub's desperate contortions, attempting to evade the daily acidic chastisement I meted out.

At last, it twisted around itself, in a herbal agonising whirl, and froze. It became a stump, a remnant, the arid memory of an erstwhile plant. It formed a tiny cavity that whistled with the breeze. It assumed the air of parchment, increasingly translucent as I further drenched it.

It was the first time I witnessed the intricacies of death in action. Being at hand, I was its main or only agent, the first and sole determinant of its triumph over life. I meticulously documented each convolution of the inferior organism. I realised that few can reliably recount the withering of a plant in such conditions. Its wilting is bound to elude the finest of detectives if he refuses to acknowledge my sodden contribution.

This was, indeed, the point: an opportunity to murder, replete with the attendant pleasures of a protracted torturing to death – and still to be absolved.

Are you upset?

Then ask yourselves: what shocks you in the passing of a flower in a classroom thirty years ago?

You have no ready answer.

Lately, I adopted this novel habit of peeing in foreign toilets, around the bowls, creating fizzing ponds on shimmering floors. I half expect the tiles to yellow and to bronze and then to rarefy into limpidity. But porcelain is more resilient than certain forms of life. It keenly feeds on urine. It's not the way to go. Must find another venue to explore that wet frisson.

I exit lavatories engrossed in mourning, dejected, nostalgia-inundated.

I heave myself onto a leathery love seat and crumble, am embryo ensconced. I must completely reconsider I know not what, till when, what purpose to this contemplation. At least the rabid dousing of flower pots is meaningful – I pee, therefore I kill.

But this incomprehensible trot from john to armchair and back appears to be the wrong trajectory. On the other hand, I found no other path and an internal voice keeps warning me to delve no deeper.

I gather that my wife has left a while back. She used to wonder why the plants in our apartment expire soon and many. She changed the fading vegetation, never the dying earth. Not having heard her questions (and the plants being untouched), I conclude, with a fair amount of certainty, that she is gone.

No point in peeing into pots whose plants are dead. My wife would have enjoyed the metaphor. She says that what you see with me is never what

you get. I find it difficult to imagine what she would have said had she known about my disposal habits. It would have fit her theory about me, for sure.

At any rate, I am not inclined to water urns whose flowers withered. Unholy urine, such as mine, is most unlikely to effect a resurrection.

I religiously wash my hands after the act. This might be considered out of character as I owned up to peeing whichever way, on plants and other objects. Sometimes the wind messes up the stream and sprays me teasingly. I cannot always shower and scouring my palms is kind of a ritual: "see you, after all, I am purged."

I miss my wife, the malleable folds of creamy skin I used to nibble.

Now there is no one I can peck and the flat is constantly in dusk. I am unable – really, unwilling – to get off the lounger I dragged to the entrance of the toilet. I wish I had someone I could gnaw at. Coming to think of it, my wife would have been interested in the details of my soggy deviance. But I am pretty certain that she would have been the only one. And, even so, her curiosity would have been mild at best. Or non-existent, now that she has vanished.

I cleanse my hands again. It's safer. One never knows the mischief of the winds. Why should I risk the inadvertent introduction of my waste into my mouth while eating?

When my wife informed me she is bailing out of our depressing life, she insisted that I was the first to abandon her. She accused me of emotional absenteeism. I was in the throes of a particularly gratifying leak on the undergrowth around a crimson fireplug. The oxblood soil, now frothy laced, aflame, the setting sun.

I placed the call to her naively. She bid farewell, her voice was steel, and she was gone.

I instantly grasped the stark futility of any war I'd wage to bring her back. I also knew it'll never be the same, peeing on plants. I am bound to remember her and what and how she said, the frightful burn, that swoon. I must have turned yellow-pale, then brown-orange, and putrefactive arteries have sprung throughout me. I couldn't do a thing but writhe under her sentence.

The muffled sounds of cars from outside. Some people tell the make by distant rumbles: deep bass, stentorian busses, the wheezing buzz of compacts. I play this guessing game no longer. I understand now that the phone won't ring, that the house if empty, that there is nothing to revive a shrivelled shrub, immersed in urine, implanted in ammoniac soil.

I think about the last days of Hitler: how he roamed his underground bunker with imagined ulcers, poisoning his beloved canines, his birthday party, and how he wed his mistress the day before the twain committed suicide.

How they were both consumed by fire.

This was the topic of my dissertation when I urinated for the first time in a flowerpot, in my childhood high school, in my forlorn birth town, so long ago. I had no choice. The school's caretaker locked me in.

And this is what I wrote:

How two get married knowing they will soon be dead and how it matters not to them. They exterminate the dogs and chew on cyanide, having instructed everyone beforehand regarding the disposal of their bodies. And then the shot.

Their last few days I studied in those early days of mine. Their last few days.

Return

The Future of Madeleine

Read the Hebrew original

Madeleine lodged us in a tiny cubicle at the end of a corridor. Her establishment is all tidy and neat, but miniature. Madeleine's doll house, this hotel. At dawn, she rises and fixes a basic breakfast in the ground floor kitchenette. Scents of bacon and fried eggs waft through the building and shifts change at the reception desk, the weary loudly welcoming their alert replacements.

Madeleine takes note with gravity of the report submitted by the outgoing crew and updates the incomers with its details. Her make-up always fresh, her hair fluffy, her attire impeccable and stainless. Her sexuality harnessed by a prim-looking business suit, her lipstick an insinuated crimson.

Eli blinks at the sun and shields his eyes under a sinewy arm, flanked by two thick and raven eyebrows.

"They should pass a law" – he argues to no one in particular – "People ought to work by night and sleep throughout the day. Let the nocturnal be diurnal and vice versa."

The same sentence every tortured awakening. His ostentatious misery provokes contagious mirth in both of us. We go hysterical among the crumpled sheets, beating the shrunken pillows with our fists (his outsizing mine). At long last, Eli gets up and goes to shave and shower in the nude.

I am not embarrassed. Straddling the minuscule bath tub, I mutter:

"We are penniless."

"Yes, I am aware of it" – sighs Eli and whips the sink with lathered razor. He uses his fleshy backhand to wipe the frothy mirror. Pressing his nostrils upwards, ham-handed, he shaves the cobalt patches of his nascent beard and whiskers.

"I got myself a sucker for a backgammon match. He is from Iran. Was a Minister of labour or agriculture or something like that…" – he hisses a curse and cleanses a pearl of blood from prominent chin.

"What else?" – I enquire offhandedly. I know Eli well. He is too calm.

"Listen" – he enthuses as though the idea just budded in his mind – "there is this Jewish cardiologist, filthy rich, Marc. He lives all by himself in a six-room apartment in the sixteenth arrondissement. I introduced him to this chick and now they are getting hitched."

I keep my peace, awaiting the dénouement. Eli eyes me slyly:

"I told him you are a genius and that we are planning a convention of Sephardim in Israel, sponsored by Itzhak Navon, the former president. It set him on fire."

I cross my legs and inspect closely a bloodied mole embedded in my thigh.

"What have you got there?" – enquires Eli – "Anyhow, this guy is loaded, I am telling you. We can easily fleece him for five grand or more for the consultancy we are planning on opening here, in Paris. Add to this my cousin's money and the dough from the dentist and that computer guy – and we are in business."

"If it survives your gambling" – I interject tranquilly.

"You are such a doomsayer!" – Eli fumes, banging the bathroom door behind him.

A minute later, smirking – "Remember the wife of the Sorbonne professor at yesterday's dinner?" – I nod – "She called me this morning. She wants to interview me for a WIZO newsletter, or some such. I told her the only way to quiz me is on my bed, in my hotel room. She laughed and said that this is how she conducts all her assignments anyhow" – marvels Eli – "So, take a walk, knock back some coffee, munch on a croissant or something."

There is a cramped restaurant on the intersection, up the street, opposite the Military Academy. Every afternoon, for months now, I eat my duck in garlic there. Sometimes, Eli and I adopt this mock Swedish accent and demand the most improbable of dishes, barely able to contain our hilarity. The tortured waiters shun us.

Now, waiting for a table to clear, I bury my head in giant mug of greasy coffee replete with floating isles of pastry. Then back to the hotel in a deliberate slow motion.

Eli is sitting on a chair, bare feet on window ledge. The bed a muddle of ejaculated sheets. He casts a sluggish glance in my direction, upheaves, and dresses perfunctorily.

"I fixed with Marc. He is waiting for us. Don't start with petulant expressions and your usual brattiness. Be nice, we can no longer afford even our morning coffee."

A scarface Vietnamese with a tintinnabulary dialect minds the reception desk in the deserted lobby. Eli looks disappointed but mumbles "morning". We stroll towards the nearest metro station down the street.

Marc's spacious abode is in a newly renovated building. Bareness reverberates through six high-ceilinged rooms. The hulking cardiologist lives in the kitchen. He butchers meditatively a silver herring wrapped in a slab of putrid cheese laid on an ageing slice of bread. He licks lubricious swollen fingers, extending them for handshake, and smacks his fleshy lips.

"Sit down, please" – he utters cordially – "You're welcome!" His Hebrew, guttural and broken. Though somewhat stooping, Marc has the countenance of a Belmondo. Eli attacks the remnants of the kipper, stuffing his face with staling crumbs. "Where's Mazal?" – he enquires, between the mouthfuls, dodging digested scraps.

Masticating, Marc responds:

"She suddenly took off. She said she couldn't stand it here."

There follows a duet of smarmy nibbles, the unctuous morsels of a feigned alliance and selfish solidarity, the smutty autopsy of smoke-dried, gutted love.

Eli assures him: "I will get her back to you" – and Marc embarks on careful planning, strategy and tactics of the reconquista – when Mazal steps indoors. A vague air of long lost familiarity, a memorable face – the curving forehead, dark ponds for eyes, a boxer's nose.

"Marc" – she exclaims.

Sheathed in a hail of breadcrumbs and disintegrating cheese, the ursine pilgrim approaches her: "Mazal!"

They do not touch each other, not even the customary kiss on cheek. Mazal says: "I am going to put my things in the bedroom" – and smiles at me.

Eli coughs politely:

"Marc, we will leave you, guys, alone. Be a man, won't you? Show your love, woo her, be romantic. A woman is not a cow, to mount, to screw, and then to turn your back on and go to sleep. A woman needs attention, flowers, a restaurant and orchestra on her birthday, buy her a fresh dress here and there. Plunge your hand in your pocket. Be stingy and die lonely!"

Marc assents despondently, his eyes riveted to Mazal's swaying buttocks.

"Marc" – implores Eli – "let's finish this business with the money. To establish the firm, I must deposit it in the bank this afternoon."

Marc casts a haunted, ensnared glance at Eli's general direction.

But Eli strikes relentless:

"Marc, she'll be out of the room any minute now. If we keep arguing over these stinking five thousand dollars, you will lose her forever. Either you're in or you're out. The time to decide is here and now."

"I'm in, I'm in" – stammers Marc, defeated. He noisily dodders to the adjacent room. Eli winks at me expectantly. Marc returns with a bulky wad of cash and a stained, much folded, piece of rubricated paper.

"Sign this, both you" – he growls and, mournfully, to himself: "fifty thousand francs."

"A mere five thousand dollars" – Eli corrects him – "and the money doubles each half a year or so. Welcome, partner!"

Marc reciprocates with a feeble handshake and crumbles onto a kitchen stool. The flickering neon light weighs on his luxuriant eyelids, skirting the shady folds under his sockets. Eli bows and whispers hoarsely in our sponsor's hirsute ear: "Go to her, Marc. She is waiting for you. She is a woman."

Marc gestures half-heartedly but doesn't budge. Eli shrugs disparagingly and signals me to follow him.

Back in the street, he gleefully observes:

"She'll never stay with him."

We promenade in silence and then:

"It's five thousand US dollars we made today! We earned ourselves a normal lunch for a change. I haven't eaten properly since all those bets."

Eli used to wager meals in fine eateries on the outcomes of a quiz. The terms were thus: the dupe he lured could ask me ten questions which I correctly answered. I, in my turn, would then perplex the prey with a single, insoluble, challenge. I never lost. But when I won from Eli his platinum tie clip and pair of cufflinks, the betting stopped.

A tangled web of avenues and squares, the foliaged daubs of green and orange, the ash-clad buildings eerily aglow. Swirling bouquets of men in women, hormone-exuding teens, whores and their clients are negotiating seed. Paris perspires lust under the seething sun.

The corner drugstore is congested. Eli devours the headlines of a week-old Israeli paper. He doesn't even notice Mayer who occupies a seat beside him. His lips give shape to writhing syllables. Mayer regards his efforts with nauseated fascination.

"Eli" – I exclaim – "Look who is here! If it isn't Mayer!"

"Mayer!" – Eli wrinkles the daily – "What are you doing here? When did you arrive? Care for a little backgammon match?"

Mayer sneers, his bellows chest pulsating. With effeminate hand, he smears the effluence of the mall's tropic micro-climate on his balding head.

"You are still the same, you piece of shit" – he roars and they embrace affectionately.

Eli and Mayer are always in the throes of some conspiracy and I stay in the room, deterred by the metropolitan expanse, leafing through an illustrated French encyclopaedia. Madeleine intrudes infrequently, ostensibly to enquire of my needs, but really to find out if Eli had returned.

I pity her. I say:

"Eli met a friend of his from Israel. His name is Mayer."

She snorts bitterly and hangs up on my compassion.

Eli and Mayer stagger into the hotel at night, with fur-packed beauties hanging on their arms. Up, in the room, Eli points a stubby finger and enquires: "How much to do this guy?" – they gauge me unappreciatively and mumble something. Eli and Mayer burst into convulsive merriment.

Eli continues, exhaling heavily: "And that includes his dog?"

The girls recoil, torrentially blaspheming, and fling their imitation leather purses at the now much-bolted door.

Their voices fade along the corridor and up the creaking stairs.

I am left alone, in thought, pierced by their assaying gaze, when Eli breaks into the room, stark-naked, and drags me to the floor above.

"Come, come!" – he hastens me – "You mustn't miss this! Two stunners making it. This is something you have never seen before, I bet!"

"I don't want to!" – I whisper, prying my shoulder loose from his clammy vise – "Leave me alone!" – and I retreat, scuttling, to the safety of the landing.

"You are a nutcase, that's what you are!" – Eli now pelts me from his elevated perch – "Even a homosexual would be excited! Such knockouts, a ton of breasts, exquisite asses, that's what you are missing, you hear me?"

By morning his wrath subsides. Casting a waxy arm over his fluttering eyes, he blocks the fervid light and croaks:

"They should pass a law."

"Where's Mayer?" – I enquire.

"Up in the room" – he giggles – "Stuck with the whores. They claim to have been nurses in a hospital. When he revives, he will have to pay them" – he finds it side-splitting.

"Madeleine was looking for you" – I informed him and added – "Many times." I evaded his scolding stare, turning the pages in my book in the wrong direction.

"What did you tell her?" – he rasps.

"Nothing whatsoever."

"And she?"

"Said none."

"We will visit her this evening" – Eli decrees and drops the subject altogether.

A few minutes later:

"Stay here" – he exits and locks the door behind him.

I contemplate the wooden planks that stand between me and the hallway and ruffle the pages of my book. When I rise to fill my cup with water from the corner sink, the walls reverberate with Mayer's blows.

"Where is the son of a bitch?" – he bawls – "Wait till I lay my hands on him!"

"He is not here. He descended earlier." Mayer digest the information and then attacks the doorknob viciously. "Is he inside? He locked you in?" – suspicion-impregnated pause – "Open the door! You won't?"

"He locked me in, he's gone, I have no key, I cannot open up" – and Mayer curses audibly. He is suddenly besieged by agitated female voices and tries to weave his tattered French into a sentence. The sounds recede

as, having yielded, he climbs to the cubicle, apparently to recompense them.

By now the hotel is virtually deserted of its guests and of their echoes. Time is marked by the cheerful banter of the staff, some heated arguments, the weary vacuuming of carpets, the squeaky linen trolley. The equanimity of the eternal. Bathed in anaemic light, I watch my legs and arm, propped on a thickset book, with growing alienation. When Eli unlocks the door, he, too, does not belong. Not an invader but an error, the wrong protagonist of an unfinished novel.

Failing to pierce the dusk, he blinks his way towards the light switch and beats it into brightness. He eyes me intensely, his rare but most inspiring insect. "Get dressed. We need to be at Madeleine's in half an hour." A feline leap into the bathroom and Eli, urinates, legs wide apart, the door ajar, letting out the hissing voice and pungent smell of fizzing pee.

Still steeped in unreality, I kneel. From battered suitcase, tucked under the bed, I extract a rumpled blazer, age-patinated pants. "Put on cravat!" – he snaps – "She is not a floozy, has a lot of style" – he sounds proud. I don a necktie.

"Now listen up" – Eli expounds – "I told her about you, she thinks you are a demigod. She is convinced that you can tell the future. A few things about her: she is widowed, rich, and lonely. She has a Turkish paramour, a yachtsman. He works the Paris line and ends here once a month."

"What does he look like?" – I probe and Eli, violently revolted, unfurls my tie knot and motions me to start anew.

"Tall, swarthy, beefy, moustache. She is addicted to me. She wants me to move over to her place."

"I realise that" – I retort, irritably – "I am not blind, you know."

The taxi crawls into a murky parking lot and Eli and I sneak towards the glass paned entrance and press the intercom. Madeleine buzzes us in immediately, no questions asked. Silhouetted against the backlit doorframe, extended arm on jamb, she is carved into her wavy gown. Eli pecks her turned cheek and brushes against her nipples. I do not.

She doesn't even wait for us to settle down, thrusting her palm forward, digits outspread, under my flushing face. Her robe unravels some, hinting at ample, creamy breasts.

"Give me a reading" – she commands me hoarsely. I notice now her layered makeup, the sweat ravines and mascara pools, shaven abrasions where chin meets neck.

I contemplate her tiny hand, curvaceous, and say:

"I see a man."

"Who is he?" – she prods with bated breath – "How does he look and what is our future?"

"A towering man of dark complexion…" – a built-in hesitation, the vision blurring, Eli and I have practiced this on many women, a tiresome routine. I close my eyes, waggle my head, clasp knees in helplessness, writhe for a while, exhale:

"He wears a fine moustache. I see great waters…"

She yelps in fear and joy.

"You are two lovers… A boat, he is on it … and the sea…"

Eli suppresses yawns, but Madeleine vaults into her bedroom, barefooted thumps on tiled floor. These fleshy thuds arouse. She reappears and kneels beside me, scattering purplish Polaroids on a nearby coffee table.

"That's him" – she pinkie-indicates a snapshot – "In Turkey, Istanbul…"

Her scent is primal, her neck too short but sculpted, she moistens lips with lithe, inviting tongue.

Eli boasts of me: "You see, what did I tell you? There's nothing he don't know, he see it all, a genius, he is the talk of every town in Israel…"

"You must have told him in advance" – Madeleine pouts and lays a shapely arm on Eli's thigh. Hair sprouts shaggy in her cavernous armpit.

"I swear to you I haven't!" – Eli withdraws, offended.

"Your father took you when you were a child" – I startle both, reading the headlines of an inner bulletin unfolding – "You conceived his child and then aborted. I hear the baby whimpering."

For one delirious moment, they both appraise me, shocked, albeit for different reasons.

"What did you say?" – Eli recovers first but Madeleine shrieks, reduced to a blubbering heap of mouth and shoulders. The muted violence of buried words tears at her body. She rends the carpet and vainly reconstructs it. Still sobbing mutely, Eli consoles her impotently, casting condemning glances my way as though exclaiming "Look what you have done!"

Madeleine is quieter now but welled-up ripples traverse her crouching figure.

She whispers something and Eli puts an ear to quavering lips. Another hiss and Eli lays an incidental hand on Madeleine's heaving chest and counter-whispers. A lengthy verbal intercourse ensues. She nods assent and Eli jumps, enthused.

"Join me today to see something you haven't seen in your entire life!"

With Eli this could only mean sex but something in his voice forbids me to refuse, an ominous promise, a kind of incest. Madeleine strolls dreamily into her bedroom and emerges moulded into a mustard toga and silver stiletto heels. Under the flowing robe, she is ensconced in nylon tights and a bikini top.

We drive through fluoresced, abandoned boulevards, awash with rustling leaves. A car or two speeds by, the metro stations gargle. Madeleine's

numb face is ravaged by the intermittence of the lights. Her lifeless hands clutch at the steering wheel and hardly turn it left or right.

"It's here" – says Eli.

We descend few stairs to face a peeping hole embedded in a metal door which Eli raps. A mushroomed eye appears, withdraws, the gate is opened by a decaying woman, a brownish cigarette holder dangling from scarlet orifice. She motions us in with remnant grace.

We deposit overcoats and bags in a tucked-in wardrobe and negotiate a red-lit passageway into a bar. It's crowded. The patrons, slumped in upholstered armchairs and facing round glass-tops, are catered to by bow-tied waiters. These take their orders, serve them, replace the over spilling ashtrays, collect the checks, and smile profusely at the favoured clients.

Eli shoves me towards a giant curtain.

"Cent-six" – he sounds awed – "One hundred and six. This is the address and the name of this establishment. The bar is merely cover. You could call it a hundred and five" – he tsks and snickers gruffly, his hand engirdling Madeleine's waist. Her eyes are distant now, her hair atypically dishevelled. Skimpy clothes askew, her chalky body flares into the haze.

Eli rams his tailor's dummy toward the draped partition. He lets her pass and follows. I join them in a musky, clouded room. The light is dim, the cubicle immersed in droning chatter. Eli directs attention to the furthest corner: "She comes here every day. She must consume a bucketful of sperm."

A woman's head is bobbing in a virile loin, with one hand she is kneading his erupting masculinity, the other rubs another's member. Right next to them, a female self-impales on hoary groin. Eli drives Madeleine to the centre, disrobes and strips her of her vestments with rapid sleight of hand.

She stands there, nude voluptuousness, uneasy feet and fisted palms, her eyes occluded. She breathes tortuously. Eli fondles her breasts and passes a lustful hand between her legs. Others approach and taste her hesitatingly. Five minutes later, she vanishes under a pack of males, tree branch obscured by bee hives. Only her toes are visible, bouncing, contracting, flexed and still, fanned and convergent. Men rise, wiping off semen and others take their steamy place. Men on her breasts, men on her limbs, men in her orifices.

A tall, dark woman invites me to a party. I decline, she shrugs and proposes to another. I fall asleep.

Eli stirs me awake.

"Let's go home" – he croaks. He rubs a pair of bloodshot eyes between two fingers.

"Where is Madeleine?" – I cover my mouth to arrest the morning odours.

"She is gone" – says Eli, ireful – "She went home and so should we. Come on."

It is a lengthy, silent stride to our hotel. Eli stops by the reception desk, as though awaiting someone.

Back in the room, he asks:

"How did you know about her father? He really mounted her when she was young."

"I didn't know. It sometimes happens. I can't control it."

Eli regards me sceptically and plunges to the bed, fully-attired. He rests his head on interlocking hands and canvasses the slanted ceiling. Then he turns on his side and begs:

"Please read my palm."

"Stop it, Eli. I am exhausted. It's been a long day. Anyhow I am bluffing, it's a charade, a con, a trick. You of all people should know that."

"Please divine my future" – Eli pleads, alarmed – "I have a feeling something real bad is going to happen soon."

I hold his massive palm in mine and study the sooty definite creeks that cross and intersect.

"You are losing your wife these very days" – I pronounce, almost inaudibly – "You are in Paris and she is no longer yours back home."

"What did you say, speak up, I am telling you!" – Eli panics.

"You are losing Zehava, OK? Now will you let me be?" – I shrill and keep grumbling – "You have already lost her, she is no longer yours", until I drop off.

I wake into the cadaverous silence of an early afternoon. Madeleine is on the phone:

"Samuel" – her voice is as imperious and decisive as ever – "Eli departed in the morning. Went back to Israel. Some kind of family emergency, he said."

I wait.

"I ask you to leave this hotel" – she carries on – "You owe me nothing, you don't have to pay. I will settle the accounts with Eli when he is back. I simply want you out of here this instant."

Sleep-drunk, exuding tar and alcohol, I petition her:

"Where will I go?"

"There's a small inn on the Left Bank. I reserved a room for you, it's cheap."

She hangs up on me.

I am in the midst of hurried packing when Eli calls:

"Shmuel" – his voice is crackling static, dim, and foreign – "Zehava has someone. She wants a divorce and to take the kids. I feel like a boatman who has lost his oars, the bitch. I go to Paris to make a living, to create a business for our future, and she whores around…"

I gently place the sizzling receiver on the bed and drag my book-laden suitcase to the corridor and then, thunderously, down the spiral staircase.

העתיד של מדלן

מדלן שיכנה אותנו בחדר זעיר, קיטון, בקצה מסדרון. הכל מטופח, מסודר, רק המידות ננסיות. בית הבובות של מדלן, בית המלון הזה. השכם בבוקר היא קמה ומכינה ארוחת בוקר בסיסית במטבחון שבקומת הקרקע. ריחות של קודלי חזיר וביצים מטוגנות מציפים את המבנה ובשולחן הקבלה מתחלפים העובדים, מתקילים ברכות רמות זה בזה. מדלן מאזינה לדו״ח של המשמרת היוצאת בפנים חמורים ובאותו כובד ראש מורה מה שמורה לזו הנכנסת. בכל רגע היא נראית כאילו אך סיימה להתאפר, לחפוף שיער, להתלבש. המיניות שלה מרוסנת בחליפת עסקים והאודם שלה מרומז בחיוורונו.

אלי מצמץ אל השמש ואחר כך הניח זרוע על שתי עיניו. רק הגבות העבותות והשחורות שלו הציצו.

"צריך להמציא חוק״ – אמר, לא במיוחד אליי – "שאנשים יקומו לעבודה רק בלילה ויישנו ביום, שהיום יהיה לילה והלילה יהיה יום.״

כל בוקר אותו המשפט. אבל נימת המסכנות לא חדלה להצחיק אותי והצחוק שלי הדביק את אלי וגם הוא צחק. התפלשנו בין הסדינים, טופחים באגרופים קמוצים – שלו גדול בהרבה משלי – על הכרים ובסוף אלי קם להתקלח ולהתגלח בעירום.

אני כבר לא נבוך. ישבתי על שפת האמבט המיניאטורי ואמרתי לו :

"נשארנו בלי גרוש״.

"כן, אני יודע״ – נאנח אלי וחבט במגלח שלו בקצה הכיור. קצף משוער ניתז לכל עבר. אלי ניקה את המראה בגב ידו ואחז את חוטמו בין שתי אצבעות. הוא דחק בו כלפי מעלה והעביר את הסכין על הכתמים הכחולים כהים שהזקן והשפם המנביטים שלו יצרו.

"יש לי משחק ששבש הערב עם איזה פראייר אחד שתפסתי, מאירן. הוא היה שר : העבודה, החקלאות, משהו כזה ..." – הוא קילל בחרישיות כשהמגלח ננעץ בגבעת הסנטר שלו.

"מה עוד ?״ – שאלתי באגביות. הכרתי את אלי היטב, הוא היה רגוע מדי.

"שמע״ – התלהט לפתע, כאילו הרעיון רק עלה בדעתו – "יש איזה קרדיולוג יהודי, עשיר לאללה, מארק. הוא גר לבדו בדירת שישה חדרים ברובע השישה עשר. היכרתי לו מישהי ועכשיו הם הולכים להתחתן.״

שתקתי, ממתין להמשך. אלי העיף בי מבט חשדני :

"סיפרתי לו שאתה גאון ושאנחנו מתכננים לערוך כנס בארץ של כל הספרדים בחסות יצחק נבון. הוא מאוד התלהב.״

שיכלתי רגליים ובחנתי שומת דם שצצה על אחת מירכיי.

"מה יש לך שם ?״ – שאל אלי – "הבחור הזה עשיר, אני אומר לך. נוכל להוציא ממנו חמשת אלפים דולר עבור המשרד ייעוץ שאנחנו פותחים פה בפריז. יחד עם הכסף של הבן דוד שלי, של הרופא שיניים ושל הבעלים של חברת המחשבים – אנחנו בעסקים.״

"אתה תגמור את הכל בהימורים״ – אמרתי בשלווה.

אלי רתח : ״תמיד אתה כזה פסימי, רואה שחורות״ וטרק את דלת המקלחת מאחוריו.

כעבור רגע : ״תגמור מהר״ – בגיחוך – "זוכר את אשתו של הפרופסור מהסורבון, מארוחת הערב של אתמול ?״ – הנהנתי – "היא התקשרה אליי הבוקר. רוצה לעשות איתי ראיון לבטאון של ויצ״ו. אמרתי לה שאני מתראיין רק על המיטה שלי בחדר, במלון והיא אמרה שרק ככה היא מראיינת.״ – אלי התפעל מהתשובה – "לך תטייל קצת, תשתה קפה, תאכל קרואסון.״

במעלה הרחוב, על הצומת, ממול לאקדמיה הצבאית, עמדה מסעדה קטנה. בכל צהריים אכלתי שם שוק אווז ברוטב שום, יום יום במשך חודשים. לפעמים הזמנו, אלי ואני, את המנות במבטא שוודי והמלצרים שנאו אותנו. המתנתי שם חצי שעה, לוגם בעגמימות מתוך ספל קפה ענקי שבו טבלתי קרואסונים משומנים. למלון חזרתי באיטיות מכוונת.

אלי ישב בחלוק רחצה על כיסא, רגליו היחפות מונחות על אדן הצוהר ששימש חלון בחדר שלנו. מישהו סידר את המיטה בקפידה אבל על הסדינים עוד ניכרו כתמי זרע. כשראה אותי, לא אמר לי מילה, רק קם והחל להתלבש בתנועות תכליתיות.

"קבעתי עם מארק" – אמר – "הוא מחכה לנו. אל תעשה לי עוד הפעם פרצופים והצגות, תהיה נחמד. אין לנו כסף אפילו לאכול."

כשירדנו אל אולם המבוא, עמד מאחורי שולחן הקבלה ויטנאמי בעל פנים מצולקות וכוויות ומבטא מצחיק. אלי נראה מאוכזב, הפטיר "בוקר אור" ופסענו בשתיקה אל תחנת המטרו הקרובה.

מארק גר בדירה מרווחת בבניין משופץ. מרבית החדרים בדירתו היו ריקים. מארק עצמו חי במטבח. על שולחן עץ רעוע פרס כיכר לחם ישנה, מעט גבינה ודג מלוח ודחס מהם לפיו באצבעות משומנות. הוא מחה את שפתיו בידו והושיט אותה ללחיצה.
"שבו, שבו" – אמר בלבביות – "ברוכים הבאים". העברית שלו היתה חיכית ושבורה. הוא היה איש גדול ושחוח מעט, אבל בעל פנים נאים של שחקן קולנוע. אלי תחב פרוסת לחם ודג מלוח לפיו: "איפה מזל?" – שאל בין לעיסה ללעיסה, מסיט, בהינף יד, אשד פירורים ממכנסיו. מארק, גם הוא לועס, ענה: "היא הסתלקה, אמרה שלא טוב לה פה." ככה ניהלו דואט של לעיסות שוקקות, נוטף רכילות רומנטית, אהבה שבורה עם דג מלוח.

אלי אמר: "אני אחזיר אותה אליך" והם החלו בתכנון דקדקני, אסטרטגי וטקטי, כשנפתחה הדלת ומזל פסעה פנימה. ראיתי אותה לפני כן, אבל לא זכרתי היכן. היו לה פנים סטריאוטיפיים: מצח מוגבה ומתעגל, עיניים גדולות ואפלות, אף לא עדין.
"מארק" – אמרה מהפתח והוא קם בדוביות ופסע אליה בתוך מטר של לחם וגבינה: "מזל".

הם לא נגעו זה בזה ומזל אמרה: "אני הולכת לשים את הדברים שלי בחדר השינה" והאירה פנים אל אלי.
"מארק" – אמר אלי – "אני אשאיר אתכם לבד. תהיה גבר, מה? תראה לה שאתה אוהב אותה, תחזר אחריה, תהיה רומנטי. אשה זה לא פרה, לעלות עליה, לדפוק, לישון. אשה צריכה תשומת לב, פרחים, מסעדה ליום הולדת, שמלה פה ושם. שים יד בכיס, תהיה קמצן ותהיה לבד כל החיים."
מארק הנהן במסכנות, עיניו מתעגלות אל אחוריה המעכסים של מזל.

"מארק" – אמר אלי – "בוא נגמור את הענין של הכסף. אני חייב להפקיד אותו בבנק היום כדי להקים את החברה."
מארק החזיר אליו מבט פראי, לכוד.

"מארק" – אלי היכה בלי רחם – "כל שנייה היא תצא מהחדר, אנחנו נמשיך להתווכח על חמשת אלפים דולר מסכנים ואתה תפסיד אותה לנצח. אתה בפנים או שאתה בחוץ? זה הזמן להחליט כאן ועכשיו."
"אני בפנים, אני בפנים" – גמגם מארק המובס. הוא שירך צעדים אל חדר סמוך, גורר את רגליו הגדולות ברעש. אלי קרץ אליי. מארק חזר עם חבילת שטרות עבה ונייר מוכתם ובו שרבוטים ומחיקות.

"תחתמו על זה" – אמר בזעפנות וכמעט לעצמו – "חמישים אלף פרנק".
"חמשת אלפים דולר" – תיקן אותו אלי וחתם על הנייר – "ואתה תכפיל את הכסף כל חצי שנה. ברוכים הבאים, שותף."
מארק גמל לו בלחיצת יד חלשה וצנח על כיסא במטבח, אור הניאון מדגיש את עפעפיו הכבדים ואת השקיות הכהות שמתחת לעיניו. אלי גחן אליו והצמיד פה אל אוזן מחוטבת ושעירה : "לך אליה, מארק, היא מחכה לך. היא אשה."
מארק הנהן בחולשה אבל לא קם ממושבו. אלי משך בכתפיו בייאוש וסימן לי לבוא אחריו.

ברחוב אמר לי : "היא בחיים לא תשאר איתו" – והיתה בקולו עליצות גדולה.

הלכנו קצת בשתיקה ואלי אמר : "עשינו חמשת אלפים דולר היום. מגיע לנו לאכול משהו נורמלי. מאז ההתערבויות לא אכלנו כמו בן אדם."
אלי נהג להתערב עם כל מיני צרפתים שאני אענה נכונה על שאלות שישאלו אותי. הם שאלו אותי עשר שאלות ואני שאלתי אותם רק שאלה אחת ותמיד ניצחתי. הפרס היה ארוחות צהריים וערב במסעדות משובחות. הפסקנו עם זה כשזכיתי בחפתים ובסיכת העניבה המשובחים של אלי כשהתערב נגדי פעם אחת.

פריז טבלה באור המיוחד שלה. שדרות וכיכרות, עצים ירוקים ועצים כתומים ובניינים שהבהיקו בלבן אפילו מתחת לשלמה של פיח ואבק. בכל מקום הביטו גברים ונשים, נערים ונערות, ילדים וילדות, לקוחות וזונות אלו באלו בעיניים של זימה. באור הבוקר המתעצם, הזיעה העיר זיעת משגל.

בדראגסטור היתה צפיפות גדולה. אלי קנה עיתון יומי מישראל מלפני שבוע וגמע את הכותרות. הוא בכלל לא שם לב שהתיישבנו ליד פפקין. שפתיו נעו , מעצבות את המילים ופפקין הביט בו בבחילה מוקסמת.
"אלי" – אמרתי – "תראה מי כאן, פפקין !"
"פפקין" – קימט אלי את העיתון – "מה אתה עושה כאן ? מתי הגעת ? בא לך ששבש קטן ?"
פפקין גיחך, מניף את חזהו מעלה ומטה כמו מזוודה. ביד עגלולית ליטף קרחת שההבילה במיקרו-אקלים הטרופי של מרכז הקניות הפופולרי.
"נשארת אותו הדבר, יא חרה" – אמר לאלי והם התחבקו.
לאלי ולפפקין תמיד היו הענינים שלהם ואני נשארתי בחדר, לא מעז להתרחק, מעיין באנציקלופדיה מאויירת. מדי פעם התקשרה אליי מדלן ושאלה אם אני צריך משהו ובעצם שאלה אם אלי כבר חזר. פעם ריחמתי עליה ואמרתי לה : "אבל אלי עם חבר שלו מישראל, פפקין, את יודעת" והיא גיחכה במרירות וניתקה את השיחה.
בלילה חזרו אלי ופפקין ואיתם שתי בחורות יפות, ארוזות במעילי פרווה קצרים ובמגפיים. אלי הכניס אחת מהן לחדר, הצביע עליי ואמר : "כמה בשביל הבחור הזה?" – המבט שלה נח עליי, כבד. היא מלמלה משהו ופפקין ואלי פרצו בצחוק רועם. אלי המשיך, מתנשף : "זה כולל את הכלב ?" – והבחורה קיללה אותו בקולניות והטיחה בו את הארנק שלה מאחורי הדלת שאלי הספיק להגיף.

הקולות שלהם נמוגו במורד המסדרון ובמעלה המדרגות.
נשארתי לבד עם המחשבות שלי ועם העיניים הפחמיות שלה עד שאלי פרץ לחדר, עירום וגרר אותי אחריו אל הקומה שמעלינו.
"בוא, בוא תראה" – תסס – "שתי יפהפיות מזדיינות. זה משהו שלא ראית בחיים!"
"אני לא רוצה" – לחשתי, מתפתל תחת ידו שאחזה בחולצתי – "עזוב אותי!" וחזרתי בריצה אל גרם המדרגות.
"פסיכי" – צרח אלי, נשען על המעקה ומדרדר אליי מילים – "לא נורמלי אחד. מי שמע על דבר כזה ? אפילו הומו היה מתלהב! שתי יפהפיות משהו מיוחד, טונה שדיים, תחת לא רגיל, אתה מפסיד, אתה שומע ?"

אבל בבוקר כבר לא אמר מילה. הוא היטה עיניים מצומצמות אל האור, חסם אותו בזרוע לבנונית: "צריך להמציא חוק" – גנח.

"איפה פפקין?" – שאלתי

"למעלה בחדר" – צחקק אלי – "תקוע עם שתי הזונות. הן אומרות שהן אחיות בבית חולים. כשיתעורר הוא יצטרך לשלם להן" – הוא חשב שזה משעשע.

"מדלן חיפשה אותך" – אמרתי והוספתי: "מספר פעמים". התחמקתי מהמבט שלו, הופך דפים בספר בכיוון הלא נכון.

"אמרת לה משהו?" – הקול של אלי היה קשה וזהיר. "לא" "והיא אמרה לך משהו?" "לא".

"הערב נהיה אצלה" – סיכם אלי ונראה כמי ששכח לגמרי מהנושא.

כעבור כמה דקות: "תשאר כאן" – והוא יצא מהחדר ונעל אחריו את הדלת. שעה ארוכה הבטתי במשטח העץ שהפריד ביני לבין המסדרון ובספר שבידי. קמתי למלאות מים בספל שלי כשהדפיקות של פפקין הרעידו את הקיר.

"איפה הבן זונה?!" – שאג – "חסר לו שאני תופס אותו!"

"הוא לא כאן, הוא ירד למטה". פפקין עיכל את המידע ואחר כך משך בפראות בידית: "הוא בפנים ... מה, הוא נעל אותך?!" – בקול חשדני ושוב: "תפתח! אתה לא פותח?!"

"הוא נעל אותי, הוא לא פה, אין לי מפתח, אני לא יכול לפתוח" – ופפקין קילל כך שאני אשמע. שמעתי גם קולות נשיים נרגזים ואת פפקין מנסה לאחות צרפתית מנופצת למשפט מובן. בסוף התייאש ועלה איתן למעלה, כנראה כדי לשלם להן.

המלון התרוקן מדיירים ומהקולות שדיירים עושים והתמלא בעובדים ובקולותיהם: פטפוטים עליזים, ויכוחים נרגזים, שאיבת אבק לאה, עגלת המצעים חורקת. הזמן נקצב בין הצלילים האלה, עבר איתם ומאיתם. שרתה בי שלווה מוזרה של דברים שעומדים מלכת. באור שהאפיר התבוננתי ברגליי ובכף יד אחת שנחה על הספר בהיזרות הולכת וגוברת. כשאלי פתח את הדלת הוא נדמה לי כלא שייך. לא כפולש – כטעות, דמות מסרט אחר.

הוא אימץ את עיניו באור הדמדומים והיכה בכף יד פשוטה במתג האור. הביט בי בריכוז, אבל בלי הפתעה וזרק: "תתלבש, אנחנו צריכים להיות אצל מדלן בעוד חצי שעה." הוא השתין במקלחת, ברגליים פסוקות, הדלת פתוחה וקול תסיסת השתן וריחו נסחפו אל החדר. עדיין נתון בתחושה של חוסר מציאות, הוצאתי מהמזוודה שלי, שתחבתי מתחת למיטה, מעיל חליפה מקומט ומכנסיים שהבהיקו מרוב גיל במפגש הירכיים ובאחוריהם.

"שים עניבה" – ירה בי אלי – "היא מהמקפידות. היא לא סתם בחורה." – הוא נשמע גאה, אז שמתי עניבה.

"תשמע עכשיו" – אמר אלי – "סיפרתי לה עליך, הפכתי אותך לחצי אלוהים. היא משוכנעת שאתה יכול לקרוא עתידות. אני אספר לך עליה: אלמנה, עשירה, בודדה. יש לה איזה זיין מטורקיה שעובד על יאכטות ומגיע לפריז פעם בחודש."

"איך הוא נראה?" – הסתבכתי עם קשר העניבה ואלי פירק אותו במיאוס אלים ואותת לי להתחיל מחדש.

"גבוה, שחום, שרירי, שפם. היא מתה עליי ורוצה שאני אעבור לגור איתה."

"אני יודע" – אמרתי, לפתע במצב רוח רע – "אני לא עיוור."

המונית עצרה לנו במגרש חנייה מואפל ואלי ואני התגנבנו אל דלת כניסה מזכוכית וצלצלנו בפעמון האינטרקום. בלי לשאול, פתחה לנו מדלן, בקול זמזום, את דלת הכניסה. בפתח הדירה, חיטוביה מודגשים באור שהגיח מאחוריה, לבושה בחלוק מתבדר, יד נשענת על משקוף, עמדה מדלן. אלי נשק לה על לחיה נשיקה מרפרפת והתחכך בשדיה כשחמק פנימה. אני נמנעתי ממגע.

היא לא המתינה אפילו שנתיישב, מייד פשטה כף יד לפנים, האצבעות מתוחות לאחור, החלוק נפתח מעט וחושף חזה משתפל, צחור.
"קרא לי" – אמרה והקול שלה היה צרוד. עכשיו שמתי לב עד כמה היא מאופרת –
הזיעה חרטה בפניה ונקוותה באגמי מסקרה ואודם בשיפולי הסנטר, במפגש עם צווארה.
התבוננתי בכף היד הקטנה, החושנית, בפרק היד המעוגל ואמרתי: "אני רואה גבר."
נשימתה נעתקה: "מי זה" – דחקה בי – "איך הוא נראה, מה יהיה עלינו?"
"גבוה, שחום" – היססתי, כאילו אני מתקשה, אלי ואני התאמנו על נשים רבות. השגרה היתה ידועה, משעממת. עצמתי עיניים, טילטלתי ראש, פרשתי ידיים לצדדים בחוסר אונים, התפתלתי, עצרתי את הנשימה: "הוא משופם. אני רואה מים, הרבה מים ..."
והיא: צרחה קטנה של בעתה ועונג.
"אתם אוהבים ... הוא בים, על אונייה ..."
אלי דיכא פיהוק קטן ומדלן זינקה ממקומה ונעלמה בחדר השינה. היא רצה ברגליים יחפות והטפיחות הבשרניות על רצפת העץ העבירו בי רטט. כשחזרה, כרעה על ברכיה לפניי ושטחה על שולחן זכוכית נמוך תצלומי פולארויד מוכתמים בסגול.
"זה הוא" – נעצה זרת באחד מהם – "באיסטמבול, בטורקיה, אתה יודע ..."
היה לה ריח ראשוני וצוואר קצר מדי אך מפוסל, כשדיברה לחלחה את שפתיה בקצה לשון שהתעגלה למעלה.

אלי אמר: "את רואה, מה אמרתי לך? הוא יודע הכל, רואה הכל, גאון, בישראל כולם מדברים עליו ..."
"אתה סיפרת לו" – התפנקה מדלן והניחה קיבורת זרוע מוצקה על ברכו של אלי, שיער בית שחי סמיך, מערתי.
"נשבע לך שלא" – נפגע אלי והתרחק ממנה.
"אבא שלך שכב איתך כשהיית ילדה" – אמרתי בקול נבוב ובלי דרמטיות, כאילו אני מקריא כותרות מהעיתון – "נכנסת להריון ממנו והפלת את הילד. אני שומע תינוק זועק."
לרגע הזוי אחד לטשו בי שניהם עיניים, מופתעים כל אחד מסיבותיו שלו.
"מה אמרת?" – אלי התעשת אבל פיה של מדלן רטט וכתפיה והיא בכתה באלימות אילמת. גופה ממש נקרע ובאגרופים תלשה אניצים מהשטיח וחזרה ודחסה אותם. היא השתנקה ועדיין בלי קול. אלי הביט בה בחוסר ישע ובי כאומר: "תראה מה שעשית לה". מדלן שקטה עכשיו, אבל אדוות של יפחות עדיין עברו בה.
היא לחשה משהו ואלי הצמיד את אוזנו אל שפתיה. שוב לחש ואלי הניח את יד באגביות על שדה ולחש בתורו באוזנה. ככה התלחשו דקות ארוכות, ידו של אלי מונחת על חזה בלי תנועה, עד שהנהנה בהסכמה. אלי קפץ בהתלהבות ממקומו.

"בוא תראה משהו שלא ראית בחיים!" – אצל אלי זה יכול להיות רק מין, אבל היה דבר מה בקול שלו שאסר עליי לסרב, משהו מאיים אבל מבטיח, כמו גילוי עריות. מדלן נעלמה בחדר השינה שלה, מהלכת כבחלום וחזרה נעולה בסנדלים מוכספות ובמין טוגה בצבע החרדל. מתחת לטוגה לבשה מכנסיים הדוקים קצרים וחזייה מורחבת, שניהם מפלסטיק.

נסענו בשדרות המוארות, הריקות, מאזינים לאוושת הרוח בעצים, למכוניות האחרות, לגרגורים העמומים של המטרו. פניה של מדלן היו קפואים כשאור וצל שיחקו בהם. ידיה נחו על ההגה בכבדות, מסיטות אותו בקושי, בתנועות לא מורגשות, ימינה ושמאלה.
"זה כאן" – אמר אלי.
ירדנו במדרגות אל דלת ובה חרך הצצה מזוגג. אלי נקש בו ועין הופיעה בעינית. הדלת נפתחה כמעט מייד ואשה מבוגרת, סיגריה בפומית בידה האחת, החוותה לנו להכנס. הפקדנו את המעילים שלנו במלתחה והלכנו במסדרון קטן, מואר באדום, אל בר.

אנשים הסבו בכורסאות, משקאות לפניהם על שולחנות עגולים ומלצרים בעניבות פרפר התרוצצו, קיבלו הזמנות, הגישו, החליפו מאפרות וגבו כספים והכל במסכות של חיוכים מקצועיים. אלי דחק בכתפי והורה לי להמשיך ולצעוד לעבר וילון גדול.

"סן סיס" – אמר – "מאה ושש, זה המספר של המקום הזה וגם השם שלו. הבר זה הסוואה, אפשר להגיד שזה מאה וחמש" – הוא צקצק בלשונו, געה בצחוק גדול וצרוד וחבק את מותניה של מדלן. העפתי לאחור מבט : עיניה של מדלן היו רחוקות ושערה היה פרוע במקצת. חזיית הפלסטיק נשמטה מעט וחשפה משטח עור לבן. אלי אחז בה כאילו היתה בובה של חלון ראווה, טלטל אותה והוביל אותה אל הוילון. שם שמט אותה והסיט אותו, מניח לה לעבור.

הוא נבלע אחריה בחדר האפל ואני אחריהם.

אור רך ופכפוך דיבורים קידמו אותי. לא שמתי לב למשהו מיוחד עד שאלי אמר, מצביע לעבר הקצה המרוחק של החדר : "זאתי כל יום פה, שותה דלי זרע".

אשה גחנה בחיקו של גבר, ראשה עולה ויורד בין חלציו, ידה האחת מעסה את אברו, האחרת אוחזת באיבר שני. לידם נעצה אשה את עצמה בתנועה חדה על גבר מבוגר למראה וטיפסה וירדה בו קצובות. אלי הסתודד עם מדלן בפינת החדר, פרף את הטוגה והפשיט אותה מחזייתה ומהמכנסיים בתנועות קצרות נשימה. עירומה עמדה שם – עירום שופע, מתפרץ – כפות רגליה מתכנסות אל תוך עצמן, ידיה מאוגרפות, עיניה עצומות. היא נשמה במהירות, בכבדות. אלי עיסה את שדיה והעביר את ידו בין רגליה. גברים אחרים התקרבו אליה, הושיטו ידיים בהיסוס, טעמו ממנה. כעבור דקות כבר נעלמה מתחתיהם על הרצפה, ענף תחת נחיל גברים. רק אצבעות כפות רגליה עוד נראו, עולות, יורדות, מתכווצות, שוקטות, נפערות, מתכנסות. גברים קמו והלכו ממנה, מוחים את זרעם בין שתי אצבעות ואחרים באו במקומם. היו גברים על פניה, על שדיה, בכל אבריה, על כל גופה.

מישהי גבוהה, שחומה, גברית, שאלה אם אני רוצה לבוא למסיבה. עניתי בשלילה והיא משכה בכתפיה והלכה. נרדמתי.

אלי טלטל אותי מהשינה.

"בוא נלך הביתה" – אמר בקול ניחר, במאמץ. הוא שפשף עיניים מאדימות בין אצבע ואגודל.

"איפה מדלן ?" – הסתרתי את הבל פי בכף היד

"הלכה" – אמר אלי ועננת מורת רוח חלפה בו – "הלכה הביתה. גם אנחנו צריכים. בוא."

לא אמרנו מילה זה לזה בצעדה הארוכה. כשנכנסנו למלון, התבונן אלי ארוכות בדלפק הקבלה, כאילו הוא ממתין למשהו.

רק בחדר שאל אותי : "איך ידעת על אבא שלה ועליה ? הוא באמת זיין אותה כשהיתה ילדה."

"לא ידעתי" – אמרתי – "זה קורה לי לפעמים. אני לא שולט בזה."

אלי התבונן בי בספקנות וצנח בבגדיו על המיטה. הוא שילב את ידיו מאחורי ראשו והביט בתקרה. התהפך על הצד ופשט אליי יד :

"קרא לי".

"תפסיק, אלי" – אמרתי – "אני מותש, זה היה יום ארוך. זה הכל רמאות, העמדת פנים, אחיזת עיניים, בלוף. אתה הרי יודע את זה."

"קרא לי" – אמר אלי בתחינה מפוחדת – "אני מבקש ממך שתקרא לי. אני מרגיש שמשהו רע הולך לקרות."

אחזתי בשתי ידיים את כף ידו הגדולה והבטתי במישור שתעלות שחורות ברורות פילחו אותו בחדות נטולת קצוות, ללא פשרות.

"אתה מאבד את זהבה" – אמרתי לו, כמעט בלי קול – "אתה מאבד את זהבה בארץ כשאתה בפריז."

"מה, מה" – נבעת אלי – "בן זונה, דבר בקול רם, מה אמרת ?"

"אתה מאבד את זהבה, טוב, עכשיו כבר תעזוב גם אותי בשקט ?" – צרחתי ולחשתי : "אתה מאבד את זהבה" עד שנרדמתי.

כשקמתי, כבר היתה הדממה המתה של שעת אחר צהריים מוקדמת. זו היתה מדלן בטלפון :

"סמואל" – אמרה והקול שלה היה החלטי ומצווה כתמיד – "אלי נסע בבוקר לישראל. איזה מצב חירום משפחתי, או משהו כזה."

המתנתי.

"אני מבקשת שתעזוב את המלון" – המשיכה – "אתה לא צריך לשלם. אני אתחשבן עם אלי כשיחזור, פשוט תעזוב את המלון מייד."

"לאן אני אלך ?" – אמרתי, הלום שינה, מסריח מאלכוהול ומעשן.

"יש אכסניה קטנה בגדה השמאלית. הזמנתי לך שם חדר. זול שם."

היא ניתקה.

הייתי באמצע האריזה כשאלי התקשר :

"שמואל" – בקול עמום, רחוק, גדוש רעשים – "לזהבה יש מישהו. היא רוצה להתגרש ולקחת את הילדות. אני מרגיש כמו סירה שאיבדה את אחד המשוטים, שמואל, בת זונה. אני עוזב כדי לפרנס את המשפחה, להקים עסק והיא מזדיינת ..."

הנחתי את השפופרת בעדינות על המיטה שלנו וגררתי את המזוודה הכבדה אל הפתח ובמסדרון ובחבטות מהדהדות במורד המדרגות.

Return

The Out Kid

by Sam Vaknin

Sima was six years old when she died. Mother turned off the television and instructed me to go to my grandma's home at once. It was that time of day between retiring sunlight and emerging gloom. My grandmother was sobbing silently, seated gingerly on a shabby couch, her face buried in an oversized and crumpled handkerchief. My grandpa, muted, just hugged her close. It all reminded me of a Passover Eve, refreshments strewn on tables, hastily appended by my uncles and covered with flowery rags.

All lights were on, tarring the wiry tree in the garden with juddering shadows. I sat in the corner, thinking about Sima, wondering if her beauty survived her death. They said she had leukemia and vomited blood incessantly. She died, awash with it, her pallid face depressed against my grandpa's shoulder. I pondered if it was right to go on loving her. I thought about Uzi, her brother and my cousin.

After the funeral, Uzi was sent to a Kibbutz, never to return, leaving behind unfinished cowboy-and-Indian games on my grandmother's verandah. There were so many things I had to tell him but he was gone.

A few months later, my aunt invited me to join her to visit the Kibbutz. In her youth, she was a green-eyed, lithe beauty – cascading, raven hair and my mother's cheekbones, but gentler. She divorced still young and then Sima died on her and she found employment in Haifa, in a hospice for the terminally ill.

She was a recluse, living in a tiny, viewless flat which she compulsively scoured and polished. She spared her words and I was deterred by these and other eccentricities. But I wanted to see Uzi again and talk to him, as we used to. I imagined his full-cheeked laughter and the sparkle in his eyes, under his curls.

So, I said I'll come along and found myself, one summer morning, accompanying my aunt to the Kibbutz, a winding, dusty way. We switched countless buses and sipped orange juice through straws and my aunt tilted her wide-brimmed hat to expose a lock of greying hair. Her eyes were moist. She said: "I am going to see my Uzi now. It's been so long." The sun invaded her fedora, imprisoning her quavering lips behind a beaming grid.

I wanted to enquire why did she send Uzi to the Kibbutz to start with and tell her how I missed his smile, our games, the bucket loads of water

he would pour on me after we bathed in the nearby sea. But I refrained because her eyes went metal when she mentioned him. She never even mentioned Sima.

So, there we were, standing at the gate, she and I and our gear, all packed in fading plastic bags at our feet, enshrouded by the black vapour of the shimmering asphalt and the roaring and receding bus. My aunt, contemplating the waning transport, grabbed my sweaty palm and lifted the rustling shopping bags. A whiskered driver of a tractor regarded us with curiosity, then guided us to our destination.

My aunt clenched a childish fist to tap the door, but left it hanging in mid-air awhile. Then, she let it drop, an alien appendage. She removed her hat, clinging to it awkwardly, straightened the wrinkles in her dress and gazed at her flat patent shoes uncomfortably. She knocked on the outer screen rigidly and the sounds reverberated in the house like distant thunder.

The door was opened so instantly that we recoiled. My aunt stared at the middle-aged woman and returned her barely audible "hello". It was as though her body shrunk. She undulated with her baggage eagerly. The older woman's lips were smiling at my aunt, but her eyes remained on guard.

She told me to look for Uzi in the animal corner, close to the mountain, among the cowsheds and cages. She needs to talk to my aunt in private, she ventured unnecessarily.

She softly shut the door behind me and I stood, dazed by the scorching sun. Barefoot and well-tanned kids, clad in shorts and T-shirts, surrounded and studied me and I reciprocated. I froze and they did not get closer. We formed two groups and measured one another.

A bird-like girl broke the spell: "Are you a new Out Kid?"

I didn't know what was an Out Kid. I told her that I was Uzi's cousin and that I am searching for him.

She gave a toothy smile, crossed the invisible barrier and held my trembling hand: "Let's go". She examined me, astounded, when I withdrew and violently extracted myself from her grasp.

We silently traversed some green-hedged paths. Brown signs with massive yellow lettering were everywhere. She navigated deftly among the gravel and the fences until we reached a bank of crates, laid on the sun-parched ground and hosting rabbits. Their wheezy, ribbed breathing nearly unstitched their fur.

Uzi was standing there, his back to us. He leaned his head on an extended arm, supported by the cage's frame, perusing a frightened rodent, whose nostrils twitched with desperation.

I called out: Uzi! He turned around listlessly and looked at me, as though unsure of my identity. My guide hopped from one dainty foot to another,

her discomfiture increasing. Finally she departed and joined the growing bunch of children that monitored us from afar.

"It is a porcupine" – said Uzi, his eyes averted. "I tend to it and to the entire animal corner. We have sheep and horses, too" – he hugged the circumference with a bronzed gesticulation. "I climb the mountain daily with my father" – he added. I kept silent. His real father deserted him when he was toddler.

Uzi grew quiet, too. He kicked a pile of dry manure and asked me if I want to see the cows and I said I did and off we went. It was like in the olden days, when he and Sima and myself strolled down the white-hot pavements. She had an auburn mane she locked into a ponytail, her mother's eyes, green tarns, a swan's own neck. She made us laugh at the unexpected femininity of her most childish enquiries.

Then and there, with Uzi by my side, it was as nothing happened, a midsummer's nightmare, when you wake, perspiring, but in a familiar bed.

We talked profusely and laughed and I inevitably dived into some straw-infested fertilizer and didn't mind at all because Uzi was with me to pour large bucketfuls of glacial water he carried from a nearby stream. I closed my eyes and pretended to be at sea, to have brought along the spraying waves and the caressing breeze, a gift to Uzi, and a reminder.

The native kids just followed us, their eyes azure, their skins a seamless copper. They tracked our movements with naked, strapping bodies and clean-smelling hair. They clung to us and giggled secretly and pointed at Uzi and whispered in each other's elfin ears, and then they chuckled.

Uzi said not a word. He passed a soothing hand on a horse's muzzle and a cow's leg and the pulsating furs of bunnies. He gently pulled their elongated ears and they scurried to and fro and made him laugh. He had a gurgling, erupting laughter, Uzi had.

We climbed a thorny, stone-filled road atop a hill, pausing to look at the vanishing Kibbutz at our feet. "There's my home" – Uzi singled out a cubicle. I wasn't sure which one he meant, but I did not insist. I only looked at the hazy greenery and at the gleaming swimming pool and said: "Let's go down, I am worn out."

The children awaited our descent and cried at Uzi, who ignored them. He only hastened his steps and so did I. They followed us. Surrounded, stranded on a tiny path, we stopped. They shoved Uzi and pulled.

"Who is he?" – they demanded – "Why did he come here? Where is he from?"

He frowned and said: "It's no one special. He just came with my mother from over there" – with a vague gesture to indicate the nowhere.

The girl fixed me with her gaze.

"It's nothing, it's no one! He is only here for a visit, I am telling you!" – Uzi pleaded.

"He must return where he came from" – said one of them, his eye a cold blue sparkle. His jaws rippled as he spoke, skin smooth and dry. My shirt was dabbed in sweat and hung, keeled over, from my thick, long trousers. "Let him go back" – echoed the girl – "We cannot have another one of you. Isn't it enough that you gorge on our food and have new parents?"

Uzi was soundless, his head lowered. I couldn't look into his eyes like we used to do when we were sad. Sima and I had this game of who would be the first to stare down the other with an invincible, metallic look. Deep inside, I thought, this must be how Uzi sees them – as enemies to be stared down and out and away.

One kid approached and tugged him at the shoulder and Uzi stooped. It was as if a valve was drawn, the air let out, to render a misshapen Uzi. Another child stepped forcefully on Uzi's earth-baked, sweat-furrowed toes. His breath mingled with his quarry's as he increased the pressure. Uzi's face contorted but he didn't budge.

Jaded and starved they left and we proceeded to Uzi's new abode, amidst the well-trimmed lawns and neck-high hedges. He knocked hesitantly and someone let us in. Uzi erupted in bitter sobbing, beating his sides with pale-clenched fists. He stood there, squealing and grunting, like the animals in his corner and the muffled sounds filled the house and washed over the bowl of fruits and the heavy, murky curtains, and the antique wooden furniture, rebounding, a thousand echoes.

My aunt called his name. His new parents entered the kitchenette and sealed the sliding door. I had nowhere else to be. "I brought you some food" – said the mother and he nodded bravely and brushed aside the tears that threatened to emerge. She opened the overflowing plastic bags with learned helplessness, displaying pastries she prepared at home.

But Uzi selected a mid-size orange and peeled it expertly, stuffing his mouth as he progressed. The orphaned pies adorned the table that stood between them. They both avoided looking at each other. Still with diverted eyes she extended an uncertain hand and touched his shoulder. He shrank under her stroke, so she withdrew and sat up, tense, straddling the edge of a recliner.

Thus, they circled one another wearyingly. A longcase clock ticked minutes and then hours before my aunt got up, mauling her wide-brimmed hat, and said: "I must be going now", and Uzi nodded, devouring yet another orange. He didn't even rise to bid farewell.

"I'll come to visit you" – she promised but her pledge sounded tinny and rehearsed. Uzi consumed the fruit and stared intently at the floor. His mother took my soiled palm in hers and exited the house. No one escorted us to the gate or to the grimy station. We stood there, in the sweltering sun, until we heard the bus, uproarious, like echoes of a far-off battle.

Return

Pierre's Friends

by Sam Vaknin

Pierre is terrified. Not hard to tell. The bald patches on his egg-shaped skull exude pearly sweat from sooty pores, a salty path down to his darkening collar. He thrusts two alcohol-swollen fingers and loosens his shabby necktie. His bloodshot eyes dart from one grimy corner of the restaurant to another, avoiding Eli's.

The three of us are seated awkwardly on the porch of an unfashionable eatery, crinkling the paper menus. Pierre orders an espresso. Eli and I dismiss the hovering waiter impatiently. So now, Pierre sips his lukewarm swill as we observe him closely. He coughs, expelling coffee grounds all over. We don't recoil. He chokes.

Only the day before it was my turn to writhe. I landed in the minuscule and gleaming airport, picked up my battered suitcase, and tailed the passport control procession. Throughout it all, I couldn't stop shivering.

A uniformed officer of the Border Police leafed gravely through my documents, comparing them to a neatly printed list. He picked up the receiver of an antiquated phone and tugged at its snaky cord. I strained to overhear the words that may condemn me.

But the inevitable cannot be hastened. I stood there, a rabbit caught in legal headlights on time's highway, awaiting the terminal collision with my life. I watched mayhem unfold, as each official summoned others to consult.

At last I was approached and asked with firm civility to accompany a prim official to a cubicle. He placed himself behind a rickety table but offered me no seat. I remained standing. He then proceeded to inaudibly recite the questions printed on a faded form and I responded.

He leaned back and demanded to know in which hotel I had reserved a room. I told him. It was a small establishment proffering basic services. He nodded approvingly: I must be a solid, thrifty person to have chosen such accommodation. It sort of placed us both, despite his social inferiority, on equal footing.

He solemnly informed me, in ominously florid phraseology, that I am the subject of a full investigation whose gravity cannot be overestimated. He asked me not to leave town – or even my hotel – till it is over. Do I

fully understand, he queried. I nodded brusquely and noted the gleeful smirk with which he handed back my passport, duly stamped.

I hailed a yellow cab and helped its driver stow my baggage in the trunk. Around a flowery mound, we headed straight to town and to my lodgings.

The first thing I did was place a call to Eli. Surprisingly, it was he who picked up the phone.

He heard my convoluted tale – I felt his gathering gloom – asked several questions and concluded:

"Your place, tonight."

Still listening to the dial tone, I lay across the bed and contemplated the blotchy ceiling, projecting overflowing fears into the aqueous blots.

Eli will be here, I could count on him, he loved me as a son, a twin, a soul mate. We were complementary: I only knew about things that he experienced. I couldn't capture him in words like "streetwise". Eli was life itself: innocuously cruel, indifferently relentless, single-mindedly propagative, amoral, steeped in gallows humour.

My employer insisted that Pierre admitted to a conspiracy to pass on weighty secrets – commercial and political – to the press. He swept aside my vehement protestations and railed at me for wanting to destroy his business empire, his life's achievement. Pierre confessed in the police interrogation, he seethed.

It was now up to an investigating magistrate to decide whether to indict us both.

I knotted my tie the way Eli taught me and donned a jacket. Bathed in a springtime sun, I headed towards the flower clock near the marina by the lake. It ticked away its scented, multicoloured time in pensive melancholy. I felt forlornly relieved. Whatever the outcome of the proceedings, I knew this chapter ends.

I recalled myself facing this timepiece on my first day in town – diminutive and lost, clad in a cut-price suit of itchy blue with golden stripes. I had it custom-made in the West Bank. I enviously sneaked furtive glances at the ubiquitous tall, well-tailored, Aryan men who roamed the streets.

In time, I, too, improved attire. My climb was meteoric: department head, division chief, then two divisions, vice president. I became a welcome guest in the hoary mountaintops and charmed castles of the world's affluent and mighty.

I mulled four years of images while genteelly strolling down the promenade, unfastening my necktie and nibbling at a colossal ice cream cone. At last, I flung my reefer on one shoulder, stuffing the stifling tie in an inside pocket. Unshackled, though officially confined, I hummed a tune and drifted aimlessly.

Back at the hotel, Eli, submerged in a strategically-situated lounger, leafed through the oversized pages of a local rag. He rose with difficulty from his seat and embraced me warmly. Disengaging, he scrutinised me, his two hands on my shoulders. And then another hug.

Sipping Campari orange, Eli attentively listened to my story. His fleshy palms wriggled involuntarily in the more stirring passages, as if to illustrate his mental notes. When I was through, he sighed: "We will extricate you from this mess."

I handed over Pierre's phone number and we went up to my room. Eli surveyed it critically: "Could be worse, I guess." He proceeded to sprawl on the only bed, fully clothed. Waving his legs and matching toes to heels he shed his shoes, displaying threadbare socks.

He shoved a sausagey finger at the phone's rotary dial and pressed it down. It clanged into position. Eli's French was guttural and splintered. His conversation over, he gathered his discarded shoes and muttered: "Let us go."

That is how we came to face Pierre in this cafe. He compulsively passes a venous hand over his blushing baldness, to fend off the breeze.

"You and Shmuel were friends" – Eli implores. Pierre nods eagerly, stealthily peeking at me beneath his furled eyebrows. "This is no way to treat a friend" – Eli hectors him, bending forward, his face skirting his interlocutor's, a burly arm cast casually on creaking armrests.

"What is it that you want?" – Pierre stammers and strokes a lumpy throat. His body petrified, only his hands are squirming on the table, like rodents in a maze.

Eli eyes his discomfiture, amused.

"I want you to tell the truth and only the truth" – he reassures Pierre nonchalantly even as he mutilates a plastic straw and chucks it at Pierre's face. The latter's spectral pallor alternates with crimson.

"We don't want you testify to anything that is not the truth, the whole truth, and nothing but the truth. Follow the wording of the courtroom oath tomorrow morning" – Eli lunges at Pierre, a breathing distance from his startled face. I couldn't help admiring the bestial move, Eli's proficiency in this survival game, the managed tension between his bulk and supple muscles.

He recoils abruptly, the quintessence of indifferent equanimity.

"But Shmuel gave me the documents" – Pierre says, attempting to resist – "I got the documents from him! How else could I have obtained this highly classified material that's locked in safes?"

Eli nods understandingly. He moistens a corpulent finger and uses it to haul some cigarette residues to Pierre's overflowing ashtray.

"I wonder" – Eli, dreamily – "did he also tell you to sell these crucial data to the local paper with the biggest circulation – and for pennies?"

Pierre swallows hard. Then, ejecting all the air he hoarded since the beginning of our chat, he shakes his head: "No, this was my invention."

Eli glowers at him with feigned astonishment.

"Invention?" – he echoes – "Invention…"

Pierre pounds the soggy butt of his mutilated cigarette under heel.

"I will stick to the truth in court" – he obstinately reiterates. Eli's angelic smile.

"But I will tell them that Shmuel was the source of these cursed documents."

"Only the truth, I told you" – Eli eggs him on solemnly. "Don't stray either left or right. If Shmuel was enough of a fool to give the files to unauthorised personnel, that is his problem, not yours" – a pause. "In any case, I understand that he didn't touch a centime from the fee the magazine paid you."

Pierre looks intently at the river.

"No" – he admits – "Shmuel didn't even know I'm going to do it, my liaison with the paper" – reanimated – "I didn't share with him because he never was my partner!"

"Superb, superb!" – Eli enthuses – "It is such a pleasure to hold a fruitful conversation with someone as intelligent as you. By the way, what are you doing now that you've been fired? You got a job? Perhaps a hobby?"

Pierre's lips uncurl bitterly. He straightens his battered spectacles on shiny nose and passes an amnesiac hand on long-gone hair.

"Nothing" – he exclaims, examining Eli with hurtful slyness – "The boss dumped me like that, no severance fee, no nothing, simply because he caught me drinking on the job."

Eli snaps calloused fingers. He orders a glass of the finest whiskey for his guest. Pierre smiles gratefully.

"We do a lot of business in Europe, Shmuel and I" – Eli expounds – "We need faithful, quick-witted collaborators. I promise you, we don't throw people to the street after years of dedicated service without enough to buy a drink on such a lovely day."

Pierre moans as he consumes the amber potion. His eyes flit between Eli and myself. His cheekbones drip perspiring beads into his beverage. He doesn't wipe them. His nostrils flare. He gulps again.

"Settled then" – Eli concludes – "I am delighted to have met you. We now have friends in common. We will keep in touch. We shan't forget you" – but he stays put.

Shocked into action by this brusque farewell, Pierre dries his lips with greasy sleeve and begs:

"Just let me give you my details…"

Eli's entire face implodes into a thin-lipped leer. He taps Pierre's stooping shoulder and pronounces:

"We will find you, worry not. We always find our friends. Your address is (it was). Your phone, though currently unlisted, is (the number). You share apartment with (her name). Your only child lives with his mother in this address (true)."

We turn our backs on a confounded Pierre and down the steps that lead into the street. I watch him slumped, staring ahead, the glass half raised and tilted.

Eli commands: "Let's take a cab, I am bushed. But first, go back there and pay for all the drinks. Surely you don't expect me to pick up the tab as well?"

I leave him standing in the middle of the thoroughfare and return to Pierre, the catatonic. I place a note of a hundred francs in front of him but do not say a word. He waves his hand in feeble, interrupted, protest.

Eli catnaps on the back seat of a waiting cab.

"To the hotel" – I tell the driver. Eli wakes.

He growls:

"It is the last time I am here to save your ass, you hear me?"

Standing at the entrance of our plain hotel, he grabs my shoulders and turns me around ferociously to face him.

He stares at me the way he did at Pierre:

"This is the last time, you hear me? There will be no more"

I nod, he smiles, and we embrace.

Return

Death of the Poet

Read the [Hebrew original]()

The poet succumbed at eight o'clock AM.

Five minutes prior to his death, he made use of a stained rotary dial phone, its duct-taped parts precariously clinging to each other. His speech was slurred but his interlocutor – a fan – thought it nothing extraordinary.

Sighing ostentatiously, she reluctantly agreed to come to him, volubly replacing her receiver in its cradle.

She was not surprised to be met by others he had called, nor was she astounded to learn that he had died all by himself, wrapped in two dusty khaki blankets, sprawled on a tattered mattress, flung on an iron frame that served as both bed and escritoire. It was so like him, to die like that.

Removing the rigored cadaver through the narrow doorway was tricky. The medics rolled it down the claustrophobic and penumbral staircase (there was no lift). His ink-tainted right hand kept striking the peeling yarns of greenery that hung, flayed, from crumbling concrete walls.

Panting, they laid him on the bottom stair, an outsized embryo with jet black hair and eagled nose. His nostrils quivered.

The radio reported his passing and lengthy obituaries adorned tomorrow's press. The critics cloaked with affected objectivity the overpowering disdain they held the man, his lifestyle, and his work in. They claimed to have been his closest friends and recounted some futile anecdotes.

The ceremony held by the municipality in the Writers Hall was open to the public.

I said to Nomi:

"Why don't you approach the organisers? Tell them that you have composed music to some of his poems and that you are willing to perform them."

They were thrilled and Nomi settled on two songs – one that I liked and one that was her preference. She had a fortnight to rehearse them ceaselessly.

Then Dani phoned me. Years ago, still adolescent, he co-starred with the poet in a television show. They spent the night discoursing, which rendered them inseparable thereafter, the apprentice and his mentor. Because Dani is what he is – he turned into the poet's fan. And because he is what he is – he abruptly brought it to a halt. They never met again. Dani never thinks of

himself in terms of extremism but his relationship with the dead poet was such.

And now he enquired:

"You heard? He is dead."

But he did not pause for a response. He went on to recount the by now familiar story of how they met, and how he admired the poet's ingenuity, inventiveness, aplomb, the love he made to the Hebrew language. And how it was all over.

"I am not attending this fallacious wake" – Dani is soft-spoken even when his words are not.

That evening, Nomi and I went to the Writers' Hall. A woman with anorectic eyes compared our invitation to a clammy list. We slumped into some wooden deck chairs, attired steamily in our discomfiture. People climbed onto a squeaky stage and then retreated, having recited the poet's work in a post-mortem elocution. They argued with venomous scholarship some fine points.

The poet's raisiny and birdlike mother was all aflutter in the front raw, flanked by the agitated organisers. She flung herself at the poet's ex spouse and at her son, protesting creakily and waving a hefty purse:

"Away with you!" – she screamed – "You killed my boy!"

The divorcee approached, her black dress rustling, hand soothingly extended, but midway changed her mind and climbed the podium.

She promised anodynely to preserve the poet's heritage by issuing a definitive edition of his writings, both published and in manuscript. Her voice was steady, her gestures assured, her son clung to her dress eyeing us and the scenery indifferently. He dismounted as he climbed, obediently and unaffectedly.

On cue, Nomi sang two bits, her voice a luscious blond. She looked so lonesome onstage, a battered playback cassette-recorder, a wireless microphone, her quaking palms. When the last note died I discovered that I am not breathing and that I turned her notepad into pulp.

On her odyssey from stage to seat, Nomi glanced coyly at the poet's still roiled mother, who hastened to hug and compliment her warmly.

The night was over and the mob dispersed.

The poet's mother stood forlorn, tugging at the impatient sleeves of the departing as she demanded: "How shall I get back?" – but she wouldn't say whereto. Roundly ignored by the pulsating throngs of well-wishers, she watched them comparing impressions, exchanging phone numbers, mourning the poet and, through his agency, themselves.

"I knew your son" – I said.

I really did – perhaps not as intimately as a friend, but probably more than did most of those present. Once I visited that warehouse of weathered

books he called his home, sat on his monkish bed, played the effaced keys of his battered typewriter.

I offered her a ride and she accepted, sighing with childish relief.

Nomi drove and I listened to the poet's mother. Like him she wept in words.

"He used to visit me every week" – with pride. Invited us for a drink in her room at the seniors' home. The evening chilled, she observed. How about a warm libation ("I have even hot chocolate"). When we declined politely, she tempted us with exclusive access to letters the poet wrote to her.

We took a rain check and made a heartening spectacle out of noting down her address and her phone number.

The night guard at the entrance, besieged by a polished wooden counter and facing banks of noiseless television screens, winked at us.

"Thank you for bringing her back. A wonderful woman but lousy kids. No one ever visits."

He turned to face the poet's mother, raising his voice unnecessarily:

"And how are you tonight?"

Ignoring him, she eyed us inquisitively:

"You have children? No? What are you waiting for?" – her shrivelled finger spiralling – "Make a few children and hurry about it. Believe me, nothing in life is more important. Nothing if not…"

The swooshing elevator doors, an amputated sentence, and she was gone.

At home, we lay on our backs, each in its corner of our bed, trying to pierce the darkness blindly.

We never mentioned that evening, neither have we returned to visit the poet's mother. We came close to doing so, though. One Saturday we mutely decided to climb the hill and drop by the seniors' home. Instead, we ventured further, to Jaffa, and bought Sambusak pastry, filled with boiled eggs and acrid cheese.

Side by side we lived, my Nomi and I.

And then she divorced me and so many things transpired that the poet and his mother and this story were all but forgotten.

מות המשורר

המשורר מת בשעה שמונה בבוקר.
חמש דקות לפני כן, התקשר בטלפון חוגה מוכתם, שחלקיו נאחזו זה בזה בסרטי הדבקה. הוא התקשה לדבר, אבל מי שהאזינה לו - לשעבר מעריצה - ידעה שתמיד התקשה לדבר.

בחוסר רצון ותוך האנחות שנועדה להשמע (בטרם השיבה את השפופרת שלה לעריסתה), הסכימה לבוא אליו.
היא לא הופתעה כשפגשה שם עוד אנשים שאליהם התקשר. היא אפילו לא הופתעה כשאמרו לה שמת, לבד, במיטת ברזל, על מזרן מרוט, ארוז בשתי שמיכות צבאיות מאובקות. זה היה הסגנון שלו, למות ככה.
התאמצו להוציא את הגופה הקשויה דרך הדלת הצרה ואחר כך דרדרו אותה במורד המדרגות (לא היתה שם מעלית).
יד ימין שלו, מוכתמת בדיו, נחבטה בכתלים, שירוק של בית חולים נפרד מהם, יריעות יריעות.
בסוף נח על המדרגה האחרונה, עובר גדול, בעל שיער שחור, שופע ואף נשרי. נחיריו רטטו אפילו עכשיו כשמת.
ברדיו הודיעו מספר פעמים שנפטר ולמחרת הופיעו בעיתונים הספדים ארכניים. כולם ניסו להיות מאוד מאוזנים ולהסתיר את הסלידה מהאיש, מחייו ומחלק גדול של יצירתו. כולם אמרו שהיו חברים קרובים שלו וסיפרו אנקדוטות מנוכרות.
העירייה ארגנה טקס לזכרו באולם "בית הסופרים" והזמינה את הציבור לבוא.
אמרתי לנעמי: "למה שלא תפני אל המארגנים? ספרי להם שהלחנת שירים שלו ושאת מוכנה לבצע אותם בערב לזכרו".
המארגנים שמחו ונעמי בחרה שני שירים, אחד שאני אהבתי ואחד שאהבה.
בשבועיים שקדמו לטקס, שרה בלי הפסקה.
דני התקשר אליי. לפני שנים, כשהיה נער מתבגר, הופיע עם המשורר בתוכנית טלוויזיה. אחר כך דיברו עד אור הבוקר ואחר כך לא נפרדו עוד. דני הפך לנושא כלים שלו. בגלל שדני הוא מה שהוא, הפך למעריץ - ובגלל שהוא מה שהוא חדל להעריץ את המשורר ומאז לא התראו. דני לא חושב על עצמו כעל איש קצוות, אבל ביחסיו עם המשורר היה כזה.
בטלפון אמר רק: "שמעת שמת?" ולא המתין לתשובה. חזר וסיפר לי את מה שכבר ידעתי על איך שנפגשו, איך העריץ את כושר ההמצאה שלו, את חוצפתו, את שליטתו בשפה. על איך שהכל נגמר ביניהם.
"אני לא בא לטקס המזוייף הזה" - אפילו דברים קשים דני אומר בקול מדוד.
בערב הלכנו לטקס. אשה בעלת עיניים אנורקטיות השוותה את ההזמנה שבידינו לרשימה מודפסת. ישבנו באי נוחות, מהבילים אל בגדי השבת המעומלנים שלנו, על כסאות עץ פרושים. הרבה אנשים עלו על במה חורקת וירדו ממנה. הם קראו משיריו של המשורר בהטעמה של לאחר המוות. הם השמיעו פרשנויות מלומדות והתווכחו בכובד הראש שארסיות מעטרת אותו כמו שולי כסף של ענן.
בשורה שלפנינו ישבה האמא המצומקת, הציפורית, של המשורר ושוחחה בעירנות עם מארגני הטקס. כשהוזמנו גרושתו ובנם לומר מילים, מחתה בקול סדוק וגירשה אותם בטלטול עוויתי של ארנק גדול.
"לכי מכאן" - זעקה - "את הרגת לי אותו".
הגרושה צעדה כלפיה, ידיה פשוטות לפנים, בתנועה של הרגעה, אבל התחרטה ועלתה על הבמה ברשרוש שמלה שחורה.
היא הבטיחה לשמר את מורשתו של המשורר ולפרסם מהדורה של כל כתביו, בין שראו אור ובין שנותרו בכתבי יד. הקול שלה היה יציב והתנועות שלה בטוחות, אבל היא לא נראתה כמי שנהנית מהמעמד. הבן שלה ושלו נצמד אליה, מביט באדישות בנו ובתפאורה. כפי שעלה, כך ירד, בצייתנות, בלי סימן אחד של כאב.
אז שרה נעמי את השירים שלו בקול שופע. היא נראתה כל כך בודדה, הרשמקול מאחוריה, מיקרופון רזה בין שתי ידיה הרועדות. רק כשסיימה, גיליתי, שאינני נושם ושקימטתי את גליונות התווים שלה.
בדרך מהבמה אליי, העיפה נעמי באם מבט חיישני וזו התרוממה ממקומה, חיבקה אותה בחום והחמיאה לה מאוד.
הערב הסתיים וכולם הלכו. אימו של המשורר קרטעה בין אחרוני המוזמנים, אבודה ושאלה איך לחזור ולא אמרה לאן.
אף אחד לא שעה אליה. כולם היו טרודים בלהחליף כתובות, בלהשוות רשמים, בלבכות את המשורר ואת עצמם.
אמרתי לאימו: "הכרתי את בנך". באמת הכרתי אותו. לא כמו שמכירים חבר, אולי, אך בוודאי יותר משהכירוהו אחרים. פעם ביקרתי אצלו בדירה שבלתה, מחסן של קרעי ספרים, מיטת סוכנות מאובקת ומכונת כתיבה שאותיותיה מחוקות.

הצעתי לה לנסוע איתנו והיא הסכימה באנחת הרווחה המשותפת לילדים ולזקנים.
נעמי נהגה במכונית ואני האזנתי לדבריה של אימו של המשורר. כל הדרך התייפחה במילים.

"הוא ביקר אותי" - בגאווה - "כמעט בכל שבוע". הציעה לנו להכנס לחדרה בבית האבות, לשתות משהו. הערב התקרר - אמרה - משהו חם, יש לה אפילו שוקולדה. סירבנו בנימוס. ניסתה לפתות אותנו במכתבים שכתב אליה המשורר. הבטחנו לבוא בפעם אחרת ורשמנו מפיה, בתנועות גדולות ומודגשות, את כתובתה ואת מספרי הטלפון שלה.
בפתח, מאחורי שולחן עץ שהקיף אותו מכל צדדיו ולנוכח מסכי טלוויזיה מרצדים בגוונים של לבן, קרץ אלינו שומר הלילה.

"תודה שהבאתם אותה, אשה נהדרת, אבל ילדים מחורבנים. כמעט אף אחד לא בא לבקר."
אליה אמר, מגביה קול שלא לצורך : " מה שלומך ?"
היא התעלמה ממנו ואמדה אותנו במבט חוקר :

"יש לכם ילדים ? לא ? למה אתם מחכים ?" - אצבע כמושה מתווה לוליינים באוויר - "תעשו ילד ומהר. תאמינו לי, אין דבר יותר חשוב מזה בחיים."
דלתות המעלית נסגרו עליה באמצע המשפט.
בבית, שכבנו כל אחד בפינת המיטה שלו, על הגב והבטנו בחושך בעיניים סומות.
לא דיברנו, נעמי ואני, על הערב הזה, גם לא הלכנו לבקר את אימו של המשורר.
לפעמים רצינו לבקר אותה וביום שבת אחד אמרנו כבר לטפס ברגל אל בית האבות שלה. במקום זה נסענו ל"אבולעפיה" ביפו וקנינו שם שקית גדולה של סמבוסקים חמים וממולאים בביצים קשות ובגבינה לבנה.
ככה, זה בצד זה, חיינו, נעמי ואני.
לימים, נעמי התגרשה ממני וכל כך הרבה דברים קרו לי עד שהמשורר ואימו וכל ענייניו של הסיפור הזה נשכחו ממני לגמרי.

Return

Redemption

by Sam Vaknin

My grandfather sat on a divan, back stiff and eyes tight-shut, when the news arrived. At the age of seventy, his body still preserved the womaniser's tensile, proud, virility. He dyed his hair jet black. Original Moroccan music, wistful and lusty, the desert's guttural refrain, poured forth from a patinated gramophone. The yearning tarred his cheeks with bloodied brush, a capillary network that poured into his sockets.

Now, facing him distraught, my father was reciting gingerly the information about his little sister, confessing abject failure as the clan's firstborn. His elder sister died in youth but even had she lived she wouldn't have qualified to supervise the brood due to her gender. It was my father's role to oversee his younger siblings, especially the females, the thus preserve the honour of his kinfolk.

Being a melancholy and guarded man, he blamed them for conspiring against him. He envied them instead of loving. He kept strict ledgers of help received and given. He felt deprived, begrudging their successes. They drifted apart and my father turned into unwelcome recluse, visited only by my tyrannical grandfather. On such occasions, my father was again a battered, chided, frightened child.

That day, with manifest obsequiousness, he served the patriarch with tea and home-made pastry arranged on brightly illustrated tin trays. My grandpa muttered balefully, as was his wont, and sank his dentures into the steamy dough, not bothering to thank him.

As dusk gave way to night, my father fetched the grouser's embroidered slippers and gently placed his venous, chalky feet on a dilapidated stool. He wrapped them in a blanket. Thus shoed and well-ensconced, the old man fell asleep.

These loving gestures – my father's whole repertoire – were taken by my grandpa as his due, a pillar of the hierarchy that let him beat his toddler son and send him, in eerie pre-dawn hours, to shoulder bursting wineskins. This is the order of the world: one generation serves another and elder brothers rule their womenfolk.

"Whore" – my grandpa sneered. His voice subdued, only his face conveyed his crimson wrath. My father nodded his assent and sat opposed, sighing in weariness and resignation.

"Whose is it, do we know?" – my grandpa probed at last. My father snuffed the ornamental music and shrugged uncertainly. My grandpa rubbed his reddened eyelids and then slumped.

"We need to find him and arrange a wedding" – he ruled. My father winced, propelled by the incisive diction into the grimy alleys of his childhood, the wine tide and ebbing in the pelt containers, the origin of his recurrent nightmares, nocturnal shrieks, sweaty relief when nestled in my mother's arms, his brow soaked, his heart in wild percussion.

"Today it's different, Abuya" – my father mumbled, using the Moroccan epithet. My grandpa whipped him with a withering glower.

"I will depart tomorrow" – my father whispered – "But I don't wish to talk to her."

"Don't do it" – consented grandpa, his eyes still shut, waving a steady hand in the general direction of the decimated music – "Just salvage our dignity and hers."

The next day, father packed his crumbling cardboard suitcase, the one he used when he fled Morocco, a disillusioned adolescent. He neatly folded in some underwear and faded-blue construction worker's sleeveless garments. On top he placed a rusting razor and other necessaries.

I watched him from the porch, he waning, a child size figure, going to the Negev, the heartless desert, to restore through a defiled sister the family's blemished honour. He stood there, leaning on the shed, patiently awaiting the tardy transport. The bus digested him with eager exhalation.

He has been away for four days and three nights. The fine dust of distant places has settled in his stubble. He wiped his soles on the entrance rug, removed soiled clothes and gave them to my mother. He slipped into his tunic and his thongs, uttering in barely audible relief, then sank into an armchair.

My mother served up scolding tea in dainty cups. He sipped it absent-minded, dipping a sesame cracker in the minty liquid. Having reposed, he sighed and stretched his limbs. He never said a word about the trip.

A few months passed before his sister called. She phoned during the day, attempting to avoid my father, who was at work. My mother spoke to her, receiver in abraded hand like hot potato.

We were all invited to her forthcoming wedding. She was to marry a Northern, elder man of means. He will adopt the child, she added. Still enamoured with her elusive lover, she admitted, it wasn't the hideous affair we made it out to be. These days and nights (too short) of lust and passion in the wasteland have yielded her a daughter, a flesh memento of her paramour.

My mother listened stone-faced. "We cannot come" – she said, her voice aloof – "my husband won't allow it." But we all wish her happiness in newfound matrimony. In the very last second, as she was replacing the

handset in its cradle, she whispered, maybe to herself: "Take care of you and of the little one."

She subsided on the stool, next to the phone, and scrutinised the blank wall opposite her. I busily pretended not to notice her tearful countenance.

When my father came back from his excruciating work on the scaffolds, my mother laid the table. They dined silently, as usual. When he finished, she cleared the dishes, placing them in lukewarm water. "Your little sister called" – she told him – "She is inviting us to her wedding up north. She is marrying a wealthy man rather older than herself, so all's well that ends well. At least she won't be destitute."

"None of my concern" – interjected my father gruffly, heavily rising from the chair.

The following day he travelled south, to meet my grandpa. He then proceeded to see his other brothers and his sisters. That over, he returned, called in sick and remained at home for weeks.

When his youngest sibling, my uncle, came to visit, my father embraced him warmly. He loved them all but only this Benjamin reciprocated. My father pampered him and listened attentively to his seafaring tales, echoes of distant places, among the glasses of scented Araq, a powerful absinthe. They munched on sour carrots dipped in oil.

At last, my father raised the subject. Retreating to our chambers, we left them there to thrash the matter out through the night. Their voices drifted, raised and then restrained. My father shrilly argued but his brother countered self-convinced. He packed and left in the early hours of the morning.

My father entered our room, defeated, and tucked us in unnecessarily. He turned off all the lights, a distended, dismal shadow, and surveyed us, his beefy shoulder propped against the doorframe.

My mother instructed us severely:

"If daddy's youngest brother calls, don't answer. Nor he neither his wayward sister are part of our family. Your father excommunicated them forever and cursed their lineage. They have disgraced us. Now they are perfect strangers."

I liked my uncle – boyish and outgoing, hair long, and smooth, and often brushed and dried, his clothes the latest fashion from abroad. He was a seaman. His visits smelled of outlying cities and sinful women thin-clad in bustling ports. He carried stacks of foreign bills stashed in his socks and bought my mother foreign, costly fragrances (she buried them among her lingerie until they all evaporated).

At the bottom of his magic chest lay booklets with titillating tales of sizzling sex and awesome drug lords. I waited for his visits with the impatience of an inmate. He was the idol of my budding willfulness and nascent freedom. I resented our forced estrangement.

And so began my mutiny. Lured by the siren songs of far-flung lands, of sexual liberation, and of equality, I travelled to my grandma's home, an uninvited guest. My uncle, whose name now we could not pronounce, was there. We strolled the windswept promenade of Beer-Sheba, kicking some skeletal branches as we talked. He treated me as an adult.

Then it was time to return. My father, aware of my encounter, regarded it as treason, another broken link in the crumbling chain of his existence. To him, I was a co-conspirator. I shamed him publicly. He felt humiliated in his own abode. He didn't say a thing, but not long after, he signed me over to the army as a minor. My mother tremblingly co-signed and mutely pleaded with my father to recant.

But he would not. Immersed in hurt, he just imploded, blankly staring at the television screen. He took to leaping anxiously with every phone ring, instructing us in panic to respond. He didn't want to talk to anyone, he promised.

When I enlisted, he accompanied me to the draft board. Evading any contact, he occupied a tiny, torturous wooden stool. He didn't budge for hours and didn't say a word and didn't kiss farewell, departing with a mere "goodbye". I watched him from the bus' window as he receded, stooped, into a public park. He collapsed onto a bench and waved away the pigeons that badgered him for breadcrumbs. Finally, he let one near and kicked her with his shoe. They scattered.

I didn't visit, not even on vacations. I found father-substitutes, adopted other families as home. At times, I would remember him, a tiny, lonely figure, on a garden bench, surrounded by the birds.

One day, my service in the army nearly over, my mother called and said: "Your father wants you here."

At once I felt like burdened with premonitory sadness, with the belated anguish of this certain moment. She told me that my uncle died in shipwreck.

"His cousin was with him to the end. He clung on to a plank all night, till dawn. He fought the waves and floated. And then they heard him mutter: what's the point and saw him letting go and sinking under. They say he drowned tranquil and composed."

I alighted from the belching bus before it reached my parents', traversing accustomed pathways, touching childhood trees, pausing in front of the boarded cinema house, a fading poster knocking about its peeling side. A titian cloud of falling leaves engulfed it all. The sea roared at a distance as if from memory.

I knocked, my father opened. We contemplated one another, vaguely familiar. Alarming corpulence and evil hoary streaks. Time etched its brown ravines in sagging flesh, the skin a flayed protection. He spread his arms and hugged me. I cautiously accepted and dryly kissed his stubble.

He ushered me inside and sat me by my brothers. I greeted them in silence. My father helped my mother serve refreshments, peeled almonds and solid confitures. We sulked in mounting discomfort.

Sighing, my father rose and climbed the spiral staircase to his room. He soon returned, clad in his best attire, his synagogue and festive uniform, the suit he wore in my Bar-Mitzvah.

Like birds after the storm the house was filled with curled rabbis. Flaunting their garb, grimly conferring with my father, they eyed the table critically.

"There's more!" – my mother hastened – "There's food, after you finish."

"Are these all your children?" – they demanded and my father, blushing, soon admitted that my sister wants no part in the impending ceremony. They nodded sympathetically. They linked their tallіths (prayer shawls) into a huppah (wedding canopy) and ordered us to squat beneath it.

They blessed the house, its inhabitants and future monotonously. My father's face illuminated, his eyes aglow. He handed each rabbi and each cantor a folded envelope from an overflowing pocket in his vest and poured them Araq to warm their hoarsely throats. They gulped the fiery libations, chanting their invocations as they swallowed.

With marked anticipation they assumed the better seats around the table and plunged into my mother's dishes. She waited on them deferentially. Burping aloud, the food devoured, they broke into a vigorous recital of pious hymns.

Night fell and my father entered the guest room and settled by my bed. He drew the covers to my chin and straightened wrinkled corners.

"We blessed the house" – he said – "to fend off a disaster."

I asked him what he was afraid of. He told me that he cursed his brother to die young and now that he did, my father was anxious.

"You loved him very much" – I said and he averted his face.

Waves clashed with undulating ripples to deafening effect.

"There will be a storm tonight" – my dad said finally.

"I guess so" – I agreed – "Good night. I am bushed, I need to rise and shine early, back to the army."

I turned around to face to the naked wall.

Return

Shalev is Silent

Read the Hebrew original

Shalev's ample back is propped against the laundry dryer and he is keeping silent. It jerks, he jolts, eyes downcast, his short-sleeved T-shirt defenceless against the arctic ambiance.

"Shalev, say something" – I mutter. He only smiles. It is my daybreak plea, repeated each morning since he quietened.

By way of responding, he turns to face the glass eye of the coinless Laundromat, his stooping shoulders focused upon the swirling garments. He motions to me to lay my wash on a truncated soggy wooden slab.

The laundry room is high ceilinged. Rags decomposing hang flayed on oxblood iron juts, stabbing four walls coarsely mortared by the inmates. Pipes conjoined with mouldy tape drip onto the twin contraptions – the malignantly oversized washer and dryer.

Shalev is average height but way obese. His wild stubble and wire glasses accentuate his burliness, the towering machinery, the vaulted chamber. "The Cyclops's Cave", I call it and well-read Shalev just chuckles. He casts a longing glance at a pile of books and snacks awaiting in his "Promised Corner". But he wouldn't say a word.

I occupied one of the twin armchairs in the ironing parlour and set the backgammon board to play. Shalev was preceded in this job by a transvestite whose nocturnal off-key strains of yearning were still evoked. Forced to sequester him away from virile lust – both others' and his own – the prison authorities allowed him to import his shoddy furniture into the concrete monastery that later became the washroom.

Shalev slept in his predecessor's bed and kept his munchies in his metal bureau, coated with peeling sepia paper cuttings. Now, he sank into the matching armchair, arranging his limbs gingerly, as though preparing to inventory them. He smoothed his feral moustache with two stubby stained fingers and studied the board alertly.

He then rose from his seat, swung shut the door but didn't bolt it (regulations). To fend off the gloom, I stretched over and turned on the milky lights above his bookshelf. His wife got him some of the volumes and others he borrowed from the prison's library, my workplace.

Shalev inclined and smothered a round piece with a bulky fingertip. He drove it to a screeching halt next to a corner of the patterned board. Then,

content, he fisted the yellowed dice and hurled them at the table. Six-six. His eyes aflame, he basked in this auspicious opening.

I waited with bated breath for an exclamation of his evident exuberance – but Shalev just proceeded to conjure his pieces into and out of existence in a whirlwind of clattering dice and scraping moves and sweaty palms. He suppressed even his customary snickers at my clumsiness. Perhaps chortling was too akin to speech.

"Shalev" – I said – "why have you stopped talking? Why don't you laugh anymore? Why the silence?"

He flings a pair of agitated dice at me. I groan as I pick them off the gooey floor.

"Listen" – I persisted – "I have an idea." An involuntary twitch betrayed his interest.

"Why don't you write what you have to say? We will prepare a stack of small cards here and you could jot on them to your heart's content."

"What cannot be said in words, can sometimes be expressed in letters."

Shalev froze and for a minute there I thought I lost him. Then he nodded his head excitedly. I abandoned him and his victory over me and bolted outside, into the greying drizzle. I crossed two lanes muddied by steamy kitchen waste and absconded with a pack of printing paper from the library. Hiding them under my tattered blemished coat, I hasted to the laundry room.

Shalev arranged the pieces in two equidimensional towers of alternating black and white. I proudly presented my paper loot. We used a ruler and scissors to divide them into squares. And all that protracted time I prayed that Shalev will not devolve from verbal to written taciturnity.

Shalev held the ordinary pen I gave him as though he never handled a writing implement before. He scrawled his tortured letters excruciatingly:

"I want to ask you for a big favour."

The dryer banged spasmodically and ceased.

"I want you to explain to my wife why I am keeping silent."

The hush was broken only by the sounds of his laboured scribbling.

"I have a feeling that no one loves me anymore. She is distancing herself and I am losing my daughters. When on vacation, I am a stranger in my own home, with no authority or recognition. It feels so helpless. I cannot hold on to them. Tonight I dreamt that I am screaming as they retreated, eerily oblivious to my pleading, to my words. So I decided to keep quiet. Tell her all that for me, will you?"

I nodded and he lifted himself from the crumbling armchair, hugging my soiled clothes, and trotting towards the rumbling, cornered appliance.

The following morning, at six o'clock, the warden bawled our names, marking those present. Ensconced in dreary blazers, we fended off the chill. Shalev, wearing his semipternal T-shirt, leaned on the barrack wall.

"Stand straight" – the warden barked and cast an evil glance. Shalev recoiled dreamily. "Who's missing?" – our sentinel demanded and, not waiting for an answer, invaded our windswept accommodation.

"You, come with me" – he motioned to Shalev – "The staff complained yesterday. Clothes were amiss. What happened?"

Shalev kept mum.

"He doesn't talk" – somebody volunteered – "He is on a strike." And wicked sniggering.

"What is it that I am told?" – the warden shrilled – "You are not talking? With this scum" – his outstretched hand enclosed us all, a brown effluence – "you can do whatever you want. But with the authorities of this facility, you hear, you will respond! Clear?"

Shalev just nodded absentmindedly. This far from innocuous acquiescence infuriated our guardian.

"It is not the last you hear of me" – he spat and trotted towards the management's stone parapet, splashing jets of mud on our rubber boots. Shalev grabbed my arm and navigated me towards the prisoners' public phone. Today was his turn to make use of it, his ten minutes with the outside world.

A big, uniformed, crowd surrounded the booth. Everyone knew by now about Shalev's weird protest. They came here to loot his minutes, to scavenge the carrion of his allotted phone call. When they saw me, they hummed in disappointment and dispersed, only to perch on the nearby benches, just in case.

Torrential rain volleyed the butt-scorched and graffiti-tattooed plastic shell with itinerant orange leaves. I held on to the scarred receiver and dialled Shalev's home, his family.

His wife picked up. I recalled her deceptive fragility and her two well-attired, well-mannered offspring. She always carried baskets with her – one with food and one full of reading material. They did not bother to inspect their contents at the gate anymore, that's how predictable she was.

"Hello, this is Shmuel" – I said and read the note to her.

Silence ensued, chased by defiant sobbing:

"This is not true. We do love him" – whimpers.

"Shalev" – I hesitated, distressed, under the shadows cast by his hirsute skull – "Shalev, please, she is crying…"

To the receiver:

"I am giving you Shalev."

Shalev held the handset in his plump hand and listened attentively.

"Are you there?"

He kept mute for many minutes, digging a moat of silence against the verbal onslaught of his wife. He listened to his daughters, head tilted, eyes moist, lips clenched.

Then, gently, he replaced the mouthpiece in its cradle, stifling his children's whining.

There he stood, bent, broken, brow kissing the frosty metal, reluctantly driven away by the minacious grumblings of his fellow inmates. He mournfully dragged his feet along the silt-spattered road to our barracks. Sometimes he stopped and kicked a gravel listlessly, watching its trajectory transfixed, until it hit the rustling bush and vanished.

"Hey, you!" – it was the warden, materialising with the greyness of an impeccable camouflage.

"The chief wants to talk to you about your silence."

Shalev's eyes shifted in the manner of a hunted game. A muscle pulsed wildly in his cheek.

"He doesn't speak" – I ventured, head bowed, eyes locked on the grimy shoes of our custodian – "I can accompany him. He corresponds with me and…"

"You do what you are told to do" – the words awhipping, eyes socketed in bloodshot red – "or you will end up just like him, in the solitary!"

Bad winds thrashed Shalev's flimsy summer shirt as he descended towards the patched glass door at the entrance to the headquarters.

Back in the barracks, I sat cross-legged on Shalev's bed, eyeing his neatly folded blankets, clean smelling, flower-patterned sheets, the mound of books under his night lamp.

I got up, tucked my shirttails into my cord-held trousers and crossed the square between the barracks and the management. Shalev was seated, overflowing, on a tiny stone bench, studying his fingers as he crossed and then uncrossed them. He rubbed the sole of one of his boots against the other. His lips, tightened pale, contrasted morbidly with the inkiness of his beard and whiskers.

"Go away" – ordered the warden offhandedly.

"Shalev" – I said but he did not react – "I have an offer to make. Give me your silence. I want to buy it from you. Let me be the one to go to the chief and then refuse to talk to him. You tell him that everything is fine, that it was all one big misunderstanding, that you had a fight with your wife, with your family. Apologise profusely. After we exit, I will give you back your silence, I swear to you."

Shalev exerted himself and raised his head, watching me intently. But then his chin drooped and I chastised myself: "you lost him, you lost him" and I wanted to beat myself unconscious.

The warden shook his head in mute disdain.

The silence was broken by the smoke-drenched curses of prisoners and staff, as they crossed the link chained paths. A woman staffer exited, banging a wooden frame behind her portly figure. She scrutinised the

warden questioningly, a sooty cigarette hanging from the corner of a lipstick smear:

"This is Shalev?"

"That's me" – said Shalev – "I am ready now. I will talk to you."

שלו שותק

שלו נשען בגבו הרחב על מכונת הכביסה ושתק. המכונה קיפצה והוא קיפץ. עיניו מושפלות, החדר קר ושלו לובש חולצת טי קצרת שרוולים. גם היא שותקת, משטח שחור, חלק.

"שלו, תגיד משהו" – אמרתי לו ושלו חייך. זה מין משפט שאני אומר לו בבוקר, בכל בוקר מאז שהוא התחיל לשתוק.

במקום לענות לי, שלו סובב את פניו אל עין הזכוכית של המכונה והתבונן בריכוז, כתפיו שחות מעט, בבגדים המתערבלים. בידו השמאלית סימן לי להניח את שק הכביסה שלי על שולחן עץ נמוך, מאולתר מלווחי עץ כהים, ספוגי לחות.

חדר הכביסה הוא גבה תקרה, קירות מבטון שהונח בגסות על ידי אסירים, ברזל חלוד ויריעות בד מתפוררים מהם. צינורות מלופפים בדבק שהשחיר פורצים ונפתחים אל מייבש כביסה ואל מכונת כביסה שתפחו לממדים מפלצתיים.

שלו לא גבה קומה, אבל הוא שמן מאוד ומזוקן ומשופם וממושקף לפעמים במשקפיים זעירים שרק מדגישים את הממדים שלו ושל החדר ושל המכונות. "מערת הציקלופים" , אני קורא למקום הזה ושלו מבין כי שלו קורא המון, רק לא מדבר, כל החדר שלו מלא בספרים ובכביסה ובחטיפים.

התיישבתי על אחת משתי הכורסאות בחדר הגיהוץ וערכתי את לוח השש-בש. לפני שלו עבד כאן קוקסינל שבלילות היה שר שירי געגועים למישהו. האסירים הותיקים זכרו אותו והם סיפרו לאסירים החדשים שסיפרו הלאה לחדשים מהם. בכלא אף סיפור לא מת, הם מוזנים באסירים. הקוקסינל הביא לכאן את הכורסאות מעץ ומבד, הרשו לו כי נאלצו לבודד אותו משאר האסירים, כל כך התאווה אל אחדים מהם. אז בנו לו את מבנה הבטון הזה ושמו לו בו מיטה וכורסאות וארונית מתכת שעדיין עמדה כאן מלאה בחטיפים של שלו ומצופה מבחוץ בקולאז'ים שגזר הקוקסינל מעיתונים.

שלו התיישב מולי באנחה, מסדר את אבריו בזהירות, כאילו מנה אותם. בשתי אצבעות קצרות החליק על שפמו והתבונן בלוח. אחר כך קם, סגר את דלת הכניסה, אבל לא נעל אותה כי אסור. אפילה לא נעימה, כמו במערה, השתררה ואני הדלקתי את נורות הניאון החלביות שמעל מדף הספרים הקטן שלו.

אשתו הביאה לו ספרים והוא שאל עוד בספרייה שהייתי האסיר הממונה עליה. שנינו התבוננו בכריכות המאויירות, באותיות האש שמתלקחות באור צהוב, בצללים שמחניקים את האש.

שלו רכן, הניח אצבע עבה על אבן משחק עגולה, ממש בשקערורית ודחק אותה בחריקה אל הפינה. אחר כך, מרוצה מהסדר החדש, אגרף את שתי הקוביות, שהשנהביות שלהן הצהיבה, עשה תנועת טלטול והטיח אותן בבית שלי בלוח.

עיניו ניצתו. שש שש. הסיפתח הכי טוב. לא נצחון, אבל הכי קרוב שיש. קיוויתי שיצעק או משהו.

שלו הסיע את האבנים כמו להטוטן. כמו קסם, הן מתאיינות ושבות ומתממשות. קשה לי לעקוב אחריהן, אני נאלץ לספור וזה מצחיק את שלו מאוד. הפעם הבליע את הצחוק, אולי כי זה כמו לדבר.

"שלו" – אמרתי – "למה הפסקת לדבר ? למה הפסקת לצחוק ? למה התחלת לשתוק ?" – בתנועה נרגזת הוא העיף את הקוביות לעברי. גחנתי ואספתי אותן מהרצפה.

"שמע" – אמרתי – "יש לי רעיון" – זיע לא רצוני הראה לי שהוא מאזין – "מה דעתך לכתוב במקום לדבר ? נכין כאן מלאי של פתקים ותוכל לשרבט עליהם. כל מה שאתה לא יכול להגיד במילים, תגיד באותיות."

שלו קפא ולרגע אחד ארוך חשבתי שאיבדתי אותו. אחר כך הנהן בראשו בהתלהבות מתפרצת. השארתי אותו עם לוח השש-בש ומיהרתי החוצה, אל הגשם, אל האפור.

חציתי שבילים בוציים ואת השפכים המהבילים של המטבח ולקחתי מהספרייה מלוא החופן דפים. מחביא אותם מתחת למעיל, רצתי חזרה למכבסה, לפני ששלו יתחרט ויחליט לשתוק גם בכתב.

במכבסה, סידר שלו את אבני המשחק במגדלים קטנים, מפוספסים בשחור ובלבן, שווים בגובהם. הנחתי מולו את הדפים בגאווה. בסרגל חילקנו אותם לריבועים ובמספריים גזרנו אותם עד שהיו לשלו כמה עשרות פתקים להתבטא בהם.

הושטתי לו עט והוא אחז בו כאילו הוא עושה זאת בפעם הראשונה. באיטיות מיוסרת שרבט אותיות גדולות ומעוקמות.

"אני רוצה לבקש ממך טובה גדולה" – כתב ומכונת הכביסה רעדה בסדרת טלטלות ונדמה – "אני רוצה שתסביר לאשתי למה אני שותק." – בדממה נשמעה רק חריקת הכתיבה המיוגעת שלו – "אני מרגיש שאף אחד לא אוהב אותי יותר. היא מתרחקת ממני והילדות מתרחקות ממני ואני מאבד אותן. בחופשות אני זר בבית, בלי שום סמכות. אני מרגיש כל כך חסר אונים. אני מרגיש שאני לא יכול לאחוז בהן. הלילה חלמתי שאני זועק אליהן והן שותקות, הולכות ומתרחקות, מתעלמות מהמילים שלי, מהתחינות. אז החלטתי לשתוק. ספר לה את כל זה בשמי. אתה מסכים ?"

הסכמתי והוא קם מהכורסא, חיבק אליו את הכביסה שלי והלך אל המכונה בצעדים מתנדנדים.

בשש בבוקר, במסדר, הסוהר התורן הקריא את השמות שלנו וסימן את הנוכחים. הקור חצץ בינינו לבין המעילים שלנו בשכבה אחידה, רק שלו עמד בחולצת הטי שלו, נשען בכתפו על המבנה. "עמוד ישר" – נבח הסוהר והביט בו בעין רעה. שלו התמתח בעצלתיים. "מי חסר ?" – הפטיר הסוהר לעברנו וצעד אל החדרים בלי להמתין לתשובה.

"אתה, בוא איתי" – אמר לשלו – "אתמול התלוננו מהקורס שהבגדים לא היו מוכנים בזמן. מה קרה ?" ושלו שתק. "הוא לא מדבר" – אמר מישהו – "הוא בשביתה" ואחדים צחקו בזדוניות.

"מה אני שומע ?" – קולו של הסוהר התרומם בצווחה – "אתה לא מדבר ? עם הזבל הזה" – בתנועה רחבה שהקיפה את כולנו, במדים החומים – "אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה. איתי אתה תדבר, ברור לך ?"

שלו הנהן במין פיזור דעת, שהעלה את חמתו של הסוהר.

"אתה עוד תשמע ממני" – איים, נפנה מהחדרים ומיהר, כמעט בריצה, אל עבר צריפי המנהלה, מתיז בדרכו סילוני בוץ על נעלינו הכבדות.

שלו אחז בקיבורת זרועי ודחק אותי לעבר השביל שהוביל אל קובת הטלפון הציבורי ששירת את האסירים. שעת הבוקר הזו היתה התור שלו לטלפן, עשר הדקות שלו עם העולם. כשהגענו, התגודד קהל גדול ליד הטלפון. כולם ידעו ששלו שותק, רצו לבזוז את הדקות, את השניות, לעוט על פגר שיחת הטלפון שלא תהיה. כשראו אותנו, עברה בהם המיית אכזבה והם התפזרו, או התיישבו בשורה צפופה על אחד הספסלים.

הגשם היה סמיך ומערבולות של עלים כתומים הטיחו את עצמן בפלסטיק החרוך והמנומר גרפיטי שהגן על הטלפון. אחזתי בשפופרת המצולקת וחייגתי הביתה, אל משפחת שלו.

אשתו ענתה. זכרתי את השבריריות המטעה שלה ואת שתי הילדות הלבושות היטב, המטופחות שנשרכו איתה תמיד. כשבאה לביקור הביאה סלים : סל אחד עם אוכל וסל אחד עם ספרים. בשער כבר לא טרחו לבדוק אותה, כל כך הביאה תמיד אותם דברים.

קול דק בקע מהשפופרת. אמרתי : "שלום, זה שמואל" והקראתי לה את הפתק.

היתה דממה ואחר כך בכי מתאבל אבל מתריס : "זה לא נכון, אנחנו אוהבות אותו" – בין היפחות.

"שלו" – אמרתי במצוקה וכל הזמן ראיתי את הצל שהטיל ראשו הסלעי על השפופרת – "בחייך. היא בוכה" ואל השפופרת : "אני נותן לך אותו."

ביד תינוקית משהו החזיק שלו בשפופרת והאזין : "אתה שם ?" והוא לא ענה.

שש דקות שתק שלו, חומה שקטה מול המילים של רעייתו. היא העירה את בנותיו והוא האזין להן בראש מוטה ובעיניים דולפות. עדיין בלי לומר מילה ניתק, לוחץ באצבע המורה את העריסה אל תושבתה ומניח את השפופרת. עמד כפוף, כמעט שבור, משעין את מצחו על המתכת הצוננת עד שרטינות האסירים העירו אותו מחרגונו. כמתאבל שירך רגליים בשביל הבוץ המחוצץ שהוביל אל המגורים. מדי פעם עצר ובעט במכוון באבן, מביט במעופה עד שנחתה ונטמעה בסבך.

"הי, אתה !" – הסוהר צץ יש מאין, מדים אפורים על רקע אפור – "המנהל מבקש לדבר איתך בקשר לשתיקה שלך."

שלו הפנה אליי עיניים של חיה לכודה ושריר לא רצוני ריצד בלחיו.

"הוא לא מדבר" – אמרתי בראש מורכן, מביט בנעליו של הסוהר המפוספסות בוץ –

"אני אבוא איתו. הוא כותב לי ..."

"אתה תעשה מה שאומרים לך" – צלף בי הסוהר. עיניו נפערו אליי באדמומית

מאיימת – "או שגם אתה תגמור כמוהו, בצינוק".

רוחות רעות הצליפו בחולצת הטי של שלו כשירד במדרגות אל דלת הזכוכית ששבריה מאוחים בדבק.

במגורים ישבתי על מיטתו של שלו והבטתי בשמיכות המקופלות בקפידה, במצעים הפרחוניים המריחים מנקיון, בערימת הספרים המתגבהת מתחת למנורת הלילה. קמתי וחציתי את הרחבה שבין בניני המגורים לבניני המנהלה. שלו ישב על ספסל קטן למידותיו והביט באצבעותיו המשתלבות והנפרדות. הוא דחק נעל בנעל. הסוהר עמד מעליו. שפתיו של שלו היו חשוקות עד חיוורון, מובלעות בשפמו ובזקנו השחורים.

"לך מפה" – אמר לי הסוהר באגביות.

"שלו, - אמרתי לו והוא לא הגיב – "יש לי הצעה. תן לי את השתיקה שלך, תמכור לי אותה, אם אתה רוצה. אני אכנס למנהל ואסרב לדבר במקומך. אתה תסביר לו שהכל בסדר, שאתה מדבר, שהיתה אי הבנה, שרבת עם האישה, עם המשפחה. תתנצל יפה. אחרי שנצא, אחזיר לך את השתיקה שלך, אני נשבע לך."

שלו הרים לאט את ראשו כאילו הוא משא כבד. דקה ארוכה נעץ בי מבט שהלך והתלחלח. אחר כך חזר והשפיל את ראשו ואני אמרתי לעצמי "איבדת אותו, איבדת אותו" ורציתי להכות את עצמי. הסוהר טלטל את ראשו ימינה ושמאלה במחווה של מיאוס.

היתה דממה שהופרה רק בקולות הרוויים בעשן סיגריות של נשים גסות. אחת מהן יצאה למסדרון, טרקה אחריה דלת עץ פשוטה. היא התבוננה בסוהר בעיניים שואלות, סיגריה מקטרת מזווית פיה :

"שלו ?"

"זה אני" – אמר שלו – "אני מוכן עכשיו".

[Return](#)

Pet Snail

Read the [Hebrew original]()

Nomi and I had a snail. We placed it in any empty ice-cream packing, on a bed of lettuce. We took turns spraying it with water drops. Morning come, Nomi would emerge from our bed, her face dishevelled, and sleepwalk to enquire how the snail was doing. She rejoiced with every black-rimmed bite, clapping her hands and drawing me to witness the tiny miracle. She replaced the perforated leaf with a green and dewy one about once a week.

At first, her minuscule charge concealed itself among the decaying greenery. Nomi spent hours, patiently awaiting a revelation. Crowned with a set of dark, huge earphones that I bought her, she pounded her keyboard, keeping a lovat eye on the snail's abode.

When it finally emerged one day, the music stopped and she exclaimed elatedly.

Later that year, I was sentenced to a prison term. On the way home, courtroom echoes reverberated in the hushed interior of the car. Nomi said: "Let's go somewhere before…" And I responded: "Let us go to Eilat, to our hotel."

"A pity the jazz festival is over" – she frowned. "A pity" – I agreed.

At home, an air of doom, we packed a hasty suitcase and booked the flight.

A thing I said reminded Nomi of the snail. She held its lair in both her hands and placed it accusingly on the glass top table in the living room.

"What shall we do with it?"

"Let's leave it enough water and food for a whole week" – I suggested – "His needs are few, he is so teeny, so I don't think there'll be a problem."

Nomi secured an errant golden curl behind her ear: "You sure?" I was and so we entombed him beneath some salad leaves and showered him with water and Nomi giggled: "To him it's rain." Then she grew serious.

It was an early morning. Nomi felt my swollen eyelids, pausing her finger on the protruding veins. On the way to the elevator, she stopped, unloaded a laden rucksack and hurried to the entrance door, wildly rummaging for the keys in her multicoloured purse. She returned to me, flushing and panting and uttered: "It is fine!" "It climbed through some lettuce sprouts" – she reported. Her morning voice was moist and hoarse, Edith Piaf-like. I cast a virile hand over her shoulder and guided her outside.

We spent four days in Eilat. We slept a lot and swam the pools, among the waterfalls and artificial rocks. My sister happened to be staying there with her newly-minted family. But it was already chilly and autumnal and, four nights later, we decided to return. My imminent incarceration loomed and Nomi was atypically broody. I tried to comfort her, thinking what a consummate liar I have become.

When we reached home, Nomi dumped her suitcase, precariously balanced on its two hind wheels. I heard the metallic clinking of unfurled bolts and she was gone. A minute or two later: "I can't find it!" and then "It is not here, Sam!"

We cautiously separated one gnawed leaf from another. We studied the inside of the box and its immediate neighbourhood, the marble counter. The snail was nowhere to be found.

Nomi was restless for the remainder of that day. Down hill, at a crossroad, concealed behind a gas station, stood an intimate French restaurant. It was our crisis eatery, a refuge of self-administered great wines and nouvelle cuisine. But today its charms failed. Nomi was crestfallen throughout dinner. She sat and gestured and chewed the food mechanically.

Still, ever so practical, faced with numerous arrangements before my disappearance, she recovered. But she refused to discard the now orphaned container and she made sure the leaves were always fresh and glistening. She thought that I didn't notice how she inspected the box, hoping to find her snail in it, revenant.

"It must be bigger now" – she sighed and then – "Today I plan to clean the entire house. It is your last weekend here."

On cue, I went to the public library and spent a good few hours reading Kafka's "Metamorphosis", a story about a respectable clerk turned loathsome insect in his sleep.

We used to clean the house together, Nomi and I. She would sluice the floor and I would dust, scrub the bathrooms and the kitchen. It was one of the last things we did together before we stopped.

The afternoon was muggy and I walked home, immersed in thought. I found Nomi slouched on an armchair, surrounded by heaps of furniture and bundled carpets. Her face wore tearful makeup, her eyes were distant, and her hair bedraggled. I upturned a chair and faced her, silently.

She pointed speechlessly at the general direction of the kitchen and then subsided.

"I stepped on it, I squashed it" – and added frantically – "I didn't mean to! It is still so small and I don't know how it made it to that corner!"

"It must have climbed the refrigerator and descended to the floor" – I ventured. She signalled me to keep away.

"I had to clean the house because of you, because you are going" – in an accusatory tone.

I didn't know how to respond, so I tiptoed to the kitchen and contemplated the mess of snail and concha on the floor.

"Shall I wipe it off?" – I enquired meekly.

"Now, I don't even have a snail" – tears blended with startling exhalations – "You will be gone, too! I thought we could fight the world, you and I, that we are invincible. But it is not like that at all! We can't even look after one snail together!"

"Are you mad at me?" – I asked and she snorted, part pain and part contempt. She scooped the shattered snail with a paper towel and dumped both in the overflowing trash bin. She froze like that awhile and then, as if reaching a decision, she deposited the box, replete with lettuce leaves, in the garbage can.

"I don't think I am going to need it. I am never going to have another snail" – she paused – "At least not with you."

Ned’s Short Life

Lidija returned home all dusty and breathless, as was her habit ever since we have bought the apartment and she embarked on its thorough renovation, long months ago. Between two delicate but strong fingers she held aloft a transparent plastic bag, the kind she used to wrap around half-consumed comestibles in the refrigerator. Instinctively, I extended an inquisitive hand, but she recoiled and said: “Don’t! There’s a fish in there!” and this is how I saw Ned for the first time.

“He is a male,” – Lidija told me – “and Fred is a female”. In the crowded and smelly pet shop the salesgirl elaborated on the anatomic differences between the sexes. So, now Fred had a mate.

“Fred” is Fredericka, our first attempt at a goldfish. One of the handymen gave her to Lidija “to keep your husband company while you are away”, he explained mischievously. Fred grew up in a bowl and then graduated into a small and rather plain aquarium. I placed a clay elephant and a plastic, one-legged ballerina in it, but this unlikely couple did little to liven it up. Fred’s abode stood on the kitchen counter, next to a pile of yellow bananas, flame-orange mandarins, and assorted shrink-wrapped snacks. She swam melancholily to and fro, forlorn and lonely, toying with her own reflection.

A fortnight later, Lidija and I purchased a bigger tank. I filled it with tap water and dumped Fred in it. Shocked and distressed, she hid under a shell and refused to emerge, no matter the temptation. Hence Ned.

I knew next to nothing about new fish tanks, the need to “cycle” them owing to the absence of nitrogen-devouring bacteria, and the stress that all these cause the unfortunate inhabitants of my aquarium. I dumped Ned in the crystal-clear waters as unceremoniously as I did his would-be mate. But Ned – having graduated far worse aquaria in dingy pet shops – swam a few triumphant laps around the receptacle and then settled down to the business of chasing food scraps. Fred eyed him shyly and then joined him hesitantly. It was the first time she had moved in days.

As the time passed, Fred, a codependent goldfish if I ever saw one, excitedly clung to Ned’s bright orange tail and followed him wherever he glided. But Ned did not reciprocate. Far more aggressive than Fred, he deprived her of food, pursuing her in circles and leveraging his longer body and broader amidship to tackle the silvery female. All my exhortations and threats went on deaf ears: Ned would coyly slink away only to resume his belligerence when he figured I am out of range.

Still, every few hours, Fred and Ned would align themselves, as arrow-straight as soldiers on parade, and swing to and fro in unison in the currents, perfectly at peace, their delicate fins flapping regally and slowly. It was a bewitching, hypnotizing manifestation of some primordial order. I used to sit on the armrest of a couch, enthralled by their antics, monitoring who does what to whom with the avidity of a natural scientist and the wonderment of a child. Gradually, the susurration of the air pump; the gentle breeze of bubbles; and the elegant motility of my fancies all conspired to calm my rampant anxiety. I made a living off the proceeds of books I have written about my mental health disorder and so was gratified to escape the stifling and morbid environment of my own making.

Then, one morning, I woke up to find the couple gasping at the shell-covered bottom of their tank, tail and fins streaking red and rotting away, bit by tiny and ephemeral piece. The magic gone, it was replaced with the nightmarish horror that permeated the rest of my existence. I felt guilty, somehow threatened, imbued with the profound sadness that other people – normal people – associate with grieving. Reflexively, I surfed the Internet frenetically for answers; I downloaded a dozen books and read them; and I got up at all hours of the night to change the water in my Ned and Fred’s minacious cesspool. I woke up with dread and bedded with foreboding and so did my version of Fred, my Lidija.

Ned’s body was decaying fast. Fred continuously nudged him: “Are you alive? You come to play?” But, when she saw how serious his condition is, her whole demeanour changed. His swim bladder affected, his dwindling scales plastered with burrowing parasites, besieged by toxic levels of ammonia, Ned’s compromised immune system – ravaged by his crammed and foul apprenticeship in the pet shop – didn’t stand a chance. He

wobbled pitifully. Fred stood next to him, still as a rock, allowing his sore body to rest against hers, giving him respite and the solace of her company. Then, exhausted by her own condition and overpowered by his much larger weight, she would swim away, glancing back sorrowfully as Ned sank and darted, staggered and careened.

Yet, Ned wouldn't give up. His magnificent tail consumed, he still took after the flakes of food that drifted down the water column; he still toured his new home, leftover fins flailing, bullet-like body strained, eyes bulging; he still teased Fred when he could and Fred was much alive when he revived. They slept together, occupying an alcove that afforded them protection from the filter-generated waves.

As the days passed and I added salt to the aquarium, Ned seemed to have recovered. Even his tail began to show some signs of black-tipped resurrection. He regained his appetite and his territorial aggression and Fred seemed delighted to be again abused by a reanimated Ned. I was the proudest of fish-owners. And Lidija's crystalline laughter reverberated whenever Ned's truncated trunk ballistically caroused the waters.

But this was not to last: the salt had to go. The fresher the water became, the sicker Ned grew, infested with all manner of grey; shrunken; lethargic; and immobile except when fed. This time, he ignored even Fred's ichtyological pleas. Finally, she gave up on him and drifted away sullenly.

One morning, I lowered a tiny net into the water. Ned stirred and stared at the contraption and then, with an effort that probably required every last ounce of his strength, he bubbled up, rolling over and over, like a demented cork, all the while eyeing me, as though imploring: "You see? I am still alive! Please don't give up on me! Please give me another chance!" But I couldn't do that. I kept telling myself that I was protecting Fred's health and well-being, but really I was eliminating the constant source of anxiety and heartbreak that Ned has become.

I captured him and he lay in the net quiescent, tranquil. When his mutilated body hit the toilet, it made a muffled sound and, to me it sounded like "goodbye" or maybe "why". I flushed the water and Ned was gone.

3. The TigerCat

Once, in a faraway and exotic city, there lived a cat and a tiger. They shared the body of a beautiful woman but never got along well with each other.

The cat wanted a home: a husband, three children, and the routine of daily, predictable, and safe life. The tiger wanted adventures and travels and the unmitigated freedom that comes with money and promiscuity.

The beautiful woman loved the tiger and felt alive only when it took over her body. But the cat had two weapons at its disposal: guilt and fear.

Whenever the tiger went loose and ascendant, the cat would unleash these awesome weapons and win the battle over the woman.

The woman hated the cat: she did not want to raise children and the humdrum pedestrian tempo of numbing family life. But she was powerless against its manipulations and could not resist the combined pressures of her pro-feline family and society.

One day the woman met a man. The tiger in her immediately spotted the tiger inside that man. Actually, the man himself was a tiger!

The cat inhabiting the woman looked hard and long at the man and was shocked and repelled to discover that the man had no cat in him - only a tiger!

Immediately the cat wheeled out guilt and fear. But the man’s tiger was not impressed at all.

This frightened the cat. It was not accustomed to tigers which were impervious to guilt and fear!

So, the cat turned its weapons on the woman instead. She wanted the man and his tiger more than she had ever wished for anything. But fear and guilt made her turn away from the tiger man. The cat had won again.

4. Hunting Bambi

The Bambi was lying in a pool of her own blood, panting. The hunter crouched beside her and inspected the wound gingerly. The Bambi looked at him askance and he nodded. The Bambi relaxed its rippling muscles and laid one pointed ear on the mouldering foliage. The hunter patted her other ear. She shuddered.

The hunter sighed and placed his hunting rifle on the lush, inebriated grass. He plonked astride it and eyed the Bambi warily. The Bambi flinched and turned its sculpted head away. The hunter hesitated but then, gathering

resolve, reached out across the tree stump that stood between them and stroked the Bambi.

For a split, suspended second there was only the ambiguity of life and death and then the Bambi inched towards the hunter and laid its rump on the severed tree. The hunter bent and again studied the deep gash up close. He mumbled something and the Bambi's ears pricked and then reverted. The hunter smiled.

The Bambi was heavier than she looked and her injury near fatal. The hunter struggled to lift her gently from her sodden repose and transport her into a cavelike shelter, the confluence of several massive branches. There, he pre-arranged a mat of leaves and on it he placed the simpering Bambi.

Every day, the hunter would come to feed the Bambi from a nippled bottle, wash away the soil and pus, brush her nascent fur, and talk to her in a monotonous but tender voice. As the weeks gathered into months, the Bambi began to wobble on her own quivering legs when the hunter came on his visits. She licked his sweaty face with her coarse tongue. He loved it. He loved her. They would roam through the clearing and the hunter taught the Bambi how to tell apart the poisonous plants from the nutritious edible ones. The Bambi had no mother and so was never brought up to tell the difference: she was drawn inexorably to the bright colors and overpowering scents of the more toxic fruits.

Almost two years had passed and the fawn grew up to be a beautiful and noble deer. Her eyes were misty grey, her mane wavered between gold and titian, depending on the shafts of light that illuminated her as she stood still and sniffed the air. She moved with both agility and grace.

But there were times when the hunter felt a chasm growing between them. He would reach out and she would recoil. Or he would mutter in her ear as was his wont and she would turn her head away. Or he would weave his calloused fingers in her luxuriant coat and she would freeze, as though alarmed. Increasingly, she reacted with unease to his scoped gun and hunter's lederhosen.

He would come and not find her in their usual place. He thought that she may be looking for her family. Once he spotted her with a stag. He had seen her with him before. She was a hind now and was about to bear her own fawn. She gazed at him suspiciously: he was a hunter, after all – and she and her offspring were nothing but prey. She kept besides her mate, retreating as the hunter advanced. She wanted him gone, that much was clear.

The hunter felt some thing break inside him that he did not even know existed. He leaned his weapon on a nearby shrub, sat on a mossy stone and contemplated the erstwhile Bambi from afar. Could deer be happy? He wasn't sure. But she looked intent upon her mission as a mother. He nodded his head in resignation and labored to his bloated feet. There was nothing more he could give her. She was a deer now and he has always been a hunter. The day was growing long and he didn't catch a thing. It was time to go hunting.

שבלול מחמד

לנעמי ולי היה שבלול. שמנו אותו בקופסת גלידה ריקה, על מצע של עלי חסה. טפטפנו עליו טיפות מים, שירווה. בבוקר, קמה נעמי בפנים סתורים מהמיטה שלנו והלכה, כסהרורית, לראות מה שלום השבלול. עם כל חור מושחר שוליים בחסה, היא צהלה וספקה כפיים ומשכה אותי ביד לראות. אחת לכמה ימים החליפה את החסה המחוררת בעלה ירוק, בעל מראה מטולל.
בהתחלה, היה השבלול זעיר והתחבא בין עלי החסה. לא יכולנו לראות אותו ונעמי בילתה שעות בציפייה סבלנית ממתינה שיתגלה. היא שמה אוזניות גדולות ושחורות על אוזניה וניגנה על מקלדת, שקניתי לה, עין אחת פוזלת אל הקופסא.
כשיצא, סוף סוף, חדלה לנגן והשמיעה קולות נרגשים.
ביולי של אותה שנה דן אותי שופט מחוזי למאסר. בדרך הביתה, בדממה שהדהדה במכונית אחרי הרעשים באולם בית המשפט, אמרה נעמי:
"בוא ניסע לאיזה מקום לפני..." ואני אמרתי: "בואי ניסע לאילת, למלון שלנו."
"חבל שפסטיבל הג'אז נגמר" - אמרה נעמי ופניה התכרכמו. "חבל" - הסכמתי.
בבית ארזנו בבהילות מזוודה אחת והזמנו כרטיסי טיסה למחר בבוקר והכל בקדרות של אחרי גזר דין. אז נזכרה נעמי בשבלול.
היא אחזה את הקופסא שלו בשתי ידיים והניחה אותה על שולחן הזכוכית מולי בתנועה מאשימה:
"מה נעשה איתו?"
"נשאיר לו מים ומזון לשבוע" - אמרתי - "הצרכים שלו מועטים, הוא שבלול קטן, זו לא בעיה".
נעמי מוללה תלתל ותחבה אותו מאחורי האוזן: "אתה בטוח?" אני בטוח וכיסינו אותו ביער של עלי חסה. עליהם טפטפנו מים ונעמי התפתלה מצחוק: "בשבילו זה גשם". אחר כך הרצינה.
בבוקר קמנו מוקדם מאוד. העיניים שלי היו תפוחות משינה עמוקה במיוחד ונעמי שיחקה בקפלים שהצטברו לי בעפעפיים והעבירה אצבע חיישנית על כמה ורידים בולטים. כשעזבנו את הבית, בדרך למעלית, עצרה, פרקה מעליה שני תיקי צד גדושים ורצה אל הדלת, מגששת בפראות אחרי המפתחות. כשחזרה אליי, היתה נשימתה קצרה והיא הסמיקה ממאמץ.
"הוא בסדר" - דיווחה לי - "הוא כבר טיפס כמה עלים של חסה". בבוקר היתה לקול שלה איכות ליחתית, אדית פיאפית. הטלתי יד גברית על כתפיה ונסענו.
באילת היינו ארבעה ימים. ישנו הרבה ורחצנו בבריכה של המלון, מתחת לסלעים ולמפלים מלאכותיים. אחותי באה לבקר, עם משפחתה החדשה. לפעמים היה כבר קר וסתווי. אחרי ארבעה ימים החלטנו לחזור. באוויר כבר עמדה הנוכחות המאיימת של המאסר שלי. נעמי היתה שתקנית, שלא כהרגלה. אני ניחמתי והרגעתי וכל הזמן חשבתי על איך שאני משקר לה בלי הרף.
כשהגענו הביתה, נעמי נטשה את המזוודה שלנו, כשהיא ניצבת באלכסון על שני גלגלים אחוריים. היא פתחה את הדלת בקולות שקשוק מתכתיים ונעלמה בפתח.
כעבור דקה או שתיים: "הוא איננו!" ואחר כך שוב: "הוא איננו, סס".
בזהירות הסרנו עלה כסוס מעם עלה מחורר. הסתכלנו בקופסא ומחוצה לה, על כל דפנותיה ועל משטח השיש. השבלול נעלם.

באותו יום היתה נעמי מאוד חסרת מנוח. במורד הרחוב, בצומת, נחבאת מאחורי תחנת דלק, עמדה מסעדה צרפתית אינטימית. זו היתה מסעדת המשבר שלנו, המקום שאליו הלכנו כדי להירגע. אבל היום זה לא עבד.

נעמי היתה עצובה. הפנים שלה היו שקופים, כבושים בקרקע. היא הלכה וישבה כאוטומט והנהנה היכן שצריך להנהן.

אבל היו דברים רבים לעשות לפני המאסר ונעמי חזרה לעצמה בהדרגה. רק את הקופסא סירבה לזרוק ואת עלי החסה שבתוכה החליפה מדי יום. כשחשבה שאני לא רואה, בדקה אם השבלול לא חזר לקופסא במקרה.

"הוא כבר בטח גדול" - אמרה לי פעם ואז, בלי קשר : "היום אני מנקה את כל הבית. זה הסופשבוע האחרון שלך כאן."

אז הלכתי לכמה שעות לספרייה הציבורית וקראתי שם סיפור של קפקא, "הגלגול", על פקיד מכובד, ההופך לחרק דחוי.

פעם היינו מנקים את הבית יחד, נעמי ואני. היא שטפה את הרצפה ואני ניקיתי אבק, שטפתי כיורים ואסלות ואת האמבטיה והמטבח. אבל בזמן האחרון, אפילו את זה כבר לא עשינו יחד.

אחרי הצהריים, בשיא החום, הלכתי ברגל הביתה, חושב בדרך. כשהגעתי, ישבה נעמי על כורסא בלב ערימת רהיטים ושטיחים. הפנים שלה היו שטופי דמע מאובן, העיניים שלה היו רחוקות והשיער שלה פרוע ומיוזע. הפכתי כסא והתיישבתי מולה ושתקתי. היא הצביעה בכיוון הכללי של המטבח ואחר כך הניחה לידה לצנוח בכבדות.

"דרסתי עליו, ריסקתי אותו" - מיהרה להוסיף : "לא בכוונה, הוא כזה קטן ואני לא יודעת איך הגיע לפינה ההיא".

"בטח טיפס על המקרר וירד בו לרצפה" - אמרתי. היא אותתה לי לא להתקרב אליה.

"ניקיתי בגללך" - אמרה כמאשימה - "אתה הולך מפה וכל זה".

לא ידעתי מה לענות, אז הלכתי בזהירות למטבח והסתכלתי ברסק הקונכייה והשבלול על הרצפה.

"לנקות אותו ?" - שאלתי בנמיכות רוח

"עכשיו אפילו שבלול אין לי" - בכי התערב בשאיפות אוויר בהולות - "גם אתה הולך. חשבתי שביחד נלחם בעולם, נוכל עליו. זה לא ככה, זה לא ככה. אפילו שבלול קשה לנו לגדל."

"את כועסת עליי ?" - שאלתי והיא נחרה בספק בוז, ספק כאב.

אחר כך קמה, התקרבה אליי ודחקה אותי אל המקרר. בשתי פיסות מגבת נייר עבה אספה את שרידיו של השבלול וטמנה אותם בפח. הביטה בפח שעה ארוכה ואז, מתוך החלטה פנימית, הטילה פנימה את הקופסא ואת עלי החסה שבתוכה.

[Return](#)

Write Me a Letter

by Sam Vaknin

He looks at me with his single surviving eye and pleads: "Write me a letter."

I smile and remove the women's magazine from his hands. Under "Singles Ads" it says:

"165/33, feminine, rebellious, striking, looking for a man for serious relationship, Postal Box Office."

"Write me a letter" – he repeats and his lonely eye gleams.

"Soon, I am going to get my second, more beautiful one" – he adds apologetically.

We are in a residential caravan in a prison camp, whiling the time away. I am waiting for my inevitable, unnerving, early release and he is looking forward to that feminine, rebellious who will discern in his solitary eye that which he craves to witness in both hers.

I acquiesce and write to her, the mysterious stranger. My writing is calligraphic and Maurice convinces me that it, alone, should make the prospect meet him.

And when she does, it will all be different. He will demonstrate to her that there's a soul concealed in his awkward flesh and how his lonesome eye grasps colours and sun and light and shadows. Lots of shadows.

At night, he wakes, perspiring, stifling whimpering, panicky sounds, like beavers struggling to emerge, consuming his insides, driving the torture wheel called Maurice. He rises from his nightmare and shuffles to the slimy toilettes on the remainder of his leg. When he is back, face rinsed, he looks around, alarmed, climbs laboriously into the upper bunk, and tries to sleep.

But the sirens of that particular patrol car haunt him with red-blue flashes in the desiccated socket of his long-gone eye. He can't erase the gunfire sounds, the streaking bullets that carved his flesh with long, brown scars. The raining glass that gouged his eye erupts anew.

"I lost my eye in the showers" – he nags the dwindling numbers of his unwilling interlocutors. They heard it all before – the tale of Maurice and his magnificent porcelain ball that cost him 5000 New Israeli shekels.

"I was scared, so I pretended to be violent, so they became afraid of me. Everyone knew that I am not to be messed with!"

Maurice recounts to me his prime: replete with eye, a serviceable leg, and human form.

Now he frequents only hookers. He calls them "escort girls". They have been escorting him a long time now and he is a heaving cyclopaedia of their addresses, official prices, negotiating tactics, and final offers. "Half an hour" – he lectures me – "and you can come but once. So you better masturbate before. But you can still strike a bargain with them even if it happens."

He finds them pretty. As far as he is concerned, they are all attractive and stunning and he keeps wondering aloud why they ended up in bed with him. He relishes his good fortune and frequents their cubicles and sweaty cots. "In Haifa, some of them do it for 50 shekels!" – he gasps incredulously.

Maurice does not neglect his physical exercises.

"Am I triangular?" – he demands to know, swerving on his healthy limb, a dented nakedness, we are in the showers, avoiding effluence.

I study him closely. He has a well-developed torso, like a miniature Schwarzenegger. He is trilateral both front and back. His shoulders a triangle, imposed on squarish chest and powerful hands. I tell him so. But Maurice seeks second and third opinions. He circles the muddy pathways of the camp for hours, only a towel to his loins, and pesters every passerby. They all confirm my observations.

"Your stomach is repulsive" – he tells me earnestly – "Stop eating so much. Work out!"

I give him the letter I composed and he ponders it gravely. Then he folds it carefully and withdraws an envelope from his peeling iron dresser.

"Write me the address, too" – he says – "It must be the same hand."

I do so obediently. He inserts the letter in the envelope and licks it. Thus opaque and sealed, he places it gingerly in a drawer.

It joins four identical epistles.

"Maurice, when will you send these letters?" – I demand.

"Soon" – he laughs – "I don't have stamps. Every time I go on detail I forget to buy them. Tomorrow I will remember. Tomorrow I will dispatch them and you will write me more. One of them will surely answer. Something will come out of it."

I suggest to him to address some his missives to the beauties on the TV soaps. He sign up to my charade enthusiastically and insists: "Write, write me a letter to them" – he doubles up in laughter.

Maurice carries in a mouldy plastic bag a few fading and creased photographs of himself before. He is surrounded with minimally-attired knockout adolescent girls. These may be the "escorts". He confesses to wedding three of them and to fathering a brood.

I notice a sad-eyed kid, sprawled on a sofa, gaping at the camera. It's unmistakable: a tiny Maurice. You also can't misjudge the expression in Maurice's single, dewy, eyeball.

But Maurice the Cyclops never cries. His vising headaches merely reduce him to reclining on his rusty metal bed, turning his back to us, pretending to be slumbering. His shoulders quaver, yet we never dare approach him.

"All my women betrayed me" – he tells me every morning, awakened by the screaming wardens. I wonder what he dreams of that makes him reiterate so often.

"The minute I entered the pen, they strayed with another. That's why I divorced them, all three" – he elaborates.

Maurice places little trust in women. They hurt him so. "But they are so beautiful!" – he utters wistfully, as he measures a new pair of jeans he bought in his last vacation. They are too loose. I tell him. He spends the remainder of the evening refitting them and adding holes and buckles to his belts.

"How is it now?" – he anxiously enquires of no one in particular.

"Much better, Maurice" – I reassure him.

At night, when no one sees, he changes the soggy patch covering his missing eye. It's nothing but a gauze and two adhesive bandages, plastered directly over the shrivelled, murky hole that's left of the glistening, jocular eye in Maurice's photos.

He is ashamed and doesn't want to nauseate us. Maurice has a developed aesthetic sense. He still remembers beauty and wants it in his life. But all he has right now is a dehydrated wrinkle above a hollow abyss in his skull. It's where he used to gaze at beauty from. But now it's dark. Only the muscles that surround it still react to absence. He mocks himself self-deprecatingly. There's nothing else to do without an eye, a leg, one's looks.

Maurice is suing the police. In his mind he has won and is already divvying up the reparations. He is going to buy a flat, a car, and then a girl. She is bound to adore him and they will live in happiness and wealth and many children and Maurice will grow with them. "This is my second childhood" – he hums along with a hit song on the radio. In such times, Maurice is no longer in jail but in the hereafter, in a world of warm and loving families.

"I spent fourteen years inside" – he confides – "My father says I am lucky to have been shot. Maybe this way I will settle down. Maybe I will have enough money not to work and only raise my children."

The offspring he has already had are held back by his women. The same females who do not visit him and force him to stagger on the steep hills of Haifa just to see his kids for an instant and give them gifts. Maurice saves

all his meager pay and uses it to buy his children presents and himself more clothes.

"Some girls make advances in the cab on the way back to jail" – he brags. "I tell them that I am doing time for burglaries and this turns them on. When I returned from my last vacation I met one girl, she fell for me, she asked me to sit next to her, she twisted her face like this" – Maurice demonstrates a yielding, kiss-ready, feminine mouth.

He can't believe his luck: "She is so beautiful" – he moans longingly. He thinks this can't be true, something must be wrong with the girl, that this may be a trap. She must be married – he freaks. "We are so miserable" – he sighs – "The minute we cross the gate, they go looking for someone else."

Maurice yearns for the olden days, ten years ago, when a woman was a woman and he was a proper man with eyes to look dames over and legs to chase them. Maurice isn't good at expressing pain. He prefers to measure shirts or to ask me to write him letters.

That evening, when I come back from the detail, I find Maurice parked on his bunk, his ailing leg impossibly extended, weighed down by a bulky orthopaedic shoe. He avoids me, dejected. And then:

"Vaknin" – he calls – "Come here, Vaknin."

I go and sit by him. At his request, I tie his laces: one cross, one over, and a butterfly. He shuts his eyes while people fuss around him. And now, the humiliation and the embarrassment – both mine and his. The intimate togetherness, a man, shoelaces, man, at dusk, a drafty room, in prison. The closest two can get – sometimes more than carnal. A kind of love.

"Vaknin, thank you" – he says, inspecting my endeavours critically – "Vaknin, what shall I do if someone answers my letters? What will happen then? I am afraid to post them, not to get a response. I only have a socket. My beautiful eye hasn't arrived yet. I am crippled, crippled…"

Maurice breaks into a sob and I move closer and hug him and nestle him and wait for him to calm down.

But he does not. He is devoured by weeping. He crumbles in my arms, the tears engulfing both his eyes, ungluing the adhesive bandages and loosening the gauze. It falls. His triangular rib cage trembles, his inert leg twitches, and his absent eye, and all his offspring that are strewn across the city weep through him and the long years and his father, who is happy he was shot and the wall, the only witness to the anguished nights of Maurice.

And I weep with him. I, too, weep with him. Together.

Return

Harmony

by Sam Vaknin

On the phone, hushed voices, in our bedroom, late afternoon, Noa declines an offer to meet with her lover. I stand in the corridor, book in hand, listening intently, refusing to believe.

Her side of the conversation consists of a half-hearted demurral balanced by a lot of hopeful incredulity. How do you know the key will be under the rug - she questions her interlocutor - and how can you be sure they won't be at home?

This is how this phone conversation proceeds and Noa can see a penumbral Sam projected by the hallway lighting and then she can see me entering the room and looking at her, dumbfounded. She casts a glance my way and ignores me, continues the exchange as though nothing entered her field of vision.

I tell her: "Disconnect, Noa, now!". She goes on talking and my voice turns harsher and echoes through this vacuous room. I approach and extend an infuriated hand towards the phone's cradle. Now Noa apologizes hastily and hangs up.

Ricocheting verbal shrapnel, sentences unuttered, tension. We look away, she at the phone, I at my tiptoed feet. Noa suddenly grins but it is sheer embarrassment. We can't believe that this is happening to us, to our togetherness.

Her smirk ignites my rage, as was to be expected. Perhaps that's what she wants. Maybe this is her way or making certain she got punished, of guaranteeing attention long denied her, even if only to be chastised as evil and corrupt. Anything but this months-long absence, I and my book, sprawled on the leather couch, turning a barbered nape and taciturn back to her.

So, here it comes: attention, rage, envy. She is almost content. It is evident in the way she lowers her lashes, slumped on our marital twin bed, no intention to sit up, as though inviting me to her, making love to him and me simultaneously: today with me here and tomorrow with him on the phone, or vice versa.

I am curiously unfazed now. I am cold-blooded and matter-of-fact. I weigh and analyze. I survey all the options as they invitingly spread their dilemma horns. I inspect them with the indifference of a veteran client in

an overpriced brothel. I am acquainted with the merchandise, no novelty here, it's all the same old nudity. The perforated lampshade swings pendularly, set in motion by a now forgotten hand gesture. It rations light, once to myself and once to her, our faces yellow-flickered strainers.

Noa rises and I tell her to follow me into the living room. She obeys speechlessly. When she passes me in the narrow corridor, I don't give way and I rub against her agitated softness. I can smell her hair, the sex that wafts into my nostrils like a dare.

We sit in our living room. It is a chilly quadrangle, strewn with blinking appliances, bisected by a massive glass table-top that rests on four perfected marble tits. The glass slab mirrors us, distorted, our reflections melt into each other. I cross-examine her. I want the details.

Full frontal nakedness? Did he penetrate her? Did she give head? His hands on both her breasts? How did he taste?

She is patient, not mutinous. She says she hoped I will find out. She thought she could have both, the lover and myself. Yes. Permanently, as a way of life, but it didn't work out. And all this time I am panicking: God, this is real, this is Noa and this is me and an evening and we are at our home and this has happened so unpredictable and no way out. Like a pre-mortem trepidation.

Now what shall we do? asks Noa and the question hangs midair. We peruse every aspect of this query. It is crystalline and glitters, you can't mistake its polish. It is untouchable, unreachable. Like a heavy stone on a distant star from which there's no return.

I listen to my voice. It's icy and I am stunned. It's decisive. My self-control impresses me.

I say: Let's separate for a year and then we'll see. Rent a small apartment, do as you please and in twelve months let's see if you still want me and if I still want you, if we are still emotionally available.

Noa wails vociferously. She makes no attempt to hide the tears. She sits up, a veritable Alice in horrorland: golden curls adorn her round shoulders, her face disproportionately large, she has the hands and feet of children, that's the way I see her. That's the way I always want to see her.

Her lamentation startles me. I realize that she is crying for me too, perhaps mostly on my behalf. I cannot join her.

I soothe: Look, no single side is guilty. I have neglected you and our relationship, I let them fester and this is the result. This situation is of both our making.

She is relieved. She glances at me with gratitude. I ask her if she would like some red wine and she affirms enthusiastically as though we just found the solution and there it is, chilling in our refrigerator and we didn't appreciate it. So, I walk slowly, extract the bottle that I placed there in another universe, uncork it and pour into potbellied glasses. The lacey

foam subsides into the inky liquid. I bring this hue to Noa to consume. I click my tongue delighted at the taste.

Noa discusses details. What kind of apartment, where, how will she pay for it. She gets carried away, describing the interior decoration. I sip the wine strictly and not a word but I cannot look away from her exuberant eyes, intermittently flaring and decaying. She grows silent and swirls the fluid gently in her glass. She gazes into it as though trying to decipher the gory sediments left by the frothy drink. And then she sobs again.

She tells me that she loves me. She doesn't know what to do. She can't believe that she found herself in these circumstances. She no longer recognizes herself. What to do, she repeats her mantra, but this time I am not playing along, I am not her father after all. I feel as aghast and awkward as she does.

I stand up and stretch my bones. This is the kind of silence that breeds decisions. Not tense, just a break for data processing, like he dead moments when a floppy whirrs and the hard disk answers.

Noa changes her posture. I contemplate her body and wonder what it knew and not with me. A foot flashes, she bends and a swathe of milky breast, a nipple, his hand between her thighs.

I feel nothing, not even pain or fury. But I sense the distant echoes of a remote battle, behind the fortified hilltops of my self. It will arrive, this ruinous war, it will exact the price. Like everything else in life, it is only a matter of time.

I repeat to Noa her choice. She can remain here and we will try together, she can depart and we will separate, one year alone, maybe it's better that way. Maybe I am her undoing. And I keep reiterating silently: Noa, please ignore these monstrous alternatives offered by an alien, a stranger, not me. I love you. I love Noa. Throughout I want to hug her and make my love in her, but I just sit there, stony-faced, a scientist sifting through the formulas for a particularly complex experiment.

Now Noa is quiet, still rocked from time to time by mournful tremors, her fingers flutter and combine, a leg swings across the wide-brimmed, tattered arm of our sofa. She regards me tenderly.

I pour more wine. The halogen lights are blinding. We are so close, Noa and I, up there in the large screen of our TV. But really we are divided by glass and marble.

Noa takes her wine and toys with it. Suddenly she lays it down and bursts into bitter, convulsive whimpers, face buried in both hands, shoulders unruly.

"I can't leave you" - she sucks the words out of the thinning air - "I love you so. You are a wizard and I am hypnotized. I am staying here with you. Oh, let's try again!"

I let the words sink in. A rainbow ricochets from the glasses to the table. The light is piercing and in it I witness Noa making love. Like an unwanted child, this deed is with us, like an accident. Only it left me quadriplegic, breathless for all eternity, long after Noa is gone, and she will be gone. I now know that this, too, is only a matter of time.

Return

Blind Date

by Sam Vaknin

They said to me: "Meeting girls requires effort. If you just sit at home and don't try to mingle, they won't come to you, you know! You got to get out more."

So, I got out more and made an effort.

I work as a consultant to small enterprises and desperate entrepreneurs, a lonely kind of living, not the type of job teeming with feminine prospects. I wake up every morning, advise my clients, return in the afternoon to a flickering microwave oven. Some television and a tachycardiac awakening in alien surroundings, my tenebrous living room and the chill. Then, soiled underwear, I sink into my unkempt bed and doze off, drooling thick saliva diagrams over sheets and crumpled pillow, like the two-dimensional rendition of a layered archeological excavation. Come morning, I sniff my art and recoil, only to be captivated again by its monotonous aesthetics.

Again the morning race abreast the crowded bus. I contort myself to glance through the driver's expansive windshield: Am I there yet? Did I arrive? I have customers everywhere, an ostensibly desirable state of affairs. I climb stairs and wonder: Maybe this time? They are bound to have a secretary, aren't they? Perhaps even a woman business partner, or an accountant!

They said to me: "There are all kinds of classes, why don't you register, it would be worth your while, these are the best places to pick up girls." But I do not. I just sit at home, anticipating. It is inconceivable that this deafening silence goes unheard, that my distress is not discernible, trapped though it may be between these walls.

And, still, this solitude.

Noon time, I boil some tea and lubricate a frying-pan with margarine, carefully held amidst its greasy wrappings. I empty the contents of three shattered eggs onto the seething outcome. A woman could have done all that, I know. What is a woman?

A naked foot, a thigh, waving its way into an ankle.

Her breasts, of course. I hallucinate them with a residual and diminishing ferocity. I give up and masturbate.

Evening time, I visit with my friends some neutral places, where we do not compete for female preference, nor are we graded for our attractiveness

(or lack of it). Still, I resent their ability to dictate my choice of venues. Such indignation can easily fester into hatred and thence mutate into a sick haughtiness that says: They are powerless over me, I am resistant to their charms, truly, I do not need them at all.

One night I went on a blind date. I invested 49 shekels in a 9 words classified ad in a widely circulated rag. I wrote: "Blind man looking for blind woman for blind date" and my PO Box. Inevitably, I received a heap of Braille letters from the truly sightless. I briefly considered their cloistered seclusion, locked in their private darkness with their awkward typewriters, etching the regular protrusions of their pain into the thickset paper. I didn't respond to a single one of them, of course. They failed the test of deciphering my ad. Besides, I don't read or write Braille. Nor am I blind, I am merely lonely.

Some letters indicated a modicum of understanding of my situation. All manner of sensitive women who reacted with undisguised arousal to my veiled challenge. They desperately clung with manicured nails to the vestige of a hope that I may choose them from among the hundreds and the thousands of respondents. I could feel the effort that went into the razored folding of the paper, experience the panic in the curlicued letters.

At the end, I did pick one. I sat there, ranking them by traits that I deemed of indispensable importance as far as I am concerned. I scored them with meticulous objectivity on a scale of 1 to 10, added the points each had received and came up with Jezebel (9 points in all). Unusual name - nay, unforgettable. At any rate, with the Bible on her side, she struck me as a safe bet. Besides, I consoled myself, what could go wrong with such a name?

Partly to find out, I left my voice in her answering machine. Her message served only to enhance my interest. She sounded like a femme fatale, the kind that makes trouble merely by momentarily flashing the snowy and wrinkled confluence of her armpits and her breasts. That's how she sounded, like lots of smoke and lots of mayhem, or like an alcoholic, I wasn't really sure. But I sure wanted to be. So, I picked up the receiver and there she was, at the other end of the optic fiber, at the speed of the focused light that bonded us in real time. Well, almost.

The pleasantries that we exchanged were starkly contradicted by the hoarseness of her voice. We argued half-heartedly about the venue of our first encounter, nothing serious and she graciously succumbed, registering a point in her favor. Already I am in debt and we haven't even met.

I decided to be me and put on a T-shirt, the taut promise of virginal flesh with hints of silky and occult hair. A T-shirt is kind of an ad proclaiming: this is what I am like under my scant clothing, it may be worth your while to undress me. With this attire I attended our first assignation. And with

summer footwear showing only the merest intimations of tiny, sculpted toes. Oil-slicked mane, part shaven stubble and I was ready.

In the fashionable cafe, no one reproached me for my sartorial transgressions. I leaned my back on the humungous glass entrance. It provided for a perfect observation post. I liked to pose as a Mossad agent, or something equally intoxicating, now embroiled in the mission of a lifetime, adhering to the regulations and procedures that will extricate me from this inadvertent hell. Real spies probably hate all these well-rehearsed, automatic, wearyingly familiar motions. So what? Do they improvise instead? Could be. I, not being a veritable spook (people's counterfactual perceptions notwithstanding), simply wouldn't know. But my posture sometimes misleads. Especially the girls. Nothing explicit, mind you: an imperceptible tilt of the head with an almost-wink will do.

So, now I stood like that, in my secret agent posture, scanning the place through my nearly computerized eyes (imposing a conjured digital square rangefinder on my field of vision). I couldn't see her. Couples and whole families took over the entire space, tables possessed by businessmen in the throes of lively arguments coupled with intimidating body language.

Small wonder she joined me from behind. If she were really a ravishing Russian spy she could have easily stabbed me in the back, for instance, or popped me with a silencered gun, or wasted me with a weapon I never even heard of.

What she did say stunned me so that I neglected to notice her looks. She uttered: "I also play this game sometimes".

I mumbled back "What game?" because I was shocked and I didn't dare to believe it. Well, alright, she didn't get it one hundred percent. She expounded: "Cops in pursuit of dangerous criminals" and that was a miss, as I was playacting an intelligence officer, matching wits with foreign spies, each of us fighting for a cause we believe to be both good and decent. But it was still nice that she noticed the make-belief at all and, coming to think about it, cops and robbers was not that far from rival espionage rings.

So I took it as an impressive omen. My fucking brain that doesn't let go of me even when I climax, revved into instant action. I was amazed at the extent of information buried in her impoverished six-words sentence. Cops and dangerous criminals inhabit a hostile universe of constant struggle, violence, and terror. This must be her world as well, I am a great believer in the revelatory nature of first utterances.

And what were my first words? Silence. I said zilch, nada, nothing. Having deconstructed her introductory syllables, I began to survey her, limb by limb. It goes without saying that she was perfect. Her single, dazzling pronouncement rendered me momentarily half-blind. No one - and I mean no one - ever offered me such a penetrating insight, definitely

not in the first few seconds we have met. Relationships with most people develop unexpectedly: they start off wearily. This anticipatory tediousness causes separation and excites the energies of dedicated love that the fear of loss provokes. Where are these passions when needed to prevent the breakup in the first place? I moved to contemplate her feet.

Nothing interests me in a woman more than her feet. Jezebel (it was she, I presume, even though we weren't formally introduced yet) rested with perfect equipoise and let me scrutinize her semi-nude feet at length. She wasn't embarrassed at all by the fact that we were blocking the only entrance and were being pestered and shoved by people who then apologize reproachfully. She didn't show the slightest inclination to shuffle one millimeter from her obstructive spot until I am done with my inspection.

She was wearing thongs of Japanese delicacy. Her curvaceous, pearly feet broke out of this nearly emblematic confinement, voluptuously maddening. I could fall in love with a woman just for her feet and Jezebel had a perfect pair: not too mannish and not too infantile.

When I recovered, I looked her in the face and she smiled thinly but not haughtily, her eyes rising with her eyebrows firmly affixed and this, too, was a novelty because usually it is the other way around with eyes and eyebrows. This subtle pantomime was more expressive than any question and I motioned expansively and followed her onto a vacated table for two.

We were seated (I offered her the chair) and she grinned once more. I was dazed by the vocabulary of her smiles. She liked my chivalry, but I expected it. Women's lib and all that jazz aside, they love it when we evince our servitude. I let a ripple of hostility sweep over me and then it's gone.

"I am Jezebel" - she said and her voice had qualities obscured by telephony. It was deep, nearly masculine, and, usually, I didn't find such voices appealing in the least, but hers I loved. It occurred to me with startling immediacy that - for a first date which haven't yet begun - I fancied too many of her qualities. I also found her face to be exquisite and I decided to tell her that, what have I got to lose. In general, I settle on a stream of consciousness. I articulate the first things that come into my mind. I am tired of the masquerade of "Listen, I am the catch of a lifetime, successful, perfect, smart and so on". I told her that as well.

She threw back her head (where did this mane come from?) and chuckled wholeheartedly. And when I say "wholeheartedly" I mean that everyone must have heard her, the way people were gaping at us. It filled my heart with pride that I can make such a gorgeous girl laugh and I was reminded of studies that prove that a sense of humor is an important part of interpersonal attraction.

"I love the texture of your skin" - she blurted, staring unabashedly at my shoulders and how they slope away, in gentle folds, into my armpits. I felt self-conscious and I thought to myself that I wished the conversation, if there were to be any, would be a trifle more cerebral.

"You want to talk" - she sighed and leaned back, making me aware for the first time of the proximity she just abandoned - "What do you want to talk about?"

I glared at her, desperately recalling everything I ever read about mind-reading and telepathy. Either my face is see-through translucent or she was a witch. Her fiery hair made the latter option by far the more probable. I didn't want to consider the third possibility: that she had been on many blind dates and that all males react the same. And I mean the exact same way.

"You study anything?" - I enquired and she made a show of unclasping a black purse, pulling out a box of cigarettes, extracting one, diving for a lighter, and failing to make it work. Finally, her cigarette ablaze, she exhaled a measured puff of smoke. She weighed my query for awhile and then responded:

"Depends what you mean. I learn all the time, even in this meeting."

I tried to counter when, suddenly, she violently crushed the butt in the fancy metal ashtray.

She glowered, lids lowered, at the smoldering remnants until they embered and then looked at me again. I could literally see the clash of various considerations in her mind, her indecision.

"Look,"- she declared- "I am a great fan of clicking and chemistry. I even believe in love at first sight. What about you?"

I told her that I, too, am a believer in the power of biology. She swept aside my intellectualization impatiently: "What does it matter, why it exists as long as it does!" We agreed on that.

"So, I would say that in our case, it is love at first sight" - she summed flatly, as though she were reporting the outcome of an inordinately complex chess match. As though this "fact" had equal standing with all others (for instance, with the fact that we have ordered nothing to eat or drink).

It all became so clear. Some sentences possess the power to rearrange reality and abruptly illuminate the scene. You see things you haven't known even existed. They call it "explanatory power" in philosophy of science. Her words had such an effect on me. Hitherto, it has all been so opaque, the way I felt and how I regarded various parts of this tryst.

But when I examined the sentence "I am in love", it shed light all around. I have a predilection towards "key phrases", the kind that, not unlike some magic spells, capture the entire world in its embryonic state.

I am in love. Yes, this could serve as a sufficient explanation for what was happening between us and inside me. But, was this also a necessary one? In other words: couldn't there be another interpretation that arranged the universe so that it acquired meaning, cause, and a goal - without resorting to the assumption that I am enamored of her?

An organizing principle, this is what I really needed urgently - either this, or an all-consuming infatuation, the kind that Jezebel was clearly offering by employing plural pronouns. She didn't say: Look, you are in love and that is why you take in reality the way you do. No. She said: "In our case, it is love at first sight." In our case. Evidently, she found this choice of words equally enlightening.

So what can one do with a girl who confides in you this way? We rose from the table without ordering and with no bill to pay. I left a crumpled note to the baffled waitress and we went to my place to fuck.

In the silence after (the clocks ticking louder that usual), Jezebel lit a smoke and so did I. It had the hallmarks of a dead end because fucking is supposed to be the culmination, not the opening act. What can two people do after sex that is as potent and as telling?

They cohabit, I assume. Time is as powerful as coitus. So, I offered and she accepted and she bent towards me, her breasts dangling but firm, pressed into my flaccid chest, and butterfly-kissed my eyelids, licking my bushy eyebrows and the bridge of my prominent nose into the bargain. That was her way of saying "I do."

We cohabited. We transformed our bodies into dual playgrounds, each day discovering new installations. Our brains fused and rarely did I have to complete my sentences. Or hers. We strolled, hands clasped, rubbing shoulders, thighs, and hips on every opportunity.

I thought this must be happiness and most probably it was. We did everything together but knew how to feel alone. We shared the same tastes and generally agreed about most issues. We took old-fashioned care of each other when we were ill and did the same when were not. She, for instance, surprised me with my favorite flavored teas in the most unexpected moments and it felt like receiving a gift on a non-birthday. I couldn't see enough of her - though, as time passed, I loved her more like one does one's childhood books and intimate, time-worn furnishings. I believe that she reciprocated, that's what her eyes communicated when we made love.

Perhaps I should not have been so taken aback when she announced that she is leaving, that she has someone else. Perhaps I really wasn't. I think that the problem was less the element of surprise than the all-pervading hurt.

I sat on our crumbling leather loveseat, a puppet without its master, the strings torn from my skin, bleeding their way out. I cried a lot and begged,

but, all that time, I knew that this is leading nowhere, that it is only a question of time, and not a lot of it.

I was like a cancer patient whose nights are numbered. I would wake up and gaze at her asleep for hours. I knew she was making it with someone else and I replayed their torrid copulations over and over again. Her part was easy to imagine. I knew what she liked done and I saw no reason why he would not oblige, if only to make her entire edifice moan and purr. Whenever I think of things I did or got wrong, I shut tight my eyes and pucker my face. Sometimes I whistle or repeat a mantra or say something in Nazi. That's how I exorcise my shame and guilt. I did it often now.

Solitude again. It is far more onerous after togetherness. Coming to think of it: why was it so easy being alone before? Isn't it strange? Togetherness probably has an elusive component that is addictive. Loneliness feels like the panic of a patient whose medication ran out and there is no way of obtaining more or substitutes. Every object and every sound and music and the occasional street cry are like handles attached to pain-stuffed drawers. I drowned in their content.

My friends embarked on another round. I started to feel like Job. They said: "Listen, if you don't circulate and meet girls ... They won't just come here, you know! You've got to go the extra mile, literally and figuratively. You've got to make an effort if you don't want to be lonely!"

When they departed, I boiled some tea and, admittedly, it didn't taste the way it did before. There is some ingredient in loving hands that alters the very attributes of the world. But it was still tea and it was sweetened with low-fat milk. I drank it hesitantly at first and then more avidly and then gulped it down voraciously. When I was done, I wiped my lips with upturned hand and inspected with mild interest the moistened outcome. It reminded me of a woman.

I think I already knew the answer. Thus, that lonely night with a flaming sword which turned every way inside my guts, I recognized my truth. I went over to the panoramic view torn in the living room of this once-cohabited apartment. I looked down at the grayish, indecisively truncated street. All manner of figures crossed it, clad in T-shirts and denims. Fossilized in pain, they were beyond the reach of even the most loving and well-meaning.

And this is precisely what I came to understand: that love is no insurance policy. It's not even a promise. It can't predict a single forward move. Salvation is only one of many options, not the inevitable outcome. This realization did not make me happier, it really didn't. But it sure made me stronger.

I dimmed the piercing halogen light, placed a Brahms in the DVD player, sprawled on our tattered leather armchair, letting its coolness penetrate me. Eyes shut, I counted the times I listened to this oeuvre. I

soothed myself: "Listen, you have known yourself for many years now. You are an OK guy, all considered. Don't you think we are going to make it?"

And I added: "Actually, why involve others in this love affair between me and myself? Entre-nous, who will love me like I do. who will spoil me unconditionally and with whom can I be so open? And if these are not the determinants and dimensions of true love, what are?"

The more I contemplated this, the more I knew I hit upon the quintessence, I stumbled across the right decision, I faced incomparable attachment.

I hugged my shoulders with my own, dry, warm hands and tilting my head to one side, I kissed and gently bit one rounded hill and then another in tender foreplay.

Return

Nothing's Happening at Home

By Sam Vaknin

Mother tells me not to say anything at school about what is happening at home. Nothing is happening at home. Come morning, I wake up from my restless sleep and either I wetted my bed or I didn't. If I did, mother silently packs off my soaked pajamas and the damp sheets, casting a harsh glance at the black stain that seeps into the bed's upholstery. The house already reeks and she opens the shutters and lays the linen on the window panes, half out and the dry half in.

I get dressed and brush my teeth. I stare at my feet that are the shape of irons and conceal them, standing on one naked foot and then another, enthralled by their curvaceous obesity. The white paste and my saliva swirl in my mouth and drip on my undershirt in odoriferous stripes. I have bad breath but I don't know it yet. Nir will tell me and then I will. I frown and pull the polluted garment away, as though I could undress horizontally instead of vertically, hands stretched upwards. It turns dark for a moment and scary so I scream. And this is how I earn today's first slap. Mother dumps the soiled underthings in the gaping laundry pale. Her eyes are desperate. I am not a successful kid. I am ugly and immature and I have an eggplant nose ("berengena" in Ladino). I rub my hurting cheek and put on the sky blue school uniform shirt and trousers. I don't know how to tie my shoelaces. Instead of slender butterflies I get knotted caterpillars, bound larva, repulsive insects with two plastic tipped antennas. My mother is taking care of my small sister. I wait patiently. She sighs and places the baby on the bed. She steps towards me and I recoil because I don't know how mad I made her. I am not sure what it's going to be this time. Sometimes she just groans and ties the laces with one incisive motion but at other times she pinches me real hard and we are both mum and my blood streams down to her nip until the place acquires shades of black, and blue and deep purple. She doesn't have to tell me to roll down my sleeves. I do it. The dirty laundry of this family stays at home. Our secrets are ours and no one else's. Sometimes I imagine us like a fortress and the enemy would kill to learn all kinds of things about us but we are not going to let it, no way. We will protect each other and we will hold them back.

On the days that mother washes the house, I withdraw to a corner and I imagine a mighty army, shooting arrows from all kinds of cracks and

casements and I see a hero and he is fighting empty-handed in a variety of martial arts and he wins. Cooped up in an angle, the dirty water churning around me, rivulets of our effluence, revolting strands of hair and nail clippings. Then she spreads a tattered blanket in the tiny balcony and turns on the radio and we listen to the Program for the Mother and Child, Listen now you lovely kids, our program is complete and she brings me a big bowl of fruits and I eat them and feed my sister, too.

When the shoelaces business is over, I turn my back to her and await the heft of my schoolbag and I exit without saying goodbye or so long or anything. She yells after me to be careful how I cross the street, there are cars, and to be wary of children, don't let them beat you. Once, a stranger lifted me on his shoulders and asked me to read aloud the names on the mailboxes. We went through many buildings, him and me. He told me that he was looking for some family. When I returned home, they shouted at me something awful and warned me not to associate with strangers because they are dangerous, this is a fortress and we are in it. Even our extended family don't visit. Mother and father don't like it when they do. They set a table with all kinds of alcoholic drinks and non-alcoholic beverages that we, the children are allowed to consume but mother's eyes follow everyone to see if they have touched anything and she doesn't like at all the mess they make, these guests.

I don't pee at school because the urinals are not clean or something. I don't remember why, I just know not to pee. Mother tells me not to hold back, it isn't healthy but I abstain on purpose. I want to pee at home. When I come back, mother doesn't let me visit the restroom to get sorted out. That's how we call it, "sorted out". It's a word the teacher Mina taught us, she said that it is not nice to pee, better to get sorted out. Mother adores this word and it became compulsory, because we are not allowed to use foul language. So I ask permission to get sorted out and mother takes a broom to me and beats me forcefully on the back and all the neighbors stand at the entrance door and watch and I pee on myself and on the floor is this large yellow puddle in which I stand. Mummy's broom gets all wet and the neighbors laugh and mother sends me away to change my clothes, perhaps now I will learn not to hold back at school. She takes down my trousers and I am exposed to the jeering crowd, drenched and naked. It isn't a good day, this one. I read all evening and I read at night and I read during the morning. I read a lot throughout this not so good day.

Mother could have been a famous author or an important actress but instead she had us and did not become one. She became a housewife. There is a lot of sadness and a lot of anger when she tells us that and also how once she appeared in a play as Pook the naughty dwarf and everyone complimented her and urged her to join a professional troupe. She couldn't do it because she was working in a shoe store on Mount Carmel to support

her father and her mother who didn't love her at all because she was boyish. She wore her hair like a boy and dressed like a boy and was as daring as a boy and she gulped huge quantities of salty soup and three loaves of bread when she came back from work at the shop owned by the Yekkes (German-Jews) whom she admired. When I was born, the radio broadcast the proceedings of the Eichmann trial and she called me "My Little Eichmann" but that was only in jest. These Yekkes with their order and efficiency and table manners and how she studied German and they all admired her in return. And now this: a wailing baby and the dripping bed sheets of her first born (you are not a child anymore!) already six years old and must grow up and her fingernails gouging my veins on the inside of my arm and all my blood rushing towards her and staining and she stares down at her hand, a glimmer in her eyes wide open and I slowly extract my arm from her grasp and she does not resist it. She just sighs and brings some stinging violet iodine and smears it on the lacerations. After some time they scar and all that remain are pale and elongated mother traces.

So now I am reading and am in all my imaginary kingdoms and writing horror poems that mother finds and stashes on a towering cupboard to make me stop it because it's sick and she doesn't want to see it again. She tears the books I borrow from the public library and flings them out of the concrete bars that frame our laundry room where we also dine on a tiny wooden table. Through these bars she tears my realms apart and down to the shriveling grass and I leave everything and gallop downstairs because I am afraid that by the time I get to my shredded books someone will abscond with them or the wind will scatter them or the rain. I find them prostrate and wounded and I salve them with my spit to heal them like mother's purple iodine. I think that maybe my saliva will glue them back thick as it is but they remain the same, only now their torn pages are also damp. Back at home father and I sellotape the ruptured leaves and when I go to the library, I say all kinds of lies or put on an innocent face so that the librarian Shula will not flip through it and see our shoddy handicraft, my father's and my own, even tough he has golden hands and fixes everything at home. But I keep reading, sometimes five whole books a day. I am completely uninterested in their content. I don't read even one of them to its end, skip numerous paragraphs, don't even finish thrillers or mysteries. Just scan the pages, dimly aware of the words and father says to mother when she curses me under her breath, what do you want from him, you don't understand him at all and who can, he doesn't belong to us, he is from another planet. I weep when I hear these words, my silent tears, not the cries I give out when I am beaten and not the self-indulgent whimpering and see how ugly you are when you are like that. No, this is a true release between me and my pillow and I feel then how poor they are and how much I should pity them and not the other way around, because I am not

from this world and I don't belong and they have to raise me all the same. Even though they are proud of me because I am a star pupil and give the keynote addresses in all the school and municipal events and declare open and closed all the ceremonies and from a tender age I had the voice of s radio announcer and am a prodigy with a bright future. Mother herself tells me that when we sit around the table and she looks my age she is so young and with a boyish haircut and pink, taut skin on her high cheekbones. She says that she is proud of me but not to let it go to my head, but there is a change in her attitude towards me, like a new fear, like I am out of the fortress now, unpredictable, from another world and don't belong.

She used to tell us about Gamliel the Sage and his adventures that always had an object lesson with his scrawny and miserable goat and his stupid neighbors that he always tricked and we would beg, mother mother, more and she graciously consented and those were afternoons of magic and I felt no need to read, only to listen to the stories of the Sage and his donkey and his son and his goat and to sip from that sweetened peach-flavored drink she made us.

But then she would say enough and ask who touched the refrigerator and we would say not we but she knew. She always pointed at us and said that we had touched the refrigerator and we know we mustn't and how her life is being ruined by the need to clean after us and then the beatings, the beatings. All our body.

In the middle of the apartment we have a floor-to-ceiling metal divider. Father welded it together from metal leaves and metal vines and stuck a small aquarium full of teeny fish and water and a plastic diver that gives off bubbles and all kinds of shells and fine ground sand. Every morning, father gets up and spreads smelly aquarium food with callused fingers over the bubble-troubled water, rusty flakes that sink like feathers straight into the gaping jaws of the frenetic fishes. Every week one of them would remain stuck at the bottom or float and the others would snap at it and we know it is dead and it is bloated too. At night, I sleep across from this divider, on the side that mother forbids to enter during the day and the flickering light emitted by the electric all souls candle illuminates the diver and the inky water and his loneliness and the bubbles and everything and I watch it all until I fall asleep. Come morning, the room beyond the divider is off-limits, only mother is scrubbing and carefully dusting the nightly build-up off the expensive Formica furniture. I am the only one who sleeps there at night, facing the television set. Even guests are asked to watch this black-and-white wonder from the outside. Until my bedtime, I sit overlooking them all but don't take my socks off not to show my feet like irons and I hope not to wet the sheets in front of everyone, anything but that. Mother passes cookies to old Monsieur Yossef from Turkey who talks incessantly. And so I doze off amidst the sounds of the TV and of

Monsieur Yossef. I have bad dreams and listen to mother and father arguing I will pack my suitcases and leave you all tomorrow, feel free, mother says, feel free to go. Tomorrow he doesn't. He gets up at the middle of the night to go to work and before he departs he straightens our blankets and I think that maybe he kisses my cheek or forehead somehow, otherwise how did his stubble scrape me it must have been a kiss.

The next day father brings me books from the library of the Union of Construction Workers in Haifa that I never visit. I do go with him to attend lectures at the Union and I ask the lecturers smart questions and everyone is amazed and so is dad. He inflates the way he always does when he is proud of me. Now in the book he brought me there is a story about a king and clothes and a kid who has the guts to cry even though it is the monarch and everything: "The King is Naked". I read it a couple of times like I don't believe that some kid will shout such a thing about the king and what happened to him afterwards, surely he was scratched and pinched at least to death. I contemplate his iron-like feet, petite and rosy when he ascends to the gallows and how his head rolls sprinkling gore all over the crowd but everything is frozen and no one cheers like in the movies about the French revolution. Everyone gapes at this kid's lips through which he said that the King is Naked. There is something empowering and hopeful in this, as though a goodhearted old fellow with long hair bends over me because he notices that I am small and that I am bleeding profusely from my arms and he gives me this magic spell, this faith.

I open my eyes and I see that mother has a kerchief on her head, like she always wears when she is dusting. She notices my stare but she sings boisterously and I know that I am unnerving her by watching her do her chores. I know that soon she will mete out what a child like me deserves.

Return

Alice: Ten Years Later

“Ten year anniversaries are nothing to sneeze at”, thought Alice as she surveyed the kitchen. Sure enough, someone sneezed vociferously and insistently just to her left.

“Have I been thinking aloud?” enquired Alice, alarmed.

“No more than usual,” answered the cook, “and the soup decidedly begs for more pepper, you know.”

Exasperated, Alice rolled her eyes (a gesture she mastered only recently and was very proud of): “This time, I came armed with the recipe, Cook,” she admonished her sternly, “Here, read for yourself: not a trace of pepper to be had throughout the proceedings!”

“Impossible!” declared Cook and eyed her suspiciously. She snatched the tattered page, perused it awhile and then read it aloud, triumphantly:

Disconcerted by this decisive rebuttal of her new-found bravado, Alice settled on a three-legged stool which stood smack in the geometric navel of the kitchen.

“When will everyone be here?” she mused to no one in particular.

“Precisely when they will arrive!” bellowed Cook and hauled the sooty cauldron onto the fire – “The Cat’s grin has been here since the morning!”

“Is there anything else on the menu?” enquired Alice “I am mighty hungry and don’t think I can quell it with a mere dollop! And the pepper is bound to make everyone so thirsty, not to mention sneeze-prone!”

Cook grunted absentmindedly: “March Hare promised to bring some wine. And to drag in Dormouse, if he is not asleep, of course.”

“Dormouse is always asleep” sighed Alice “and March Hare doesn’t know the first difference between wine and tea!”

“Wine, tea” snorted Cook as she hurried around in a haze of pepper “It’s all the same to me. It should be all the same to you, you know, makes life considerably simpler!”

“Things can go awfully wrong if you don’t call them by their proper names” insisted Alice “Consider this recipe for chicken in wine. It wouldn’t be the same with tea, I grant you!”

Cook eyed her pityingly: “It wouldn’t be the same with a different chicken, too, but we don’t make a fuss about it now, do we?” Still, she grabbed the torn piece of newspaper and read it avidly, smacking her thick and peppered lips as she went along:

“Sounds delicious!” she concluded “Although I dare say that Chicken might have an entirely different view on the matter if chickens were capable of having views, that is!”

Alice shuffled her feet restlessly.

“Is the Hatter coming?” she asked wistfully – “And Rabbit? Oh, I remember those days so fondly!”

“I am sure those days remember you in the very same manner, dear” mumbled Cook as she rushed from one end of the impossibly long counter to the other for no proper reason.

A knock on the door disrupted Alice’s reverie.

“Where is the footman?” asked Alice “Shouldn’t he be here to answer the door? Isn’t this what makes him the footman?”

“Oh, he is no longer in our employ, ever since the Duchess lost her head, you know. Now, I have to do everything around here by my busy, sorry self and that includes opening the door. Luckily, I have to do so only when someone knocks on it.” She trudged towards the entrance and Alice thought to herself, hopefully not aloud: “How advanced in age she had become! ‘Tis so sad!”

But the years have done little to effect the ponderous trio that burst upon the kitchen: they all looked as though it were just yesterday. The Hatter dropped a brownish packet on the counter and spread his arms to encompass Alice in a hearty hug. “My dear!” he exclaimed “But, you haven’t changed a bit! Are you on better terms with Time?”

"I am afraid not!" admitted Alice "I find it ... him ... inexorable."

"As uncivil as ever! " cried the Hatter with evident delight "I so love it when things stand still, don't you?"

"And how is your watch?" Alice made polite chitchat.

"Who wants to know?" demanded the Hatter

"Why, I do, since I am the one who asked the question!" countered Alice indignantly.

"Here we go again!" It was the March Hare who just entered, dragging by his tiny feet the slumbering Dormouse "You are at it exactly as you were ten years ago!"

He dropped the Dormouse onto the dusty floor unceremoniously and waved his ears at Alice: "I brought the best butter with me ..."

"With breadcrumbs, I presume" grumbled the Hatter, removing his watch from harm's way.

"And a recipe for butter and breadcrumbs to go with it!" concluded the Hare unperturbed. With conspicuous pride, he handed a tiny piece of parchment to Alice.

"Buttered breadcrumbs recipe" – read Alice aloud – "Serve as garnish or on top of casseroles"

"Serves you right!" snapped the Hare – "Give me that!" and he lunged at the vellum and unfolded it, pronouncing its contents for all to hear:

"So, we have us a soup ..." counted Alice on her fingers

"With pepper to boot!" interjected the harried Cook, storming the kitchen from one extremity to another and back again.

" ... and we got us the garnish ..."

"And good wine!" yelled the Hare, waving a huge kettle precariously close to Alice's head.

“ ... and tea! Now all we need are some vegetables of sorts and a desert would be nice.” Alice reminisced: “I remember the mushroom I ate here on my last visit!”

“And so does the caterpillar!” – hurrumphed the Dormouse (inasmuch as Dormice hurrumph, of course) and went back to snooze.

“One should never consume another’s abode, you know, it is distinctly not civil” advised the Hare, addressing himself to no one in particular “The poor caterpillar and his hookah ended up homeless which is not how caterpillars suppose to end at all!”

“Is he coming to our anniversary reunion?” asked Alice breathlessly – “I should really like to see him again. We had the most enlightening conversations before I ate his home!”

“Oh, he is coming alright!” contributed the Dormouse “And bringing with him ...” But he lapsed into dozing and the sentence remained somewhat unfinished.

“Mushrooms? “ suggested Alice, but the somnolent Dormouse was not amenable to her proposal.

“I can’t think what else he can bring along, unless it is his hookah, which we are not wont to eat both because most hookahs are not edible and because it is the only possession he has left, the poor thing!” Alice said tearfully.

“The goose” said the Dormouse “He is bringing with him the goose from ‘You Are Old, Father William’ and some mushrooms to go with it. He felt he owed you at least that much after he has ravaged your recitation of the poem on your last encounter.”

“That was rude of him” smiled Alice “But I hold no grudge.”

“How can you hold something like a grudge? It has to parts to seize!” trumpeted the Hatter and plopped his hat jauntily. H

“I so wish Rabbit were here! I forgot how you all so love to argue whether it is called for or not!” she stamped her foot but then recalled her age and being an adult wished she hadn’t.

“Rabbit is always late” said Cook “He has got to gather up some orange marmalade. I am told that it is not an easy thing to do when all the jars on all the shelves are empty.”

“What can one do with a goose, some orange marmalade, and mushrooms?” wondered Alice. This query proved to be a costly error as each of the occupants of the now smoke-filled kitchen erupted with permutations of the three unfortunate ingredients which would have surely caused the goose considerable discomfort if not outright distress.

“Silence in the Kitchen!” cried a familiar voice from the entryway. Someone left the door ajar, probably March Hare.

“Rabbit!” – Alice rushed toward the familiar, plump, white figure, wrapped her hands around him and gave him a vigorous twirl.

Dazed, he surveyed the scene: “Is everyone here? Should I sound the trumpet? Shall we be late?” And, then, as though awaking from a stupor, he fumbled in his waistcoat-pocket, dropping to the ground a watch. Alice bent down, picked it up and handed it back to him, not before she saw how worn and patina-ridden it had become.

“Thank you, your majesty!” the Rabbit offered solemnly – “We can now proceed to cross-examine the goose.” And with this somewhat perplexing pronouncement, he handed to Alice a sheet of seemingly expensive creamy stationery.

“It’s a recipe!” – Alice waved the paper excitedly – “It’s what we have been lacking all along: a recipe for goose breast glazed with marmalade and garnished mushrooms!”

“Give me that!” blurted Cook “In the kitchen I am king and country, or, rather” she corrected herself sheepishly “queen and country”.

“Here you are!” yielded Alice “I have always taken a great interest in questions of eating and drinking, you know. I didn’t mean to overstep my boundaries – or yours.”

The last to arrive was the caterpillar. Alice couldn’t spot his alleged homelessness: he was as nattily attired as when she first met him and the hookah dangled from a ravishing leaf-belt that encircled his now sizable girth. He nodded in her direction coolly and all but ignored everyone present except Cook to whom he presented one goose resigned to its fate and a giant head of mushroom, drawn and quartered expertly.

“Madam,” he uttered languorously “the goose.” A caterpillar of few words he was and those he always chose with care.

“You haven’t changed a bit” Alice ventured. He sized her up sleepily and said: “I didn’t have a bit to start with, so obviously I haven’t changed it.”

Alice felt vertiginous. It was like falling through the rabbit-hole and back in time. Her mother called it déjà-vu. The caterpillar had a way of twisting her words so – but she couldn’t find anything to rebut him with: his logic was always so impeccable!

The Rabbit cleared his furry throat and announced officiously:

“We are gathered here ...”

“I this kitchen” insisted Cook

“In this kitchen” repeated Rabbit dutifully “to celebrate ten years since we first set eyes on Alice. She dropped into our world and into our hearts unbidden, like a dream, and she left us disconsolate. We missed you, Alice. Welcome back!”

“Hear, hear” said a voice from above, which was a bit incongruous: only the cat’s mouth appeared hitherto, but not his ears.

“Do make haste of it, Cheshire cat” begged Alice impatiently “We can’t all be treated to a lesson in feline anatomy! Time is running short.”

“What a curious expression” said cat, materializing in full precariously, just above her head.

“When I first laid eyes on you” – proceeded Cook seamlessly – “I thought to myself: ‘what a lost little thingie she is! That’s why I misled the king in his very own court when he asked me about the making of tarts! No way would I have allowed that murderous queen ...”

Rabbit flapped his ears in shock: “Hush, hush, she might hear you!” He forgot that the Queen had passed away the year after Alice left them. For Rabbit, it was as though time indeed stood still.

Alice bowed slightly: “Thank you, Cook! So, Dormouse was right was he? Tarts *are* made of treacle?”

“Of course they are!” sniffed the Dormouse derisively and rolled over.

“Treacle tarts are my specialty even if I say so!” beamed Cook “I supply the royal household to this very day, like my mother before me and her mother before her. At least I think so.” She furrowed her brow, contemplating this genealogical conundrum.

“And me!” bellowed Dormouse in between snores “She supplies me as ...” But he was fast asleep.

“I think we have the makings of a fine party here” declared the Hatter and the March Hare in rare unison “After all, we do have soup, a main dish of goose, chicken in wine, mushroom garnish, buttered breadcrumbs, and treacle tart! Let the cooking begin!”

And so it did.

*****

Basking in the glow of tallow candles, sated and inebriated, Alice and her olden friends relaxed around the elongated dining table and watched the fire flicker in the copper plated hearth.

“This was a party to remember” whispered Hatter.

“It was well worth waiting ten years for” concurred Rabbit.

Caterpillar unhooked his hookah and used a kindle to resuscitate it.

“Who are you?” he asked, his eyelids drooping, engulfed by the aromatic vapours.

“I am Alice” – Alice answered and the caterpillar smiled benignly and avuncularly.

“What do you mean by that? Explain yourself!” he urged her softly.

“I am Alice” she repeated “I study art. I love to travel and make new friends and help people. I have my own garden where I grow both flowers and vegetables. I enjoy sunsets, immersed in the palette of colours, silence all around. Sometimes I sit still and contemplate the days I passed here, among you and I realize I haven’t changed as much as I thought I would. I

still love to eat and drink and when I am bored I daydream. I still love with my sister and read books with pictures, you see”.

“Yes, I see” sighed the caterpillar pensively “And can you remember things now?”

“Oh, much better” promised Alice and recited the entire “You are Old, Father William” flawlessly.

“That is quite right, it’s right from beginning to end” said the caterpillar and everyone smiled at Alice tenderly, even the Dormouse who woke up for the express purpose of doing so.

“Are you content now?” asked the caterpillar, puffing away on his embering hookah. Rabbit and Cook looked up expectantly as did the Hatter.

When she didn’t respond, the caterpillar stretched himself and looked straight into her eyes: “You don’t need a mushroom now, dear Alice” His voice was soothing and she just nodded, wiping happy tears from her eyes. In secret, so did everyone else in the room, even the caterpillar who pretended that hookah smoke was the culpable source of his sudden irritation.

“You can let us go, love” said Cook.

“You can bid farewell” pitched in the Hare.

“We are in your memories, we are you, forever mad, forever partying” added the Hare.

“We are your childhood” concluded the caterpillar “You can outgrow yourself, but never us.”

“It’s time for treacle tart” sniffed Cook and everyone cheered thrice and sat around Alice and extended their paws with empty plates for more. And so did she.

Return

Arab Soothsayers Cannot be Trusted

By Sam Vaknin

Her papery thin hands clasp mine in a vise. “You will have three wives” – she rasps, her veil flutters with the exhalations. “The first two will give you great grief but no children. The third one will make you happy and your seed live on.” She reclines, depleted by her self-imposed exertion, a diminutive Arab relic of mummified old Jaffa. I look helplessly at Eli. He shrugs, a familiar glint in his eyes. We pay the dwarfish girl that ushered us in and bow out of the sage’s presence. “You are young”, Eli smirks, “You have time to prove her right, to get our money’s worth.” I am eighteen years old and have never been with a woman. I doubt if this particular prophecy will come to pass.

I remember that particular day and the Arab soothsayer when I watch her cajoling a pram with another man’s infant in it across the wet and pitted tarmac, 8 floors down. She is on her way to see me. We will make fervent, desperate love and then talk, the baby immersed in a whispered slumber at the corner of the bedroom. Her eyes grow misty grey with passion and in its wake settle into a hint of green. Her dainty body blushes as she bunches the ravaged sheets among her heaving breasts. She is another man’s but when we copulate, she is irredeemably mine.

She is not much of a talker, but when she does talk her insights are incisive. She has been conditioned to suppress her sparkling intellect under the guise of an ingénue’s naivety. She has always had a strained relationship with the truth and a vivid and deception-prone imagination. After all these years, I have come to learn that I know nothing about her. Not a thing. Like her nation, she is a mystery wrapped in an enigma in my bed, among the humid sheets.

She gazes at me furtively, assessing, evaluating, gauging risks and rewards like a seasoned actuary.

“So, what have you decided?” she enquires.

I shrug like Eli did all those decades ago. I feel my sagging age against her relative nubility, my supernumerary years like an unbridgeable abyss. The light just dimmed beyond the tightly drawn curtains (“What if someone is looking in or taking photos?”). I sit facing away. She compliments my back, my shoulders, so I frequently offer them to her.

“I can’t leave him now”.

I laugh involuntarily but no longer bitterly.

“No, really. Not the way he is.”

I wave the tired argument away. I have heard it all before. I will go on hearing it, I know.

I swivel to face her, aware of the flabby deficiencies of my aging physique:

“Listen, you gave me life. You owe me nothing. You made me happy, more than I deserve, more than I thought possible. I told you years ago: you restored my trust in cosmic justice, in the balance of things. I suffered horribly all my life until I met you, but the time we had together since made up for it. My existence now is like a giant scale and it is fully poised.”

“Thank you,” she says, “It is nice to hear. I am glad I made you happy. I am glad I compensated somehow. But I cannot change my life now. I am not ready.”

I glance at the stirring, now yelping packet in the corner. She averts her eyes.

Silence and then she whispers contritely:

“I ruined your life.”

I never know if she is truly emoting or merely teasing out my reaction. I say nothing and her mood brightens up in that labile flux that is her quiddity:

“Let’s travel! Let’s have an adventure!” – she exclaims. I call her my Bambi and my Magic Unicorn and in such moments, when penumbral dusk gives in to night, she is ethereal and ephemeral and translucent like the spell that she has cast on me so long ago.

She springs out of the crumpled bed and stares at the twinkling screenface of her smartphone in disbelief: “I have to go!” She grabs haphazardly at her scattered attire, bouncing from one to the other in a kind of tribal dance she must have practiced with many men. I hate to think of her with other lovers, my discarded predecessors. I envy them her intimacy. I greedily hoard every shared memory and every jingle-bell laughter and every tear we shed. Her smells and tastes. And yet so much is still beyond my reach.

“You remember the old Arab soothsayer? The one who foresaw the three women in my life?”

She pauses, suspended in mid motion, then: “Sure”.

“She got it wrong.”

“Wrong?”

“She was right about the third woman and how happy she would make me. But she was wrong about the child and that this third woman will be my wife. She will never be mine. She is spoken for, another man had claimed and wouldn’t let go.”

She dismisses this observation airily, absent-mindedly: “We will see”. She is preoccupied, her brow furrowed. She is not into romance and what she disdainfully labels “poetry”. But I am a psychologist and I know better: it is a mechanism of defense against her own intensity. Or maybe I just want to believe that there is depth there, some resonance, a hint of vulnerable humanity.

Sometimes she surprises me with her erudition. She is well-read and a cinema buff. She leverages idioms from movies to illustrate her sentences. But mostly she is flighty, avoiding on purpose the deep and the profound, a mistress of concrete thinking, abhorring the abstract and the impractical.

She hops on one leg towards me, laughter coursing through her now partly concealed nudity. She kisses me on a tear-stained cheek and then, grabbing her bag, she approaches the pram and contemplates the child. “I hope she has my hands”, she mutters wistfully. She bends down and touches her lips to the baby’s damp forehead.

“It is very hot here. I have to really go now. I hope I didn’t forget anything like my watch.” She giggles.

And she is gone.

The Suffering of Being Kafka

Poetry
Of Healing and Abuse

Cutting to Existence

My little brother cuts himself into existence.

With razor tongue I try to shave his pain,

he wouldn't listen.

His ears are woollen screams, the wrath

of heartbeats breaking to the surface.

His own Red Art.

When he cups his bleeding hands

the sea of our childhood

wells in my eyes

wells in his veins

like common salt.

Return

Fearful Love

Cherubim turn swords,

cast flaming fig leaves

on a cursed ground.

With bruised heels

we labour

among the bitten,

festering fruits of our ignorance,

making thorns and thistles

of our crowns.

In the sweat of our faces,

a pheromonic resonance.

In our dusty hearts,

skinclad, in cleavage,

we hope to live forever,

flesh closed upon itself,

conceiving sorrow.

Our trees are pleasant to the sight

of gold and onyxstone

and every beast and fowl has its name

except for our nakedness.

In a garden of talking serpents,

cool days and lying Gods,

I betray you to the voice

and hide.

Return

In the concentration camp called Home

In the concentration camp called Home,
we report in striped pyjamas
to the barefeet commandant,
Our Mother orchestrating
our daily holocaust.
Burrowing her finger-
-nails through my palms,
a scream frozen between us,
a stalactite of terror
in the green caves of her eyes
there, sentenced to forced labour:
to mine her veins of hatred
to shovel her contempt
to pile scorn upon scorn
beating(s) a path.
At noon, Our Mother
leads us to the chambers
naked, ripples of flesh

she turns on the gas

and watches our hunger

as her food devours us.

Return

Prague at dusk

The City laces its inhabitants in shades of grey. Oppressively close to the surface, some of us duck, others simply walk carefully, our shoulders stooped, trying to avoid the monochrome rainbow, somewhere over, at the end of the hesitant drizzle.

The City rains itself on us, impaled on one hundreds towers, on a thousand immolated golden domes. We pretend to not see as it bleeds into the river. We just cross each other in ornate street corners, ambushed from behind dilapidated structures.

We don't nod our heads politely anymore. We are not sure whether they will stay connected to their lolling bodies if we do.

It is at such times that I remember an especially sad song, interlaced with wailing.

Wall after wall, turret after turret, I re-visit her. It is there, in that city, which is not Muslim, nor Jewish, or Christian, not entirely modern, nor decidedly antique that I met her.

And the pain.

Passing Ships

We are ships that pass in pitch darkness, blowing horns of despair and need, trying to avoid the inevitable collision of intimacy, the lifeboats of cheating and emotional absenteeism at the ready.

There is no moon on our ocean, just the churning waves of loneliness, the froth of our relationship sprayed thin across our lives, as insubstantial as the dreamworld we call our mind.

Lone seagulls of pity oversee us, necklaced albatrosses of empathy and love, phosphorous fish gaze up, their mouths agape at our oddness.

At times, we shipwreck, outcast on our islands, and we wonder at the exoticism of our selves, the hopelessness of memory: such strange beasts we are, such miracles, once in our lifetimes, a roll of DNA, or an experiment gone awry.

We set sail into penumbral seas in a doomed quest for sun and flowers. And yet it is our forlornness that renders us so painfully beautiful to behold even in the absence of any light. Return

The Old Gods Wander

your promised lands

with reticence.

Grey, forced benevolence.

They shrug their crumpled robes,

extend in venous hand

black cornucopia.

You're fighting back, it's evident,

bony protrusions, a thumping chest,

the clamming up of sweaty pearls.

They aim at your Olympian head.

There, in the meadows of your mind,

grazing on dewy hurt,

they defecate a premonition

of impending doom.

Return

Moi Aussi

I need to know you

even as I never know my self

that phantom ache

of amputated innocence

You,

the stirrings of a curtain, dust

settling on sepia cuckoo clocks

covers obscuring

Perhaps one day you will become

a benign sentence

an agency

through which to be.

Return

When You Wake the Morning

When you wake the morning

red headed children shimmer in your eyes.

The venous map

of sun drenched eyelids

flutters

throbbing topography.

Your muscles ripple.

Scared animals burrow

under your dewy skin.

Frozen light sculptures

where wrinkles dwell.

Embroidered shades,

in thick-maned tapestry.

Your lips depart in scarlet,

flesh to withering flesh,

and breath in curved tranquillity

escapes the flaring nostrils.

Your warmth invades my sweat,

your lips leave skin regards

on my humidity.

Eyelashes clash.

Return

Tableaux (on van Gogh)

Listening to a scarlet sink, detached

an ear, still glistening wax,

in bloody conch.

The gaping flesh.

Wild scattered eyes

fiercing the mirror.

Light ricochets from trembling blade

(it's gaslight evening and the breeze ...)

Behind his stooping shoulders,

a painted room ablaze

the dripping composition of his blood.

The winding crowd

inflates the curtains inwards,

sails of a flying Dutchman.

Return

Sally Ann

I wrote, Sally Ann, I wrote:

Shot from the cannon of abuse
as unwise missiles do.

Course set.

Explosive clouds that mark
your video destination.

Experts interpret,
pricking with laser markers,
inflated dialects
of doom.

Hitting the target, you
splinter, a spectacle
of fire and of smoke.

The molten ashes,
the cold metallic remnants,
the core...

A peace accord
between you and your self.

Return

Prowling

The little things we do together

to give up life.

The percolating coffee,

your aromatic breath,

the dream that glues

your eyelids to my cheek.

We both relent relentlessly.

Your hair flows to its end,

a natural cascade,

a velvet avalanche

buries my hands.

In motion paralyzed,

we prowl each other's

hunting grounds.

Day breaks, our backs

turned to the light

in dark refusal.

Return

Switching

Vaknin packets switching
'twixt all my addresses.
Servers process my roots,
my names
caught in their web.
Routed to their domain,
I am browsed by
people downloading
stale pains
uploaded fresh
and dripping bytes.

Return

Getting Old

The sageing flesh,
a wrinkled vicedom.
The veined reverberation
of a life consumed.
On corneas imprinted
with a thousand dreams,
now stage penumbral plays
directed by a sight receding
and a brain enraged.
To fall, as curtains call,
to bow the last,
rendered a sepia image
in a camera obscured,
a line of credits,
fully exhausted,
fully endured.

Return

Narcissism

The Toxic

waste of bottled anger

venomized.

Life belly up.

The reeds.

The wind is hissing

death

downstream,

a river holds

its vapour breath

and leaves black lips

of tar and fish

a bloated shore.

Strolling in the boneyard of my life:
bleached dreams,
mementoed ossuary of my insights.
On flaking fenceposts, impaled the child that I had been.
Peering from desiccated sockets, the Plague that's me:
dust-irrigated, arid tombstones,
a being eclipsed.

Stage 1, receding, jettisoned, stage 2, exiled velocity, stage 3, stage 3 ...
The armoured carapace.
Atremored.
In glinted envelope, pulsating, rarefied,
A fiery launch that crumbles into
velvet silence.

No comm.
On impact, just a
star rush,
the pullulating milky veins,
expired, crater-ridden scars.
What's in your call sign? Freedom? Friendship? Faith?
None, I think. I am over, out,
an iron shell,
tons in a matchbox,
frenetic revolutions,
ray bursts,
the stellar remnant
of collapse.

Return

Snowflake Haiku

Where I begin
your end
snowflake haikus
melt into
crystalline awareness.

I guard
your quivered sleep.
Your skin beats moisture.
The beckoning jugular
that is your mind.

My pointing teeth.

A universe
of frozen sharp relief,
the icy darts your voice
in my inebriated veins
in yours.

Return

A Hundred Children

Tell me about your sunshine
and the sounds of coffee
and of barefeet pounding the earthen floor
the creaking trees
and the skinned memory of hugs
you gave
and you received.

Sit down, yes, here,
the intermittent sobbing
of the shades
slit by your golden face.

Now listen to the hundred children
that are your womb.

I am among them.

Return

In Moist Propinquity

Hemmed in our bed,

in moist propinquity,

'tis night and starry

and the neighbourhood inebriated,

in the vomitary of our street.

A woman,

my stone-faced lover,

a woman and her smells.

The yellow haze of melancholy lampposts.

Your hair consumes you.

Return

Selfdream

At times, I dream myself besieged.

I rebel with the cunning of the weak.

I walk the shortcuts.

Tormentors clad

in blood-soaked black,

salute as I manipulate them

into realizing their abyss.

Some weep their sockets hollow,

or waive their thorns.

Much pain negotiated.

A trading of the wounds.

My chains carve metal

and I am branded.

Return

The Miracle of the Kisses

That night, the cock denied him thrice.

His mother and the whore downloaded him,

nails etched into his palms,

his thorny forehead glistening,

his body speared.

He wanted to revive unto their moisture.

But the nauseating scents of vinegar

and Roman legionnaires,

the dampness of the cave,

and then that final stone...

His brain wide open,

supper digested

that was to have been his last.

He missed so his disciples,

the miracle of their kisses.

He was determined not to decompose.

Return

Our Love Alivid

Our bloated love alivid

at the insolence of time

protests by falling in,

involuntarily committed.

You are the sadness

in my sepia nights.

I am in yours.

We correspond across

our dead togetherness.

Return

Synthetic Joy

Synthetic joy of wedding halls,

caked bride and groom,

a spewing orchestra,

metallic rings.

Exchanging aqueous looks,

thickset in exudate,

the relatives.

Mother exuding age,

a father pillaged by defeat,

a clutch of wombless matrons.

The light is ashen,

the food partitioned.

Soon, scene of soiled tables.

Soon, the relieved goodbyes.

Soon, the breathless breeding and the crumpled sheets.

The neon lights extinguished by the dawn.

Return

Twinkle Star

Twinkle star

of barren scape

and ashen craters.

Seething Ammonia winds.

The fine dust

of life forgone

on surface tensioned.

Beneath its crust

trapped oceans surge

in icy recollection.

It hurls its core

again the dimming sun's

depleted inattention.

Return

My Putrid Lover

My lover dreams

of acrid smells

and putrid tangs

I lick

(dishevelled hair adorns)

her feet

I scale

the shrink-warped body.

I vomit semen

that her lips ingest.

And youth defies her.

Return

Hebrew Love

Ahavat ha'akher ena ela	Loving another is merely
ahavat ha'ani ba'akher.	Loving Myself in another.
Ba'akher ani:	In the Other I:
Khesronot	Shortcomings
Ke'evim	Pains
Nikudei turpa	Vulnerabilities
Kabala lelo hatnaya	the Unconditional Intercourse of
Ahavim.	Love.
Lehitama bahem	Subsumed
Ulehatmia.	Engulfing.
Ulam shel mar'ot,	A Hall of Mirrors,
Gvulut ben shtei aratsot nokhriot,	Two Bounded States,
Ir prazot	an Open City
vehaohev basha'ar,	my Lover at its gates,
Gesher khovek	a Bridge hugging
tehomot,	an abyss,
Migdal mamri, kulo safa belula,	a tower, heaven reached, wholly confounded language,
Mabul.	a Deluge.

Verak anakhnu,	And only Us,
Shnayim beteiva venoakh	two of a sort,
li velakh.	an Ark, a Covenant. Return

Her Birthday

By my Love for You,
I am.
Overwhelmed.

I. Apology ...

My Wife:

Sometimes I watch you from behind:

your shoulders, avian, aflutter.

Your ruby hands;

the feet that carry you to me

and then away.

I know I wrong You.

Your eyes black pools; your skin eruptions of what is

and could have been.

I vow to make you happy, but

my Hunchbacked Self

just tolls the bells

and guards you from afar.

II. ... And Thanks

In the wasteland that is Me

You flower.

Your eyes black petals strewn

across the tumbling masonry.

Your stem resists my winds.

Your roots, deep in my soil,

toil in murk to feed both you and me,

to nurture Us.

And every day a spring,

and every morn a sunshine:

you're in my garden,

you blossom day and night.

Your sculpted daint feels

in my hands like oneness.

III. In Toronto

So much is left unsaid between us.

Your crests of silence

fallen on my shores of pain.

IV. Dedication (9th Edition of "Malignant Self-love")

My Wife:

You are in every carefully measured space,

In every broken word

That we had mended with

The healing hyphens of our together-

-ness.

This book, the memory of us,

A record of survival

Against all odds.

Malignant Self- gives way to love, two points, we are:

Revisited.

V. Happy 2014
(Dedication on the book "Macedonian Woodcarving")

Carved in the wood of our togetherness, entwined,

the chiseled hurt of us:

sprawled in your arms, my wounds

and your iconic smile,

Madonna of leaves and angels.

Only one unicorn we are,

sheltered behind the royal doors

to our love. And you?

My own Iconostasis.

VI. Dedication (10th Edition of "Malignant Self-love")

In the tenth edition of our lives, we:

muscles aching,

voices raised,

backs bent upon

the pain of editing the past.

You in my studio, I in your night,

pecking at keyboards,

nearsighted, glazed.

And outside? Rain chases Sun

and cats among narcissi

and new life sprouts and old.

We leave behind only these sheaves

of paper children,

off spring.

VII. Remember Me

Very often, I cannot remember me.
But I remember that you make me happy.
You make me happy when:
We watch a film together
We eat your delicious food
We talk (and talk and talk)
You smile with enormous cheeks
I hold your delicate bird-like hand in mine
You run and stumble on the way to our bed
You talk to and agree with or argue with yourself
You make our apartment a home with gentle touch and souvenirs

You return at night, flustered, excited, loving
You listen to the birds, feed all the cats, talk to the dogs (they listen)

You make me very happy Lidija.
And this is why I am not back - because I never left.
In search for Sam, I am moving towards him - not away from you.
And in the dim, dreamlike existence that I lead,
in the turbulent whirlpool that I am,
a vortex and an apparition,
a sepia shadow of myself,
pure dust - from this nothingness,
for lack of another, better word, I feel.
I call it love. My love for you.
Having forgotten all else - even us - I remember only you,
and survive from one visit of yours to another,
knocking on echoed doors behind which I am not,
entombed,
scribbling furiously in a journal,
a diary that will never be written.
Your Sam

VIII. The Traveller

Forty days and forty nights the journey lasted. Over mountains, across seas and lakes, traversing plane and prairie. Until the wearied traveller, famished, fatigued, and parched fell to the ground in a foreign land and stirred no more.

He didn't know how long his stupor lasted but, when he woke up at last, he beheld the most marvellous flower he had ever seen: at once fragile and strong, scented and beautiful, its petals colourful and shimmering in the sun.

The flower nodded gently in the breeze, brushing against the traveller's bristled cheeks. Invigorated, the journeyman got up, found a stream of water, drunk from it, and washed himself. He picked low-lying fruits for his meal and all the time he eyed the tiny flower with wonderment and gratitude: it gave him life and hope and beauty.

Weeks passed and the traveller decided to return to his home. He made preparations: packed his meagre possessions, scooped water into a basket made of bark, and assembled fruits of all kinds into a blanket he has tied to a stick he had improvised from a fallen branch.

Time came to depart, but the traveller could not leave without his flower. He gently and lovingly dug it out, wrapped it carefully in an earth-filled kerchief and embarked on his way.

When he reached his destination, his family and friends marvelled at the flower. He bought a plot of land, cultivated it meticulously, to make a new home for his flower, the saviour of his life.

But, as the days turned into weeks and the weeks to months, the flower withered. Its petals dimmed and fell, its proud stem stooped, its scent diminished and then vanished altogether. Perplexed and saddened, the traveller called upon the greatest botanist of the land and asked him to inspect the flower and render his opinion.

"No need" - responded the botanist - "for I have seen these things before. Some plants can flourish and thrive only in their native soil, where the right admixture of sunlight and water is available, where insects indigenous to these parts help them reproduce. Only there these flowers giveaway their natural gifts: their beauty and their scent. If you really love this flower, take it back to where you found it. Give it its life back as it has given you yours!"

And the traveller who loved the flower greatly did just that.

Never doubt my love for you, my beautiful flower and my life.

Sam, your traveller

10/8/2007---> forever

IX. 1138 – A Love Poem

On our rented porch,
above the starlit city,
the Sun sets in refracted wine.
We sip the silence,
quivering limbs entwined.
Pain harks to pain.

Bloodied
Beaten
Weary

Torn
We explore each other's
shrines, like pilgrims
in the holy land
of our Love.

X. Crimson Marriage

In your work-weary hands
you drew the squarish box
sheathed in crimson velvet
and you asked:
"Do you know what this is?"
"No," brows raised.
"It is your wedding ring,
but it doesn't fit you"
(When I finally tried it on after
15 years of naked finger).
And there was such resignation in your voice
as you contemplated with ashen eyes
this patinated relic of our
fading union.

The marriage I buried in the squarish box
sheathed in crimson velvet.

Return

To an Absent Wife

I went to my heart and enquired to know how to make you mine again,
But my heart was broken and I asked in vain.

I then spoke to my brain to learn how to rekindle our flame,
But my brain was busy dousing out my pain.

And I talked to friends and my mother too.
And I surfed the Net and read books a few.
For I saw your face in every cranny and nook.
And recalled your smile and the way you look.

So I typed my love on my mobile's face
And I send you this with my warm embrace.

Note: A “mobile” in the UK is a “cellphone” in the USA.

Return

Love, Face, Skin

Love

My deer, I am your headlights, the pool to your reflection.

I am the forest of your trees, the wind which sussurates your branches, the sepia foliage at your naked feet.

Face

I hold that precious orb in tremulous hands: the golden fleece, grey pools, a flaring nostril, your cornered lips aflutter.

My tongue makes love to your penumbral smoothness.

Skin

Sheathed in translucence you are, draped in the parchment of your life, a venous palimpsest, the sanguine estuaries, throbbing pulse.

I lay my hands on this partition, I knock, you let me in.

Solitary

A solitary letter ending
the alphabet.

Uncertain memories:
Did any of this happen?
Did I?
Was she?

A figure in a dream,
face blanked,
exchanged.

Where I should be,
her smells.
Her tastes.
Her sad, lopsided smile.

And now my being
reduced
to words:
mangled in writing,

spoken to bits,
disrupted by dial tones.

Between us time itself.

Return

Bladed Stalactite

Time has arrived.

Time is here.

Oh, Sam.

But the snow is great.

And you, bladed stalactite,

shredded your loved ones

Into a ticker-tape parade,

confettied aftermath of distant glories.

Sic transit.

Now that you are melting,

there is no one left

to gather your holy water

and to exorcise the demons

in the empty cave

that you had become.

Oh Sam. Oh Sam.

It is time already.

Return

A Memory of Salt

From behind him, always

Trailing, fatigued, uphill:

Two daughters,

The salvaged trinkets

Of a life inflamed

In brimstone.

A good man, her husband,

Hospitable,

Righteous,

On intimate terms with God.

But the minute she tried to

Capture their togetherness,

Turning her back on him for just an instance,

He made her into a memory of salt,

Gone with the first rain,

Melting seamlessly into the smoke

Of the furnace she used to call her home.

Her daughters, circling, uncorked the wine.

Return

Traces of a Haunted Woman

The sweaty bodies of men paint

hieroglyphs of her insanity.

Them that had penetrated her perforce

But never pierced her veil.

I watch her swirl like a dervish in heat.

I observe her floating gracelessly in alcohol placentas, all sepia, settled like a dust mote

in my eye.

If a woman is cut down in the forest of her dreams,

is she?

The sound of one heart shattering.

Mine, I guess.

All I want is to subsume her into my healing.

Absorb her darkness.

Lick her tears with a forked tongue, perhaps.

Or just hand her an apple.

The descent into hell begins.

Please fasten your seat belts

Over decrepit bones.

Direct your sockets

Heavenwards,

Not into your phones.

Fear not the demons,

The fiery cauldrons,

As you are already dead.

Dread only your fellow passengers

On the road ahead.

There is no return ticket

On this hellish ride.

Only the smoldering memories

Of your haunted pride.

Return

Ghosting

Like a ghost
I pass away, imprinted
In your lives
The minds and retinas of lovers
Strewn across my path
Ephemeral.

In kingdoms
Where I once ruled
Invisible
A memory of slaughtered dreams
And thwarted sunshines.

I wish to hold a hand across the Time
That sacks me.
Perchance
The apparition of a smile.
Skin flouting skin.
The bony chill of lovemaking
In search of love.

I shall be no more, I know.
No one will carry me henceforth,
Merely aspired, I am
A dissipated recollection of failed existence.

Return

Dark Heat

At times a sage
Or else a mage
As oft she wields
The innocence
Of her sex.

Deep in her eyes
The pain resides
Of shattered family.

She drifts apart
Hands all her heart
In its infirmity.

Behold her smile
As sadness whiles
Her serendipity.

She is afloat
Across the moat
Of throbbing
Vulnerabilities.

She is yours to take
And then partake
In her femininity.

Return

A Raging Silhouette

Into the good night I go of dying light

A raging silhouette

You demarcate me with your pain

Coursing my veins

Hair trailing

Engulfing me within

Eyes cast in sparkle

Carved into my flesh

Like so much hate.

Or is it love? I wander.

Lithe limbs extended, aureous

The flux that is your skin

A cimmerian cascade

That curls through my heart

An eastern frame

Both jewels set

Gazelle and Leo intertwined

In dead embrace

A promise never kept

always defaced.

Return

The Suffering of Being Kafka

Short Fiction in Hebrew

ההשחתה של אבימבולה סאלאקו

כשנכנסתי אליו לחדר, מולל חרוזי תפילה כתומים בין אצבעות כמושות, בקצב חדגוני. המבט : שועלי, עיניים מצומצמות מאחורי משקפי תיל מוזהב. בניע ראש סימן לי לשבת. זמן מה שתקנו ביחד.
הוא בהה במסך שריצד בירוק, אבל העיניים שלו היו ריקות ורחוקות.

"שמע" – אמר – "אתה איתנו כבר כמה זמן ?"

"שנה, אדוני" – שיכלתי רגליים וחזרתי ופשקתי אותן – "באפריל בדיוק שנה."

"טוב, טוב מאוד" – הקרחת שלו האפירה כשגחן אליי, חורג מאור הערביים הקלוש : "מצויין".

"אתה מעורב בפרוייקט בניגריה" – הוא קבע עובדה, הנהנתי והוא המשיך : "זה פרוייקט ששווה לנו רבע מיליארד דולר. ההוצאות שלנו כבר מגיעות ל2- מיליון דולר, אתה עצמך יודע."
נזכרתי במעטפות : ורודות ומלבניות למנהלי חברת המחשבים, לבנות וארכניות לניגרים, תפוחות בספוגיות. פעם נתתי אחת כזו למנכ"ל משרד הפנים, במשרד שלו, מבנה אבן הסמוך לצריף, במעבה שיחים. הוא תחב אותה לכיס פנימי בגלימה השבטית המפוספסת שלו והמשיך לדבר בלי להפסיק אפילו לשנייה, בלי למצמץ. היה קסם בחריצות הידיים שלו, באחיזת העיניים שהבזיקה בלבן ונטמעה בין הקפלים.

"יש ..." – הוא לא חיפש מילה. תמיד ערך חזרות מדוקדקות, כל הפסקה מדודה, כל היסוס מודגש : "מכשול" – "הפסקה" – "מעצור בדרך לזכייה".
הוא עצם את עיניו והזיח באצבע לבנה את משקפיו במעלה גשר אפו :

"אתה למדת מחשבים, אתה איש מחשבים ?" – הוא התעלם מה-"ובכן ..." המגומגם שלי והמשיך – "קוראים לו אבימבולה סאלאקו. הוא ראש הפקולטה למחשבים באוניברסיטה של לאגוס והוא אמור לאשר שההצעה שלך רצינית."
הוא לא אמר : "שלנו".
החדר שלו היה מבוטן ברפידות סופגות קול. יכולתי לשמוע את השעון שלו מתקתק.
הוא אמר ברכות : "אני חושב שכדאי שתפגוש אותו."
בלעתי רוק מסמיך

"ולשכנע אותו שלהצעה שלך יש ידיים ורגליים ... ועתיד."
הוא ידעתי שהעתקתי את הכל מהמדריך למשתמש של חברת המחשבים. הוא אישר את זה – לא היתה דרך אחרת להגיש מסמך שיתחזה למעמיק בתוך יומיים.

"כל מה שתצטרך יעמוד לרשותך, בכל מקום, בכל זמן" – אמר, עפעפיו מרפרפים, המשקפיים הגדילו את אישוניו לממדים מאיימים – "בפירוש הכל."

"אני רוצה את מאיר" – אמרתי – "אני רוצה את מאיר לניאדו."
הוא חייך בסיפוק ולחץ על כפתור באינטרקום. רק אז הבנתי שיכולתי לסרב לו.

* * * *

לניגריה טסנו בבואינג 747 שלנו. לניאדו התרווח, משחרר עניבה, מסעיר ויסקי בכוס בדולחית, מקשקש בקוביות הקרח. הוא שיכל נעליים על המושב שלפניו והעביר יד מקועררת בשיער משוח בשמן יקר.
הביט בי מעבר ללחי זוויתית ושאל במבטא בריטי מאומץ : "האבימבולה הזה, מה אנחנו יודעים עליו ?" – היה לזה צליל של סרט ריגול זול.

"בן 36" – עניתי – "למד במערב ..."
לניאדו צקצק בלשונו ולגם מהנוזל הענברי

"... נשוי ואב לבן שש".
לניאדו גיחך, חושף שיניים חזקות : "זה כבר יותר טוב. אתה מאמין שנצליח ?"
מה יכולתי לענות לו מלבד : "איתך אני רגוע."

לניאדו הטיל את ראשו לאחור ולא חדל לצחוק שעה ארוכה, טופח על ברכיו בידיים גדולות ושעירות.

* * * *

הכסא של אבימבולה שימר את הצורה שלו כשקם ממנו. זה היה כסא מזכירה קטן, בעל מסעדי יד וגלגלים. אבימבולה התיישב עליו שוב, לאחר שלחצנו ידיים.
לפני שעזבנו את המלון, אמר לי לניאדו בזעף: "עדיף שאתה תפתח. הפנים שלך נקיים, משרי אמון."

"מר סאלאקו ..." "אבימבולה, בבקשה ממך" "אבימבולה ..." לניאדו נע בחוסר נוחות על כסא העץ המתקפל.

"אני כתבתי את ההצעה של החברה שלנו והייתי מאוד רוצה שהיא תתקבל."
אבימבולה הביט בי במאור פנים, חיוך עיגל את תוויו. הוא כבר החל להקריח בין שדה של תלתלים חומים, חיבבתי אותו מאוד.

"אני מתנצל" – אמר – "חיפשתי את ההצעה שהגישה החברה שלכם כל היום ולא מצאתי אותה." – הוא משך בכתפיו בחוסר אונים: "עשרות ניגשו למכרז הזה. אני בודד, אין לי אפילו עוזר מחקר והחובות הרגילות של התפקיד ..."
לניאדו נחר בתערובת של השתתפות בצער ואיום. אבימבולה הביט בו בהפתעה, אני באזהרה ומבטינו הצטלבו.

"לא הכרת לי את הקולגה שלך" – אמר אבימבולה.

"לניאדו" – הוא התרומם למחצה ממקומו בתנועה פנתרית. הוא היה קטן קומה אבל מוצק וגמיש. הקפיציות הזו הרתיעה את אבימבולה ולניאדו שב ושקע בכסאו: "אני אהיה מנהל הפרוייקט אם נזכה במכרז."
אבימבולה חייך במבוכה: "לפרוייקט הזה יש כבר מנהלים רבים."

"לא בגילי" – פסק לניאדו – "אני כמעט בן חמישים. יש לי שלושה ילדים שאני חייב להאכיל, לממן את החינוך שלהם, את הפעמים הראשונות שלהם עם בחורות. יש לי משכנתא ואשה חוקית. עשורים של משכורת ממשלתית לא הביאו אותי לשום מקום, מבוי סתום."
אבימבולה הקשיב לו ברחמים, בהזדהות.

"אני מוכן לעשות הכל ... אני אעשה הכל" – תיקן לניאדו את עצמו וכמעט בתחינה: "זו ההזדמנות האחרונה שלי."

"כן" – כעכע אבימבולה בגרון שנוק – "ובכן, אני חושב ... אני אשמח ..."

"שמע" – לניאדו עמד, פניו כמעט מתחככות בפניו של המארח – "הנה כרטיסי הביקור שלנו. אנחנו במספרי הטלפון האלה" – הוא גנח כששלף מתיקו שלושה כרכים עבי כרס: "וזו עבודת המחקר שלנו, שנת עבודה שלמה, עשרים ושישה אנשים, מיטב המוחות, שיתוף פעולה מלא של חברות החומרה והתוכנה המעורבות."
אבימבולה הביט בעיניים מעוגלות בספריה הפתאומית על שולחנו.

"נשמח לשמוע את הערותיך" – אמר לניאדו, ידו על ידית הדלת, מצטודד לעבר אבימבולה – "באנו לפה רק כדי לפגוש אותך ואני לא זז מפה לפני שאני רואה אותך פעם נוספת."

"אני לא יכול להבטיח את זה" – שמענו את אבימבולה זועק מאחורי הדלת הסגורה ובמורד המסדרון והמדרגות ואל הרחוב היוקד בשמש.

* * * *

לניאדו תחב ממחטה מקומטת ברווח שבין החולצה לחזה שלו. הוא הביט בעיניים קרועות לרווחה בכתמים הכהים.

"איזה חום מחורבן, איזו לחות מזורגגת."

"זה כלום, תאמין לי, ילד" – הפטיר בבוז – "הוא מבושל לגמרי. לא היתה לו הזדמנות עד היום. מי כבר יציע לו משהו בפקולטה למחשבים?"

הוא ירק את המילים האחרונות

"הוא מתחבט ומתלבט, זה טבעי לגמרי. המחיר של יפי נפש תמיד גבוה יותר."
הוא הגביה בקבוק ויסקי וכוס מוכתמת באוויר ומזג. כשלגם מהמשקה מצמץ

בשפתיו. כשאכל, טחן את המזון ביסודיות מרוכזת. המילים יצאו מפיו הרות חשיבות, מהדסות באיטיות, זו בעקבי זו. לעיתים קרובות, שף את ידיו כאילו זה עתה סיים עסקה מוצלחת.

"לניאדו" – אמרתי – "יכול להיות שהוא פשוט לא הבין מה שהצעת לו."

לניאדו אמד אותי בחשדנות: "מה שהצענו לו" – אמר מדודות – "למה שלא יבין? דיברתי בניגרית מצויה, שפת השימון האוניברסלית."

"אולי הוא לא מושחת" – עניתי ולא הרגשתי מגוחך.

"אני רואה שאתה מתחיל לסגת" – פניו של לניאדו התארכו והתחדדו – "יש משהו שאני צריך לדעת?"

"לא" – אמרתי – "אין שום דבר שאני יודע ושאתה אינך יודע. פשוט, אבימבולה

נראה כל כך תמים ..."

"לכל דבר, לכל אחד יש את הפעם הראשונה" – לניאדו כמעט שריחם עליי.
רוח חמימה באה והביאה בנחירינו ריח רטבים חריפים. לניאדו התמכר לגל הזה, ידו תלוייה באוויר, כוס המשקה קפואה בה.

"באמת יש לך שלושה ילדים?"

"ואשה" – אמר, עיניו עדיין עצומות – "אני אף פעם לא משקר. יותר מדי מאמץ לזכור אלו שקרים סיפרתי למי."

* * * *

לניאדו נבר בשעמום בחביתה שנערמה על הצלחת שלפניו: "לבוא עד לניגריה לאכול חביתה"

"יותר טוב מאשר להשאר רעב"
הוא התעלם ממני: "אני צריך לעשות קצת קניות הביתה. אשתי רוצה אחת מהגלימות הרקומות האלה שלהם."

"נוכל ללכת לשוק אחר הצהריים, כשפחות חם."

"אנחנו נהיה עסוקים אחר הצהריים" – צחק לניאדו, אבל מצב רוחו לא השתפר.
משרתים צנומים בני עשרה ניגבו את השולחן במטליות משומנות וריח הזיעה הקהה שלהם התערב בצחנת שמן שרוף.

"שמת לב" – אמר לניאדו – "שלזיעה של הכושים יש ריח אחר? הם חושבים שאנחנו

מסריחים ואנחנו חושבים שהם מסריחים" – שוב הצחוק העייף, המוכני.

"גם היפנים והסינים חושבים שהאדם הלבן מצחין" – אמרתי באלימות ולניאדו הביט בי בהפתעה שמיהר להסוות.

"כן, כולם חושבים ככה" – הוא השהה בפיו לגימת תה וערבל אותה בחיכו, כאילו היתה יין משובח.

"ציילון" – אמר בשביעות רצון – "תה ציילוני. הייתי מזהה אותו בכל מקום." – הוא

העיף מבט בשעון מכוער, גדל ספרות: "למה הבן זונה לא מתקשר?" – הוא הזעם גבות, מקדיר אותן לעננה שעירה מעל עיניו.

"הוא לא עומד בציפיות" – עקצתי אותו בשמחה לאיד

"זה הצוואר שלך בסכנה" – משך לניאדו בכתפיו – "אני רק מנסה להוציא אותו מהלולאה. ככל שתתנגד החבל יתהדק. זה לא נבון לצדד בתליין."
היה משהו במה שאמר, אז שתקתי.
נער התקרב אלינו, גורר טלפון חוגה ענקמוני ומסתבך בחוטיו.

"אדון, אדון" – אמר ללניאדו – "מישהו מבקש אותך, לדבר."

* * * *

אבימבולה עמד בפתח המשרד שלו, לבוש ברשמיות, מעונב, נעליים בלויות מצוחצחות. הוא השתדל להיות במיטבו. דפוסי אורצל ריצדו על פניו כשהשמש שיחקה עם העצים במחבואים. מדי פעם הניף יד לגרש חרק, אבל הפסליות החגיגית שלו לא נפגמה.
הוא בירך אותנו בעגמומיות.
"קראתי את החומר" – פתח ואמר, אבל אני הבחנתי בספרים שלי, מונחים בסדר של לניאדו, על פאת השולחן.
"זו עבודה יפה" – גמגם אבימבולה והשתתק, פוכר את ידיו.
"רצינית" – הסכים לניאדו – "מותר לעשן ?"
אבימבולה התעלם ממנו ופנה אליי : "זו עבודה יפה" ושלושתנו שתקנו בין עננות העשן הריחני של הטבק של לניאדו.
"תראה ... " – החל לניאדו, אבל גם אבימבולה התחיל לומר משהו והם נקלעו לטקס מביך של "אחריך" ו-"אחריך".
"אני מרגיש שחסר לך משהו ... משהו בעבודה ? אנחנו פה כדי לסייע לך לעזור למדינה שלך, לגבש דיעה" – הדגיש לניאדו את הסיום הדרמטי בעשן תכול.
"יש פה חומרה" – אבימבולה לא טרח לנגב את הזיעה שלו. מאוורר שחור כנפיים חרק בפינה והרוח עלעלה בדפים שעל המכתבה.
הוא כבש את עיניו בשטיח הקרעים שעליו נחה : "בעבודה, אני מתכוון ..."
"ודאי שיש חומרה" – נפנף לעומתו לניאדו במקטרת – "ויש תוכנה והרכיב האנושי..."
"זהו" – זינק אבימבולה – "זה מה שמפריע לי, אפשר לומר, הרכיב האנושי ..."
לניאדו כבש גיחוך, אבל אבימבולה היה עסוק מדי בעצמו, בהצגה שלו, בטקסט ששינן כל כך הרבה ושנשמט ממנו דווקא כאן ועכשיו, ברגעים האלה.
"יש פה שני אלמנטים" – לניאדו השתרע על כסא העץ המתקפל כאילו היה כסא נוח על חוף הים – "האנשים שמהווים את הפרוייקט : המהנדסים, המתכנתים, הטכנאים – ויש את כוח האדם המקומי שאמור לפקוד את האוכלוסיה. לכאורה, החלק השני אינו מעניינך – אבל זו טעות קשה של אנשים לא מנוסים ..."
"חסרי כל נסיון בתחום הזה" – קטע אותו אבימבולה בחום מתלהב
" ... כי טיב התפוקה של הפוקדים תלוי בעיקר ובראש ובראשונה בטיב החומרה והתוכנה שיעמדו לרשותם."
"בדיוק !" – זעק אבימבולה. צווארו השתפל מעל לצווארון חולצתו וידיו היכו בתזזית בלוח המכתבה.
לניאדו לא הרפה : "עליך להבטיח, איפא, את איכות החומרה והתוכנה."

"אינני יכול להסתפק בחומר הכתוב" – אמר אבימבולה בשפל קול. לפתע נראה נטול מילוי, קרוס וסמרטוטי. לניאדו גחן קדימה, כמשתתף בצער. הוא הניח יד רבועת אצבעות וחזקה על כפו המזיעה של אבימבולה :
"הרי זה ברור לחלוטין. אין לצפות שתוכל לגבש דיעה אחראית, מקצועית, במצפון נקי, מבלי לבחון את החומרה ואת התוכנה במו עיניך." – הוא פשפש בחריט קטן שנשא איתו תמיד ושלף מעטפה רבועה, לבנה. אבימבולה הביט בה בעיניים קמות, ארנבת באור פנסים מתקרבים – "אני מאמין שכך גם ניסחנו את מכתב ההזמנה. הוא מופנה אליך."
אבימבולה החזיק במעטפה כאילו צרבה אותו. הוא הביט ממנה ואלינו, מבולבל, עיניו מפצירות בנו להמשיך ולחדול בעת ובעונה אחת.
"אנחנו מדינה ענייה, מר לניאדו ..." – אבימבולה כבש את עיניו בפינת החדר. המולת סיום של אחד השיעורים הפרה את הדממה.
לניאדו השתעשע בציפויי הפלסטיק של ידיות משקפי השמש שלו. גם הוא השפיל את עיניו ואני, שלא ידעתי מה לעשות בעיניי, עצמתי אותן.
אבימבולה כחכח בחוסר נוחות :

"אני מתכוון לומר שאינני מאמין שהפקולטה, או משרד ממשלתי כלשהו, יוכלו לממן נסיעה כזו. השהייה שם ודאי יקרה, בתי המלון וכל זה, אפילו אם מדובר בבתי מלון שלושה כוכבים" – נחפז להוסיף.
לניאדו נעלם מאחורי משקפי השמש שלו ונעץ מבט שחור באבימבולה :
"לא מדובר בבתי מלון כאלה" – הקול שלו התנשא בחיקוי מאונפף של פיתוי – "אי אפשר לצפות לעבודה אינטלקטואלית סבירה בתנאים פיסיים לא סבירים, מה עוד שמדובר בתקופה ארוכה בת מספר שבועות."
לניאדו השהה את מבטו על בליל הספרים והמסמכים שעל המכתבה. עיניו נדדו אל אבימבולה. הן היו צלולות כשקבע : "אתה מכור לעבודה" – אבימבולה משך בכתפיו : "צריך לחיות ממשהו."
"זה לא קל עם ילד בן שש" – פסק לניאדו – "לי יש ילד בן שש ואני מתגעגע אליו בעצם הרגע הזה שאני מדבר איתך."
אבימבולה שאל : "תשתו משהו ?" ולניאדו צחק : "תוציא את המשקה הכי חריף שיש לך."
הוא נעמד מול החלון, חוסם חלקית את האור, נראה כמו חייזר בעיצומה של נחיתה מסנוורת. הוא לגם מהמשקה בגמיאות קצובות ויכולתי לשמוע אותו חושב.
אבימבולה אמר : "אתה צודק. בלי לדעת, אני מתגעגע לאשתי ולבן שלי, כל הזמן. זה כמו עצב תמידי, ברקע."
לניאדו אחז את רקותיו בין אצבע ואגודל, קימט את מצחו ואמר :
"אתה לא תיפרד מאיתם בגללנו. תשאיר את זה לי. אני כבר אסביר להם מה זה לחיות בלי המשפחה שלך שני שליש מהחיים. ראה את זה כמסודר : האשה והילד באים אתך." – הוא הטיח את הכוס במכתבה והיא התגלגלה ונחה על צידה בין גבעות הנייר. אבימבולה בהה בכתם השומני שהתפשט באחד המסמכים שלו. שעה ארוכה שתקנו. הטלפון צלצל אבל אבימבולה התעלם ממנו ומאחת הסטודנטיות שהקישה בדלת בעקשנות.
"זה נראה אחרת לגמרי, פעם" – אמר לפתע ולניאדו הנהן בהבנה.
"זה תמיד נראה אחרת בהתחלה. קודם מגיעה אריזת מתנה ורק אחר כך החשבון. כל שמפניה מלווה בכאב ראש" – אבימבולה עיווה את פניו בהסכמה לשמע הקלישאות של לניאדו.
"שמע" – אמר לניאדו – "אני חוזר מכאן ללונדון והוא ממשיך לניו-יורק. הוא מקים שם את חטיבת המחשבים והטכנולוגיה המתקדמת של הקבוצה. אנחנו נרבה לעסוק בפרוייקטים כאלה בעתיד." – אבימבולה חייך אליי אך נדרך להמשך : "נוכל לבקש ממך טובה ?"
לניאדו לא המתין לתשובה : "אם תסכים, תאפשר לי לראות את המשפחה שלי אחרי כמעט חצי שנה של נסיעות בלתי פוסקות. אני רוצה להפקיד את כל תקציב הנסיעה, שכר הטרחה המקצועי, הוצאות שונות, אירוח וכיוצא באלה בחשבון בנק בשווייץ" – הוא מיהר להסביר – "החברה שלנו ממוקמת בג׳נבה. כל הצוות המקצועי שם. אתם תשהו בג׳נבה כמה שבועות, אני מניח. החשבון יהי על שמך, תהיה לך זכות חתימה בו. תקל עליי מאוד בהסכמתך."
אבימבולה אמר : "למי עליי לדווח בסוף הנסיעה ?"
"לי" – אמר לניאדו והתעלם ממני – "דיווח זו מילה חזקה מדי. פשוט אמור לי כמה הוצאת כדי שאוכל להשלים את הסכום."
לניאדו ואבימבולה הצליבו מבטים עד שאבימבולה השפיל עיניים ובטש ברצפת האדמה הכבושה של המשרד.
"אז, זהו, סיכמנו" – אמר לבסוף.
"סיכמנו" – אישר לניאדו. הוא הושיט את ידו ואבימבולה לחץ אותה ואחר כך את ידי.
בחוץ, השמש סינוורה ופרות מצולעות ליחכו עשב שדוף ונערים כהים ישבו על אבנים ובהו באוויר הרותט.
"זה היה יום פורה" – אמר לניאדו בסיפוק – "אני חושב שהפרוייקט בכיס שלנו".

"ייתכן" אמרתי – "אם מישהו לא יציע לו נסיעה יותר ארוכה, עם יותר בני משפחה ועם חשבון הוצאות יותר פתוח."
לניאדו נראה מוטרד לרגע, אבל התאושש :

"אני לא פוחד" – אמר – "אבימבולה הוא טיפוס של מילת כבוד. אחד שמקיים מה שהוא מבטיח, שאפשר לסמוך עליו. אי אפשר לקנות אחד כזה." – והפנים שלו היו רציניים לגמרי כל הדרך אל המלון.

Return

אסיר של נייר

"מה אתה רוצה, שמואל, לא, באמת, מה אתה רוצה ממני ?"
עמדתי ועלבון הסיפור החדש שלי בידי. מאחורי מחיצות גבס, כבשו עובדות את עיניהן בדפים גזורים ומסומנים. פניו של יובל האדימו וזקן התיש שלו רטט. ידו הגדולה, פשוטת אצבעות שואלות באוויר. עיניו נלטשו בי, גדושות נימים במבט דגי.
"סתם" – אמרתי לו – "אני אוהב להתבונן בחלונות של אחרים וכתבתי על זה סיפור."
הוא הטיח בי תנועה של ביטול והפנה אליי גב בטקסיות מופגנת. נזוף, חזרתי אל מקומי, כיסא מזכירה מסתובב, לא נוח, אל מול מסך מחשב בשחור-לבן. בהעדר, תקתקתי באצבעות קשיות על לוח המקשים, תרגמתי משהו מאנגלית לשעברית.
יובל אמר לי : "שמואל, הכנס אליי בבקשה".
חציתי את המסדרון העמוס בכורסאות קבלה מרופטות ובדלפק רעוע ודפקתי על הדלת הסגורה תמיד.
"כן" – בחוסר סבלנות.
כשהתיישבתי על כורסת העור בחדר המרווח, הדליק יובל וכיבה את מערכת הסטריאו המשוכללת ואת הטלוויזיה שתלתה מול עיניו, מן התקרה.
"תראה" – אמר והעווה את פניו בחיקוי למחשבה מעמיקה – "כשטלפנת אליי מהכלא וביקשת לעבוד אצלי, לא היה לי קל להיענות בחיוב. אנשים הזהירו אותי מפניך, אתה מבין" – הוא הצית סיגריה, הוא התעסק בלהצית סיגריה, שולף אותה מהקופסא, מקיש בה, קוטם אותה, המצת, האש, פליטת העשן הראשונה.
"אמרו לי, למה לך צרות, למה לך להסתכן, הבן אדם נוכל, עבריין" – הוא גחן כלפיי וחיוך רע הפציע בפניו – "אתה כבר קיבלת את ההזדמנות שלך ומעלת באימון. החברה נתנה לך צ׳אנס, היית שייך לעילית ודפקת את עצמך. נכון שעשו ממך דוגמא והעונש שלך חמור ללא תקדים – אבל כך היה גם האשראי שניתן לך, מבין ?"
הבנתי בהכנעה וביקשתי ממנו סיגריה. הוא הטיל כלפיי את הקופסא כולה בפרץ נדיבות.
"אתה היית גדול פעם" – המשיך והתרגש מזה שאני יושב מולו – "ועכשיו אתה עובד אצלי. באת משכונת עוני, כמוני. גם אני גדלתי בין עבריינים, בלי כסף, אבא שעבד כל חייו ולא יצא לו כלום מזה. תראה אותי עכשיו ותראה אותך. עשית טעות, אבל הבעייה שלך שלא למדת כלום ממנה".
הוא טיפח את הזעם שגאה בו. בשתי אצבעות של ידו האחת הקיש בגיליון כרומו של עיתון שהחזיק בידו האחרת :
"בשביל מה נתת את הראיון הזה ?" – קולו התרומם לכדי אנפוף צורמני – "למה זה טוב ? אתה פוחד שלא תתפוס זיונים ? זה העניין ? אתה חושב שאותי לא רוצים לראיין כל הזמן ?" – לפתע התכופף הצידה ופשפש במגירות שלו במשך שעה ארוכה, ממלמל לעצמו עד ששלף משם, בקול קריעה, מוסף ישן של עיתון יומי. על דף השער היה תצלום שלו, מזיע במעלה כביש, שמש קופחת על ראשו הגלוי ועל חולצת השרוולים הארוכים שלבש תמיד.
"תראה" – אבל הוא סירב לתת בידי את הגליון המצהיב – "לא חשוב עכשיו מה כתוב כאן, אלה מחמאות ולמרות זאת הייתי מאוד לא מרוצה. אף פעם לא יוצאים בראיון כמו שמתכוונים, כמו שמוכנים לצאת. אין שליטה בזה. תאמין לי, נאמר פה שאני התקווה של התחום שלי בארץ ואני מאוד כעסתי. מאז רודפים אחריי שאתן ריאיונות ואני מסרב."
הוא שמט את ההוכחה שלו למגירה הפתוחה וחזר ונשען בכורסת העור הגבוהה.
"כשתסיים את המאסר, אולי לא תוכל לצאת עם בחורות מרמת אביב ג׳, אבל לא יחסרו לך נשים. המאמר הזה" – הוא התלהט בכל פעם שנזכר בו, נראה כאילו הוא נעלב אישית – "ידבר רק אל פרחות בכל מיני שכונות עוני, זה מה שזה. בא לך לזיין

פרחות ? אתה לא לומד לקח, לא משתנה, כל הנסיון הזה בוזבז עליך." – עכשיו צעק וצווארו התגייד.
שתקנו יחד כשסיים והוא עישן בעצבנות, מועך את בדל הסיגריה באצבעות ארכניות ובתנועות מוקפדות.

"אני מבין שעוד מעט תגיע הנה מישהי מהטלוויזיה ?"

"כן" – אמרתי – "רוצים לעשות עליי כתבה ליומן השבוע".

הוא פלט אוויר מנחיריו בלעג ואז : "אני לא רוצה שום אזכור שלי או של העסק" – אמר בחומרה – "ממש שום דבר. אין לי שום בעייה להשיג פרסום בעצמי כשאני רוצה. הרבה רודפים אחריי."

"תהיה לך הזדמנות לומר לה בעצמך" – השבתי.

"בסדר, אני עסוק עכשיו" – הוא פזל לעבר ערימת עיתונים על שולחנו – "תודיע לי כשהיא תבוא".
כשיצאתי, כבר היה שקוע במאמר וחיוך של עליונות ריחף על שפתיו.
העברתי את היום כמו תמיד : מוריד חומר מהאינטרנט, מתרגם אותו, שומר אותו כך שליאת תוכל לעיין בו במחשב שלה ברשת, מפטפט עם העובדות האחרות. יובל אמר לי : "בכסף שאני משלם לך, אני לא מעז לדרוש ממך יותר מזה." הוא ביטל כ-"לא נחוצה" תוכנית פעולה שכתבתי, אמר שיש לו ניסיון רב ועדיף לפעול בכלא תוכנית כזו, "יותר פתוח, ביתר גמישות". הוא אמר שהכתיבה שלי יומרנית ומנופחת. הוא הציג רעיונות שלי כרעיונות שלו. תמיד התגאה בפניי על עסקים חדשים שיזם, מחכה לאישור, למחמאה. לרוב החמאתי לו. פעם גולל בפניי את החזון העסקי שלו, בפעם אחרת כעס כשתיארתי את מעשיו בכתב יד של ספר כפי שהיו ולא כפי שחלם שיהיו וכפי שרצה להאמין שהם. בסך הכל הסתדרנו היטב, שני אנשים קשים, מאמינים בגדולתם, לא עשויים לטעות.
בשעה שלוש אחר הצהריים הגיעה העיתונאית. היא לבשה בגד שנראה כהכלאה בין רשת דייגים לבין רדיד. היה לה שיער מת ועור מת ואיפור סדוק שהדגיש את הקמטים שהיו פניה. הידיים שלה היו גסות.
כשנכנסה לחדרו, לא קם יובל ממקומו. הוא גלש מעט בכורסת העור במה שנראה לי כחיקוי נלעג לחתוליות. הושיט יד חיוורת ומנומרת כתמים חומים לעיתונאית והיא התיישבה, תיק סקאיי גדול על ברכיה. היה לה אגן ירכיים רחב, ארוז בג'ינס מהוה שעבר כביסות רבות מדי.

"כן" – אמר יובל בנמרצות – "במה אני יכול לעזור ?"

"אני עיתונאית מהטלוויזיה, אנחנו חושבים לעשות משהו על שמואל ליומן השבוע."

"שמואל יודע מה דעתי על כך" – קטע אותה יובל – "מה דעתי על עיתונות בכלל. קחי אותי, למשל, אני מסרב להתראיין למרות שיש אליי פניות כל שני וחמישי ..."

"אנחנו ביום שישי" – אמרה העיתונאית וצחקה צחוק לא צלול, ראשה מוטה מעט לאחור ועיניה מצומצמות – "בכל אופן, אני, למשל, לא יודעת מי אתה ומה אתה עושה."

יובל נאנח בשביעות רצון : "את רואה, מה אמרתי לך ?" – אבל זה לא נשמע משכנע.
הוא סיפר לה על החברה ועל העסקים החדשים ועל איך שבקרוב הוא עובר למשרדים מרווחים בהרבה ועל כל הרעיונות שיש לו והיא הקשיבה מרותקת.
כל אותו הזמן, הגופות שלהם דיברו. גופו הלולבי של יובל היה קפיצי ודרוך ואלים וגופה היה מלא ונשי וכנוע. הוא אמר : "את לא תפרסמי שום דבר מכל זה, ברור ? זה אוף דה רקורד, אני אוסר עלייך" – הוא חייך אליה חיוך לא נעים של איום ושל "אני יודע שאת שלי" והמשיך – "אם תפרסמי את הדברים, אני אכחיש הכל ואתבע אותך. מובן שאין לך מה לחלום על לצלם פה."

"חבל" – אמרה – "היינו שמחים להראות איפה שמואל עובד ואותך וכל זה. למה לא, בעצם ?"

"בשום אופן !" – יובל קם ממקומו, הקיף את השולחן ונעמד לידה, פיה בגובה חלציו – "תשתי משהו?"
היא התלבטה ולבסוף בחרה בקפה ויובל הכין אותו בעבורה במטבחון הקטן במו ידיו. לי לא הציע.

כשנעדר, היא לא אמרה מילה חוץ מאשר: "הוא מעניין מאוד, היובל הזה." ואני הסכמתי ואמרתי: "אני צריך לחזור בארבע וחצי לכלא. אין לנו הרבה זמן."
היא נפנפה יד שהחזיקה ברשמקול קטן: "מה שלא נספיק היום, נעשה בפעם אחרת."
יובל הגיע עם הקפה שלה, מניח אותו לפניה. אחר כך אסף מהחדר כמה ממוצריו ונתן לה אותם. היא טמנה אותם בתיק גדול והשתפכה באשד של מילות תודה. יובל חייך בזאביות.

"אני מדגיש שוב" – אמר – "אף לא מילה. החברים הכי טובים שלי הם הבוסים של כל אמצעי התקשורת (כאן מנה שמות) והם לא יאהבו אם תפרי את ההסכם בינינו."

"אולי יש לך עבודה בשבילי?" – אמרה לפתע בחצי צחוק וכאילו הבינה לפתע מה

אמרה, ניסתה לחפות על כך: "עכשיו אני אלך עם שמואל לחדר השני, לשאול אותו כמה שאלות."

"לכי, לכי" – איבד בנו יובל עניין.
ישבנו בחדר של ליאורנה שהיתה בחופשת הריון. ליאורנה קיבלה אותי לעבודה, לימדה אותי מה זה אינטרנט, גירשה אותי מהחדר שלה כשהתחלתי להרגיש בו כבשלי. חודש לפני כן התקשרתי ליובל, שאותו פגשתי רק פעם אחת לפגישה קצרה וביקשתי ממנו שיקבל אותי לעבודה. כאסיר המתקרב לסיום המאסר, יכולתי לצאת לעבודות שיקום ולחזור לכלא רק בערב. יובל הסכים, לא לפני שהתלבט זמן ממושך. את כל זה סיפרתי לעיתונאית והיא אמרה: "אכפת לו ממך".

"כן" – הסכמתי – "בדרכו שלו" והיא אפילו לא חייכה, לא הרימה גבות בתמיהה, רק רשמה בקדחתנות, הופכת דפים משורבטי אותיות ענקיות.

"הוא מעניין מאוד" – אמרה לפתע – "אני מקווה שאראה אותו שוב". בקול שלה היתה האימה של מי שמזדקנת בלי שותף, מתבלה במיטות זרות, או בין ארבעה קירות עירומים. הן מוכנות לכל, המתפוררות האלה.
קבענו להצטלצל, להפגש שוב, לתכנן, כנראה אחרי שהיא תשוב מחו"ל, אבל אני ידעתי שהיא איבדה את העניין בכתבה ושיובל הצליח.
אחרי שהלכה, נכנסתי אליו למשרד ואמרתי: "היא התרשמה ממך מאוד" והוא חשף שיניים: "אני מסוגל לגרום לכל אישה לעשות מה שאני רוצה שתעשה, זה הפסיכולוגיה בין הגבר לאשה."
התבוננתי בכתפיים השמוטות והצרות שלו, בחזה הקעור, בצוואר הגרום, באניצי השיער הדליל, בפנים הזקנים בטרם עת. הוא נע בחוסר מנוחה תחת מבטי:

"זה לא איך שאתה נראה, זה מה שאתה מרגיש ומה שאתה משדר" – הוא הפנה אליי גב והביט דרך החלון בכיכר למטה, במפל המים המלאכותי. נשים בלבוש מינימלי, מטלטלות שדיים, מעכסות בהפגנתיות.

"היא אמרה שהיא תשמח לראות אותך שוב, שהיא מקווה שתראה אותך שוב".
הוא צחק צחוק מקרטע, לא נעים: "היא לא הטיפוס שלי, לא מושכת אותי."

"לא נראיתם ככה" – אמרתי וחשבתי על חילופי המבטים ועל הדומיה הטעונה בחדר ועל איך שהרגשתי מיותר.

"יש לי טעם טוב יותר" – פסק – "אני אוהב נשים אמיתיות, מלאות חיים, מלאות תקווה, מלאות עניין, לא תלותיות. אשה, בשבילי, היא בדיוק כמוני, רק שיש לה ציוד אחר, מבנה אנטומי שונה שמאפשר לשנינו להתענג. אז אני מחפש את האדם, קודם כל את האדם. קח, למשל, את נעמי, אשתך. מהרגע הראשון לא אהבתי אותה: נרגנת, עויינת, לא מסופקת, תלותית."

הנחתי פתק על השולחן שלו: "הנה מספר הטלפון שלה" – אמרתי – "בכל אופן. אני רק שליח שממלא שליחות."
עדיין בגבו אליי אמר:

"אתה בטח חושב שאני בר מזל, שאני יכול לסרב להן. אבל האמת היא שאני חושב

שמשהו פגום בי מאוד. אני לא מצליח לקיים מערכת יחסים יותר משבוע. הן מתפרקות, אני מתפרק, בורח לרומא, לפריז, אלוהים יודע לאן."

"אני נוכל" – עניתי לו – "אני מוכר אהבה מזוייפת, אמפתיה תמורת טובות הנאה. מה אתה מצפה ממני, לעידוד?"
הוא צחק צחוק יבש, הסתובב והתיישב בכבדות בכסא העור שלו.

"אתה נוכל ישר, שמואל" – אמר בקול חלוש – "אתה מזהיר את הקורבנות שלך."

ביקשתי לומר משהו, אבל יובל כבר היה שקוע בעיתונים ורק ידו הארכנית התפעמה בחיים משלה, סימנה לי לצאת מהדלת, בלי מילים, בלי זלזול, בהיסח הדעת.

Return

לזכור את אבימלך

כשהשקיפה שרה מחלון החדר באותו הבוקר, ידעה שהדבר עשוי. אברהם עמד למטה וחבש את החמור המועדף עליו : לבן, טלפיים שחרחרים, נחיריים רוטטות. היא הביטה בחובש ובנחבש. ידו של אברהם, מאוכלת משנים, החליקה בעדנה על צדדיו המצולעים של החמור. הוא לחש לו משהו באוזנו והחמור נער. כך, חשבה, לוחשים לאשה.
אברהם היה נמוך, שחום וחזותו קודרת. אפו המעוקל פגש את שפתו התחתונה בקשיות. בכל תויו ניכרה אכזריות של מי שצודק תמיד. עכשיו חבש את החמור בתנועות מדויקות, אם כי לא גמישות כמו פעם. בסדרת הברות גרוניות הזעיק אליו שני נערים, תפוחי עיניים ומקורי שינה. הוא זעם על משהו, זה היה ברור. הנערים השפילו מבטם וקומתם, כמעט השתחוו. מה היה בו, בגיבן הזה - חשבה שרה - איזו יכולת לכוף את קומתם של אחרים. גם היא מצאה את עצמה כמעט על ארבעותיה בגין עוול לא ברור, או סתם טעות של משק בית. אברהם לא ידע לסלוח. רק על העולם ביקש ללמד זכות ורק אל אורחים האיר פנים. בתוך הבית פנימה היה אימה וחשיכה ונרגנות וזעף.
הנערים נעלמו משדה הראייה שלה.
שרה המשיכה להביט : אולי, ברגע האחרון ?
אבל הנערים שבו, שחים תחת משא של זרדים יבשים. אברהם גער בהם שוב, גופו מרתית, קצף לבן, נקווה בחיבורים המאיימים של שתי שפתיו הדקיקות. לבסוף הלך איתם. החמור נותר בדמדומי הבוקר, בוטש בעדינות באדמה הצהובה.
כה הרבתה להתבונן עד שהופתעה מקולו הרך של אברהם מאחוריה.
"שרה ?" - אמר-שאל - "שלום לך ?"
הסתובבה בבהלה, שיערה מתווה עיגול שלם שחור בתוך החדר.
"שלום לך" - ענתה, עיניה מושפלות.
"אני יוצא" - אמר - "וגם יצחק"
"אני יודעת" - אמרה בקול קלוש, כמעט בלתי נשמע - "איך תחזרו ?"
"מרחק שלושה ימים" - חישב אברהם על אצבעות מעוקלות - "עוד יום-יומיים שם. ייצא שבוע ונשוב."
"אתה וגם יצחק ?"
"אני" - אמר אברהם - "אלוהים יראה לו השה לעולה"
"רק לא יצחק" - התחננה. אבל היה בזה משום מעשה של מכונה. הם כבר דיברו על זה הרבה. היא כבר בכתה והתייפחה, כרעה כבר לרגליו, נשקה אותן, נשקה כל חלק בגופו.
אברם נותר בקשיותו.
פעם אמר לה : "גם אני אוהב את יצחק" - ולא יסף.
עכשיו שעמד מולה בפעם האחרונה, חשבה דווקא על אבימלך. היא לא ידעה מדוע. אבימלך : תמיר, צהוב שיער, שרירי, כפות רגליים סלעיות אסורות בסנדלים. אבימלך שבא בה בלילות והותיר בה את יצחק. זכרה מחלפות עבות על כתפיה המגולות ואת שיער חזהו מתחכך בפטמותיה. תשעים שנה שכבה עם אברהם ולא ידעה את העונג שחולל בה אבימלך בלילה אחד. אבימלך שכב איתה כדרך אנשים וכדרך החיות, עם אחרים ולבדו ועם נשיו והם כולם היו כמו שירה גדולה של הבשר. עוד באותו הלילה ידעה שנתעברה. לא נזקקה לאות. בשרה כמה לאבימלך כשידע אותה אברהם בלילות אחרים, קרים , מעשה מלומד וחקרני, כמעט שמעה אותו חושב. האלוהים איתו תמיד, גם כשהוא איתה.
אברהם רצה לשמוע עוד כשפדה אותה מעם המלך הפלישתי. מה מעשים עשו בה ? מלפנים או מאחור ? וכמה - רק המלך או גם עבדיו ? ועם אשה היתה ? אחת ? יותר ? היא נהנתה וגם אמרה לו כך. באמצע המדבר, בדרך, הוריד אותה ושם שכב איתה. ושוב ביקש לשמוע ובכל פעם שענתה, חדר, היכה בה באברו. דרך אבימלך ידע אותה שהיתה שלו ולא שלו. רכוש, פות פעורה, ערווה לחה. שדה עיקש, מסרב לתת יבול, סוגר תלמים, פולט את זרעו צמיג ולבן ומת.

כשהתעצב, היה מוסר אותה תמורת מקנה וכסף וזהב אל מלך מקומי או אל שליט. ימים ספורים - והוא היה פודה אותה מהם. היה ניצב בפתח אוהלם, ממתין לה שתצא. כשיצאה, היה מביט בה בערגה, נושק לה במצחה, מתחת לנחשול כהה של שערות. אחר כך היה מפנה גבו והולך והיא אחריו, מבט מושפל, רגליה יחפות, הצמידים בקרסוליה מקשקשים בעליזות.

גם מאבימלך בא, לקח אותה. בא אברהם ולקח אותה וילד בבטנה. עוד באותו הלילה בא אליה אברהם. היא הרבתה בסיפוריה: ריחו של אבימלך, תחושת אברו באבריה, טעם זרעו. כשסיים אברהם לעשות בה מעשה, נשמה לרווחה. המתינה חודש ובישרה שהוא אב.

אברהם צחק: אלוהיו אמר לו שמזרעו הילד ויהיה לגוי גדול. בלילות היה הולך אל השדות וזועק כמו חיה פצועה. בבוקר שב, כולו אבק ורגליו זבות דם אל סנדליו. היא סכה אותן במים ובשמן ועטפה אותן בחותלות. אבל כשהלילה בא, שוב היה יוצא אל המדבר. בסוף ישב באוהל והביט בה ובבטן התופחת. מבט אפל היה לו כאשר הביט בה כך והיא פחדה מאוד. לפעמים צחק ואז אהבה אותו כמו פעם. אבל זה לא קרה הרבה והיא חששה רק לשלום הילד שהתהווה בה. היא הרבתה לאכול בשר ולשתות חלב ונמנעה מיין והמתינה. גם אברהם המתין. שניהם, כמו מחנות הערוכים לקרב. הביטו זה בזה, אכלו ביחד ושתו ביחד וישנו יחדיו. כך עד שילדה. כשילדה, קרא את בנה יצחק ולא ראה אותו שמונה ימים. בתום שמונה ימים חזר לחדר היילוד. סכין של צור, חדה ושקערורית היתה לו בידו. היא התחננה בעיניה, אבל הוא מל את התינוק המצווח ונתן את עורלתו המדממת בפיו. יצחק היה שלו. היא ידעה שאברהם יודע והעורלה בפיו היתה גם הבטחה, גם מחילה, גם אזהרה.

"לך בלי יצחק" - אמרה לו - " הוא בן יחיד לי ולך. לך בלעדיו. קח שה. האלוהים שלך ירצה גם שה לעולה. למה יצחק?" - צרחה לפתע ופסקה, נפחדת מקולה שלה.

"יצחק יבוא אתי" - ענה לה אברהם. כל כך עייף היה קולו וכל כך כמוש היה בעיניה עד שנתאוותה לאחוז אותו בזרועותיה ולערסל אותו, זקן עקשן.

"אותך אהבתי, אברהם" - ניסתה. היו דמעות בעיניה אבל הוא לא הבחין בהן כי מבטו היה כבוש בעפר שלרגליה. הוא עמד שם עמידה צפודה, ממתין לגזר הדין. אלוה או אשה. בן או שה. אברהם או אבימלך. לא הוא בחר. הוא חש כמו גדם עץ במים אדירים, כמו עופרת בקרביו, מותכת.

"הביאי את המאכלת" - אמר - "ואת האש ואת יצחק"

****

"וישב אברהם אל נעריו ויקומו וילכו יחדיו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע"

"ותמת שרה בקרית ארבע, היא חברון בארץ כנען, ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה".

Return

ביאה מעוכבת

"אני לא אבוא, החלטתי" - הקול שלו נשמע מטושטש, כאילו מבעד לגשם. אולי באמת יורד גשם, אפילו שלג. בטלוויזיה יורד מעטה לבן, בשפה זרה. אני מתבונן בשלטים שהכנתי לקראת בואו: אותיות שמנות מקווקוות, כמו שלימדה אותי אמא. "הבריאות מזיקה לעישון", כתבתי באחד מהם ובאחר: "התגלחת הבוקר". הדבקתי אותם בסרט שקוף על דלת העץ הדקה. פעמיים בא אליי ופעמיים חזר והשלטים נותרו מודבקים.

"אז מה תעשה?" - אני חושש שאולי ישמע כמה רווח לי.

"אני עובר לגור בתל-אביב, עם גיא, יש לו דירה שכורה. השותף השלישי שלהם עוזב והם הציעו לי להצטרף." - הוא מוסיף בבהילות: "זה 980 ש"ח בחודש".

הסכום תלוי בינינו, נובט בין רחשושים וצרצורים אלקטרוניים:

"פגשתי שם נכה צה"ל" - שרון נלהב - "מכיר את כל הטריקים. הוא אמר שבעבודה נכונה אני יכול להוציא מהם 3000 ש"ח בחודש".

"מהם" זה משרד הבטחון. אח שלי הצעיר נכה צה"ל. הוא השתחרר בתום שלושה חודשים. הוא לא סיפר לי בדיוק מה קרה שם חוץ מאיזו סטירה מקרית, או מפקד שמשך לו בזקן. הזקן של שרון חשוב לו מאוד, גם שיער הראש. כשהוא חוצה מפתן של דלת, הוא מתכופף במאמץ כדי לא לגעת במשקוף.

השתיקה כבדה עליו: "גיא הוא חבר טוב שלי, אל תדאג" - הוא אומר - "אני מתקשר אליך כדי לבקש שלא תכעס עליו. הוא לא מגיע לסקופיה בגללי. זה אני החלטתי שלא לבוא, לא הוא."

"אני לא כועס" - עניתי - "תמיד אמרתי לך שעדיף לך לעבור לת"א מאשר לבוא לכאן."

"החלטתי גם לקבל טיפול. הנכה מהדירה אמר לי שהצבא צריך לממן גם את זה. זה נקרא תט"ר, או משהו כזה."

"על זה ודאי שאני שמח" - אני נענה לו בהתלהבות לא מעושה.

"נהניתי להיות בסקופיה, אצלך" - הקול שלו נחלש מאוד, ייתכן שהשיחה תתנתק בקרוב.

"נהניתי לארח אותך" - אני עונה. מהחלון שלי אני רואה חתולה גדולה, שחורת בשר, מזנקת במעלה גזע עץ, נאחזת בו בטפריה בייאוש שקט. תמיד נפלה לארץ.

"נהניתי לארח אותך."

* * * * *

בשדה התעופה עמדנו, חבורה קטנה בשחור-לבן, באולם שהיה, בעת ובעונה אחת, לכל המטרות: טיסות יוצאות ונכנסות ובידוק וקפטריה ושירותים. התבוננתי בדוכן העיתונים סתום התריסים ובשעון הדיגיטאלי באדום ובדלת הזכוכית שממנה אמור היה להגיח אחי שרון.

"הטיסה קצת מתאחרת" - אמר טודה כדי לומר משהו (יש לו קול טובת מרגיע).

לידיה הציתה סיגריה בין שפתיים עצבניות וקיללה כשנכוותה בלהבת המצת.

אני העברתי משקל מרגל לרגל, מודע למבטיהם של אנשים.

כשראיתי אותו, לא הכרנו. ראש מגולח, זיפי, תווים ילדותיים שהתקשחו, גבוה, לבוש בחולצה ובמכנסיים שפעם היו שלי. לחצנו ידיים ברשמיות נרגשת ואני לקחתי את המזוודה שלו, כאילו אני מורגל בה. בדרך, במכונית הקטנה של טודה, דחוסים, התבדחנו בעברית בדיחות שחורות, ההומור שלנו, של המשפחה שלי. הצחוק שלו נשאר כשהיה: פרועת מדבק, כאילו הוא מאיים להתפרק.

ירדנו מהמכונית מעט במורד הדרך ואני הראיתי לו חורש טבעי וגשר ומים שזרמו בתעלות גדושות רקבובית. "תוכל לבוא לכאן לצייר" - הצעתי לו - "יש כאן מי מעיין שניתנים לשתייה וציפורים ובחורף שלג."
הוא חייך בחושך ושאל : "בא לך ללכת קצת ?" - אבל סירבתי.
בבית הראיתי לו חדר וספה (הנחתי שטיחונים וארונית קטנה). הוא גזר קטעי עיתונים שעסקו בספר סיפורים קצרים שפירסמתי, הוסיף "ביקורת" הומוריסטית משלו. שנינו היינו ענייניים, סקרנו מסמכים, שאלתי שאלות, קיבלתי תשובות, הכנו תוכניות לעתיד הקצר שלו כאן. הבטחתי לעבור על כתב יד שהושיט לי. איחלתי לו לילה טוב, איחל בחזרה.

* * * * *

שרון שרוע על ספה, ראשו כבוש בה, רגל אחת מדלדלת משפתה, גבו מופנה אלינו. הטלוויזיה ממלמלת ברקע.

"שב כמו בנאדם, זקוף" - אני מתרה בו. הוא מזדקף באריכות עוינת לכדי תנוחה מדולדלת לא פחות.

"לא נעים לסובבים לראות אותך ככה" - אני אומר לו. הקול שלי קרחי.

"איך ככה" - הוא מתגרה בי - "אני יושב איך שאני מרגיש. כולם חושבים שאני לא עושה כלום שעות, ימים ובעצם, אני כל הזמן חושב, חושב. אני עייף מזה."

"... כמו גווייה במעיל המצ'וקמק הזה"

"למה מעיל מצ'וקמק ?" - הוא מתקומם, עלבון לאה בקול שלו - "זה המעיל היחיד שיש לי. הוא מחמם. מה אני אעשה שאין לי מעיל אחר, מה ?"
אני מסב פנים במבוכה ומנסה להרגיע אותו : "זה מעיל יפה מאוד, שרון, באמת יפה."

* * * * *

שרון מקרב פנים חתומות שפם אל המשקה השרוי בלהבות. האש מרצדת בין הזיפים שלו והוא נרתע בצחוק גדול. אחר כך, בתנועה החלטית, הוא צולל אל תוכה וגומע את המשקה בלגימה גדולה רעשנית.
לידיה מנציחה את המראה במצלמה שלה ואני מוחא כפיים.

"טוב לי פה" - אומר שרון - "יהיה קשה לי לעזוב. זה כמו פעם, אנשים שמרניים, לבושים יפה, יש מוסר." - הוא מקנח את שפתיו במפית נייר אדומה ורכה.

"לא כמו תל-אביב, הכל רקוב שם."

* * * * *

"אל תשאל, כולם פה בהיסטריה" - הוא מדווח לי בטלפון - "פוחדים מסדאם ומטילי האנתרקס שלו. מחלקים מסיכות, חיסונים."

"לא יהיה כלום" - אני מנסה להרגיע אותו - "זה תרגיל של הממשלה בהסחת הדעת."
שרון פוחד מפיגועי טרור. נדמה לו שכולם רואים בו מחבל. טוען שכוחות הבטחון מרבים לעצור אותו. פעם גר אצלי ברמת-גן וחזר לקרית ים מפני שאוטובוס התפוצץ לא הרחק מביתנו.

* * * * *

"אני לא יכול יותר, זה קשה ויש לי פחד גבהים" - אומר שרון. הוא מתנשם בכבדות, עומד לצד סלע ופוכר ידיים במאמץ.

"גם אני לא יכול יותר" - אני אומר - "גם לי יש פחד גבהים. אולי תמשיכו אתם ואנחנו נמתין לכם פה עד שתחזרו."

"לאט, לאט" - אומר טיחומיר, המבוגר מאינו בהרבה - "אין סיבה לרוץ. לא ממהרים לשום מקום. אנחנו נלך לפניכם ואחריכם, ככה נגן עליכם מנפילה."
שרון מביט בי ואני מביט בו.

"מה, גם לך יש פחד גבהים ?" - הוא שואל.

* * * * *

שרון, עטוף במעיל חום דהה, חיקוי פרווה, רושם בכתב יד עכבישי על הלוח : "בנימין נתניהו".
עיניים בוהות בלוח ולשונות משתלחות אל זוויות פה במאמץ. כולם מעתיקים את האותיות המרובעות, את האותיות העגולות, את הזנבות המתנוססים פרא מעליהן. בנימין נתניהו. שרון נע בגמישות מפתיעה בין הלוח לתלמידים החדשים שלו. הוא נראה מאושר בדרך ההססנית השמורה למשהו שעתיד להסתיים, שודאי ייגמר ברע. אני יושב בצד השולחן המוארך, מכורבל בחליפה, כפול סנטרים, מכובדות עסקית. כולם מגניבים אליי מבטיסת הופעתי בטלוויזיה לא מזמן. שרון נאבק בגיר, במעיל המציק, בלוח.

פתאום הוא פונה אלי : שמואל, עוד משהו, ללמד אותם עוד משהו ?"

"לא" - אני עונה - "עד כאן זה מעניין מאוד."

הוא מחייך, הפנים שלו מתקמטים. הוא מניח מידו את הגיר בשלווה, במקום במדוייק בשולי המשטח השחור.

"השיעור הסתיים" - הוא אומר ומקשיב בארשת חלומה לרשרוש המתגבר של הניירות ולהמולה הרגילה של כסאות מוסטים ושיחות של הרגע האחרון.

Return

הוא צעיר, אבל בעיניים של צעיר ממנו,הוא נראה מבוגר מאוד.
היו לו משקפיים עגולים (כשעוד לא היו סימן היכר) ויד לבנה ועדינה שבה כתב את מה שסיפרתי לו. כשסיימתי לספר, נשען לאחור ואמר שאני אמיץ ושהוא מודה לי. אני רק חשבתי ששוב אהיה במרכז העניינים ואיך התקשורת תסקר את המשפט.
הוא נתן לי את שמו ואת מספר הטלפון שלו בפרקליטות הצבאית ואמר שאתקשר אליו אם יאיימו עליי, או אם אזדקק למשהו. לא הבנתי למה אני עשוי להזדקק, אבל הנהנתי בארשת של קושר קשר וטמנתי את הפתק בכיס הדגמ״ח. כשביקשתי לאסוף מהשולחן את פיסות הנייר הממורטטות שהבאתי אתי, הוא הניח יד לחה על היד שלי והסיר אותה מהשולחן בעדינות. ״זה חומר ראיות״ - אמר ורק אז הבנתי ששוב הסתבכתי.
חודשיים קודם לכן התגייסתי לצבא. הייתי שמן, לבן וממושקף. אבל כבר כתבתי בעיתון מקומי וכבר הכרתי כמה אנשים מפורסמים. בעיירה שלנו כיכבתי כקריין באירועים חגיגיים. זו היתה תחושה משכרת, להיות במרכז העניינים.
לא היו לי תוכניות מפורטות כיצד להתפרסם. ידעתי רק שאזהה הזדמנויות כשאראה אותן ושלא ארפה מהן. וכך היה.
בלילה אחד, בטירונות הלא קרבית שלי, העירו אותנו משנתנו. קצינים אדומי עיניים הצמידו תגים של יחידה קרבית לכתפינו ואמרו לנו לטפס למשאיות פעורות אחוריים, עם כל הציוד שלנו. המתנו שם, על מושבי עץ מלווחים ומחורצים, שדורות של חיילים חרטו בהם שמות. נשבה רוח שהקפיאה בנו כל מחשבה וכל רצון. בין רגלינו נחו ארגזי ביסקוויטים ושימורי בשר וסכו״מים שקשקו בעליזות שלא במקומה. הזמן עבר ויריעת לילה מכוכבת הוסטה וחשפה שמש, שדיממה בין הרים שקטים, חורשי רעה. מדי פעם עבר רועה עם עדר של כבשים מדנדנות, או שענף של עץ זית היכה בברזנט המצולק של המשאית.
עצרנו ליד מבנה מאבנים ירושלמיות. משאיות באו ופרקו בחצר חיילים וחיילים עלו על משאיות אחרות והפליגו בהן משם. מכשירי קשר צרצרו בחשיבות בג׳יפים ריקים ופקידים ופקידות עמוסים בתיקי ניירת נבלעו בכניסתו האפלה של המבנה. דגל התכנס אל עצמו וסירב להתנופף מגג הבית. מחלונות מוארכים נשקפה ציה משרדית מוכרת, מנומרת בגבות משורבטים של קלסרים. ניאון חיוורייני הקפיא את התמונה הראדשונית הזו בדמיוני.
ירדנו מהמשאית לא מורגלים, בהיסוס. כשגבי מופנה אל החוץ ופניי לאפלה במשאית, גיששתי ברגליי אחר שלב בסולם מתכת זעיר שלא הגיע עד הקרקע. מישהו משך אותי, בנחרה של חוסר סבלנות ואני טבלתי בחצץ ובבוץ. אחריי הטילו את תרמיל הברזנט הענק, שבו ארזתי יותר ספרים וכלי כתיבה מאשר בגדים. באחד הג׳יפים הדליק מישהו את הרדיו ושיר פופולרי הסתלסל. נדחסנו אל אולם גדול ובו ישבנו, כפופים, כמו בתמונות של שבויים בימיה הראשונים של מלחמה אבודה. מישהו הביא מיחם ובו משקעי קפה שחור, מישהו כיוון רדיו טרנזיסטור לקלוט מוזיקה ערבית. אחדים פרשו שקי שינה, או שמיכה צבאית מצמר ונרדמו עליהן בתנוחות עובריות. אני חשבתי על ההשפלה שבחצץ ושזו בעצם הרפתקה שאני חייב לתעד. כך ניחמתי את עצמי באמירה שכל מה שקורה לי הוא חומר גלם ולכן חשוב. בלי להודות בכך, ביני לבין עצמי, הבנתי, כבר אז, שחיי יהיו היצירה היחידה שלי. הייתי מוכשר לכל ברמה בינונית, אך טיפחתי פנטסיות שגבלו במחלה. ״אני הבמאי של הסרט שהוא חיי״ - אמרתי לעצמי - ״החיים אינם אלא סרט קולנוע. לחיות נכון זה לביים אותם בהתלהבות ובתנופה ובלי חשש, ליצור סרט מרתק״.
בעיניים של במאי הבטתי בקצין הבכיר שנכנס לחדר ושלכבודו - ובקריאת ״הקשב״ - הזדקפנו לדום מתוח. הוא הורה לנו לשבת ופרש מפה גלולה על הקיר שמאחוריו. במקל עץ מחודד הצביע : ״כאן אתם״ - וראשינו נמתחו, באי אמון, לראות את הקסם. ״כאן הם״ - ירק את המילים. גילינו שיש לנו תפקיד והוא לשמור על סדר ומשמעת ולשבור לכל מי שצריך את כל העצמות. יש לנו גיבוי מלמעלה, ״מהכי למעלה״ - סיים בחצי קריצה ובחצי גיחוך. החזה שלו נמתח כשרמז כך שיש לו מהלכים בהכי למעלה. היינו הקהל הלא נכון, אבל ידעתי שעדיף קהל כלשהו על העדר קהל.

בחוץ המתינו אפסנאים גסי חיטובים והטילו בנו אלות מעץ ונשק משומן. חתמנו על טופס מרוכז וחגרנו את חגור הקרב. ידענו רק שהאוייב זה "הם" , אפילו לא מדוע. נשיא אמריקני שהה אז בביקור והיה חשש ל-"הפרות סדר", כפי שכינו את המהומות של פעם.
כבר היה בוקר שדימם אל הרים מסולעים ובין טראסות מעובדות ומגודרות, כשהגענו אל עמדת פיקוד קדמית. בבית שהוחרם, ישבו חיילים בכריעת צפרדע, אחוריהם נוגעים וניתזים מעקביהם. הם טבלו פרוסות לחם עבות במיוחד בקופסת שימורים מהבילה ודחסו אותן לפיות פעורים באצבעות נקניקיות ומשומנות. אחד מהם קם בחוסר רצון בולט וכיוון אותנו אל חדר גבה תקרה. "שימו את הדברים שלכם כאן" - אמר - "עוד מעט תצאו לסיבוב ראשון". אחר כך אמד אותנו בעיון והצביע עליי ועל עוד מישהו : "אתה ואתה".
רק כשהלכנו אחריו ראיתי שזה שי. נולדנו וגדלנו יחד. נחשבנו ל-"גאונים" ובינינו ובין הורינו שררה תחרות כלל לא סמויה. הוא היה רזה, ממושקף, בעל אצבעות ארכניות ונשא חתימת שפם תמידית. אמרתי "שי" בהפתעה והוא אמר "שמואל" בשמחה ושנינו הבטנו בסמל השחום והשמן שהוביל בראש.
יצאנו אל מרפסת שנפתחה אל כפר מתנמנם בשמש בוקר. הסמל תקע יד שחורת ציפורניים בנוף ואמר : "חלחול", כאילו בצלילים האלה אמר הכל. כשראה אותנו תוהים, נאנק. "כפר של פורעים" - היה לו קול צייצני כשהתרגז והניגוד בין הקול הזה לפיזיות האפלה שלו היה מאיים - "בעוצר משקיעה ועד זריחה, מעלות החמה ועד צאת הנשמה. אף אחד לא יוצא מהבתים. מי שיוצא - ללמד אותו לקח" - הוא הניף אלה דמיונית וניפץ אותה על מפר עוצר מדומה - "ללמד אותו לקח ואחר כך להביא אותו לכאן, לארוחה" - הוא חשף שיניים צחורות בגיחוך ששטף גם את עיניו. לפתע הרצין : "הפרה ראשונה - שוברים את כל החלונות בבית של העבריין. הפרה שנייה - כל המשפחה בביקור חולים אצלנו". פתאום הוסיף, שלא לצורך : "יש להם חתיכות לא רעות, שם" ונעלם. מהפתח זעקה דמותו, נבלעת בצללים : "למה אתם מחכים ? תרדו כבר" וככה עפנו לו מהעיניים.
בצבא התאמנו רק בשני סוגי רובים וגם אלו היו אימונים מוגבלים מאוד. עכשיו כיתפתי רובה ארוך ממידותיי שהטלטל ונקש באבנים. ירדנו בשביל צר מאוד שהתפתל עד אל בתי האבן הקיצוניים. חצינו ערוגות של גידולים חקלאיים קשורים בחוטים אל סמוכות. לא אמרנו מילה, שי ואני. היינו שרויים בצלילות הדעת הבאה משכרון של עייפות. בחצר אחד הבתים, עמד תושב מקומי והביט בנו ברחמים. הוא סלסל קצה של שפם לחיים וחשבתי שאולי הוא מאותת למישהו ואחר כך חשבתי שאני בטח לא שפוי. כשעברנו ליד הגדר שלו, הוא בירך אותנו לשלום בקול גדול.
שי, שלמד ערבית , החזיר לו ברכה ובאותה הנשימה הורה לו להכנס הביתה. הערבי נד בראשו לשלילה והצביע השמיימה. שי פרץ בשטף של ערבית 6 יחידות נרגשת והערבי נתחב לתוך דבריו, סמוק ומתנשם. גם שי האדים. הוא לא היה אדם רגוע במיוחד, שי. היו לו טיקים בפנים והאצבעות שלו התפתלו כנחשים לבנים וזעירים כשהתרכז.
שי פנה מעם הערבי ואמר לי : "הוא מסרב להכנס הביתה ואני לא בטוח שזו הפרה של העוצר, אבל רק על החוצפה שלו, על זה שהוא מתווכח עם חייל ישראלי, מגיע לו שנשבור לו כמה חלונות". הנשימה של שי כבר היתה קצרה מאוד כי הוא סבל מאסתמה. פחדתי שיקרה לו משהו, אז הלכתי אחריו בשביל מאבני מרצפת שבורות, שהתגבה עד לבית. הערבי חסם בגופו את הדלת. שי ואני הקפנו את הבית וניפצנו באלות שלנו חלון. הזגוגית רק נסדקה וסירבה להתנפץ. שי תלש בזעם וילון מלמלה לבן שכיסה על החלון ושב והיכה בפראות בזגוגית. אז הבחנו שנינו בנערה ששכבה במיטה, עירומה והביטה בנו בעיניים קרועות. היה לה חזה לבן וכבד, מרושת ורידים ירוקים והפטמות שלה הזדקפו מפחד ומקור. היא היתה באמצע כתיבה של משהו והיד שלה היתה מונפת באוויר ואחזה בעט. שי הביט בה והיא השפילה מבט וכיסתה את עצמה בתנועה עוויתית ואז הוא הסתובב וירד בשביל ואני שוב השתרכתי אחריו. שי אמר : "אני מצטער" ולא אליי דיבר. עברנו מאות מטרים ושי אמר : "אסור שזה יקרה לנו עוד פעם, צלם אנוש וכל זה".
הנהנתי, אבל לא אמרתי מילה ושי המשיך : "אני מציע שלא נספר על זה למפקד" ואני עניתי שזה לא אפשרי, אנחנו חייבים לדווח על כל תקרית, אבל נוכל לא לנפח את הענין. בשארית הדרך, שי שתק והוא התמיד בשתיקתו גם כשדיווחתי לסמל על מה שקרה. הסמל האזין לי בפנים הולכים ומתקדרים ובעיניים שפרצו בלבן ובאדום

מארובותיהן. בסוף נבח : "תביאו את כולם לכאן, את כל המשפחה", הפנה אלינו עורף פרי ונעלם.
שי אמר בנביבות : "למה הוא התכוון" ואני לא עניתי. שי : "הולך להיות פה בלאגן. מוכרחים לתעד הכל".
הסכמנו שאסור לנו לכתוב בעברית. ידענו שאם נתפס ... זה היה מקום מבודד ואנחנו היינו מאוד שונים מהם.
סיפרתי לשי שלימדתי עולים מגרוזיה לקרוא ולכתוב בעברית. בתמורה לימדו אותי אותיות קיריליות. אלמד אותו לכתוב קירילית ובאותיות האלה נכתוב מילים עבריות. שי שלף יומן קטן בכריכה שחורה ואני כתבתי בו באותיות עכבישיות את התאריך ואת מה שאירע באותו הבוקר.
ברשמיות סגר שי את היומן, השחיל אותו בכריכת פלסטיק מחורצת וטמן אותו בכיס בחולצת מדים רפויה, גדולה עליו בכמה מידות. ככה, כשאני מתאפק שלא לצחוק ושי נפוח מתחושת שליחות, ירדנו בשביל, בין כבשים מדנדנות, אל שקיעה כתומה. הערבי עמד בפתח הבית והמתין, כאילו ציפה לנו ואולי, אכן, ציפה לנו. שי אמר לו כמה דברים, כמעט בחביבות והערבי עמס על גבו בנכונות תרמיל קטן. אז הוסיף שי משהו והערבי שמט את התרמיל מעל גבו. בהלה לבנה פשתה בפניו.
הוא ירה בשי צרור משפטים, שחלקם תחינה והפצרה וחלקם קשיחות של מי שמשוכנע בצדקתו. אבל שי משך בכתפיו ופשט ידיים גרומות לצדדים. הערבי נכנס לביתו וטרק אחריו דלת עץ ירוקה וחורקת. שי הביט בה כמהופנט.
כעבור מספר דקות נפתחה הדלת וממנה הגיח הערבי, שחוח, בגלבייה לבנה, פשוטה. אחריו הופיעו אשתו והבת, מושפלת מבט, נמנעת מעיניו של שי. שי פנה אל הערבי ושאל משהו וזה ענה בשלילה. בקול חמור הזהיר אותו שי והערבי התעקש. שי ויתר, סידר אותנו בשיירה קטנה, אני בסוף וטיפסנו אל המבנה בראש גבעה קטנה, בקצה השביל.
שם, בפתח המבנה, רגליו פשוקות, ידיו נתמכות במותניו ופרקיהן מלבינים בזעם - עמד הסמל ורשף בעיניו לעבר הערבי. כשהגענו עד אליו, התעלם מאיתנו, ניגש אל הערבי בשתי פסיעות ובקול שקט אמר לו : "כלב". דוקא השליטה המופגנת בעוצמת הקול היא שהחדירה איום בקללה השגרתית הזו. אפילו הערבי נרעד. בקולניות מודגשת אגר המפקד רוק סמיך בפיו, ערבל אותו והטיחו בפניו של הערבי בסילון מצהיב. הרוק ניגר ממצחו אל תוך עיניו והערבי הרים את ידו לקנח את המסה הצורבת. התנועה הזו הקטנה חוללה במפקד שינוי מופלג. הוא התנער וגבה וניפח את חזהו. מהנדן שלמותניו שלף אלת עץ ממורקת, הניף אותה באיטיות והנחית אותה, בעוצמה ממוקדת, על זרועו של הערבי.זו התנפצה בנקישה. הערבי ייבב וחדל באחת. אשתו ובתו הביטו במחזה, קפואות. אנחנו היינו לניצבים ואפילו הבמאי, המפקד, נראה אבוד לרגע. שי העיף בי מבט גדוש משמעות ("אתה זוכר ? אתה מתעד ?").
המפקד אמר : "תכניסו אותם לחדר האוכל במבמנה ושאחד מכם יישאר לשמור עליהם עד שאני מגיע".
ידו של הערבי נתלתה מכתפו בזווית מוזרה ושי שאל את המפקד מה לעשות. זה נחר לעברו, אמר שישלח את החובש ונעלם.
לא נפרדתי משי. בחדר האוכל המתנו שעות, עומדים כולנו, עד שהגיע בחור דק גזרה, משופם וחובש כיפה לבחון את זרועו של הערבי. הוא צקצק בלשונו בהומור, משך בזרוע בחוזקה וקיבע אותה - והכל בתנועה אחת. הערבי צרח והזיע זיעה לבנונית, כמו חלב. הצרחה שלו הדהדה בכל המבנה ושבה אלינו מותשת ומעוותת. אשתו קרסה אל ספסל מאורך וטמנה את פניה בין שתי כפות ידיים ארוזות בעור קמוט. בתו פיסלה מתוך הכאב והאימה תנוחה של הקשבה למשהו שמעבר, עיניבה רחוקות.
החובש הלך וכולנו התיישבנו, כמו על פי אות. שי שלף מכיסו את היומן הקטן שלנו ואני רשמתי : "המפקד שבר יד באלה. טיפול רפואי רק לאחר שעות." בלי שהסכמנו מראש, חתמנו שנינו ליד הרישום ושי שב וטמן את הפנקס בכיסו. המפקד נכנס לחדר האוכל ושאג על כולנו לעמוד. כך עשינו. הוא התקרב אל הערבי ונעץ בחזהו אצבע בשרנית. אחר כך קירב את פניו אל פני הערבי, עין בעין, אישון באישון, עד שהערבי דמע ועפעף. למראה הזה סטר לו הסמל ופנה לשי : "תרגם לו כל מה שאני אומר". הפוגה. "כשאני פונה אליך, קוסי, תענה בכן, המפקד". "כן, המפקד" - הדהד שי.
"תגיד לו לעמוד על רגל אחת". שי אמר משהו שלא הבנו ובדרך קסם התרוממה רגלו של הערבי באוויר ונותרה שם, גרובת גרב בלויה ונתונה בנעל מחוררת ונוטפת צואת פרות. המפקד נתן בו מבט של בחילה וסטר לו שנית.

זו היתה סטירה אגבית, יותר סמל של סטירה מאשר הדבר האמיתי. באגביות הזו היתה טמונה השפלה גדולה. לרגע נראה הערבי כאילו הוא עומד להגיב ועיניו של המפקד ניצתו בציפייה תאוותנית, אבל הערבי דעך שוב והמפקד סטה ממנו בשאט נפש. לשי : "תגיד לו לצטט פסוקים מהקוראן, להתפלל".

"המפקד ..." - החל שי אבל זה נתן בו מבט מצמית, בוער באש שחורה ושי תרגם. סנטרו של העקרבי רטט ובתו בכתה באלם, בלי לקנח את הדמעות, חוטים שקופים-כסופים נמתחים מאפה.
בקול דק החל הערבי לצטט מן הקוראן בערבית נמלצת, מתנגנת. הוא עצם את עיניו והבליט זיפי זקן בן יום בהטייה עיקשת של כל פניו אל מקור האור הקלוש שבתקרת החדר. הפסוקים נתמלטו מפיו תכופים, דחוסים, גרוניים. הוא לא סלסל בהם. הוא נשמע כאילו הוא טובע ונאבק לנשום. גם כשהמפקד צרח "מספיק" הוא לא חדל. להיפך, קולו הלך והתגבר, הדהד והשתבר בחדר האוכל המכוער, עד שהמפקד סב על עקביו בזעם ויצא.
דממה שבירה השתררה ושי התנודד מרגל אל רגל במבוכה. הערבי הגניב אליו מבט ושב והשפיל אל הרצפה. הבת ישבה ליד אימה, ידיה חובקות את כתפי האם, העטויות רדיד סרוג, עב לולאות. אל המתווה הזה של אור וצל פלש המפקד, מלווה בשני טוראים גסים. הדלת התנודדה על ציריה מעוצמת הדיפתה ושני החיילים אחזו בבתי שחיו של הערבי וגררו אותו, הולך ומחצה ונשרך למחצה, אל מחוץ לחדר.
נאקה פצועה נתמלטה מן האם וגופה נשבר על ציר והתקפל לשניים. הבת הרימה פנים שטופי דמע ונעצה במפקד מבט ממרה. בקרב המבטים הזה הפסיד המפקד ונסוג אחר טרפו אל החדר השני. "סלקו אותם מפה" - צרח בקול דקיק וצעדיו הכבדים נמוגו במסדרון.
שי ליווה את שתי הנשים עד לפתח הבנין והן ירדו בשביל, מביטות לאחור מדי פעם. שי הושיט לי את הפנקס בלי אומר ואני כתבתי בו ואז שבנו אל המפקדה פנימה. חייל צהוב עור ומחוטט פנים חסם בפנינו את הכניסה. הוא לא אמר דבר, רק הציב מולנו גוף שמן ושעיר ומיוזע.

"אסור להכנס" - אמר כשראה שאנחנו מתעקשים - "המפקד אמר".

"מה הוא אמר ?" - חיקה שי כעס - "לא להכניס חיילים ישראלים, שהביאו את הערבוש שבפנים ?"
החייל היסס והביט בנו בחשד, אך הצטודד למחצה והניח לנו לחלוף על פניו ולהכנס לחדר גדוש עשן.
המפקד ישב על אחד הספסלים בתנוחה של רכיבה, פשוק רגליים וגופו מוטה קדימה. מאחוריו ישבו כל שאר החיילים, מגחכים, שורקים וצועקים. על השולחן, רגליו משוכלות, ישב הערבי, עיניו דחוקות למעלה, חושפות את לובנן, גרונו משורג גידים דמויי כבלים ופיו גדוש מחית כתומה. מדי פעם גחן אליו אחד החיילים ודחס את המחית בכוח אל גרונו בכף גדולה. אחר דלה מנה נוספת מפחית ריבה כבירת ממדים ודחס גם אותה אל הקרע המדמם שהיה פי הערבי. זרזיפים שחורים ניקוו בקצות פיו ואפו של הערבי, מתערבים בריבה שהקשיחה באוויר החדר.

"אכול !" - צווח המפקד בפאלסטו - "אכול, או שאהרוג אותך". הערבי חיקה תנועה או שתיים של לעיסה וחדל. המפקד חבט בבטנו באלה והערבי קרס והקיא את בלעו בחיק המפקד.
שתיקה השתררה ואפילו החיילים נראו מפוחדים. המפקד הביט, לא מאמין, בריבה המעוכלת למחצה, המעורבת בדם ורוק, שניגרה על מדיו וניקוותה סביב למבושיו. בחילה עיוותה את פניו למסכה זועמת. לפתע זינק ממקומו והשכיב את הערבי על השולחן, דוחק בשתי כתפיו. אחר כך נטל מלוא החופניים ריבה בשתי ידיו ודחס אתה לנחיריו של הערבי ואל פיו ושוב ועוד מנה, בידיו ובכף, דוחק את אצבעותיו אל הנחיריים הקרועים, אל השפתיים המרוטשות.
הערבי נאבק לנשום פעמים מספר, חזהו התנפח והלך ולפתע חדל.
עכשיו קפאו הזמן והחלל. המפקד רכן מעל הערבי כאומר להנשימו. באצבעות גסות תלש פיסות ריבה קרושה מתוך גרונו של הערבי ומנחיריו וסטר לו, אבל הערבי כבר לא הגיב. המפקד אחז בכתפיו ובצווארו וטלטל אותו כטלטל בובת סמרטוטים. נדרשו שניים מהחסונים שבחיילים כדי לנתק אותו מעם גופת הערבי ולהושיב אותו בפינת החדר, צפוד ורוטט לחילופין. הוא נעץ מבט מת בנקודה רחוקה, גופו זקוף וידיו התוו תנועות מתוך מחזה פנימי.

שי ואני יצאנו מהחדר והחייל בפתח שאל אותנו, עיניו בורקות בסקרנות ערמומית, מה קורה בפנים. שי התעלם ממנו ואני מיהרתי אחריו. עמדנו על מרפסת התצפית, באוויר הקר מאוד. שי לא אמר מילה וגם אני שתקתי. לפתע כיוון שי את הרובה שלו אל הכפר המואר וסחט הדק מדומה. "ב-ב-בם" - תרע בקול מאנפף - "הרגתי את כולם, אני שונא אותם". לשמע החרוז הזה, פרץ בצחוק בלתי מרוסן ואני אחריו, אוחז בבטני ומתפלש באבק ובבוץ שעל רצפת התצפית.
באותו הלילה הגיעו מפקדים בכירים ופוליטיקאים אל המקום, קיבלו דיווחים ממושכים ומתפתלים והורו לכולנו להתעלם מכל מה שראינו ולהמשיך בעבודה.
למחרת בבוקר, פורקה היחידה הקטנה שלנו וכל אחד מאיתנו סופח ליחידה אחרת. שי ואני הופרדנו זה מזה. לפני שעלה למשאית, שק שינה גדול על כתפו, נתן לי שי את היומן בכריכת העור.
"מה זה ?" - אחד המפקדים חטף את הספרון בחשדנות ועלעל בו.
"תרגילים במתמטיקה" - גיחכתי - "אנחנו חברים מבית הספר ומאז אנחנו מתחרים מי חכם יותר".
המפקד הביט בענין באותיות המוזרות והבעה של הכנעה התחלפה בנחרת בוז. הוא סגר את הפנקס בתנועה חדה והושיט לי אותו בחזרה : "אל תעשה שטויות" - איים, אבל בחוסר בטחון.
שי חייך אליי מעל דופן המשאית : "אל תעשה שטויות" - חזר - "עשה מה שנכון" ושאף מנה גדושה ממשאף הוונטולין שלו.
כך, מחייך, חתימת שפם, משאף נגד אסתמה בידו, קסדה מטלטלת על ראש, מדים רפויים על גוף לא חיילי, אני זוכר את שי. לא ראיתי אותו מאז. לימים, קראתי בעיתון, שהתמנה למשרה מבטיחה בפקולטה למתמטיקה בטכניון שבחיפה. אותי הציבו ביחידה של חיל האוויר. באחת מהחופשות, שלחתי מכתב מפורט לפרקליטות הצבאית : מקומות, שמות, תאריכים, שעות ודקות, מעשים, הרבה מעשים. האשמתי את כולם : מפקדים ישירים, פחות ישירים ומאוד לא ישירים, עד אלוף הפיקוד שהורה לנו לבצע את המעשים האולם באותו אולם בלילה הראשון.
בימים ובלילות שבאו לאחר מכן, כששכבתי ער מפחד נקמתם של אלה שאותם הסגרתי, הקרנתי, באולם שבדמיוני, סרטים תיעודיים קצרים ממהלכו העתידי של המשפט. כיכבתי בכולם, מעיד על הדוכן, במינונים הנכונים של רגש ושל שכל מנתח. אחרי השיחה עם הפרקליט, ירדתי במדרגות המצופות לינוליאום מצולק בדלי סיגריות וליטפתי, מבלי משים, מעקה של עץ תלוש ממקומו. מבעד לשרעפים של תהילה ונקמה, חדר אליי קולו של הפרקליט הצעיר, מקצה גרם המדרגות :
"אתה יכול לחזור אליי, בבקשה ?"
כשנכנסתי לחדרו, הוא עמד, גבו אליי, מפריד בשתי אצבעות תריס מתכת דק ומביט ברחוב הריק המשתפל על הגבעה. הוא לא פנה אליי גם כשהתיישבתי ושאלתי אותו מה קרה.
"התקשרו אליי" - אמר - "הפרקליט הצבאי הראשי. המשפט יהיה בדלתיים סגורות. יש כאן חומר רגיש בגלל הסיפור עם הקוראן." - לא היתה שום התנצלות בקול שלו - "אנחנו לא רוצים מהומות בעולם הערבי" - הוא שחרר את התריס בצליל מתכתי - "צריך גם לחשוב על תהליך השלום".
הייתי מאוכזב אבל אמרתי : "העיקר שהאחראים ייענשו" - בקול שטוח וחשבתי שאני נשמע מצפוני וממלכתי כאחד.
הוא משך עכשיו בחבל וכל התריסים צנחו בשריקה זה על זה, מטילים חשיכה בחדר.
"לא כולם. רק הסמל ומי שהיה אתכם בעמדת התצפית".
זכרתי קטעים מהסרטים המתאימים ואמרתי שאלך לעיתונות עם הסיפור.
הוא גיחך בעייפות : "נכניס אותך לכלא. עכשיו לך, נתקשר אליך."
הדרך למטה בפעם השנייה. הבחנתי בציפוי הפלסטיק המתקלף מהקירות ובטינופת השחורה שהצטברה על המדרגות במעטה שמנוני וחלקלק. פתאום נשמתי אוויר מעופש.
מישהו ניסה לאחוז בידי ואני הרמתי את עיניי. לצידי עמד מפקד יחידת התצפית, הסמל. ידיו היו נתונות באזיקים והוא היה מגודל זקן. עיניו נפערו כלפיי מבעד לרשת דק'יקה של נימים אדומות. נחיריו רטטו וגידים מאיימים דחקו זה את זה בגרונו.
"למה ?" - בהתחלה לחש ואחר כך הלך קולו והדקק, הלך וגבר והתעצם, עד שהפך לצריחה נוקבת : "ל - מה ?"

אך שומריו דחקו בו במעלה המדרגות, כשהוא כושל למחצה ונגרר למחצה, עד שנעלם מן העין.

Return

דודאים

ביום הולדתו הארבעים יצא ציטיאט מביתו, נעל בקפידה את הדלת, כהרגלו, העיף מבט אחרון בשדה הדודאים הפורח שלו ושם פעמיו אל עבר תחנת האוטובוס היחידה. שם עמד, מעשן סיגריה אחרי סיגריה עד שהגיע האוטובוס המוביל לתחנה המרכזית בחיפה.

שלושה ימים ושלושה לילות נעדר ציטיאט מביתו. אף אחד לא חש בחסרונו. הדואר לא נערם על מפתן דלתו והטלפון לא צלצל. וביום הרביעי ירד ציטיאט מהאוטובוס ואיתו אשה זעירה, מצומקת ושחורה, שנשאה מזוודה אחת מתפוררת ובה בגדים צבעוניים וצעצועים לילד.

הם לא החליפו מילה עם הנוסעים או עם הנהג. בתחנה ירדו והחלו במסע רגלי ארוך אל ביתו של ציטיאט. כשהגיעו, נבלעו בפתח הבית הישן וסגרו את הדלת אחריהם. כך התחתן ציטיאט, בסתר, כפי שעשה כל דבר אחר בחייו.

אנחנו, שכניו, לא ידענו לספר דבר עליו או עליה. הוא הגיע משום מקום. הוא רכש בכסף שמקורו לא ברור בית מט ליפול ואליו צמודה חלקת אדמה קטנה ומוזנחת. ציטיאט שיפץ את הבית במו ידיו. הוא צבע אותו בצבע לבן מבחוץ ומבפנים. הוא התקין בו תריסי גלילה. הוא החליף את הזגוגיות המאובקות והסדוקות בחלונות הבית. הוא עשה לו גדר גבוהה מעצים ועליהם גידל צמחים מטפסים, עד שהוא והבית נעלמו כליל מעינינו. זו היתה טירת המיסתורין שלנו בילדותנו. דרך המטפסים האלה ניסינו להציץ פנימה, אל ההרפתקה.

מדי פעם יצא ציטיאט אל העיר למכור את פרחי הדודאים שגידל ליצרני תרופות שונים ולרוכלים ולחנויות. כששב, הביא עימו חומרי בנין : מרצפות לשביל קטן שסלל מן הגדר החיה ועד לפתח הבית, טיח לתיקון סדקים , דברי חשמל. לא דיברנו איתו מטוב ועד רע והוא לא דיבר איתנו ולא נענה למבטינו הסקרניים. הלכנו אחריו בחבורה ממרחק בטוח, אני וחבריי. עד שהוריי הזהירו אותי מפניו. "הוא משוגע קצת" - הם אמרו בפנים מזרות אימים - "תתרחק ממנו, אף פעם אי אפשר לדעת".

כך חי לו ציטיאט שנים רבות בתוכנו. בתחילה עוד ניסו נשים זקנות לשדך לו מישהי. הזמינו אותו לנשפי ריקודים. אבל ציטיאט סירב, תמיד במנוד ראש ותמיד בחיוך שהאיר לפתע את פניו. שדכנים באו אליו, שלוחיהן של נערות זנוחות וכעורות מראה, שאפילו ציטיאט נראה להן על פני חיי בדידות בבתוליהן. אבל גם את פניהם השיב ציטיאט ריקם עד שהתייאשו וחדלו לבוא והותירו אותו בבדידותו, רווק המגדל פרחים במקום בנים. את חובותיו שילם תמיד בזמן. חיינו איתו והוא חי איתנו, כדרך שזנים שונים חיים בטבע.

לכן מובן מדוע עוררה הזרה חרושת של שמועות ולשונות רעות. יש שאמרו שהיא אהובה שציטיאט זנח ושהיא בהריון ממנו.
כולנו התפלאנו מה מצא בה, בכמשונית הזו, שחורה אך לא נאווה, שבחר לשאת דווקא אותה לאשה. יש שהעלו סברה שאין הם נשואים כלל ועיקר וחיים בחטא. רבים, שבנותיהם נדחו על ידו אף מבלי שטרח לראותן - חשו מבוזים והרבו לדבר בגנותו.
אך החיים הקהו את העוקץ ועניינים אחרים באו במקום הענין הזה וכולם הניחו לציטיאט ולזוגתו לחיות בדירתם המוגפת, מאחורי הגדר הסבוכה. עד שציטיאט עצמו החל להשתנות.
בתחילה, החל מתהדר בלבושו. לא עוד סרבלי עבודה דהויים וחתומים באדמה קרושה ובמיץ דודאים. עכשיו הסתובב ברחובות המעטים שלנו בחולצות פרחוניות קלילות ובמכנסיים מבריקים ובנעלי עור שחרקו עם כל צעד שעשה. הוא הרבה לקנות פרחים ומיני מתיקה. הוא לא הניח לבעלי החנויות לארוז מה שקנה ולא נתן להם לסדר את הפרחים. היה אורז הכל במו ידיו ומסדר את הפרחים בקפידה גדולה. כשסיים, סקר בגאווה את מעשי ידיו ושילם בקופה.
באחד הימים נסע שוב לחיפה וחזר עם חבילות : טלוויזיה ורדיו עם רמקולים גדולים. מאז ועד השעות הקטנות בכל לילה, נשמעו מביתו של ציטיאט צלילי מוסיקה, חודרים את גדר השיחים העבה. אורות נגהו בבית והטילו את נוגהם על השדות שלו ועל שדותיהם של אחרים. הם שרו יחד, היא והוא והיה לה קול פעמוני ולו היה קול באס עם תהודה. לפעמים היה הבית חשוך כולו ורק המוסיקה עלתה ממנו. לפעמים דלק רק אור בודד וחיוורין בחדר השינה של השניים.
כשהיא יצאה את פתח ביתם, היא היתה אותה אשה כנועה ושברירית, שדופה ופחמית, שהגיעה באוטובוס באותו בוקר ראשון. פניה היו כבושות באדמה ועיניה היו כבויות. היא מיהרה לבצע את קניותיה, משלמת, בלי אומר, במזומנים וכמעט נמלטת מן החנויות. לא היתה זו ביישנות. להיפך, היתה בה גאווה מרדנית, כאילו לא יאה לה לדבר עם אנשים, ודאי לא עם אנשים כאלה. גופה היה כפוף אך קשוח וצווארה הזדקר קדימה במאמץ של לא לראות ולא להיראות.
באחד הבקרים קם ציטיאט ועקר במו ידיו את כל שיחי המטפסים שהסתירו את העולם ממנו והסתירו אותו מן העולם. היא עמדה לידו כל אותה העת, מנפיקה לו קריאות קטנות של עידוד ואהבה והוא - כוחו גבר עם כל קריאה כזו. במו ידיו עקר שתילים ואדמה, ניפץ את הגדר אשר בנה בעמל רב. כשסיים, חיבקה אותו, מגיעה

בקושי אל מותניו. לפני שנכנסו, הביטה לאחור בנצחון קטן, כאילו קיוותה שכולנו רואים את הוכחת בעלותה עליו. ציטיאט חייך באושר.

עכשיו יכולנו לראות את פנים הבית. הם לא טרחו להסתיר אותו בוילונות, כאילו רצו להפגין את אושרם החדש. הם התחבקו והתנשקו, זוג צלליות יונים מבעד לחלון.

אפילו אהבה עשו כך, בגלוי. היא הרבתה בבוקר לנקות את ביתה והוא עבד בשדה הדודאים. בלילה שמו מוסיקה והתעלסו והרבו לשתות יין.

הזמן עבר והיא הרתה. את העובר נשאה כמו עיטור, או אות כבוד, כמו הוכחה ניצחת. היא נהגה ליטול את ידיו של ציטיאט ולהעבירן במעגלים על בטנה החלקה, המתוחה. הוא נהג לכרוע לרגליה ולהצמיד אוזניו השעירות, המגודלות, אל הפלא הצומח בבטנה. היא שמה אז יד, שקופה ודקיקה, על ראשו ופרעה את שערותיו המאפירות. באותן שניות, היה ציטיאט עוצם את עיניו ונראה כמי שמוכן למות מאושר. הלמות הלב המשולשת - שלו, של אשתו ושל זרעו - הפכה למוסיקה והוא הסתלסל איתה, מעלה מעלה.

יום אחד תכפו עליה צירים וציטיאט נסע איתה במונית ונלווה אליה לבית החולים ושב משם איתה ועם תינוק שחור, שדוף, קמוט ובעל ידיים ענקיות, שלא תאמו כלל את מידותיו. ציטיאט ירד מן המונית שהחזירה אותם, פתח את דלתה האחורית וערסל את רעייתו בזרועותיו עד אל הפתח. שם הניחה ברכות על המפתן, גבה נשען אל קורת תמיכה. אחר כך שב אל המונית, שילם לנהג את שכרו והוציא ממנה מין סל מוזר ובו, מכורבל בשמיכות מצמר, שכב לו הנולד. אז שב אל אשתו והניח בידיה את התינוק והם שניהם התבוננו בו שעה ארוכה מאוד. רק משב קליל של רוח הזכיר להם שהם בחוץ והם זזו ממקומם במאמץ ונכנסו הביתה.

כעבור ימים מספר, סבב ציטיאט בין כולנו, שכניו ומכריו ובעלי החנויות וספקיו וקונייניו וחילק לנו מעטפות מוארכות ובהן הזמנה לטקס ברית המילה של בנו. היום צוין בהזמנה והשעה וגם כתובתו של ציטיאט, ״נא לא להביא מתנות״ "אתם ברוכים בבואכם״ והרבה מילים חמות לכפר, אולי, על שנים של אלם.

אל ציטיאט נלוותה אשתו, שחורה-חיוורת-צהובה, כחושה מתמיד ועיניה עייפות. היא לחצה את ידיהם של כל המוזמנים ומלמלה מילים של הזמנה. ציטיאט עצמו דיבר איתנו וביקש מאיתנו לבוא וכולנו אמרנו שנבוא, בודאי, איזו שאלה. הוספנו להביע ענין של סתם ולשאול מה משקלו של היילוד ובריאותו והאם הוא יונק ומה האם אוכלת ואיך היא מרגישה. ציטיאט ענה על כל השאלות באריכות רוח, במקום אשתו וכך נפרדו שניהם מכל אחד בתקיעת כף שהבטיחה נוכחות במסיבה היחידה שציטיאט ארגן אי פעם.

מבעוד יום, סידר ציטיאט, בעמל רב, שולחנות מחוברים בחצרו. עליהם פרש מפות רקומות ולבנות שהזמן הטיל בהן כתמים צהובים. על המפות סידר כוסות ומפיות וסכו"מים ומחזיקי מפיות ובקבוקים מלאים של יין, פתוחים כולם וחטיפים רבים ומיני בשרים ומתיקה. כשסיים בנה סוכה שלמה מערימת קרשים וחיפה אותה ביריעות פלסטיק של חממות שסחב על גב כפוף מן השדה.

לבסוף היה הכל מוכן. הוא התבונן במעשי ידיו במבט אחרון של עונג ונכנס הביתה להתקלח ולהתכונן. כל הזמן הזה, לא יצאה אשתו מן הבית ולא סייעה לו.

הרבה לפני השעה היעודה, יצא ציטיאט מביתו, לבוש כחתן בחליפתו ונעמד אל הגדר הנמוכה, החדשה, אשר הקים , ליד השער, שמח לקבל את פני אורחיו. כשהגיעה השעה היעודה החל מתבונן בתמהון על סביבותיו. כשחלפה השעה היעודה חזר אל הבית לבדוק את ההזמנות ולשוחח בקולות מהוסים עם אשתו. התינוק בכה מעט והשתתק, שד אימו בפיו.

בהזמנות היתה השעה שעה והכתובת כתובת והיום זה היום. הוא יצא, איפא, שוב אל הגדר וחצה אותה אל הרחוב והביט ימינה ושמאלה. אחר כך החל צועד בצעד מזורז ונעלם מן העין.

כעבור שעות רבות חזר, כולו מאובק, בגדיו ממורטטים, נתיבים שחורים של פיח ודמעות חורשים את פניו. בלי אומר ארזו הוא ואשתו את דבריהם המעטים, שמו את היילוד המצווח בסלסלתו. אחר כך יצאו מן הבית ונעלו את הדלת בקפידה, כהרגלם. אחר כך באו אל תחנת האוטובוס ונסעו בו ולא אמרו מילה לאיש.

הבית נותר שומם וסגור. עשבים שוטים פשטו בשדה הדודאים וצמחים מטפסים פשו בקירות הבית ובחדריו, גם פנימה. קורותיו של הבית מכו והתמוטטו ברקבונם. קורים של עכביש ארזו את המכשירים החשמליים באריזה של לובן מאפיר. בקושי עמד הבית בעליבותו.

עד שיום אחד שב ציטיאט באוטובוס, לבד. דלת האוטובוס נפערה בתחנה וממנה נפלט הוא אל הרחוב המאובק, המחוצץ. הביט מעט בשמש, מסנוור. אחר כך הכתיף שני סלי קניות גדולים, קשורים בחבל ושם פעמיו אל ביתו. בבטחון שם פעמיו, כאילו לא נטש מעולם. רגעים ארוכים עמד והביט בעזובה, בשדה הבור, בבית. הוא לא אמר מילה ופניו נותרו כשהיו.

אחר כך שלה מכיס חליפתו מפתח משופשף והחדיר אותו בעדינות אל תוך מנעול הבית. לאחר שכנועים רבים סב המפתח ופתח את הדלת בפני ציטיאט. הוא נכנס פנימה ואת הדלת סגר אחריו.

כשיצא, היה לבוש סרבל עבודה דהוי, מוכתם באדמה. הוא החל מנכש ביסודיות את העשבים השוטים. כשסיים, אכל מעט והחל חופר באדמה יסודות לגדר מטפסים. בעקביות חפר, בכוח. לכל חור שגמר שפך בטון שערבב בצד בקערה. כך, יום יום, חפר, עדר, ניקה, סייד, שיפץ, צבע, ביטן, סלל, גדע, גזם. יום יום ולעתים בלילה. גו מיוזע, כתמים כהים בסרבלו, שער אפור בשמש וזרועות גדולות חובטות במסמרות ברזל , לשות עוגות של מלט אפרורי, דשות באדמה.

איש לא שאל אותו דבר והוא לא דיבר עם איש. הוא התעלם מכל המבטים ונאלם בפני הסקרנות של בעלי החנויות. הוא רק שילם להם את חובו במזומנים. הוא היה עובר ושב , חולף, צל אדם. תמיד כשפגשנו בו, היו סלי קניות גדושים בזרועותיו.

רק בחלוף השבועות גדלה גדר המטפסים החדשה. היא התעבתה והצמחים הסתלסלו סביב לקורות הארוכות, הנטועות באדמה. כך גדלה הגדר סביב ביתו הנקי של ציטיאט ,סביב הקורות, מעלה מעלה,עד ששוב נסתר ביתו מעין רואה, עד שהיה כלא היה.

Return

אליצור שוטף מבחנות

אליצור שוטף מבחנות והידיים העכבישיות שלו לופתות אותן בעדינות ומרימות אותן אל האור העכרורי הבוקע אל חדרו. קשה לקרוא לאור אור ולחדרו חדר. אליצור חופר בשכבות האבק שעל חלונו, מין צוהר שנדבק בחלודה אל משקופיו. אליצור נע באי נחות, נמנע מלהתנגש בקירות ובמחזיקי המבחנות המתכתיים. זה הקיטון שבו הוא מבלה את כל ימיו.

הוא אינו מביט בי, אליצור. יש לו עיניים גדולות ושחורות, בולטות מעט מחוריהן ויש לו גבות שמתפרעות לכל הכיוונים. הראש שלו ענק ביחס לגופו ורעמת שיער בנוסח "אפרו" עוד מגדילה את הרושם של העדר פרופורציה.

"אני רוצה לעשות לך פסיכואנליזה" - הוא אומר לפתע, לא חדל לרגע ממלאכתו - "למדתי איך עושים את זה ואני קורא המון על הנושא, כך שאני מאמין שיש לי מושג טוב על הטיפול ואני רוצה לנסות את זה על כמה נבחרים".

כשהוא מחייך, מפלחים את פרצופו המזוות ערוצים חומים ומתנפצים אל רקותיו. הוא מסדר את המבחנות הרותחות אך היבשות במין מתקן גדוש חורים.

"אני כותב עכשיו ספר על האבולוציה ועל חץ הזמן ופיסיקה קוואנטית, מנסה לאחד כל מיני דברים" - הוא שח לפי תומו.

אני רוצה לשאול אותו למה הוא גר אצל הוריו ולמה אין לו חברה, אבל אליצור אומר שזה לא מעניין אותו וכשהוא אומר את זה יש עצב גדול, שחור בשתי העיניים שלו.

בסדר, הוא לא מלך יופי. הוא צנום, היחסים המתמטיים של גופו אינם הלניים, הוא מכוער. אבל אליצור הוא האיש הכי חריף שאני מכיר וכשהוא אומר דבר חכם, מוארות כל הפנים שלו באור שהופך אותו ליפה. כאילו ניצת בו משהו ומשתקף מבעד לפרגמנט שהוא עורו. יש לו מוח שמתביית על מהפכות. אז בזה אי אפשר להתאהב ? זה חייב להיות שרירים ?

בעצם, את השאלות האלה אני שואל לגביי. אני תוהה ביני לביני אם גם אני אוהב חוכמה עד כדי שטיפה של מבחנות מצחינות מניסויים בכימיה ובביולוגיה. אני מתבונן בגב הכפוף שלו ואני תמה אם לא יישבר. כי אז יש תקווה, אז עוד נותרו כאלה שמוכנים, בכל מחיר, לאבד עצמם לדעת, לנשום את האוויר המעופש הזה.

אני מגשש. אני אומר : "אין לך ספקות אף פעם ?"

אליצור מביט בי בחיוך. הוא גדול ממני בכמה שנים. זה נותן לו תחושה של אח גדול והוא ממילא אוהב להדריך וללמד. כל אדם זקוק לדקות העליונות שלו. אז הוא עונה לי :

"אין" ומתכופף ביתר הדגשה אל הכיור וממרק אותו בברזילית. אחר כך מזדקף :

"תראה" - בקולו הסבלני והמטיף - "אני עושה את העבודה הזו, שאני מאוד שונא, כמה שעות ביום. אבל זה מקנה לי גישה בלתי מוגבלת לספרייה. זה מאפשר לי לשוחח עם הפרופסורים ועם הדוקטורנטים. אני מעודכן מהם בחידושים האחרונים שבאחרונים.

בינתיים, בבית, אני רושם כל יום כמה דפים. אני יודע שכשאסיים לכתוב, זו תהיה מהפכה ומה המחיר של מהפכה ? שווה שנים של מבחנות ושל בדידות מוחלטת או לא ? אני מניח שזה קשור בטבעך. אם אתה מהפכן מטבעך אין תשובה לשאלה הזו, פשוט מפני שהיא אינה עולה. אם אינך מהפכן - אין תשובה לשאלה הזו, מפני שאין סיבה לשאול אותה. רק מהפכנים מתבזים בעבודות כאלה, זה חלק מתנאי המשרה".

הוא מגחך. הוא מחבב אותי ואת התלבטויותיי. אולי זה מזכיר לו את עצמו בימים קודמים - אבל קשה לי להאמין בכך. אליצור נראה לי כמו אחד שנולד עם הידיעה איזה ספר הוא רוצה לכתוב וינק את תוכן העניינים שלו משדי אימו. לא איש כזה יסבול ספקות. אולי זה נותן לו אפשרות לסייע ולהרגיש מועיל. איני יודע. אני מעוניין הרבה פחות מאליצור בניתוח המניעים של בני אדם. אני מתעניין מאוד בשאלות כיצד הם יכולים לסייע לי או להזיק לי.

אליצור בוחן בסיפוק את העבודה הגמורה ומחווה לי בידו החוצה. הוא מכבה את האור בתנועה חדה המסתיימת במנעול הדלת ובקרקוש של צרור המפתחות שלו פעם אחת.
במסדרון חשוך ואנחנו נתקלים זה בזה בנסיוננו המגושם לצאת. לבסוף הוא מניח לי להקדימו ואנו מגיעים אל אולם כניסה גדול, בעל חלונות ענקיים הנפנים לגן ומסתיימים רק ברצפה. יש שם כורסאות מרופדות והוא יושב ורומז לי בידו לשבת.
כמה שאלות של נימוסין והשיחה גוועת. במבוכה הוא אומר שהוא חייב לחזור הביתה, הוא באמצע חיבורו של פרק חשוב בספר אחר שלו על פסיכואנליזה. אני מציע ללוות אותו והוא מסכים. אנחנו הולכים ברחובות הישרים של עיר מעטירה. פניו כבושות בכביש והוא הולך במהירות, כדרך שהולכים מי שפוחדים, כל האנושות נושה באליצור. הוא חב לה חוב של מהפכנות, אני חושב ולבי נחמץ. הוא יראה להם, כך הוא אומר ודאי בתוכו. אבל מי "הם" ומדוע שירצו לראות את מה שלא ראו עד הנה ? מדוע שישנו אורחותיהם כשיארוז את המהפכה שלו בין שתי כריכות קרטון ?
אני אומר לו באלם : אליצור, אינם רוצים אותך ולא את מה שאתה מקריב להם, כל השנים שלך, שאתה צעיר קבור בין האדים הצורבים של החומרים הכימיים האלה. אבל איני אומר דבר. מה יש לו לאליצור בעולמו מלבד לחלום ?
אנחנו חוצים את הרחוב בלי להתבונן ימין ושמאל ומכונית עוצרת בחריקת בלמים, צמיגיה מעלים עשן. אליצור אף אינו מביט בה. באדישות הוא ממשיך במסלולו ואני אחריו. אני שואל : האם לא אכפת לו מחייו ? למשל, האם היה שמח אם המכונית היתה ממשיכה ודורסת אותו ? האם זה היה נותן לו את ההצדקה שהוא מחפש הרבה שנים בקיטון הגיהנומי ההוא ? תמיד ישנו פירוש אחר. למשל : אולי הוא סתם מרוכז באיזו בעיה שפתרונה נמצא על קצה אונתו השמאלית, מה שמנע ממנו להבחין במכונית או בי או בעולם.
זה בהחלט הסבר אפשרי, אם כי פוגע במקצת.
אליצור שואל : "החלטת כבר ?" ובהתחלה איני זוכר למה הוא מתכוון. הוא מזכיר לי : "ביחס לפסיכואנליזה".
אני אומר לו שאינני מאמין בזה ואיני חושב להסכים. חוץ מזה, נראה לי שבטיפול בנפש צריכים לעסוק רק מומחים והאם אין כאן סכנה, הוא צריך לחשוב גם על עצמו.
אליצור מהנהן בעגמומיות.
"חשבתי שלא תסכים" - הוא אומר - "יש כמה שאני כבר מטפל בהם, אבל אתה עניינת אותי יותר מכולם. אתה לא נכנע לסמכות וטיפול הוא מצב כזה. יש מטפל שהוא עליון עליך ולו מבחינת הידע שלו. לזה לא תסכים לעולם."
פתאום הוא פונה אליי, אוחז אותי בשתי כתפיי ומביט לי עמוק לתוך העיניים. אני רואה אש קרה שם ונחישות :
"אני אהיה גדול" - הוא לוחש - "וגם אתה יכול להיות כזה. אז אל תבזבז את עצמך. אל תתפזר, לך ללמוד. אני ואתה - אנחנו מאותו החומר. אני מזהיר אותך."
נדהם מתגובתו, הוא מרפה ממני וממהר לפתע אל שער בית הוריו. שם הוא עומד, מסב לרגע את פניו, מראה לי באצבע ארוכה ורזה על תחנת האוטובוס.
"זה האוטובוס שלך לתל-אביב" - הוא צועק, מנסה להתגבר על רעש התנועה - "להתראות" והוא נעלם בתוך הבית וסוגר אחריו יציקה של עלעלי ברזל.
אני עומד מיותם בלב העיר הזו, הלא גדולה, אמנם. מסביבי מצווחים כלי רכב במידות שונות, צופרים ונעלמים. ראשי סחרחר, גדוש במבחנות רותחות ובאזהרות. אני יודע שאליצור שוחר את טובתי.
אני הולך לעבר התחנה ומתיישב על פס העץ המשמש בה כספסל. אני ממתין לאוטובוס. אפילו לא הספקתי לומר שלום. בעוד ימים ספורים אני ממריא לארץ אחרת, לעולם חדש , לעתיד של כסף. אני חושב על אליצור בחדר הקטן ההוא ועל עיניו כשסיפר לי על הספרים שהוא כותב. אני נזכר בנימת דבריו כשהזהיר אותי.
אחר כך אני עוצם עיניים ומתמכר לשמש האביב. עוד זמן קצר יגיע אוטובוס וייקח אותי מפה.

Avshalom Elitzur commented on this story:

"Shmuel Vaknin was a soldier in active duty that made his appearance in (Prof. Shlomo Giora) Shoham's coterie.

His intellect and scientific knowledge stunned us all. Compared to him I felt like an idiot.

We befriended each other for a while and then he went abroad. He had first gone into business, got mixed up in shady stuff, returned to Israel, again got mixed up and was sent to prison, travelled again, became an economist, intermediary, advisor to the Slovenian government and the devil knows what else, and hasn't been back since.

Among all his occupations, he published a collection of stories about his life, **"Requesting My Loved One"**, which won considerable acclaim and success.

In his Internet website, I found a few additional stories which are no less thrilling, among them **"Elitzur Washes Test Tubes".**

In it, with cruel and piercing honesty, he tells of a meeting we had and how he chose a life path diametrically opposed to mine, in other words: (how he chose) to get rich quick. The way he describes me is not complimentary, to use an understatement, but it is suffused with understanding and compassion.

Shmuel Vaknin is a tragedy. His book, **"Requesting my Loved One"** recounts his life with piercing candor: a man with an enormous promise who succumbed to the forces of destruction within him.

On his Website, there are additional, hitherto unpublished stories, among which is the tale of an encounter between us, many years ago. His description of me is rather uncomplimentary, but the hand of a genuine author is discernible: penetrating and compassionate."

Additional commentary by Avshalom Elitzur (download the file)

Return

פרידה מאח על חוף

אנחנו יושבים והגב שלו מופנה לקיר זכוכית מעושנת, מחולק לריבועים קטנים. נהם של ים זועף מכה בשנינו דרך הקיר הזה ויש בהמיה הקשה הזו משהו מרגיע, מהילדות שלנו.
הוא נבוך. העיניים שלו מושפלות אל פחית ריקה שהוא מאגרף ביד גסת מתווה, לוחץ ומשחרר אותה בצליל נקישה מתכתי. מאחורינו מתנהלת שיחה מהוסה בין שני טיפוסים שמפוקפקותם ארוזה במעילי חיקוי עור ממורטטים.
אני והוא בבית קפה על חוף. הוא אומר : "אז זהו, החלטת לעזוב לתמיד ?"
אני עונה שכן ואנחנו שוב שותקים. זו לא הפעם הראשונה שאני נעלם לו דווקא כשהוא מתקרב אליי, כשנראה כאילו הפתיחות שלו תוביל אותנו אל מקום אחר. הוא כבר רגיל, אבל זה לא מפחית את הרטט העדין במיתרי הקול שלו, את הכעכוע ואת הבליעה שבאה לאחריו.
"יש מישהי שמצאה חן בעיניי מאוד" - הוא אומר במהירות, מבקש לבלוע את המילים, שלא אשמע. אני חוקר אותו בעדינות.
עוד מעט הוא בן 27. הוא גדול ממני במידותיו, מסורבל, מטפח במתכוון חזות של פועל קשה יום, מתהדר בה. דת של עבודה דרך הקליידוסקופ של מראהו החיצוני המשתנה : פעם עם שיער אסוף, סמיך וסבוך, או בגולגולת מגולחת למשעי, בבגדים מוכתמי צבע ובלויים. אח שלי מתחפש לעצמו.
אני אומר לו שלא יפחד, שהיא חוששת לא פחות ממנו, שאין מנצחים, או מפסידים במשחק הזה של שיפוט הדדי. הוא מאזין לי בתשומת לב ואומר שעזרתי לו מאוד.
אחר כך הוא נאבק בעצמו, בחוסר נוחיות על כסא העץ. אני מהרהר שיש שורש משותף להתלבטות ולהתבלטות. כשהירכיים שלו נמנלטות על המושב, נחשפים ראשי תיבות חרוטים בחפזון משני צדדיו של חץ, שמפלח לב. אחי יושב על זכרון נסורת של אהבה.
"אני אוהב אותך" - הוא פולט בעיניים מוסטות - "אבל עכשיו אני לא רוצה להיות בקשר עם אף אחד מכם. זה עושה לי רע. איתך אני תמיד מגיע לדבר על הנושאים האלה, שום דבר קליל, שום דבר שמח" - פיקת גרונו משתוללת וידיו משתלבות ומתפרקות זו מזו. "בסוף תמיד נשארים לבד".
שתיקה ואז : "אני מרגיש תחושה של החמצה" - למילים שלו יש הדהוד של אבן קרה על קבר. אין רגש, רק קטקומבות, שאחי לכוד בהן. בן 27 וכבר מת. כשהיה צעיר יותר, מצאתי אותו יום אחד חובט בזעם, בידיים ובראש, בקירות הלבנים שבחדרו. השיער שלו היה סידי והציפורניים כמעט עקורות ממקומן. דמעות צרבו איור דאדאיסטי על הפנים ועל הבגדים שלו. ככה עמד כשנכנסתי לחדר.
כשגדל פשוט ישן, או ששתק הרבה. עכשיו היה לאיש זועם, כבד גוף.
הדלקנו סיגריות מקופסא אחת ונשפנו גשר מעשן זה אל זה. רציתי לפייס בינו לבין הורינו, לבין העבר שלו, לביני.
הוא רק נראה כמתרצה, או שבאמת ?
מועכים את הבדלים אל הקירות המצולקים של המאפרה וגוררים בקימתנו את הכסאות על הרצפה המרובבת. הוא מניח לי, אחיו הבכור, לשלם ואוחזים בפחיות הבירה הריקות למחצה, אנחנו בוטשים דרך למכונית שלו.
"אבוא לבקר אותך בחו"ל" - הוא אומר ואני רואה את הדירה שבה גדלנו מבעד לחלון הנע. היא בלתי מובחנת בין עשרות כמותה. ריבוע מבטון אפור ומתקלף. היא נותרת מאחור.
אני אח נעדר. שנים בחו"ל, שנים של כמו-קרבה, שנה בכלא ועכשיו המנוסה הזו. לא מישהו שאפשר לבטוח בו.
אני נזכר פתאום במאפרה קטנה, שחורה, שאימי קנתה לי במתנה כשחזרתי ארצה. אחי מעיף בי מבט המתווך באמצעות המראה שבינינו. אני חושב שהוא שאל משהו ואני שואל אותו מה זה היה. הוא לא עונה ויש שתיקה מביכה. בקרן הרחובות עומד קולנוע מיותם, סגור וכרזה קרועה מכה בקיר המתקלף שלו. ממה אני בורח ולאן.
שנים סירבתי לדבר איתם, או לבקר ועכשיו אני מצפה להיות לו לאח, לאח שלי.

בבית עורכת אמא שולחן גדול. ראשית, היא פורשת מפת לינוליאום משומנת ועליה מפת בד. לכל אחד יש את המפית שלו ואל הצלחות היא מוזגת אותו המזון מאז שאני זוכר אותנו. כולם מתנהגים כאילו זו ההלווייה שלי.
אנחנו אוכלים בחפזון, לא מביטים זה בזה ולא מדברים.
"אז אתה נוסע" - אומר אבא - "ומתיי תחזור ?"
אני אומר שאני אחזור כשהכל יסתדר, עוד מספר שנים, אבל אני לא משכנע אפילו את עצמי. הם זוכרים את החיים שלי ואין בהם הרבה חזרות, אבל יש בהם הרבה פרידות.
אני חושב על כל האנשים בכל המקומות שעדיין מחכים לי שאחזור.
אמא מבקשת שנעבור לחדר אורחים קטן שיש בו טלוויזיה. שמה היא מגישה עוגות (שאפתה בעצמה), פיצוחים, קפה. אבי יושב על כורסא ישנה, מניח לבטן עצומה לבלוט קדימה ונרדם. ראשו מוטה הצידה, כאילו הוא צופה בטלוויזיה בענין ובביקורתיות, כך הוא מרמה אותנו. האחים שלי נעלמים בחדרים שלהם ואני קורא עיתון, כמו שפעם נהגתי לקרוא ספרים, כדי לא להיות.
אני לא מעסיק את עצמי בשאלה עד כמה אני חשוב להם. נוח לי להאמין שהם חגים סביבי. לאחותי כבר יש ילדים. אח שלי ידע אשה. דברים קורים. אני חושב על זה שלי אין ילדים ואיך רציתי ילד מנעמי ואני מקלל את עצמי : עדיף לקרוא עיתון.
אמא מגיע עם מגש ועליו כיבודים, כוסות תה בחלב וקפה בחלב והפיצוחים. היא מעירה את אבי בעדינות. הוא נדרך במקומו ומבלי לומר מילה, כמו רובוט, נוטל את ספל התה ולוגם ממנו בצקצוק שפתיים ובמחיית שפם. הם מדברים על מה בכך, סרט שראו. היום אני רואה את השותפות החזקה שלהם שהיא משוללת מגע ורמז למגע. כמו שני יצורים בלי מין, שהתרבו בלי חטא וגידלו אותנו לפי הוראותיה של תוכנה להזנה. זה לא יצלח, הנסיון שלי לסלוח.
בלילה, בחדר ילדותה של אחותי, אני משתרע על המיטה הזעירה, רגליי מטלטלות מעבר למשענת. ליד הראש שלי תמונה : ילדה קטנה, שמנה לא במידה, מחייכת בהיסוס למצלמה ומנדולינה זעירה ומקושטת בידה.
בדלת העץ הכבדה נקישה מהוססת, אבי. "אפשר ?" - הוא שואל ומתכוון אם אפשר כבר להפעיל את האזעקה ואני אומר שכן ומוסיף "לילה טוב". אני שומע אותו מתנשם קצת לפני שהוא עונה "לילה טוב". הוא מטפס באיטיות כאובה במדרגות, אל חדר השינה שלו ושל אמטי. אני חושב עליהם, שוכבים שם, גב אל גב. אני חושב עליי ועל נעמי. אני חושב על אח שלי ובדיוק הוא נוקש בדלת ואני אומר לו להכנס.
הוא מתלבט במבוכה, עד שהוא מתיישב בכסא נדנדה מעץ. הוא אומר : "רציתי להגיד לך שאני אבוא לבקר אותך" ואני יודע בדיוק מה הוא מנסה לומר.
אני אומר : "אני אתגעגע אליך, אני מקווה שתבוא לבקר".
הוא רק מהנהן בראשו, קם במגושמות ויוצא מן החדר. צעדיו מרעידים את המדרגות הלולייניות אל הקומה העליונה ומשתתקים.
אני מכבה את האור ומדמיין לי חיילים במלחמה חזקה והראש שלי מלא בדם ומוות כשאני נרדם, כמו בכל לילה.

Return

השופט העליון

אמא שלי נכנסת לאולם שלו לפעמים בזמן ולפעמים באיחור. הדרך הארוכה מקרית ים לירושלים מטביעה את עיניה הירוקות בבריכות עפעפיים שחורים. היא חיוורת, השיער שלה לבן לגמרי, הפנים קמוטים, אבל אציליים. דמות קטנה, נבדלת מן האולם כולו, אינה מביטה ימינה ושמאלה, ספק מתביישת, ספק גאה. היא יושבת בזקיפות לא טבעית והמבט שלה שלוח, נעוץ בשופט העליון. היא מנסה להפנט אותו, להביא אותו לראות את נקודת המבט שלה, שממנה לעולם אני חף מפשע. היא מתכחשת למציאות ודרכה, כמו תמיד, היא מתכחשת לי. מדי פעם עובר בה רעד קל, אדווה והיא נעה בחוסר נוחות על מושב העץ הקשה. היא מניחה יד, שעורה מכובס ומנומר וציפורניה טלאי לכת ציפורניים אדומה לשעבר, על משטח המושב ותומכת את כל גופה ביד הזו, אמא אלכסונית. אחר כך, כאילו נזכרה, היא ממהרת להתיישר. את מבטה, בכל אופן, אינה גורעת אפילו לשנייה מחורץ הדין, מהשופט העליון.

ממושבי המוגבה, המרוחק, בין שני סוהרים, אני מנסה להבחין אם הוא מבחין בה. לפעמים נדמה לי שכן, מבט מהיר, יותר תמה מנבוך. לפעמים נדמה לי שלא, עיניים שההבעה היחידה שבהן היא ליאות והרגש היחיד הוא כעס על הליאות הזו. השופט העליון זועם, נוטר טינה, אוצר עלבון, אוגר את כל השעות והימים המבוזבזים שלו בקצה העט שבו יחתום את גזר הדין. הגלימה שלו שחורה, משדרת סוף רע. הכסא שלו גבוה מכל האחרים, המבט שלו נשרי וסוחף, השפתיים שלו בשרנות קמוצה.

אמא שלי מאזינה בהטיית ראש קלה – גם אני מטה כך את הראש כשאני מתרכז. היא נראית כמו מעריך אובייקטיבי שנדרש על ידי לקוח אלמוני לתת לו חוות דעת, לא מעורבת. כשהיא נכנסת לאולם היא מעוותת את פניה בחיוך מהיר ומאולץ כלפיי ואז היא מסבה את פניה ממני. יותר היא לא מביטה בי עד לסוף הדיון. מרוכזת בטיעונים ובטיעוני הנגד, בשאלותיו הכביכול נייטרליות, נטולות הנטאי, של השופט. על המכתבים לכלא היא חותמת: "אמך האוהבת".

פיטרתי את העורך דין שלי. נעמי כועסת: "תמיד אתה יודע טוב יותר", או שהיא כועסת: "אולי כל הערעור הזה לא חשוב לך כל כך, אולי אתה רוצה להשאר בכלא, לנוח קצת" וזה נכון. אמא שלי קפואת מבט, מאובנת איברים, מביטה בי כשאני טוען במשך שעות. השופט העליון אדיב אליי. הוא מאזין, חבריו למותב מאזינים, הוא מתערב בשאלות שעשויות להתפרש כאוהדות. אימי נאנחת לרווחה מבלי להשמיע הגה. במזנון כולם אומרים: "היית גדול". בפעמים אחרות – כשכבר ריציתי עונש מאסר בכלא – אמרו לי הסוהרים: "כל הכבוד. אתה לא נותן שיטפסו עליך." אבל אני בתא מעצר, לבד, במרתפי בית המשפט, ברז מים ומשתנה פעורה, אפילו אין צוהר. בתאים שלידי אנשים צועקים: "סוהר, אש", או: "סוהר, אני רעב".

אני נזכר במרתפי בית המשפט המחוזי. תאי אבן דחוסים באסירים מקיאים, עושים צרכים, מקיזים דם כדי להנציח את עצמם על הקירות. מרתפי בית המשפט העליון אחרים, מרתפי היי טק אמריקניים, יעילות של כרות ושל חרסינה. אני חושב שהשופט העליון יזכה אותי, יהפוך את פסק הדין על פיו ואני זועם עליו מראש. אני מקווה שלא יעז להפוך את כל מה שעברתי ללא רלבנטי. אני מצפה שלא ישלול ממני את הזכות לחוש קיפוח ואי צדק ופגיעה וחוסר הגינות. אני מופלה ומתענג על כך. התאווה להיענש חזקה ושרירותיותו של ההליך המשפטי, אריכותו, פגמיו הם הענישה עצמה.

אמא אומרת: "איך הם יכולים להאמין שבחור צעיר בן 27 יכול להוביל באף אלופים בצה"ל ואנשים בני ארבעים, להגיד להם מה לעשות?"

אחר כך היא צופה בי מכתיב את קו ההגנה, מתאם את סדר הטיעונים ואת תוכנם, בלי לחוש בסתירה. אמא שלי מדכאת סתירות, משפילה אותן.

"ניצלו אותך, כרגיל" – היא מעדיפה לחשוב ולומר – "החברים שלך, השותפים שלך, ראו בחור צעיר, נוח לפיתוי ..." אמא לא משלימה משפטים ברורים מאליהם. היא נותנת להם להשלים את עצמם, מאיימים פי כמה, כי הרי יכלו להסתיים אחרת. במיוחד היא מתעבת את דב : הוא ערמומי, הוא דתי, הוא אשכנזי. הם כולם כאלה. כשהיתה ילדה, סירבו לתת לה מים, האשכנזים, גירשו אותה מפתח הבתים המטופחים שלהם, הסתכלו עליה ועל האמא הטורקיה שלה בתיעוב. המים האבודים האלה מאוררים, בוערים בה בצמא בלתי פוסק להכרה, לשיוויון, לקבלה.

כשהתביעה מקריאה את רשימת מעשיי, מצטטת דבריהם של עדים, מזדעזעת מקור הרוח, מחוסר החרטה, מהאלימות הלא פיסית שהפגנתי "במעשים מרושעים" – אמא שלי אוטמת את אוזניה בלי לגעת בהן באצבע אחת. דוק ערפילי, מין מסך של סירוב נופל עליה והיא מתעטפת בו, כמו גולם בקוריו, עד שהיא נראית בעיניי לבנה ומטושטשת תווים. "אמא" – אני אומר לה בטלפון – "הזורע רוח קוצר סופה ואני זרעתי סופה."

"תראה לאן הבאת אותנו" – אומרת נעמי וכוללת אותי, אותה ואת בית המשפט הזה בתנועה סוחפת. דווקא הבניין מפואר, נועד להשרות יראת דין, כבוד לרשויות, אימת השופטים העליונים על האסירים.

אנחנו יושבים, מצופפים, יד מתחת לירך, סוהרים בחולצות כחולות, מגוהצות ובשפמים שחורים, סימני האזיקים הסמוקים מחווירים בהדרגה. הד יש באולם והוא מחריש את אוזנינו. המולה מהוסה של עוברים ושל שבים. תלמידים מעיפים בנו מבטים חבויים, חיישניים וממהרים להסיט אותם. העיניים שלנו קרות, חורשות רעה מתחת לגבות עבותות, עצמות הלחיים שלנו אומרות נחישות. בחליפת הכלא החומה (בד גס שפוצע את פנים ירכיי) אני מאבד זהות, אני תמצית, מזוקק, אחד עם כל אחיי החומים.

אמא שלי ונעמי כמעט שאינן מדברות זו עם זו. אמא אוהבת את נעמי, היא מנשקת על לחייה התפוחות, האדמוניות, כשהיא באה לבקר בקרית ים הרחוקה, המעורפחת. נעמי חושבת שאימי חולת נפש וגם אבי ובכלל כל המשפחה שלי. היא שונאת לבוא לשם (מקום חולה), שונאת ללון שם (אני חוזרת הביתה, תחזור לבד, אני לוקחת את המכונית), את הבכיינות הבלתי פוסקת של הוריי (למה הם לא עושים משהו בקשר לזה). אבל היא באה, למעני ומעמידה פנים בדקות המועטות שהיא אינה מסתגרת בחדרה של אחותי וישנה.

עכשיו שתי הנשים האלה מאוחדות באמצעות מעשיי הפליליים. הן יושבות, כתף סרבנית אל כתף מרדנית, לבן וזהוב, גב שחום, גב זקוף, עיניים נעוצות, עיניים מושפלות, תיק יד, תיק צד. ליבי מתרחב.

כשהדיון מסתיים, אימי קמה ממקומה בכבדות ומותחת בשתי ידיים את הסוודר שלה, שדיה כבדים. היא לא אומרת מילה לעורכי הדין, לנאשמים האחרים, לתביעה, לשופטים. היא רק מנשקת לנעמי על הלחי, מעיפה בי מבט אטום שאני לא מפענח ויוצאת. דמות קטנה, שהולכת ונזערת, עד שנעלמת דרך הפתח המוגן בדלתות עץ גדולות. כשנעמי נטשה אותי וחדלה לבוא, עזבה אימי את האולם גם בלי המבט שהיתה מקריבה אליי לפני כן. נעמי הלכה לדרכה ואימי הלכה לדרכה, תיק הצד שלה מטלטל ומכה בה קצובות ואני הלכתי לדרכי במכונית המואפלת של האסירים. מאחוריי הדהדו קולותיהם של השופטים ושל עורכי הדין ושל כל הכתבניות והקצרניות והמתמחים, עד שנדמו.

מטבחים

בלילה קמתי ובלי שיעול, בלי מחנק, או נשימה כבדה, ירקתי דם. מילאתי את הפה במים, מבקש לשטוף אותו משרידי הארוחה הסינית של אמש. כשפלטתי אותם לכיור, יצאו מדממים וזלגו בצמיגות לאורך הדפנות הלבנות. זה קרה רק פעם אחת (כששוב מילאתי מים ופלטתי, יצאו מפי צלולים). זמן מה עמדתי בחשיכה ואחר כך חזרתי לישון.
בבוקר, כשקמתי, דבקו כתמים קרושים באריחי החרסינה המתכלים. הסרתי אותם בקלות במטלית לחה. חלטתי מים ומזגתי קפה מדוד לכוס. בהיתי באדים שהיתמרו אל הזגוגיות השרוטות של משקפיי.

בצבא, היה לי תרמיל בצבע חום חיוור, מנומר בכתמים שומניים, שרוט, גדוש עד לתפרים. גררתי אותו בשביל שנאבק במדבר שמסביבו עד לשער המחנה. רב״ט פוזל הביט באישור הכניסה שלי ושקע בחירגון שקדם למעשה. באצבע עצלה החווה לעבר בנייני המפקדה שהצהיבו בין שיחים כמושים ושלטים כחולים, מחודדי קצה.
בקורס החובשים, בשעה הזו, התייצבנו למסדר שלנו : יוליאן בעירום מלא, ענקי, קסדה מדולדלת על ראשו. אני נבחתי פקודות בגרמנית וכולם טפחו בגאווה על סרטי זרוע מנייר. היתה גאוות יחידה, היו סמלי יחידה, צלבים ונשרים, מצעדים ומקצבים, מסדרי נוכחות שמיים, חצי שעה לפני הדבר האמיתי. אני הייתי האידיאולוג, ההיסטוריון, מורה הדרך, האנציקלופדיה. אחרים היו המפקדים, שיזמו מאבקי כוח והשתתפו בהם. פעם הפשיטו אותי לגמרי ואמרו לתרגל בי מה שלמדנו בקורס. פעם למדו ממני את מקצב הצעידה ואיך לצייר את הסמל בצורה הנכונה.
כשנתפסתי, נשפטתי, הודחתי ונשלחתי אל ארץ גזירה, אל גלות קולינארית, אל המטבח של כנף 10.

המטבח הזה היה ידוע לשמצה : אי השדים של הצבא, יחידה שבה רוכזו כל הנפלטים והמסוכנים והעבריינים הכוחניים מכל המסגרות. במדבר, לא רחוק מהים, סמוך למכתש התרסקות של איזה מטאוריט - בתפאורה ההזויה הזו קנינו מצרכים, ערכנו חשבונות, בישלנו מעדנים בצרפתית בסירים ענקיים. מפקד המטבח, סרן, טס לחיפה בכל סופשבוע במטוס פרטי. בהסכם השלום הסגירה המדינה את השטח שעליו נבנה הבסיס לאויב לשעבר. המטבח עמד בפני פירוק, אנשיו עמדו להיות מוצבים ליחידות אחרות, אני הגעתי לשם, על תקן של מסופח, להאיץ את ההתפוררות, להושיט עזרה, להיענש.

חיילת צחת עור, שופעת, מאופרת בעדינות, טלטלה לעברי שיער גולש : ״תמלא את כל הפרטים״ ונעלמה עם התיק האישי שלי ועם טופס הסיפוח. מאחורי דלפק, מיוזע, מאובק וצמא, מילאתי בכתב יד מוקפד, ברווחים קצובים, את הפרטים האישיים. כשסיימתי, קראתי בקול רם והחיילת - ראש מפציע מאחורי קיר - אמרה בשפה משורבבת ״לא צריך לצעוק״ וגרפה אליה את הטופס. היא שירקקה : ״בואו תראו איזה כתב יד !״ - אל אחרים בלתי נראים. אליי אמרה : ״לך לאפסנאות ואחרי זה למטבח. השליש יקרא לך ובערב יש סרט באולם התרבות.״
התחלתי לגרור את התרמיל : ״שמע, פה אנחנו לא חובשים כומתות״ - היא החניקה גיחוך.
במטבח אמר לי המפקד : ״תוריד את הכומתה. מה אתה יודע לעשות ?״ - הוא נופף בידו בחוסר סבלנות, לא ממתין לתשובה המגומגמת : ״לא משנה. רס״ר קרן ייקח אותך אל רמי. תעשה כל מה שאומרים לך, שמעת ? תהיה בחור טוב ותקבל את כל הסיוע ממני. תלכלך והחבר׳ה יגמרו עליך.״ - קרן, שנראה כמו פקיד מריר בלשכת תעסוקה, חוץ מהשעון הממוגן שלו, הנהן בפנים רציניות.
עדיין גורר את התרמיל, הציג אותי קרן בפני צעיר שחום, שרירי, ממוצע קומה ובעל פנים סלעיות : ״רמי, זה ואקנין.״
"ואקנין״ - אמר רמי - ״משלנו. אני מקווה שאתה לא מזמר ?״

"אתה מזמר ?" - התבדחתי. פניו של רמי התעננו והוא התקרב אליי. הבל הפה שלו היה מתוק וחריף בעת ובעונה אחת והעיניים שלו היו לבנות מהרגיל: "רק בגלל שאתה חדש ... תשמע, ישבתי בכלא צבאי כי הרגתי בנאדם על זה. בחיים אל תגיד את המילה הזו עליי, הבנת? אנשים פה יחשבו שזה אמת. זה יכול להגמר ברע."

במשך שעות קרצפתי סיר מרק עצום ממדים. שוניות שומן ירוק דבקו בדפנות המתכת וסירבו להתקלף. הן אפפו ברכות את המרית שבה השתמשתי ואחר כך גם את היד שלי עד למרפק. מים רק הקשו את השומן לשרוול עכור.

קרן אמר לי: "עכשיו לך תנוח קצת, תתארגן בחדר."

הנחתי את צינור המים המזרזף לרגליו והזדקפתי: "אל תעשה בלגן" - הזהיר אותי קרן בנימה מפויסת - "החבר'ה לא אוהבים את זה. ותקפיד על הנקיון האישי."

"אני אבוא איתך" - אמר רמי ונעמד לצידי, שרירי ומשומן מהאוכל - "אחרת יעשו לך בעיות, אלברט וכולם" - אלברט היה טבח עם כרס, שגיהק ותקע נודים כל הזמן, מחייך חיוך רע מאחורי המחבתות התלויות הגדולות.

"הוא איתנו בחדר ?"

רמי חשף שיניים צחורות לכיוון הבהלה שבקולי:

"אל תדאג, ילד, אתה איתי" - וקרן הסב ראש במבוכה.

דידיתי אחרי רמי, התרמיל נחבט בעקביי ומעלה אבק אדום מאריחי המדרכה. טיפסנו בגרם מתכת אל חדר פינתי שדלת העץ הפשוטה שלו נצבעה באדום זועק.

"הגעת הביתה" - קבע רמי ופרץ את המחסום המאדים לרווחה. בפנים הבליחו אורות חמים, כתומים ואדומים, בין עננות עשן כחול שהיתמר משום מקום.

"אתה במיטה שמעליי" - קבע רמי ושלח מבט מזהיר בנקודה חשוכה במיוחד: "יש בעיות שם ?"

"אין בעיות" - נהמה - "רק שיתקלח. הם מסריחים, האשכנזים האלה, כמה שהם מתקלחים."

"אני מרוקאי" - אמרתי - "אני לא אשכנזי".

רמי פרץ בצחוק ספונטני וטפח על שכמי: "אכבר בדיחה."

"זו לא בדיחה" - התעקשתי - "אני מרוקאי".

"בוא הנה" - רטן קול שלישי ממיטה נמוכה - "לא יפה לצחוק על המרוקאים. מה אם היית כמוהם ?"

"רמי" - אמרתי, מניח מידי את התרמיל ושולף תעודת חוגר מכיס פנימי - "מה כתוב כאן, לא ואקנין ?"

רמי עיין בקמיטת גבות בתעודה, מטה אותה ואת כל פלג גופו העליון אל האור. אחר כך, בפליאה: "ואללה, ואקנין ... אבל למה באל"ף ?"

"לא יודע" - אמרתי - "אבא שלי כותב בלי"

"מרוקאי, באלוהים" - התרגש רמי - "ועוד לבן, עם משקפיים, מדבר אשכנזית ומשלנו."

"תן לישון !" - זעם אלברט - "ושיתקלח מה שלא יהיה, פה לא סירחוניאדה, לא מביאים את המטבח לחדר, תסביר לו."

ככה עברו ימים. קימה בשעות שלפני השחר, מים קרים, גילוח סמלי, צחצוח סמלי, מדים מרובבים, פריקת אספקה ממשאיות, או עבודות נקיון כללי מסביב לחדר האוכל. ארוחת בוקר: עריכה, הגשה, פינוי. ארוחת צהריים: נקיון, עריכה, הגשה, פינוי ושוב בארוחת הערב. ושינה. הרבה שינה כבדה, לא טרופה.

בארוחת צהריים, רמי במדים לבנים מעומלנים, ציפורן זרת מגודלת טובלת ברוטב של אחד הסלטים, אמר לי: "ראית את החבר שלך שהגיע? שמתי אותו בחדר שלנו" והוא חייך אל אחד הקצינים שהתעלם ממנו.

"איזה חבר ?" - כרעתי על ברכיים לקרצף חלב שגלש והתמזג בקול תסיסה עם הכיריים הרותחים.

"דווקא קוסי" - מחקק רמי והעביר יד מאובזרת בזהב בשיערו השחור, ששפע עד לגבותיו - "רזה, שפם דק, קצת עיוור."

"שי" - אמרתי בתמיהה, ליבי ניבא לי רעות. שי לא השתייך לכאן.

"שי, שי" - אישר רמי בהתלהבות - "זה הנדון. שמתי אותו במיטה מעל אלברט."

"אלוהים" - הפטרתי.

רמי התמוגג : "כן, אלוהים" - הסכים בשקיקה - "נראה איך יסתדר עם הדוברמן הזה."

"רמי" - התחננתי - "הוא לא יסתדר. הוא אפילו לא מרוקאי ..."

רמי אחז בצלעותיו ועשה חיקוי של התפקעות : "אתה בטוח שהוא לא ..." - הוא לא הצליח להשלים את המשפט. בעיניים דומעות חצה את המטבח אל אלברט שעמד בכתפיים שחוחות וקצב ירקות לסלט.

"אלברט" - צרח רמי בלבביות - "הבאתי לך חברה. ראיתי שאתה בודד,

אחי ... דווקא בא לי על החדש, משהו שופרא..."

"מה אתה מתעווז עליי ? מה אתה מזיין בשכל ?" - אלברט לא נפנה אל רמי, אבל תנועות החיתוך הואטו ואחר כך התחדשו בזעם.

"המיטה שמעליך פנויה ?" - היתמם רמי.

"פנויה ותישאר פנויה" - עורפו של אלברט סמק וסמר - "אף רגל מסריחה לא תדרוך לי על הכרית בדרך למעלה ואני לא אדחוף את הפרצוף שלי לתחת של אף חרא שיורד לשירותים בבוקר כשאני מתעורר."

"דווקא יש תחת ויש תחת" - עלץ רמי - "משהו דליקטס מיוחד שוכב מעליך

מהבוקר ..."

אלברט פנה אליו וקופיץ ארוך, נוטף דם עגבניות בידיו : "אתה אומר שאני אוכל תחת או אוכל בתחת, מה מהם, רמי ?"

אפילו רמי הבין שהפריז : "שכח מזה, אלברט, צוחקים."

"אל תצחק איתי" - אלברט עדיין לא נרגע - "אני לא חבר שלך. באזרחות אני לא רואה אותך. תצחק עם החברים האשכנזים שלך."

אבל המשבר חלף וחומה של קולות חצתה אותו : המאוורר שהתנשם בכבדות מעל תנור האפייה, הקצינים המבקשים תוספות, התורנים המתחננים אל רמי. פשטתי את הסינר המנומר באיטריות וברוטב בשר ומיהרתי בשביל שחיבר בין המטבח למגורים שלנו. בפתח החדר הקיצוני שבקומה העליונה עמד שי, חצי גוף עליון בעירום שלדי בוהק, עיניו קצרות רואי וחסרות אונים.

שי פחד.

"שי" - קראתי והוא ייבב כמו כלבלב תועה - "שמואל ! אתה פה ! אמרו לי שאתה פה ! באיזה חדר אתה ?"

"איתך, איתך" - עניתי בקוצר רוח - "מהר, תעיף את כל הדברים שלך מהמיטה ומהארונות ומכל מקום שבו שמת אותם."

"השתגעת ?" - יידלל שי בקול פגוע - "הרגע סיימתי לסדר אותם."

"שי, תקשיב" - ניסיתי להחדיר לקולי נימה של דחיפות גדולה - "יש לך משאלת מוות ? אתה רוצה למות ? אני אומר לך להעיף את כל הדברים מהמיטה ומהארון ע כ ש י ו !"

"ואני עונה לך ובפעם השנייה אם לא שמת לב, שאני לא עושה דברים בלי להבין למה אני עושה אותם ! תן לי סיבה טובה אחת."

"אלברט" - צרחתי עליו, מתוסכל, עייף, מטונף, מיוזע - "זו הסיבה הכי טובה שתקבל ועכשיו, עשה מה שאני אומר לך, אני חבר שלך, לעזאזל !"

"מי זה אלברט בכלל ?" - צווארו של שי התגייד ומקרוב התאיידו זגוגיות משקפיו - "מי זה האלברט הזה שאני צריך להתחשב בו, הרמטכ"ל ?"

"אלברט זה אני" - הקול הגס הקפיא אותי ורמי צעק מזווית אחרת של אותה המרפסת : "ואקנין, אל תתערב ! זה בין אלברט והחבר שלך !"

"שי" - צעקתי בחזרה - "קוראים לו שי".

עדיין מאחוריי, עדיין ברגיעה מזוייפת, מתנפצת מבפנים, קולו של אלברט: "שי בנאדם לא מחונך. לא צורה לדבר ככה על גבר שאתה לא מכיר ושאין לך ענינים איתו."

"הוא לא מכיר אותך" - ניסיתי, בלי לסובב את הגב, מביט בעיניו של שי שהתרחבו עד שמילאו את כל פניו הצרים - "הוא לא יכול להעליב מישהו שהוא לא מכיר" - אבל ידעתי שההיגיון הזה אבוד ומבוזבז.

"רק בגללך, יא רמי, מהכבוד שלי אליך, אני לא מחנך גם את הואקנין שלך. יאללה עוף מהמאוורר, יא חתיכת קקה" - שניות עברו עד שהבנתי שהוא מדבר אליי וזזתי הצידה, מותיר מסלול פנוי ללבה שגעשה עכשיו בין אלברט לבין שי.

"שמואל ?" - לחש שי, בהיסוס.

"יש לך פה מלוכלך" - קבע אלברט בקול חדגוני, מתנער מהחירגון המדומה שלו רק כדי לטאטא הצידה עלה בעקב רגלו - "יש לך פה מסריח. ואקנין, מה עושים במטבח כשמשהו מסריח ?"

"עזוב אותו!" - צלף בו רמי, שישב ברגליים פשוקות על פח זיתים הפוך במסדרון - "זה בינך לבין הקוסי".

אלברט השים עצמו כמתעלם ממנו :

"ואקנין לא מדבר, כספת, אובייקטיבי, יענו. אז אני אגיד לך : אצלנו, במטבח, כשמשהו לא מריח טוב, אנחנו מקרצפים ורוחצים ומדיחים אותו בכל מיני חומרים חזקים, בחומצות וכאלה דברים."

שי עמד מפוסל במסגרת הדלת, לבן מהרגיל, רק פיו רטט אבל לא פלט הגה. משקפיו נטפו אגלים אל חזהו השקערורי.

"טוב, זהו" - אמר אלברט במיאוס - "לך, שכב על המיטה שלך. אני תיכף אבוא לנקות לך את הפה."

"אני אשטוף אותו בעצמי, במים, בסבון ..." - לחש שי

אלברט לטש בו עיניים אדומות של שור בזירה :

"אני רואה שהאשכנזים לא חכמים כמו שאומרים עליהם ! סבון זה לא התחלה של מספיק חזק לאנשים כמוכם. הלכלוך שלכם בא מהטבע, צריך משהו מהטבע כדי להוריד אותו, משהו גזעי, חזק. לך, שכב על המיטה, אמרתי לך."

שי שמט כתפיים בייאוש ונכנס אל החדר.

"הוא בטח דורך ברגליים הארוכות שלו על הכרית שלך" - הטעים רמי ואלברט נחר בבוז : "ממילא נצטרך לתת הכל למכבסה אחרי המבצע ניקוי פה" - ורמי צחק בהסכמה.

"מה אתם עומדים לעשות לו ?"

"בוא תראה" - אמר אלברט - "בוא תראה איך אנחנו מגיירים אשכנזים כמו החבר שלך" ובמילים האלה נבלע בפתח החשוך בצעדים חתוליים. רמי מיהר אחריו בלהיטות.

"תחזיק אותו שלא יברח, הבן זנונים" - צווח אלברט. שמעתי חריקות חלודות של המיטה, את רמי מקלל בחרישיות, את הצחוק הצרוד שלו ואחר כך דממה. שי לא השמיע קול.

אלברט יצא מהחדר בעיניים מצועפות, ידו תחובה בחגורת מכנסיו. הוא התעלם ממני, הלך לאורך המסדרון וירד במדרגות.

אחריו יצא רמי, הניח יד על שכמי ואמר :

"לך תעזור לחבר שלך. הוא נרטב קצת." ובפנים נעווים התרחק, מלח על אונייה שמטלטלת בגלי צחוק.

"שי ?" - קראתי מהפתח ושוב פעם וכשלא ענה לי, הסטתי את המתג. אור אדום בקע מבעד לצלופנים של אלברט.

שי שכב בארגמן על המיטה העליונה, בין מצעים מוכתמים בשחור וזרועו הטלטלה אל המיטה התחתונה. שיערו היה מדובלל מרטיבות. עיניו היו פקוחות לרווחה אל נקודה סתמים בתקרה.

ריח של שתן מתוק-חריף עמד בחדר.

Return

מכתב לשופט נו"ן

כשהסתיים המשפט הייתה מצוקה בעיניים שלך. ידעת מה לעשות מבחינה הליכית: גזר הדין, הערבויות הנדרשות, אפשרויות הערעור. רק כשהודית לכל מי שהיה מעורב בו, הבנתי. שנה וחצי באור הזרקורים, עדים שהם אלופים בצבא ושרים לשעבר. כמו במאי של הצגה, מצויד בסמכויות כוחניות שאין לאף במאי. בהדרגה הפכנו לצוות, החלפנו בדיחות, סיפרנו על בעיות אישיות. התגבשה רוח יחידה, הווי. זה יחסר לך. אנחנו נחסר לך. כשהשתחררתי מהמאסר שאתה גזרת עליי, באתי אליך כדי שתבטל את צו עיכוב היציאה מן הארץ ואתה סירבת לפגוש אותי. הסתגרת בלשכה והורית לי להמתין במזכירות. עכשיו אני חושב שאולי פשוט כאב לך להיזכר.
בהתחלה הואשמתי בהשפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך. כשהואשמתי בה, הייתה זו עבירה כמעט טכנית באופייה. בתי המשפט והציבור התייחסו אליה כאל תאונה מצערת בקריירה שלי. כתבתי מאמרים על איך להריץ מניות ואחד מהם אפילו פרסמתי בירחון כלכלי. אנשים ניבאו לי - מי בצער ומי בשמחה מאופקת - תשלום קנס ומאסר על תנאי, אם אורשע. שקלתי האם לשכור עורך דין. לבסוף נסחפתי אחרי שותפיי למעשה ושילמתי שכר טרחה לעורך דין דתי שנראה כאילו היגר זה עתה משטטל יהודי מזרח אירופי. כובע המצחייה המוזר שחבש בכל עת והליכותיו הארכאיות רק הגבירו את תחושת הסיוט הסוריאליסטית שאפפה את כל הפרשה הזו.
כתב האישום הוגש רק לאחר שבית המשפט העליון התערב וכפה על פרקליטות מיסוי וכלכלה בתל-אביב להשיב לי את את הדרכון ולשחרר אותי ממתן ערבויות לכך שאשאר בארץ. עברו 180 יום מאז שנעצרתי, קבע השופט העליון ואם עדיין לא הוגש כתב אישום, אסור להגביל את חירותי, שהרי זו צורה של ענישה. אווירת חוסר רצון וחוסר מעורבות שררה בכל. התובעות שייצגו את הפרקליטות נראו משועממות וכמהות לסיים את העניין במהירות האפשרית. העורך דין שלי עיין בתיקיהם של לקוחות אחרים באולם בית המשפט ואני קרצתי וחייכתי לעבר מי שחקרו אותי ברשות לניירות ערך. אפילו חמש השופטים והשופטות שטיפלו בתיק לפניך עשו כמיטב יכולתם להיפטר ממנו. אחת פרשה במועד מכס המשפט - אחר טען שהוא מכיר את אחד הנאשמים ומי שהפך לעד תביעה מרכזי בעקבות עסקת טיעון ופסל את עצמו מלשבת בדין. יש כאלה שהשיתו ערבויות וכאלה שהסכימו שאצא לחו"ל מעת לעת. כך, בנחת, התגבשה הסכמה לא כתובה ולא נאמרת שהתיק הפלילי הזה הוא טורח ושעמום לגמרי שלא לצורך. כשהדרכון נמצא בידיי במשך מספר שבועות לפני הגשת כתב האישום - יכולתי לעזוב את הארץ באין מפריע. לא חשבתי שעליי לעשות כן. לא נראה שום איום באופק - לכל היותר מטרד. אחד השופטים - זה שפסל את עצמו כבר בישיבה השנייה אצלו - הורה לנו לעבור מספסלי הקהל לספסלי הנאשמים. אלו היו ספסלי עץ גבוהי משענת שאפשרו ישיבה רק בתנוחה אחת, שבורת ציר. כעבור שעה שם, תכפו עליי כאבי גב עזים. מאחוריי נפתחה ונסגרה הדלת שהובילה אל מרתפי המשטרה בבית המשפט המחוזי. ממנה גחו אסירים לא מגולחים ופרועי מבט, מלווים בשוטרים כבדי גוף, מאיימים למראה. זה היה הכי קרוב לכלא שהגעתי בכל מהלכו של המשפט הזה. אצלך כבר מותר היה לנאשמים לשבת בספסלי ההגנה, יחד עם העורך דין שלנו. אני לא הימרתי על טוב לבד או על מצב רוחך: מיניתי את עצמי לסניגור של החברה בע"מ שבמסגרתה פעלנו. נאשמת ערטילאית שמינתה לה, בהליך לא ברור, נאשם לתפקיד הסניגור.
זה קרה בישיבה הראשונה בבית המשפט שלך.
אספנו עליך מידע, כמובן. ידענו שהיית יועץ משפטי של חברת בנייה גדולה ושותף לא בולט במשרד עורכי דין כושל. אל השפיטה בבית המשפט המחוזי הגעת, אמרו לשונות רעות, בלית ברירה, אחרי שנים ארוכות כשופט זוטר. אז שאפו לאיזון עדתי ואתה היית מועמד אידיאלי. עד למשפט שלנו, שפטת בעיקר עבריייני גוף ורכוש, זונות, מסוממים, סוחרי סמים וגנבי מכוניות וחוטפי ארנקים מנשים זקנות. העיתונות אהבה להציג אותך באור מגוחך. פסק דין שלך בענייניה של רפת שכל אחת זכה לביקורת נוקבת במיוחד. במקרה אחר דנת לקולא מי, שהעיתונות חשבה, שיש לדון לחומרה. נתפסת כמי שנועל נעליים משפטיות גדולות בהרבה ממידותיו, מין ליצן בקרקס הלא נכון. בקרב עורכי הדין היו הדעות חלוקות: יש שאמרו שאתה חנון

ורחום. העורך דין שלנו חרג מגדרו כששמע שאתה מונית לתיק. הוא סירב לפעול לפסילתך גם כשהשמעת הערות שניתנות היו להתפרש כחריצת הדין עוד בטרם שמעת עדים. הוא האמין שידך רועדת לפני שאתה חותם על גזר דין. הוא האמין שאתה מתלבט וכואב ואינך ישן בלילות הקובעים, אלה שבהם אתה חורץ גורלות. אני ידעתי שאלה - התלבטות, כאב, רעד היד החותמת - הן תכונות שנלוות לאינטליגנציה. אני ציפיתי לראות אדם אינטליגנטי. הכנתי את ההגנה שלי כפי שמכינים תזה באוניברסיטה שעליה יש להגן. ייחסתי את העובדה שהוגבלת לעיסוק בחומר גלם אנושי ירוד למוצאך. לא שכחתי שאתה ספרדי.
ידיד, מי שלא נבהל מפשיעה קלה כשצריך, אמר לי שבגלל שאתה ספרדי - כמוני - אתה תשאף לרצות את האשכנזים בבית המשפט העליון ותגזור דין חמור במיוחד. הוא עצמו ריצה פעם חצי שנת מאסר בכלא בשל עבירת לשון הרע. לא היה כתקדים הזה לפני כן ולאחר מכן. הוא ידע על מה הוא מדבר.
אבל אני לא האמנתי בכל הפלפולים האתניים האלה. אני האמנתי במקבילות הבולטות בין משפט למתמטיקה, בין מהלך הדיונים ללוגיקה פורמלית, שחמט מעודן ותרבותי. באלה שלטתי. האמנתי שאשכנע אותך לזכות אותי בכוח הכביר של ההנמק, בבלתי נמנעות של הסילוגיזם, במסקנה המתבקשת.
לא חשבתי שבתי משפט עוסקים במציאת האמת או בחיפוש אחריה. עד כדי כך אפילו אני לא הייתי נאיבי. שנים של אינדוקטרינציה הוליוודית נכשלו אל מול הדקות הראשונות בהיכל הצדק. הבנתי שמערכות משפטיות עוסקות בתוצאות העימותים בין הליכים ושזוכה מי שמצויד בעורך דין המתמצא בהם.
מה שלא חזיתי הייתה העובדה שגם ההליכים עצמם אינם מתנהלים לפי חוקיות כלשהי. הם מקפצים בשרירותיות ונקבעים על פי הלוך רוחם של המשתתפים לא פחות מאשר על פי האות המתה בספרים העבשים של החוק. כולכם - שופטים, נציגי התביעה, נציגי ההגנה - הסתתרתם מאחורי ספרים דהי כריכה, עבים עד כדי גרוטסקה. אבל תמיד מצאתם את התקדים הנכון, את המלל המשפטי המתאים, כדי להצדיק נטיית לב, משאלה, הסכמה שבשתיקה.
בפעם הראשונה שנכנסת לאולם שמתי לב לשפתיים שלך : דקות, פעורות במקצת, חושפות שיניים לא סדורות. שפתיים שרגילות לחרוץ גורל, לפעמים באכזריות, לפעמים בנדיבות לב אכזרית. הסתירה בין השפתיים האלה לבין העיניים שלך, שהיו טובות וצוחקות. בחודשים שלאחר מכן, בשבועות שהפרידו בין ישיבה לישיבה, חשבתי על הניגוד הזה ועל איך שלא ניתן ליישב אותו.
לא היית לבוש ברישול ובכל זאת נראו כל הבגדים שעליך כאילו הטלת אותם על עצמך ברגע האחרון בחופזה מופתעת. נתת רושם של מוצקות הנוטה להשמנה אבל התיישבת והלכת בקלילות - עוד סתירה. על הדוכן, פניך נסמכות על שתי כפות ידיים מחווירות מהמשקל, מרפקיך שעונים על לוח העץ של השולחן, ככה אני זוכר אותך. מלא חיים, קופצני, גמיש, אך בעל נוכחות, ניהלת את המשפט כמו בירור שאב עורך בין ילדים שלו שרבו. הרבית בהערות אבהיות, סיפרת סיפורי עם, התבדחת ונזפת והטפת מוסר והרבצת בנו דרך ארץ. את כל זאת עשית בארשת חשיבות עצמית, מודע לממלכתיות של משרתך.
בעינינו היו כל המעמדים האלו מגוחכים ואתה היית מגוחך בהם. לא הלמה אותך, הממלכתיות הזו, יותר מדי היית עממי, שלא לומר המוני. התביעה וההגנה בזו לך בסתר, המעיטו בערכך, ייחסו לך העדר אינטליגנציה, ניבאו לך ולפסק הדין שלך שחורות בערכאות גבוהות יותר, ריחמו עליך ועל האתגר שהציב מולך המשפט הזה. לפעמים הרגשתי שאני כלי בידי הקטגוריה להשפיל אותך, להדגיש באמצעותי את עליונותה עליך : הנה היא, הפרקליטה, מסבירה לך בהתנשאות מה עשיתי וכיצד, מתנשפת בקוצר רוח כשאתה מתעקש להבין נקודה סתומה, מגלגלת עיניים לתקרת האולם, מביטה בייאוש אל חברתה ואפילו אל הסניגור ושניהם מושכים בכתפיהם, "אין מה לעשות, זה מה יש, אלה שופטיך, ישראל".
אני ידעתי שאתה מבחין בכל אלה והערצתי אותך על יכולתך להבליג ולא לעשות שימוש בכוחות הנתונים בידיך. לעיתים כל כך נדירות קראת לסדר, הקפדת בנימוס פולני על כבודן של הפרקליטות, הגנת על עדים מפני חקירות צולבות מדי. לפעמים לא התאפקת והפלגת חזרה לתקופה שבה היית יועץ משפטי : נתת עצות לעדים כיצד לתבוע את נזקיהם מידינו והזהרת אותם שהזמן הולך ואוזל ובקרוב תחול התיישנות ולא יוכלו עוד להיפרע מאתנו. מתוך הכעס האדום שאפף אותי כששמעתי את העדים משחקים את המשחק שכפית עליהם - מתוך הזעם הזה, פשטה בי רגיעה גדולה. אתה

סיכנת את המשרה שלך מפני שחשבת שלא צודק שנצא פטורים בלא לפצות את מי שהאמנת שהם הקורבנות שלנו. זן שחשבתי שנכחד, שופטים שוחרי צדק. הרגשתי שאני חלק ממשהו גדול יותר ממני, משהו מופשט : אולי עקרון הצדק ואולי עשיית הצדק, אני לא בטוח.
כשהתיישבת, הבחנתי בקרחת קטנה ועגולה שהוורידה בדיוק במרכז השיער המדליל שלך. ברכת אותנו ואמרת מייד שצדק שנעשה באיחור אינו צדק. המשפט הזה נמשך שלוש שנים, אמרת והנה אפילו לא החל. זה לא מקובל עליך ואתה תשים לכך קץ.
בתוך חודשים אתה מתכוון לפסוק את הדין ולגוזרו וכולנו חייכנו בידענות זה אל זה : לא היית הראשון שהביע כוונה כזו.
קצבת לכל צד שלושה חודשים להצעיד את עדיו ולהציג את הראיות. התביעה מחתה ואנחנו מחינו והתביעה הצביעה בתיאטרליות לעבר ערמה גדולה של ארגזים ופכרה ידיים ואמרה שבשום אופן, הזמן שהוקצב לה אינו מספיק וכיוצא בזה.
נאנחת ואמרת : הבה נתחיל.
ככה, בהגיון ארצי של פועל קשה יום, ניהלת את המשפט. לא חדלת להזכיר לנו שמאחורי כל הנימוקים והפלפולים והמונחים יש אנשים, פוגעים ונפגעים, הרבה כאב והרבה חרדות. תמיד - בחיוך מבזיק, בעיניים שטמונה בהן ערמומיות מקחנית, בתנועת יד שכאילו ביקשה לבלום סחף משפטי, משקעים שאיימו לקבור את ההליך כולו - פרקת אותנו מהעמדת הפנים שלנו, ממשחק התפקידים. פרקליטי התביעה וההגנה הרגישו מגוחכים בגלימות שלהם וליפפו אותן סביב פרק כף היד.
כמה פעמים באה העיתונות לאולם בית המשפט שלך במהלך המשפט שלי. הם צילמו כאשר התרת להם לצלם ואחר כך כתבו כתבות שבהן, בהדרגה, הפכת לקדוש ג׳ורג׳ המגן על הציבור מפני הדרקון. עברתי תהליך של דמוניזציה הולכת וגדלה עד שכאשר ניתן גזר הדין כבר כוניתי מריץ מניות רשע (כן, במילים הלא עיתונאיות, הלא אובייקטיביות האלו). אתה התראיינת בלשכה שלך. כל הזמן ראינו עיתונאים יוצאים משם ובאים אליך ואחר כך הופיעו בעיתונות כתבות עם אופי של מאחורי הקלעים.
כשישבו עיתונאים באולם, ישבת זקוף, פניך נשענות על פרק יד מכופף פנימה, רשמת הערות בקדחתנות ומדי פעם התערבת בשאלה.
בכלל הרבית לשאול. סיפרת לכולנו שבתך רכשה עבורך ספרים העוסקים בנושא הבורסה והשקעות בניירות ערך. לא היססת לחשוף את הבורות שלך. בהתחלה ייחסתי את הנכונות הזו להיות פגיע ללכידותה של האישיות שלך, ליושר, לתחושת עוצמה פנימית, שאינה מאוימת מהודאה בנחיתות זמנית בגזרה כזו או אחרת. זמנית, כיוון, שתהליך הלמידה מחסל אותה - וככל שהוא אינטנסיבי, כך היא מחוסלת מהר יותר. אבל ככל שהתמשך המשפט וככל שהרבית לחקור ולהעמיק - אפילו ממני שאבת ידע - הבנתי שאתה פוחד. פוחד לטעות במשפט הזה שראית בו הזדמנות - אולי יחידה, ודאי ראשונה - להטביע חותם משפטי. פוחד להינזף על ידי בית משפט עליון, שעם דעותיו ונטייתו הפורמליסטית לא חיית בשלום גם ככה. נזיפה כזו, ידעת, הייתה מתפרשת ברבים כחוות דעת על יכולתך האינטלקטואלית המוגבלת.
שאפת לפצות באמצעות ידע על המוגבלות הזו. ידע ושכל ישר מול תחכום וכשרים אנליטיים, אדמה מול רוח, ללכת מול לעוף. ריחמת עליך בדיוק בגלל שאתה קוללת בידיעה שתוכל רק לדדות ובדחף לדאות כמו נשר משפטי. בעיניים העצובות שלך הייתי הדרכון למשפטנות לבנה, נקייה, מוחנית, מסוקרת היטב, מציבת תקדימים. הייתי האשרה לאולמות בוהקים מניקיון, לספריות שקטות וממוזגות, לגדודי עוזרים מעילית הפקולטות למשפטים. כן, בסתר לב אולי קיווית להגיע באמצעותי לבית המשפט העליון, בניגוד לכל הסיכויים.
ישבת על הדוכן, שחום עור, שיער מקורזל, עיניים שחורות. כל המעורבים האחרים היו לבנים ומשכילים ובעלי אוצר מילים נרחב. לאחר שהקראת את פסק הדין אמרת שיש בך סימפאטיה רק כלפי הנאשם אל״ף שגם הוא היה שחום עור ומקורזל שיער. כולנו חשבנו אותן מחשבות באותו הרגע.
בהתחלה קיבלת סדרת החלטות תמוהות. טעית ובלבלת בין הליכים שהם רשות במשפט אזרחי וחובה במשפט פלילי. למשל, ביקשת לכפות הצגת עדויות שניגבו ברשות לניירות ערך בכתב - מבלי לזמן את העדים להיחקר. התביעה - שחששה לגורל פסק הדין בערעור - נחלצה לסייע לך בעדינות, לא בבוטות מזלזלת. התובעת הפנתה אותך אל הסעיפים המתאימים, בלי לסתור את החלטותיך בגלוי. במבוכה ניכרת החלטת החלטות חדשות ורשמת אותן בפרוטוקול.

קבעת סדרה ארוכה של תאריכים עוקבים לשמיעת העדים. ביקשת מהצדדים להגיש מסמכים מסוימים בהסכמה, מבלי לזמן עדים להעיד עליהם.
דחית בקשה להקליט את הדיונים (מאוחר יותר הסכמת). סיפרת בדיחה עממית על תרנגולת שהוקפאה במקרר ובה מטמון מטבעות מזויפים. אני לא זוכר מה הייתה הבדיחה אבל אני זוכר את הרושם הכבד שהותירה בי : לא היית השופט המתאים לטפל בפרשה המורכבת הזו.
כשהסתיימה הישיבה הראשונה ניכרו בך המתח ואותות התפרקותו. נשענת לאחור, כאילו סיימת לשחק תפקיד מתיש ושוחחת עם העורך דין שלנו על מקרה אחר שבו דנת ושבו הוא ייצג לקוחות אחרים. מדובר היה בגניבת מכוניות בהיקף נרחב. בשולחן התביעה ישבה מגישת טלוויזיה פופולרית שסיימה את לימודי המשפטים שלה והתמחתה בפרקליטות המחוז. היא התבוננה בך מרותקת ואני שאלתי את עצמי אם אינה לומדת אותך, את המניירות, את העוויתות שלך, את העוויות הפנים, את הידיים גדושות ההבעה - לצורך תפקיד עתידי כלשהו.
הישיבות הראשונות לא ניבאו את מהלכו של המשפט. בכל משפט פלילי - מהפשוט ביותר ועד להכי מורכב - השלבים הראשונים זהים, טכניים באופיים. מסמכים מוגשים באמצעות מי שניסחו אותם (פקידי בנק במקרה שלנו), חוקרים מגישים עדויות שגבו, ראיות חפציות על ידי מי שמצאו אותם בחיפוש חוקי, פחות או יותר (אי אפשר להקפיד על כל הפרטים). יש פרקליטי הגנה שמאריכים את השלב הזה מתוך אמונה שככל שהמשפט מתמשך, כן טובים סיכויי מרשיהם ויש כאלה המקצרים בשלב הזה מתוך אמונה שבכך הם קונים רצון טוב של השופט, אוצר השמור לבעליו. זו אמונה וזו אמונה ואם בשלב כל כך מקדמי וטכני כך - ודאי שבהמשכו המורכב בהרבה של המשפט.
בכל אופן, מעטים פרקליטי ההגנה שיוותרו על תקיפת החיפוש שנערך כלא חוקי או על הוכחת רשלנותו וזדונו של החוקר בעת רישום פרוטוקול החקירה.
כבר אז הבהרת לנו שאתה נותן אימון בלתי מסויג בנציגי המדינה שחזקה עליהם שאין להם פניות או נטאי בעניינו של אחד, הנאשם ש״ן. שנים הרבה מאחורי הגלימה ועדיין לא הבנת שהנאשם הינו אויב המדינה מעצם היותו נאשם. אם תוכח חפותו - תצא המדינה ניזוקה : יאמרו שרדפה אותו לשווא, שלחינם בזבזה משאבים יקרים, או שהוכחה אוזלת ידה במיצוי הדין עם אשמים. לצאת ברווח מזיכוי אין המדינה יכולה ומשעה שהוגש כתב אישום אין למדינה כלל ועיקר עניין בצדק או באמת. יש לה עניין בירוקרטי לחלוטין, סטטיסטי ועקר בהוכחת אשמה, אשמה כלשהי ובלבד שתירשם תוצאה חיובית מבחינת המאמצים והמשאבים שהושקעו. הפיתוי לשקר, לאיים, לסלף ולעוות עצום. האינטרס המושקע בכתב התביעה הוא ארגוני. צדקת דרכה ושיקול דעתה של המערכת עומדים למשפט והנאשם אינו אלא כלי שדרכו משווה החברה את ציפיותיה ל מציאות שלה. בתי הכלא הם המקום שבו נאגרים הלקחים ומתגברת ההתחסדות ונענשות התזכורות לחוסר המושלמות של המסגרות שבנינו לעצמנו. השופט נו״ן הוא הממונה על ההוצאה לפועל (בשפות זרות זו גם המילה להוצאה להורג).
היה לנו עד הגנה חשוב שהיה יכול להפריך את עדויותיהם של שני עדי התביעה המרכזיים. שני אלו היו נאשמים שכרתו עסקאות טיעון עם התביעה והסכימו להעיד נגדנו, הנאשמים שנותרו בתיק. רק אדם אחד ידע את האמת (מלבדנו) והוא בא להעיד. אלא שבלילה שלפני מתן עדותו, הגיעו אליו נציגי התביעה ומסרו בידיו כתב אישום שהתייחס לעבירות שביצע לכאורה שמונה שנים לפני כן. בכך תייגו אותו והפכו אותו מעד אמין ומחוסר פניות - למי שיש לו מה להפסיד או להרוויח ממתן עדות כזו או אחרת ולמי שלכאורה ביצע גם הוא עבירות זהות לאלו שלנו.
בבוקר ביקשתי מהעד שלא לעלות לדוכן העדים. בפניך קבלתי על כך שהתביעה איימה על העד, הטרידה אותו והפחידה אותו במעשיה.
גיחכת במבוכה ונעת בחוסר נוחות על המושב. אחר כך נזפת בי ברכות באמצעות העורך דין שלי. לא יעלה על הדעת, אמרת, שתביעה בישראל תעשה כדבר הזה. אלה משרתי ציבור אלמונים ששכרם, המשולם מקופת הציבור, זעום והם עושים בשליחות. אין להטריד אותם ולאיים עליהם כפי שאני עושה (פניתי אז גם ליועץ המשפטי לממשלה שהתחמק מלחקור את העניין בעצמו). ראית בעין לא יפה את מעשיי. כל זה אמרת בטון לא מתנשא ולא מתלהם. להפך, היית חם ואבהי. אבל היית גם חד משמעי בדחייתך את טענותיי. לא יעלה כדבר הזה על הדעת - ומה שלא עולה על הדעת אינו יכול לקרות.

אני זוכר שישבתי כל הספסל הקשה בבית המשפט הקר שלך וחשבתי כמה אמונה יש לך בטוב הבסיסי בלבו של כל אדם, כמה אתה ילד. לא חשבתי אז וגם איני חושב כיום שהעמדת פנים או שהתחסדת. כמה אתה רציונליסט וליברל, אולי בלי להכיר את המילים האלה אלא היכרות רופפת ושטחית, כדרך שמכירים שכן רחוק.
מה שלא עולה על הדעת - אינו יכול לקרות. זו הבעת אמון עילאית בסדר הדברים, בנכונות של שרשרת ההוויה, בחוסנם של מוסדות חברתיים. יכול להיות שבלי האמונות הטפלות האלה אי אפשר להיות שופט. יכול להיות ששופט מוכרח לעשות אידיאליזציה של העולם כדי לדון אותו לכפות חובה וזכות. יכול להיות שאדם שאינו עיוור צבעים, שמבחין בדקויות, ששטוף בלבטים, שנכווה מסתירות - אינו כשיר לשמש שופט. בעולם שלך מי שאינו שופט - הוא נאשם. שופט הוא כל מי שהוא במחנה שלך, מי ששומר על החוק והחוק שומר עליו. כל היתר הם נאשמים. נאשמים רבים הופכים לשופטים ואחרים נשארים נאשמים מתוך בחירה.
לא שהכחשת את קיומן של נסיבות מקלות. המשפט שלנו היה קבוע לפעמים בסיומם של כל המשפטים האחרים. ישבתי באולם כששפטת ולא בענייננו. לפעמים היית מתפרץ וזועק - זו לא פראזה, ממש זועק. כך בכל פעם שנתקלת באי צדק בולט, בנסיבות אישיות קשות מאוד, בהר שהיה על הדין שלך לנקוב. משפחות הרוסות, זנות, סמים, פיגור שכלי, חינוך חלקי, אנלפבתיות - כל הגלריה של אנושיות חלקית עברה לפניך ובכל פעם הזדעקת כאילו הייתה זו הפעם הראשונה.
עדיין לעגתי לך מאחורי גבך וחיקיתי את הנלעגות ואת ההמוניות שלך, אבל כבר היה לזה הטעם התפל של לחם ישן מאוד. בסתר התחלתי לאהוב אותך בשל הפשטות שבה המשכת להיות אנושי למרות הכל. לא השופטים ולא הנאשמים הצליחו לקלקל אותך. מתחת לציפוי התרבותי המאוד דק היית אתה, שלם בגלל המוגבלות שלך, ישר בגלל הפחדים שלך, בעל חוש צדק מפותח בגלל ההכרה שהוטמעה בך שכולנו, מתחת למדים ולבגדים, דומים, בני אדם. אל אלוף במילואים פנית בתערובת של יראת כבוד והכרת חוב עם השתאות אל נוכח מה שתפסת כטיפשות וליקויים מפליגים בשיפוט ובשיקול הדעת. איך - שאלת, בקומפולסיביות, חזור ושאול, מבלי להמתין לתשובה - איך נתן את כל רכושו ועתידו ביד אנשים כמונו, הנאשמים, איך לא חילק את הביצים בין כמה סלים. המשים עצמו כלב אל יתפלא שמתעמרים בו, הרבצת בו לקח ופטרת אותו בהינף יד נרגז. זו הייתה הצגה מופלאה : הכניעות שבה נזפת בו, יראת הכבוד שבה קבעת שהוא אוויל, הכאב שבו יעצת לו לתבוע אותנו וההשלמה שבה קיבלת את כל אלה.
כולנו בני אדם.
עליי כתבת בפסק הדין שאני בעל כאריזמה אינטלקטואלית ושנפלתי במלכודות שטמנתי לעצמי בפיקחותי. לא ראית סתירה בקביעות האלה. אם אני פיקח - כיצד טמנתי לעצמי מלכודות ? אם יש לי כאריזמה אינטלקטואלית - כיצד כשלה במקום שבו אין דבר משכנע יותר מכאריזמה כזו ?
לא הבנת אותי. אני באתי לבית המשפט להיענש. מצד אחד האמנתי באופן מאגי בכוח הבלתי מוגבל של השפה לשנות את המציאות, את מה שהייתה (החטא) ואת מה שתהיה (עונשו). מצד שני, כמו קפקא, האמנתי באשמתי הבסיסית, לא אשמה הקשורה לאירוע או למעשה כזה או אחר – אלא אשמה הנובעת מהקיום שלי עצמו. בהעדרו של משפט אמיתי, קפקא ניהל משפט פנימי והפך אותו – את התמשכותו, את שרירותיותו, את חוסר נגישותו של החוק – לעונש.
אני – ארצי ומעשי יותר מקפקא – הבאתי עליי אותך ואת המשפט ולא הייתה לי כוונה להרפות מהפרס הזה. מניעים פסיכולוגיים דקים כאלה היו מעבר להבנתך. לעיתים כה קרובות הפגנת השתוממות : למה אני מושך את ההליכים שלא לצורך ? למה איני מודה מייד באשמה, אם כבר הודיתי בעובדות ? למה אני הופך אותך לאויב שלי, יוצר בך אנטגוניזם על ידי הפגנת העליונות שלי, כשאני חולק עליך בפומבי ומתקן אותך בלי הפסקה ?
בהדרגה איבדת את היכולת להקשיב לצד של ההגנה. בכך מילאת באופן מושלם את התפקיד שהטלתי עליך : הורה קפריזי, לא צודק, מסוכן וצבוע. מי שמעמיד פנים שהוא עושה משפט ולמעשה עושה משפח. ככל שהפכת לחסר מנוח, נע על המושב שלך בהפגנתיות, לעיתים אוטם את אוזניך ותמיד מכווץ את פניך בייאוש מופגן – ככל שהרבית לנזוף בנו על בזבוז זמנו של בית המשפט (שהרי האשמה כבר ברורה וידועה לכל, ודאי לנו, ודאי לך) – כך גברה התלות שלי בך. רציתי עוד, מזוכיזם משפטי שפרץ

מתוכי אחרי שנים של ציפייה. אני זוכר את השלווה הקפואה והדמומה שאפפה אותי כשהקצרנית הראתה לנו בטעות את פסק הדין שהדפסת במחשב שלך עוד בטרם החלו עדי ההגנה להישמע. רק חוסר צדק יכול לאזן אי צדק ורק כעס מוצדק שקול לזעם צודק.
שקלתי לכתוב מכתב לעיתונות ולספר לה שאני נוכל ופושע. אבל ידעתי, שיראו בכך עוד מעשה של תמהוני, משהו לא מזיק, אפילו משעשע, במיוחד בחום הארצישראלי. לא ! היציאה שלי מהבמה – כמו הכניסה אליה – חייבת להיות גרנדיוזית ומאושרת על ידי מבקר אובייקטיבי. מישהו כמוך – מצויד בכל הסמכות ולכאורה בכל הכישורים – חייב לומר עליי שאני מרושע וראוי לעונש. העובדה שאתה כל כך מוגבל רק תרמה לאפקט הכללי של תדהמה, רתיעה וסלידה שהפגנת בפסק הדין שלך. אתה ייצגת את האדם הפשוט שנתקל במישהו כמוני, חיזר מכוכב לכת אחר ורחוק, שסלעיו הם רשע מזוכך וממוצק. נסוגת לאחור באינסטינקטיביות.
מה שלא הבנת זה שאתה כלי בידיי, חלק מתסריט שנכתב לפני הרבה שנים. שלא כמו קפקא, לא אני נזקקתי לגישה לחוק – החוק נזקק לגישה אליי. שלא כמו קפקא, אני, שומר הסף, פתחתי את השער. פתחתי אותו לך ולתביעה ומאוחר יותר לשירות בתי הסוהר כי אתם ייצגתם את העונש האולטימטיבי לאשמה האולטימטיבית שבה נשאתי.
בדרך הטבע, התנגחנו הרבה. הרגשת מאויים. הייתי צעיר ממך, חכם ממך, שחצן ולא נראיתי כמי ששורה עליו אימת הדין. להפך, שרתה עליי חדוות הדין. לאדם כמוני, גזר הדין היה אקט של שחרור. הכלא אינו אלא ביטוי חיצוני, מובנה, ממושטר, לתהליך שממאיר בפנים. נאשם כמוני מרצה עונש מאסר שנים לפני שהגדרות סוגרות עליו. המולת הכלא משקיטים את הסאון הפנימי המתמיד. איומי הכלא מגוחכים בהשוואה למשאלת המוות התמידית.
אין משפט מונוטוני כמו שאין חיים מונוטוניים. תמיד יש עד שנוגע ללב, נאשם שזועק לחפותו, שופט שנרדם באמצע עדות מכרעת, קצרנית שמדפיסה בשגיאות כתיב, או מסלפת את הנאמר. אז נכמרים לבבות, נפכרות ידיים, נמחות דמעות, מתרחבים אישונים ונחיריים וריח הציד עולה באולם כמו אד דק מספסלי הקהל. במשפט שלנו – שנמשך בניהולך כ15- חודשים, אם לא מונים גם את חודשי הפגרה - לא חסרו רגעים כאלה.
אתה ודאי זוכר את העד יו״ד שנסחף – בתארו כיצד רימינו אותו וניקינו אותו מכספו שירש – לבכי מר ולשפה מליצית תנ״כית. כאילו לא היה בשפת היום יום די כדי לתאר את מה שעבר עליו במחיצתנו. אתה זוכר את עי״ן, שעלה אל הדוכן מדוד, שקול, הוגן ותיאר במילים קרות וחותכות את חורבנו ההדרגתי. אם שכחת את שני אלה, אולי אתה זוכר את שי״ן, האירוני, המכה על טיפשותו, המתוודה במבול פרטים אינטימיים מביכים על דוכן העדים. ליו״ד התרת לשבת ולשי״ן הצעת כוס מים ואת עדותו של עי״ן הפסקת באמצע, כי לא יכולת לשאת יותר.
כל כך התרגשת עד שחקרת את העדים בעצמך, מתעלם ממחאות התביעה וההגנה גם יחד. לא חדלת לגלגל בפיך את הסכומים שהעדים וגם אנחנו נקבנו בהם. כל הזמן השווית – בפרהסיה – בין משכורתך למה שהעדים הפסידו ובין עלות אחזקת אביך בבית אבות (שלא יכולת להרשות לעצמך) לבין הרווחים שעשינו אנחנו, הנאשמים, בימממת מסחר אחת, על גבם של העדים. הפער הזה הציק לך, בעיניך זו בדיוק הייתה שאלת הצדק המכרעת במשפט הזה. לא מי גנב ממי ואפילו לא כיצד. מה שנראה לך בלתי נתפס זה הקיטוב בין מי שיש להם למי שאין להם.
אולי לכן חתרת כל הזמן לכמת את הנזקים, את הרווחים, את מחזורי המסחר, את הכספים – הרבה מעבר לנדרש במשפט המסוים הזה. ניתנה לך גישה לעולם הכסף הגדול ואתה התפלשת בסכומים האלה כמו ילד בפעם הראשונה שלו בארגז החול. בהדרגה, המשפט הפך לאינטימי ולחודרני יותר ויותר. כשעוסקים במניעים האנושיים הבסיסיים – תאוות בצע, חרדה, חיפוש אחר אהבה, מזויפת ככל שתהיה – אי אפשר להימנע מזה. שיחקת את מי שנרתע מלפגוע ברגשות, מי שחרד שלא לחדור לקודשים פרטיים, מי שנזהר להבדיל בין קודש לחול ובין טפל ועיקר. אבל באמת נהנית הנאה מציצנית. ככלות הכל, זה הוא עולם שזר לך ולמרבית בני האדם. עולם מקודד שהצפנים שלו, רזי דרזין, ידועים רק למעטים. היית כמו אסטרונאוט שמגלה חיים בכוכב לכת לא רחוק. כמוהו, ידעת שעליך לחזור במהרה, שמלאי החמצן שלך אוזל,

שהחיים כאן עלולים להיות מסוכנים, שלא תבין הרבה למרות כל המאמצים. כמוהו, ידעת שלא תינתן לך הזדמנות נוספת. לכל אחד יש את 15 דקות התהילה שלו, אמר מי שאמר ואתה התכוונת לנצל אותן עד דק, למצות ולהאריך אותן.
לא הייתה כלל שאלה של עימות בין גרסאות. היינו חשודים בעיניך מלכתחילה: עשירים (במושגים שלך), משכילים, מי שהעולם שייך להם. לא שפטת אותנו – איך אפשר לדון אנשים לכף חובה על מה שהם? אנחנו נולדנו לנצל ולעשוק, נועדנו לרמוס ולסחוט. לא פעלנו מתוך הבנה שמה שאנחנו עושים הוא רע כי היינו מעבר לרע ולטוב ונטולי כל שיפוט מוסרי. בפסק הדין ציינת, בלי השתאות, שאפילו פעם אחת לא הבענו חרטה. כשהעד יו״ד בכה, אנחנו צחקנו ואתה פנית אלינו ובמבט עייף ובלסתות חשוקות סיננת אזהרה. ככה, חשבתי לעצמי, מרסנים חיה מסוכנת, נחש, למשל. לעדי ההגנה האזנת בשיממון מופגן ותוך הצצות בלתי פוסקות בשעון המיושן שלך, מחוגים, לוח ספרות צהוב מזוקן, שרשרת מתכת מוריקה. פעמים איבדת את השליטה בעצמך ופשוט סיימת את העדות ועודה באיבה. התביעה התמוגגה. נזפת בעורך דין שלנו על שגזל את זמנו של בית המשפט. נזפת בו כשהגיש תיקונים לפרוטוקול שבהם ציטט דברים שלך. גערת בו כששיתף איתנו פעולה ורמז שייתכן שדעתך כבר עשויה עוד בטרם החל המשפט הזה. הכחשת בכל תוקף ולפרוטוקול הכתבת הסברים לגמרי לא משכנעים. אנחנו ידענו שהמשפט אבוד אבל גם ידענו שאנחנו אשמים ולא העזנו לבקש לפסול אותך. היינו תלויים ברחמיך (ואני הייתי תלוי בזעמך).
ככה, ישיבה אחרי ישיבה, עד אחרי עד, מסמך אחרי מסמך, פלפול ועוד פלפול, התנהל המשפט עד לסופו. בישיבה האחרונה לא הגיע אחד העדים שלנו ואנחנו ויתרנו על העדתו, לפי בקשתך. היינו עייפים וגם אתה נראית מותש, חיוור, שדוף לחיים, עיניך בולטות החוצה מאחורי משקפי קרן שחורי מסגרת וזגוגיות שרוטות. קצבת לצדדים זמן להגיש סיכומים.
פסק הדין היה מעשה שעטנז. קצת ניתוחים פסיכולוגיסטיים חובבניים של האישיות שלי (הנאשמים האחרים כמעט שאינם מככבים בו). קצת ניסיון להבין ולהאיר את הפרטים הטכניים של מסכת המעשים. קצת חלוקת נטל האשמה. הרבה התנצחות קדורנית עם טענות שלי, הרבה שמחה לאידי כשאני (לדעתך) טועה. פסק דין קטנוני ורע לב, משולל כל הבנה של החומר. הצלחתי.
הגשתי לך את הנימוקים להקלה בגזר הדין. הגשתי לך אותם בתיקי מסמכים מהודרים, מודפסים על נייר משרדי יקר בגרסה האחרונה של מעבד תמלילים ממוחשב. היה ברור שאיני מבקש רחמים. כשנתתי לך את עותק הנימוקים להקלה בעונש, הרביתי להתבדח ונראיתי כמי שלחלוטין אינו מעוניין בתוצאות הבקשה.
זה היה עוד תרגיל בבית הספר למשפטים: מה משקלם של נימוקים כאלה בהתחשב בנסיבות של משפט כזה? האריתמטיקה של שקלול העונש.
את גזר הדין נתת בסיומו של יום דיונים ארוך בתיקים פליליים אחרים. קראת במהירות קטעים מפסק הדין ודנת אותנו לשלוש שנות מאסר, מתוכן 18 חודשים בפועל, בכלא אמיתי, מאחורי גדרות.
תחושת רווחה גדולה. בבת אחת הסתיימו שני המשפטים, החיצוני וזה הפנימי. הרגשתי קל, כל יכול, בעל עתיד. כמעט עמדתי ממקומי ויצאתי במחול קצר, כמעט קראתי בשמחה אל מישהו. במקום זה, חייכתי חיוך רחב ואספתי ניירות בענייניות אל תיק המנהלים שלי. עוד משא ומתן נגמר בכישלון. שוב הייתי חזק בתיאוריה ודל במעשה. שוב נענשתי, עוררתי שופט שלא היה לו אתי דבר וחצי דבר לשנוא אותי, נקבע שאני אשם. אישוש חיצוני לכל מה שתמיד הרגשתי בחוש ולא יכולתי להוכיח. עכשיו זכיתי מן ההפקר: פסק דין שתמיד אוכל לנופף בו. אני מרושע, אני מסוכן, אני רע, אני ראוי להיענש, רק מחמת הנסיבות אני מקבל עונש כל כך קל.
הודיתי לך בקול רם – כמו שעשו הפרקליטים – ואתה לטשת בי עיניים. לא היה בהן תיעוב, רק כעס מעורב בסלידה קלה, כמו למראה גווייה טרייה. אחר כך קמת ובלי לומר מילה נוספת, הפנית אלינו ואל כל המשפט הזה גב ונכנסת ללשכה שלך.
זו הייתה הפעם האחרונה שראיתי אותך. היית חלק כל כך אינטגרלי מחיי. נעמי ואני דשנו בך כל כך הרבה. נעמי חשבה שאתה טיפש ורע, היא כעסה עליך על שאתה – ומערכת המשפט אתך – גוזלים אותי ממנה. היא כעסה על כל מה שלקח אותי ממנה ואני לא יכולתי להסתמך על דעתה. היא שפטה אותך כדרך שאתה שפטת אותנו, מתוך דעה קדומה, מראש, בלי הנחות, בלי שום יכולת להבין. היא אגרה במסירות ובדקדקנות את כל הטעויות המגוחכות שלך – והיו הרבה כאלה. היא נצמדה

בעלוקתיות אל כל אמרה שלך, אל כל חיווי דעה, אל כל קביעה בלתי הוגנת, או לא מבוססת – והיו רבות כאלה. היא שנאה אותך ופחדה לשנוא אותך.
אני חשבתי עליך כי חשבתי על עצמי. עניינת אותי כתופעה. ייצגת את החוק, את הענישה. היית חלק ממני הרבה לפני שהכרתי אותך.
אולי מסיבה זו, היה לי מוזר לערער על פסק הדין שלך. הסכמתי לגמרי עם מסקנותיך, נהניתי מהזעזוע שחשת, הרגשתי שענשת אותי במידה (כלומר, מעבר למגיע לי) – הפכת אותי לקורבן, לא יכולתי לבקש יותר מזה. הערעור בבית המשפט העליון היה רפלקס, עווית משפטית, ניעור כתף, טיק בפנים. לא משהו שהאמנתי בו. פסק הדין שלך אומץ וזכית למחמאות. שמחתי עבורך. אחרי שנים של השפלות, זה הגיע לך, לעלות כיתה, לקבוע תקדים, להיות מצוטט. עד כדי כך הזדהיתי אתך שאני עצמי נעלמתי, התאדיתי, התאיינתי. חוטא, מעניש, בעלי סמכויות האכיפה והעונש כולם התבלבלו בי.
בכלא לא חשבתי עליך כמעט בכלל. בהדרגה הפכת לדבר מופשט, לסמל של כל מה שלא מתפקד, של החוק הקפקאי, הלא נגיש, הלא אחיד, הנתון בכל עת לפרשנות. זעם התחלף בכעס שהפך לדחייה ולבסוף להשלמה שקטה. הדמות שלך הלכה והתרחקה, סדרת תווים שחומים, מסגרת משקפיים, עיניים עצובות, פה מכווץ. אחר כך אפילו זה לא. לעיתונות אמרתי שהיית שופט הוגן כי זכרתי את פסק הדין שאני גזרתי על עצמי באמצעותך. נראה לי שניהלת את המשפט במרץ הראוי, תוך השקעה ניכרת של משאבים אישיים, תוך השפלות בלתי פוסקות מכל המעורבים. נראה לי שעמדת היטב בשליחות שלך אל העולם הזר הזה, בין כוכבים, באוקיינוס של מלל סתום ומסמכים גדושים והטעיות מכוונות ומקריות. נראה לי שחרצת גזר דין נכון מתוך אינטואיציה משפטית ששאבה מניסיון של עשרות שנים במסדרונות המעופשים, העבשים של המקום הזה. אז לא יכולתי להתלונן, להפך. גמלתי לך חלקית במחמאות שלי. השגתי מטרה כפולה : שוב השפלתי אותך. נאשם שמחמיא לשופט, כביכול הוא עליון עליו, כביכול כשיר לאמוד את הביצועים שלו, מין זן עדיף אינטלקטואלית שאומד בחיבה ובהערכה את הישגיו של זן נחות ממנו. אך גם הודיתי לך באמת. רציתי שתדע שאני מעריך את מה שעשית למעני, שאני מודה לך ששלפת אותי, בכוחות אחרונים, מהמערבולת הקשה שבה הייתי. בכלא פגשתי, בפעם הראשונה, את עצמי. שם הכרנו, אני ואני. על זה אני חייב לך את עצמי ולא פחות מזה.
כשהשתחררתי, באתי אליך ובידי מכתב תודה. בסוף החלטתי לא למסור לך. לא היית מבין. היית מאמין שאני מנסה להמעיט אותך בשנית, שזה תעלול זול, גרוע מזה, משהו מתוחכם, שנשגב מהבנתך לאן הוא מוביל. המצח הצר שלך היה מתקמט מעל למשקפיים הזולים והיד קמוטת העור שלך הייתה משפשפת צדעיים אפורים. היית הופך בנייר הזה והופך בו ולא מוצא דבר מלבד ציניות רעה והרי לא זה מה שהתכוונתי לומר לך.
הגשתי בקשה לבטל את צו עיכוב היציאה מהארץ ואת הערבויות שהתבקשתי להפקיד עם מאסרי. הפקידה שלך במזכירות הפלילית עלתה אליך ושבה אחרי דקות ספורות. חתמת על הבקשות שלי בקשת רחבה והוספת כמה מילים לזרז את התהליך. אמרת לעורך דין שלי בהזדמנות אחרת שלדעתך אני מופלה לרעה על ידי בית המשפט העליון. נאשם אחר שהורשע על ידך במשפט שלנו זכה לחנינה וגם את הקנס לא שילם. ביצוע עונשם של שאר הנאשמים עוכב. רק אני נשלחתי לכלא בלי דיחוי, בלי לשמוע את הערעור שלי. העיתונות חגגה. גם אני חגגתי.
לו יכולתי לתכנן את החורבן שלי ככה בדיוק הוא היה נראה.

הנאשם שייין.

Return

הסבל של להיות קפקא

Full Hebrew Manuscript HERE.

I. העיר

מרחוק בנין שנותץ ברעידת אדמה : קירות שנגמרים באמצע, גג מפולח בכידונים של ברזל בנייה. דירות עירומות, אין קיר שמפריד בינן לבין הרחוב. רואה סולם מתפורר שמישהו הציב בבהלה, ברגע המדוייק, בנסיון להמלט. רואה יונים שנכנסות ויוצאות בחלל שמפהק מתחת למשטח בטון גדול, תלוי על בלימה. בחזית הבניין הזה שעון אבן גדול, המחוגים שלו קפואים. רעידת האדמה הנציחה את התנועה שלו. הוא סמל, הוא הזמן עצמו. חמש ושש עשרה דקות. אנשים קמו להתכונן לצאת לעבודה.

היא רואה אותי מתבונן בשעון ומסתירה אותו ממני בקושי, בכף יד קטנה.

בעיר בלי עבר, שכסף בנה אותה, אחידה, בלי ריח. בנייני דירות גבוהים בחום-אדמדם מתפורר, בקתות עץ שחור, רחובות מנופצים. ילדים צוענים עוברים בהם, מושיטים יד מגואלת בטיט של הנהר ובעשן של המכוניות. הם משכיבים על המרצפות השחוקות של הגשר הטורקי את התינוקות שלהם, חבילות סמרטוטיות שותקות בין ענני זבובים.

אנשים הולכים בעיר הזו בתנועות מתות. נדרש להם זמן להרים רגל אחת ולהוריד אחרת. העיניים שלהם חיוורות, שקועות, השיער קשי. כולם לבושים במכנסי ג׳ינס גזורים, או מוטלאים ובחולצות שהשמש וכביסות תכופות הדהו. עגלות מעץ וגלגלי חישוקים, דוכנים מאולתרים מפחיות גדולות של ריבה. קולות חלושים : ״סיגריות, פרחים לאהובה, עיתון יומי״.

כאן, במקום הזה, עניתי לטלפון בדירה שלי.

אני רגיל לשמוע את השפה המתנגנת השבורה שלהם. הכלאה בין איטלקית להונגרית. דקדוק מתפתל, תחביר שמסתיר יותר משהוא מגלה, שפה של מחתרת, אבל לא של קשירת קשר. בשפה הזו אמרתי ״שלום״ ומהעבר השני ענו לי בשפה שלי.
לא זיהיתי את הקול, אבל אני אף פעם לא מזהה קולות.

"אני יודע מי אתה ואני יודע איפה אתה נמצא״

זה לא הרשים אותי במיוחד. אני מופיע בטלוויזיה, יש לי אתרים באינטרנט, אני כותב בעיתון יומי גדול.

"תשמע״ - הוא אומר (קול זכרי, ליחתי, כמו של מעשן כבד) - "תשמע (אני שומע). בעיר (הוא נוקב בשם), התגלה כתב יד של קפקא.״ - לא הגבתי, אז הוא הסביר לי - "פרנץ קפקא, הסופרץ הוא כתב ספר, כשהיה בן עשרים, העיר והילד, או משהו כזה ..."

"הילד והעיר״ - אמרתי מוכנית - "הוא היה אז בן עשרים. כתב היד אבד״.

"לא אבד" - תיקן אותי, היתה עליזות בקול שלו - "נמצא. זה מה שאני אומר לך. נמצא." - הוא מתנשם, נשמע כמו אחד שמחקה התרגשות - "עכשיו, תרשום".

היא מפרשת כל תנועה שלי באדיקות ומושיטה לי עט ודף. מתחת להתחלה של רשימת מכולת, כתבתי את שם העיר וכתובת של מלון ("חמישה כוכבים, אני מבטיח"). אין לי תחושה שקיבלתי הוראות, יותר כאילו אנחנו שני קושרי קשר. לא ברור לי כנגד מי ולאיזו מטרה. גם לא ניתנה לי הזדמנות לברר עם מי כי הוא ניתק ובאפרכסת נותר רק צליל שקרטע ונאלם.

עמדתי ליד השידה החומה ובהיתי במראה ובהיתי בי בוהה בי והשפופרת המתה היתה ביד שלי עד שהיא חילצה אותה בעדינות והניחה אותה בעריסתה. היא התנהגה כאילו משהו מאוד לא בסדר, גזר דין שניתן שלא בידיעתי וזה הפחיד אותי יותר מאשר השיחה שהסתיימה. חיבקתי אותה אליי.

"אני חייב לנסוע" - אמרתי לה והיא הנהנה בידענות ורק אמרה : "אני אארוז".

II. היעד

הפקיד בביקורת הדרכונים רשם משהו בקדחתנות מאחורי טופס הכניסה הממולא בכתב היד שלי. הוא לא הרים את עיניו. הלשון שלו, לחה ובשרנית, שימנה שפתיים דקות. בניגוד מפתיע, הפה שלו נראה כמו קו משורטט. מדי פעם דפדף בדרכון, עובר בו באקראי מהסוף להתחלה ולהיפך. סימן עיגולים סביב לכמה מילים, וי ארכנית. רק אז נעץ בי עיני תכלת דלוחות ולא הרפה מפניי שעה ארוכה. אני התמקדתי בעט שלו, יצור חי, מעלה ומטה ולצדדים, בקידה כלפיי ושוב בהתרסה מושמת לנייר, מתיזה בו דיו בכתמים גדולים.

"מטרת הביקור", קול אדיש. "כתב יד אבוד של קפקא" הוא גיחך : "זו כבר אופנה" ולחבר שלו : "עוד אחד", כמעט האצבע שלו מסובבת בורג שחסר לי ברקה שלו.
חשבתי (בחרדה) : "מה הוא מתכוון, מה כבר אופנה ומי היה פה לפניי" כשהוא הטיח בי את הדרכון ובו ויזה גדולת מידות. הוא התרומם מעט ממקומו וקירב את הפנים שלו אל השמשה. הבנתי שאני מתעכב כאן שלא לצורך ושבכך אני מעורר עוינות יותר מאשר רחמים. יש אנשים שחולשה מעוררת בהם תוקפנות.

בכל זאת, הנושא הצדיק נטילת סיכון אישי מסוים. השאלה אם יש כתב יד אבוד ואם יש אחרים שמחפשים אותו לא היתה טריוויאלית. גם לא יכולתי להניח, מבלי לחוש אי נוחות מתגברת, שהערותיו של הבפקיד היו מקריות, מבחינת תוכנן, או מבחינת הזדון האדיש שהשתמע מהן. התוצאות שעשויות היו לנבוע מהתעקשותי לקבל תשובות על כמה שאלות ודאי שיהיו חמורות פחות מהדרן של תשובות אלה. דרשתי, איפא, לראות את הקצין הממונה.

שני פקידי הדרכונים - ופקידי הדרכונים בכל שורת הדלפקים - חדלו מעבודתם והביטו בי בחרדה בלתי מוסווית. יכול להיות שהחרדה הזו היתה נגזרת ישירה של מעשיי (שכבר היה ברור לי, היו מאוד לא מקובלים) או מעצם הפרתם של סדרים בלתי כתובים (או כתובים, לא יכולתי לדעת). הפקיד שעלעל בדרכון שלי משך בכתפיו, פסע אל מחוץ לתא שלו, הפנה אליי גב שמן ועורף פרי והחווה לי באצבע מורה ללכת אחריו.

דילגנו מעל מסוע מזוודות - הוא בכבדות ואני בקלילות מיותרת (לא היה נבון לעורר את קנאתו). בסמוך לדלת פעורה של שירותים ציבוריים, הוביל מסדרון קצרצר, נתון לתאורה עמומה, מצע בדלי סיגריות, אל גרם מדרגות. חבורת נוסעים התפלגה והניחה לנו לעבור בתוכה. יכולתי לשער בקלות מה חשבו. אנשים מהוגנים אינם מובלים בשעת בוקר מוקדמת על ידי לובש מדים אל מסדרון מאחורי שירותי הגברים. ההמשך הטבעי יהיה צריחות של מעונה או לפחות מאסר ספקטקולארי.
אני לא מכחיש שנהניתי להיות במרכזה של תשומת לב כזו, מבועתת ומכבדת, בעת ובעונה אחת. במעלה המדרגות הועם האור יותר ויותר עד שבסופן כבר שררה חשיכה מושלמת ואני נאלצתי לאחוז בזרועו של הפקיד, מגשש וכושל בכל צעד שני. איבדתי את מנין הפניות ימינה ושמאלה אל מסדרון מפולש. הפקיד גנח ועמד לנשום בכבדות. הוא מישש בכיסי חליפתו עד שמצא באחד מהם מפתח ישן למראה ובו פתח את הדלת הראשונה.

הוא נעמד לצד הדלת והמתין שאכנס. בחדר היו שני שולחנות עץ ערוכים בצורת האות T וכסאות מרופדים בבד אפור, קרוע בקצוות וחושף מילוי ספוגי מאובק. על השולחן עמדה מנורה שכופפה לעבר מי שישב בפעם האחרונה בכסא המנהלים.
הפקיד טרק את הדלת מאחוריי, נעל אותה וצעדיו התרחקו במסדרון. להד הנקלש הזה האזנתי בלי החרדה שהתחייבה ממצבי. להיפך, מיהרתי להתרווח על כסא המנהלים ולשחק בעט שמצאתי על השולחן. בעודי ממתין אפילו ניקיתי את זגוגית החלון מקורי עכביש חלביים ורוקנתי מאפרה אל פח שעמד לצד השולחן. את כל הפעולות האלה השלמתי בטרם נכנס לחדר הפקיד שהוביל אותי לכאן, לבוש בחליפה אזרחית שהיתה צרה עליו בכמה מידות.

III. חקירה

הוא התיישב בטבעיות בכסא המנהלים שמיהרתי לפנות והעווה את פניו לתחושת חום הגוף שלי. לא היה משהו יוצא דופן בכך שישב על הכסא, בחדר הזה. ציפיתי לכך שיחזור לכאן, אם כי החליפה האזרחית הפתיעה אותי במקצת ולדעתי היתה לחלוטין לא הכרחית, אקט ילדותי של התחפשות.

"אחד מהכפופים למרותי דיווח לי שביקשת לראות אותי" - אמר.

החלטתי לשחק את המשחק שלו. למרות שעת הבוקר, החדר שרה באפילה. שאלתי בנימוס אם אוכל להדליק אור.

"זה לא יהיה הכרחי" - אמר - "השיחה שלנו לא תהיה ארוכה עד כדי כך. אני גם לא בטוח בקשר למונח שיחה".

"אותו פקיד רמז שייתכן שאינני היחיד ... הרשה לי לנסח מחדש : שהוא בטוח שאינני היחיד שמחפש אחרי כתב יד אבוד של קפקא בעיר הזו".

"ובכן ?" - ראיתי שאני מאבד את סבלנותו וזה לא הטריד אותי. הוא היה פקיד בעל תפקיד לבצע, בסבלנות, או בחוסר סבלנות. יותר הייתי מודאג מכך שאיבד עניין במה שהיה לי לומר לו. הסימפטיה שלו היתה תנאי הכרחי. כל השליחות שלי היתה תלויה באהדה שלו, ברצון ובנכונות שלו לסייע, אפשר לומר בהתגייסות שלו למטרה שלי. לרגע שקלתי לשחד אותו אבל זה חייב נסיבות הרבה יותר אינטימיות.

קירבתי אליו את פניי והוא נרתע מעט : "אני חייב לדעת" - לחשתי - " זו יותר מסתם שאלה של סקרנות."
הוא נותר אדיש.

"אתה יודע משהו על כתב יד אבוד של קפקא ?" והוא : "כל אחד יודע משהו על משהו" - אבל אפילו הוא הרגיש עד כמה התשובה הזו בלתי מספקת. הפוגה ואז :

"מדברים. ככלות הכל, זו העיר שבה חי".

לחצתי : "אחת מהן. מדברים על כתב יד אבוד שלו שהתגלה ?"

"מדברים על הרבה דברים, אדוני" - בטון רשמי - "אנחנו עובדי מדינה. יש לנו מחוייבות אתית העולה על זו שיש לרופאים, לעורכי דין, לפסיכולוגים ובוודאי לעיתונאים. לא רק שאסור לנו לחשוף את המקורות שלנו - ששייכים, כמונו, למדינה - אסור לנו לאשר ולהכחיש שיש לנו מקורות. אין צורך לומר" - קולו התרומם בתדהמה - "שאיני יכול לפרט לבקשתך - גם אם תנוסח היטב - מה המידע שמסרו לנו מקורות כאלה, אם הם קיימים."

הרמתי שתי כפות ידיים במחווה של התנצלות נכנעת :

"אני מבין, בהחלט מבין, אדוני. אבל, במלוא הכבוד, הרשה לי לנסות ולשכנע אותך בקיומו של הבדל קטן. אני מבקש פרשנות ולא, חלילה, מידע או אפילו פרשנות של מידע שהגיע לידיך ממקורות שלצורך השיחה עשויים להיות קיימים או פוטנציאליים. חלילה לי, חלילה, חלילה !" - התרגשותי ניכרה בעליל. קמתי ופסעתי מקצה החדר, מן הדלת, ועד קצהו, שולחנו של הפקיד :

"אני מבקש פרשנות של משהו שנאמר באופן כמעט רשמי, או, למצער, על ידי גורם רשמי, כמוך, למשל."

הפקיד ישב בעיניים עצומות, כריות אצבעות שתי ידיו נוגעות זו בזו. לבסוף התנער ואמר :

"נבצר ממני לתת לך פרשנות למידע שהגיע לאוזניך מפקיד שלנו באורח לא לגמרי רשמי. יהיה בכך משום עידוד למנהגים פסולים ביותר ואתה הן לא תצפה לכך ממני. שלא לומר שגם אם אציע לך פרשנות - אחת או יותר - למה שאתה טוען ששמעת, יהיה עליה להסתמך על מה שנאמר, אם נאמר והן בנקודה הזו בדיוק אנחנו שרויים במחלוקת עמוקה."

"אתה חולק על כך ששמעתי מה שאני אומר ששמעתי ?"

"כלל וכלל לא!" - הריע הפקיד - "אני חולק על כך שנאמר משהו בכלל. או, אם לשמור על נייטרליות מסוימת, אני משוכנע שאם יישאל, יכחיש הפקיד האמור, כפי שיעשה כל פקיד, שאמר משהו."

הוא גחן אליי כממתיק סוד :

"כולנו בני אדם, אדוני. אתה דורש מאחד, פקיד של המדינה הזו, להיות מלאך. באופן אישי, אני מוצא שזו דרישה מרושעת ביותר, אם כי אני מכיר בכך שבמקום שממנו אתה בא היא עשוייה להיחשב לסבירה, אפילו לשגרתית משהו. אין בליבי עליך".

"אתה מסרב לענות לי" - כבר העטיתי עליי את המעיל שלי וגחנתי לקחת את המזוודה.

"אני לא רוצה שתצא מכאן בתחושה שאנחנו לא גמישים או לא מכניסי אורחים. המדינה הזו שואבת את חיותה מתיירים כמוך ואינה מעודדת נימוסים גרועים. אומר לך רק זאת : שמור על עצמך".

במילים האלה קם המארח שלי ממקומו, חלף על פניי (ריח זיעה מהולה בסבון זול) ופתח את הדלת לרווחה.

"אם תתמיד לפנות בכל הפניות במסדרון ימינה, תגיע אל מסוע המזוודות. המטען שלך כבר שם : מזוודה כחולה גדולה עם מנעול כספת."

I. מונית

מה שסינוור אותי היה הניגוד בין אפילת החדר לאור המעונן בחוץ. עמדתי בזנבו של תור ארוך. לפניי עמדו אנשים במעילי גשם, מטלטלים במרץ מטריות פתוחות למחצה ומהדקים צעיפי צמר לצוואריהם. נשען על המזוודה שלי המתנתי למונית כשניגש אליי גבר גבוה, כתום שיער: "הסעה העירה במכונית לוקסוס".

הוא היה לבוש בהידור שקט וטוב טעם ולכן שקלתי את הצעתו., החוויתי לעבר התור, אבל הוא פטר אותם בבוז: "אלה מקומיים" - אמר - "לא מהמערב. הם מסוגלים להמתין ככה שעות בגשם, בלי לפלוט הגה, בלי להתקומם. המעשה הכי נועז שלהם יהיה לפתוח מטרייה. אנחנו, אדוני" - הוא כלל אותי ואת עצמו בתנועה מעגלית - "אנחנו שייכים לתרבות אחרת, לעולם אחר. כדאי לך לבוא איתי ולא להמר על סיכוייך בתור הזה."

בקול שלו שמעתי משהו נוסף מלבד הפצרה פשוטה לנסוע במונית שלו. גררתי אחריי את המזוודה, אבל הוא לא הניח לי, חילץ אותה מידיי כמעט בכוח והניף אותה אל תא המטען של מכונית מרצדס שחורה. לוחיות הרישוי שלה היו זרות.

"אתה לא נהג מונית" - אמרתי וכמעט מייד התחרטתי על המשפט הזה.

"לא, אדוני" - ענה בשקט והחזיק את הדלת למושבים האחוריים פתוחה עבורי, גם סגר אותה אחריי. הוא התיישב במושב הנהג ועטה זוג כסיות בד לבנות. מבלי להביט בי, יישר את מראת הנהג ופתח בתמרונים להיחלץ מים המכוניות שהקיף אותנו. אחר כך החליק אל כביש רב מסלולים, חוסך בתנועות ומנווט את הרכב הכבד.

"אם אינך נהג מונית, אז מה אתה?" - הזדקפתי במושבי ובחנתי את בבואתי בזגוגית חלון המכונית.

"אני נהג, אדוני" - בנחת - "אבל לא נהג מונית. יש הרבה סוגי נהגים, אתה ודאי מודע לכך?" - הוא בחן אותי בסקרנות במראה.

"אנסח את שאלתי אחרת" - יותר מדי התחכמויות מילוליות לבוקר אחד, התחלתי להרגיש קצר רוח - "איזה סוג נהג אתה? אשתמש בכל הגדרה שתבחר ובלבד שתאמר דברי טעם"

הוא צחק צחוק מלא.

"אני נהג בכיר" - אמר - "לא סטנדרדי, קצת משכיל מהמקובל, לבוש היטב וכן הלאה".

הוא נראה מאוכזב כשלא ביקשתי להמשיך בשיחה ואת שאר הדרך עברנו בשתיקה שהלכה והחמיצה. מעט לפני המלון הפנה אליי את ראשו בחצי תפנית: "ביקשו ממני להזכיר לך את ההסכם, לומר לך שמבחינתם שום דבר לא השתנה". הוא לא הוסיף שום פרט, כאילו היה עליי להבין בעצמי את כתב החידה הזה.

"איזה הסכם ומי אלה שמסרו לך את ההודעה הזו?"

הוא טלטל את ראשו והדגיש את התמקדותו הגופנית בדרך. בכניסה למלון נפרדנו ברשמיות קרה, שמחים להפרד. כששאלתי אותו כמה עליי לשלם לו, אמר: "באמת אין כל צורך בזה, אתה יודע. אם הפקידו בידיי את ההודעה שמסרתי לך, מובן לך שאינני מצפה לתשלום דמי הנסיעה. ההפרזה הזו מיותרת." - הוסיף בעלבון.

נכנס למכונית וטרק את הדלת. אחר כך, סובב במרץ את ידית שמשת המכונית וקרא מבעדה: "קיוויתי ממך ליותר מזה, אדוני".
שוער המלון הצטרף אליי והביט במכונית המתרחקת.

"נהגי מוניות" - היה לו קול זקן ומאשים ומפני שלא רציתי בשיחה, הנהנתי בסתמיות.

"אסון" - אנפף השוער - "בימינו כל אחד מקבל רשיון ומתחיל מייד להפקיע מחירים ולרמות את התיירים. הם הורסים את מטה לחמנו - הם ופקידי ביקורת הדרכונים" - הוא גיחך לעברי וקרץ. אחר כך נופף באגרוף קפוץ לעבר המכונית מתרחקת: "החוק אשם, בכל אשם החוק".

ואליי: "ידעת שכל נהג מונית מוסמך לקבוע את התעריפים שלו בעצמו?"
נהג מונית שעמד לידו טפח על בטנו ואמר בשביעות רצון עצמית: "החוק הוא שאנחנו קובעים את החוק" וכולם פרצו בצחוק פרוע, השוער ונהגי המוניות ואפילו תיירים שהיו שם ולא הבינו מדוע הם צוחקים. לא היתה לי ברירה אלא להצטרף אליהם.

II. הודעה

עובד מלון מבוגר ושחוח גרר את המזוודה היחידה שלי והעמיס אותה, במאמץ ובגניחות, על עגלת מטען. כששיים, השתחווה עמוקות, כמו אחרי הופעה. טמנתי שטר מקומט בידו, התעלמתי מהמחאות המעושות ("זה באמת הרבה מעבר למגיע לי, אדוני") וחציתי לובי של כורסאות עור בלויות, עד לדלפק קבלה מעור שרוט, משויף במאות ידיים. מאחורי הדלפק הזה ישב, משועמם בעליל, גבר שמן, לא מגולח, לבוש במדים ליצניים של מלון פאר לשעבר. הוא מולל מסנן של סיגריה בין שתי אצבעות צהובות והניח לטלפון לצלצל ארוכות.

המתנתי שהצלצול ייפסק וגם הוא המתין. בסוף אמרתי: "יש לי הזמנה לחדר ליחיד, לשבוע, במלון הזה."

הוא נראה כמי ששוקל אם לקום אבל בסוף נאנח, כאילו נזף בי, קם וניגש אל כרטסת שהיתה נתונה בקופסא שחורה בעלת מכסה.

"מה השם?" - אמרתי לו והוא שלף כרטיס מצהיב, גדוש רישומים ומחיקות מהקופסא. אז הפנה אליי גב וחיפש מפתח בארון עץ גדול. הכתפיים שלו היו מלאות בקשקשים והמעיל כולו מדוהן. אני לא יודע למה אני שם לב לפרטים כאלה, הם עושים לי רע.

פקיד הקבלה דחף לעברי טופס והטיח בדלפק עט פלסטיק זולה. תחבתי את הטופס הממולא בין דפי הדרכון והושטתי אותו בחזרה. הוא שם מפתח על הדלפק וכשעיניו מתחמקות אמר: "חדר 301".

גחנתי כלפיו. יכולתי להריח את האלכוהול בפרצים הקטנים של נשימתו. יכולתי להריח את הזיעה שלו. היה בה פחד וזה הפתיע אותי מאוד. לא יכולתי לשאול אותו ממה הוא מפחד. במקום זה שאלתי מי הזמין עבורי את החדר.

הייתי מוכן לגסות, לא לאימה שעיוותה את הפנים שלו, מסיכה פצועת פה, עיניו חורגות מחוריהן. אחר כך נמלט, ממש בריצה, אל חדר אחורי וטרק דלת זכוכית.

עמדתי שם לבד, בלובי דמוי הקתדרלה, נברשת הטילה בי אור עמום וצלילי השאלה קפואים כנטיפים ביני לבין האיש המבועת.

המעמד הפך להיות מגוחך. סגרתי מאחוריי את הדלת המתקפלת של מעלית הכלוב המתכתית ולחצתי על כפתור הקומה. ברגע האחרון אחז מישהו בדלת ופער אותה בכוח לרווחה. המעלית נבלמה ונותרה תלויה מעט מעל רצפת הלובי. פנימה נכנס, מתנשם ומיוזע, המזוודה שלי אחוזה בשתי ידיים מוצלבות, השוער הזקן. הוא שב ולחץ על הכפתור ורק כשהיינו בין קומה לאחרת, אמר לי: "שמעתי מה ששאלת".

למדתי לא להיות מופתע. הושטתי לו קופסת סיגריות. זיפי הזקן שלו הלבינו באור הניאון והפה שלו רטט כשליקק סיגריה למלוא אורכה. המעלית נבלמה ברתיעה והוא נדחף אליי ונסוג לאחור, ממלמל התנצלות.
הוא יצא אחריי, גורר את המזוודה בקושי ומתנשם בכבדות. רציתי לעזור לו, אבל הוא הביט בי בעיניים קמות, פגוע ואני ויתרתי. היה לו מפתח אב ובאמצעותו פתח את הדלת והניח לי להכנס. ריח עשן עבש עלה מן השטיח ולמרות נקיונו של החדר דימיתי לראות בו עננת אבק.
השוער הושיט שוב יד ולרגע אחד התקוממתי, הרי כבר נתתי לו תשר פעמיים. אבל אז ראיתי את המעטפה הלבנה המוארכת. השוער, העיניים החכמות והזקנות שלו, היד המקומטת, קופסת הסיגריות שבלטה מכיס המקטורן.
לפתע סחרחר, התיישבתי על פאת המיטה. בידיים קרות ולחות פתחתי את המעטפה. כשהרמתי את עיניי, הוא כבר לא היה שם והדלת היתה סגורה.

III. במיניסטריון

המיניסטריון היה בארמון ששופץ, במרכז העיר. הוא היה מוקף גן פרא ובו פכפכה מזרקה מוזנחת למראה, שבר אשה וזנב דג, או משהו אכול ירוקת כזה. במלון, בבוקר, פקידת קבלה חייכנית וצעירה שרטטה בנכונות מסלולים על מפה זעירה ששלפה ממגירת השולחן שלה.

"אנחנו כאן" - אמרה (צלב גדול) והמיניסטריון כאן (ריבוע שונה צלעות). כשראתה שאיני עוקב אחרי הסבריה אמרה רק : "בעצם כל הדרכים מובילות למיניסטריון. כשתצא מהמלון, פנה ימינה או שמאלה, זה באמת לא משנה. לך בכוונה להגיע למיניסטריון ואני משוכנעת שתגיע לשם."
אמרתי לה שאני חושב שההוראות האלה מוזרות מעט. היא נשכה את שפתיה והצביעה שוב על המפה : "תראה בעצמך" - אמרה - "כל הדרכים נגמרות במיניסטריון. אני לא יודעת למה זה ככה, זה לפני התקופה שלי. אני חושבת שזה משיקולי בטחון או משהו כזה. אם תתבלבל, פשוט עמוד והבט למעלה, בזווית של ארבעים וחמש מעלות. הבנין הלבן שתראה בראש גבעה, עם אכסדרת עמודים, זה המיניסטריון. אני מכירה כאלה שמסוגלים, ביום יפה, לראות את שני הזקיפים בשער" - היא הסמיקה.
אבל היה שם רק שומר סף אחד. הוא לבש מדים של שירותי הבטחון וחגר אקדח גדול באורח מופרז על מותניו. העיניים שלו התרוצצו מצד אל צד. הוא נעמד בפתח וחסם אותו כליל, אי אפשר היה לעקוף אותו. שביל קטן, בין ערוגות פרחים, טיפס אליו והסתיים במקום שבו עמד.
הושטתי לו את המעטפה הלבנה בלי אומר והוא נטל אותה בלי אומר ושלף מתוכה את העמוד הריק ברובו.
שעה ארוכה עיין במילים הספורות שעל הדף ואחר כך - עדיין באלם - החזיר לי אותו ואת המעטפה. כשהתמשכה השתיקה, אמרתי בחוסר נוחות :
"אני חושב שאני אמור לפגוש אותו, תוכל לבדוק, בבקשה ? (מסרתי לו את שמי)"
הוא סקר אותי מלמעלה ועד למטה ואמר רק : "זר" בנימת שאלה.
"זר" -אישרתי - "הגעתי הנה במיוחד. אתה יכול בפירוש לומר שהוזמנתי למרות שהכל התנהל בטלפון ומלבד הנייר הזה שבידיך, אין לי הוכחה".
"כן, זה לא הרבה" - אמר ונראה כחוכך בדעתו. פעם אחת אפילו הושיט יד, דרך חלון זעיר, אל טלפון שחור ומיושן שעמד בסוכת השמירה - אבל חזר בו.
"ראה" - אמר - "אני רוצה למנוע ממני ובוודאי ממך את המבוכה הלא מבוטלת הכרוכה בזיהוי בלתי נכון. בכנות, זו לא רק שאלה של אי נוחות. במידה ניכרת של סבירות ניתן לשער שמי שהזמין אותך התכוון לפגוש אותך ורק אותך. גם הענין שלך

בלפגוש מישהו אחר מוגבל, מטבע הדברים. אנחנו צריכים לשקול יחד את היתרונות הכרוכים בקיום פגישה כלשהי ולו עם האדם הלא נכון מול החסרונות שבאימוץ החלטה כזו. במילים אחרות : מדוע טרח מי שטרח להזמין אותך ולא מישהו אחר ומדוע בחר בדרך שבה עשה זאת ? אם הדברים שיש לו לומר יכלו להיות נחלת הכלל, ודאי לא היה מהסס להזמין כל אחד אחד אחר. אבל ההזמנה הזו" - תקע אצבע ארכנית ולבנה במעטפה - "מיועדת רק לך. אחרי שתעשה בה שימוש, היא תאבד כל ערך ותוכל להפטר ממנה בלב שלם. נשער : אולי מסוכן לפגוש מישהו אחר ? משהו חשוב יכול להתעכב, משהו נורא עלול להתחולל, דברים לא רצויים ייאמרו ויישמעו באוזניים הלא נכונות."

קטעתי אותו : "אני מסכים אתך בכל לב. הרי לכן ביקשתי את עזרתך למצוא מי הזמין אותי. כעת, אולי נוכל לברר מי זה, להודיע לו שהגעתי, כפי שביקש ולאפשר לי להכנס ולפגוש אותו ? באתי מרחוק, כפי שאתה יודע."

הוא רמז לי להגיש לו שנית את המעטפה. הפעם עיין בה ובדף שבתוכה בעמקות.

"אתה יודע כמה זמן המיניסטריון הזה קיים ?" - לא המתין כלל לתשובה - "מאות שנים של תכתובת, של פעילות, של צרכים ותגובות לצרכים, של פחדים. הכל מתועד. הכל רשום ומתוייק בקלסרים. כל שנה נוספים חדרי ארכיון, פנקסי רישום, פרוטוקולים, מסמכים והעתקים ומפתחות וקטלוגים לכל אלה. רק המפות של המבנה הזה מסתכמות בכרכים התופסים חדר שלם." - הוא נחר בבוז - " ואתה בא אליי עם פתק ובו כתוב תוארו של אחד העובדים. צירוף של שלוש מילים, כולן נסמכות, כל אחת בפני עצמה חסרת מובן, נטולת משקל, עמוד שדרה. תת, סגן, מדור ה - " הוא עיין מחדש בפתק בגבות קמוצות - " ומצפה שאני אלמד מהנייר הלבן הזה , אסיק משלוש המילים הסתומות האלה את ההיסטוריה האישית שלך. זה בודאי מסלול מפותל, שהרי אינך צעיר, שהוביל אותך אל הנקודה הזו ברגע המסויים הזה. ודאי תבין, אדוני" - קולו היה קר - "שאתה שוב דורש את הבלתי אפשרי מעובד מדינה".

"שוב ?" - אמרתי בהפתעה, נסוג צעד לאחור - "איך ..."

"זה לא משנה" - טרד אותי שומר הסף מעליו - "יש לך נטייה להצמד אל הדברים הפחות חשובים בעלוקתיות אנליטית בעודך מניח לנתחי חיים שלמים, לעובדות בגודל פיל, לחלוף מולך ולצידך בלי שום תגובה. מה שחשוב הוא לא מאיפה אני יודע מה שאתה חושב שאני יודע על סמך פליטת פה כזו או אחרת. כבר עשו את הטעות הזו לפניך, אדוני. מה שחשוב הוא לקיים את הפגישה שלשמה עברת דרך כל כך ארוכה. פגישה שהיא חשובה לשני הצדדים, שהרי גם הצד שכנגד טרח טרחה ולו בהבאת הפתק הזה אליך."

משכתי בכתפיי בחוסר אונים והוא לא החמיץ את התנועה.

"אל תתייאש" - אמר במרץ - "בוא נשים את הגולגלות ביחד. אתה מגיע לארץ זרה. במלון מוסר לך - שוער, אני מניח - הזמנה. רשום בה תוארו הרשמי של מישהו לא מזוהה שמבקש לקבוע איתך פגישה, או כך אתה מניח. ודאי תודה שזו התנהגות מוזרה, בחירה בדרכי התקשרות לא שגרתיות מצידו של מי שמעוניין בפגישה" - מעודד מהנהוניי המשיך - " מצד שני, הנה הדף. ראייה חפצית, אם מותר להתבטא כך, מרשיעה ומעוררת תקווה בעת ובעונה אחת. אז מה אתה עושה ? הולך קדימה. זו נטייה טבעית שלכם, הבאים מהמערב. אתם לכודים באשלייה ענברית של קדמה וקוויות. אבל, נסה ללכת אחורה ומי יודע מה יקרה. לך ממי ששלח את הזימון הזה ואל הזימון במקום מן ההזמנה אל השולח".

רציתי לומר דבר מה, אבל הוא הושיט אצבע דקה ומגודלת ציפורן אל שפתיו והחזיר לי את המעטפה.

"כעת" - אמר - "לך לך, הן אתה רואה עד כמה אני עסוק. בהחלט לא ייתכן שאכלה את כל זמני על אופנות כאלה או אחרות. מתן שירות, במסורת שלנו, הוא דבר מוגבל

יותר. אני יכול לכוון אותך אבל בשום אופן לא מעבר לכך. את כל ההכרעות אתה מקבל ואתה נושא בכל האחריות וסופג את כל העונשים. אני נאלץ, איפא, לאחל לך יום טוב."
ובמילים האלה נכנס שומר הסף אל הבקתה שלו, סגר את דלת העץ המרושתת מאחוריו ונעל, ליתר הדגשה, את תפס החלון.

IV. המפגש

למלון חזרתי בדרך אחרת מזו שבה הלכתי קודם. בכך התאשר מה שהנחתי, שאם כל הדרכים מובילות מהמלון שלי אל המינסטריון - מתחייב שגם ההיפך יהיה הנכון. זה היה יום אביבי במפתיע ונהניתי לראות את ההמולה העסקנית שאפיינה את הכרך הזה. בקרנות רחוב הפעילו אנשים בשכמיות צהובות פטישי אוויר בהתלהבות רעשנית. אחרים נשאו שלטים אדומי שוליים והציבו אותם בגאווה לצד בורות פעורים. מכוניות שירכו דרכן באיטיות שלווה מסביב למכשולים האלה. למרות הכשלון המוחלט במיניסטריון יצאתי משם בתחושה טובה. ככלות הכל, שומר הסף, שלדעתי היה בעל תפקיד בכיר בהרבה משניתן היה להבין מהתואר שלו, לא היה עוין. ניתן אפילו לומר שניסה לעזור עד כמה שיכול היה מבלי לסכן את עצמו. גם מראה הגן המוזנח מסביב לארמון היה מבטיח : במקום כזה לא מענים אנשים.
התחלתי לשרוק ולקפץ על רגל אחת, מתעלם בהתרסה ממבטיהם של עוברים ושבים. אנשים עניים היו, מכונסים במעילים אפורים מחומר סינתטי זול. הם הלכו, ראשם שחוח, כתפיהם מכונסות זו אל זו, חסידות של חורף. לעומתם, אני חשתי את משקל הגוף שלי כמו הבטחה שקטה, כמו עוגן. לעומתם, הייתי לבוש היטב וגרתי במלון חמישה כוכבים, הייתי עתיד להפגש בקרוב עם דמות בכירה במיניסטריון. בהחלט לא היה על מה להתלונן ביום כזה.
בדלפק הקבלה שירת פקיד הקבלה שעבד בו בלילה הראשון לבואי. בירכתי אותו מדלת הכניסה ואף טפחתי על שכמו כשהגעתי לדלפק. הוא נראה מבועת אף יותר מהרגיל, אבל עכשיו רק עורר בי המראה הזה פרץ צחוק. כשנרגעתי, ראיתי שידו מושטת לפנים ובה מעטפה כחולה, שונה למראה מהמעטפה הראשונה, זו שנתן לי השוער.
"זה הגיע עבורך, אדוני" - אמר בשקט והניח אותה על הדלפק.
היא היתה נטולת כל סימנים מזהים, השם שלי בכתב יד מסולסל, לבטח נשי. הפכתי את המעטפה, אך מלבד סימני הדבקה לא ראיתי דבר.
"סלח לי" - אמרתי. כשלא הגיב , המשכתי ביתר תוקפנות : "אני מדבר אליך".
הוא הרים את ראשו באיטיות, שמט מידיו ערימת מסמכים, שבהם עיין. לרגע נראה כמי ששוקל להכות אותי, אחר כך ריסן את עצמו והנהן בראשו קלות, לאות שהוא מקשיב.
הרגשתי לא שלם עם אובדן השליטה שלי. ידעתי, שאם יסכים לסלוח לי, תשוב אליי העליצות, שאיבדתי עם כניסתי למלון.
"סליחה" - אמרתי - "אבל באמת אין לך סיבה להיות גס רוח ולהתעלם ממני. האמן לי שאין לי שום כוונה לדרוש ממך דרישה החורגת ממה שמקובל שאדם בתפקידך עושה למען אורחיו. אינני מזלזל בך ואינני רומז שאתה נחות ממני בשום דרך. להיפך, במקרה הזה אני זקוק לעזרתך, מה שמציב אותי בעמדת נחיתות כלפיך. יש קושי בלהודות בהזקקות, גם מבלי להתקל בקור ובעוינות."
"אני חושב שאדוני מפריז" - ענה לפתע - "אני מייעץ לאדוני לא להמשיך בקו של התקפה. אני פקיד הקבלה במלון הזה וככזה מוטלות עליי חובות מחובות שונות, שחלקן נוגעות לגורלו של אדוני באופן הכי ישיר, יאמין לי. לא הכל אני חופשי לפרט,

אבל כמי שרוחש לאדוני אהדה מסויימת, מוגבלת - אך מעבר למה שאדוני חושב - ירשה לי לייעץ לו שלא לשחוק ולבזבז אותה. בנסיבות של ימינו ויותר מזה בנסיבות של העתיד, אדוני עשוי למצוא שהוא נזקק לכל קמצוץ של רצון טוב מצד הסובבים אותו ויהיה מעמדם נחות ככל שיהיה" - הוא נפנה חזרה אל גל המסמכים.

"רציתי רק לשאול אותך מי מסר את המכתב הזה" - אמרתי בנמיכות רוח.

"איני יכול לענות לך, מי שהביא את המכתב ביקש שלא אמסור פרטים" - אמר, מעבר לגבו.

"אתה תמסור לי ועוד איך!" - חבטתי בדלפק - "אני אורח במלון הזה. אני זכאי ממך לנאמנות העולה על הנאמנות שאתה מפגין כלפי אותו שליח אלמוני. אם זו שאלה של כסף, אשלם לך, ברור שיש לך מחיר ואני מקווה שלא תפקיע אותו דווקא בהזדמנות הזו. רק בלי הצביעות הזו, האבירות המוסרית הפתאומית. כאורח, אני מבקש ממך להמשיך להיות מושחת לעוד כמה דקות ומוכן לפצות אותך על הסבל הכרוך בכך."
הוא התבונן בסצינה הקטנה שחוללתי בלי הפתעה, אבל הוא צופף את גביניו ושני קמטים עמוקים, משני עברי אפו הפכו את פניו למסכה.

"זו טעות גדולה מצידך לפרש כך את מניעיי" - אמר בקול קרחי - "אומר לך מי הביא את המכתב. לרדת לשורש הדברים, זה הימור, שבחבל הארץ הזה הסתיים ברע בדרך כלל. אתה מבקש לדעת משהו עכשיו שיתגלה לך, ממילא, בבוא הזמן. לצד שכנגד אין ברירה אלא לחשוף בפניך את כל הקלפים. אבל ההתעקשות שלך להקדים אותו ביממה, בשעה, ברגע - עליה תשלם מחיר שבנסיבות נורמליות הוא מיותר לגמרי."
הוא פשפש בערימת ניירות ושלף כרטיס ביקור מוטבע באותיות זהב.

"קח" - מחר כבר יהיו לך שניים כאלה. על השני תשלם הרבה פחות מאשר על הראשון."
האיומים הלא מוסווים, אך המעורפלים האלה, הותירו בי משקע כבד של דכאון. התחושה הטובה של הבוקר פינתה מקום לרגש של עליבות ושל עצבות, כאילו מתרגש אסון גדול על מישהו היקר לי, כאילו אני הבאתי עליו, בעקשותי, את האסון הזה.
פקיד הקבלה חש, כנראה, בליאות הזו, שכן גחן אליי וכמעט לחש באוזני:

"את כל ההצגה הזו עשיתי בעיקר למענו" - והצביע לעבר דמות שישבה באחת הכורסאות, גבה אליי ורק מגבעת הומבורג משובחת הציצה מעבר למסעד - "הוא מחכה לך. אודה לך על טיפ קטן, אם לא יקשה לאדוני."
בפיזור דעת, ידי מושטת לאחור, נתיי לו שטר מקופל, כנראה עריך גדול, לפי ההתלהבות שבה הודה לי. התקדמתי אל הכורסא ועוד לא הספקתי להקיף אותה עד שקול הורה לי לעצור.

"לך לחדר, אני אצטרף אליך, לטובתך, אסור לנו להיראות ביחד."
נצח לאחר מכן, דפק מישהו בדלת ונכנס מבלי לקבל רשות.
זה היה איש עכברי: אף שגלש באלכסון ממצח צר אל שפתיים דקות, קמוצות. אבל העיניים שלו הן ששייכו אותו לעולם החי: קטנות, בורק, מתרוצצות, כמעט מפוחדות. בידיים נתונות בכפפות שחורות סגר בזהירות, בלי קול, את הדלת מאחוריו וסקר את החדר במבטו. ניגש אל החלון והציץ למטה מבעד לוילון, נכנס לשירותים והסיט את וילון המקלחת.
אחר כך, מבלי לפשוט את מעילו, שהיה כבד ויקר מאוד למראה, או את הצעיף שלו שכרך בסיבוב כפול מסביב לצווארו - משך כיסא והתיישב עליו כמו על סוס: המשענת לפנים, מסמיך עליה שתי ידיים משולבות, רגליו פשוקות.

"שלום" - אמר - "אני מבין את הפתעתך. אני מזדהה עם הרתיעה, אפילו הסלידה, שאתה חש, מטבע הדברים. אבל אין לנו זמן להפגנת אמפתיה. בעצם, אין לנו זמן לשום דבר אחר." - הוא התנשם כמי שמשקולות ברזל כבדות מונחות על חזהו - "ראשית, חשוב לנו מאוד שתדע שלא אנחנו שלחנו אליך את המכתב שזימן אותך אל המיניסטריון" - הוא קטע את השאלה בהניחו יד פרוסה על פניו - "אל, אל תשאל, זו

ארץ לא גדולה, הכל ידוע, בודאי נושאים כמו המכתב הזה, שהשיבות שלהם אינה ניתנת עדיין לאומדן מדוייק, אבל היא ניכרת" - הוא קם בהתרגשות מהכסא, חצה את החדר מספר פעמים, הזיח וילון והביט אל החצר ולבסוף נשען בגבו אל הקיר.

"כשהגעת הנה, הבנו שהחלטת" - אמר בקול רוטט - "אתה חשוב, אבל זה לא מקנה לך את הזכות להתעלל בנו. אתה חייב לאשר את המחוייבות שלך. למרות שהתפקיד שלי הוא להשפיע עליך, אני מתעלה על עצמי ומתעלם במידה מסוימת מהוראותיי. אני... אנחנו סומכים על ההגינות שלך, על חוש הצדק. אני בטוח שלא תחזור בך."

הוא גישש בכיס הפנימי של המעיל שלו ושלף קופסית מתכת מוזהבת ובה כרטיסי ביקור. אחד מהם הניח על פאת המיטה, במרחק ממני, כאילו חשש.

"מי אתה ?" - הוא פטר את השאלה בהינף יד : "אני מתווך. אני לא באמת חשוב. תוכל לומר שהתפקיד שלי זה לגרום לשני הצדדים לראות את האור וגם איש את רעהו. בני אדם מנהלים משא ומתן עם עצמם, טועים, רואים בהשתקפויות שלהם בני שיח. אני שם כדי לנפץ את המראות, משלמים לי על זה." - הוא גיחך והעיניים שלו התרוצצו ביתר פראות. פתאום עצר ופנה אליי :

"לפעמים אני טועה, למרות עשורים של ניסיון. אתה ערמומי מעבר לחששותינו היותר פרועים. אולי כבר החלטת, אולי אנחנו מבזבזים משאבים לריק, מנסים לשכנע אותך ללכת בדרך שאתה הולך בה כבר מזמן." - הוא נשמע כועס ומשועשע בעת ובעונה אחת.

שוב הלך בחדר בחוסר סבלנות : "במקרה שכך, הרשה לי לומר לך שזה משחק שבו אתה מכתיב את הכללים, זה נכון. אבל כלי הנשק שבחרת יכולים להיות מופנים נגדך. אם תשחק משחק לא הוגן, כולנו נשחק בו. על העלמה נגיב בהעלמה, על שקר בכזבים ועל מניפולציה בהיפוך מוחלט של התפקידים. במילים אחרות : אני נותן לך, בהגינות שאינה מקובלת כלל במסחר, הזדמנות אחרונה לענות לי בחיוב. סירבת להתחייב בפני השליחים האחרים שלנו. לא נמשיך לשלוח אנשים לנצח, אתה יודע."

"האמן לי, אדוני" - גמגמתי - "שלא הבנתי מילה ממה שאמרת ואני לא יודע מה אתה מבקש ממני ואיך אני יכול לרצות אותך."

הוא התבונן בי בהערצה ואחר כך משך בכתפיו :

"ממך לא ציפיתי לתשובה אחרת" - אמר - "אתה שחקן קשוח, זה ידוע, לכן בחרנו בך. אני מאחל לך הצלחה במיניסטריון, למרות שדעתי היא שאתה מקשה על עצמך. לא תיטיב את התנאים המוסכמים באמצעות העמדת פנים של שכחה. בכל אופן, היה זהיר. יש הרבה כוחות מתחת לפני השטח."

במילים האלה מיהר לעבר הדלת ופער אותה בתנועה פתאומית. הציץ מעבר למשקוף ואז טרק את הדלת בחוזקה, מבלי לעזוב את החדר. בידיו סימן לי לשתוק ואני החלטתי לציית לו, הוא נראה כה משוכנע ומשכנע במעשיו.

הוא רמז לי להתקרב אליו ואותת לי להכנס אל חדר השירותים ולהצמיד אוזן לכותל. בהתחלה לא שמעתי דבר מלבד גרגור המים בצינורות הישנים ושברי מילים שנישאו מחדרים אחרים. ואז, בהדרגה, בחדר הסמוך, בבהירות מקפיאת דם, שמעתי את עצמי אומר :

"האמן לי, אדוני, שלא הבנתי מילה ממה שאמרת"

אבל כשפניתי אליו, כבר לא היה. מהחדר הסמוך שמעתי את קולו :

"ממך לא ציפיתי לתשובה אחרת"

ואז קול סליל ההקלטה המסתיים ולחישותיהם המהוסות של הטכנאים המפרקים את הציוד.

7. שיחת חוץ

עמדתי בשירותים משעין מצח על אריחי חרסינה קרים. לא חשבתי. פחדתי לזוז.
כששבתי לחדר, קרסתי לצד המיטה ועיינתי בכרטיס הביקור. אותיות זהב :

"הקרן לשיקום אוצרות תרבות." שום פרט אחר : לא שם, לא מספר טלפון, לא כתובת. אבל זה היה טוב יותר מלא כלום. כרטיס ביקור זהה לכרטיס הביקור שמסר לי פקיד הקבלה.

פשפשתי בכיסי, המכתב נח שם, מקומט. במעטפה היתה הזמנה, שנראתה לי זהה לחלוטין להזמנה הראשונה.

היא הרימה את השפופרת בצלצול הראשון, כאילו המתינה ליד הטלפון מאז שנסעתי.

כן, הוא התקשר שוב, מי שהזמין אותי לפה. אמר שיהיה בקשר.

אחרי זה ישבתי על המיטה הסתורה והכרחתי את הטלפון לצלצל. במסעדת המלון ניגנה תזמורת צוענים וצרצר חכך כנפיים בתוך החדר. הטלפון לא צלצל.

הרבה אחרי חצות התעוררתי, שטוף זיעה חמה. החדר ההביל, כאילו הרתיחו בו מים. מן השירותים עלו קולות הצנרת המתפוררת. הטלתי את השמיכה מעליי וקמתי. נשען בשני מרפקים על הכיור, סמכתי מצח לוהט על ברז המתכת הקר ועצמתי עיניים. המלון טבל בדומייה בלתי מופרת, חורשת רע, כאילו התרוקן מאדם. מהחדר הסמוך לא נשמע קול. ידעתי שמי שצותתו לי לא יכלו לעשות כן בלי שיתוף הפעולה של הנהלת המלון, או, לפחות, של מי מהעובדים, אולי פקיד הקבלה. תאוות בצע, או פחד, המניע לא היה ברור לי. מאחורי החיוכים, הקידות, האדיבות עמדה הקנוניה הזו. הצביעות הטרידה אותי. לא פחדתי והופתעתי שלא פחדתי. אבל היתה בי האי נוחות הנגרמת לנו כשאנו מגלים קן מקקים מאחורי אריחי השיש של מטבח מפואר, הניגוד הזה, הקבס המטפס לפה.

כשהטלפון צלצל, כבר הייתי מותש.

"אתה לבד ?"

"מי שואל ?" - זעם גאה בי - "אתה לא חושב שהגיע הזמן שאדע מי אתה, מי שלח אותך, מי הזמין אותי ולמה אני פה ? אני מזהיר אותך : או שאקבל תשובות מלאות מייד, או שאני עוזב את המקום הזה מחר בבוקר !"

"יש רק טיסה אחת בשבוע בחזרה" - אמר בן שיחי - "והשבוע היא מלאה. מובן שתוכל לנסוע במכונית שכורה. אבל הם לא שמעו על כרטיסי אשראי, הכל במזומן ועוד פקדון בגובה מחצית משווי שרירותי לחלוטין של המכונית. כעת, חדל לבזבז זמן. אתה כבר לא ילד וכשלקחת על עצמך את המשימה הזו ודאי לא האמנת שאתה יוצא לנופש. אני מתאר לעצמי שכבר יצרו אתך קשר."

"קשה לי לענות" - הגבתי בסרקזם - "כיוון שאני לא יודע מי הם ולמה כל המסתורין הזה בעניין אקדמי כמו כתב יד אבוד של סופר."

הוא פלט צחוק כלבי קצר ויבש : "התממות לא מתאימה לך."

משום מה חשתי אשם : "מישהו מהקרן לשיקום אוצרות תרבות היה פה."

הוא שרק בהשתאות : "הם לא מבזבזים זמן, מה ? ישר מהקרן הגיעו אליך. כבר חשפו את עצמם. זה טוב, הם נואשים, זה רק יעלה את המחיר, שממנו - כרגיל, אגבה עמלה צנועה."

"מחיר ?" - אמרתי בחוסר הבנה - "אתה מתכוון מה שצריך לשלם עבור כתב היד?"

הוא נאנח. "אלוהים" - אמר לבסוף - "אתה עקשן. בסדר, אם אתה מעדיף להמשיך לשחק את התמים בעולם קפריזי ... אני מבין את הצורך שלך להגן על עצמך, אבל אני בצד שלך. זו טעות לא להבחין בין אויבים לידידים. אתה נוהג בכולם במידה שווה של עוינות ושל חשדנות. תמיד היית כזה. זה מעייף את הסובבים. אפילו אני, שתמריץ כספי נאה ממתין לי, עשוי להרים ידיים, להשאיר אותך לבד. להיות האומנת שלך, זה לא חלק מהתפקיד שלי."

"קטעתי אותי באמצע" - המשכתי בתחושה מתגברת של דחיפות - "כשהגעתי, ביום הראשון, מסר לי השוער זימון למיניסטריון ..."

"פגשת שם מישהו ?" - הוא נשמע מסתייג ולהוט בעת ובעונה אחת.

"שומר הסף שם אמר לי שאין בהזמנה די פרטים. באמת נרשם שם רק תוארו של מישהו. שומר הסף לא הצליח לזהות במי המדובר. חזרתי כלעומת שבאתי."

אנחה של רווחה - אולי של אכזבה, לא היה ברור לי - ואז: "כשפגשת את נציג הקרן, קרה משהו מיוחד?"

סיפרתי לו על הציתות והוא קילל: "הם לא סומכים אפילו על עצמם. אבל אפשר לומר שהכל מתנהל בסדר הנכון, הבלתי נמנע" - הוא צחקק - "שמור על עצמך. יש שם, כנראה, מי שאינם מרוצים מהעסקה הזו. אל תעזוב את חדרך במלון, אלא אם ברור לך לאן אתה הולך."

הוא ניתק. מן השפופרת עלה צליל החיוג המקוטע ואחר כך נפצוצים אטמוספריים.

VI. המתווך

כשהתעוררתי, השעה היתה מאוחרת למדי. שמש חורפית לבנה הסתננה דרך הוילונות הדקים והטליאה את השמיכה באור. כעבור מספר שניות, הבנתי שהטלפון מצלצל והרמתי את השפופרת הכבדה.

"אדוני?" - זו היתה פקידת הקבלה הנחמדה - "אני מתנצלת אם הערתי אותך, אבל מישהו ממתין לך כאן משעות הבוקר המוקדמות."

קול מוכר עלה בשפופרת: "קיוויתי שתרד למטה, בוקר טוב. רק עכשיו הרשיתי לעצמי להתקשר אליך."

"סלח לי" - אמרתי אבל יש לי כאב ראש. מנסיון של 36 שנים, המצב משתפר רק אחרי שאני מתקלח."

הוא צחק: "נימוס הוא לא הצד החזק שלך" - אמר בחיקוי נזיפה - "המתנתי כל כך הרבה זמן, אמתין עד שתתקלח. אני מאמין שתשמח לשמוע מה שיש לי לומר לך, אז, אנא, נסה להתחשב בי."

"נתראה תוך מחצית השעה" - עניתי לו והשבתי את השפופרת לעריסתה.

הוא המתין לי בלובי, לבוש בחליפה בשלושה חלקים, שנתפרה, ללא ספק, בהזמנה. מכיס החליפה, קשור בשרשרת זהב דקיקה הציץ שעון מעוטר בפיליגרן. לצווארו ענב עניבת פרפר צבעונית.

התיישבתי והבטנו זה בזה: "למה לאף אחד מכם אין שם?" - פתחתי לבסוף והוא צחק, חושף שיניים סדורות. באור יום הוא נראה פחות טבעי מאשר בלילה, מפוחלץ משהו.

"שמות" - צנף בבוז - "דברים מיותרים לגמרי. מאפשרים לאחוז בך, לטלטל ולהטיח אותך ארצה. נכס מסוכן ברגעים המכריעים."

הרמתי ידיים כנכנע: "דבר, ממילא אין לי לאן ללכת."

"או איך לחזור" - אמר, מהורהר לפתע - "זו היתה שיחה ממושכת בשפה גרונית מאוד. כל הלילה עבדנו לתרגם אתכם."

לטשתי בו עיניים והוא החזיר לי במבט יציב: "הטלפון שלך תחת האזנה, כמובן" - אמר באגביות - "אבל, כמו שהצעת, ביותר מהזדמנות אחת, ניגש לענין. אני מוכן - ומסוגל - להסדיר לך פגישה עם סגנו של (וכאן נקב בתוארו של מי שצויין בזימון למיניסטריון שנתן לי השוער במלון בלילה הראשון)." - הוא אמד אותי, ממתין, כנראה לתגובה, שלא הגיעה. הניד ראש בייאוש מעושה והמשיך:

"הדרך לממונה עוברת במשרד של סגנו." - הוא הרים יד, בולם את השאלה שציפה שאשאל - "אינני יודע וגם לו ידעתי, אין לך זכות לשאול, או לי לענות. מה לנו ולזה? אנחנו אנשי מעשה, מעוניינים בתוצאות. איך אתם קוראים לזה? בשורה

התחתונה." - שוב חשף שיני פנינים כמעט שקופות - "זו ההתמחות שלי, השורות התחתונות. אני לא חוקר במופלא ממני, איני שוכח לעולם את מקומי או את מידותיי. אני מתמחה בלימוד המגבלות שלי, לא חוצה גבולות גלויים וסמויים אך מוסכמים. אני מקווה שהפעם לא תענה לי שדבריי אינם ברורים לך. אני עייף מהעמדות פנים ואיני רואה סיבה להמשיך במעגל של הרחות הדדיות, כמו זוג כלבי חוצות. מה הטעם להתחיל הכל מההתחלה בכל פעם ?"

שוב חשתי מדקרה של רגשי אשם.

"תשתה משהו ? הרשה לי לשאול אותך וברור שאינך מחוייב לענות. גם אין צורך שתסביר לי מדוע אתה בוחר לשתוק, או שתתנצל על כך." - הוא הנהן ואני המשכתי - "אתמול ביקרת בחדרי והשארת לי את כרטיס הביקור הזה (מכיס המעיל שלי שלפתי את הכרטיס הריק כמעט). היום אתה שליח של מישהו במיניסטריון, שגם אם אינו מהבכירים, יש לו הכוח השמור לדמות בכירה יותר מהמשתמע מתוארו. למי אתה נאמן ? במילים אחרות : עם מי אני מנהל משא ומתן ?"

הוא נראה נבוך והבעת פניו הומרה במסכה של כעס מיואש כשסיימתי :

הוא התרומם למחצה ממושבו וגמגם : "אתה שואל ברצינות ?" - אבל הוא לא המתין לתשובה : "אתה מנסה כל הזמן לזרוע אי ודאות." - ובטון מהורהר פחות : "אתמול אמרתי לך עד כמה אני מעריץ את התכונות הנדרשות כדי לשחק את המשחק שלך. אנשים נענשו במדינה הזו על הרבה פחות מזה. לפחות על פני השטח, הזמנים היו אחרים ובכל זאת, לא השתנו עד כדי כך." - הוא טפח על שולחן עץ עגול שהפריד בינינו ביד גדולה להפתיע : "אבל עכשיו נמאס לנו. אני מייעץ לך במלוא החברות לחדול מההצגה הזו שאינה מקדמת כלל את ענינך ואת ענינינו."

"ולי" - אמרתי - "לא נותר אלא לחזור בפניך על מה שעניתי לך אמש : האמן לי, אדוני, שאינני מבין על מה אתה מדבר."

הפעם הגיב כמי שטעה בשיפוטו וחשב טיפש גמור לסוחר ערמומי. הבעה של כעס על עצמו ותיעוב כלפיי התפשטה על פניו :

"יהיה כרצונך." - אמר, כמעט לעצמו - "אקבע פגישה עם הסגן. איתו אני ממליץ לך לדבר אחרת. לא באת לכאן לבלות חופשה, אלא להשיג מטרה מאוד מוגדרת ולחזור הביתה. בך ואם יותר לי לומר, בעקשנותך, תלויה הצלחת המשימה שלך וגם המועד שבו תוכל לשוב. כל זה ודאי ברור לך מאוד. נסיונך הגס לשנות את המחיר שהוסכם מראש לא יצלח."

קטעתי אותו : "אני יכול לחזור הביתה בכל עת. אני אדם חופשי."

הפעם נחר בלעג גלוי, לא טרח לומר שלום ועזב את המלון ואותי, כוס המשקה קפואה בידי, באוויר, בדרך לפי.

VII. הסגן

עמדתי שוב בפתח הגן של המיניסטריון, מחכך ידיים באוויר הקפוא, צועד במרץ ומתבונן בהבל פי. שומר הסף נגע במצחיית כובעו לאות היכרות, אבל לא החליף אתי מילה.

המתווך הגיע דקות ספורות לאחר מכן, אמר "שלום" חטוף ויחד ניגשנו אל שומר הסף שרשם במרץ הערות בכתב יד קליגרפי ביומן גדל מידות. הוא התפנה אלינו והעמיד פנים כמי שאינו מזהה אותי. המתווך החליף עימו מילים בסטאקאטו של השפה המקומית ואז, כבדרך נס, לחץ שומר הסף על כפתור אדום בקיר והמחסום התרומם.

לפניי השתרע שביל, שחצה את הגן והוביל עד לדלת הארמון.

מכרי נקש במקוש בעל ראש אריה וזקן במדי ארגמן מעוטרים בשנצים, בסרטים ובכפתורים למכביר פתח לנו את דלת העץ הגדולה. הוא רשם בדקדקנות ארתריטית את שמותינו בדף משובץ. הם היו האחרונים ברשימה ארוכה. דרך איזה שער נכנסו כל האחרים ? בזמנים שצויינו לצד שמותיהם לא עבר אף אחד בשער שלידו המתנתי.

"בוא אחריי" - אמר המתווך. עלינו במדרגות רחבות, צועדים על שטיח השחוק באלפי רגליים. לרגלי המדרגות, על מישורת, עמדו אנשים מזויינים וצמצמו עיניים חשדניות כשחלפנו עליהם. שמאלה וימינה ושוב שמאלה, על פני עשרות חדרים, שלטי שמות, בתי שימוש, עגלות מסמכים, עציצים, מושבי עץ, שולחנות שרוטים וחלונות ויטראז' מאובקים. איבדתי את חוש הכיוון שלי. בקומה החמישית עצר המתווך, סידר את בגדיו, נתן בי מבט ביקורתי, משך בכתפיו ונקש בדלת.
קול רך מבפנים ביקש שניכנס וכך עשינו.
מאחורי מכתבה גדולה, מגובבת מסמכים מרובבים ונושאת גלובוס גדול, חשמלי, ישב איש צעיר, שיערו פרוע מעט, עיניו קרובות זו לזו, מקננות מעל אף נשרי. הוא חייך לעברי ואני חיבבתי אותו מייד, לא מעט מפני שהתעלם מהמתווך כליל.

"שב בבקשה" - אמר. היה לו קול צמרי. הוא הזמין קפה, פטפטנו על דא ועל הא.

בסוף אמר : "ידידנו המשותף" - מחוות יד בלי מבט, בכיוונו הכללי של המתווך - "מדווח לי (הוא הדגיש את המילה מדווח, הרי יכול היה לבחור במילה אחרת) שאתה כאן במרדף אחרי כתב יד אבוד של קפקא. הוא חלק חשוב ממורשתנו הלאומית, אתה יודע."
הנהנתי והוא המשיך :

"מי שקרא את קפקא יודע מה זו הירכיה משרדית" - הוא צחק - "בעיקר, למי מותר לומר מה" . המתווך החל לצחוק אבל הסגן ירה בו מבט מצמית.

"אני סגנו של הממונה. ככזה אני מנוע מלשוחח איתך במישרין על הנושא. אותי אתה יכול להשוות לקרום התא : אני מונע מהרעלים לחדור פנימה. האם אתה מחשיב את עצמך לרעלן ולו רק באורח פוטנציאלי ?"
הוא נשען לאחור בכורסתו.
השאלה הפתיעה אותי מאוד, אבל היה בי חלק שהיה מוכן לה. הנחתי מרפק על השולחן שלו והתכופפתי מעט לעברו : "כבוד הסגן" - פתחתי - "יורשה לי לומר לך במלוא הכנות : מאז שהגעתי הנה לא היה אירוע אחד או שיחה אחת שאני יכול לומר עליהם שהיו מובנים לי. אני פוגש אנשים המסרבים להזדהות, כמו ידידנו כאן. הם מאשימים אותי בהאשמות, רובן פרועות. אחרים מנסים לגייס אותי למטרות לא ברורות וכועסים כשאני לא נענה. למשל, האיש הזה" - ביד פשוטה הצבעתי לעבר המתווך ופניו של הסגן נעוו בסימפטיה - "פעם הוא משאיר לי כרטיס ביקור של קרן כלשהי לשיקום אוצרות תרבות ופעם הוא מפגיש אותי איתך במיניסטריון. בין לבין אני מקבל ממנו את הרושם שבין השניים שוררת יריבות. אחר כך הוא מכחיש את זה בהבעה נעלבת ומשמיע איומים. מה אני אמור להבין מכל המהומה הזו ?"
הסגן שף את רקותיו : "הזהירו אותי שאתה לקוח קשה. כמוך, אני מתעב טפילים המתפתחים על גבן של עסקאות. אבל חשוב היכן היינו היום בלעדיו ? מי היה מארגן את המפגש הזה ? אני מכיר בתרומתו. אתן לך דוגמא : ביקשתי ממנו לעשות לי ולך שירות ולהתחנן בפניך לדבר איתנו בגלוי, לחשוף את הקלפים. מה הטעם במשא ומתן שבו לא ברור לצדדים על מה הם דנים ?מה הטעם במקח ובממכר בלי עמדות פתיחה ? אני מודה, יש בינינו אסימטריה : אני מייצג מדינה ואתה אדם פרטי ומייצג אינטרסים פרטיים, לא רק שלך, אני מקווה." - הוא עשה הפוגה קלה, כמעט בלתי מורגשת ובחן את תגובתי - "הפער הזה והעובדה שאתה אורח מחייבים אותי לקבוע את הסטנדרדים שיאפיינו, בוודאי מצידנו, את כל המגעים שלנו בהמשך :

פתיחות, כנות, שיתוף פעולה, הסכמה על מטרות, יעילות, תרומה הדדית. מהשיחה הזו עולה שכל אלה מקובלים עליך ומנקודת ההנחה הזו - שאתה, בתגובתך, יכול להפוך אותה לודאות - אמליץ בפני הממונה עליי לפגוש אותך. כעת תורך."

לא ראיתי טעם להמשיך לנהוג באיפוק: "אולי נתחיל מזה שתספר לי מה אתה יודע, מה זאת הקרן לשיקום אוצרות תרבות ומה מערכת היחסים בינה לבין המיניסטריון הזה?"

עיניו של הסגן נערכו לפתע:

"אתה שואל אותי מה זו הקרן לשיקום אוצרות תרבות?" - חזר בקול שאצר בו אלימות שקטה - "הבנתי נכונה את שאלתך?"

"רק את חלקה" - עניתי בקוצר רוח - "שאלתי גם מה הקשר בין הקרן הזו והמיניסטריון."

"איני בטוח מה מסמיך אותך לשאול את השאלות האלה ולקבל עליהן תשובות" - קשה היה לשמוע אותו, כל כך הנמיך את קולו - "אפילו לעיתונאים או לחברי פרלמנט אין כאן את החוצפה שאתה הפגנת. ככה זה אצלנו." - הוא הדגיש את המילה האחרונה. אדוות זעם חלפה בסדירות בפניו - "לעצם הענין, קשה לי מאוד לקבל את שאלתך כדרישה תמימה, גם אם מחוצפת, לקבלת מידע. אני רואה בה ניסיון בוטה לעוור את עיניי ואת עיני המיניסטריון הזה. נסיון פלילי, כמעט הונאה שמטרתה השגת יתרון בלתי הוגן במשא ומתן. לולא החשבתי כל כך את השגת האוצר התרבותי הזה ואת שיקומו - האמן לי שהיית מגורש מהמדינה הזו בתוך 24 שעות." - בצווארו השתרגו ורידים כחבלים - "לצערי, אנחנו תלויים זה בזה. אבל אני, אישית, איני מוכן להמשיך להיות מושם ללעג ולקלס. זה מחיר שאינני מוכן לשלם, ברור לך?"

"לגמרי לא" - עניתי בשלווה - "על מה אתה מדבר ובאיזו דרך התיימרה ההתפרצות שלך לענות על שאלתי?"

הוא זינק ממקומו כנשוך נחש:

"אדוני" - סינן בארסיות - "אני מאמין שהראיון הזה הסתיים. אתה תקבל את הפגישה שלך עם הממונה עליי אבל אם עד עכשיו האמנתי בחפותך ובכנות מניעיך, אציג כעת תמונה הרבה פחות חיובית בפניו" - מבטי המשתאה רק הוסיף שמן למדורת ההתפרצות: "ואל תספר לי שאינך יודע מה היא הקרן לשיקום אוצרות תרבות. אתה עושה נזק עצום לעניינך ומסבך את חיי כולנו שלא לצורך. הרי ברור לך שלא נזוז מילימטר מהתנאים שסוכמו בינינו."

לפתע עקף את השולחן ותחב את פניו בפניי: "המקצוע שלנו הוא לדעת והתחביב שלנו הוא ללמוד. בניגוד לדימוי הרווח אצלכם, אנחנו יסודיים, מעודכנים ומוכנים לכל. הקרן רכשה עבורך את כרטיס הטיסה שלך, הזמינה עבורך חדר במלון, משלמת לך את כל הוצאות הנסיעה הזו - ואתה מעז לשאול א ו ת י מה זו הקרן?"

התבוננתי בעיניים הבוערות שלו. הקול שלו נסדק בטונים הגבוהים.

הפגישה הסתיימה. המתורגמן יצא לפניי, חפוי ראש וסגר אחריי את הדלת. במדרגות לא אמרנו מילה. רק כשיצאנו אל הגן אמר:

"אני מקווה למענך שאתה יודע מה שאתה עושה - למענך ולמען כולנו."

VIII. המחאה

"אנו מקווים שהטיסה והמלון שארגנו עבורך משביעים את רצונך. אנו מבקשים חמש דקות מזמנך כדי לאפשר לנו להציג את עצמנו. הקרן לשימור אוצרות תרבות הוקמה לפני מספר שנים כיוזמה משותפת לכמה אנשי עסקים ופוליטיקאים בדימוס. כל אחד מהם גייס תרומות מחוגי מכריו, חבריו ושותפיו לעסקים. בקרן הצטבר, נכון ל-31 בדצמבר בשנה שעברה, סכום העולה על מיליארד דולר.

למדינות רבות בעולם חסרים המשאבים הנדרשים כדי לשמר את אוצרות התרבות הנמצאים בטריטוריה שלהן, לשחזר, לשקם אותם, להגן עליהם, או להעמידם לרשות הציבור בין במוזיאונים ובין באמצעות מדיה אלקטרוניים. מחסור זמני זה בכסף ובידע מקצועי עלולים להוביל לבכייה לדורות. אוצרות אומנות רבים עשויים לרדת לטמיון. תהליכים רבים הם בלתי הפיכים. מטרתה של הקרן היא למנוע כל זאת.

באחרונה צצו שמועות עקשניות, בייחוד במדינה שבה אתה נמצא, בדבר קיומו של כתב יד של פרנץ קפקא, שנחשב עד היום לאבוד. גם אם ערכו הספרותי של כתב היד הזה מוטל בספק - ערכו ההיסטורי לא יסולא בפז.

למרות כל מאמצינו, נכשלנו באיתור כתב היד. ברור, שמי שמחזיק בו, אם אכן הוא קיים, ממתין לקבלת ההצעה הגבוהה ביותר. גורמים רבים כבר מעורבים בפרשה וזה מקשה על ניהול משא ומתן דיסקרטי והוגן. לכן בחרנו בך. ודאי תבין מדוע. בשל נתוניך האישיים והביוגרפיה שלך אתה כשיר יותר מכל אדם אחר להשיג את כתב היד הזה.

מובן, שנממן את כל הוצאותיך : טיסות במחלקת עסקים וחדרים זוגיים במלונות חמישה כוכבים וכן כל הוצאה, הנובעת משהייתך במקום ומשליחותך למעננו. לא נממן הוצאות פרטיות.

אם תצליח להשיג את כתב היד עבורנו, תהיה זכאי לשכר שיוסכם בינינו בחוזה נפרד. מצורפת בזאת המחאה על סך מאה אלף דולר. סכום זה מיועד לתשלום מקדמה במסגרת משא ומתן ולרכישת כתב היד הזה בלבד. נבקשך לא לעשות בו שימוש לכל צורך אחר.

אנו עומדים לרשותך בכל דבר וענין ומאחלים ל ולנו הצלה שלמה.

בכבוד

רב,

הנהלת

הקרן.

נייר המכתבים היה עבה ובגוון קרם חום בהיר. לוגו בגוונים של כסף הוטבע בו וכן שם הקרן באותיות סגולות. שוב נעדרו כל פרטים מזהים : כתובת, מספרי טלפון, או פקס, דואר אלקטרוני. אחורי הדף היו חלקים. המעטפה היתה תקנית ונקייה מכל מידע. היא לא נשאה חותמת דואר. לא טרחתי לשאול בקבלה במלון מי מסר אותה. לא הייתי נענה.

ארוזה בגליון הנייר המקופל נחה המחאה. היא נשאה את שמו של עורך דין שמשרדיו במקלט מס ידוע. ההמחאה היתה לפקודתי. כתב היד היה מרובע אך נשי. החתימה - על גבי חותמת - היתה של העורך דין : מסולסלת, שחצנית, בהינף אחד.

למחרת היום השגתי את מספר הטלפון שלו. משיבון ענה לי. השארתי שלוש הודעות. אף אחד לא חזר אליי בתשובה.

IX. העיר העתיקה

"לא תתנגד שאצטרף אליך ?"
המתווך המתין לי בפתח המלון, כובע מצחייה אחוז בידו האחת, ידו השנייה תחובה עמוק בכיס מעיל גשם שחור. רק עכשיו שמתי לב כמה קלוש וקשי השיער שלו, כמה הוא מפלבל בעיניו ומטלטל את גופו ולפרכוסים שאדוו בפניו. הוא לא היה רגוע והוא מולל כובע פנמה בין אצבעותיו עד שאיבד צורה.
לא עניתי לו אבל פתחנו בהליכה מזורזת לעבר גרם משופע בראש גבעה נשקפו גנים וארמונות. שעה ארוכה הלכנו מבלי לומר דבר, מתנשמים ממאמץ, מוחים זיעה, מדי פעם עוצרים ומטלטלים רגליים מהברכיים ומטה.
המתווך משך בחצי עיגול, דרך ערוגות פרחים מטופחות, שנשקפו אל העיר, עד לרחוב שקט וקטן שהתחבא בחצר האחורית של ארמון.
"קפקא עבד כאן בערבים" - אמר והצביע על בית חד קומתי - "כולם טועים וחושבים שגר כאן. אפילו העירייה מטעה את התיירים, אבל הוא רק עבד כאן. זה היה שבע שנים אחרי שכתב את העיר והילד, כתב היד האבוד".
"שנמצא" - אמרתי והוא תיקן אותי : "שייתכן שנמצא" ושוב שתקנו.
"דבר" - אמרתי - "לא הצטרפת אליי כדי לדון בקפקא".
"הפגישה עם הממונה" - אמר המתווך - "עולה כסף. כולנו רעבים. הסגן רוצה משהו, אני חייב להתפרנס, הממונה רוצה לסיים את הארמון המודרני שהוא בונה מחוץ לעיר. הזמן של הממונה הוא סחורה שאנחנו קונים ממנו ומוכרים לאחרים."
"ציפיתי לזה" - עניתי - "כמה ?"
"מאה אלף דולר" - אמר המתווך ונשימתו נעתקה - "אף לא אגורה מכיסך הפרטי, רק מה שקיבלת במעטפה הבוקר."
"כמה עולה לך המידע השוטף הזה ממשרד הקבלה של המלון המפואר שלי ?" - נימה של רוגז בקולי והוא החל להצטדק :
"אי אפשר להרוויח בלי להשקיע. זהו רק חלק קטן - החלק הגלוי - של ההוצאות שלי. האמן לי שהסכום שנקבתי בו כבר מחולק מזמן ולי אישית לא נותר ממנו דבר."
"התשובה היא לא" - חתכתי בדיבור המתייבב שלו - "או שתהיה הגיוני, או שתיאלץ להתפרנס באמצעים אחרים."
הוא נאנח : "אביו של קפקא היה סוחר טוב, יהודי. כל היהודים קשים במסחר. הוא בנה את עצמו מאפס. בסוף חייו היתה לו חנות גדולה לדברי מותרות בלב העיר. כשנרד מהטירה נוכל לבקר בה, היום יש שם חנות ספרים."
"התשובה היא עדיין לא" - אמרתי. בני עשרה רדפו אחרי כדור ענק בדמות גלובוס כחול ועליו משורטטות היבשות בצהוב. הם דחקו בכדור והוא התגלגל במורד הרחוב, עד לשער ברזל גדול.
"אין לך קצה של חוט" - המתווך ניסה לשכנע - "אתה תרויח הרבה יותר ממני אם תמצא את כתב היד. צרות עין לעולם אינה מדיניות נבונה. אני הנתיב היחיד שלך הן לקרן והן למיניסטריון. כדאי לך לוודא שאני בצד שלך ולא בצד של מי שכתב היד ברשותו."
העפתי בו מבט ושבתי להתבונן בצריחיה של קתדרלה שנבנתה במשך אלף שנים :
"אתה מבלף" - אמרתי באגביות - "אין לך מושג אצל מי נמצא כתב היד. לו היה לך - לא היית מדבר איתי. באשר למיניסטריון - התרשמתי שהענין שלהם לדבר איתי אינו נופל מהענין שיש לי לדבר איתם. כולנו יודעים שרק דרכי ניתן להגיע אל כתב היד הזה."

"אז כל הזמן העמדת פנים !" - קרא המתווך בהשתאות - "מחמאותיי, אפילו הערצתי, אדוני ! הצלחת לשטות בכולנו. אתמול כבר השתכנענו שאינך האדם הנכון, שבאמת אינך יודע דבר, שהגעת לכאן בטעות, אולי מקרה של בלבול זהויות. כל כך רווח לי לשמוע אותך. עכשיו, שזו רק שאלה של מחיר, אני ניצב על קרקע מוכרת."

הקפנו את הקתדרלה, עושים דרכנו סביב למזרקות מפוסלות ולחומרי בנין שהיו מקובצים בערימות קטנות. הבניינים כולם היו לכודים בכלובי פיגומים וברשתות ירוקות, כאילו היו חיות קדמוניות בספארי מסוייט. שרתה קדחתנות רנסנסית, יקיצה מתרדמה ממושכת. המתווך לא שם לב לכל אלה, רק נעץ בי עיניים בוערות, ממתין למוצא פי.

"ראה" - אמרתי - "יש לי הצעה על בסיס אחר לגמרי. מה דעתך על עשרה אחוזים ממה שאקבל אם נשיג יחד את כתב היד ?"

הוא צמצם עיניים בתערובת של השתאות וחשדנות, מגרד בזרת כפופה את הערוצים העמוקים במשולש שפתו העליונה : "יש משהו שאני לא יודע ?" - שאל בהיסוס - "משהו שעשוי להשפיע לרעה על סיכוייך להשיג את כתב היד ? אני לא בטוח שאתה מוסמך להציע מה שאתה מציע."

שתיקה ואז, בנשיכת שפתיים : "מדוע שתציע לי פי כמה ממה שדרשתי ועוד תרמוז לי שתפקידי - הזוטר - מקנה לי מעמד של שותף ?" - הוא פנה אליי בעיניים מאשימות ואחז בדש מעילי : "אמרת נשיג במקום אשיג, לא כן ?"

ביטלתי את חשדותיו במשיכת כתף : "סמנטיקה" - אמרתי בחומרה - "פלפולים לא יובילו אותנו לשום מקום. במצבנו הנוכחי, עם הפיגור שהצטבר, לנוכח המכשלות הבלתי צפויות, אלה מותרות. אני נדיב על חשבון העתיד וקפוץ יד ביחס לכסף בכיסי, מה חריג בזה ? כמי שמתווך למחיתו, הפסיכולוגיה הזו מוכרת לך. יש לך מידע מלא מהקרן, אני מניח ?"

הדרך לדעת היא להעמיד פנים שאני יודע. כל תגובה אחרת התפרשה כהתממות, כהסתרה מכוונת, כקשירת קשר. בורות נענשה. עוני היה מביך, המוסר היה מכשול בדרך להיחלץ ממנו. העיר השתרעה לפנינו, פנורמית, מרוקעת מתכת בצריחי כנסיות. פעמונים דנדנו את השעה והשמש היתה אוהדת. המתווך חשב.

"כך" - אמר כשהתחלנו לרדת בגרם מדרגות רחב, בין דוכנים של מוכרי מזכרות וציירים בפרוטה - "אתה יודע שיש לי מידע מלא מהקרן ומהמיניסטריון. אני מאמין שלא היית מדבר איתי כלל בתנאים אחרים. בכל זאת, לא ציפיתי ... לא ציפינו להצעה נדיבה כזו, כמעט לא מוסרית. אני לא בטוח שאני יכול להסכים מבלי להתייעץ."

גיחכתי : "עם מי ? עם הקרן, עם המיניסטריון ? אתה מוגבל, חשוף להשלכות שליליות, שהן תוצאה של חוסר דיסרקטיות ..."

הוא נרעד והרים את ידו כמבקש להתגונן בפני אסון המתרגש עליו :

"בסדר" - אמר בשפלות רוח - "אני מקבל את תנאיך. אני בידיך, המצב הנצחי של המתווך." - חייכתי והוא השיב לי בחיוך רפה.

הושטתי לו יד ולאחר שנייה כמעט בלתי נתפסת של היסוס, לחץ אותה.

את שארית הדרך עשינו בהליכה מזורזת.

X. **מלאות החיים**

בבוקר קמתי בתחושת מלאות שהרחיבה את עצמה והקיפה את כל הסובב אותי. הנוף מחלוני היה ירוק ועשיר, המכוניות רחוצות, המולת הצופרים מרגיעה. שכבתי במיטה, ראשי מונח על כר מותפח. הבטתי בבהרות האור על הטפט הפרחוני.

היה בי רצון לעשות מעשה, כלשהו, לא משנה מה. בן 36, ביקרתי כמעט בכל מקום, הכל קרה לי, חייתי באינטנסיביות, כפל חיים. העושר הזה עורר בי דחף לשיר, לפרוץ מהחדר מתוך ודאות בהתארעותה של ההרפתקה הבאה.
חשבתי על קפקא, על הכתיבה שלו, על הסבל של להיות קפקא ועל הסבל הכרוך בלא להיות קפקא. אם אכן נמצא כתב יד אבוד, להיות הברוד שאחרי מקס ברוד, זה כמו להיות שמינית שבשמינית של קפקא.
החלטתי לאכול ארוחת בוקר במלון. לא הייתי כלל רעב ובבקרים, בדרך כלל, נמנעתי מלאכול. מזון היה כרוך אצלי בתחושת נמנום.
"אנחנו כאן" - קרא אליי הסגן משולחן שטבל באור שמש במרפסת חדר האוכל - "כבר הזמנו לך תה בחלב, אבל לא היינו בטוחים מה תרצה לאכול."
המתורגמן צחק בכל לב, טופח ביד אחוזת במזלג על ירכו ומיישר, באותו הזמן, מין אפודה מכופתרת שלבש.
עמדתי ולטשתי בהם עיניים. אני עצמי לא ידעתי שארד לארוחת הבוקר דווקא היום. כמעט הלכתי לטיול בגן הגדול שהשתרע בסמוך למלון ומעליו.
הם חזרו ונופפו לי בידידות ואני הגבתי בתנועה חלושה, כמעט בלתי נראית, של פרק היד.
"אדוני ?" - הלכתי אחרי המלצר אל השולחן, משכתי לאחור כסא לא נוח והתיישבתי.
"אני מחמיא לכם על המודיעין" - אמרתי בעגמומיות. אולי בשל נימת הנכאים ואולי בגלל התוכן של דבריי, פרצו שניהם בצחוק פרוע, מדמעים, מכים בירכיהם, אוחזים איש בכתפי רעהו וחובטים בשולחן.
"אני שמח להסב לכם רגעים של נחת" - הדברים האלה עוד החמירו את התפרעותם. הם השתנקו, התנשפו, מחו דמעות בשרוולי מעיליהם ושאפו רוח בעוויתיות השמורה לחולים קשים.
מהלתי חלב בתה וערבבתי בתנועות מדודות. היססתי אם לטבול את גבישי הסוכר המרובעים בתה (הוא עלה בהם כזיהום חום), או להטיל אותם לתוכו ולבחוש.
"שמע, אתה אדם מיוחד במינו" - לעלע הסגן. לפתע הרצין והמעבר היה חד. הוא גחן אליי, כמעט פוזל ממאמץ : "המדינה הזו לא מה שהיתה פעם, האמן לי. אני יודע, שכאיש המערב, הסימפתיה שלך נתונה לסדר החדש. אבל ההיכרות המוקדמת שלנו נותנת לי את הזכות, אפילו החובה, להזהיר אותך ששום דבר לא השתנה. כאן נקל להחליף אידיאולוגיה או להמיר דת מאשר לבחור את החולצה שבה תיראה בארוחת הבוקר. אנחנו נאמנים לאנשים, לא לרעיונות." - הוא הבזיק אליי חיוך שינני ואני חשבתי כמה מבוגר יותר הוא נראה באור היום, בשר מושחת, קפלי שומן, טבעות כבדות זהב על אצבעות שעוותיות תפוחות.
"מאז פגישתנו הראשונה" - המשיך הסגן (המתורגמן לא עשה דבר מלבד למרוח פרוסות לחם בחמאה) - "אני חושב עליך בחיוב. הרשמת אותי כאדם נחוש החלטה, ערמומי במידה, ישר עם שותפיו, שהרי לא ניסית לעקוף את ידידנו כאן. אני מרגיש שאני יכול לדבר איתך גלויות ואפילו להפקיד סודות בידיך. אנשים כאן אימצו סגנון דיבור נטול אמירה, בלי תוכן. מסך עשן של מלל, ערפל של הגאים ועיצורים. לדוגמא: ההצעה שהצעת לידידנו כאן נתפסה על ידו כמלכודת. כמי שרגיל להמעיט ולצמצם את עצמו, בהיותו מתורגמן, הוא פיתח את האשליה שהוא נחות מרוב האנשים, טפיל בגוף החברה המהוגנת, אפילו לא הערת שוליים בהיסטוריה של עצמו. בדרך הטבע, הוא מעצים את תבונתם, כישוריהם ואפילו את נתוניהם הפיסיים של אלה שעימם הוא בא במגע. במקרה שלך אני מסכים איתו. נתוניך הטבעיים, החינוך שקיבלת, ההיסטוריה האישית שלך, הסביבה העדיפה של המערב - כולם חברו להפוך אותך לעליון עלינו. אבל אין בך זדון, קל לחוש בזה. זהירות טבעית, ודאי, אפילו הסתייגות, או פחד. לא זדון. אנחנו מקבלים את הצעתך הנדיבה ברגשי התודה והשמחה הראויים לה. הפגישה המתאימה במיניסטריון, עם הממונה עליי, תאורגן בהקדם האפשרי."

"מי מכם יידע את הקרן ?" - שאלתי, מוחה את פי במפת בד ומביט בכתמים שהתהוו עליה. הם החליפו מבטים ביניהם ושבו והביטו בי במצוקה.
לא ידעתי מה אני שואל, אבל בכל פעם שהזכרתי את הקרן, הם הגיבו. קיוויתי לאסוף את התגובות האלה לכלל תצרף תשובה, כפי שמשחזרים רצפת מוזאיקה בחפירה ארכיאולוגית. המתנתי, לא התכוונתי להקל עליהם. לגמתי מהתה.
הסגן נשבר ראשון. הוא כעכע וזז במקומו בחוסר מנוחה : "חשבנו שאתה תהיה זה שמודיע להם על הסיכום עם המתווך."
"הם לא יאמינו לי לעולם. הם יחשבו שאני כורת איתו, או אתכם, במיניסטריון, ברית צדדית שיכולה להיות מכוונת רק נגדם."
קלעתי למטרה. הסגן עפעף במבוכה והמתווך התכופף אליו ולחש משהו באוזנו, מסתיר את פיו ביד מקונכת. לא התעניינתי בתככיהם הקטנים. הסגן הקשיב בתשומת לב, נד בראשו מדי פעם ומעיף בי מבטים כנים שנועדו לזרוע בי את התחושה שאין ממה לחשוש, שאין הם זוממים נגדי דבר. המתווך סיים את דבריו ונשען אחורה בכסאו, ארשת של שביעות רצון על פניו.
הסגן אמר : "אנחנו מסכימים למסור לקרן דיווח מלא ונאמן על מה שהוסכם בינינו. אבל בתנאי שנחזור להבנה המקורית. כרגע, אנחנו שותפים בברית בלתי נוחה שנובעת מחוסר ידיעה. ידע מקנה לצד היודע יתרון שאין בכוונתנו לוותר עליו. נחסוך לך את האי נעימות שבהכרח לספר לקרן על העסקה הלא מתקבלת על הדעת שעשית - ואתה תחסוך לנו את האי נעימות שנובעת מבורותנו ביחס למניעיך."
"אין שום בעיה" - אמרתי בשממון מופגן. על פניהם התפשטה הבעת המאמץ להמנע מתקוות פרועות מהולה במאמץ להסתיר זאת מפניי.

XI. זיון

בערב שלחו לי אישה ואני זיינתי אותה. היא היתה קטנה והיו לה כפות רגליים יפות ושיער שחור שנשר בקווצות מתות על הכר הלבן.
היא לא אמרה מילה לפני הזיון, בזמן הזיון, או לאחריו. שתקה והניעה את אגן הירכיים שלה בקצב החדירות שלי. כשגמרתי בתוכה, עמדה, הצמידה נייר טואלט לאיבר המין שלה והספיגה בו את הזרע. אחר כך, כשהיא מתעלמת ממני לחלוטין, יצאה מהחדר וסגרה אחריה את הדלת באיטיות.
שכבתי על גבי והבטתי בתקרה. חשבתי על הבושם החזק שלה ועל מי ששלח אותה. חשבתי עליה מתפוררת בשחור במיטות זרות. זכרתי את טעם הבשר שלה. אחר כך, תקוף בחילה, קמתי והתקלחתי ארוכות, מקרצף אותה ממני.
נשים היו אמצעי מוכר. אבל המקצועיות שאלו שאלות, משהות את האורגזמה, כמו פרס נכסף לתשובה הנכונה. זו לא אמרה מילה, לא נאנקה. זה היה דו שיח של זיעה וזרע, לא של מילים. אולי היתה פרס.
כששבתי לחדר, המיטה היתה מוצעת, כר לבן נח בה, בלי שיער, שמיכה מקופלת כדי מחציתה. כבר לא הייתי בטוח שאין מדובר בחלום.
אוננתי בשירותים כדי למחוק את זכרה.

XII. המשטרה החשאית

לא הספקתי להתבונן בלוח השעות הזרחני, כשנפרצה הדלת במהלומות שעקרו אותה מציריה. הפרטים הלא מהותיים : שרשרת הבטחון המתנופפת, ברגים נוקשים בנופלם על הרצפה.

שני אנשים נכנסו לחדר, הודפים מלפניהם את הדלת המתנודדת, לבושים בחליפות זולות, מדיפים ריח זיעה קרושה. הם נעמדו ליד המיטה, אחד מכל צד, ידיהם שלובות וכובעי המצחייה הכחולים שלהם מוזחים לאחור.
אני זוכר שלא פחדתי. המעמד נראה לי מתבקש, המשך טבעי. שאלתי: "מי אתם?" והם הציגו תעודות גדולות, מעוגנות בפלסטיק עבה.
נסענו במכונית זעירה ואני והמלווה שלי התכופפנו זה אל זה במושב האחורי. בבנין דמוי בית משרדים אפור רשם יומנאי את הפרטים: שם, כתובת המלון, תאריך ההגעה למדינה, תאריך העזיבה המשוער. בגלל השאלה האחרונה לא חשתי מאויים. רק כשהופשטתי וצולמתי בעירום חלחלה בי תחושה כבדה של אסון.
אפסנאי לא מגולח וטרוט עיניים רשם בטופס את החפצים שהוחרמו ממני. חתמתי והוא חתם ותייק בחגיגיות מודגשת את הטופס בקלסר גדול וממוספר. מי שעצרו אותי עזבו ובמקומם הגיע סוהר - כך נראה - במדים ותחב שלוש אצבעות מתחת בית שחיי באחיזה כואבת. כיוון אותי אל מסדרון ארוך, מואר בנורות ניאון מסורגות. בסיומו, עלינו במדרגות מתכת מהדהדות אל מסדרון נוסף מאבן.
בקצהו, ממש לפני חרך ירי צר שהשקיף אל חצר מרוצפת, היה התא שלי.
הסוהר הביט בי במבט סתום, פתח את דלת הברזל, הצטודד והניח לי לחלוף על פניו אל תוך התא. אחר כך טרק את הדלת והרבה בקולות חריקה ושקשוק. כשסיים לנעול, הפנה אליי עורף והתרחק במורד המסדרון.
שעה ארוכה התבוננתי בדלת הצבועה באפור פלסטיק מתקלף ואחר כך בתא: תקרה בלתי שווה, נורה עירומה ומרקדת, כתלים חרוצים ומשורבטי גרפיטי, דרגש אבן ירוק שחור מגיל ומאיזוב, מרצפות

[Return](#)

ביום שהנאצים חזרו

הניה יושבת על גדר האבן המסותתת שלפני הבית. רגל אחת, עטופה בתחבושות עבות וצהובות, פשוטה קדימה. היא מגרדת מעל התחבושות בהיסח הדעת, כאילו הגירוד הזה אינו שלה.

"בגיל שלך לא מבינים עוד כלום" - היא אומרת לי ואני מהנהן. אבל זה לא מפריע לה. כמו הרגל, אני לא ממש מכאן. באיטיות כבדה היא חוזרת ומספרת לי ואני שב ומאזין כמו בפעם ראשונה.

הנאצים העלו את כולם בלהבות בבית הכנסת הישן מעץ. כל אחד יכול להיות נאצי והם יכולים לחזור מכל פינה, בכל זמן. אז היא עומדת ופניה אל שבילי העפר וגבה אל הבית שלה שהתריסים שלו מוגפים.

ככה עמדה מדי יום שעות ארוכות, עד שהוורידים שברגליה נדלקו והרופא שהוזעק אליה ציווה עליה לשכב במיטה אם היא לא רוצה נמק ברגליים הצבות שלה.

היא לא רצתה נמק. היא שכבה במיטה וחיכתה לשמוע בכל רגע את הדפיקות שלהם על הדלת שלה, שגם היא היתה מעץ ולפחות פעמיים ביום בערה בצבעים אדומים וצהובים. אלו היו דפיקות מיוחדות, חלולות וקשות, מהדהדות כמו מגפיים על משטח קשה.

היא כבר הסכינה לדפיקות האלה. היא ידעה שזו רק שאלה של זמן ושל מקום עד שהצבעים האלה יטפסו בחרך שבין הדלת למשקוף. כשהכל יהיה נכון להם - הם יחזרו.

לפעמים מצאה שהיא ממתינה להם בקוצר רוח של מי שמעונה. משאלה פרועה להצרף באותה האש. בכתה בכי של חוסר סבלנות ושל זעם. האמינה שאם היא תרצה מספיק חזק אין כוח בעולם שימנע מהם לבוא אליה. לפחות את זה הם חייבים לה - היא חשבה ודי היה במחשבה הזו להעלות חיוך על השפתיים השדופות שלה. מה שהצחיק אותה זה שאיזשהו נאצי חייב משהו לאיזשהו יהודי.

בתום שבוע לא יכלה יותר לשכב. צללים טיפסו על הקירות והיו כל מיני קולות של גיצים ושל בשר חרוך בדלת. היא היתה מוכרחה לפתוח ולנקות הכל. הריח כבר היה

בלתי נסבל. היא ידעה שצריך לשלם מחיר בשביל להפטר מהם ואפילו יותר כדי למנוע מהם לחזור. אז היא קמה מהמיטה ונעמדה על הרגל שלה שהיתה מרושתת בכחול ובירוק של שיש. שפתה קומקום של מים על פתיליה. נטלה סחבה גדולה וטבלה אותה בנפט ונעמדה אל מול הדלת והמתינה.

בינתיים, כדי להעביר את הזמן אחורה, היא זכרה. היא זכרה באופן מאומץ, עם לשון בין השפתיים. זכרה לעומק והזכרון פעם ברקות שלה בפעימות סדורות שהביאו רווחה למוח שלה.

המים רתחו והיא שפכה אותם על הרגל שלה כדי להפחית את הכאב. כשהמים פגשו בעור הם קילפו אותו והוא נשר על הרצפה בגוון חלב ערפילי. היא יכלה לראות אותו מתכווץ עליה ונושר. היא יכלה לראות את החיים שלה נחשפים מתחתיו בפעימות סגולות ומאדימות. עד כדי כך היה לה חשוב לראות אותם כשהם חוזרים, לא להתפס שנית.

אף אחד לא בא באותו היום. גם לא הנאצים. היא סתם עמדה שם על רגל מעושנת, לופתת קומקום המהביל. היא חשבה על הצריחות של האנשים המתכווצים בתוך המדורה ועל הגיצים. זה היה חסר תכלית.

אז היום הזה נגמר בכעס גדול שאיתו הלכה לישון.

בבוקר הציתו את הדלת שלה בצבעים צהובים ואדומים. כשהם פגעו לה בעיניים, נהייתה לה מדורה בהן. הכל היה אדום ונטף על הקירות הפנימיים של העפעפיים שלה עד שהיא העדיפה לפקוח אותן ולהתבונן באור. אלפי האיכרים עמדו מסביב והריעו וזרקו פנימה קש וקלשונים.

אבל זה לא פטר אותה ממה שהיה עליה לעשות גם הבוקר הזה שבא עליה בליאות. היתה משוכנעת שהיא מתקרבת אל פתרון. הרגישה כוח חדש אל מול האש והזעקות שלהם והדם השחור שזלג והתנדף מכל הקירות של בית הכנסת, עץ מפוחם. היא ידעה שזה יפתיע אותם מאוד. הם לא מצפים לזה מיהודיה עם בעיות כאלה ברגליים. בכל זאת יכלה להפתיע אותם ולהתענג על המבטים שלהם כשזה יקרה. אסור להתרשל או להתפנק עכשיו. אם יחזרו, היה תלוי רק בה. ראתה בעיני רוחה את קירות בית

הכנסת שואבים אליהם בחזרה את העשן, את להבות האש, את קרעי העור המפוחם, את שלוליות הדם המשחירות, את חשרות הזבובים הירוקים והשמנים, את הצחנה.

היא קמה מהמיטה והיה קר. היא התעטפה בחלוק ישן שלבד שלו היתה תחושה של וילון מחוספס, ארוג. היא דשדשה על הרצפה העירומה והציצה מבעד לחלונית מתכת של תיבת הדואר. בדיוק מול התיבה שלה התפוצץ ורד בר באדום. האדמה ידעה. האדמה הרגישה בכוח החדש שניתן לה. רק האדמה היתה בקשר טוב עם הרגל המתקלפת וחשופת הורידים שלה.

מיהרה לסגור את הדלת ולהשען עליה בגבה. דימתה שהיא בסרט טלוויזיה. מחשבות כאלה הרגיעו אותה כי הן הוכיחו לה שיש משהו אחר, עולם שאין בו נאצים. עולם של טלוויזיה ושל גיבורים שנשענים בגבם על דלתות. עולם של שיזוף וקרם ידיים. אבל אז חשבה : למה הם נשענים בגבם על הדלתות שלהם, זה בגלל שהנאצים חוזרים והם יודעים את זה. אסור להם לומר את זה במפורש אז הם רומזים לנו. אבל הדלת תפרץ למרות כל הגבים השריריים האלה. הנאצים לא יחזרו בכוח כי בכוח הם כבר נכשלו. הפעם הם יחזרו באהבה. היטלר כשגילה את המיקרופון, עשה בו שימוש וכשגילה את הטלוויזיה, עשה בה שימוש וגם כשגילה את האולימפייאדה. אז מה ימנע ממנו לגלות את האהבה ולעשות בה שימוש ? מה ימנע ממנו להתאהב ולאהוב ולצחוק בשיניים צחורות וסדורות בפרסומות לנאצים ? רק אנחנו יכולים למנוע את עצמנו מליפול במלכודת הזו. רק אנחנו יכולים שלא לאהוב בתגובה לשימוש הציני שהנאצים שיחזרו יעשו באהבה.

רק מי שהיה שם, מול התבערה, יכול להבין את הדרכים המיסתוריות שבהן חוזרים הנאצים.

כעת עמדה ובכתה בבדידות ובעליבות אל מול הקירות הבודדים והעלובים בדירה הבודדה והעלובה שלה. זה היה שלב ראשון. הוא יקנה לה כוח להלחם בהם. בינתיים זה היה פשוט בכי מתיש, מאלה שאדם בוכה אל עצמו. הרגל שלה המותכת גירדה לה והיא העבירה עליה כף רגל שנייה מגויידת משהו. היא הסתכלה בדאגה בשתיהן. היא קיוותה שהן תחזקנה מעמד ולא תבגודנה בה. היא קיוותה שהן לא תגרומנה לה לעשות משהו מטופש, להזעיק עזרה, להכנס מתחת לברז מים, לגלגל שמיכה לחה.

בעיתון קראה שאסור לפקע את השלפוחיות ושאסור להוריד את העור ואת הגלדים. גם לא היה זמן לזה.

היא דידתה אל המטבח וסחבה בגרירה מיכל פלסטיק ומשפך בקצהו אל מרכז החדר. היא חשבה בזעזוע שהכוח הזה שיש לה הוא כוח שהיא גנבה מהם. ככה בדיוק הם גררו ג'ריקנים מלאים ושפכו אותם מסביב לבית הכנסת ביסודיות נאצית טיפוסית, עם קריאות עידוד ועצות למכביר. ייתכן אפילו שהתעורר ויכוח. בעיניהם היא לא היתה אדם אבל זה לא מנע ממנה להתנהג כמו קוף, כמו תוכי, על דרך החיקוי. זה לא מנע ממנה לשדוד מהם את האש שלהם כדי להביא אותה אל כל מי שעוד לא נשרפו בה. היא זכרה מספיק כדי לדעת שהם יכולים לנקר לה את הכבד שנים בלי לגמור אותה ושהיא אותם עושים את זה בעיניים כלות. גם את העיניים הם יכולים לקחת לה בסוף. לכן היה עליה למהר.

ביעילות שפכה בפינות כמויות מדודות של הנוזל הדליק. בקפדנות וביסודיות קירבה אל כל אחת מהפינות את הגפרורים שהיא הכינה מבעוד מועד. הלהבות היססו בהתחלה בכחול ורק כשהיו משוכנעות בנאציות שלה, בערו בגדול ובכתום. הן קיפצו סביבה והשחירו את הסיד הלבן של הקירות. ברגע שישחירו אותה, הנאצים כבר לא יוכלו לבוא. זה כמו שאם שורפים עיגול של דשא סביב הבית, האש לא יכולה להתקרב אליו. ככה הם יכלו לחזור : רק באמצעותה, בשכונה הזו, בכל אופן.

היא רצתה לחייך כי היא היתה בטוחה שהנאצים בכלל לא יאהבו את הרעיון הזה, שלא תהיה להם דרך להעניש אותה. אבל היא נזהרה. למרות שידעה שעכשיו זה כבר בטוח לחלוטין להפנות אליהם את הגב - התיישבה על כסא מנצרים קלועים, פניה אל הדלת, מחכה.

כל מיני דברים נפלו מאחוריה. רק לפי הרעשים הבינה מה נפל. האש התפוקקה והתנפצה ולחשה כשנתקלה במשהו מעניין במיוחד, שהזכיר לה את העבר שלה, למשל, כשאיכלה תמונות של בית הכנסת הבוער. האש ידעה להעריך נוסטלגיה.

היא ידעה שהם יחזרו להעניש אותה על החוצפה שלה ועל כך שמצאה דרך החוצה, הרחק מהם. היא לא השלתה את עצמה : בכל זאת הם היו הנאצים והיא רק יהודיה אחת. היא לא חשבה שהיא עומדת לשנות את תוצאות המאבק. בסך הכל התכוונה

למנוע מהם לחזור לרחוב הקטן הזה, לבית המשותף הזה, לדירה הבודדה הזו, אליה. ניתן היה לגמור את כל זה במשא ומתן ומבלי להזקק לאמצעים כל כך דראסטיים אבל היא לא שכחה שאלה נאצים ומה שהם עשו לכל אלה שאיתם כרתו הסכמים. אי אפשר היה להאמין להם. כך טיפסו הלהבות מאחוריה והגב שלה התחמם ובמצח שלה ניבעה זיעה והשיער השחור-אפור שלה נדבק לה לצוואר ובין השדיים שלה הלב הלם. היא חיכתה.

היא שמעה את הדפיקות שלהם על הדלת שלה מעץ. בדיוק כמו שדימתה שנים, הדפיקות האלה והדלת הזו והיא על כסא הנצרים, כבר הרגל שלה מעלה עשן וחם לה מאוד בעורף, בוער. ככה בדיוק, אפילו פרט אחד לא שונה. אבל היא רק חייכה חיוך גדול. היא ידעה שהזמן הוא לצידה. הפעם לא יהיה להם לאן לחזור. שירגישו קצת יהודים, זה מה שהיא חשבה על הדפיקות החלולות והקשות שלהם. שירגישו קצת איך זה להיות בחוץ כשהאש בפנים. שירגישו מה זה כשמסרבים לפתוח לך, אפילו כשאתה מתחנן ומאיים ובוכה ומבקש יפה ומאיים. זה שאתה נאצי לא מקנה לך זכויות יותר כשהאש בוערת. אולי להיפך. אולי להשרף בתוך בית כנסת זה פחות נורא מאשר לראות את זה. אולי הנאצים הם הקורבנות האמיתיים, חוזרים כל הזמן, כמו מחשבה טורדנית, כמו כפייה, אל האש הזו שהם הציתו. אבל היא לא תתרכך. היא לא תוותר להם. הם נאצים. זה גורל, צריך לשאת אותו. לא צריך לבכות כמו יהודים. לא לכל אחד יש בית כנסת להשרף בו.

"לכו מפה" - היא זעקה והאש חדרה אל תוך פיה וחרכה את לשונה - "לכו מפה."

ואת היהודים הזהירה : " הנאצים חוזרים. הם חוזרים."

אחר כך אפפה אותה האש והקולות שהיא עשתה וכל הפצפוצים ורחשים האלה, זה לא אפשר לה לשמוע את הדפיקות הנמשכות על הדלת. היא לא שמעה שום דבר חוץ מאשר את הצחוק הגדול שהלך וגאה בה, מבפנים והציף את כל המוח שלה בצבעים צהובים ואדומים.

כשהוציאו אותה משם, היתה הרגל שלה עיסה אדומה של בשר ושל עור מדלדל. סכו אותה במשחה צהובה בעלת ריח רע ועטפו אותה בתחבושות ושלחו אותה חזרה לביתה שהיה ליד ביתי.

הכל יהיה בסדר

אני יושב על כסא וראשי מוטה לאחור, מעבר למשענת. זה עתה ריססתי את אפי בטיפות אף מרות והן זולגות על לחיי, חמות ונקוות בשיפולי הראש, קצת מאחורי האוזניים.

אני רואה את דני במהופך, מתקרב אליי ונעמד מולי. הוא חושב שהתנוחה שלי מצחיקה והוא צוחק. יש לדני צחוק רדיופוני, אין בו ליחה והוא מהדהד. בכל זאת, זהו צחוק כנה, לא מעושה. מרגישים שדני הוא הצוחק ולא בגלל התדמית שלו ולא בגלל שזה משהו שדני יודע שחייבים לצחוק ממנו.

אני מיישר את צווארי ונחלים של תרסיס לא מנוצל עושים דרכם בעקבות הטיפות הראשונות. אני מקלל בשקט ומנגב את הצוואר במרובעי נייר טואלט שאני קורע בגסות מגליל הולך ופוחת המונח על השולחן.

"אהלן" - אומר דני ואני נד לו בראשי. קשה לי לעשות יותר מזה כרגע וגם לו יכולתי לעשות יותר מזה - לא הייתי אלא נד. זהו אחד מאותם ימים שאני משמר בהם את האנרגיה שלי, שבהם אני חרד שאולי לא תשאר ואני אפסיק לנוע, כמו השפן בפרסומת לסוללות, אחרי שהוא יורד מן המסך.

דני גורר כסא אחורה ויושב. יש לו זקן ושפם עשויים היטב. הוא לבוש בקפידה. פעם עישן מקטרת והצירוף היה מאוד מרשים. עכשיו כבר לא חשוב לו להרשים את סביבתו אז הוא עושה באמת מה שהוא רוצה : להתלבש בקפידה ובהתאמת צבעים מושלמת, למשל.

יש לו גם תיק עסקים מעור בצבע המתאים וכל מיני אביזרי נוחות שמשתלבים נפלא בחזותו הכללית. דני משדר הצלחה.

מה שאני משדר באותו הערב זה שאני מרגיש כמו שבר כלי. אני מצונן, אני בחופשה מהכלא ואשתי עזבה אותי. אני מרגיש לא טוב בהווה ואני מפחד מאוד מהעתיד. לא קל להיות אסיר לשעבר.

לא פה, בכל אופן. אני אומר את כל זה לדני בתשובה לשאלתו.

"אז מה המסקנה ?" - הוא שואל. הוא לא מצפה באמת לתשובה. כי מה המסקנה ? מה יש כבר לומר על דברים שאינם בשליטתנו ? שום דבר. אנחנו מאבדים שליטה וממתינים שהיא תחזור. ומה יהיה אם לא תחזור ?

"היא תחזור, היא תחזור" - הוא מרגיע אותי. יש לו טון כזה, כאילו הוא מדבר אל ילד מפגר. אני לא אוהב שממעיטים בערך הקשיים שבפניהם אני ניצב. זה גורם לי להרגיש לא מיוחד. אבל הערב אני חלש מכדי לכעוס.

אנחנו פותחים את התפריטים ודנים מעט במנות השונות : ראשונות, אחרונות, עיקריות. עולם שלם בין שני לוחות. המחירים שבצד המנות מחזירים אותי למציאות. אני מסתפק בפסטה וגם דני. עכשיו אנחנו ממתינים לאוכל ומביטים זה אל זה מעבר למחסום השולחני. דני עייף מאוד. יש עיגולים שחורים מתחת לעיניו. עורו כבר לא מה שהיה. פיו נמשך ימינה כמו פיהם של מוכי שבץ, רק בפחות חומרה. החיים השיגו גם אותו.

הוא מספר לי על עסקים שהוא עושה ואני מקשיב. זו נשמעת לי שפה זרה.

רק לפני חצי שנה הייתי שם, שלטתי באוצר המלים, עכשיו, לפתע, הזרות הזו.

אני אומר את זה לדני. אין לנו סודות זה מזה. אנחנו כמו זרם תודעה בן שני אנשים.

אני יודע שהוא חרד לשלומי. הוא לא בטוח איך צריך לנהוג. דני גם לא אוהב אסונות. אולי הם מזכירים לו את השבריריות של הקיום המאוד נורמלי שלו. אולי הם מספרים לו על מה שיש מתחת לפני השטח, על ים החרקים מאחורי לוחות השיש באמבטיה, על התולעים בכל סלט עשוי לתפארה בידי השף של המקום.

פעם דני אמר לי שבגלל זה הוא לא הולך לראות סרטים עצובים. אז זה נראה לי מין בריחה מן החיים. היום אני שואל את עצמי : אז מה ? למה חייבים לחיות את החיים ? למה לא כמו דני ? כאילו אין דברים רעים ועצובים ?

אני מכיר אותו כבר 16 שנה ואני יודע שהוא בורח מן העצבות בפנים ולא מן העצבות בחוץ. כמוני, אולי כמו כולנו. אבל יש כאלה הבורחים מן העצבות על ידי בריחה אל עצבויות ויש כאלה שלהיפך, כמו דני.

עכשיו הוא במבוכה כי אני מביא אליו את העולם, נא ומדמם. ככה זה נראה : כאב עמוק, בגידה, שלילת חירות, איום מתמיד. ככה זה באמת. בעולם יש התאמת צבעים רק בין האדום והשחור. הלבן הוא העדר, הוא מוות, הוא בליעה של הצבעים כולם.

דני גם חבר שלי, אבל הוא לא יודע מה הוא יותר : חבר שלי, או חבר של דני. אם הוא חבר של דני - ייתכן שלא יוכל להיות חבר שלי. זו הדילמה. הוא מבטא אותה בהתלבטות אינסופית ומופגנת בין המנות המפתות שבתפריט.

"עכשיו אתה עמוק בדכאון" - הוא מפטיר לבסוף - "אתה פצוע קשה. אתה נכה רגשית. השרירים שלך לא מפותחים. אז אתה צריך להתאמן. אנחנו - כל החברים שלך - נעזור לך, נלווה אותך. אתה תבריא ותראה פתאום שהכל יהיה בסדר."

הוא קורא לזה "נקודת המפנה" שלי ואומר את זה באנגלית. אני חושב שהוא בוחר בשפה זרה לא כדי להרשים (אותי ?!) אני חושב שהוא לא באמת מאמין בזה. ככה הוא מזיר את האמירה, הופך אותה למשהו חיצוני, בעל מנעד אובייקטיבי, לא-דני. המלצרית באה ומגישה לנו את המנות על צלחות ענקיות מחרס. דני מזכיר לה להביא שתייה והיא אומרת שמייד, היא לא יכולה הכל ביחד. הוא מהנהן בהבנה.

אני אומר לו שאני פוחד כי יש לי הרבה חובות, כי אף אחד לא יעסיק אסיר לשעבר, כי נעמי עזבה אותי ואולי אני בכלל לא יכול לחיות עם בת-זוג ואני לא רוצה להשאר בודד.

דני שותק ואוכל בדעת מוסחה את האטריות המגולגלות ברוטב צבעוני. האור חזק מדי ואני יכול להבחין בכל פרט אצל כל אחד מהסועדים. מעטים מדברים. רובם אוכלים בשתיקה, משלמים בהינפים נמרצים של זרועות ואחר כך קמים והולכים, גם כן בשתיקה. שנים הייתי בה, בשתיקה הזו ורק עכשיו אני שם אליה לב. גם דני שותק. אני חוזר על דבריי בהתנסחות אחרת. לפעמים הנוסח השונה מאפשר חדירה, כמו עטיפה חלבונית ובתוכה נגיף. דני אומר לי שהוא בכלל לא מודאג בענין הנשים. הוא אומר שעוד יהיו לי הרבה נשים עד שאמצא אהבה ושהוא בטוח שזה יקרה.

אני רוצה לומר לו שכל פרידה כזו מסכנת את חיי. אני רוצה לספר איך חשתי אחרי שהיא עזבה : כמו אד, כמו אין, כמו אינסוף. התפרקתי ליחידות הכי קטנות של הקיום, תצרף של מיליארד חלקים ועכשיו - להרכיב אותו מחדש. אולי כל החיים לא מספיקים למשימה כזו. אני חושב שמשהו גורם להן להמלט ממני. זה משהו בי שהן רואות, מין ריק שמעורר בהן בעתה עד שהן נוטשות אותי בכל מחיר. פעם קראתי שחורים שחורים קולטים אור ופולטים חלקיקים בצורת אדים, או משהו כזה. חשבתי לי שזה תיאור מושלם של הנשים שבחיי, מה עוד שכתב את זה מדען נכה מאוד.

בכל אופן לא אמרתי את כל הדברים האלה לדני. גם ככה הוא היה מפוחד. הוא מאוים על ידי רגשות חזקים. יודעים איפה הם מתחילים אבל אי אפשר לחזות מה יהיה בסופם. אולי אלימות ותוקפנות. אולי בכי. בכי זה אלימות כלפי הסביבה, כך חושב דני. אולי רק אני חושב שהוא חושב כך. הפעם הראשונה שבכיתי היה אחרי שהיא עזבה ומאז לא יכולתי להפסיק. אלה היו הרעשים של הפאזל המתפורר שהייתי אני.

דני אומר : "אנחנו בוחרים לנו ילדות בנות 19-20. אנחנו מגדלים אותן ומלמדים אותן כל מה שהן יודעות. אחר כך הן עוזבות אותנו ומישהו אחר נהנה מן הפירות,

מכל ההשקעה שלנו. הן מתחתנות ומביאות ילדים ואלה לא הילדים שלנו. הן מבינות ביין ומדברות בידענות על חו״ל וזה כן היין שלנו וכן החו״ל שראו איתנו. זה מרגיז.״
דני מספר לי על אהבתו החדשה. זה משהו קשה, לא אפשרי. כל אהבותיו של דני הן כאלה ואני מקשיב לו בחוסר הנימוס שבפיזור הדעת. הוא עייף וגם אני עייף כבר.
האור הלבנוני של הניאונים כמו תבלול בתוך עינינו. בכל זאת אנחנו מדברים כי השעה מוקדמת יחסית.
דני אומר לי שברקע ישנו תמיד העצב הזה, מין ייאוש שממלמל ולא מניח. אני שמעתי את המלמול הזה, אצלי הוא כבר זעקה. אצלי העצב והייאוש משוחחים בלי הרף, אין לי הפוגה. אני אומר את זה לדני. הוא מביט בי בעיניים עגומות ואומר לי שרק נשים הן התרופה. הן היחידות שיש להן לחשי קסם המשקיטים את זוג המפלצות האלו.
אני נזכר בנעמי והוא נזכר במישהי אחרת בודאי. בתוך ראשי, בתוך ראשו יש גלריה שלמה של כאבים ונטישות. אין כניסה למבקרים.
טוב, נלך - אני אומר. הוא משלם, אנחנו שמים עלינו את המעילים (קריר בחוץ) ויורדים אל המכונית שלו (אמריקאית). בדרך מישהו כיבה את כל הפנסים. דני מנסה מילים שנכשלות לגעת ומשתתק. אני רואה את צלליות הבניינים שבהם אהבתי פעם ובהם עבדתי פעם. יש כאלה שחולמים בשנתם. הסיוטים שלי הם מציאות.
 אנחנו מגיעים ודני מסתובב אלי חצי סיבוב בכיסא המרופד של הנהג. הוא מתבונן בי ואני מתבונן בבית הקטן, שממנו מתחיל הרחוב שלי. זה הרחוב שממנו יצאתי למסע הזה. זה הרחוב שאליו אני לא יכול לשוב כי אין למה לשוב ואין למי לשוב ואין אני.
דני חש מין אחריות סתומה. בסך הכל מה הוא אחראי ומה הוא יכול בכלל לעשות ? לא הרבה, בינינו. כשאדם מת הוא מת ורק הוא יכול ללדת את עצמו. אדם שבוחר במותו הוא אלוהים. מחוץ לזמן, לטבע, לכאב. אני סחרחר ועוצם את עיניי. כך עוברות דקות : הרבה, מעט, אני לא בטוח.
בסוף דני אומר : ״שלום״ וזה שלום סופי שיש בו קצת מן השאלה. ״שלום״ - אני אומר וגם שלומי סופי ויש בו קצת מן השאלה.
"טוב, נתראה״ - אנחנו אומרים יחדיו ומחייכים קצת. לצחוק ממש קשה בנסיבות האלה.
דני מתניע ומתרחק. בעיקול הרחוב הוא מפנה את ראשו אליי ומנפנף. אני מנפנף לו חזרה, מסרב להפרד. אבל הפיסיקה חזקה משנינו ומעבר לעיקול כבר אי אפשר לראות אותו.
עכשיו אני עומד לבד , שטוף באור כתום של פנסים. אני לא רחוק מהדירה השכורה שלי שבה חייתי עם נעמי תשע שנים. אני לא רחוק מהמקום שבו קיימת הגרסה

הקודמת שלי, לפני העדכונים, לפני שניקו אותי משגיאות התכנות. אני יודע שכשאפתח את הדלת אני עשוי למצוא אותי יושב על הספה וקורא עיתון או מכין לי כוס תה גדולה בחלב וסוכרזית. אני יודע שאולי אפתח את הדלת ונעמי תביט בי ואני אביט בה וכלום כמו לא קרה.

אני ממשש את הגלולות שנחו בכיסי כל אותו הערב. הן כבר עושות את שלהן : הן כבר נטלו קצת חום מתוך גופי והן פושרות עתה. אני סופר אותן בקצות אצבעותיי, בלי להביט. עשרים, שלושים, יותר.

עכשיו אני הופך את פניי, הולך לגן הציבורי ויושב שם על ספסל. יש שם פסלים העשויים מכלי נשק ישנים. אני נשען על מרגמה קרה, מוציא גלולה אחת ובולע אותה.

אני מחכה מעט. קר הלילה. יש בריזה אפלולית על הספסל.

שוב יד בתוך הכיס, אני מוציא גלולה נוספת. ועוד אחת.

אני מפזר אותן על האספלט הקר של הרחבה ומועך אותן בעקביי. ככה אני צובע בלבן את החושך. כשלא נותרות לי עוד גלולות, אני קם מהספסל ונושם נשימה עמוקה, שלא נגמרת.

אני הולך הביתה.

Return

מבעד לבהונות אורצל

סוזאן שוכבת על הגב, רגל לבנה על רגל לבנה ומתבוננת באור המחלחל מבעד לבהונות היפהפיות שלה. לפני דקה מצצתי לה אותן והרוק שלי מתקשה עליהן בשכבה מבריקה. היא מתענגת על הקרירות שבמגע בין האוויר הוושינגטוני המקפיא לבין הרוק שלי שמתאדה. סוזאן אוהבת לחשוב על דברים כאלה. בכלל היא הטיפוס החושב והממעט בדיבור. יש לה עיניים שמוטות ובהן עצב מהול בחיוך טוב ועכשיו הן עצומות ואני לא יכול לראות בהן מאומה.

היא אומרת : "אני אבוא אתך למקדוניה" והלב שלי מנתר. אני לא יודע אם להאמין לה, אני לא רוצה להאמין לה, אני לא רוצה להתאכזב. אני אומר לה שאני שמח והיא מחייכת ויש לה שתי גומות חן שמעמיקות בלחייה כאילו הן שואפות להתחבר בנקודה נסתרת בתוך פיה. אני מנשק גומת חן אחת. היא צוחקת ואני צוחק ואנחנו יורדים לאכול ארוחת בוקר בעירום חלקי.

כשהיא הופכת את פרוסות הלחם המשחימות בתנור הפרימיטיבי והמפוייח שלה, אני מביט בה עד שאני מתעייף וכובש את העיניים ברצפת העץ המבהיקה. היא לא חזקה בנקיון ואני מחייך למחשבה הזו.

עכשיו אני מדמיין איך זה יהיה בלעדיה ואני לא יכול. לכאן, אל הדירה שלה, בתוך בית אדווארדיאני בן שתי קומות, הגעתי לפני עשרה ימים. יש עשרה ימים שהם כמו עשר שנים וכמו עשר דקות בבת אחת. כאלה היו הימים האלה, אתה, כאן.

הכל התחיל במלון בעיר בלקנית. בחדר שלי, שהשקיף על גשר טורקי עתיק מעל נהר, היתה טלוויזיה שלא קלטה אף תחנה חוץ ממשהו בשפה מתנגנת, הכלאה בין הונגרית לרוסית. מדי פעם, בערוץ אחר, ראיתי תמונה מעוותת לצדדים של ה-CNN ושפתי הקריינית נעו בלי קול. החדר היה חשוך ובו ריהוט בסיסי מעץ שהריח

כאילו רק עתה נכרת. בבוקר נהגתי לקום, להתעמל, להתקלח ולרדת אל חדר האוכל, שם הוגשה ארוחת בוקר עשירה. רב המלצרים, ששירת, בעברו, בבית מלון בשווייץ, הרבה בגינוני נימוס מופרזים עד כדי פרודיה ואני הסבתי ממנו עיניים במבוכה.

ראיתי אותה, יושבת בשולחן מרוחק, לבושה בחליפת עסקים שחורה בשני חלקים, מעיינת באוגדן ירוק, גמיש, שבו היו כמה דפים פרופים. היא לא הרימה את מבטה מהדפים האלה כשהמלצר שאל אותי בהתרפסות אם אני רוצה שהוא במו ידיו יכין לי חביתה משתי ביצים. סירבתי בנימוס ונתתי בידו שטר של מאה דינרים. תוך כדי כך שאל לשלומי בעסק גדול והתרחק ממני בהשתחוויות הולכות ומעמיקות, חושף לעיניי קרחת מבהיקה מתחת לסבך מדליל של שערות מאפירות.

היא לא הביטה בי כשהלכתי משם אבל אני הבחנתי בנוכחות שלה במשך כל הארוחה. לא ההנתי לומר לה מילה.

בערב קבעתי עם גידי, שותפי במדינה הזו, לאכול ארוחת ערב בעיר העתיקה. הוא היה אמור לבוא ולאסוף אותי במכונית מרצדס מבהיקה ומוארכת. המתנתי לו מול דלת הכניסה למלון, מביט בחוץ האפלולי, כמעט רואה את האוויר הקר.

שמעתי את הקול שלה מאחוריי, ליד דלפק הקבלה, כשהיא מזמינה מונית. הפקיד שאל לאן והיא אמרה שהיא לא יודעת. אל חניית המלון ממול החליקה המכונית של גידי, שחורה וחרישית ובתוך הדממה שהשתררה, כשכולם השתתקו לפתע, החלטתי. כשמצאנו את עצמנו במושב האחורי, חשבתי איך היא הסכימה להצעה שלי ואיך היא ביטלה את הזמנת המונית ואיך על הפנים שלה ניסך חיוך אדמומי ואז ראיתי את גומות החן ההן בפעם הראשונה. עכשיו, באפלה המהבילה של המכונית, ניסיתי לצוד בעיניים מצומצמות את נשימתה. פנסים פזורי אור התוו את הפרופיל שלה אל מול השמשה ואני חשבתי שהיא לא ממש יפה, הסנטר שלה היה שמוט והיא שמנה.

כשמשהו לא מתאים לי, אני מנתח מדוע, אני לא מרפה, כמו כלב ציד אנליטי. עכשיו

עשיתי את זה, בעיצומה של הנסיעה. הרגשתי שאם לא אבין מה בה מושך אותי אליה, משהו בסדר הנכון של העולם יתערער וזה דבר שלא יכלתי להרשות לעצמי, לא באותם ימים של שבר.

אז ישבתי, מכווץ מבלי משים את הגבות שלי ונושך קרעי עור רפויים משפתיי. כל אותו הזמן חשבתי : מה יש כאן, מה קורה. כשחשבתי על עצמי באותם ימים - וזה קרה הרבה - חשבתי על עצמי במונחים של ניצול שואה פרטית. רק שבועות ספורים קודם לכן סיימתי לרצות עונש מאסר בכלא אמיתי ובמהלכו התגרשתי מאישה שמאוד אהבתי. גם מבחינה כספית המצב היה בכי רע, הבכי הרע, האמיתי הזה שביעת אותי כל הזמן ותמיד בהפתעה וברגעים הכי פחות מתאימים. לא שלטתי בתהליכי האבל שהמאירו בי. הם שלחו גרורות אל החלקים הכי עמוקים שלי, שמעולם, קודם לכן, לא היתה לי גישה אליהם. בכלל לא הייתי בטוח שאני מוכן לשידור חוזר.

פגיעות. בסוף הבנתי שמה שמשך אותי אליה היה העיניים העצובות, הכמעט-כלביות, שלה. יציבת הגוף שאמרה כאב פנימי חזק שנמלטים ממנו בלי לעצור לחשוב איך ולאן. אני הכרתי את הכאב הזה ואני ידעתי את הפגיעות שלה וכמו תמיד החלה להנץ בי האשליה שאוכל להם. אבל איזה נשק אחר יש לנו כדי ללחום בכאב ובפגיעות - מלבד האשליה ?

השקרים שלי גאו בי כמו גירה, כמו קבס. תמיד כשעמדה הברירה בין לספר אמת לבין לחיות בשקר - בחרתי בשקרים. להמציא את העולם כולו בתוך המוח - בכך היה טמון יופי שלא יכולתי לעמוד מולו, עוצמה שהובילה תמיד לאושר, אפילו קצר מועד. עכשיו שאלתי את עצמי מה עדיף : אושר קצר או הרדידות האפורה של החיים האמיתיים ובכלל לא הייתי בטוח מה התשובה הנכונה, או אם יש כזו.

אמרתי לה : "אנחנו הולכים לאיזו מסעדה בעיר העתיקה, רוצה להצטרף ?"

היא צודדה אליי מבט ולא חשבה בכלל לפני שענתה בחיוב. משום מה, זה לא נראה מפתיע, שהיא מסכימה להצטרף לארוחת ערב עם שני זרים. כשיצאנו אל האור והאזעקה של גידי יללה כשנעל את המכונית, המבטים שלי אמרו לה : "מין". היא שלתה משקפיים עגולי מסגרת מהתיק שלה והרכיבה אותם על אף סולד ופתאום כל החזות שלה השתנתה. היא נראתה כל כך שלמה, כל כך נכונה, הייתי בטוח שהעור שלה, מתחת לחליפות העסקים , צח לגמרי, חלבי, בלי פגם. זה חייב להיות כך.

צעדנו ברחובות של אבני מרצפת עתיקות והאזנו למוסיקה הלא-הרמונית של נקישות העקבים שלנו, שלישיה לא מתואמת. גידי הוביל בבטחה דרך חאנים טורקיים ובהם כניסות מקושתות, אל מסעדה קטנה והומה. הבעלים קידם אותו בצהלה וטלטל את היד שלו וטפח על כתפו והתחבקו. בסוף, התיישבנו ליד שולחן זעיר, שהונח הישר על הסמטה הצרה והמתפתלת. הסמטה נבלעה בחושך קטיפתי בין שני מבני אבן והחושך שלהם נלחם בתאורה הצהובה, העגומה, של פנס רחוב בודד. הפנים שלנו נגהו באור השחור הזה.

גידי החל בשיחה של מה בכך ואני הייתי נואש בניסיוני להרשים אותה בזמן הכה קצר שעמד לרשותי. רציתי אותה מייד, עוד באותו הלילה ועמדתי לנסוע חזרה לישראל כעבור שני ימים ושני לילות. היא שתקה במרבית הזמן וכשדיברה, התגעגעה לפולין, שם שהתה במשך שנתיים לפני כן. בפיה, נשמעה פולין אחרת ממה שזכרתי מהדיווחים בעיתונות. היא לימדה אנגלית בכפר קטן וניהלה רומן נטול שפה עם בנו של בעל הבית שבו התגוררה.

פתאום אמרה והעיניים שלה היו רחוקות : "פעם נסעתי למרוקו ובסהרה, באמצע המדבר, בלילה, מתחת לכל הכוכבים האלה, עשיתי אהבה עם המדריך המקומי שלנו. הוא היה ממוצא ברברי" - הוסיפה בלי סיבה והשתתקה. כשלהב של קנאה פילח אותי, ניסיתי לגרש את הדמויות שהיא הביאה אל מוחי במשפט החסכני הזה. חשבתי

על שילובים של שחור ושל לבן, מתחתיה ומעליה ובתוכה, בטח החול היה עדיין חם מהלהט שלהם ושל המדבר שעטף אותם באלם מכוכב.

היא הגניבה אליי מבט, אבל לא היו בו פיתוי וגם לא הערמומיות הנלווית, בדרך כלל, למבטים כאלה. הסיפור הזה לא נועד לבחון אותי, או ללבות בי קנאה. הוא פשוט נבט בה ופרץ אל האוויר שעכשיו הצטלל, כאילו נגמרה איזו סערת ברקים. "עומד לרדת גשם" - אמר בעל המסעדה והביט בנו בדאגה. העור שלה היה מתוח ובתולי והיא היתה דשנה מתחתיו ואני חשבתי איך זה יהיה להתחפר בה, עם הלחות שבה תקדם אותי, אם זה יקרה בכלל. בחורות אמריקניות מבית טוב לא מסתובבות לבד בפולין אחרי הקולג'. הן בכלל לא יודעות שיש דבר כזה, פולין. הן בטח לא שוכבות עם מדריכים ברברים במדבריות. ידעתי כבר שלא טעיתי, שיש בה סוד, באשה-ילדה הזו.

חזרנו למלון ודיברנו הרבה ושיחקנו משחקים של "מה-אם" ואחר כך עלינו, בטבעיות, לחדר שלה ועשינו אהבה. החדר שלי היה מובדל מזה שלה בשניים ואני דילגתי כל הזמן בין מגוריי למגורינו עד שנגמר לנו הלילה. אמרנו שניפגש שוב ונפגשנו שוב (היא איחרה) ושוב אהבנו וכשבא הבוקר, ירדנו אל חדר האוכל שבו נפגשנו ולא נפגשנו בפעם הראשונה. היינו מהורהרים ולא הרבינו לדבר. אפילו רב-המלצרים שפרכס מולנו בהתרפסות לא הצליח להצחיק אותנו. אני חושב שידענו שמשהו יותר חשוב מזיון של שני לילות קורה בינינו ואולי סתם היינו עצובים על שאנחנו נאלצים להיפרד. לחצנו ידיים ברשמיות נבוכה והיא עמדה בפתח החדר שלה והביטה אחריי עד שנעלמתי מעבר לעיקול המסדרון.

בשבועות שלאחר מכן גיליתי את הדואר האלקטרוני. אהבנו אהבה של מילים דיגיטאליות במהירות האור והזמנו זה את זה לבקר. אח כך הפצרנו זה בזה ובסוף נכנעתי ונסעתי אל וושינגטון בתחילתו של חורף אופייני.

לא התרגשתי בנסיעה הזו. זה היה כמו לשוב הביתה. קניתי לה דובון ממולא בקש ושעון פנינים מוזהב. כשעמדתי ליד מסוע המזוודות, היא הניחה על כתפי יד קטנה. היתה מבוכה גדולה של "מה אנחנו עושים פה". יש רעיונות שנשמעים נפלא בדואר אלקטרוני והם עוועים במציאות המוארת בלבן ניאוני של אולמות נוסעים. האשה הזו שעמדה כאן, לצידי, היתה זרה מאוד, גדולה ממני בגופה, מחייכת במאולץ. חייכתי חזרה, אבל לא הבטתי בעיניה. יש פנטזיות שעדיף לא להגשים ויש רומנים שיש לסיים אותם כעבור שני לילות לחים בחדרי מלון. חשבתי על הימים שלפניי ולא התעודדתי כלל מהמחשבה הזו.

בשתיקה לקחנו את המזוודות שלי וגררנו אותן אל עבר מגרש החניה. בחוץ הצליף בי גשם דקיק וטורדני וסוזאן מחתה את המצח הגבוה שלה כל הזמן. משום מה חשבתי על זיעה.

טיפסנו אל ג'יפ, שנראה לי מרוט ומצולק וחצבנו מנהרה של אור צהבהב בחושך. רק כשהגענו אל בית בן שתי קומות, אמרה : "הכנתי לנו משהו לאכול וקניתי יין טוב" - והיה היסוס בקול שלה - "אבל בטח תרצה להתקלח ולנוח." היא לא המשיכה את המשפט הקטוע הזה, אבל היה לו סוף. "אני לא רוצה לזיין אותה" - נרתעתי פנימה בבהלה - "מה אעשה עכשיו ? איך הכנסתי את כולנו למצב הזה ואיך נצא ממנו ?"

לסוזאן היה חדר זעיר, קיטון, בקומה השנייה. בהמשכו של מסדרון שבו נדחסו מכונת כביסה ומייבש כביסה ישנים, היה חדר מרווח יותר ובו התגוררה שותפה שלה לדירה. חשבתי איך זה יהיה לשכב עם השותפה הזו ועצמתי את עיניי בעייפות.

כשסיימתי לתלות את תוכנן של מזוודות גדושות בגדים בחלק הארון שפינתה לי, התיישבתי על מיטתה וטמנתי את ראשי בין שתי ידיים דביקות ומזיעות. "הארוחה מוכנה" - אמרה סוזאן מפתח החדר, אבל כשפקחתי את עיניי כבר נעלמה.

כשירדתי למטה, בגרם מדרגות צר ומרופד בשטיח אפור מהוה, היא ישבה לבדה ליד שולחן ערוך לשניים. גבה היה מופנה אליי, עטוף בסודר ישן. לא נשקתי לה. רק התיישבתי מולה וטעמתי מן האוכל. שיבחתי אותו מאוד וגם את היין שבחרה והיא חייכה. לסוזאן יש חיוך שמפציע מעבר לפנים שלה, ממקום רחוק ממנה, לא קשור אליה.

באותו הלילה עשינו אהבה מוכנית, קרה, כמו ניסיון כושל להחיות אש מרמצים.

כשקמתי בבוקר, במיטה שלה, כשהריח שלה באצבעות שלי, נותרתי לשכב, חסר אונים מול הטירוף בשניים שלנו. הסתובבתי מעט בדירה, החלפתי את סדר הבגדים המכווצים שלי בארון שלה וטלפנתי, בלי הפוגה, אל כל מי שזכרתי את מספר הטלפון שלו.

בערב היא באה ואני אמרתי : "אולי נלך לאכול במסעדה" והיא הסכימה בהתלהבות. שנינו לא רצינו להשאר עם הבדידות שלנו. "יש מסעדה רומנטית, שחברה שלי סיפרה לי עליה"

אמרה סוזאן - "זה לא רחוק מפה, נוכל ללכת ברגל".

כשישבנו משני עבריו של השולחן הזעיר בפינת המעשנים במסעדה סיפרתי לסוזאן שאני מתגעגע לכלא. היא לא הזדעזעה, רק המתינה. סיפרתי לה מדוע והיא הקשיבה בתשומת לב רבה ולפעמים, לא תדירות מדי, הנהנה בהבנה. אחר כך סיפרתי לה על נעמי ועל תשע השנים שלנו יחד ועל הכאב כשעזבה והיה קשה לה להאזין לי בשוויון נפש, אבל היא האזינה בכל זאת. בין מנה למנה, סיפרה לי על מאפייה קטנה בברוקלין שבה עבדה. בקומה שמעל המאפייה נדחסו כל העובדים בחדר טחוב ומעופש. בארבעה ביולי היו עולים אל הגג לצפות בזיקוקין די נור במנהטן הרחוקה כל כך ועורכים פיקניק מפויח כשהם מתחרים בעכברים מורעבים על המזון. גם במקום הזה אהבה ואני חשבתי על היכולת הגדולה שלה לאהוב בכל הנסיבות וחשבתי על האיש שאהבה

ועל ההתעלסויות ההסויות שלהם מאחורי וילונות-שמיכה מאולתרים. קינאתי בו, בדמות הרפאים הזו וחשתי את ההתרגשות הישנה שלי חוזרת, חשבתי שאולי בכל זאת זה יצליח לנו.

הביתה שבנו שלובי זרועות קשויות מקור. הלכנו לאט, חום מחלחל אל חום, מגע עור בעור.

ככה, בין עור לחום, בין התנשמות לאנקה, בין ריחות ולחויות, ידענו זה את זה עד שנרדמנו.

סוזאן הלכה לעבודה למחרת ואני באתי לבקר אותה. משרדה היה ממוקם בבנין משרדים חדש בפינת רחוב הומה. היא ישבה בחדר גדול עם עוד שני עובדים וניהלה פרוייקט במרחקים מתוך שולחן עבודה מוצף נייר. מדי פעם תקתקה בפראות נואשת על מקלדת המחשב. חברות לעבודה סקרניות תחבו ראשים ואמדו אותי. התבדחתי מעט והלכנו לפגוש את חברי הילדות שלה בבר בעיר. אחר כך הלכנו לסרט ואני נרדמתי על כתפה, כשאני מקיץ מדי פעם לתמונה חטופה, תלושה, חסרת מובן.

כשהסתיים הסרט העירה אותי בנשיקה והלכנו משם, אני מבויש. אבל מצב רוחה של סוזאן היה מצוין. ודאי ראתה בתנומה הזו, במקום ציבורי, אות לאינטימיות גוברת, סימן חולשה שאני מראה רק לקרובים לי ביותר.

והיו עוד סימנים כאלה. למחרת, אמרנו ללכת למועדון ג׳אז. סוזאן שמרה מקומות לשנינו. כשבאנו כבר לא נותרו מקומות טובים ואני סירבתי להסתפק במה שהוצע לנו וביקשתי את כספה של סוזאן חזרה. המארחת במקום סירבה לכך והתפתח עימות. היא איימה שתקרא למשטרה ואני גיחכתי. עוד באותו הערב, במסעדה אחרת, מפוארת בהרבה, הצעתי לסוזאן לבוא אתי למקדוניה.

"בואי אתי״ - אמרתי - ״נהיה שותפים בעסק הייעוץ הקטן שאני מקים שם. נגור יחד. אם נתאים, נתחתן בעוד שנה ונקים משפחה.״

סוזאן הקשיבה לי בעיניים משתאות ולא ענתה. אבל לרעיון כבר היה קיום משלו ובלילה, אחרי הכל, במקלט שיצרנו לנו מן הכרים והסדינים במיטתה, היא אמרה לי :

"אבוא אתך למקדוניה" ואני חושב על כל הלילות הלבנים שלי עם נעמי ועל המילים שחוללו בינינו ואני מטה את הראש שלי בזווית אלכסונית. הזווית הזו כמו נועדה לומר : "אני מאזין לך, אבל אני מכיר את החיים וכמה קל להבטיח כשאני עדיין זורם בך וחם." הטלת ספק שאין בה משום סגירה של חלון הזדמנויות.

סוזאן אינה מחמיצה את הפרט הזה משום שהיא איננה מחמיצה שום פרט. היא מחייכת ואני נזכר בפנים שלה כשאנחנו שלובים, זה בתוך זה. אני מסיט את עיניי ממנה במבוכה וגם לזה היא שמה לב. היא לא אומרת דבר.

ככה אנחנו עשרה ימים. ביום האחרון היא מסיעה אותי אל השדה בג'יפ שלה ואני שם לב שהוא חדש לגמרי, לא כמו שהתרשמתי בימים הראשונים. אני מחמיא לג'יפ שלה והיא קורנת. אנחנו נפרדים פרידה לא סנטימנטלית מדי, קצת כמו ידידים טובים ואני עולה אל המטוס. במושב הלא מרווח, דחוס בין שני שכנים כרסתניים ומזיעים (ודאי אמריקניים ואין לי כסף לרכוש כרטיס במחלקת העסקים, כמו בימים ההם, עם נעמי), אני חש רווחה מהולה ברצון לרדת בכבש המטוס ולחזור אל הבית של סוזאן.

"אני מוכנה לפרנס אותך, רק בוא לגור אתי" - היא אומרת לי בחצי לצון, לפני שאנחנו מתנשקים - "עשיתי תחשיב וזה לא יוצא יקר מדי."

אנחנו צוחקים, אבל זה אחד מאותם מקרים שבהם טמון בצחוק גרעין של עסקיות קשוחה. אנחנו רוצים זה את זה כמו שרוצים עסקה טובה, אחוזים במחקר התכנות, במבדק מתמיד של כדאיות. סוזאן ואני ואני וסוזאן, הטעם של המילים האלה אינו

מוכר לנו, חדש, קצת מאיים. כשסוזאן אומרת שהיא תבוא אתי למקדוניה אני יכול לפרש את זה כהבטחה - אבל זו בהחלט רק פרשנות אחת.

במקדוניה, בבית ששכרתי, אני כותב לסוזאן מכתבים בדואר האלקטרוני. הם חמים ואוהבים וגדושי תוכניות מאוד מפורטות. אבל מתחת לפני השטח גדלות הדקויות הממאירות של החרטה. פתאום אני חולם חלומות עצובים שבהם מככבת נעמי.

בלילות אחרים באים אליי בני משפחה מתים. זה לא עובר סתם ככה, יש לזה השפעה.

זה מעודד אותי לטפח רומן ישן עם אשה מקדונית, רומן ששמרתי על אש קטנה כשהתבשיל של סוזאן צרך את כל החום, את כל האש.

אני כותב לה מכתבים בגוונים של אפור שהופכים מהר מאוד לשחור - לא השחור של צללים כאלה או אחרים אלא השחור השמור ללילות עלטה מהסוג שבו מתחוללים הפשעים החמורים ביותר. אני מספר לסוזאן מי אני באמת ואני מקווה שלא יתעורר הצורך להסיק את המסקנות במקומה. אני לא רוצה שהיא תבוא. אני מפוחד. אני כועס. זו לא תחושה של חיית בר בכלוב - אני לא מהסוג הזה של הגברים שפוחדים להתחייב. זה הרגש שישי לחולים במחלות סופניות כשנודע להם שמכינים אותם לעוד ניתוח. עייפות תאית שבכל זאת מהולה בפחד מהכאב ובחוסר תוחלת. מין רצון לבקש להיעזב לנפשך, בעצם קריאה לרחמים.

אבל למי יש סיכוי שקריאה כזו שלו תיענה ? אני לא משלה את עצמי - ממש בעודי ממשיך להשלות את סוזאן במלוא המרץ. אני יודע שזה ייגמר לא טוב, מכוער, אבל מה אני יכול לעשות ? סוזאן מסרבת להירמז ואחר כך מסרבת גם להאזין. היא מחייבת אותי לשחק את הנבל בדרמה הזו שאני כותב.

כשאני עושה את זה וכותב לה שלא תבוא היא עונה לי במכתב שקט ועצוב, מכתב קטן, שמוט. לשברון הלב והישות יש דמות אלקטרונית ואני ראיתי אותו מתגלם במושלמות בשורות הכאובות, המרוסקות שהיא כתבה לי.

בהתחלה עוד עניתי לה, אבל בסוף כבר לא היה לי כוח לכך ורק שמרתי את המכתבים האלה בבית הזר לי ששכרתי. כל הזמן חשבתי איך זה היה עם נעמי בבית שהיה שלנו, מזמן, בארץ אחרת. בסוף לא היה לי כוח גם לזה. במשרד שלנו קנו מגרסה קטנה לניירות משרדיים.

גרסתי את כל המכתבים של סוזאן במגרסה הזו בערב אחד. עלתה נהמה גדולה מן המגרסה כשהיא עיכלה לפסים סדורים וישרים את מה שהיה סיפור האהבה שלי ושל סוזאן.

Return

מות הנסיך

"תראה, תראה" – היא נועצת אצבע מורה בעיתון שכותרתו חשופה למחצה – "אני לא יכולה לקרוא את זה". היא מטלטלת את העיתון בפראות וחובטת בו.

"זה יהיה ככה כל יום" – אני אומר לה. אני עייף ממה שעבר עליי ועוד יותר ממה שממתין לי.

"הם כותבים שאתה מרושע" – היא מדווחת לי בקול מכווץ, מלוח – "איך הם יכולים לכתוב דבר כזה, מותר להם ?"

"אני משער שכן" – לא מתחשק לי לדבר על זה – "זו הבעת דעה, אי אפשר לאסור דבר כזה" , אני מושיט יד ליטול ממנה את העיתון, אבל היא מחמיקה אותו ממני.

"אני רוצה לקרוא" – היא אומרת. הפנים שלה נפוחים משהו מהשינה והעיניים הגדולות שלה קבורות בקפלים חיוורים. הערתי אותה כדי שתקרא. אני מכין לה קפה. היא יושבת ברגליים משוכלות בין השמיכות וחוזרת וקוראת את הכתבה הגדולה.

"באמת עשית מה שהם כותבים פה ?"

"כן" – אני עונה לה – "אני שוכח תמיד שאת לא מוסיפה סוכר או חלב לתה. שוב עשיתי לך תה בחלב, ממותק"

היא מנפנפת יד בקוצר רוח : "זה באמת לא חשוב עכשיו" – היא מדגישה את התנועה - "מה שחשוב זה לראות מה לעשות בעניין הכתבה הזו. הם נוראים, הם שופכים לך את הדם."

אני מושך בכתפיי : "אני רגיל" – אני אומר לה – "אני מתרגש מעצם העובדה שאני בעיתון. אני אוהב לראות את התמונה שלי. פחות מעניין אותי מה שכתוב. בעוד שנה אנשים יזכרו שהייתי בעיתון – אבל לא מדוע".

"זה מה שאתה חושב" – היא לא צולפת בי. לפתע היא נשמעת עצובה ועייפה. עוברות כמה דקות. בקול רם היא מקריאה מילים תלושות, טעונות, מתוך הכתבה.

"מתוחכם ... כריזמטי ... פלילי והמרושע הזה" – היא הוגה את המילה, כל פעם בצורה אחרת.

"זה לא מתקשר אליך, אתה לא מרושע, אתה השמואל שלי" – היא קובעת לבסוף, בבטחון של ילד ואני מחייך.

"עשיתי רע לאנשים" – אני אומר לה ברכות, אני מתיישב על המיטה לצידה ונוטל את ידה, שהיא שומטת ממני, כמעט בבהלה.

"יש פתגם" – אני ממשיך – "אני לא זוכר איפה : הזורע רוח, קוצר סופה. הוריקן שלם, במקרה שלי. הייתי איש רע, עכשיו רק הזמן לשלם, זה הכל."

"זה לא כל כך פשוט" – היא אומרת בזעם כבוש – "עכשיו יש אותי וגם אז היה אותנו. לא חשבת עלינו ?"

"לא היינו יחד באופן מחייב ... " – אבל היא לא נותנת לי לגמור את המשפט –

"היינו, היינו ... נסענו יחד לאירופה ... היה ביחד, איך לא חשבת על זה ? מה, לא היה אכפת לך ?"

"אני לא זוכר" – אני באמת מיוגע מכל העסק הזה – "זה היה מאוד מזמן"

"אנחנו לא בבית המשפט, לא זוכר, לא זוכר " – חיקתה אותי – "עוד מעט תקרא לי כבודו, מה אני, השופט ? אני שואלת אותך שאלה פשוטה : זו ממש בגידה, לסכן ככה את הביחד שיצרנו. כשאוהבים מישהו, חושבים עליו ולא עושים שטויות." – היא מהרהרת רגע – "וחוץ מזה אני זוכרת כל רגע. אני זוכרת את חלוק הרחצה שלבשת בלילה שהכרנו ואיך שדני שאל אותי עם מי אני מעדיפה לשכב, העדפתי איתך."

"דברים כאלה גם אני זוכר" – הסכמתי – "אני מדבר על היום יום, על השגרה ..."

"לבצע פשע זה לא שגרה" – היא חורצת.

"זה לא היה פשע, לא אז, לא בעיניי, לפחות ... יותר כמו התעלולים שעשינו בבית הספר. לא היה שווה לזכור את הפרטים. גם לו רציתי, אין מה לזכור : זה פשע שמורכב מהמון ניירת, טפסים זהים, פקודות זהות, אותם שמות כל הזמן משך שנים."

"אבל זה היה כסף של אנשים" – היא לוגמת מהתה ומעוותת את פניה – "אתם שיחקתם בכסף של אנשים אחרים, קרובים אליכם, שהכרתם, חברים ..."

"לא חברים" – אני מוחה – "אף לא אחד מהם היה חבר"

"נו, וזה נותן לך את הרשות לרמות אותם, להפסיד להם את הכסף ?"

"יש הבדל בין לרמות מישהו לבין להפסיד לו את הכסף" – אני מעיר לה והיא נוחרת בבוז : "זה תגיד במשפט". שוב המשפט הזה בינינו.

עכשיו שסיימה לייסר אותי, המוח שלה שוב מעשי : "מישהו מדליף להם את כל זה, מישהו אחראי לפרסומים האלה".

"יכול להיות רק האלוף או השופט" – אני אומר – "אתמול ראיתי עיתונאי יוצא מלשכת השופט בזמן המשפט שלנו והיה לו חיוך, כמו חתול שקיבל אפרוח במתנה" היא צחקה באי רצון.

"יכול להיות שגם האלוף, אפילו מישהו מהנאשמים. לכולם יש מטרה להגדיל את החלק שלי בעסק. הקורבנות מוכיחים לעצמם שהוקרבו לכוח על טבעי, לנוכל שאכזריותו לא אנושית, מופשטת. הנאשמים האחרים מתגמדים לידי, השופט צובר נקודות ככל שהמפלצתיות שלי גדלה. לעיתונאים יש מה לכתוב."

"אבל זה לא יכול להמשך כך" – היא רותחת ומסובבת את פלג גופה העליון, העירום. השדיים הכבדים שלה מדגישים את הקביעה.

"אולי תגיש תביעת דיבה ?" – היא אומרת בחצי תקווה.

"חסר ערך" – אני שולל את האפשרות – "מאלף ואחת סיבות. היחידים שדנים את השופטים הם העיתונאים. הקריירה של השופט עשויה להיות תלויה בסיקור העיתונאי של המשפטים שהוא מנהל. חוץ מזה, מי יאמין לעדות שלי – מול מילתו של העיתון ? במשפטי דיבה צריך להוכיח זדון, להיות תערובת של בלש פרטי ופסיכולוג. זה לא מעשי"

היא הנהנה.

קמה מהמיטה והתלבשה בחולצה מסמורטטת שנהגה ללבוש בבקרים, לפני המקלחת. בעיניי היתה מינית מאוד דווקא במלבוש הזה. אחר כך שחררה אשד זהוב של שיער במורד גבה וכל אותו הזמן בהתה באוויר באופן לא ממוקד, ככה נהגה לחשוב.

"אתה יכול לכנס מסיבת עיתונאים´- אמרה בהיסוס, אבל עוד לפני שעניתי, פסלה בעצמה את האפשרות : "יעשו ממך צחוק, או שאף אחד לא יבוא או שיבואו רק כדי לחלץ ממך הצהרות מרשיעות."

"אין מה לעשות" – סיכמתי – "חוץ מאשר להנמיך פרופיל" והיא הדהדה אחריי : "להנמיך פרופיל, כן".

"זה לא קר ורע ומחושב כמו שזה נשמע" – אני מנסה להצטדק – "זה נובע יותר מעייפות, מהטמטום שבשגרה מאשר מתכנון, את מבינה ?"

היא מצמצת מולי עיניים, מבליחה בירוק : "לא"

"תראי" – אני שוב מרצה, זו הטריטוריה הבטוחה שלי – "יש פשעים שעוד מראש, לפני שהם מבוצעים, הם פשעים. יש פשעים שקורים כמו ברירת מחדל במחשב. פשעים אפורים, מופשטים, בלי להדביק להם פנים".

"את הפנים של האלוף כבר לא תשכח" – ענתה לי ברוגז, מבליעה מסרק במשיכות קשות בשערה.

"עכשיו ודאי שלא אשכח" – אני מאשר – "אבל האמת שאפילו המשפט הזה נראה לי כמו המשך ישיר של הפשע. זה כמו משחק שנגרר יותר מדי : בהתחלה יש שעמום, אבל אחר כך מין קהות חושים ויציאה חלקית מן המציאות, בריחה לעולמות של דמיון, בהייה, את מבינה למה אני מתכוון ?" – היא מהנהנת ואני : "ככה היה מה שהיום מכונה פשע. כתבנו מספרים ומחקנו מספרים וכל הזמן הסתרנו פיהוקים בגב היד והערנו אחד את השני. לפעמים בהינו במסכים ריקים במשך ימים. כל המספרים

שם לא אמרו לנו דבר. לפעמים – לגמרי לא ברור מאין באו ולאן הם הלכו – לקוחות התייפחו במשרדים שלנו. בהם הבטנו בעניין מסויג, הם היו כמו רכס בא.ק.ג. המת שלנו."

"אתה רוצה לומר שלא היית שם באמת" – היא מסכמת בנימה מעשית ומכרכמת את פניה, כאילו היא שוקלת את טענת ההגנה האפשרית הזו.

"אבל אתה כן אחראי, אתה ילד גדול, היית צריך לחשוב על זה מראש, לרסן את עצמך" – היא מטיפה לי ואז מבחינה בכך וחדלה.

אני עומד בחדר האמבטיה הצר, נשען על הכיור והקור השישי שלו מצמרר אותי. בכל זאת, אני לא זז ממנו. היא מאחורי וילון המקלחת הקצר מדי (בכל פעם אני גוזר ממנו חלק שלולאותיו נקרעו), הגוף הגדול והמשיי שלה מטיח בי מים וסבון. אני מוחה אותם בכף ידי ומנגב אותה על מכנסי השינה הקרועים מעט שלי.

"אני לא יודעת איך אסתכל לאנשים בפרצוף" – היא מתלוננת – "תראה לאיזה מקומות אתה מביא אותי. אני האמנתי בך. חשבתי שתנהל את החיים שלנו טוב יותר. חשבתי שיחד נוכל על כל העולם."

"זה לא הולך ככה" – אני מתקן אותה בעדינות – "אם נהיה יחד נוכל לכל העולם, אבל ממך אני מבין שאם לא נוכל לכל העולם לא נהיה יחד. זה לא בסדר. לא התחייבתי לך לנצח את כולם, תמיד. אפילו לא ידעתי שזו דרישה שלך עד הרגע הזה."

"זו לא דרישה" – היא מתנגבת – "זו ציפייה" – רגל בהטית על דופן האמבט, המגבת עולה בה ויורדת – "אל תתחמק ואל תפיל עליי את התיק. אם אוהבים, לא מהמרים בכל החיים שלנו. מה אעשה עכשיו אם תכנס לכלא לתקופה ממושכת ? אני לא מבטיחה שאני אוכל להמתין לך. אתה מבין מה יקרה ? אני אפרד ממך בגלל שאני לא יכולה בלעדיך, היה עליך לקחת את זה בחשבון."

"לקחתי בחשבון רק שלא ניפרד לעולם" – אני מגיב בשקט.

היא מושכת בכתפיה : "אצלי, כל יום זה הערכה מחדש. כל יום אני קמה בבוקר ושואלת : האם מתאים לי להמשיך, האם אני מרגישה טוב במערכת היחסים הזו, עם הגבר הזה. לפעמים התשובה היא לא – ואם היא תמשיך להיות שלילית זמן ממושך, זה סימן לקום ולעזוב, לא ?"

"כן"

"הבעייה שלך שאתה לא רומנטי" – היא מושחת אודם חיוור בתנועות מרפרפות על שפתיים גדושות – "אני לא מרגישה איתך כמו עם גבר, לפעמים כמו עם ילד, לפעמים כמו עם אח בוגר, לפעמים כמו עם אבא" – היא מחייכת – "אבל זה דווקא מגרה אותי"

"מה הקשר בין זה לבין המשפט ? מצאת תירוץ לפתוח במלחמה בכל החזיתות ? זה הזמן ?" – אני לא כועס. אני אומר את המילים כאילו אני מקריא טקסט באודישן.

"אף פעם לא הזמן" – היא מנפנפת בידה הפנוייה האחת בחוסר סבלנות, כמו שמשקיטים כלב הנובח שלא לצורך. ביד השנייה היא משרטטת קו כחול על הקצוות האפורים של העפעפיים שלה.

"עכשיו ודאי שלא" – אני מתעקש, מפנה אליה גב ויוצא מהמקלחת. אני יורד במדרגות בדילוגים, פותח את התיבה המיוחדת שלי לעיתונים ובדרך חזרה מעיין בכותרות. גם בעיתון הזה אני מככב. אראה לה את זה כשאגיע.

נעמי אוכלת דברי מאפה קטנים מתוך צלחת עמוקה ומביטה בי בשאלה.

"יש" – אני אומר, כמעט בגאווה.

"אני שונאת אותך שאתה טיפש כזה" – היא מסננת בארסיות – "לשמוח שהשם שלך בעיתון בהקשרים כאלה ! אתה לא נורמלי."

"מה יש לי בחיים חוץ מזה ?" – אני מנסה שזה יישמע כמו בדיחה אבל לא מצליח.

"יש לך אותי" – היא מזדעקת – "יש לך אותנו ואתה כל הזמן מהמר ומסכן את זה. איך אני יכולה לחשוב על עתיד איתך ?"

"יש לי אותך ?" – אני שואל ברמת חצי גבה – "יש לי אותנו? את בטוחה ?"

"לא אם תמשיך לזלזל בזה, לראות בזה משהו מובן מאליו, כמו אחת מאלפי הקלטות באוסף שלך"

"כשהיחסים טובים, ככה זה צריך להיות, מובן מאליו, תמיד שם" – אני צולף בה.

"אתה צריך לחזר אחריי, צריך להאכיל את היחסים" – היא אדומה בפנים והגרוגרת שלה עולה ויורדת כאילו היא בולעת כעס פיסי.

"אני עושה מה שאני יכול" – אני מנסה להפיס את דעתה אבל זה יוצא כמו התרסה.

"זה לא מספיק" – היא מתחננת אליי, אבל עברנו כבר את נקודת האל-חזור:

"מפני שבעולם שלי, יחסים זה רק דבר אחד, יש עוד הרבה וכולם זכאים לתשומת לב"

היא מרכינה ראש וממוללת פירור זעיר בין אצבעותיה:

"אתה באמת מרושע" – היא לוחשת – "ממש כמו שכתוב בעיתון".

Return

כשהגשם מכה בעיני השפנים

אמר לה – "הם מעפעפים כמוך, עכשיו".
היא, בצחוק מתחנחן, מתרפקת עליו, הוא מאמץ ביד גברית את כתפיה. הגשם לא מתגבר, הוא טורדני כמקודם.
מרפסות הבתים מסורגות במעקי מתכת דקים, מחלידים בירוק ובשחור. הוא מצביע עליהם, היא מחווה לעברם, הם מהנהנים בהשתאות מתואמת, חמים להם בהסכמה הזו.
"אני חושבת שזה בגלל שהצלחת לגרום לי להרגיש שוב כילדה".
היא עונה על שאלה שלו. היא מתכוונת : מלאת חיים. היא רוצה לומר : סקרנית, פתוחה, מופתעת, נכנעת למראות קטנים ולריחות קלים. ילדה מול העולם, הפה שלה פעור, האצבע נעוצה בחלל, במקום שבו היתה פעם ודאות.
כן, הוא מבין את כל זה.
"תזהר" – קולה מטפס – "הם נוהגים פה כמו משוגעים."
שוב משלבת יד בזרוע, הרגליים שלהם נעות בשייכות, איברים של יצור אחד, שני ראשים, אבל אותו מבט, ידיים נורות, אצבעות בקצותיהן, אל עבר פסל, מזרקה, שער מעניין של כנסייה, סתם בית, או כיכר.
"לא יכולתי יותר" – היא מהרהרת בקול רם, באושר – "זה היה כמו כלא."
הוא מביט בה, מעביר יד בשערה (חלק, קצר, לא מסודר במיוחד, קצוות מתפרעים).
"כמו כלא" – היא שוב אומרת – "מתתי".
האוויר קר אבל נעים. רוכלים ספונים בדוכנים מקורים, הגשם זולג על וילאות סינתטיים. אחד מגלף בשעווה, שני מתיך וצורב מטבעות. הם פונים ימינה – ראשית היא והוא אחריה – חולפים על פני העושר הצבעוני מאחורי מסך הגשם האפור. הם צועדים בנינוחות של מי שמצאו ולא יאבדו שנית.
"נראית לי משוללת אנרגיה, עצובה, מכונסת" – הוא נאבק במילים, נמנע מלהכאיב, נמנע מליפות. היא מעריכה את המאבק הזה, מניחה שלוש אצבעות על שרוול מעיל הגשם שלו, הוא מאמץ אותן.
"חלמתי הלילה שאמא שלי מתה" שתיקה "הופתעתי כמה שהייתי עצוב".
בנשימה קצרה היא מבקשת להדוף : "היא תיוולד מחדש" – והיא חוזרת – "אמא שלך תיוולד מחדש, זה חלום טוב."
הם יושבים בבית קפה קטן, על שולחן הנפתח לגשם, ערוצים שקופים על זגוגיות המשקפיים שלו.
"אם נחיה כאן" – הוא מבטיח לה, הקול שלו מלא התלהבות, כמו תמיד כשהוא חולם – "אני אביא את כל החפצים שלי ואנחנו נסדר לנו בית. יש לי הכל."
"יש לי תחושה שלא נתחתן."
"אני רוצה"
"גם אני, אבל ..."
"כן" – הוא נאנח, מסיט את העיניים, מעלעל בחשבון המשורבט שהמלצר מגיש לו –
"גם לי יש תחושה כזו. אבל, בעצם, למה לא ?"
"אולי לא יתנו לנו ..."
"שטויות" – הוא קוטע אותה, הקול שלו מתכתי (בפעם הראשונה) ומתרכך (מייד) :
"הם לא יכולים למנוע מאיתנו להתחתן. אם לא שם, אז במקום אחר, אפילו פה. חותמים על מסמכים וזהו."
מבטה נעוץ בסנטר התקיף שלו ואיך שהוא רוטט נגד העולם. לפי העיניים שלה, היא אוהבת אותו מאוד, הידיים והרגליים נמשכות אליו כמו למגנט, הגוף שלה רוכש הטייה קלה לכיוונו.
"ואת רואה ילדים ?"
היא מבליעה מבט נואש, קול נואש, פכירת ידיים נואשת.

"לא יודעת" הפוגה

"אני לא רואה כלום"

"בואי, נמשיך" – כשהם קמים, היד שלה משתלבת ביד שלו, אצבע ברווח שבין שתי אצבעות וכך הלאה. הם מטלטלים את היד המשותפת שלהם, הם מעסים אותה, הם טומנים אותה בכיס שלה, בכיס שלו.
בפרץ אופטימיות מתחילים שניהם לומר :

"יהיה טוב ביחד" וצוחקים.

"יהיה לנו טוב ביחד, אנחנו נהיה מאושרים, נחיה בבית משלנו, יהיו לנו ילדים, אנחנו נהיה משפחה."
בשטף שפוחד מהפסקה.
עכשיו הם מרגישים טוב יותר. הריאות שלהם מתרחבות, אוויר קפוא אבל צלול זורם בקני הנשימה שלהם, הלמות הלב בתיבת התהודה של החזה, דם מווריד את הלחיים, את קצה האף, את האוזניים. אפילו הצעדים שלהם מזדרזים, מתגברים, גומאים מרחקים שנראו קודם מעייפים ועכשיו הם, לכל היותר, מטרד.
היא מציתה סיגריה, הוא נוזף בה בהומור, היא צוחקת. הם מרבים לצחוק, לכאורה בלי כל סיבה, קל להבחין בזה, צחוק שאינו מבקש פרשנות.
היא מחבקת את מותניו בשתי ידיים ומניחה את הראש שלה על החיבור העדין, הפועם, בין שקע הצוואר לכתפיים. הוא מעביר יד מוסחת דעת בשערה. היא מקיפה בתנועה עגולה את כל מה שמסביבם : צריחי הכנסיות, הבתים הקטנים בצבעים פסטליים, כסאות של בתי קפה, בגדים רבגוניים, המולה. בכיכר עומדת קבוצת נגנים : כינור, אקורדיון, תוף מאולתר. אנשים משתחווים אל כובע ישן, פעור פה, שמוט תיתורת ומטילים בו מטבעות.
היא משחררת את עצמה ממנו, רצה אל הכובע, זורקת מטבע אל הגבעה המתכתית שבתוכו.

"הם היו פה גם בפעם שעברה."

אבל הוא נעוץ בזוג שרוקד טנגו מודגש במסעדה שמתחת לגשר, קרוב לנהר.

"רק במבט לאחור, הכל מתבהר, נופל למקומו, דבר מוביל למשנהו. יכול להיות שמטרת כל הנסיעה הזו היתה לראות את הזוג הזה."
היא לא נעלבת, הוא מוזר והיא אוהבת. להיפך, היא מחבקת אותו ביתר שאת.
הוא מצביע על מסעדה : "סינית. רוצה לאכול בסינית ?"
היא מהנהנת בהיסוס. הוא : "קודם נקנה את הספר וכשנחזור, דרך המסעדה הסינית, נאכל פה."

"אף פעם לא אכלתי סינית."
בכובד ראש, בידענות, בלמדנות (חשוב לו להפגין) : "זה מטבח עשיר מאוד. כדאי לך."
הם נכנסים לחנות ספרים, קונים ספר או שניים, מחליפים מטבע זר במטבע מקומי, משלמים, יוצאים מהחנות. בחוץ – למרות שעת אחר הצהריים המוקדמת – אפילה כחלחלה. אחרי אור הניאון הלבן, נטול הצללים, של החנות, החושך מסנוור.

היא שולחת יד לעצור את התנועה המתפרצת שלו. הוא שולח יד לאחוז בזרועה, לעודד אותה להתקדם.

לכודים בניגוד הזה, הם עומדים באמצע הרחוב, קרוב לאי תנועה, הגשם מכה בעיניהם, העולם מחשיך, צלילי תזמורות הרחוב נקטמים בסאון המכוניות שהולכות ומתקרבות אליהם במהירות שאינה מבשרת טובות.

Return

הפעם הם יגיבו

בדרך מהאולפן, אמרתי בעגמימות: "הפעם הם יגיבו".

הטלטלנו במיניוואן של אחד מעובדי האולפן, דחוסים זה אל זה. לידיה הפריחה עננה כחולה אל סדק בחלון. שברים לחים של שפה כבר לא זרה והמבט במתרחב של חברתי.

"דיברת הרבה מדי".

ארוך מדי? נועז מדי? "הרבה מדי" ושתיקה טעונה.

ירדנו בכיכר המרוצפת אבנים שחוקות מדרך, קטנות, מעוכות זו לזו. במסעדה נדחק אלינו מישהו, שערו פרוע, ובעיניים ברק של התרגשות לא זדונית: "הם יגרמו לך לבכות ויחכו לראות מי אמא ומי אבא שלך". חייכתי במעוות. "תזהר" – הפטיר מאחורי גב מקומט – "עזוב את המקום הזה, אין פה עתיד."

לידיה הניחה מיד קטנה את המזלג העמוס שלה, עיניה כבושות בו, שפתה העליונה רוטטת.

"אני חושב שהם יפעלו בסוף השבוע הזה, אחרי שידור הראיון."

היא הנהנה במסכנות וזזה על הכסא בחוסר נוחות גדושת מלבושים. היא תלתה בזהירות מעיל עליון, עטפה אותו סביב משענת המושב, ליטפה קמט בלתי נראה עד שנוצר ואז הביטה בו בחוסר ישע.

שפתה העליונה שוב רטטה.

"שפן" – אמרתי לה והנחתי יד גדולה וחמה על יד קרה ולחה. זכיתי לחיוך מקוטע.

בהגנה היחסית של הבית, התקשרתי לגידי.

"נתתי ראיון קשה היום. 81 דקות, אפילו הנשיא לא דיבר כל כך הרבה, מעולם."

הוא לא התעניין במיוחד, המהם משהו, רשרוש דפים.

"מישהו הזהיר אותי היום" – נקבתי בשם – "אמר לי להזהיר גם אותך."

"אני שם עליהם זין" – בייאוש שקט.

"גידי, הפעם הם יגיבו" – אמרתי לו בקול מזיע. "שיגיבו" "זה לא ייגמר בטוב" "נראה".

שעתיים לפני שידור הראיון, הוא נשמע אחרת: "יש אצלי שני מפקחים מהיחידה לחקירות כלכליות."

לא עניתי, אז הוא המשיך: "הם טוענים שקיבלתי תשלומים בכרטיסי אשראי מזוייפים."

"בדקת את הכרטיסים? קיבלת אישור מחברת כרטיסי האשראי?"

"בטח" – גידי התפוצץ בלחש – "לא הייתי מקבל פה תשלום בלי לעשות את זה!"

"אז אין לך בעייה" – הצהרתי בבטחון שלא הרגשתי – "נהגת כשורה".

מאוחר יותר, ברקע שיחה ערה בשפה זרה, העורכת דין שלו, החוקרים שלו, הקול שלו, מבולבל, מתגונן, מתנצל, מורם, מושפל ושוב מושפל:

"הם מאיימים להכניס אותי למעצר."

ניסיתי להרגיע אותו, שאין להם סמכות, שהוא יובא בפני שופט, שהוא ישוחרר בתוך ימים ספורים, שהכל יהיה בסדר. אבל ראיתי מולי רק את הסורהים העבים של המאסר שלי ושמעתי רק את שקשוק השרשראות שבין רגליי ואת רעמי דלתות המתכת הנטרקות.

"שמור על קור רוח, אל תכנס לפאניקה."

כשהחוקרים הלמו בדלת, במאסר שלי, פתחתי להם, מנומנם, בירכתי אותם לשלום בנימה מהורהרת ושאלתי אותם אם הם רוצים קפה.

הדמות שלי ריצדה על מסך הטלוויזיה (המשדרים החלשים של התחנה). אמרתי משהו כמו: "התעלמו מהפוליטיקאים, הם לא חשובים. תתמקדו בבעייה האמיתית, בכלכלה." פעמיים חזרתי על זה. לידיה צקצקה מאחוריי והטלפון שב וצלצל, קוטע את הראיון. המצב הלך והחמיר משיחה לשיחה. לבסוף, לא ניתן היה להשיג אותו בטלפון הנייד שלו. הטלפון בבית נדם וכבר השתררה חשיכה סמיכה.

לידיה עישנה, מקפידה לנשוף את העשן אל החלון. עדיין ריצדתי על המסך, בתנוחות תיאטרליות ובהבעות פנים שאמורות היו להרשים. מדי פעם חייכתי חיוך ידעני, או ששללתי בהדגשה כוחנית משהו שהמראיינת אמרה.
העורכת דין התקשרה, אשתו של ראש הקהילה היהודית הזעירה. אישיות דרמטית, מאופרת למשעי: "מצבו חמור."
הוא חייב לשכור עורך דין מהשורה הראשונה. במקרה, שכן שלה, עורך דין, שימש פעם כשר הפנים והמשטרה. "יש לו קשרים בצמרת, הוא מקורב" – הדגישה ואתנחה. לעצמה היא לא רוצה דבר, חוץ מפיצוי הולם על הזמן שלה.

* * * * *

היה לי הסכם עם אחד הלקוחות: הוא נתן לי משרד, טלפון ושירותי מזכירות ואני חייבתי אותו עבור שעות הייעוץ שלי בתעריף מופחת. אל המשרד הזה הלכתי למחרת בבוקר. הוא המתין לי בפתח בפנים חפויים: "שמעתי". כשלא הגבתי, המשיך: "אני רוצה להסביר לך מה קורה."
בפנים מוצל, עט-סמן בידו האחת, צייר עיגולי השפעה וקווי סמכות וחיצי אחריות וקווקווים של מה שבאמת קורה, מאחורי החזות הרשמית.
"במפלגה השלטת יש שתי קבוצות. אחת של ראש הממשלה ואחת של מי שהיה שר האוצר ואיתו שר הפנים והמשטרה לשעבר, זה שהתמנה אחרי העורך דין של גידי. לקבוצה של ראש הממשלה יש הרבה כסף ומאחוריהם יש את הגיס של סגן ראש הממשלה שעורך את העיתון הכי מכובד כאן." – הקשבתי ולא הקשבתי. עורך העיתון חתם איתי על חוזה שבו התחייב להוציא לאור אסופת מאמרים שפירסמתי בעיתון שלו. בחוץ ירד גשם עצבני, אבל אנשים לא מהרו למצוא מחסה. מהחלונות הגדולים של המשרד ראיתי צומת מרומזרת, קיוסק, תנועת מכוניות גרוטאיות, מפיחות עשן.
"לקבוצה השנייה אין גרוש ..."
"אבל ראיתי אותם אוכלים במסעדה עם ראש הבנק השני בגודלו במדינה ..."
הוא ביטל את דבריי בהינף יד: "זה הכל תרגיל של ראש הממשלה. הוא אמר לראש הבנק וללקוח הכי גדול של הבנק לפגוש אותם, לשחד אותם וככה יהיו לו הוכחות מרשיעות נגדם."
הוא המשיך בהתלהבות: "אין להם כסף" – ואז: "אבל יש להם את אמצעי התקשורת, את העיתון הכי נפוץ במדינה. ואין להם מה להפסיד. ראש הממשלה פיטר אותם מזמן. הם מעורבים בשחיתות עד מעל הראש. הם יודעים שראש הממשלה יקריב אותם, אם זה יביא לו את הנצחון בבחירות בעוד חצי שנה. הם נואשים. והם יודעים הרבה."
"האופוזיציה תחולל מרחץ דמים, אם הם יזכו ..." – אמרתי בתקווה.
"שטויות, הם לא מודאגים מזה." – הפנים שלו התעוו ולהטו – "יש להם תצלומים של ראש האופוזיציה מקבל כסף מהמפיה הבולגרית. הוא לא יעז לעשות להם כלום." – הוא פסע בחדר, גומע את השטיח מקיר לקיר בצעדים מהירים.
בחוסר סבלנות פתאומי, אל נוכח הבורות שלי, אמר: "אבל רציתי לדבר עליך, להסביר לך." – הביט בי בעיניים מצומצמות, מדבר אודותיי ומסביר לי. דרכתי על הרבה יבלות. עשיתי אויבים הרבה. כדאי לי להיעלם לזמן מה, לנסוע לחו"ל, להתאוורר. הוא השלישי שאמר לי את זה. "אתה מעצבן אותם", "תנמיך פרופיל", "הפוליטיקאים כועסים עליך". מישהו התקשר אליי והציע לי לסייע לו להלבין כסף שחור תמורת עמלה שמנה. "ניקולא, אתה מכיר אותי מזמן, הכנו ביחד תוכניות עסקיות. למה אתה מציע לי את זה?" – והוא שתק שתיקה הרת משמעות. כשסירבתי נאנח לרווחה.
"כן" – אמרתי – "אני חושב שאתה צודק".

* * * * *

"אני חושבת שהוא יודע מה שהוא מדבר" – אמרה לידיה בבית – "אני חושבת שהם טמנו לגידי מלכודת, זייפו ראיות, שלחו מישהו להפיל אותו בפח."

"אתה לא עשית כלום".

"אתה לא שיתפת פעולה עם גידי בכלום ?"

"אני לא מאמין שגידי ידע שכרטיסי האשראי מזוייפים. זה לא הסגנון של גידי, הוא לא איש פיננסים."

"אתה לא שיתפת פעולה עם גידי בכלום ?"

"את יודעת שלא."

"אז אין לך מה לברוח. אתה נקי. אם תברח, כולם יגידו שאתה אשם."

"הם פוחדים ממך. הם מאמינים שיש מישהו מאחוריך. אתה מבקר אותם בחופשיות, מופיע בלי סוף בכל אמצעי התקשורת. כל אחד חושב שאתה שייך למחנה האחר."

"הם חושבים שאתה שייך לארגון בינלאומי גדול ... אתה יהודי ... אתם שולטים בכל ... כספים, תקשורת ..."

(ביטלתי את דבריה בהינף יד)

"תקרא, תקרא מה שכתוב כאן (מנפנפת בספר רך כריכה) : 'הקשר היהודי', שאתם שולטים בעולם, כולנו יודעים את זה. אבל למה אתה וגידי כאן, אולי אתם מרגלים. אנשים אומרים שאתה הגעת לכאן כדי לפקח על גידי אחרי שפישל כמה פעמים, שאתה מהמוסד."

(צחקתי)

(היא, בשפה עליונה קמורה בעלבון, בעיניים מאפילות :)

"אני מאמינה לך, למרות מה שכל המשפחה שלי אומרת. אני מכירה אותך."

* * * * *

ראש האופוזיציה הגיע בריצה, עיתון מקופל משחיר תחת בית שחיו והתנשף בהתנצלות. גבר יפה תואר. ממוצע קומה, שופע שיער, בשנות השלושים שלו. כבר הספיק להיות סגן ראש הממשלה בממשלה קודמת. איש רוח : משורר, סופר אבנגרדי. לפני עשור הפגין רעמת שיער ארוך אסופה לאחור. הוא יודע להאזין. הפנים שלו מוארים, גדולים, מרווחים, העיניים והשפתיים שלו מחייכים, הדיבור שלו רך. משמיצים אותו שהוא סוכן של בולגריה השכנה, בוגד, גיס חמישי. בולגריה תמיד חמדה את המדינה הזו, פעמיים כבשה אותה ופעמיים נסוגה בלחץ בינלאומי. עכשיו ישב בחדר בעל הריהוט העתיק, אפוף בחום כהה ובבדים רקומים, פניו מביעים פליאה לאה. מישהו הביא לחדר קפה בספלים קטנים. ביקשתי רשות לעשן. "זה העוזר שלי לעניני בטחון" – הציג גבר גבה קומה.

הגבוה אמר : "אני קורא את התנ"ך כל לילה. אני מעריץ של היהודים, הלוחמים הכי טובים בעולם."

כשסיפרתי על גידי, קרא : "גדעון ! הוא בחן את הלוחמים במים !"

"הם קומוניסטים לשעבר" – הוסיף וראש האופוזיציה טלטל ראשו באי נחת : "הם פושעים, זה משהו אחר, הם פשוט פושעים שהשתלטו על המדינה הזו".

"הם מנסים להפחיד אותך, לגרום לך לעזוב".

"אל תעזוב, הם יכפישו אותך אחרי שתלך".

"אנחנו שמחים שאתה כאן ואנחנו זקוקים לך."

"אני לא מבקר את המדיניות הכלכלית כדי לעזור לכם"

(הלקוחות שלי שואלים : "בשביל מה אתה צריך את זה ?" . הם יועצים לי : "אם חשוב לך להיות בעיתונות, העתק פרקים מספרי כלכלה ושלח להם. העיתונאים כאן כל כך עצלנים, שהם יפרסמו את זה איך שזה.")

"אנחנו שמחים שאתה כאן. אם ניבחר, אתה תהיה היועץ הכלכלי לממשלה."

ראש האופוזיציה אמר : אולי אנחנו צריכים ללכת לעיתונות עם הפרשה הזאת, של הישראלי העצור.

הגבוה אמר לי : "אנחנו נגן עליך. ניתן לך את התנאים לפעול."

הוא מניח יד כבדה מסביב לכתפיי ואנחנו עומדים כך מספר דקות, כמו הכנות לתצלום רשמי.

* * * * *

העורך דין של גידי מפלבל לעברי מאחורי משקפיים עבי זגוגית. הוא עורך באיטיות וביסודיות את מסמכי התביעה על שולחן הזכוכית שלנו, מקפיד ליישר זוויות ולקרוא שוב ושוב כל מסמך שהוא מניח. הוא לוגם קפה מספל גדול ומתאמץ להישמע נייטרלי. אני מסביר לו איך כרטיסי אשראי עובדים ולמה אני חושב שגידי חף מפשע. אני מצביע על רישומים בעברית ביומן של גידי. הוא רושם. אני משרטט את התהליך שעל בית עסק לעבור כדי לקבל אישור לקבלת תשלום בכרטיס אשראי. הוא נוטל את התרשים, מקפל אותו לריבועים קפדניים וטומן אותו בכיס חליפה יקרה. הוא מיישר את העניבה שלו. הוא בוחן את הציפורניים שלו. הוא חסר מנוחה. הוא יודע שמה שיקבע זה הקשרים האישיים שלו וכמה אשראי עוד נותר לו מהזמן שהיה שר. הוא רומז בעדינות בענין התשלום. אני מבקש שיארגן לי פגישה עם גידי כדי שאנסה להסדיר גם את זה. הוא מבטיח לנסות, אבל השופט ...

למחרת השופט מסרב להרשות לי לפגוש את גידי ואינו מתיר גם לעורך דין לראות אותו. "זה שלב החקירה, זה מקובל אצלנו" – מסבירה לי ביתו של העורך דין, שהיא גם המזכירה שלו והמתמחה שלו, כך מקובל אצלם, הכל נשאר במשפחה.

אני אומר לה שהם ברברים.

לבסוף מתרצה השופט ומתיר לעורך דין לפגוש אותו.

* * * * *

אני מוציא מאריזותיהם את התקליטורים האהובים עליי – אנציקלופדיות מועתקות על ידי פיראטים בבולגריה – ועוטף אותם ביריעות קטנות של פלסטיק גזור. אני מניח אותם בעדינות על ערימת הבגדים במזוודה הקטנה והגמישה שלי. בחג הפסחא, המקומיים צובעים ביצים מבושלות במשך לילה שלם. אחר כך, בארוחה, מקישים ביצה בביצה. מי שהביצה שלו לא נשברת הוא בר מזל. בשנה שעברה, עמדנו לפני הכנסייה הגדולה, בתוך קהל רב והאזנו לטקס ששודר ברמקולים. ראש הממשלה איחל משהו להמונים והם קידמו את דבריו בשתיקה. אבל חוץ מזה, עשרות רוכלים צבעו את המדרכות במרכולתם ואנשים פטפטו וצחקו וקראו זה אל זה. הביצה שלי נשברה בהקשה הראשונה.

לידיה ממתינה לי בסבלנות ליד הדלת. כשאני מסיים, היא יורדת ראשונה ושורקת לי מבחוץ. אנחנו גרים ליד תחנת משטרה. אני מתגנב בשביל צידי, אל מאחורי שיחים שצומחים ליד גשר עץ שמתוח על פני מה שהיה פעם נחל והיום הוא רק אפיק. כעבור כמה מאות מטרים, במרחק בטוח, אנחנו עוצרים מונית.

אמא של לידיה ממתינה לנו. היא מחייכת ולא מפגינה מתח גדול. אנחנו מתמקמים בחדר הילדות של לידיה ופורשים סדינים לבנים על שתי ספות שנפתחות לשתי מיטות. חמישה ימים. ארבעה לילות. אני מנסה לקרוא מאמרים באנציקלופדיה לפילוסופיה. אני רואה איתן תוכניות מאוחרות בטלוויזיה. אני אוכל ומתבדח. אבל רוב הזמן אני בוהה בחלון, רואה ולא רואה.

שנה וחצי לפני כן נמלטתי מישראל. אסיר לשעבר, מאסר על תנאי, אחרי גירושין טראומטיים, נושים ואיומים במאסרים חוזרים אם לא אשלם חובות. השופטת לעגה לי כשטענתי שאין לי כסף. בארנק שלי מצאו כרטיסי אשראי מוזהבים ואלפי שקלים במזומן. השופטת הביטה בממצאים האלה במבט מרשיע. אז נמלטתי.

עכשיו עמדתי להימלט בשנית. שנה וחצי של מאמץ לשקם את עצמי. לקוחות, הרצאות, סמינרים, טור קבוע בעיתון יומי, פרשנות כלכלית בטלוויזיה.

להמלט בשנית. מקום חדש, שפה אחרת, חוג חברים שמיני, תשיעי, מי סופר.

"ראש האופוזיציה גר לא רחוק מפה" – אמרה לידיה – "מי שארגן לך את הפגישה איתו ... הדוד שלו היה שר וגם כן גר בשכונה הזו. הוא נהרג. תאונת דרכים. שכן אחר, זמר רוק צעיר, הפך לראש העיר של סקופיה. גם הוא נהרג בתאונת דרכים. בשכונה הזו יש המון תאונות דרכים שקורות לפוליטיקאים של האופוזיציה."

"אבל אין לו שומרי ראש" – אמרתי לה, מתכוון לראש האופוזיציה.
"חלק אומרם שהוא אמיץ וחלק אומרים שהוא טיפש" – אמרה לידיה.
"זה אותו דבר" – עניתי לה – "להיות אמיץ זה להיות טיפש".
"אתה עומד לעזוב" – רעד בלתי מובחן.
"אנחנו עומדים לעזוב" – אמרתי – "את תצטרפי אליי, אל תדאגי."

* * * * *

בשדה התעופה, פקיד המכס מעלעל בדרכון שלי ומביט בעמודים שמהם תלשתי את הויזות הגדולות של הונגריה. חותמות שבורות וסימני מריחה ובדלי נייר.
"שיחקת בדרכון הזה ?" – הוא שואל אותי, המבט שלו אטום ורע.
"לא" – אני משקר – "ככה הדרכונים שלנו".
הוא קורא לממונים עליו והם מתייעצים ביניהם. הם מניחים לי לעבור. בתור לביקורת הדרכונים מתייצב אחד מהם לידי ומלווה כל צעד שלי בצעד שלו. השוטר בביקורת הדרכונים מעלעל גם הוא בדרכון, מאתר את הויזה לשנה (עם רשות לעבוד), את חותמת הכניסה, את אישור המגורים שלי (עם הרישום במשטרת הזרים). הוא מחזיר לי את הדרכון בחוסר ענין.
עוד צעד אל הבדיקה הבטחונית.
עוד צעד אל אולם הנוסעים היוצאים. אני מתיישב בפינה ופורש את המחשב הנייד שלי. אני מתקתק במרץ. אנשי המכס מתלחשים ומביטים בי. אולי ראו אותי בטלוויזיה. אולי משהו אחר.
כשהדלת נפתחת, אני הראשון, על המסלול, עם כל המזוודות, בדרך למטוס האירופלוט המתפורר. הרחק מכאן, אל החיים הבאים שלי, בעיר אחרת, עם אנשים אחרים. הבן של גידי הגיע מהארץ והוא יטפל בעניינים מכאן ולהבא.
אני חופשי.

Return

חלון רגישות

"אתה נראה טוב בהרבה"

"אני מרגיש טוב בהרבה"

"אני שמח לשמוע. מה תשתה ?"

"קפה. מנהג חדש. עם חלב." (בקול רם) "שני סוכר".

(שקשוק כוסות, רעש מזיגה, תסיסת הסוכר בנוזל החם, הכפית המקישה בדפנות בתנועות בחישה מואצות, מואטות, נדמות).

"בפעם האחרנה שנפגשנו ..."

"כן"

"אמרת שאתה חולה ... משהו פסיכולוגי ..."

"איפה גליה ?"

"נסעה אל פזית, לסטודיו"

"יש לה סטודיו משגע, גדול, מרווח, אור נכון ..."

(קוטע בגסות)

"הייתי חולה. מאוד."

"ומאז ?"

"אני לא חושב שמשהו השתנה."

"מה זה ? ביולוגי ? ביוכימי ?"

(משיכת כתף)

"לא יודע. אף אחד לא יודע. הרופאים חושבים שמתן שמות פותר בעיות, אז הם מעניקים שמות."

(המזגן נוהם, בועות באקווריום, זמזום החשמל, המקרר).

"הפרעת אישיות".

"אבל מה זה אומר ? למה זה מפריע ? למי זה מפריע ?"

"זה סיפור ארוך"

"יש לי זמן."

"בכל אופן, מה שזה לא יהיה, נראה שהחלמת מזה."

(שתיקה)

"אני מתכוון, אתה כבר לא מדבר על זה כל כך."

(גיחוך, שיעול, קולות של שינוי תנוחה בכורסת בד)

"זה לא סימן טוב ... שאני לא מדבר על זה, אני מתכוון. זה כמו חלון של רגישות שנסגר, אתה מבין ?"

"דיברתי כי נחשפתי, הייתי פגיע. אפשר לומר שהתחננתי לעזרה, אני לא יודע ... בכל אופן, כבר לא כל-יכול, או כל-יודע."

"סיפרתי לכם ..."

"נפתחתי ... "

"כמו שאמרתי, חלון של רגישות."

"ועכשיו ? הנה אנחנו מדברים על זה !"

"הנה, אתה מדבר על זה. אני שותה קפה."

(צחוק מובלע, לא ברור של מי)

"שמע, אני לא חושב כמוכם, לא מרגיש כמוכם, אני שונה."
המשפט הזה הוא חלק מהפרעה נפשית

"אתה עליון עלינו ? מודל משוכלל יותר ?"

"זה כאילו לחיים שלי יש משמעות מיוחדת, קוסמית. כל משפט וכל מעשה שלי ראויים להנצחה. אני אישיות מדהימה, פנטסטית. אני מבריק, המוח שלי לא אנושי,

היכולות שלי חורגות. אם רק אחליט כך - אתרום לאנושות, ארחיב את מאגר הידע ומה לא ?"

"כולם מרגישים כך ביחס לעצמם."

"ויודעים שזו אשליה. אצלי התחושות האלו מתרגמות למעשים, להחלטות ..."

"זה משפיע על היחסים שלי עם אחרים ..."

"זה רע."

"זה יותר מרע. זה הרסני. זה מוטעה. צריך לחיות עם המציאות, בגלל זה אני משקר, מעוות, ממציא, מאמין ..."

"אבל עובדה שזה מפריע לך ..."

(אנחה)

"לא במידה שתגרום לי להיות שונה."

"מי משלם את המחיר ?"

"לא אני. חברים שלי, הנשים שלי, המשפחה ..."

(אין תגובה, אז ...)

"זה לא מפריע לך ?"

"זה לא כואב לך ?"

"לא, לא כואב לך מה שהם עוברים ? דחויים, מנוצלים, מושפלים, לא בטוחים ?"

"אתה מניח שכן"

(אמרתי שאני מניח שכן)

(דגש על המילה "מניח").

"אני לא מזדהה"

"אני משולל אמפתיה, זה חלק ..."

" ... מההפרעה, כן."

"מילים גדולות, למדת מילים גדולות להסתתר מאחריהן."

"אני לא יודע איך להתנסח אחרת"

"אבל אתה יודע מה אתה רוצה לומר. תן לי לעזור לך ..."

"לא !!!" (כמעט בזעקה, כמו רפלקס).

(בקול רך ומיושב יותר)

"הרגש ..."

"בדיוק כך."

שתיקה ארוכה מאוד, לגימות, כוסות מקישות בתחתיות.

(צלצול מפעמון הדלת, שיחה מהוסה)

(טריקת הדלת)

"שכנה"

"זה בסדר, אין בעיה."

(עוד קפה ?)

"תודה, כן. מה איתך ?"

"יותר מדי מאז הבוקר."

"לא, מה איתך בכלל, מקצועית, המשפחה, אתה יודע ..."

"אה, בסדר. אני עסוק בכמה פרוייקטים באפריקה, הולך לי לא רע."

(שתיקה. ראוי לציין שאין תגובה בנוסח : "יופי", או "אני שמח לשמוע").

"אני זוכר שכשהלקוחות שלי הפסידו את כל הכסף שלהם, עמדתי בחלון, בקומה השנייה של המשרד שלנו. שניים מהם הגיעו במכונית סובארו חבוטה. התפקענו מצחוק, אני וכל השותפים שלי. לפני כן היתה להם מרצדס מפוארת. אנחנו רוששנו אותם. אחד מהם בכה במשרד, גם אז לא יכולנו להתאפק. צחקנו."

"שילמת מחיר. היית בכלא כמעט שנה."

"זה לא זה. לא מדובר בעסקה, אתה לא מבין ? מותר לאמלל כך וכך אנשים במחיר כך וכך חודשים בכלא. אני נהניתי מזה. זה הצחיק אותי, מה שעשיתי להם."

"זו כבר לא בעיה באמפתיה, זה כבר סדיזם"

"המרחק קצר."

"זה סדיזם"

" ... תוצר של הזנחה, של אדישות והתעלמות, לא של תכנון, אין רצון להתענג ..."

"זה מה שעושה את זה עוד יותר נורא."

"הסוכר נגמר. יש לך עוד ?"

"כן, כן, סליחה."

"חרא, שפכתי על המפה ..."

"לא נורא, לא נורא, עזוב, נשטוף את זה אחר כך."

"אני מתנצל."

"שכח מזה, נו, אל תעשה מזה ענין."

(שתיקה נבוכה, לא נינוחה)

"כשנעמה עזבה אותי, חשבתי למות. היה רגע עם אקדח. בכיתי המון."

"זה כאב."

"כמו פעם, לפני הרבה זמן."

"לא התאמתם."

"זה לטובה."

"היית עיוור, חשבת שהיא מוכשרת, למשל."

"ולדעתך, היא לא היתה מוכשרת ?"

"אתה מדבר עליה בלשון עבר."

"בשבילי היא מתה."

"סימן שחיה רק בשבילך."

"יש בזה משהו."

(בחוץ צופר של אמבולנס, רעש תריסים משולשלים)

"ועכשיו מה ? חזרת כל הדרך ?"

"כל הדרך."

"שורשים ? מחויבויות ? רגשות ? הכאב שלך ?"

"בלי."

"עקר ..."

"אל תגזים. יש לי חיים עשירים גם ככה."

"חה ..."

"לא, באמת. אני לומד, כותב, קורא. העולם שלי עשיר, מלא."

"העמדת פנים ..."

"משחק בסמלים ..."

"ומה אתה עושה ? לא משחק בסמלים ?"

"כן, אבל אני מסיים את המטלות שלי."

"תגיד, תגיד, אל תחשוש. ואני ..."

"אתה לא יכול להשיג אותו אפקט. אתה צריך לסיים את החיים שלך בשביל זה. מה שאצלי רק עבודה - זה אצלך כל החיים."

"אני חייב ללכת, העבודה, אתה יודע ..."

"גם אני חייב ללכת, החיים, אתה יודע ..."

(שקשוק ספלים בתחתיות).

מראות

הנה מראה : חולות משתרעים למלוא העין. שיחים אפרפרים מעשן של אוטובוסים עם מושבי עץ ובלי מיזוג. שביל כבוש ברגליים ושפכים בוציים מתאדים אל אוויר שמרטט בשמש. אני עומד בכביש, מוגבה ומביט אל המרחק. הכיוון הכללי של מבטי : שכונת המגורים שבה נמצא בית הוריי. אני מתאמץ לראות אותך לצידי, איני יכול. אני שואל : איפה את, אני בטוח שהיית. האוויר שלצידי תפוס. לפעמים אני רואה שיער זהוב או יד שעורה חלק ואני יודע שאלה את. כל כך אני רוצה לשחזר אותך.

הנה מראה : שנינו במכונית. אני מביט ברגל הארוכה שלך, הנתונה בסנדלים מפתים. אני אוהב את כפות רגלייך. הן עדינות ומתגרות. האצבעות דקות, צפופות ונפרדות במידה הנכונה. את דורכת על דוושת הגז ויש מהירות נסערת בפנייך. הגוף שלך שלוח קדימה.
את אומרת : "אני שונאת את המשפחה שלך". אני רואה לפתע את אימי עם השיער הלבן שלה אסוף בתספורת נערית. אני רואה ידיים גבריות תפוחות ומוורידות. אני חושב על זה שאת כואבת לי מאוד. את מוסיפה : "הם כולם חולים שם. אני לא יכולה לסבול אותם. אני לא רוצה לבוא יותר לשם. אני לא באה איתך יותר." אני שומע מה את אומרת בלי לומר. אני מבין אותך בלי קול. אני כואב אותך ואני כואב איתך כי את אומרת לי עד כמה את כועסת, עד כמה לא אוהבת, עד כמה זה אבוד בינינו. אני לא רוצה לשמוע. אני שם קלטת ברדיוטייפ של המכונית והצלילים הקוואדרופוניים מתפשטים בחלל המצומצם שבו אנחנו לכודים בתנועה הזו אל בית שאינו ביתך.

הנה מראה : ליל סדר בביתנו. שולחן ערוך במפת בד ורודה גדולה. זה רעיון שלך. כלים מפורצלן משובח שקיבלנו מתנה בחתונה. אני מבשל בצרפתית וריחות מתוקים של שזיפים בכל הבית. שמש קרה מציצה בחלונות. את מאושרת ואת שרה והצלילים שלך מחלחלים בי. אני רוצה שככה זה יהיה תמיד. אני יודע שככה לא יהיה אף פעם.
אני יודע שהכל זמני. אני פוחד מההיעלמות הבלתי נמנעת של האושר שלנו ושלך מתוך חיי. לכן כשאת יפה אליי, כשאת פונה, אני גוער באפך הסולד והמנומש, נוזף בחיוך שלך. אינך מבינה. פגועה, את נפנית אל הכיור וממשיכה בעיסוקך בלי מילים, בלי שיר. עכשיו הבית שקט ואני עורך את השולחן בסכו"מים לבנים והגערה שלי והשתיקה שלך עולות בי כמחנק.

ועוד מראה : אני שוכב במיטתנו הזוגית. את בחדר האורחים, מסתודדת עם חברה. אחת לזמן בלתי מוגדר את מגיעה אליי ומתיישבת לידי. אני מריח את ריחך וחש את רכות העור המלטף. בדרך של מקרה נופלת שערה טועה על הפנים שלי ואני מגרש אותה. "אני שונא אותך" - אני אומר לך ובוכה ואת, שקטה, חופנת את שערי ביד קפוצה ומשחררת, מעבירה אצבע דקה ואוהבת על תוויי. אני חושב על עירומך בזרועותיו, על פיו המתאווה לפטמותייך, על אצבעות ואיברים ועל הנשימות הכבדות של שניכם כשהוא מזיין לך את המוח, מסעיר. אני נמוג אל תוך דמעה ואת שבה אל האורחת. המלמולים שלכן מגיעים עד למיטה שלי.

מראה : ידענו זה את זה ואת בוכה. אלה דמעות שקטות, לא יפחות, גופך לא מטלטל. אני אוחז אותך בשתי זרועות מדולדלות והזיעה שלנו ניגרת אל הכר. את כה יפה עכשיו. יש לך שפתיים אדומות בשלות מהנשיכות שלי והפטמות שלך זקורות מגע.
אני מרוח בלחות ומריח מגופך. אנחנו לבנים, ערסנו לבנה בחדר שקירותיו לבנים. הדבקנו מראה שהתנפצה על קיר ואני רואה אותנו משתברים לרסיסים שלה. חיבוק קטוע וערב אברים. אני נושק לך על המצח נשיקה של מה בכך ואת נרעדת. הקור שאחרי.

הנה מראה : אני נאבק לנשום. ידיי פרושות, כמו צלוב. אני מעורסל על זרוע תומכת שאת שמה מתחת לגבי. "תצוף" - אני שומע לא שומע את קולך - "תצוף, זה לא קשה". אני מרפה, בוטח בך לגמרי. הים שואג בתוך אוזניי את כל האזהרות. מהי יד אוהבת מול הגלים שלו ? אבל אני עוצם עיניים ומסרב לשמוע. אני שלך לגמרי, עשי בי כרצונך. אני, הרי, עירום כמעט לחלוטין כרגע. על בדל זרועך, אני בולע מים ונושם אותם מתוך שכנוע שככה את רוצה. אני אוהב אותך ואני צף למענך ואלייך.
אני שומע את קולך הפעמוני, המתלהב : "אתה צף" - את צוחקת בשמחה - "אתה צף".

אני רואה : בוקר, אנחנו על ספסל בגן רחוק. ציפורים זרות על עפאים ש לא מכאן שרים בשפה בלתי מובנת. הכל הזוי. בכל זאת, אני ואת על הספסל הזה שותים חלב מתוך קרטון שמריח טוב ומנשנשים חטיף וקרום של לחם. אוויר קריר מצעף את שערך סביב לשתי כתפייך הגלויות. משם הוא מתנופף אליי ואני מביט בך מהצד, לוגמת בבריאות ורודת לחיים את כל החלב ובקמצנות לוחכת את הפירורים מהשפתיים בפיתול של לשונך. אנחנו אוהבים מאוד.
"נלך ?" - את אומרת. "נלך" - אני אומר.

לפעמים אני רואה : פניי מעוותות, אני משער, כי את מביטה בי באימה ופנייך מתעוותים כדי לשקף אותי. אני מרגיש שקצף מילולי זולג מבין שפתיי. אני מרגיש את השרירים שנקפצים בכל גופי, את חוסר השליטה. תנועות ידיים רחבות, מעגליות, כמו להקיף אותך ולהקריב אותך לזעמי. גידים מאיימים לפרוץ מצווארי ללפות אותך ולהביאך אל המקום הזה שבו אני נמצא לבד. עיניי בורקות, אני יודע. זה מפחיד ויש בזה רשעות. "אפילו אם אוהבים אותך" - אמרת לי כשנפרדנו - "אי אפשר להמשיך ולאהוב מול זעם שכזה".
כתבת לי : "מספיק לכעוס, הגיע זמן לנוח." אני קרעתי את כל התמונות שלך וגזרתי את מכתבייך.
אפשר לקרוע, אבל קשה מאוד למחוק. המילים שלך בתוך מוחי כמו תקליט שרוט.

לראות : את מביטה בי כשאני מרצה. אני לש את השומעים באובניים ממילים. הלהט. אבל יותר מכל, יש מבטך. כמו מכווה, כמו נוכחות קבועה. במציאות אני לא שומע קולות, יש רק הדים ובמקום מראות - השתקפויות. את אמיתית יותר. כשאני מסיים להרצות אני יושב על ידך.

מראה נוסף : נרות צהובי שלהבת משתקפים באישונים העמוקים שלך. האור עושה לך טוב. מצית את שערך. מרכך את הצללים על צווארך. כולך גלויה: כתפיים והקימור המיסתורי שמוביל אל השד הימני שלך. את אוחזת במפית מבד עשיר, רקום ופורשת בתנועות רכות על ברך. שרירי ידייך מרצדים מתחת לעורך כמו אדוות. אני לא יכול לחדול מלהביט בך , יופייך מביט בי חזרה. אני אומר דבר של סתם, בטח על טיב היין ואת צוחקת בשיניים מושלמות, קצובות. אני מושיט יד אחת עורגת ונוגע בידך. תמיד טענת שאין בי כל רומנטיקה. אני מופתע. אנחנו מדברים, בוחרים מהתפריט, לוגמת יין, אני לוגם. היינו, לא היינו, היה הרגע. אני שותה לו מתוך כוס ממורקת ואת מחרה ומחזיקה שוב בידי.

ושוב מראה : צינורות של פלסטיק נובטים ממני, מטפטפים חיים אל תוך עורקיי. אני חיוור, נושם בקושי רב. מהתרופות אני מקיא ומשלשל. פעם, ברכבת לילה אירופאית, נסגרנו בתא השירותים ואת שפכת עליי מים קרים מתוך מיכל. מקלחת, קראת לזה. עכשיו אני אומר "כמו ברכבת" ואת מבינה מייד, הכל. שרירייך חזקים כשאת תומכת בי בדרך אל התא בקצה המסדרון. אנחנו מסתגרים ואני מעווה פנים כלפייך במאמץ לחייך. אך את טרודה בלהפשיט אותי כך שלא יכאב. פותחת את הברז ונרטבת יחד. מזרקות של מים ניתזות ממך אליי, המצולק. לא קל לנשום. את מסבנת ומנגבת ועוטפת ומחבקת.
סוף סוף אני נשען. זה חדש לי ואני נדרש להתרגל. את חדשה לי והיית לי להרגל.

כשסיימנו, התיישבת על כסא והבטת בי עד שנרדמתי. אני נקי, מחותל, נקוב זרועות. ליחה על הכרית. איני מראה מלבב, אני בטוח - ובכל זאת, התבוננת בי. נינוח, אני נרדם.

מראה : אני עומד בתא עצי של טלפון. אני לבוש בגדי אסיר חומים ונעלי אסיר כבדות שאני גורר בקושי. גשם זלעפות ואני רטוב. פלגים של מים ניגרים משערי על לחיי. אני מקשיב לקול שלך המסביר לי שאינך. שמיים מתקדרים בלי קשר לשיחה שלנו אבל קשה לי לא לקשור את שני האירועים, כמה באנאלי. אני בוכה שירים למשיבון שיש לו את קולך. אני מפציר ומשכנע, מייבב ומתחנן, מזכיר לך, את שוכחת, אינך רוצה לזכור. "אין מה לזכור, אין טוב, הכל היה נורא" - את אומרת ואני נגדע. אני פוחד לחשוב ואני פוחד לישון. אני רוצה להיאהב אבל גם להינטש. עכשיו אני שקט בתוך החורבות של החיים שלי, שלנו. בלעדייך ובלעדיי יש לי הכל ואין לי כלום.

Return

האזעקות הראשונות

ארבעים עמודים מחקתי כשנשמעה האזעקה הראשונה. כיביתי את המחשב והאותיות מתו בירוק חיוור על המסך. שניות מספר בהיתי בעבודה הנמוגה ואחר כך רצתי לחדר השינה והערתי את נעמי. היא שכבה על בטנה, השמיכה העבה משוכה על לחייה המוורידות בתינוקיות תפוחה. היא נשמה את הנשימות העמוקות והסדורות שלה, כאילו לא נחתו טילים עירקיים בחדר השינה שלנו. הערתי אותה וברגליים יחפות רצנו לחדר האטום. נעמי התיישבה בכיסא נדנדה מבמבוק ונאבקה במסיכת גז שהריחה כמו צמיג ישן. אני דחסתי מגבות רוויות בתמיסת סודה לשתייה ברווח שבין הדלת לרצפה. מבעד לגליל המתכת שהיה עכשיו האף שלה, אמרה נעמי : ״אני מקווה שהחלונות יחזיקו מעמד.״

את השבוע האחרון בילתה בלהדביק את השברים העתידיים של הזגוגיות.

ככה ישבנו בחדר ואני הרציתי לה בקול עמום : ההיסטוריה של המסיכה, המבנה שלה, כמה אינה מסוכנת, איך נלחמים בגזים.

נעמי נאבקה לנשום ודפנות המסיכה שלה פעמו כמו לב שחור, מכות בלחייה. פעמיים מנעתי ממנה להסיר אותה.

שעות אחר כך, כשהכל נגמר, ערכה צלחות על שולחן העץ, נעה באנרגיה פוחתת והולכת עד שנעצרה מול אחד הכסאות. מאחוריה, ראיתי את כתפיה רוטטות ושמעתי את ההשתנקויות העדינות ואת המשיכות באף.

"את יכולה לישון״ - אמרתי לה - ״אני אשאר ער, אעיר אותך אם יקרה משהו.״

"אני שונאת את המקום הזה״ - אמרה נעמי.

אכלנו בשתיקה, רק קולות של מזון נלעס ומרק נלגם ושקשוק הסכו״מים. נעמי פינתה את הכלים ורחצה אותם, אני ניגבתי את השולחן, צדתי פירורים בין כסאות. ברדיו הודיעו לא להישאר בחדרים האטומים. הורו לאטום מקלט בכל בית משותף. המליצו לרדת אליו, חבושים במסיכות גז, להתכנס עם השמע האזעקה. שידרו צפירות עולות, צפירות יורדות. לכל אלה האזינה נעמי בפנים שהלכו והתקדרו.

"אני חייבת להתקשר לאמא שלי״ - אמרה - ״ולרותי״ אבל לא עשתה שום תנועה לעבר הטלפון.

"נוכל לנסוע להורים שלי״ - אמרתי - ״הם בצפון, עד לשם הטילים לא יגיעו. אין שם שום דבר ששווה להפציץ.״

נעמי נחרה בספק, בבוז.

"זה כן או לא ?״ - הייתי עייף והספר שלי נמחק. כבר היתה שעת אחר צהריים עם אור זהוב שיש לפעמים לחורף.

"זה לא״ - אמרה נעמי - ״אני לא סובלת את המשפחה שלך. הם אנשים חולים. אמא שלך מתלוננת כל הזמן כמה קשה לה וכמה רע לה וכשאני שואלת אותה למה היא לא עושה משהו בענין - היא רק מושכת בכתפיים ונותנת לי איזה תשובה דבילית.״

"אז אין מה לעשות״ - אמרתי - ״נתארגן. יש לנו הכל, אין סיבה לחשוש.״

נעמי נכנסה לחדר האטום, שהדלת שלו היתה פתוחה עכשיו, קרסה אל תוך כורסת הבמבוק ודחתה מעליה בשאט נפש את המסיכה שנחה שם. היא התבוננה בזרות במקלדת, במתלה הבגדים העמוס, בנעלי הבית המרופדות. לפתע אחזה במסיכה, טלטלה אותה אל פניה בפראות וחבשה אותה. עיניה נקוו לבריכות ירוקות מאחורי עדשות הדג הפלסטיות. שיערה הצהוב גלש על המסיכה בגלים מתים.

ישבנו שעה ארוכה, היא במסיכה, אני בוהה בערב שמחשיך ללילה. היא בכורסא, אני למרגלותיה, על כר עור ממולא, שתפריו פרומים.

כשהחלו לשדר ג׳אז ברדיו, קמה נעמי מהכורסא, הסירה את המסיכה והניחה אותה בזהירות בקופסת הקרטון שלה. היא העבירה יד חמה בשערי : ״נלך לישון, מאוחר.״ אבל אני נשארתי ער וארבתי לנחשי הצפע שבקעו מהרדיו.

"נעמי״ - טלטלתי את כתפה המגולה. בבהלה, בחצי עירום לבן, הכתפנו את המסיכות, תיק קטן שארזנו ויצאנו אל חדר המדרגות. שכנים התגודדו וירדו בשיירות ארוכות אל המקלט. ילדים קטנים עיוו פנים בשתיקה, או המשיכו לישון. רק המבוגרים התווכחו ונפנפו ידיים והרדיו פלט סיסמאות סתומות בקול של עצרות אבל.

במקלט התחלקנו לאיים משפחתיים, שבטים קומתיים, מתרחקים מהפתחים, מכונסים בעצמנו, בבגדים המעטים, במסיכות. גברים מזוקנים מתחו סרט חום, דביק ודחסו מטליות וקרעי בד מסביב לדלת ולפתח המילוט.
כשהתארך הזמן, החלו הילדים לבכות, כובשים יפחות בכתפי אמהותיהם שהביטו בהם בעיניים כבויות. נעמי רטנה בין פרצי שינה, ראשה הגדול מתנודד, פעם מעייפות ופעם בביקורת על התנהגותו של שכן, על המצב, עליי.
בבוקר נשמעה צפירת ארגעה ואנחנו ארזנו את התיק שלנו וטיפסנו במדרגות, המסיכות תלויות על כתפינו, מביטות זו בזו בעיני פלסטיק קרועות. בבית כרעה נעמי על הרצפה הקרה ופירקה בעמלנות את המסננים.

"אסור להשאיר אותם ככה. הם נאטמים." - אמרה בקול רווי דמעות וההתעסקות העצבנית שלה הפכה לעוויתות לא קצובות.

"בואי ניסע אל ההורים שלי" - הצעתי שוב. הייתי מותש מכדי לנחם אותה בדרך אחרת.

נעמי ענתה: "רק נארוז משהו, שאני ארגיש שם בבית, קשה לי איתם מאוד."

"בטח, בטח" - אמרתי - "רק בואי נסתלק כבר מהחור הזה."

ישבנו שעות בפקק, במכונית שלנו, מאזינים למוסיקה מהולה בקולות של מיזוג אוויר. המתנו לטיל שינחת עלינו ועל כל השיירה הזו. מיששנו את המסיכות. מדי פעם התקדמנו מטר, שניים ונעצרנו. כבר החשיך. כבר החל לטפטף גשם. נעמי לא אמרה מילה וגם אני שתקתי. כל הדרך הארוכה החליפה נעמי מהלכים, לחצה על דוושות ושיחררה אותן ועקבה בעניים יפות אחרי המגובים שמחו בגשם.
בפתח הבית עמדה אימא שלי, גוצה, מטפחת לראשה, בידיים שלובות, כל כף יד נתונה בפתח השרוול הנגדי.

כשראתה אותנו: "הגעתם! רוצים לאכול משהו?"

נעמי עיוותה את פניה אבל נשקה לאימי על הלחיים:

"לאת תודה מלכה, אנחנו לא רעבים."

"כנסו, כנסו פנימה, יורד גשם." - אחיי ירדו מהקומות העליונות וגררו כל אחד מזוודה. קופסאות הקרטון המלאות במסיכות נשארו אצלנו.

"פה שקט" - אמרה אימי - "לא נחתו פה טילים. כל פעם שיש אזעקה אנחנו עולים לגג ומסתכלים מסביב, אבל אין כלום."

"אפילו הטילים של סדאם לא רוצים לבוא לפה" - אני אומר וכולם צוחקים בקול רם מדי ובתנועות מודגשות.
באזעקה ירדנו אל חדר זעיר שאבי אחסן בו מצרכי מזון והתקין בו כיור קטן. אימי תלתה מוו בקיר רדיו-טרנזיסטור ישן. נדחסנו בו שישה ונאלצנו לעמוד. בהדרגה התחמם החדר והיה מחנק. הרדיו שידר צפירות וארגעות והודעות. לא הבטנו זה בזה. מישהו נזף במישהו.

"הטיל נפל לא רחוק מכאן" - אמרה אימי, מופתעת - "שום דבר לא נפל באיזור עד שהגעתם." היא הביטה בתבערה המרוחקת מהגג, בסקרנות, בענין.

"הבאנו את הטילים איתנו מתל-אביב" - אמרה נעמי אבל היא לא נשמעה כמתבדחת ואף אחד לא צחק.
בלילה, מכורבלים זה בתוך זה, במיטת הילדות הצרה של אחותי, אמרה נעמי: "מחר ניסע מכאן" ונרדמנו.
ברמת גן נפלו עוד טילים ואנחנו רצנו למקלטים וממקלטים ועלינו בחדרי מדרגות וירדנו בהם ומתחנו סרטי הדבקה על גבי סרטי הדבקה ורעננו מסיכות. כל הזמן הראו בטלוויזיה תמונות מהסי.אן.אן.: נחשי אש מבוהלים, שובלים נופלים, בתים חרבים, בוערים, אנשים מפוחמי פנים, צוותי הצלה.
קולות הקריינים היו כבדים וחמורים, היתה מוזיקה של יום הזכרון.
אבל אני דאגתי לנעמי. היא הלכה והסתגרה בתוך עצמה, שעות, רגליה מכונסות תחתיה, מבטה קבוע. מדי פעם לגמה מכוס מים שחזרתי ומילאתי. כמעט שלא אכלה. היא פחדה להשאר לבד במקלחת, ישנה עם המסיכה חבוקה בין זרועות עירומות, מזנקת מדי פעם משנתה, בוכה בחרישיות, גלגלי עיניה ניתזים בפראות, מצד לצד, מתחת לעפעפיים חולמים. היא הזיעה.
פעם אחת אמרה "מתי זה ייגמר" ולא הקשיבה לתשובה המלומדת, המנומקת, הארוכה שלי.

ופעם אחרת אמרה : "קשה לי מאוד" וסירבה לתת לי לאחוז בכף ידה.
טילפנתי למשיאן, פרסי גבה קומה, גיבח, שחוח מעט, שתמיד קילל וצעק במקום לדבר.

"משיאן" - אמרתי לו - "בוא ניסע מכאן לאילת".

"קוס אמק כל המדינה הזו, הממשלה, הזונות האלה" - ענה לי משיאן וכעבור שעה המתין לנו במכונית שלו למטה.
נעמי ארזה מזון ושתייה, שמיכות, מימיות, עזרה ראשונה ואת המסיכות.
עיניו של משיאן התעגלו כשראה את כל הכבודה הזו, אבל הוא סייע לנו לדחוס הכל לתא המטען בלי לומר מילה.
בדרך, לעומת זאת, דיבר ללא הרף, חסר אונים, מתרתח, מאיים, מתרברב, מתבדח ומתפקע מצחוק לבדיחותיו שלו. בסוף הדליק את הרדיו ולחץ על כפתורים גדולים, שחורים, עד שמצא תחנה ששידרה בערבית גרונית מאיימת.

"תמותו" - צרח משיאן - "אנחנו נזיין אתכם בתחת" ובגוף הגדול שלו האיץ במכונית, הפנים שלו כמעט דבוקות לשמשה הקדמית.
במלון שכרנו חדרים נפרדים ואני אמרתי למשיאן שאני לא רוצה לראות אותו או לשמוע ממנו עד שניסע חזרה. הוא קיבל את זה בהכנעה.
בכל פעם שנשמעה אזעקה, ירדו כולם ללובי ושוטטו בו באפס מעשה, מאזינים לרדיו.
שני אנשי אבטחה ביקשו מאיתנו לשים מסיכות, אבל אף אחד לא הקשיב להם.
הנהלת המלון השמיה מוסיקה מרגיעה שהתערבבה בדיווחים בסטקטו, באתרעות קצביות ובאותות אלקטרוניים צווחניים.

"אפשר להתפזר" - אמרו המאבטחים, אבל אנחנו נשארנו בלובי, או שהסתובבנו מעט מחוץ למלון, או שפגשנו מכרים. מגרש החניה התמלא במהירות.
בלילה, בחדר, ראינו בטלוויזיה טיל שנחת ברחוב סמוך לדירה שלנו וכעבור שלושה ימים נחת עוד טיל אפילו סמוך יותר, אבל מכיוון אחר.
נעמי התבוננה בשברים ובקרעים ובאימה שעל פני הדיירים, מוארת בזרקורים, ואמרה :

"אני חוזרת הביתה. אני רוצה להיות בבית כשהטיל הבא ינחת." - בהרות אור ריצדו על לחייה.

"אולי ינחת עלינו" - אמרתי.

"לא אכפת לי בכלל" - אמרה נעמי - "גם אם זה יפול עלינו. אני רוצה הביתה."
החלה אזעקה, אבל נעמי הפנתה אליי גב מעוגל ובפעם הראשונה מאז האזעקה הראשונה ישנה שנת ישרים, קצובה, רכה ומתנשמת.

Return

המצב העכשווי של היקום

כמו תמיד, שחור, ריק משתרע, עצלות של נצנוצים. בוול סטריט ג'ורנל, עיתון של עסקים, בלי תצלומים, בלי צבע, אני קורא על ישראל. מישהו אומר שבחנות שלו - שבדרך כלל שקטה בפברואר - יש לחץ של קונים והוא מרוקן ארגזים של חומרי איטום, כל ארבע שניות ארגז, כל ארבע שניות, כל ארבע. מדענים מתווכחים אם בחלל יש חוטים, חוטי על, או מין קרומים שמתקפלים ונסגרים על עצמם (הקצוות שלהם נדבקים והם יוצרים צינוריות). אפשר לדמות (אני מדמה) את הקרומים האלה מגוננים בקיפולים העדינים, המיקרוסקופיים, שלהם על ממדים מכווצים. טריליוני טריליונים של חדרים אטומים בכל סנטימטר מעוקב משהו. המדענים אומרים שאין הבדל מהותי בין היקום כולו לקרום כזה (מן הבחינה המתמטית). אני רואה את התהייה במאמרים שלהם, את הרתיעה מהתעוזה, את הודאות של המלחמה החזקה.

אני נזכר בחדר האפל, האטום, שלנו, שלי ושלך, בפעם האחרונה. מרחוק אני נזכר, בבית מלון מלא כוכבים בלונדון, עיר לא אטומה. אני שוכב על הגב, עירום, רגל על רגל, נתמך בכרית. העיתון מוחזק בידיי בהיסח הדעת הנובע ממך, מהמחשבות עלייך, מהכאב של המחשבות עלייך ומהאטימות של הכאב הזה.

ארבעה ממדים - זה כל מה שאנחנו מסוגלים להבחין אבל, באמת, יש אחד-עשר והם מתרבים (היו רק עשרה לפני שבע שנים, ב1991-, בפברואר). שבעה מהם קטנים מאוד, ממברנות נעטפות סביבם, כורכות את עצמן בלולאות מחניקות, עד שהממד נקבר ורק הלולאות נשארות, חוטים, חלקיקים, כוחות. נסחפים בריק, חללים מתנגשים ויוצרים חלקיקים חדשים. יש אנרגיות עצומות במפגשים האלו ובזכרונות של המפגשים האלו, על לוחות צילום רגישים. האנרגיות תלויות במרחקים שבין החלקיקים, בגודל העיגול שנסגר על עצמו. אנשים אחראים ובוגרים (כסופי שיער, אני משוכנע) קונים סרטי הדבקה, יריעות פלסטיק, פנסים להאיר את הדרך. אלא שהיקום מסיט אותם מהדרך הנכונה הזו, ממלחמת הקיום. הוא גורם להם לבנות אותו אטום, חסין להתקפה, להסתגר בו ולספור נצנוצים בעיניים משוגעות מגלקסיות. יש בהם חורי תולעים : נכנסים בהם במרחב-זמן אחד (עירק, את שאינך עוד איתי, עם מי את אוטמת חדר עכשיו) ויוצאים בהם במרחב-זמן אחר (ויכוחים רציניים על כוח הכבידה : מתי הוא מתחזק, מושך בעוצמה השמורה רק לכוחות אחרים).

לעצם הענין : אני מנסה לזכור את הרכות הלבנה שלך. העיניים שלך באות בי, רק הן, מתרחבות מאחורי העדשות של מסיכת הגז. את מצמידה יד אל פתח המסנן ונושמת ונושפת פנימה והחוצה. המסיכה רוטטת. ביקום כל רטט הוא חלקיק, אנרגיה של חלקיק. על החלונות של הבית שהיה שלנו, עוד ניכרים נתיבי הדבק, שבהם זחלו סרטי האטימה (לא הצלחנו לגרד אותם אפילו בסכין מיוחדת, חדה מאוד). אני משקיף מהחלונות האלה, אלפי קילומטרים משם, ברגע זה. המדענים אומרים שחלקיק יכול להיות בשני מקומות בעת ובעונה אחת, קרום מקופל על עצמו, נטול ממדים, מסתיר מימד פוצע בלב היריעה. אני התגרשתי ממך ומעצמי, מהיקום האטום והמוגן שלנו, גליתי אל מרחבים ריקים, שאנרגיה נוצרת בהם מעצמה. חדשות מישראל עושות לי רע, חדשות ממך עושות לי רע חדש-ישן : על מה לא יכולת להתגבר ? למה שבקתיני ?

מותר לכעוס עלייך, ממרחק, בשיקול דעת אנליטי, הבעד והנגד ערוכים בטורים סדורים, כמו גדוד. האשמת אותי שאני אטום, מוגן בחדרים שלי, משקיף ממסיכות, עדשות עיניים עכורות, מסנן הכל. (קמבודי נמוך וגרמי נוקש בדלת ושואל באנגלית מסורסת מתי אני יוצא ממנו).

הגלקסיות נסחפות זו מזו מכוחו של מפץ גדול. הן מאבדות צורה ומקבלות צורה. אני מאבד שפה ומקבל אותך. בקרוב לא אדע עברית וכשתדברו על החוויות שלכם, אשתוק בצד. צופה, בפיסיקה הקלאסית, נפרד מהמערכת שבה הוא צופה, מהתצפית,

מהשפה שבה הוא מתאר את התצפית. לא כך בזמן האחרון - הפיסיקאים מכריחים אותנו להחליט. הם מציעים לנו שותפות מלאה, לא ריחוק מחושב. הביולוגיה והכימיה כופות עלינו להיעתר.

אולי את נשואה עם ילדים, אולי רק עם חבר, אולי פחות מזה (זיון ?). עם מי את הולכת לחנויות המלאות בפברואר, איך את מובילה הכל הביתה ואיזה חדר את אוטמת ומפני מי. ביקום יש רעש רקע תמידי, חלש (גם הוא שריד מהמפץ הראשוני). אנחנו מגבירים אותו ומאזינים לאירוע שהתחיל אותנו. קשה להיות בטוחים : היקום מתרחב, היקום מתכווץ, היקום פועם בגלים כבדים. איברים של משוואות מרחפים על פני הגלים האלה. שפה מסתורית, קשה לפענוח. היקום מלא בהרבה ממה שהוא נראה. הוא מסתווה בריק אבל, עמוק בפנים, חומר שחור מכווץ אותו, מקשה על הפעימה. עוד 100 מיליארד שנים ודי, גם הוא ימות.

אני מתרווח במושב האחורי של מונית בריטית כהה ואומר לנהג : "קח אותי ליוגוסלביה". הוא לא מחייך או ממצמץ. הוא שולף לוח פלסטי קטן מכיס החליפה שלו ואחרי עיון קצר, הוא אומר (יותר לעצמו מאשר לי) : "טרמינל שתיים".

Return

הבולים של מר פלג

בבוקר הסתלסל קולו הסמיך של מר פלג ונשבר אל הרצפה שלנו, שהיתה גם התקרה שלו. אמא האזינה לו בערגה שהיתה שמורה אצלה לכל דבר "תרבותי". אני גלגלתי את עיניי, דוחק אותן אל העפעפיים עד שחטפתי כאב ראש והפסקתי. זו היתה הדרך שלי להביע זלזול מתנשא, המחווה הגופנית הזו עשתה אותי עליון. אמא הביטה בי במיאוס, הפנתה אליי גב בסוודר קמוט והמשיכה לנקות אבק. היא קראה לזה "נקיון יסודי". בסוף זה תמיד נגמר במכות, כי הרסנו לה את כל העבודה, לכלכנו משהו, את המקרר, את הרצפה.

"אתה צריך לקחת את שרון לקופת חולים" – אמרה מאחורי הגב שלה.

בדיוק על זה כתבתי ביומן שחור הכריכה שלי, על איך שפחדתי לקחת את כל האחים הקטנים האלה לכל מיני מקומות. למשל, לא זכרתי איפה הקופת חולים החדשה ואמרתי את זה לאמא. זה עצבן אותה ורק כשנרגעה הסבירה לי וציירה מפה בכתב היד המוקפד שלה. טמנתי את המפה בכיס, נטלתי את ידו של שרון, זעירה עד להבעית והלכנו. ביד השנייה החזקתי צנצנת גדולה, עטופה בנייר הזול, שעליו רשמו הרופאים את הבדיקות. כולם הכירו את הנייר הזה, את הצנצנות שהוא עטף, אותי ואת האח שלי. בסוף דחפתי את הצנצנת המלאה לכיס ומשכתי בידו של אחי בחוזקה, לגמור עם הסיוט הזה. הוא זירז את צעדיו בשתיקה של מי שמורגל באלימות.

בקופת חולים דקרו את אצבעו במכיתת זכוכית שקופה ובתנועה מהירה. לא פרץ דם עד שלחצו אותו משני הכיוונים וגם אז בעצלתיים. אחי התבונן בדם שלו בעיניים קרועות ומשך אליו את האצבע. אחר כך שלף אותה והתבונן בצמר גפן המסמיק שעיטר את קצה. בדרך בכה הרבה ואני ניסיתי להרגיע אותו בהגיון ובדברי כיבושים. המצאתי עבורו סיפור וכשנפל כדור הכותנה לאדמה, קברנו אותו בה והוא צחק, שוכח את הכאב.

בחדר המדרגות, הגבהתי את עצמי על קצות אצבעותיי ודחקתי במכתב העבה שנח בתיבת המכתבים הגדולה של פלג. תמיד היה מקבל מכתבים בשפה זרה וגדושים בולים גדולים וצבעוניים. לא העזתי להחזיר אותם לתיבה בלי הבולים, אז זרקתי אותם באחד מפחי האשפה מבטון שנבנו במדשאה, ליד המשחקים.

חשבתי על זה שאולי המכתבים חסרים לפלג. לא ריחמתי עליו, רק פחדתי שמרוב שהם חסרים לו הוא ירגיש במשהו וזה ייגמר ברע.

המכתב נתקע בפתח התיבה ואני קרעתי אותו ממנה וטמנתי אותו בתוך המכנסיים, מחפה עליו בחולצה שמוטה. הדלת של רובין, השכן, נפתחה והוא הציץ בי מתחת לגבות רעות. מאחוריו נדחקה אליו הבת המפגרת שלו, עם כתף תמהה אחת למעלה וחיוך נבוך.

הוא טרק את הדלת ושוב השתרר שקט קריר בחדר המדרגות.

אחי טיפס אחריי בפסיעות שמנמנות ובבית אני פרשתי למקלחת ותלשתי את הבולים מהמעטפה הבשרנית. הייתי בבעיה, היכן להטמין את מה שנותר מהמכתב ושוב שימשו אותי המכנסיים. כשיצאתי מהמקלחת, אמא ניקתה כתמי ידיים מהזגוגית הגדולה שהפרידה את הסלון שלנו מהעולם.

"אלזה היתה פה, חיפשה אותך שתלמד אותה" – אמרה בקול שטוח, אדוות חרוצות ריצדו בגוף שלה. ישבתי על כורסא מאחורי הניקיון שלה והאזנתי לחריקות של הסמרטוט על השמשות. אלזה היתה השכנה שלנו, גרמניה אמיתית, גם נראתה ככה, עם אף סולד, שיער בלונדי קפוא ועור צח שעטף את הגוף הענק שלה. היא היתה נשואה למנדל היהודי, נמוך, קרח, שמן ("אבל לב של זהב" – אמא מוסיפה). היו להם שישה ילדים ויגאל שהיה ילד חולה נפש מקרית חרושת, הכל בגלל ההתעללויות של אמא שלו. אהבתי ללמד את אלזה כי היא השאילה לי את ספרי האוניברסיטה הפתוחה שלה.

מישמשתי את הבולים בכיס שלי ועמדתי ללכת כשאמא אמרה : "בקרוב יהיה לך אח קטן". נזכרתי איך היא כעסה שאבא אפילו לא ביקר אותה בפעמים שעברו, בבית החולים, עם פרחים, כמו שכל אמא טרייה אוהבת.

היא הצליחה להפתיע אותי ואני אמרתי "באמת" ואמא גיחכה אל עצמה ואל הסמרטוט שלא חדל לרגע.

אצל אלזה ישבתי שעתיים. בכתב יד מאומץ היא סיכמה את השיעור והקליטה ברשמקול שולחני אפור כל מה שאמרנו. מילאנו יחד מבחן עצמי אחד. כל זה היה

באווירה מאוד אירופית, כמו שדימיינתי לעצמי בית בוינה, בתקופת פרנץ יוזף. רק הילדים שלה היו ישראליים מדי וקלקלו לנו. כשסיימנו, היא הודתה לי ואני חשבתי על מרסל המשותק, הבן של רובין, שהזמין אותי אליו לראות איך אני מתקדם בשחמט. כבר כמה פעמים הזמין ורק עכשיו רציתי להיענות לו. במדרגות ירדתי בארשת חשיבות עצמית ונקשתי בדלת של רובין.

מרסל פתח אותה, על כסא הגלגלים שלו, כאילו המתין מאחוריה מאז שהזמין אותי לפני חודשים. יש לו פנים זוויתיים, שמתנפצים בחיוך עוויתי. יש לו מכונית מפוארת של נכה (פעם נסעתי איתו לאוניברסיטה). ההורים שלו שניהם ניצולי שואה שהתחתנו בארץ ("מסכנים, תראו מה שיצא להם" – אומרת אמא ומתכוונת לבת המפגרת המחייכת ולמרסל שמגלגל את עצמו בידיים מגויידות ממאמץ). הלכתי במסדרון חשוך, אפוף ריחות של מקום אחר. אור שבא בין וילונות נח בכבדות צהובה על תצלומים במסגרות של עלעלי זהב דהים.

החדר של מרסל מואר יותר. הוא פינה כמה ספרים מהמיטה והחווה לי בידו לשבת, להשתוות אליו. שאל אם אני זוכר מה שלימד אותי בפעם שעברה, זכרתי. שיחקנו משחק שחמט אחד, שבו הפסדתי והוא הרצה בסבלנות מדוע. אמא של מרסל באה אל החדר, תמוהת כתף, כמו הבת שלה ("הבת כמו האמא והבן כמו האבא, שאלוהים יסלח לי" – אומרת אמא ומצקצקת בלשונה). היא הגישה לנו משקה דלוח שמתפורר בו פרי כהה, קרעים קרעים. היא חמקה מהחדר כמו צל ומרסל, כרגל, סיפר לי איך זה להיות נכה.

"אני רוצה בחורות" – אמר לי – "אתה יודע איך זה, הן יפות בגיל הזה, מתעגלות. אני מת שתהיה לי חברה, אבל מי תסתכל עליי, עם כל זה ..." – הוא היכה בכסא הגלגלים שלו בפרקי אצבעותיו, אפילו לא עיווה את פניו בכאב.

מרסל דיבר על שחמט ועל עצמו ואני חשבתי מתי זה ייגמר ואיך אני אצא מהחדר הזה, כשפעמון הדלת מצלצל. אחותו של מרסל חצתה את המסדרון שמחוץ לחדרו, בטפיפה לא סדורה. היא פתחה את הדלת ואחר כך קראה בקול של מפגרת לאביו של מרסל. מהדלת נשמעו קולות שיחה מהוסים.

אבא של מרסל פתח את דלת חדרו וניצב במסגרתה, לבוש בגופייה, במכנסיים קצרים ובגרביים. היה לו חיוך רע כשאמר :

"יש לאורח שלך אורח" – במבטא זר. מאחוריו הופיע בנימוס ראשו של פלג. הוא תר את החדר בעיניים קצרות רואי וכשמצא אותי, שף את שפמו בשתי אצבעות.

"אני רוצה לדבר איתך, תוכל לעלות אלינו ?"

רובין לא זז מהדלת. להיפך, הוא נשען עליה כאילו התכונן לחסום את המעבר.

"תראה" – אמר פלג – "אני רק רוצה לדבר איתך, אל תפחד".

כשראה שאני לא זז הרצינו פניו :

"שמואל"- אמר – "אתה ילד מבית טוב ומחונך. שמעתי שאתה אוסף בולים, זה נכון?"

"זה נכון" – אמר מרסל ואני העפתי בו מבט לא רצוני, של אחרי בגידה – "יש לו אוסף גדול בשישה אלבומים".

"כל הכבוד" – אמר פלג, עדיין מאחורי גבו של רובין – "יש לי הרבה בולים שאני רוצה לתת לך, מארצות רחוקות."

"הוא גונב את הבולים מהמכתבים" – אומר רובין ופניו מתקדרים – "ראיתי אותו עושה את זה אפילו הבוקר".

פחדתי להכחיש. בגופיית העבודה המוכתמת שלו נראה רובין כמסוגל לכל. מרסל הסיע את הכסא שלו הרחק ממני, כאילו יש לי מחלה מדבקת. אפשר היה לשמוע את הנשימה שלו נעצרת.

"שמואל" – אמר פלג, המשקפיים שלו התערפלו והוא הסיר אותם וקינח אותם בקצה העניבה – "לא אכפת לי מהבולים. אכפת לי מהמכתבים. הם מהאחות שלי, חנה, היחידה שנשארה לי. היא חולה והיא כותבת לי רק כשהיא זקוקה לעזרה."

"מה אתה מתכוון ? הוא גם גונב את המכתבים ?" – לרובין יש דרך מיוחדת לצעוק בלחישה. פחדנו ממנו מאוד ברגעים כאלה. אפילו מרסל כבש את מבטו בכפות ידיים שקמו לתחייה בחיקו.

"חסרי חינוך" – שצף רובין, הראש של פלג נעלם – "כולם כאלה, כל החיות האלה, שאני לא יודע מאיפה הביאו אותם. רואים – לוקחים. אצלם לגנוב, זה כמו אצלנו ..." – הוא נותר מחוסר מילים, מלעלע.

"מרסל" – אמרתי אבל מרסל סובב את גב הכסא אליי והביט מבעד לחלון במגרש המשחקים של בית הספר התיכון.

"תחזיר לו מייד את המכתבים, חיה" – זעק רובין והתקרב אליי – "אתם לא מבינים בכלל מה זה משפחה, כמו חיות אתם מביאים ילדים, מה זה בשבילכם עוד אח או עוד אחות ..."

פלג אמר: "שמואל, בוא תעלה אליי. אני חושב שיהיה לך יותר נעים שם." – והעיף מבט נוזף ברובין. זה היה מבט של "קלקלת לנו הכל, כמעט שלכדנו אותו."

רובין הודה באשמתו בהרכנת ראש ונסוג לאיטו אל הפרוזדור.

נדחקתי בין רובין לפלג והלכתי אחרי פלג. הנעליים שלו היו חדשות וחורקות ואחותו של מרסל עמדה בפינה והאזינה להן, מרותקת. יצאנו מהדירה של מרסל, משאירים את דלת הכניסה שלה פתוחה. פלג עלה במדרגות האפלוליות ואני אחריו. אשתו המתינה לנו על המישורת. היא אמרה לו משהו בשפה זרה והתבוננה בי. לא היתה רכות בעיניים שלה, הן רק בחנו ואמדו, לא משוחדות. פלג הנהן ונכנסנו.

הבית של פלג היה חם, רהיטי עץ, מקלעות במבוק, ציפויי עץ על הקירות, אגרטלים באדום, פרחים בכל פינה. על השולחן עמד מגש ועליו עוגיות מקומחות. אשתו של פלג החוותה לעברן בידה אבל זו לא היתה הצעה, זה היה ציווי. נגסתי באחת מהעוגיות והסוכר הכתוש שעליה צנח בעננות דקות על השטיח הסמיך.

פלג משך כיסא והושיב אותי בו בלחץ מתון. הוא היטיב את הכיפה שעל ראשו ואמר: "חכה פה, אני רוצה להראות לך משהו."

הוא חזר עם תמונה מצהיבה, משך כסא והתיישב לצידי.

"זו חנה" – אמר והסתיר דמות באצבע דקה. אחר כך הוסיף: "התינוק בזרועותיה זה אני. כל היתר הם אחים ואחיות ואבא ואמא."

"הם כולם מתו בשואה" – צלפה בי אשתו, כאילו אני אשם בזה.

"הם כולם מתו במחנות" – חזר פלג – "חוץ מחנה. המכתבים שאתה זורק לפח הם ממנה. אתה מוציא מהתיבה את הקשר היחיד שיש לי עם משפחה שמתה ..."

קולו נשבר והוא כעכע והפנה ממני את פניו.

"אני לא גונב לך מהתיבה" – ניסיתי בקול חלוש.

"צ... צ ... , אל תשקר לנו" – אמרה אשתו – "אנחנו יודעים הכל. אבל אם רצית בולים, למה לא באת וביקשת, אנחנו אוהבים ילדים שרוצים לדעת ושאוספים בולים."

"יש לכם את אילן" – הזכרתי לה - "וגם הוא אוסף בולים".

פלג נענע בראשו לאות שלילה: "אילן בצבא עכשיו וכבר שנתיים שאינו אוסף בולים. אני רוצה את המכתבים בחזרה, שמואל."

"אין ליי" – עניתי ברפיון.

"אני איאלץ לדבר עם ההורים שלך" – הזהירה אשתו של פלג.

אנחנו שותקים כמה דקות, אני חושב מה לעשות. אין להם שום הוכחות חוץ מחוסר היכולת שלי לשקר ולהכחיש. אבל אבא ואמא יאמינו להם מייד והמכות ...

קמתי מהמושב, הפניתי אליהם גב ותחבתי יד אל תחתוניי. שמה, מעוך ולח, נח לו המכתב האחרון. מסרתי אותו לפלג בעיניים מושפלות.

"זה כל מה שיש ליי" – לחשתי – "באמת. את האחרים זרקתי לפחי הזבל מבטון".

פלג הרים את ידו וסטר לי. זו היתה סטירה סמלית, איטית ומחושבת לא להכאיב יותר מדי. האצבעות שלו בערו על הפנים שלי.

פלג עזב את החדר בצעדים כבדים, שחות, המכתב כדור נייר בכף ידו הקמוצה. אשתו דחקה בכתפי לכיוון הדלת וטרקה את הדלת אחריי.

עמדתי לבד בחדר המדרגות. לא הדלקתי את האור. עליתי בחושך, מגשש אחר כל מדרגה וסופר בלב. צהרים קטנים נתנו אור בין ערביים שהלך והתמעט.

אמא פתחה לי את הדלת ומיהרה לחזור למטבח להכין לכולנו כריכים. אבא ישב וגרף במזלג מנות גדולות של אורז אל פיו. בידיו העבות קרע פרוסות לחם לגזרים וניגב בהן את הרוטב השומני. הוא לא אמר לי מילה.

"לך תשטוף ידיים" – אמרה אמא – "ושב ליד השולחן, האוכל מוכן."

מאוחר יותר, שמה יד על מצחי ואמרה: "אתה נראה לא טוב, קרה משהו?"

"שום דבר" – אמרתי – "הייתי אצל מרסל".

"תמיד אתה נדבק לכל מיני נכים" – אומרת אמא – "מתי תתחיל להיות נורמלי כבר? אתה לא מבין שאלה אנשים בלי לב? מה שעבר עליהם ... הם רעים עכשיו, רעים ..."

אני מלטף את הלחי שלי, עובר בקצות אצבעותיי על האצבעות של פלג שעדיין צורבות בי.

אמא ממשיכה למלמל על מרסל הנכה ועל הבת המפגרת של רובין, בין פינוי שאריות של אוכל. כשפלג מתחיל לשיר את התפילות שלו, היא נעמדת, צלחת משומנת בידיה, מטפחת לראשה המוטה לאחור:

"תענוג" – היא אומרת ועוצמת את עיניה – "תענוג אמיתי."

Return

הסבל של להיות קפקא

בערב, על גשר צ׳רלס, נתתי מטבע שחוק של עשר קורונות צ׳כיות לנגן זקן. היה לו שפם עבות ושיער סמיך, משוך לאחור, שרואים רק בתמונות מוכתמות גיל של ותיקי מלחמה. היה לו מבט מוכה וכתמי הכבד שבכפות ידיו יצרו קשת חומה כשלחץ בקשיות ראומטית, כפתור אחר כפתור, באקורדיון בלוי. חורים גדולים נפערו בבטן הכלי המתפורר והזקן הפציר בו בכל גופו, גוחן ומתפלל אל האוויר שכלא ושחרר לסירוגין, בתנועות כמעט עוויתיות. עצבות גדולה.

חשבתי על אבא שלי, שהוא בן גילו של הנגן ועל איך שהוא מעמיס סחורות כבדות על שתי כתפי השור שלו, שמחווירות ודאי, בעקת המשקל.

בעקלקלות אופיינית חשבתי על קפקא ועל אבא שלו.

בספר מבקרים רשמתי, באנגלית ובעברית, בכתב היד המעוגל שלי: ״מה עדיף: הסבל של להיות קפקא - או הסבל של לא להיות קפקא לעולם?״

חשבתי על ספר הסיפורים הראשון שלי כשכתבתי את המשפט הזה. המרחק בין שגעון גדלות לגדלות עד שגעון, הדרך הקצרה הזו שקפקא עשה אותה פעמים רבות, המבט שלו, האפילה שנשקפה משתי עיניו, שהאור שבחוץ פחד להנתז מהן.

בטלפון אני אומר לאח שלי: ״שלח לי עיתונים בעברית, קנה לי מילון בכרך אחד, אני שוכח את השפה.״

כמו נכות נרכשת, כמו גיל, אקורדיון השפה שלי נמלט מלחצניו והאצבעות מוצאות את עצמן מחליקות אל חללים. אני מפציר בדף בגוף רכון, בעט קשוי, בזרוע נטויה.

הבעייה בספר שני היא הספר הראשון. אני נמלא פחדים: מהחד פעמיות שלי, מהאימפוטנציה של העט שמסרב להזריע את הנייר המבקש להכתב. אני נאחז בקפקא, בפראג, בלילות הלבנים שלו, מכה בכפות רגליים אנורקטיות במרצפות הפדנטיות של העיר.

אני אומר ללידיה: ,אני חייב להיות מאוד עצוב כדי לכתוב״ ולידיה מהנהנת בעיניים אוהבות ואומרת: ״אני רעבה.״

בבסיס כל זה ישנה עסקה. אח שלי, הקטן, כרת את הברית הזו בין הבתרים של שפיותו ואני מסרב לה ולפיתוי. להצלב זה לא הסגנון שלי. אני אוהב יין אדום ונשים רובנסיות. קפקא כמעט שלא זיין, או שזיין זונות. הוא נגעל מהמחשבה על אביו היודע, בפריות, את אימו. מה זה מוכיח? אני כועס עליו: הוא חבש כובעי באולר גנדרניים, תייר ללא הפסק, זכה בפרסים ספרותיים. הוא מת מהמחלה הנכונה. קפקא היה בון טון לאורך כל הדרך, עורך דין בחברת ביטוח.

זו קנאה. פרנץ חצב את קפקא מתוך ההר של עצמו. זו גדולה. אני נאלץ לייבא כדי לייצא. מטפורה של סחר חוץ.

לידיה אומרת שוב: ״אני רעבה״ ואני מתבונן בה כבזרה. היא קטנה מאוד. יש לה פנים שהם הכלאה בין זקנה בלקנית לתינוק שובב. אנחנו יושבים בבית קפה פינתי שמשקיף על בית סכריני בורוד. הראש של קפקא פורץ מהקיר, מגולף באבן שחורה. העיניים שלו קרובות רק זו לזו ורחוקות מכל היתר. הוא מתאמן בלהיות רעב. אנחנו לא.

"הערב נלך לשמוע את הרקוויאם של מוצארט" - אני אומר ללידיה וטיפות של גשם מסודר מציפות את השולחן שלנו.
"לראות" - היא מתקנת אותי ונאבקת בשתי דבורים שמנצחות אותה - "לראות את הרקוויאם."

נכנסנו אל הבית שבו נולד פרנץ קפקא, הסופר.
אחרי שרשמתי בספר המבקרים, אמרה לידיה : "לא ציינת את השנה" ורק אז שמתי לב שזה נכון.
היתה שם זקנה אחת שראתה את האותיות העבריות שעל חולצת הטי שלי (פוסטרים ומסגרות ברחוב בן יהודה).
היא אמרה : "הוא היה יהודי, אתה יודע." חייכתי. מקדש מלא בטליתות ובגביעי יין, כאילו היו שני אלה הסמלים של חייו.
אמרתי שאני יודע, אבל לא אמרתי לה שגם אני יהודי. למה לכפות עליה צביעות ? כתובת בעברית אינה הוכחה מעבר לספק סביר. הזקנה ניסתה להחמיא לי : "קראתי מה כתבת. לא צריך תאריך. יש משפטים שפגים תוקף, כמו מוצרי חלב ויש משפטים כמו שלך." הנשימה שלה התקצרה.

ככה עזבנו אותה, לא בטוחה ברושם שעשתה עלינו. בכלל, הבית הזה, כולו זיוף, הבית המקורי איננו וקפקא נדד בין בתים אחרים. איפה היתה הטירה האמיתית שלו?

ללידיה אמרתי : "אין דבר כזה, כתיבה לא אוטוביוגרפית. סמסא זה משחק אותיות על קפקא, שזה בכלל שם של ציפור קטנה." אמרתי לה את זה בחלון חנות הספרים שהיתה פעם של ג'ולי והרמן קפקא, הוריו. הגרמנית שלו היתה מזוהמת בזיעה שלהם. הוא הקיז אותם מתוך עצמו, סיפור אחרי סיפור, בלי הצלחה.

אמא אמרה לי : "אני לא רוצה לקרוא את הספר שלך. למה לי לקרוא על אנשים שאני מכירה ?"

אח שלי אמר שקניתי הצלחה במחיר הכפשה. הוא סירב לתת לאימי לקרוא את מאמרי הביקורת האוהדים (הפעם הראשונה שסירב לי משהו).

"אין דבר כזה, כתיבה לא אוטוביוגרפית".

בערב יורד אור גדול על פראג. הוא מכליב בירוק צריחים של כנסיות ומנזרים ומבצרים בקטיפה שחורה של לילה. כתלים קרובים מתיזים ביניהם צלילי צעדים. איש אחד עם מריונטה מציב שלט "הפסקה" על הרשמקול שלו, מטלטל את ידו במרץ, כדי לשכך כאב ויושב ומונה בכובד ראש קורונות צ'כיות שחוקות.

Return

הרהור באמצע כתיבת סיפור אחר לגמרי

אני חושב איך זה יהיה לחזור.
המראה הראשון יהיה, כמובן, דרך אספלט, צהובה משמש, רותחת עד לפתח הבית.
הלכתי הרבה בדרך הזו, לבד ועם אחרים ועם נעמי ושוב לבד. תמיד היו אותם שמיים.
מי יודע מתי אחזור.
כשאחזור, אבא יעמוד בפתח גדר מתכת שחלודה ניבעה בה, מזמן חדל ללחום, חמוש בצבע לבן. חודים מותשים שמסתתרים מאחורי ברושים ("חובה לגמוז כל קיץ, אבל למי יש כוח").
אבא שלי יעמוד שם (אני מניח) וילבש גופיה שהצהיבה עם חורים שחורי שוליים (כאילו ירו בו. הוא מחכה לי, שתמיד יודע הכל, לומר לו, האם זה כך, כלומר, האם עליו למות).
האמת היא שגם אני חוזר אל הבית הזה עייף. פעם היה לי כוח להיות להם. עכשיו, אני צחיח ומאוכל.
דקה אחת (לא יותר) אני ואבא שלי עומדים זה בזה ומביטים, אנשים זקנים אנחנו.
אחר כך, בעיניים חנוקות, בגרון לח, הוא אומר רק : "שמואל".
(אני מרכין ראש) לא יכולתי לחזור לפני כן.
הבנקים (הוא יודע), הוא יודע.
הוא מנשק אותי על שתי הלחיים נשיקות מרפרפות ויבשות, כאילו שילח בי פרפרים מאובקים. אני ממהר לנעוץ בהן סיכות של זכרון (ואנחנו נכנסים הביתה).
את ארצי כבר לא אמצא בבית. מזמן עזב, בזעם, בהנה פתאומית, בחוסר ישע
(מה כבר יכול לעשות לעבר שלו ובהורים, הרי אסור להכות).
רק הגוף שלו פה, גדול, שרירי, מזיע לתוך צמר שיער סמיך והעיניים שלו כבויות כמו הר געש
(אני מוכן שיתפרץ).
הוא רואה אותי, אומר שלום חטוף ועולה לחדר שלו בהפגנתיות.
(הוא בן שלושים ? יותר ? מי יודע מתי אחזור. חוץ מזה ...)
סימה ואבינועם - האלימות שלהם קרה, יש משהו מסוגנן בתוקפנות שלהם (אנשי צבא). אינני אומר שהם כועסים פחות, אולי להיפך. אולי הפחד מהכעס זה מה שאיבן אותם בתנוחות הרגשיות האלה, כמו לבה שקפאה באמצע עיר.
איתם אני לא בקשר. גם לא עם ארצי. אני מבין שגם זה מכעס, אבל לא מעז לחשוב על מה.
אחרי שאפרוק את המזוודות שלי בחדר של סימה, אשב על המיטה הצרה שלה ואתבונן בתמונה שעל השידה. סימה שמנמונת, מנגנת במנדולינה זעירה, כפות ידיה תפוחים מגוממים. ריהוט עץ ישן משחים בכל הבית.
באבחה אני חושב על דני. קשה לי לדמות אותו עם שיער מאפיר.
(השפה נאבקת בי. מילים נרתעות ממפתן ההכרה, אני נושא אותן מעבר לו, כלות מסורבלות, מטלטלות רגליים).
לי ולדני היו טקסים, פחדים קטנים, הוודאות שנפתיע זה את זה.
(מה שהזמן עושה לאנשים ומה שהם מעוללים לו).
דני עישן מקטרת, אחר כך עישן סיגריות ואחר כך בכלל לא (למשל. והמלבושים שלו...).
מה עוד אני זוכר ממנו (זוטות) : דברים שלבש ודברים שאכל ודברים שאמר.
ככה אני זוכר את כולם.
(הם משתטחים על מסך הטלוויזיה הפנימי שלי, מרצדים בלי קול, מתפוררים לנקודות, מאבדים צבע).
יש ימים שאני אוגר בהם מוות כמו (דימוי של ברוקר) בתוכנית חסכון עם מועד פדיון שרק הבנק יודע.
ותל-אביב ?
כל הרחובות שלה גדושים בגרסאות שלי (בזמן עבר).
שלי ושל נעמי.

(להיות בתל-אביב זה להיות בנעמי) והפרידה
אראה תמהוני (חולה) אם אעצור כל כמה מטרים לעכל את העבר שלי. בטח אביט
בקרנות רחוב, בפאבים (מסויימים) (ודאי) במסעדות (ובכל מיני מרתפים, עם ובלי
אפופי עשן, שזמרות ג׳אז מתחילות מופיעות בהם).
מכאן לכלא, מהצבא לכאן, משניהם לנעמי ולסיגל.
לידיה שואלת משהו
(המבטא שלה זר לה וזר לי) ואני עונה לה (פניי נעווים) (בחוץ שמש נוכרייה)
כמו תמיד, היא מבינה ומניחה לי.
(לידיה אשה אוהבת)
אבל (אני חושב) אפילו אם אבוא איתה הביתה, זה כבר יהיה מאוחר מדי.
נמאס להם ללוות אותי אל שום מקום.
בחתונה שלי ושל לידיה, אבא יקשיב למחלות שמדברות אליו, אמא תשב כבויה לידו
ומסביב קהל רב של צללים שפעם היו לי אחים ואחיות וחברים ועיר ונעמי.
לידיה מביאה לי כוס תה
(ומנשקת במפגש שבין הגרון שלי לשכם)

Return

גלים קצרים

ישבתי בכורסת העור המרוטה שלנו ובכיתי כמו ילד, גרוע מילד. דמעות, נזלת, ליחה, רצף שהופסק רק בשיעולים צרודים. היפחות נגמרו, אבל כל היתר נמשך, כל הנוזלים שהציפו אותי ואת המסעד. הכורסא היתה רהיט שניתן לנו כתחליף, "באופן זמני", עד שנקבל את ריהוט הסלון היקר, שרכשנו. החנות פשטה את הרגל ומכל הכסף שהיה לנו נותרו רק ספה ושתי כורסאות בצבע חול מלוכלך, על מדבר של מרצפות. אפילו שטיח לא היה שם, או פינת אכילה. בחדר השינה היה מזרן גדול שקיבלנו על חשבון המיטה. סיגל נהגה לפתוח את דלת הכניסה ולצעוק: "שלוסת נווה מדבר שלי", או "פטה מורגנה" וככה ידעתי מה המצב רוח שלה. בזמן האחרון, הפסיקה אפילו את זה, לא דיברנו. היא הסתגרה בישימון שלה - חדר ריק מאחורי דלת עץ חומה שנפרקה מציריה בכל פעם שפתחנו או שסגרנו אותה. היתה שלוחת טלפון שם ואני שמעתי אותה מנמיכה קול, מחייגת בקדחתנות, צוחקת לעיתים.

בכיתי מפני שסיגל השמיעה לי ברדיו את כל השירים שלימדה אותי לאהוב. האמת: לא אהבתי מוסיקה לפני שהיכרתי אותה. רק אמרתי שאני אוהב מוסיקה קלאסית כי זה נשמע אשכנזי והעמיד אותי מדרגה אחת מעל כולם. סיגל השמיעה לי והקריאה לי ואיתה שתיתי את הבירה הראשונה שלי ושיחקתי שש-בש. כל זה היה בלונדון, הרבה לפני שעזבה הכל וחזרה לארץ.

רדפתי אחריה, כמובן. הבית בלונדון היה גדול מדי בלעדיה. הדירה ששכרנו ברמת-גן היתה חדשה וריקה ונשארה כזו. סיגל הביאה את החתול שלה בכלוב נשיאה מסורג ודאגה להתקין תריס ונציאני שהפריד בין חדר המגורים למטבח. אחר כך שבתה ושקעה אל השתיקות הארוכות ואל השינה העצובה, הממושכת שלה.

סיגל אמרה שהיא רוצה לשרת בצבא, בגלי צה"ל. היה לה חוש מוסיקלי, היא הבינה במוסיקה, היתה לה ספריה גדולה של תקליטים. כל זה היה נכון ואני הפכתי עולמות וכתבתי מכתבים ובסוף קיבלו אותה לצבא למרות הסכרת שאכלה בה בכל פה.

לפני שהתקבלה, ראיין אותה יואב, שדרן פופולרי, מנחה של תוכניות מוסיקה, אורים ותומים של המקצוע. הם נמשכו זה לזה: אשתו עזבה אותו, היא נותרה איתי, שניהם היו מדוכאים. היא החלה להיעלם לשעות שהלכו והתארכו עד שהפכו ללילות שלמים. תמיד המתנתי לה בחלון הענק שנקרע אל הרחוב בסלון שלנו. במרפסת הדו-ממדית הזו עמדתי, רכון אל המעקה באלכסון בגלל שורות התקליטים שנקוו על הרצפה. הבטתי בעמוד המודעות העגול, בהילות הפנסים, באנשים ששבו אל בתים חמים וחיכיתי לה.

המכונית ששכרתי עבורה טרטרה ונתנה לי אתראה מוקדמת. דילגתי למטה על פני מדרגות מיותרות ועמדתי על המדרכה. סיגל החנתה את המכונית בקלות, מחליקה, בולמת באחת, שקטה וקרירה.

"מה אתה עושה פה?" ואז: "הייתי אצל יואב, נסחפנו, דיברנו. הוא כל כך אוהב את האשה השמנה שלו, כואבים לו הגירושין האלה. אני חושבת שהוא נמשך אליי. הוא אמר שאין כמו הידע שלי במוסיקה." - ואני נשרך אחריה, מתאמץ להדביק, מתנשם, הבושם שלה בא בי, מעורב (פאראנויה) בזיעה גברית שמנה.

"אכלת משהו?"

על השולחן גבינות, נקניקים, לחם פרוס מרגרינה. היא ערכה משתה פרטי על הצלחת שלה והתבוננה בריקנות שמולי בחוסר נחת.

"תאכל משהו, נראה שלא אכלת כל היום"

נכון. לסיגל יש אינטואיציות. הכנסתי משהו תפל, דחוס בין שני דברים חסרי טעם, לפה. לעסתי בתנועות מוכניות, בלעתי, הגרגרת כמו מעלית.

בעיניים מושפלות, לא אופייני, סיגל אמרה לי:

"מחר יום שישי ויואב הזמין אותי לאולפן להכין תוכנית. אני רוצה שתקשיב לזה." משכתי בכתפיים. גם בלי שתבקש הייתי מקשיב, לשמוע את הקול שלה, את הצחוק המדרדר, לדמות את האצבעות שלה מחליפות תקליטים, בדקדקנות, במיומנות, על המקול.

"נלך לישון" - נזפה - "איבדתי את התיאבון עם כל הפרצופים שלך."

במיטה עירום לבן, רופס (שלי) מול עירום לבן, רופס (שלה). הגב שלה מופנה אליי, התחת שלה, צל של חריץ, קימור כף רגל. נגעתי בה והיא נרתעה בלי מילים. ועם מילים: "אתה יודע שאני לא יכולה". ידעתי ובכל זאת נגעתי.
בכיתי כי השירים היו נכונים כל כך, כמו פתק בכתב היד המעוגל שלה. שירים שאמרו שאין סיכוי ושלרצות זה לא מספיק וקלישאות שהתגשמו בינינו. ככל שתכפה המוסיקה, הטלטלתי, כבשתי פנים בכפות ידיים רטובות, געיתי, חבטתי בעור (הכורסא).
אותו לילה לא חזרה ואני, על המזרון הענק, נישא על גלים קצרים של כאב.
למחרת בבוקר, בעיגולים שחורים גסים מתחת לעיניה, בעור צפוד, בשיער סתור, אמרה לי סיגל: "הוא אמר לי שאנחנו רק חברים לעבודה, שאין מקום בינינו ליותר מזה."

"טוב שלא לפחות מזה."

"אני שונאת אותך" - הקול של סיגל היה מדעי, בלחץ מווסת. לא הופתעתי כשהכתפיים שלה רטטו והיא נסדקה, שופכת קפה ודמעות על כיסוי המיטה החדש שלנו.

"אני פה" - הוספתי - "תמיד אני פה."

סיגל נשפה בי באף מלא והשפתיים שלה נסגרו בעיגול, כולאות בוז:

"אתה לא שווה. זה לא זה איתך. אני צריכה גבר."

ניסיתי להבין. בטח הפנים שלי השתנו, רכנתי קדימה, הנחתי כף יד חמה.

"אני אוהבת אותך" - לעלעה סיגל, נזהרת שלא לטבוע בגלים שפרצו ממנה, תכופים ומלוחים - "אבל כמו אח, לא כמו גבר."

לגמתי מהקפה והיא הביטה בי בתיעוב.

"אני לא יכולה יותר" - אמרה. היא זינקה מהמיטה, התלבשה, לא צחצחה שיניים, בלי להתרחץ, יצאה וטרקה את הדלת אחריה.

לא העזתי לזוז. חשבתי שאם אזוז, משהו נורא יקרה, סיגל לא תחזור, או שיקרה לה משהו, או שיקרה לי משהו. הלכתי בין חדרי הבית בשקט, פה ושם עלעלתי בספר, אבל לא הפעלתי שום מכשיר חשמלי, אפילו לא מזגן. אני לא זוכר מה אכלתי, אני לא מאמין שאכלתי.

בערב סיגל חזרה ומצאה אותי לבוש באותם הבגדים. היא הביאה איתה ארגזי קרטון חומים וחוטי קשירה לבנים. היא הטילה את כל הדברים שלה לתוך האריזות בלי סדר וקשרה אותם בקשרים שהידקה, לשון בין השפתיים, במאמץ.

כשהחלה לקחת התקליטים לא הסכמתי. ישבנו על הרצפה הקרה, בין ערימות, בין אריזות והתווכחנו (זה כן, זה לא, זה שלי - מה כבר תעשה בזה, אתה אוהב מוסיקה פחות ממני). כשסיימנו, היא שמה את החתול שלה בכלוב ועטפה אותו בזהירות בכיסוי קטיפתי משונץ.

"גיל יבוא מחר לקחת הכל" - אמרה בפשטות, הרימה את החתול בכלוב וסגרה את הדלת מאחוריה באיטיות.

הערמתי את הארגזים זה על גבי זה בזהירות והקפתי את הזירה בחוט הקשירה הלבן. כמו קווי מתאר של גווייה נח החוט וככל שירדה החשיכה, התעצמו הארגזים והתמזגו. אמרתי לעצמי שהחוט ודאי יגן עליי.

הסטתי את המתג ואור עמום, צהוב, הציף את החדר שבו קברתי, שכבה על גבי שכבה, את הספרים שלי. התיישבתי על הרצפה, גבי אליהם, רגליי פרושות בארכנות קדימה.

בעט מגומגם רשמתי על נייר משובץ (מתחת לרשימת קניות דהויה בכתב היד של סיגל): "ניתוח היחסים והשערות לגבי הסיבה להתפרקותם".

חתונה כפרית

בגליצ׳ניק, בכפר קטן במקדוניה, אני יודע שהרגע הזה יהפוך לזכרון. מאוחר יותר, כשאני רואה את התצלומים, הם מצהיבים ודהים ונטמנים במגירות אל מול עיניי. טודה מביט בי מאחד מהם. הוא צעיר וזקוף ויש לו חתימת זקן ושפם שהוא מטפח בקפידה. הוא בלי סיגריה ואפילו זה נראה טבעי. לידו עומדת קייטי, מחייכת אל המצלמה בספקנות, בהטיית ראש. יש לה פה רחב ועיניים מאירות והיא מאוהבת בי. לידיה בתמונה הזאת, אנחנו עדיין יחד, השיער השחור שלה צומח פרע. שבוע אחר כך היא גוזה אותו במספרה קטנה בסקופיה ואני שכחתי להחמיא לה.
אני עומד מובדל מעט, משקיף על כולנו, משקיף על עצמי.
בבוקר של סופשבוע קמנו מוקדם מהרגיל. לידיה הכינה כריכים בעמלנות וארזה אותם בשקיות מרשרשות מניילון. באתי בה מהעורף והיא נאנקה סביבי, האצבעות שלה נאחזות במרגרינה. אנחנו לא אומרים מילה, רק מתקלחים, לובשים בגדי קיץ וממתינים עד שטודה מצלצל בפעמון ועד שאנחנו פותחים אליו ומחייכים. הוא מילא את כל מסגרת הדלת באימונית ובנעלי התעמלות והסיגריה שלו באה באפנו.
"קייטי ממתינה למטה במכונית" – אמר. טודה תמיד רומז כשהוא רוצה משהו. למטה קייטי בכסא שמוט גב, עיניים עצומות מופקרת לשמש. היא לבושה לבן כמו פרפר גדול (יש פרפרים דמויי פיסות נייר בסקופיה, לבנים, קרועי כנפיים, רמוסים על הרצפה של הדירה שלנו). אנחנו מטלטלים את המכונית בכניסתנו והיא פוערת אלינו שני איים כחולים : זדראבו. זדראבו.
במהלך הנסיעה לא שתקנו אפילו רגע אחד. קראנו זה לזה קטעים מעיתונים, קנינו משהו לשתות. במרפסת של מלון קטן, שתינו קפה מספלים זעירים, מפורקדים בשמש על כסאות מתקפלים. במלון אחר, מרוחק מעט, שכרנו שני חדרים : טודה וקייטי באחד מהם, לידיה ואני בשני, מרפסת קטנה משותפת.
את הנסיעה לכפר תכננו כמו מבצע צבאי : שעות, מסלולים, דרכים חלופיות, מכשולים אפשריים. נסענו בשבילים בוציים, מפלסים דרך בין עדרים קטנים של פרות, עוצרים לבחון זן של ארבה שריבד את הדרך.
זו היתה חתונה מסורתית, טקס שנתי פולקלוריסטי. תלבושות רקומות ססגוניות, מוסיקה חדגונית מהפנטת, תפקידים גבריים ונשיים ברורים.

Return

חלונות

לפעמים אני מסיר את המשקפיים שלי. הם מסגרות מתכת אכולות טחב חום-ירוק שהצטבר משנים של זיעה שמנונית. כיסוי הפלסטיק שלהם התקלף בחלקים ונפל. כשאני מסיר אותם, העולם כולו לובש איכות של טל וערפל. כל הדמויות מאבדות קווי מתאר אל תוך מקסם גשום. אני צופה בהן מעבר לעדשה רטובה שאין דרך לנגב אותה.

אז אני עושה את זה כשאני באוטובוס, מבעד לחלונות בעלי רפפות בד עגומות, הצוברות אבק ואני עושה את זה כשאני ניצב מול נשים יפות שאני חושק בהן. אני אומר לעצמי שככה אני יפה יותר, יש לי גבות שחורות ועבותות וכל זה - אבל, האמת היא שכך אני רואה אותן כמו ציור אימפרסיוניסטי ועצוב קווים. אין בזה האיום שיש במראה המדויק שלהן כשהן בוחנות אותי בעיון.

בערב, כשהיום נח מזעפו ואני עומד ברגליים יחפות, לא רחוצות עדיין, על הרצפה הצוננת, אני ניגש אל החלון שליד המקרר שלי ואני נשען עליו. המקרר מקרין החוצה את החום שגירש מפנימיותו, בנהמה הוא עושה את זה, ברוח יציבה. היא מלטפת את השיער שמתחת לבית השחי ומביאה אליי את הריחות שלי ואני נטמע בהם בעיניים עצומות.

כשאני פוקח אותן, אני מביט הישר אל תוך חלון. לא משהו מיוחד, חלון רגיל, מסגרת ממתכת צבועה בחום, שתי זגוגיות ותפס במרכזן.

אני אוהב להשקיף אל תוך דירות של אחרים. אני אוהב להפוך, שלא בידיעתם, לחלק מן האינטימיות שלהם. יש משהו כל כך תמים ונוגע ללב בשפה הזו של הבדידות. שירה של גופות לא מודעים לעצמם ולנוכחותו של הצופה. לפעמים חפץ קטן, לעתים בגד מושלך - די בהם כדי לומר מה שכרכים שלמים לא יתחילו לבטא. אני רואה בבתים האלה, במקדשים של הלבד, עציץ קטן ובו זר פרחים מטופח ביד אוהבת. אני רואה חזייה מושלכת על כרית וחרוטיה מתיזים זהרורים של שמש. יש בי אז עצב כל כך גדול. אני מרגיש כמו הענקים באגדות שרק גופם יודע להיות ופיהם אילם והם זועקים בתנועותיהם את האימה של הקיום הענקי והבודד שלהם.

אין לה שעות קבועות ובכל זאת, בדרך מיסתורית, היא מצליחה להיראות תמיד לעיניי בעירומה. היא נשכבת על מיטה זוגית בלת כיסוי ומרימה ירכיים ושוקיים מהבנה אל הקיר שאליו נסמכת המיטה. היא מדברת בטלפון בלהט אל בן שיח לא נראה והיא עושה תנועות ידיים חמוקיות. אני צופה בה גם בגלל זה.

אבל בעיקר אני צופה בה בגלל הסיפור. קשה לי לזכור מתי המצאתי את הסיפור. למשל, זה יכול היה להיות ליל חורף כשהמזגנים שלי הטיחו בי גלי אוויר חמים. אם לא אז, אולי בליל קיץ, בין סדינים קמוטי לחות (קמתי וניגשתי אל החלון והיא היתה שם).

אז מה יכולתי לומר לעצמי ? יש גבול לרמייה. חדירה כזו לחיים של מישהו אחר - בעקביות, ביסודיות, בודאות - מחייבת עלילה.

אני אומר עליה שהיא בחורה בשנות העשרים המאוחרות שלה. את זה לא קשה לראות וגם אם אני טועה זו לא יותר מאשר טעות הנעשית כדרך שגרה בבליינד דייטס. היא תמירה ומלאת גוף. יש לה עור שנהבי חלק ואת זה כבר אמרתי קודם. יש לה חזה זקור, מתריס. בכלל, האווירה השורה עליה היא אווירה של נגד, של מרד.

אני חושב : נניח שנפגש (ומחליף את הרגל שעליה אני משעין את כובד משקלי. כל התנוחה שלי משתנה כתוצאה מזה ובמראת הזגוגית איני אותו אחד שהחל את הסיפור). נניח שנפגש, אני חושב, אז מה ? זה מבטיח משהו ? זה מבשר יותר אינטימיות מהערבים שאנו מבלים יחד מבלי לדעת ? היא תחשוף את השוקיים המוארכות שלה בצורה הלא מודעת הזו גם כשהיא תהיה מודעת לי ? לא בטוח. אולי עדיף כך, כפי שאנחנו, השתקפויות כלואות בחלונות זכוכית.

ובכל זאת, אני עומד בדלת שלה, היד שלי נשענת על המשקוף שלה (המרפק) והראש שלי, מוטה בזווית אלכסונית, השיער נוגע בכף יד מטלטלת.

בעיניים שלה אני מזהה קצת בהלה. בכל זאת, אחרי חצות ואני זר והעמידה שלי, כאילו אני מכיר את כל הריחות שלה. זה בל ייעשה בין זרים מוחלטים. אז היא לא יודעת מה לחשוב. כמו בלט כאוב, היא מסיגה כף רגל עדינה (יש שרשרת זהב דקיקה על הקרסול שלה) ופרקי כף הרגל השנייה מפצים על הסטת המשקל הפתאומית הזו

בהלבנה ניכרת. אני מתבונן בהם מהופנט, מכושף מהיופי של היעלמות הדם מתחת לציפורני בהונותיה.
אחר כך אני מביט בשפתיים שלה כשאני אומר (ובינתיים איני יודע עליה יותר ממה שאני רואה), כשאני אומר : "שלום, אני השכן ממול ואני צופה בך ללא הפסקה מזה חודשים."
למשל. מה היא יכולה לומר או לעשות ? משטרה לא באה בחשבון, משטרה זה משהו תיאורטי. מה היא תגיד ? על מה היא תתלונן ? אדרבא, אם אני מטריד אותה, אני אלך.
היא לא אומרת כלום. סימן שגם אני לא אמרתי. הגיע הזמן לכעכע ובקול הכי גברי האפשרי תחת הנסיבות האלה : "ערב טוב, אני מצטער על השעה המאוחרת ..." שגרתי.
אני כל כך אוהב את התנועות שלה. אפשר להתאהב בדרך התנועה. ישנן חיות קטנות שרובצות מתחת לעורה. יש לה דרך אופיינית להטיל את כל גופה קדימה כשהיא מתלהבת (אולי כועסת ? קשה לומר מן הזווית הזו). כל השיער הארוך שלה שמגיע לה עד המותניים, מתנופף, מין מטר שחור, שבתוכו היא מחוללת. הגמישות הזו משכה אותי אליה עוד בלילה הראשון. יש לה תנועות קטנות. כשהיא מרוכזת. כשהיא מהורהרת. כשהיא בוכה.
שוב בפתח הדירה. מעבר למשקוף אפל, על הרשתית, יש צללית שלה, מחוטבת, עגולה. אם אעצום את העין המתאימה ...
"אני מכיר אותך" - אני אומר לעיניים העצומות. יש דופק זעיר שפועם בצוואר שלה מהר. יש רטט בעפעפיים העבים שלה. ריסים, דברים שקשה לראות מחלונות. דברים שכדי לראות אותם צריך להתקרב והקול הזה, מפתיע בעומקו, כמעט כמו גבר אבל לא.
אחרי הקול הזה אני נוהה. מה יכולה לחדש לי הספה הזו ? היא פחות חומה, יותר דהה, מרוטה בקצוות ?
אני רואה את ההטבעה שלה בכרים של הספה והדחף הראשון שלי הוא לרוץ ולהריח את אברי המין שלה שמונחים שם בקביעות. מי שנלכד רק במראה לובש ממשות דרך הריח. אני מתגבר, כמובן, אנחנו מאומנים להתגבר. במקום זה אני מציג את עצמי והיא מחייכת כי אני עושה את זה בחן. לוחץ יד רכה ושברירית. אנחנו מתיישבים, יש רק ספה ושנינו זה מול זה, כמו מוכנים לראיון טלוויזיוני אינטימי במיוחד.
אני חוזר להכין לי תה. יש לי קומקום חשמלי ומדיד שמראה כמה מלאים בו המים. עשיית התה מאפשרת לי להזכר. ההזכרות עצובה כמעט כמו התצפית. לפעמים החיים המשותפים הם לא יותר מאשר מבט דרך חלון בדמותו של השני, השתקפויות מעוותות של הזכוכית שלך בזו שלה, דמויות שנכפלות רצוא ושוב, העתקים הולכים ומתערפלים של מה שהיה פעם בינינו באמת. מה היה באמת בינינו ?
אני לא במצב טוב, אני לא במצב מתאים לחשוב עכשיו. מה היה בינינו מחייב חשיבה וכוח הרצון ולהלחם בכאב המעוות הזה שהוא ההזכרות בה. מה רע להביט בחלון במקום זה ? מה לא שפיר בלחיות את חייו של מישהו אחר ? לפחות, אלה לא חייך. ודאי שכאביו הופכים ברבות הזמן לכאביי. הרגל תמיד יוצר כאב.
אני רגיל לראות אותה בערב. אני משחזר את כל הטקסים הזעירים שהיא נשענת עליהם לצורך שפיותה. הדרך שבה היא מסדרת את המיטה שלה אחרי שנת לילה, איך שהיא מניחה את הכלים המלוכלכים בכיור, איך שהיא מסדרת את החולצה שלה, שתמיד היא קטנה ממידותיה והתלתל הסורר בשערה.
בתנועות האלה, הבלתי חשובות, טמונה ההבטחה לקשר אמיתי. כשאני זוכר אהובה שאיננה, מה אני זוכר ? אני זוכר דווקא את התנועות האלו שמרכיבות - הן ורק הן - את מי שהיא היתה. תואר שני יש היום כבר כמעט לכל אחד ובערך באותם נושאים. הדרך שבה היא מקמטת את אפה הסולד והמנומש כשמשהו אינו מוצא חן בעיניה - זו המהות שלה ורק שלה.
על הספה הזו אנחנו נמצאים בפעם הראשונה. בשר נוגע בבשר וחום מוחלף. מגע שיער סומר. ללא מילים אנחנו. אומרים ללא מילים, מבט של עין נחפזת כאילו בטעות. אני אומד אותה והיא אותי.
האצבעות שלה לובשות חיים משלהן, זו בתוך זו, שלובות ומתכווצות ומתפרשות אל רעותן. אנחנו מחליפים תנוחה, לשנייה קרובים יותר, לשנייה מתרחקים מאוד.

אני שואל אותה מה שלומה, היא מהמהמת משהו בתגובה, אני מסתפק בכך ושוב שתיקה. אני חייב לשבור אותה, את השתיקה הזו - ולא תוחמץ ההזדמנות. אני אמור להיות כן איתה. אני אמור לשתף אותה במה שעשוי להפוך להיות שלנו ברבות הזמן. לכן אני מספר לה שאני גר ממול ושאני צופה בה מבעד לחלון, כל ערב, באותן שעות, נשען על המקרר שלי, החם.
היא לא נראית מופתעת כלל. היא רק שואלת אם אני עצוב ובודד עד כדי כך ואני אומר שכן ואני חושב ביני לבין עצמי שלא ידעתי עד כמה עד ששאלה את השאלה הזו ואני מופתע.
"כן" - אני אומר לה - "אני עצוב מאוד".
היא מהנהנת. היא מטילה מחיצה של שערות על הפנים שלה ומתחבאת מאחוריהן לתכנן, כנראה, את המהלכים הבאים. אני כמה להחליק על השפעה הזו שנוצצת ככה באור המלאכותי והלבן. יש לחשוף מתחת לה את הצוואר שלה הפועם.
פתאום היא מספרת לי סיפור שלא קשור בכלל. אני מקשיב עד שאני מבין שהיא מספרת לי על יחסינו. יש בו פרטים רבים, בסיפור הזה שלה, יותר מאשר בסיפור שלי, הרבה יותר. ככלות הכל, היה לה זמן רב לחשוב עליו בעודי עסוק בתצפיות. הוא מעובד לפרטים הכי דקים ומעודנים.
עכשיו ברור שאין מה להמשיך. הלילה כבר מזמן זקן והשעונים כולם מראים אותה שעה כאילו קשרו נגדנו קשר. אני קם באנחה ואני לוחץ לה את היד וכל הזמן אני רוצה לחבק אותה ולהרגיש את החזה שלה נמחץ ואת החמימות המחלחלת בינינו כמו ערובה לאהבה , מה שאין היום וכנראה שלא יהיה אף פעם. לא בינינו, לפחות.
אני נסוג אל הפינה שלי, איזור חשוך בין המקרר לקיר. היא מתקרבת לחלון, נשענת על מעקה בגובה המותניים ומכופפת החוצה את פלג גופה העליון. כמעט ניתן לשמוע אותה נושמת את האוויר הקר של הלילה הזה. עיניה סורקות את החשיכה. כמו מלכודת שהיא יודעת שנמצאת שם ושהיא נמצאת בה כבר. אולי היא שמה לב לנוכחותי ? אולי אני משתקף בחלונה ? הייתכן שכל הרגליים הארוכות האלה אינם אלא ...
עכשיו היא מביטה הישר אל הדירה שלי. היא בוחנת את החלון החשוך הממסגר את הריהוט המוזיאוני והקר. אני לא משתקף בו. זה סמלי. אני לא קיים בתוך הדירה שלי.
גם לא כהשתקפות.
זה סיפור על אהבה, הסיפור שהיא סיימה לספר לי. בפתח, אני נושק לה על לחייה, אני לא מעז שנית, אני לא מעז יותר. אני יורד במדרגות והיא עומדת על המישורת ומביטה אחריי, משלחת אותי בברכת פרידה, כמו שהיו משלחים פעם לוחמים.
יוליסס מפליג במדרגות. מבט אחרון בה מגלה צל בין משקופים שגם הם מוצללים, על רקע פתח מואר שמוביל לבית שאני נכנס אליו ערב ערב מן הצללים ואליהם.
כשאני אחזור אל הדירה שלי, אני לא אדליק את האור. היא בטח תתקרב אל החלון, תשען על מעקה בגובה המותניים (שלה) ותכופף החוצה את פלג גופה העליון. היא תאמץ את עיניה, אבל לא תראה דבר. אני אדאג לכך.
רק אם היא מאוד תרצה וגם תדע לאן, היא תפנה את המבט השחור שלה אל החלון שלי ותקלוט - בזווית העין, בחלקיק שנייה - מין צל, מין השתקפות. זה אני ואני נסוג אחורה, עמוק אל תוך הבית הזה שפעם היה של שנינו - ונעלם.

Return

סיפור קצר על חורף

אני מכניס את הנעליים שלי בכוונה לשלוליות של מים וליובלים קטנים של מים, שמנמרים את הרחובות שלי שבהם אני חי, אם ככה קוראים לזה. למים יש תחושה קרה ולחה ואחר כך האדים שעולים מהגרביים שלי כשאני תולה אותם לייבוש מול תנור חשמלי עם סליל אחד שכן וסליל אחד שלא. אני מביט באדים האלה עד שהם אינם. אחר כך הזמן לקפל את הגרביים לכדור צמרי, זה בתוך זה ארוזים ולהניח אותם במגירה שאת קבעת להם בארון שלנו. שהיה שלנו.
במקרר קר כמו בחוץ ואני חושב על לשכב בו, בין המצרכים שעוד הספקת לקנות ועוד לא הספקתי לאכול. הפרידה שלך, הפרידה ממך. לפני שאני מכיר בכך שאני עומד בפני דלת פתוחה של מקרר ומביט באור הקלוש - אני מגלה את הדמעות בגלל המליחות שלהן ואני מוחה. דלת נסגרת והאור כבה, דלת נפתחת והאור נדלק ואני רק מתווך בין שני המצבים האלה, לא שולט, לא מסוגל להפסיק את הזרימה הזו של מים מלוחים מפנים ושל מים מתוקים מבחוץ. קולאז׳ים של אבק על החלון שלי, בלי שום יצירתיות עד כמה שאני מבחין ולכן אני משפר אותם באצבע. מתווה איור של סתם ומתבונן גם בו והזמן עובר והערב.
בכל השעונים בבית יש סוללות והם מתקתקים את החשמל שאגור בהן אל עצב השמיעה שלי שמתוח לשמוע את ההדים שלך. יש קולות של טפיפת רגליים יחפות על מרצפות ויש המהומים קטנים באמבטיה ויש שברי מילים שתלויות, כמו בציורים של שאגאל, על התקרה.
על ספה מעור בלה, כל הריפוד שלה קרביים פצועים. אני ממולל בלי דעת ספוג צהוב ספוג בריחות שלנו. אני בהחלט מסוגל להבחין ביניהם, מה שלי ומה שלך ולמה התעקשת לקחת את הכל ורק את הריחות שלך השארת. לעצום עיניים ולשמוע גשם. ככה שעות.
לפעמים להרים יד זה רק מתוך רצון לשאול ולא כדי להכנע, אני מחליט. אז אני מרים יד אחת ומתבונן בה בחשיכה המסורגת מים. יש לי אצבעות עבות ובקצותיהן טמון העונג שנתתי לך כל כך עמוק. בכל אופן, עכשיו הן סתם אצבעות רטובות שקר להן מהרוח. אני מכניס את היד חזרה לכיס ומגשש. בכיסים יש נתחים של מה שהיינו פעם. מצאתי שם את הקבלה מהמונית שהביאה אותנו בפעם האחרונה לכאן. קראתי כל מילה : שם הנהג ושם התחנה והתאריך והשעה, הסכום. זה היה כמו להיות ביחד, כמו מכתב קטן מאוד עם הבטחה להגיע למקום ולשלם מחיר סביר. אבל הרי אנחנו יודעים איך הסתיימה הנסיעה הזאת.
אני מלפף סביב לצוואר שלי צעיף שלך ואני מהדק אותו כדי שלא יחדרו אליי (המים). ככה לימדת אותי, לפני כן לא ידעתי מה לעשות בצעיפים. לפני זה נחנקתי כשליפפו לי משהו סביב לצוואר. את הפחד הזה את לקחת ממני. עכשיו, בלעדיו, אני יוצא לרחוב ומהרחוב אל עוד רחוב, גדול ממנו. אני יודע רק שאני הולך אל האורות כי רואים בהם סרטים צרים של גשם שניתך. רואים אנשים שהגשם כופף אותם אל תוך עצמם והם אינם רוצים. רואה פאב קטן ונכנס כאילו לשם הלכתי.
בפאב הרבה מטריות זנוחות. הן פרושות איברים על שלד המתכת המעוקם שלהן ואגמים מינוריים של מים. אני מקפיד שלא לדרוך בדימום השקוף הזה. יש שלוליות שאני לא מטביל בהן רגליים. כשאני יושב, אני יושב ליד דמות קטנה. השיער שלה מפותל מגשם שפילס בו. גם הפנים שלה שטופות והיד שלה הפנויה עוברת עליהם, מגלה בכל פעם מסכה קבועה של חושך ואורות צבעוניים. באור הכתום הזה נעות מלצריות בבגדי בלט הדוקים אל האינטימיות שלהן והן נושאות מגשים ועליהן כוסות גדולות של בירה.
אני מציע לה אחת והיא מביטה בי ואין בה שום תמיהה שאני קורא לה ועל איך שאני קורא לה. כאילו אין לה שם משלה וכל השמות שלי יתאימו לה. היד שלה ציפורית ובה היא אוחזת בכוס החצי מוארת - צללית של אצבעות שחורות בתוך הנוזל הצהוב. זה לא דוחה אותי, להיפך אפשר לומר - אז אני נוגע בהיסוס בשערה והיא מתמכרת למגע. הראש שלה כבר מאוד קרוב לכתף שלי. בשערות שלה לכוד ריח של שמפו זול ושמן ועשן. אני מסניף אותו כהוכחה. כהרשעה.

אנחנו שותקים כל זמן שהמוסיקה ואחר כך אנחנו שותקים כל זמן שהגשם ואנשים פורשים מטריות ומעופפים מבעד לדלת הצרה. משבים של רוח על עצמות השכמה שלי מזכירים לי לילה ואני משפיל אל תוך הבירה ומתפלל שלא אבכה, זה לא מובטח בכלל. ברור שצריך להשקיע מאמץ בזה.
אף אחד לא מחליט מתי סוף הערב. לא אני ולא היא. יש מין אזילה כזו. אוזלים זה לקראת זה, אין משהו יותר נכון לעשות. לפרקים אני מחזיק לה את האצבעות של יד שמאל שפנויה. היא לא מסיגה אותה. זה סימן ? נראה שכן. יש כל כך הרבה שלבים. כשהלכת לקחת אותם איתך ואני לא זוכר. זה מחייב מאמץ שכלי שהגשם מוחק אותו בכל פעם. אז ככה אנחנו זמן יותר ארוך מהצפוי וריח של סיגריות וריחות של זכר ונקבה מתערבלים בעננים תכולים קטנים ועולים באורגיה אל התקרה.
אני לא יודע איך קוראים לה, אז אני אומר : "נלך ?" והיא לא מחייכת. בידיים דקדקניות היא אוספת את החפצים הקטנים שלה אל ארנק שאיני יכול לומר בודאות אם הוא מהוה.
היא מורגלת בכגון דא. יש לה מטריה. לי אין. כל העור שלי חשוף וקצוות של עצבים משתלשלים ממנו אל הגשם. בטח יורד גם עלייך אישם ועל הכתף שלך יש יד זרה. אני לא רוצה לחשוב על זה. אני לא חושב על זה.
אני חושב עליה, לפחות אני מנסה אבל היא לא נותנת לזה כל סיכוי כי היא יודעת יותר טוב ממני מה קורה. אז היד שלי סביב המותניים הצרות שלה (מה עושים כדי לא להירטב) ואנחנו פוסעים כמו זוג שכבר ראה הכל והיה ביחד הרבה יותר מדי זמן. אני רואה בניינים הפוכים בשלוליות ואני צועד על הגגות שלהם, מתיז עליה מעקות ועציצים מיניאטוריים.
היא צוחקת בקור וזה מתאים כי חורף. אני צוחק ברטיבות מלוחה וזה מתאים כי את.
היא יודעת שאני לא צוחק איתה ויש בכך משום אכזריות. היא משמשת אותי בקודש הזה של זכרונך, בהיכל הזה שיש בו שני פסלים ומסכה אחת, שלי, עכשיו. קודש קודשים. רק ליום אחד הייתי רוצה לחזור לשם, לפני החורבן והקירות המפוחמים. היא נכנסת לפניי בדלת והנוכחות שלה בבית היא כמו חילול. יש לי עמעם שמכוון לאור רומנטי ויש לי מערכת סטריאו ויש שולחן שיש וזכוכית - כל מה שצריך כדי לומר לה שהיית. את כל זה היא גומעת לתוכה ועכשיו אני רואה שהנחיריים שלה מתרחבים ואדווה שרירית עוברת בעצמות הלחיים הגבוהות. זה כמעט גברי.
אנחנו מתפשטים מעשה מוכני ואנחנו מזדיינים על הספה להפיג את הריחות. הרוק שלי מדביק לה את השערות הארוכות על זרועותיה. אנחנו מתבוננים באותה שתיקה בזרע מת שגולש מהחריץ שלה אל הספוג שלך. אולי היא יכולה להריח אותך. אין ספק שהיא בוכה עכשיו. שום תעלולים של אור. אני נעמד עירום בשר רופס מול החלון ומעשן. העשן הלבנוני נמעך אל הזגוגית וחוזר אליי ומגורש.
כשאני מביט אחורה היא סוגרת את הדלת אחריה ברכות והמהום המעלית מסגיר אותה.
אין לי כוונה ללכת אחריה.
במקום זה אני ממשש את הגרביים ונוכח שהן לחות. בכל זאת אני לובש אותן ואת כל החבילה הזו אורז בנעליים שלי.
אני מכניס את הנעליים שלי בכוונה לשלוליות קטנות של מים. אין גשם, הוא פסק. בטח השמיים האלה גם עלייך. בטח הזרע שלו והרוק והזיעה. אני לא יכול לחשוב על זה. אני לא חושב על זה. אני חושב על הדרך הזרועה לחות של אחרי.
רק כשעלה אור חיוורין איפה שבטח המזרח נזכרתי שאיני יודע את שמה. משום מה זה עשה לי קל בלב. ניסיתי להקשיב לציפורים ולילדים בגן הילדים הסמוך. הם נשמעו כל כך חדים ובבירור, כאילו נשטפו ומורקו והוגשו לי כתקרובת של בוקר מושלם. לפצוח בשיר היה מתאים, או ללכת בדילוגים בין השלוליות.
אבל אני רק הידקתי את הצעיף שלך ונשמתי עמוקות.

Return

חרש מילים

תמיד, בסיום ההקראה, תבוא מישהי, קטנה, שיער קלוש ותאמר:
"אתה אמן אמיתי. אני מעריצה את הכתיבה שלך."

אני אענה: "אני אומן, חרש מילים, זה הכל. זה מאוד מחמיא לי שאת חושבת אחרת, אבל, לצערי, הצלחתי להטעות גם אותך."

אני טרוד בלהכות מבגדיי את הגיר הממאן להפרד, בלאגד בחבילה מסודרת את ראשי הפרקים (אותיות גדולות, סימונים בצבע). אני לא רואה את ההבעה הפגועה שמחלחלת לעיניה, כמו גל סגול, את פרקי האצבעות המלבינים סביב לתיק צד מבד גס, את העברת משקל גופה מכף רגל אחת לשנייה. היא אינה משפילה מבט גם כשעיניי פוגשות בעיניה מבעד למשקפיים של שנינו.

"אני חושבת שאתה מתאכזר לעצמך".

זה עורר בי זעם גדול, הפטרונות הזו. שעתיים של סיפורים קצרים, לחיצת ידיים של זיעה לחה, שניים וחצי משפטים וכבר אבחנה יומרנית.

"ייתכן" – אמרתי בקול היבש והקצר השמור אצלי לקטימת שיחות משעממות. אני רומח תינוקות מילוליים כאלה. היא לא נרתעה. פלבלה בעיניים שהמשקפיים הגדילו למידות קומיות. בינתיים, תחבתי את כל החומר (הספר, הדפים, עט כחולה) לשקית ניילון מרוטה. רציתי ללכת, עמדתי ללכת, עשיתי את צעדיי הראשונים.

"אל תלך" – אמרה – "אתה לא חושב שזה נושא חשוב?" – היטתה את ראשה באלכסון קל ואניצי שיער נימרו את רקתה המוטה.
"לא" – אמרתי, אבל משכתי כסא לאחור והתיישבתי וביד הלא אוחזת בכסא הצבעתי, במחווה מלכותית, לעבר כיסא בשורות הקהל, נמוך מאוד מהקתדרה – "אני לא חושב כך. כתיבה זו האומנות של לצרף מילים כך שישחזרו בקורא רגשות. זו טכניקה."
"אבל אתה לא יכול להיות סופר אם אין לך רגשות" – התעקשה. היא לא התיישבה. זה הטריד אותי. כאילו הפגנתי להיטות יתר להכנס לשיחה שכל הזמן הכרזתי שאין לי בה עניין.

ולא היה לי בה עניין: נמוכה, כבר לא צעירה, שיער קשי, משוך לאחור באכזריות שחשפה קטעי קרקפת מלבינים, איברים עדינים, כפות רגליים יפות, ענייה.

"טעות" – פוזת האינטלקטואל, חסרה לי רק מקטרת – "סופר אינו יכול לכתוב אם אין **בקורא** רגשות. סופר אנושי – ויהיה רגיש, מרגיש ורגשני ככל שיהיחה – ייחשב לסופר גרוע בעיני חייזרים. המפתח הוא לגמרי ביד הקורא."

"נלך, נשתה משהו" – גם שאלה, גם הצהרה, קורטוב פינוק.

"אני מצטער, עליי לכתוב" - היה לי ברור שזה מה שתרצה בסוף, כל הדיונים הפילוסופיים האלו, מונעים בפרומונים, איברי מין מדברים. כעסתי שהוליכה אותי שולל, שהולכתי אותה שולל, שהולכתי שולל. הייתי קצר ועלייני ואכזרי ונטול מין, מחשב שמחבר מילים:
"לכי הביתה".

היא הגיבה כמו למהלומה פיסית, מתנודדת מעט וייצבה את עצמה.

"תראי" – התפרצתי פתאום – "משפט כמו : נשמות מיוסרות הן מיתרים בכינורו של העולם ..."

"מה איתו ? יש כאלה שיחשבו שהוא יפה"

"הוא לא" – מחיתי, טונים גבוהים, צווחניים – "הוא זבל."

"אתה סותר את עצמך" – חשבתי שהבליעה חיוך – "חשבתי שהקורא שופט."

"בכל אופן" – רטנתי – "ההשראה היא המצאה רומנטית. אין דבר כזה. סופרים ומלחינים וציירים ופסלים, הכי גדולים, רוב יצירות האומנות נעשו בהזמנה, לפי לוח זמנים, לפי מפרט. אומנים הבינו פעם את חשיבות הטכניקה."

סדרן שחום, צנום ומשופם כיבה את מחצית האורות. היא סובבה אליי את הגב והידסה אל פתח האולם. תיק הצד שלה היכה בירכיה. הלכתי אחריה, חוצה את ים הכסאות, עד שיצאנו אל החושך. היא פנתה שמאלה ואני אחריה, ימינה ועדיין אחריה והתיישבה לצד שולחן מעץ, הזמינה בירה, גם אני.

"אז איך אתה כותב ?" – אמרה מתוך שפתי קצף לבנות.

"אני יודע שיש מילים, שיש נושאים, שיש צירופים שעובדים על הקורא ואני משתמש בהם. הורים, ילדות, כלא, אלימות, אהבה, בגידה. אחר כך יש מילים שהן כמו הד במערות של כולנו : אבא, אמא, דם, שמיים."

"הטבלה המחזורית של ואקנין" – היא עוזרת לי – "לכל מילה יש משקל רגשי סגולי, מספר המסה, אלקטרונים ופרוטונים של היפעלות."

"לא חשבתי על זה ככה" – אמרתי.

"אבל זה ככה, אני מעשנת" "גם אני" תימרנו עשן.

"אז אתה אלכימאי. יודע את המספרים, מודד כמויות במעבדות תת קרקעיות, בטירות הרריות. ספרים עבי כרס, מצהיבים, כתובים בצופן סמלים שרק אתה וחבריך למקצוע יודעים לקרוא. אתם מוזגים מילים מהבילות למבחנות, צורפים משפטים באש, מרקעים ביטויים שחוקים."

"אנחנו מחפשים את אבן החוכמה, זו שהופכת את היסודות כולם לזהב טהור" – אני מצטרף לעולם שעוררה בהבל פה.

"איך אתה יודע מה המשקל של היסוד אמא, של המילה הזו בת שתי ההברות, של האישה הזו מן החלומות של כולנו ?" – היא תוקפנית פתאום, העיניים שלה התנוצצו מאחורי המשקפיים, או שזו השתקפות.

"זה אמפירי" – מילים גדולות – "אני רואה איך זה משפיע וזה קובע את המינון בסיפורים שלי. אמא, למשל, משפיע חזק מאוד."

"אתה ממש חקרת ?" – היא לעגה לי, נשענה לאחור ותחבה שתי אצבעות בצווארון חולצתה, לאוורר את עצמה – "בחרת מדגם מייצג, העברת שאלונים, ניתחת מתאמים ..."

"לא עשיתי את זה !" – התגוננתי, שנאתי להיות מותקף – "אבל הקראתי את סיפוריי לאחרים וקראתי ספרים של אחרים ושאלתי והאזנתי למה שאנשים מדברים והם כל הזמן מדברים על אותם דברים, מבלי לדעת את זה."

היא התנדנדה על שתי רגליו האחוריות של הכיסא, תומכת את גופה בשתי כפות ידיים על שפת השולחן.

"עוד בירה ?" – "עוד סיגריה ?" צחקנו והזמנו עוד.

"אני חושבת שיש מתמטיקה ויש מוסיקה, שיש ספר נוסחאות וטבלה מחזורית וחוקיות – אבל כל אלה הם של הסופר" – חרצה. יש לה פה דובדבני, עכשיו שמתי לב. העיניים שלה המשיכו להתנוצץ, אבל לא היה בהן רוע.

"כלומר, לכל סופר יש אלכימיה שלו, נבדלת לגמרי מכל האלכימיות האחרות ? אז איך תתכן תקשורת בין סופר וקורא ? אם אין להם משהו משותף, איך מצליח הסופר לעורר בקורא בכי וזעם ותיעוב ? תודי שעוררתי בך את כל אלה ..."

"בעיקר רחמים" – בקול לא פסקני. המשקפיים שלה התערפלו מעט והיא מיהרה להסיר ולנגב אותם.

"בעיקר רחמים" – הדהדתי אחריה – "לא תיעבת אותי ?" – כמעט התחננתי

והיא גיחכה : "אתה רוצה שיתעבו אותך, שאיני אתעב אותך ?"
טבלתי שפתיים בקרירות של הבירה והבטתי לתוכה, שלולית אנכית צהובה.

"אתה רוצה להיות מתועב ?" – חזרה ושאלה ולקול שלה הסתננה דחיפות מסוימת.

"תרצו גם לאכול ?" – המלצר הביט בנו בזלזול מוסווה, היד שלו מושטת קדימה, אוחזת חשבון.

"לא" – אמרתי ושילמתי.

"בוא אליי הביתה" – הציעה. "אני לא יודע אפילו איך קוראים לך", חייכה.

היה לה חדר בדירה עם עוד שני שותפים. שלט פימו קטן נשא את שמה על הדלת והיא נאבקה בצרור מפתחות גדול עד שגילתה שהדלת פתוחה. השותף התלהב לקראתה והראה לה כיצד הוא מעוות תצלום שלה במחשב. אחר כך עיוות אותי ואחר כך את שנינו, זולגים זה לקראת זה.

הכינה קפה והגיפה את הדלת. התיישבנו על מזרון עטוף במצעים מבולגנים. נורה עירומה הטילה בנו צללים. בפינה עמדה ארונית גדושת ספרות יפה ומנגד לה ארון בגדים ענק בעל ארבע דלתות. את הספלים הנחנו על הארץ.

"אפשר לצאת למרפסת" – הציעה וברק פלח את הרקיע וגשם טורדני של קיץ הלך והתגבר.

"אני אוהבת לראות, לנשום את הגשם" – תיקנה את עצמה באמצע המשפט. לגמתי בזהירות מהקפה : אולי הוא מר, אולי הוא חם, או גרגירי.
שתקנו, אבל לא שתיקה בלתי נוחה. פעם קמה והביאה אלבום תמונות ודפדפנו בו. אחר כך ישבנו במרפסת ובהינו במים ובשמיים ובאורות המפלחים ובמאחרים לחזור ובמשכימים לקום. מכוניות עירוניות קטנות חפזו ברחוב שמתחתנו.

אחר כך עשינו אהבה.

Return

About the Author

Sam Vaknin (http://samvak.tripod.com) is the author of Malignant Self-Love: Narcissism Revisited and After the Rain - How the West Lost the East, as well as many other books and ebooks about topics in psychology, relationships, philosophy, economics, and international affairs.

He was the Editor-in-Chief of Global Politician and served as a columnist for Central Europe Review, PopMatters, eBookWeb , and Bellaonline, and as a United Press International (UPI) Senior Business Correspondent. He was the editor of mental health and Central East Europe categories in The Open Directory and Suite101.

Visit Sam's Web site at http://www.narcissistic-abuse.com

Work on Narcissism

Sam Vaknin is the author of Malignant Self Love: Narcissism Revisited, the pioneering work about narcissistic abuse, now in its 10th , DSM-V compatible revision

Sam Vaknin's work is quoted in well over 1000 scholarly publications and in over 3000 books (full list here). His Narcissists, Psychopaths, and Abuse YouTube channel and other channels garnered more than 65 million views and 300,000 subscribers.

His Web site "Malignant Self Love - Narcissism Revisited" was, for many years, an Open Directory Cool Site and is a Psych-UK recommended Site.

Sam Vaknin is a professor of psychology, but he is ***not a mental health practitioner,*** though he is certified in psychological counseling techniques by Brainbench.

Sam Vaknin served as the editor of Mental Health Disorders categories in the Open Directory Project and on Mentalhelp.net. He maintains his own Websites about Narcissistic Personality Disorder (NPD) and about relationships with abusive narcissists and psychopaths here and in HealthyPlace.

You can find his work on many other Web sites: Mental Health Matters, Mental Health Sanctuary, Mental Health Today, Kathi's Mental Health Review and others.

Sam Vaknin wrote a column for Bellaonline on Narcissism and Abusive Relationships and was a frequent contributor to Websites such as Self-growth.com and Bizymoms (as an expert on personality disorders).

Sam Vaknin served as the author of the Personality Disorders topic, Narcissistic Personality Disorder topic, the Verbal and Emotional Abuse topic, and the Spousal Abuse and Domestic Violence topic, all four on Suite101. He is the moderator of the Narcissistic Abuse Study List, the Toxic Relationships Study List, and other mailing lists with a total of c. 20,000 members. He also publishes a bi-weekly Abusive Relationships Newsletter.

THE AUTHOR

Shmuel (Sam) Vaknin

Curriculum Vitae

Born in 1961 in Qiryat-Yam, Israel

Served in the Israeli Defence Force (1979-1982) in training and education units

Full proficiency in Hebrew and in English

Education

1970 to 1978

Completed nine semesters in the Technion – Israel Institute of Technology, Haifa

1982 to 1983

Ph.D. in Physics and Philosophy (dissertation: "Time Asymmetry Revisited") – California Miramar University (formerly: Pacific Western University), California, USA

1982 to 1985

Graduate of numerous courses in Finance Theory and International Trading in the UK and USA.

Certified E-Commerce Concepts Analyst by Brainbench

Certified Financial Analyst by Brainbench

Certified in Psychological Counselling Techniques by Brainbench

Business Experience

1979 to 1983

Commentator in Yedioth Aharonot, Ma'ariv, and Bamakhane. Published sci-fi short fiction in Fantasy 2000.

Founder and co-owner of a chain of computerized information kiosks in Tel-Aviv, Israel.

1982 to 1985

Senior positions with the Nessim D. Gaon Group of Companies in Geneva, Paris and New-York (NOGA and APROFIM SA):
– Chief Analyst of Edible Commodities in the Group's Headquarters
– Manager of the Research and Analysis Division
– Manager of the Data Processing Division

– Project Manager of the Nigerian Computerized Census
– Vice President in charge of RND and Advanced Technologies
– Vice President in charge of Sovereign Debt Financing

1985 to 1986

Represented Canadian Venture Capital Funds in Israel

1986 to 1987

General Manager of IPE Ltd. in London. The firm financed international multi-lateral countertrade and leasing transactions.

1988 to 1990

Co-founder and Director of "Mikbats-Tesuah", a portfolio management firm based in Tel-Aviv.

Activities included large-scale portfolio management, underwriting, forex trading and general financial advisory services.

1990 to Present

Freelance consultant to many of Israel's Blue-Chip firms, mainly on issues related to the capital markets in Israel, Canada, the UK and the USA.

Consultant to foreign RND ventures and to Governments on macro-economic matters.

Freelance journalist in various media in the United States.

1990 to 1995

President of the Israel chapter of the Professors World Peace Academy (PWPA) and (briefly) Israel representative of the "Washington Times".

1993 to 1994

Co-owner and Director of many business enterprises:
– The Omega and Energy Air-conditioning Concern
– AVP Financial Consultants
– Handiman Legal Services – Total annual turnover of the group: 10 million USD.

Co-owner, Director and Finance Manager of COSTI Ltd. – Israel's largest computerized information vendor and developer. Raised funds through a series of private placements locally in the USA, Canada and London.

1993 to 1996

Publisher and Editor of a Capital Markets Newsletter distributed by subscription only to dozens of subscribers countrywide.

Tried and incarcerated for 11 months for his role in an attempted takeover of Israel's Agriculture Bank involving securities fraud.

Managed the Internet and International News Department of an Israeli mass media group, "Ha-Tikshoret and Namer".

Assistant in the Law Faculty in Tel-Aviv University (to Prof. S.G. Shoham)

1996 to 1999

Financial consultant to leading businesses in Macedonia, Russia and the Czech Republic.

Economic commentator in "Nova Makedonija", "Dnevnik", "Makedonija Denes", "Izvestia", "Argumenti i Fakti", "The Middle East Times", "The New Presence", "Central Europe Review", and other periodicals, and in the economic programs on various channels of Macedonian Television.

Chief Lecturer in courses in Macedonia organized by the Agency of Privatization, by the Stock Exchange, and by the Ministry of Trade.

1999 to 2002

Economic Advisor to the Government of the Republic of Macedonia and to the Ministry of Finance.

2001 to 2003

Senior Business Correspondent for United Press International (UPI)

2005 to Present

Associate Editor and columnist, Global Politician

Founding Analyst, The Analyst Network

Contributing Writer, The American Chronicle Media Group

Expert, Self-growth and Bizymoms and contributor to Mental Health Matters

2007 to 2008

Columnist and analyst in "Nova Makedonija", "Fokus", and "Kapital" (Macedonian papers and newsweeklies)

2008 to 2011

Member of the Steering Committee for the Advancement of Healthcare in the Republic of Macedonia

Advisor to the Minister of Health of Macedonia

Seminars and lectures on economic issues in various forums in Macedonia

Contributor to CommentVision

2011 to Present

Editor in Chief of Global Politician and Investment Politics

Columnist in Dnevnik and Publika, Fokus, and Nova Makedonija (Macedonia)

Columnist in InfoPlus and Libertas

Member CFACT Board of Advisors

Contributor to Recovering the Self

Columnist in New York Daily Sun

Teaches at CIAPS (Center for International and Advanced Professional Studies)

2017 to 2022

Visiting Professor of Psychology in Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

Web and Journalistic Activities

Author of extensive Web sites in:
– Psychology ("Malignant Self-love: Narcissism Revisited") – an Open Directory Cool Site for 8 years
– Philosophy ("Philosophical Musings")
– Economics and Geopolitics ("World in Conflict and Transition")

Owner of the Narcissistic Abuse Study List, the Toxic Relationships List, and the Abusive Relationships Newsletter (more than 8000 members)

Owner of the Economies in Conflict and Transition Study List and the Links and Factoid Study List

Editor of mental health disorders and Central and Eastern Europe categories in various Web directories (Open Directory, Search Europe, Mentalhelp.net)

Editor of the Personality Disorders, Narcissistic Personality Disorder, the Verbal and Emotional Abuse, and the Spousal (Domestic) Abuse and Violence topics on Suite 101 and contributing author on Bellaonline.

Columnist and commentator in "The New Presence", United Press International (UPI), InternetContent, eBookWeb, PopMatters, Global Politician, The Analyst Network, Conservative Voice, The American Chronicle Media Group, eBookNet.org, and "Central Europe Review".

Publications and Awards

"Managing Investment Portfolios in States of Uncertainty", Limon Publishers, Tel-Aviv, 1988

"The Gambling Industry", Limon Publishers, Tel-Aviv, 1990

"Requesting My Loved One: Short Stories", Miskal-Yedioth Aharonot, Tel-Aviv, 1997

"The Suffering of Being Kafka" (electronic book of Hebrew and English Short Fiction), Prague, 1998-2004

"The Macedonian Economy at a Crossroads – On the Way to a Healthier Economy" (dialogues with Nikola Gruevski), Skopje, 1998

"The Exporter's Pocketbook" Ministry of Trade, Republic of Macedonia, Skopje, 1999

"Malignant Self-love: Narcissism Revisited", Narcissus Publications, Prague and Skopje, 1999-2015

The Narcissism, Psychopathy, and Abuse in Relationships Series (electronic books regarding relationships with abusive narcissists and psychopaths), Prague, 1999-2015

"After the Rain – How the West Lost the East", Narcissus Publications in association with Central Europe Review/CEENMI, Prague and Skopje, 2000

Personality Disorders Revisited (electronic book about personality disorders), Prague, 2007

More than 30 e-books about psychology, international affairs, business and economics, philosophy, short fiction, and reference

Winner of numerous awards, among them Israel's Council of Culture and Art Prize for Maiden Prose (1997), The Rotary Club Award for Social Studies (1976), and the Bilateral Relations Studies Award of the American Embassy in Israel (1978).

Hundreds of professional articles in all fields of finance and economics, and numerous articles dealing with geopolitical and political economic issues, published in both print and Web periodicals in many countries.

Many appearances in the electronic and print media on subjects in psychology, philosophy, and the sciences, and concerning economic matters.

Citations via Google Scholar page:

http://scholar.google.com/citations?user=Yj7C8wOP-10J

Write to Me:

samvaknin@gmail.com

narcissisticabuse-owner@yahoogroups.com

My Web Sites:

Economy/Politics:

http://ceeandbalkan.tripod.com/

Psychology:

http://www.narcissistic-abuse.com/

Philosophy:

http://philosophos.tripod.com/

Poetry:

http://samvak.tripod.com/contents.html

Fiction:

http://samvak.tripod.com/sipurim.html

Follow my work on NARCISSISTS and PSYCHOPATHS
As well as commentaries on international affairs and economics

My work in Psychology: Media Kit and Press Room
http://www.narcissistic-abuse.com/mediakit.html

Biography and Resume
http://www.narcissistic-abuse.com/cv.html

Be my friend on **Facebook**:
http://www.facebook.com/samvaknin
https://www.facebook.com/narcissismwithvaknin/ **(personal page)**

Subscribe to my **YouTube** channel (620+ videos about narcissists and psychopaths and abuse in relationships):
http://www.youtube.com/samvaknin
https://www.youtube.com/user/samvaknin/community (Community)

Follow me on **Instagram**:
https://www.instagram.com/narcissismwithvaknin/ (active)
https://www.instagram.com/vakninsamnarcissist/ (archive)

Read my **Blog**:
http://narcissistpsychopathabuse.blogspot.mk
http://narcissistpsychopathabuse.blogspot.com

Subscribe to my **other YouTube channel** (200+ videos about international affairs, economics, and philosophy):
http://www.youtube.com/vakninmusings

You may also join **Malignant Self-love: Narcissism Revisited on Facebook**:
http://www.facebook.com/pages/Malignant-Self-Love-Narcissism-Revisited/50634038043 or
https://www.facebook.com/NarcissusPublications
http://www.facebook.com/narcissistpsychopathabuse

Follow me on **Linkedin, Twitter, MySpace, Pinterest, Tumblr, Minds, and Ello**:
http://www.linkedin.com/in/samvaknin
http://www.twitter.com/samvaknin
http://www.myspace.com/samvaknin
http://pinterest.com/samvaknin/the-psychopathic-narcissist-and-his-world/

http://narcissistpsychopath-abuse.tumblr.com/
https://www.minds.com/samvaknin
https://ello.co/malignantselflove
https://ello.co/samvaknin

Subscribe to my **Scribd** page: dozens of books for download at no cost to you!
http://www.scribd.com/samvaknin

Zadanliran is following my work as well:
http://www.scribd.com/zadanliran

Additional Resources

Testimonials and Additional Resources

You can read hundreds of Readers' Reviews at the Barnes and Noble, and Amazon Web pages dedicated to "Malignant Self-love" - HERE:
https://www.amazon.com/dp/1983208175 (Amazon US)
https://www.amazon.co.uk/dp/1983208175 (Amazon UK)

Participate in discussions about Abusive Relationships:
http://www.runboard.com/bnarcissisticabuserecovery
http://thepsychopath.freeforums.org/

Abusive Relationships Newsletters
http://groups.google.com/group/narcissisticabuse/

https://groups.google.com/g/narcissistic-personality-disorder

Return